

ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΕΣ

Η παρούσα διπλωματική εργασία εκπονήθηκε από τις φοιτήτριες Ελευθερίου Κατερίνα-Σοφία και Χήρα Ιλία, με επιβλέποντα καθηγητή τον κ. Οικονόμου Δημήτρη, στο τμήμα Μηχανικών Χωροταξίας Πολεοδομίας και Περιφερειακής Ανάπτυξης, της Πολυτεχνικής Σχολής του Πανεπιστημίου Θεσσαλίας, κατά το ακαδημαϊκό έτος 2016-2017.

Πριν την παρουσίαση των αποτελεσμάτων της παρούσας εργασίας, θα θέλαμε να ευχαριστήσουμε ορισμένους από τους ανθρώπους, με τους οποίους συνεργαστήκαμε και διαδραμάτισαν πολύ σημαντικό ρόλο στην πραγματοποίηση της.

Θα θέλαμε να ευχαριστήσουμε, θερμά, τον επιβλέποντα καθηγητή μας κ. Οικονόμου Δημήτρη για την παρότρυνση στην επιλογή του συγκεκριμένου θέματος, την καθοδήγηση του και τις πολύτιμες παρατηρήσεις, που συνέβαλλαν στην επίτευξη του βέλτιστου δυνατού αποτελέσματος.

Επίσης, θα θέλαμε να ευχαριστήσουμε την κα. Μαρί-Νοέλ Ντυκέν και την κα. Όλγα Χριστοπούλου, για τις σημαντικές συμβουλές και υποδείξεις της, που βοήθησαν στην επιτυχή περάτωση της εργασίας μας.

Ακόμη, να ευχαριστήσουμε το διδακτικό και ερευνητικό προσωπικό του τμήματος που γνωρίσαμε κατά τη διάρκεια της φοίτησής μας, για το σύνολο των γνώσεων που μας παρείχε.

Θα θέλαμε επίσης, να εκφράσουμε τις εγκάρδιες ευχαριστίες μας στις στενές μας φίλες και συφοιτήτριες Χρυσούλα, Βίβιαν, Έλενα, Βικτωρία, Μαριέλενα και Αναστασία, που μας ενθάρρυναν καθ' όλη τη διάρκεια, και που με την έμπρακτη υποστήριξή τους, τις επισημάνσεις, την κριτική, αλλά και τις γνώσεις τους, συνέβαλλαν με το δικό τους ξεχωριστό τρόπο στην ολοκλήρωση της διπλωματικής μας.

Το μεγαλύτερο ευχαριστώ, οφείλουμε στις οικογένειές μας, για την πλήρη ψυχολογική υποστήριξη τους και φυσικά για την ευκαιρία που μας έδωσαν να εκπληρώσουμε με επιτυχία τους στόχους μας στην πενταετή αυτή διαδρομή των σπουδών μας.

Αφιερώνουμε τη διπλωματική μας εργασία στους γονείς μας και τις φίλες μας ..

Βόλος, Φεβρουάριος, 2017

Ελευθερίου Κατερίνα Σ., Χήρα Ιλία

Περίληψη

Οι περιοχές που συνδυάζουν ορεινό και παράκτιο χώρο, συνιστούν μια ιδιαίτερη γεωγραφική ενότητα της Ελλάδας, η οποία πότε ως τώρα δεν έχει αποτελέσει εξ ολοκλήρου αντικείμενο μελέτης. Η παρούσα διπλωματική εργασία, αποτελεί μια αρχική προσέγγιση στην ανάλυση και διαχείριση τους. Η μεθοδολογία ως προς την επιλογή των περιοχών ορεινού-παράκτιου χαρακτήρα, στηρίζεται στη θέσπιση συγκεκριμένων κριτηρίων, με τελική απόφαση την μελέτη 58 Δημοτικών Ενοτήτων. Η έρευνα, βασίζεται στην ανάλυση αυτών, με κύριο στόχο τη διαμόρφωση μιας τυπολογίας κατηγοριοποίησης του χώρου, βάσει της οποίας αποδίδονται στρατηγικές κατευθύνσεις για τη βιώσιμη ανάπτυξη τους. Ένα καίριο ερώτημα, το οποίο προέκυψε, κατά τη διάρκεια εξέλιξης της εργασίας και κληθήκαμε να απαντήσουμε, είναι εάν οι περιοχές αυτές θα πρέπει να αντιμετωπιστούν από το σχεδιασμό, μέσω α) της σύνταξης ενός νέου Ειδικού Πλαισίου, που να τις αφορά αποκλειστικά ή β) της ένταξής τους, ως ξεχωριστή ενότητα, στα προς θεσμοθέτηση ΕΠΧΣΑΑ για τον Ορεινό χώρο και τον Παράκτιο και Νησιωτικό χώρο.

Λέξεις κλειδιά

ορεινός χώρος, παράκτιος χώρος, ανάπτυξη, διαχείριση, χωρικός σχεδιασμός, παραγοντική ανάλυση

Abstract

The areas that combine mountainous and coastal space, constitute an exceptional geographic section of Greece, which has not so far been studied as individual subject. This essay recommends a primary approach of analysis and management for that regions. The mountainous-coastal areas that are studied, were chosen by using a methodology, that is based on specific criteria established by the research team. The outcome sets 58 municipal communities to study. The main purpose of analyzing these areas, is forming/creating a typology of spatial classification, by which will be settled strategic policies to succeed sustainable growth. A key question, that has come up during the progress of research and is answered in this report, is whether these areas should be managed by planning, through a) exporting a new Policy document for

mountainous-coastal areas, or b) their incorporation, as a separate entity, in the upcoming Policy documents for Mountainous area and, Coastal and Island area.

Keywords

mountainous area, coastal area, growth, management, spatial planning, factor analysis

Περιεχόμενα Κεφαλαίων

ΕΙΣΑΓΩΓΗ	13
ΜΕΡΟΣ Α: Ανάλυση Περιοχών Μελέτης.....	15
1. Θεσμικό πλαίσιο	17
1.1. Θεσμικό πλαίσιο για τον Ορεινό Χώρο.....	17
1.2. Θεσμικό πλαίσιο για τον Παράκτιο Χώρο.....	35
2. Μεθοδολογία επιλογής περιοχών	53
3. Ανάλυση των περιοχών της έρευνας.....	56
3.1 Γεωμορφολογικά χαρακτηριστικά.....	56
3.2 Διοικητική υπαγωγή.....	60
3.3 Χαρακτηριστικά πληθυσμού και Δημογραφικά στοιχεία	62
3.3.1. Πληθυσμιακές Εξελίξεις και Τάσεις	62
3.3.2. Δημογραφικοί Δείκτες	69
3.4 Οικονομική Φυσιογνωμία.....	81
3.4.1. Οικοδομική δραστηριότητα.....	81
3.4.2. Δηλωθέν Εισόδημα	84
3.4.3. Απασχόληση.....	90
3.4.4. Ανεργία.....	103
3.5 Περιβάλλον, Φυσικό και Πολιτιστικό	105
3.5.1. Φυσικό περιβάλλον	105
3.5.2. Πολιτιστικό περιβάλλον.....	118
3.6 Καλύψεις Γης.....	122
3.7 Παραγωγικές Δραστηριότητες.....	125
3.7.1. Ανανεώσιμες Πηγές Ενέργειας	125
3.7.2. Τουρισμός	131
3.7.3. Βιομηχανία.....	137
3.7.4. Υδατοκαλλιέργειες.....	141
3.8 Υποδομές.....	146
ΜΕΡΟΣ Β: Διαχείριση Περιοχών Μελέτης : Τυπολογία & Κατευθύνσεις	151
1. Τυπολογία Περιοχών	153

1.1.	Μέθοδος Παραγοντικής Ανάλυσης	153
1.2.	Ομάδες - Τύποι & Swot Analysis	159
2.	Κατευθύνσεις για την διαχείριση των περιοχών	173
	ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ	184
	ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ	189
	ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ	199

Περιεχόμενα Πινάκων

Πίνακας Α.3.1. 1: Ποσοστό ορεινού χώρου ανά ΔΕ. Πηγή: Ιδία επεξεργασία	57
Πίνακας Α.3.1. 2: Ορεινές και Ημιορεινές ΔΕ (2011). Πηγή: elstat, ιδία επεξεργασία	59
Πίνακας Α.3.1. 3: Κατάλογος ορεινών μειονεκτικών Δήμων, 58 ΔΕ. Πηγή: Νόμος 4071/12	59
Πίνακας Α.3.2. 1: Διοικητική υπαγωγή των 58 ΔΕ. Πηγή: Πρόγραμμα Καλλικράτη (ν.3852/2010), ιδία επεξεργασία.....	61
Πίνακας Α.3.4.2. 1: Σχετική μεταβολή μέσου δηλωθέντος εισοδήματος (2003-2013). Πηγή: elstat, Βάση Δεδομένων Πανταζή Π., ιδία επεξεργασία.....	89
Πίνακας Α.3.4.3. 1: Απασχολούμενοι στις περιοχές μελέτης και στο σύνολο της χώρας (2001, 2011). Πηγή: elstat, ιδία επεξεργασία.....	91
Πίνακας Α.3.5.1. 1: Προστατευόμενες περιοχές στις 58 ΔΕ και το ποσοστό που καταλαμβάνουν στο σύνολο της χώρας. Πηγή: ΕΚΒΥ, ιδία επεξεργασία.....	105
Πίνακας Β.1.1. 1 Factor Analysis Matrices, KMO and Bartlett's Test. Πηγή: Πρόγραμμα SPSS, Ιδία επεξεργασία.....	155
Πίνακας Β.1.1. 2 Communalities, Factor Analysis Matrices, Extraction Method. Πηγή: Πρόγραμμα SPSS, Ιδία επεξεργασία.....	155
Πίνακας Β.1.1. 3 Total Variance Explained, Factor Analysis Matrices, Extraction Method Πηγή: Πρόγραμμα SPSS, Ιδία επεξεργασία.....	155
Πίνακας Β.1.1. 4 Rotated Component Matrix, Rotation Method (Varimax with Kaiser Normalization) Factor Analysis Matrices, Extraction Method. Πηγή: Πρόγραμμα SPSS, Ιδία επεξεργασία	156
Πίνακας Β.1.1. 5 Custom Table, Cluster Method, Factor Analysis Matrices. Πηγή: Πρόγραμμα SPSS, Ιδία επεξεργασία.....	157
Πίνακας Β.1.2. 1 Δημοτικές Ενότητες ανά Ομάδα, Πηγή: Ιδία Επεξεργασία	159
Πίνακας Β.1.2. 2 SWOT ANALYSIS Ομάδα 1. Πηγή: Ιδία Επεξεργασία.....	162
Πίνακας Β.1.2. 3 SWOT ANALYSIS Ομάδα 2. Πηγή: Ιδία Επεξεργασία.....	164
Πίνακας Β.1.2. 4 SWOT ANALYSIS Ομάδα 3. Πηγή: Ιδία Επεξεργασία.....	166
Πίνακας Β.1.2. 5 SWOT ANALYSIS Ομάδα 4. Πηγή: Ιδία Επεξεργασία.....	168
Πίνακας Β.1.2. 6 SWOT ANALYSIS Ομάδα 5. Πηγή: Ιδία Επεξεργασία.....	170
Πίνακας Β.1.2. 7 SWOT ANALYSIS Ομάδα 6. Πηγή: Ιδία Επεξεργασία.....	172

Πίνακας Β.2. 1 Συνολική βαθμολογία κατευθύνσεων ανά άξονα ανάπτυξης στις 6 ομάδες. Πηγή: Ιδία Επεξεργασία.....	184
--	-----

Περιεχόμενα Γραφημάτων

Γράφημα Α.3.1. 1: Ποσοστό ορεινού χώρου στις 58 ΔΕ. Πηγή: Ιδία επεξεργασία.....	58
Γράφημα Α.3.3.1. 1: Μόνιμος πληθυσμός 2011, 2001 των 58 ΔΕ. Πηγή: elstat, ιδία επεξεργασία.....	63
Γράφημα Α.3.3.1. 2: Μεταβολή μόνιμου πληθυσμού (2001-2011) των 58 ΔΕ ανά τάξη μεγέθους. Πηγή: elstat, ιδία επεξεργασία.....	67
Γράφημα Α.3.3.1. 3: Πληθυσμιακή εξέλιξη των 58 ΔΕ (1991-2001-2011). Πηγή: elstat, ιδία επεξεργασία.....	67
Γράφημα Α.3.3.1. 4: Πληθυσμιακή πρόβλεξη μόνιμου πληθυσμού (2021). Πηγή: elstat, ιδία επεξεργασία	68
Γράφημα Α.3.3.1. 5: Κατανομή πληθυσμού των 58 ΔΕ κατά ομάδες ηλικιών (2011). Πηγή: elstat, ιδία επεξεργασία.....	69
Γράφημα Α.3.4.1. 1: Πλήθος νέων οικοδομών, μεταβολή (2013-2014-2015) των 58 ΔΕ. Πηγή: elstat, ιδία επεξεργασία.....	81
Γράφημα Α.3.4.1. 2: Συνολική επιφάνεια νέων οικοδομών των 58 ΔΕ (2013,2014,2015). Πηγή: elstat, ιδία επεξεργασία.....	82
Γράφημα Α.3.4.1. 3: Πλήθος νέων οικοδομών (2005, 2015) των 58 ΔΕ. Πηγή: elstat, ιδία επεξεργασία	83
Γράφημα Α.3.4.1. 4: Συνολική επιφάνεια νέων οικοδομών των 58 ΔΕ (2005, 2015). Πηγή: elstat, ιδία επεξεργασία.....	83
Γράφημα Α.3.4.2. 1: Ποσοστό κατανομής μέσου δηλωθέντος εισοδήματος στο σύνολο των 58 ΔΕ για το οικονομικό έτος 2008. Πηγή: elstat, Βάση Δεδομένων Πανταζή Π., ιδία επεξεργασία.	84
Γράφημα Α.3.4.2. 2: Ποσοστό κατανομής μέσου δηλωθέντος εισοδήματος στο σύνολο των 58 ΔΕ για το οικονομικό έτος 2013. Πηγή: elstat, Βάση Δεδομένων Πανταζή Π., ιδία επεξεργασία.	85
Γράφημα Α.3.4.2. 3: Μέσο δηλωθέν Εισόδημα για τα οικονομικά έτη 2003, 2008, 2013 σε εθνικό επίπεδο και στο σύνολο των 58 ΔΕ. Πηγή: elstat, Βάση Δεδομένων Πανταζή Π., ιδία επεξεργασία.	86
Γράφημα Α.3.4.2. 4: Μέσο εισόδημα το 2003 για κάθε τομέα, στο σύνολο των 58 ΔΕ και στο σύνολο της χώρας. Πηγή: elstat, Βάση Δεδομένων Πανταζή Π., ιδία επεξεργασία.....	86
Γράφημα Α.3.4.2. 5: Μέσο εισόδημα το 2008 για κάθε τομέα, στο σύνολο των 58 ΔΕ και στο σύνολο της χώρας. Πηγή: elstat, Βάση Δεδομένων Πανταζή Π., ιδία επεξεργασία.....	87
Γράφημα Α.3.4.2. 6: Μέσο εισόδημα το 2003 για κάθε τομέα, στο σύνολο των 58 ΔΕ και στο σύνολο της χώρας. Πηγή: elstat, Βάση Δεδομένων Πανταζή Π., ιδία επεξεργασία.....	87
Γράφημα Α.3.4.3. 1: Κατανομή απασχόλησης ανά τομέα στις 58 ΔΕ (2001, 2011). Πηγή: elstat, ιδία επεξεργασία.....	92
Γράφημα Α.3.4.4. 1: Εξέλιξη ανεργίας (2001, 2011) για κάθε μία από τις 58 ΔΕ. Πηγή: elstat, ιδία επεξεργασία.....	104
Γράφημα Α.3.6. 1: Κατανομή καλύψεων γης στο σύνολο των 58 ΔΕ. Πηγή: Corine Land Cover (2012), ιδία επεξεργασία.....	125

Περιεχόμενα Χαρτών

Χάρτης Α.2. 1: ΔΕ ορεινού και παράκτιου χαρακτήρα. Πηγή: geodata, ίδια επεξεργασία...	55
Χάρτης Α 3.3.1 1 έως 4: Σχετική και Απόλυτη Μεταβολή Μόνιμου Πληθυσμού ΔΕ. Πηγή: elstat, geodata, Ίδια Επεξεργασία.....	64
Χάρτης Α 3.3.2 1 έως 4: Δείκτης εξάρτησης των ΠΕ, ΔΕ (58) το 2011, Πηγή: elstat, ίδια επεξεργασία.....	72
Χάρτης Α 3.3.2 5 έως 4: Δείκτης εξάρτησης των ΠΕ, ΔΕ (58) το 2011, Πηγή: elstat, ίδια επεξεργασία.....	72
Χάρτης Α.3.4.3. 1 έως 4: Δείκτης Τοπικής εξειδίκευσης Πρωτογενούς τομέα (2011) των 58 ΔΕ. Πηγή: elstat, ίδια επεξεργασίαΧάρτης Πηγή: elstat, ίδια επεξεργασία.....	95
Χάρτης Α.3.4.3. 5 έως 8: Δείκτης Τοπικής εξειδίκευσης Δευτερογενή τομέα (2011) των 58 ΔΕ. Πηγή: elstat, ίδια επεξεργασία.....	99
Χάρτης Α.3.4.3. 9 έως 12: Δείκτης Τοπικής εξειδίκευσης Τριτογενούς τομέα (2011) των 58 ΔΕ. Πηγή: elstat, ίδια επεξεργασία.....	101
Χάρτης Α.3.5.1. 1 έως 4: Προστατευόμενες περιοχές. Πηγή: geodata, ίδια επεξεργασία...	106
Χάρτης Α.3.5.2 1 Πολιτιστικό περιβάλλον των 58 ΔΕ. Πηγή: geodata, ΔΜΕΟ, PLEIADES, ίδια επεξεργασία.....	106
Χάρτης Α.3.6. 1 έως 4: Καλύψεις γης. Πηγή: Corine Land Cover (2012), geodata, ίδια επεξεργασία.....	122
Χάρτης Α.3.7.1. 1 έως 4: Σταθμοί ΑΠΕ και αιολικό δυναμικό. Πηγή: ΕΠΧΣΑΑ ΑΠΕ, ΡΑΕ, geodata, ίδια επεξεργασία.....	127
Χάρτης Α.3.7.1. 5: Φέρουσα ικανότητα αιολικού δυναμικού ΔΕ. Πηγή: ΡΑΕ, geodata, ίδια επεξεργασία.....	130
Χάρτης Α.3.7.2. 1: Χάρτης βασικών κατευθύνσεων χωρικής οργάνωσης του Τουρισμού. Πηγή: ΕΠΧΣΑΑ Τουρισμού, ίδια επεξεργασία.....	136
Χάρτης Α.3.7.3. 1: Εθνικό Πρότυπο Χωροταξικής Οργάνωσης της Βιομηχανίας. Πηγή: ΕΠΧΣΑΑ Βιομηχανίας, ίδια επεξεργασία.....	139
Χάρτης Α.3.7.4. 1: Εθνικό Πρότυπο Χωροταξικής Οργάνωσης της Υδατοκαλλιεργητικής Δραστηριότητας. Πηγή: ΕΠΧΣΑΑ Υδατοκαλλιεργειών, ίδια επεξεργασία.....	144
Χάρτης Α.3.8.1 1 Υφιστάμενες Υποδομές Πηγή: ΔΜΕΟ, ΕΠΧΣΑΑ Τουρισμού, Ένωση Μαρίνων Ελλάδος, geodtada, Ίδια Επεξεργασία.....	144
Χάρτης Β.1.1. 1 Τυπολογία Περιοχών Μελέτης.Πηγή: geodata, Ίδια Επεξεργασία.....	158

ΑΡΚΤΙΚΟΛΕΞΑ

ΑΚΣ	Ανάλυση σε Κύριες Συνιστώσες
ΑΠΕ	Ανανεώσιμες Πηγές Ενέργειας
ΒΙΟΠΑ	Βιοτεχνικό Πάρκο
ΒΠΠΕ	Βιομηχανική Περιοχή
ΓΠΣ	Γενικό Πολεοδομικό Σχέδιο
ΔΕ	Δημοτική Ενότητα
ΔΕΗ	Δημόσια Επιχείρηση Ηλεκτρισμού
Ε.Ε	Ευρωπαϊκή Ένωση
ΕΜΠ	Εθνικό Μετσόβιο Πολυτεχνείο
ΕΚ	Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο
ΕΛΣΤΑΤ	Ελληνική Στατιστική Αρχή
ΕΜΕΚΑ	Επιτροπή Μελέτης Επιπτώσεων Κλιματικής Αλλαγής
ΕΟΚ	Ευρωπαϊκή Οικονομική Κοινότητα
ΕΟΤ	Ελληνικός Οργανισμός Τουρισμού
ΕΠΧΣΑΑ	Ειδικό Πλαίσιο Χωροταξικού Σχεδιασμού και Αειφόρου Ανάπτυξης
ΕΣΠΑ	Εθνικό Στρατηγικό Πλαίσιο Αναφοράς
ΕΣΣΑΑ	Εθνικό Στρατηγικό Σχέδιο Αγροτικής Ανάπτυξης
ΕΤΠΑ	Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης
ΖΟΕ	Ζώνη Οικιστικού Ελέγχου
ΗΠΑ	Ηνωμένες Πολιτείες Αμερικής
ΚΥΑ	Κοινή Υπουργική Απόφαση
ΜΕΡΜ	Μέσος Ετήσιος Ρυθμός Μεταβολής
ΜΕΚΔΕ	Μετσόβιου Κέντρου Διεπιστημονικής Έρευνας
ΜΜΕ	Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης
ΝΠΙΔ	Νομικό Πρόσωπο Ιδιωτικού Δικαίου
ΟΔΠΖ	Ολοκληρωμένη Διαχείριση Παράκτιας Ζώνης
ΟΤΑ	Οργανισμός Τοπικής Αυτοδιοίκησης
ΟΤΔ	Ομάδες Τοπικής Δράσης
ΠΟΤΑ	Περιοχές Ολοκληρωμένης Τουριστικής Ανάπτυξης
ΠΑΠ	Περιοχές Αιολικής Προτεραιότητας
ΠΕ	Περιφερειακή Ενότητα
ΠΕΧΠ	Περιοχές Ειδικών Χωρικών Παρεμβάσεων
ΠΟΠ	Προστατευόμενη Ονομασία Προέλευσης
ΠΠΧΣΑΑ	Περιφερειακό Πλαίσιο Χωροταξικού Σχεδιασμού και Αειφόρου Ανάπτυξης

ΡΑΕ	Ρυθμιστική Αρχή Ενέργειας
ΣΑΚΧ	Σχέδιο Ανάπτυξης Κοινοτικού Χώρου
ΣΧΟΟΑΠ	Σχεδίων Χωρικής και Οικιστικής Οργάνωσης Ανοικτών Πόλεων
ΥΠΕΝ	Υπουργείο Περιβάλλοντος και Ενέργειας
ΥΠΕΚΑ	Υπουργείο Περιβάλλοντος και Ενέργειας
ΥΠΕΧΩΔΕ	Υπουργείο Περιβάλλοντος Χωροταξίας και Δημοσίων Έργων
ΦΔ	Φορέας Διαχείρισης
GIO	Copernicus Initial Operations
KMO	Kaiser Meyer Olkin
LEADER	Liaisons Entre Actions de Développement de l' Economie Rurale
LQ	Location Quotient
SPSS	Superior Performance Software System
UNESCO	United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

I. Λαμβάνοντας υπόψη τη γεωμορφολογία της Ελλάδας, αντιλαμβάνεται κανείς τον έντονο ορεινό και παράκτιο χαρακτήρα της, με ιδιόμορφο τοπίο, συνεχόμενων εναλλαγών.

Δεδομένου ότι μέχρι και σήμερα, το σύνολο των μικτών αυτών περιοχών, δεν έχει αποτελέσει ξεχωριστό αντικείμενο μελέτης από τον χωροταξικό σχεδιασμό, καθιστά την εν λόγω έρευνα, μια αρχική προσέγγιση στην ανάλυση και διαχείριση τους. Στόχος της είναι, να αποτελέσει υπόβαθρο του σχεδιασμού και αφορμή για την ευαισθητοποίηση των αρμόδιων φορέων.

Η αποτελεσματικότερη διαχείριση των περιοχών αυτών, απαιτεί την κατηγοριοποίηση τους, προς μια τυπολογία. Η μέθοδος αυτή πραγματοποιήθηκε μέσω της Παραγοντικής Ανάλυσης, και προϋποθέτει την ανάλυση των κύριων χαρακτηριστικών τους, με βάση τα οποία θα αποδοθούν, ανά ομάδα χώρου, οι ανάλογες στρατηγικές κατευθύνσεις.

Κατά την ανάλυση, αποτυπώνεται η υπάρχουσα κατάσταση και τα κύρια χαρακτηριστικά σε οικονομικό, κοινωνικό και περιβαλλοντικό επίπεδο. Μέσω αυτής, αποσαφηνίζονται οι ιδιαιτερότητές των περιοχών, με τη μορφή προκλήσεων και προοπτικών, βάσει των οποίων αναπτύσσεται η κατηγοριοποίηση τους σε ομάδες. Οι επιμέρους κατευθύνσεις των ομάδων, αποσκοπούν στη δημιουργία μιας αναπτυξιακής πολιτικής για κάθε μια από αυτές, αντιπροσωπεύοντας τις διαφορετικές τους ανάγκες και τάσεις.

Εν κατακλείδι, απώτερος σκοπός της εργασίας αποτελεί η μελέτη της αλληλοεπίδρασης των δύο αυτών «κατηγοριών» του χώρου (ορεινός και παράκτιος), το πώς αυτή επηρεάζει την ανάπτυξη τους, καθώς και να διευκρινιστεί η διαφοροποίηση τους από την υπόλοιπη ηπειρωτική χώρα. Τέλος, ερευνάται η πιθανή αντιμετώπιση των περιοχών, από τον σχεδιασμό, ως ξεχωριστό σύνολο.

II. Οι δυσκολίες που αντιμετωπίστηκαν κατά τη διάρκεια της έρευνας αφορούν κυρίως τη συλλογή και την επεξεργασία δεδομένων, απαραίτητων για τη σκιαγράφηση του χαρακτήρα των μικτών περιοχών ορεινού- παράκτιου χώρου. Η διοικητική μεταρρύθμιση που πραγματοποιήθηκε μέσω του προγράμματος Καλλικράτη (ν.3852/2010) , το 2010, διαδραμάτισε σημαντικό ρόλο στην ανεύρεση στοιχείων σε

επίπεδο Δημοτικών Ενοτήτων, από το έτος 2011 και μετά. Η πολυπλοκότητα στην αναζήτηση πρόσφατων στοιχείων, βασίζεται στην περιορισμένη δημοσίευσή τους όταν αφορά επίπεδο χαμηλότερο των πρωτοβάθμιων ΟΤΑ. Η παροχή των στοιχείων πραγματοποιήθηκε ύστερα από προσωπική απεύθυνση στην Ελληνική Στατιστική Αρχή¹. Επιπρόσθετα, η διαδικασία ψηφιοποίησης και χαρτογράφησης των στοιχείων που συλλέχθηκαν, αποτέλεσε σημαντικό μέρος της εργασίας, αρκετά χρονοβόρο, πλην όμως ιδιαίτερα εξέχουσας σημασίας για την καλύτερη χωρική απεικόνιση των συμπερασμάτων. Ύστερα από μια τέτοια έρευνα, αντιλαμβάνεται κανείς την ανάγκη ορθής λειτουργίας των κρατικών μηχανισμών, ως προς τις υπηρεσίες αναζήτησης και απεικόνισης γεωχωρικών δεδομένων, καθώς διαπιστώθηκε η αδυναμία αυτών, τόσο ως προς την ελλιπή παροχή πληροφοριών, όσο και ως προς την ποιότητά τους.

¹ Για την συλλογή των στοιχείων απευθυνθήκαμε επίσης, στην κα Μ.Ν. Ντυκέν, καθηγήτρια του ΤΜΧΠΠΑ, του Πανεπιστημίου Θεσσαλίας, η οποία μας παρείχε στοιχεία (σχετικά με την απασχόληση ανά κλάδο) από το προσωπικό της αρχείο, αποκλειστικά για τις 58 ΔΕ της έρευνας.

ΜΕΡΟΣ Α

Ανάλυση Περιοχών Μελέτης

1. Θεσμικό πλαίσιο

1.1.Θεσμικό πλαίσιο για τον Ορεινό Χώρο

Οι ορεινές περιοχές αποτελούν σημαντικό τμήμα του ελλαδικού χώρου, ενώ η υψηλότερη κορυφή φθάνει έως τα 2.917 μέτρα. Η μη προσπελασιμότητά τους στο μεγαλύτερο ποσοστό τους, καθώς και διάφοροι οικονομικοί και κοινωνικοί παράγοντες, δεν ευνοούν την ανάπτυξή τους. Ενώ οι αμιγώς ορεινές περιοχές αποτελούν το μισό της έκτασης της χώρας, κατοικούν σήμερα σ' αυτές λιγότερο από το 1/10 του πληθυσμού. (Παπαδημάτου και Ρόκος, 2004) Η Ελλάδα, είναι ουσιαστικά η πιο ορεινή χώρα της Μεσογείου και των Βαλκανίων, καθ' όσον το 42,3% του εδάφους της αποτελείται από ορεινές περιοχές (σύμφωνα, με την οδηγία 268/75 της ΕΕ), οι οποίες μάλιστα, δεν διακρίνονται για την συνεκτικότητά τους, αλλά για την έντονη χωρική διάσπασή τους και την ανομοιομορφία των τοπίων που δημιουργούν. (Τσίππρας, 2001)

Ορισμοί Ορεινού χώρου

Οι βασικοί ορισμοί που χρησιμοποιεί η χώρα μας για τον ορεινό χώρο παρουσιάζονται παρακάτω.

Σύμφωνα με το **ενημερωτικό σημείωμα του Υπουργείου Γεωργίας (17/7/1997)** (Καρανικόλας, και Μαρτίνο, 1999) για την ένταξη των Δήμων, Κοινοτήτων και Οικισμών της Ελλάδας στις περιοχές της Οδηγίας 75/268/ΕΟΚ :

Α. Στις Ορεινές Περιοχές (Άρθρο 3, Παρ. 3) εντάσσονται Δήμοι, Κοινότητες και Οικισμοί που έχουν τις ακόλουθες προϋποθέσεις:

- (α) η κτηματική τους έκταση βρίσκεται σε υψόμετρο πάνω από 800 μέτρα,
- (β) η κτηματική τους έκταση βρίσκεται μεταξύ 600-800 μέτρων και οι κλίσεις του εδάφους είναι τουλάχιστον 16%,
- (γ) η κτηματική τους έκταση βρίσκεται σε υψόμετρο κάτω από 600 μέτρα με κλίσεις εδάφους τουλάχιστον 20%.

Εάν ένας Δήμος, Κοινότητα ή Οικισμός έχει μία από τις παραπάνω περιπτώσεις σε ποσοστό κτηματικής έκτασης τουλάχιστον 80% ή το άθροισμα των περιπτώσεων (α), (β), (γ) είναι τουλάχιστον 80% επί του συνόλου της κτηματικής τους έκτασης, τότε είναι δυνατόν να προταθεί για ένταξη στις ορεινές περιοχές.

Β. Στις Μειονεκτικές Περιοχές (Άρθρο 3, Παρ.4) εντάσσονται πολλοί Δήμοι, Κοινότητες ή Οικισμοί που αποτελούν ομοιογενείς ζώνες και χαρακτηρίζονται από χαμηλή πυκνότητα πληθυσμού, άγονο έδαφος και χαμηλό εισόδημα. Ειδικότερα θα πρέπει:

- (α) η πυκνότητα του πληθυσμού να είναι μέχρι 45 κατοίκους ανά τετραγωνικό χιλιόμετρο,
- (β) το γεωργικό εισόδημα να είναι μικρότερο του 80% του μέσου όρου της χώρας,
- (γ) οι αποδόσεις των κυριότερων καλλιεργειών να είναι μέχρι 80% του μέσου όρου της χώρας.

Γ. Στις Περιοχές με Ειδικά Προβλήματα (Άρθρο 3, Παρ.5) εντάσσονται σε ζώνες, Δήμοι και Κοινότητες νησιωτικών και παραμεθορίων περιοχών, που έχουν, λόγω της θέσης τους, ειδικά προβλήματα, το γεωργικό εισόδημά τους φθάνει μέχρι το 80% του μέσου όρου της χώρας και η γονιμότητα των εδαφών τους είναι χαμηλή (αποδόσεις κυριοτέρων καλλιεργειών μικρότερες του 80% του μέσου όρου της χώρας).

Η **Ελληνική Στατιστική Αρχή (ΕΛΣΤΑΤ)** διακρίνει τις πεδινές, ημιορεινές και ορεινές κοινότητες ως εξής:

Πεδινές: οι Κοινότητες εκείνες που η εδαφική περιοχή τους βρίσκεται στο σύνολό της ή κατά το μεγαλύτερο μέρος, σε οριζόντιο ή ελαφρώς κεκλιμένο έδαφος και σε υψόμετρο μικρότερο των 800 μέτρων από την επιφάνεια της θάλασσας. Κλίσεις του εδάφους που δημιουργούν υψομετρικές διαφορές από 100 μέχρι 150 μέτρα για μικρές Κοινότητες και από 200 μέχρι 300 μέτρα για τις μεγάλες Κοινότητες της Θράκης και της Μακεδονίας είναι ανεκτές για την κατηγορία αυτή 2 πεδινές). Στην περίπτωση που ένα βουνό καλύπτει μικρό τμήμα της Κοινοτικής περιοχής (μέχρι το 1/3), θεωρήθηκε ότι δε μεταβάλλει το χαρακτήρα της Κοινότητας.

Ημιορεινές: οι Κοινότητες εκείνες που η εδαφική περιοχή τους βρίσκεται στις υπώρειες των βουνών (ορέων) ή η έκτασή τους μοιράζεται η μισή περίπου στην πεδιάδα και η

άλλη μισή στο βουνό, αλλά πάντα με υψόμετρο μέχρι 800 μέτρα, για το μεγαλύτερο μέρος της περιοχής της Κοινότητας.

Ορεινές: οι Κοινότητες εκείνες που η εδαφική τους επιφάνεια είναι πολύ κεκλιμένη και κατ' εξοχήν ανώμαλη, χωρίζεται δε από χαράδρες ή καλύπτεται από ορεινούς όγκους που δημιουργούν πολλαπλές και βαθιές εδαφικές πτυχώσεις με υψομετρικές διαφορές μεγαλύτερες από 400 μέτρα.

Επίσης όλες εκείνες οι Κοινότητες που η εδαφική τους επιφάνεια ή μεγάλο μέρος της βρίσκεται σε υψόμετρο ανώτερο από 800 μέτρα από την επιφάνεια της θάλασσας.

Το **ΕΠΧΣΑΑ για τον Ορεινό Χώρο**, αν και δεν έχει θεσπιστεί, ορίζει τον ορεινό χώρο ως εξής:

Το σύνολο των περιοχών της χώρας, σε επίπεδο δημοτικών διαμερισμάτων, που εκτείνονται σε υψόμετρο άνω των 800μ. καθώς και περιοχές με χαμηλότερο υψόμετρο υπό προϋποθέσεις. Ως προϋποθέσεις σε πρώτη φάση τίθενται η υπαγωγή τουλάχιστον του 50% της έκτασης του δημοτικού διαμερίσματος σε κλίσεις άνω του 16% για τη ζώνη μεταξύ 600 έως 800 μ. και 20% για τη ζώνη μεταξύ 400 έως 600 μ., καθώς και η έντονη απομόνωση των ορεινών περιοχών που περιβάλλονται από ζώνες με μεγάλο υψόμετρο.

Σύμφωνα με την έρευνα του **NORDREGIO (2004)** οι τοπογραφικά ορεινές περιοχές ορίζονται ως εξής:

Πάνω από 2500μ όλες οι περιοχές θεωρούνται ορεινές.

Ανάμεσα στα 1500μ και στα 2500μ θεωρούνται ορεινές όλες οι περιοχές με κλίση μεγαλύτερη από 2ο σε ακτίνα 3χλμ.

Ανάμεσα 1000μ και στα 1500μ, πρέπει για να θεωρείται μια περιοχή ορεινή να ικανοποιεί ένα από τα εξής δύο κριτήρια: (α) η κλίση σε ακτίνα 3χλμ να είναι μεγαλύτερη από 5ο, (β) η υψομετρική διαφορά σε ακτίνα 7χλμ να είναι τουλάχιστον 300μ. Ανάμεσα στα 300μ και στα 1000μ, απαιτείται μόνο το κριτήριο (β) από τα προηγούμενα.

Κάτω από τα 300μ, υπολογίστηκε η τυπική απόκλιση για 8 κατευθύνσεις σε διάφορα σημεία του ψηφιακού υψομετρικού μοντέλου της ΕΕ, και όπου το αποτέλεσμα ήταν μεγαλύτερο από 50μ, θεωρήθηκε ότι το τοπογραφικό ανάγλυφο ήταν αρκετά απότομο

για να θεωρηθεί ως ορεινή περιοχή, αν και σε χαμηλό υψόμετρο. (Ρόκος και Μιχαϊλίδου, 2010)

Συμπερασματικά, όσον αφορά στο θέμα του ορισμού των ορεινών περιοχών, παρατηρούμε ότι υπάρχουν διαφοροποιήσεις ανάμεσα στους ορισμούς τους οποίους χρησιμοποιεί η ΕΕ και σε αυτούς τους οποίους ακολουθούν τα ίδια τα κράτη μέλη όπως η Ελλάδα και η Αυστρία (Dax, 2004), γεγονός που από μόνο του δημιουργεί αμφιβολία για το κατά πόσο οι πολιτικές και τα μέτρα της ΕΕ για τις ορεινές περιοχές, και κατ' επέκταση των κρατών μελών, είναι στοχευμένα και μπορούν να αντιμετωπίσουν ολοκληρωμένα και αποτελεσματικά τα ιδιαίτερα και πολυδιάστατα οικονομικά, κοινωνικά και περιβαλλοντικά προβλήματα των ορεινών περιοχών. (Μιχαϊλίδου, 2008)

Διεθνές και Ευρωπαϊκό θεσμικό πλαίσιο

Από τα σημαντικότερα διεθνή όργανα άσκησης πολιτικής (αν και ανήκει στα μη δεσμευτικά) είναι η **Agenda 21**, η συνθήκη που υπογράφηκε ύστερα από τη Συνδιάσκεψη των Ηνωμένων Εθνών για το Περιβάλλον και την Ανάπτυξη, στο Ρίο το 1992. Στο 13ο κεφάλαιο, με θέμα «Διαχείριση ευαίσθητων οικοσυστημάτων: Βιώσιμη Ορεινή Ανάπτυξη», αναγνωρίζεται η σημασία των ορεινών περιβαλλόντων για την επιβίωση του παγκόσμιου οικοσυστήματος, η σημερινή περιβαλλοντική τους υποβάθμιση και η ανάγκη ορθής διαχείρισης των ορεινών πόρων και βελτίωσης του βιοτικού επιπέδου του ντόπιου πληθυσμού. (Ρόκος και Παπαδημάτου, 2004) Και υιοθετεί δύο πυλώνες για την αντιμετώπιση των κινδύνων του φυσικού περιβάλλοντος του ορεινού χώρου. Οι κύριοι στόχοι είναι:

- (α) η απόκτηση και η ενίσχυση της γνώσης για την οικολογία και τη βιώσιμη ανάπτυξη των ορεινών οικοσυστημάτων και
- (β) η προώθηση της ολοκληρωμένης ανάπτυξης των περιοχών που συνιστούν ανεξάρτητες υδρολογικές ενότητες και η προώθηση εναλλακτικών ευκαιριών εύρεσης των προς το ζειν. (United Nations Commission on Sustainable Development, 1992) (Ρόκος και Παπαδημάτου, 2004)

Η Ευρωπαϊκή νομοθεσία, ως ένα βαθμό έχει ενσωματωθεί στο ελληνικό θεσμικό πλαίσιο. Με βάση τη Πολική Συνοχή της ΕΕ, καταρτίστηκε το ΕΣΠΑ, το ΕΣΣΑΑ, ενώ

ενσωματώθηκαν οι Ευρωπαϊκές οδηγίες που θα αναφερθούν στη συνέχεια. Τα Ευρωπαϊκά κονδύλια στηρίζουν τις ορεινές μειονεκτικές περιοχές, μέσα από προγράμματα (π.χ. Leader).

Το *Σχέδιο Ανάπτυξης Κοινοτικού Χώρου (ΣΑΚΧ)*, που έχει συσταθεί από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή, αναφέρεται στους βασικούς πυλώνες και κατευθύνσεις για τον ορεινό χώρο. Ειδικότερα, επιδιώκει:

- Ενίσχυση του ρόλου του ορεινού χώρου σε επίπεδο χώρας.
- Άρση της απομόνωσης, ο περιορισμός των ανισοτήτων και η επίτευξη χωρικής συνοχής.
- Διαφύλαξη, προστασία, ανάδειξη της φυσικής και πολιτιστικής κληρονομιάς και του τοπίου.
- Αξιοποίηση και αναβάθμιση του οικιστικού περιβάλλοντος.
- Ενίσχυση παραγωγικών δραστηριοτήτων.
- Παροχή ενός συνεκτικού πλαισίου κατευθύνσεων για τα υποκείμενα επίπεδα σχεδιασμού. (European Commission, 1999)

Η αναπτυξιακή πολιτική της Ευρώπης για τις ορεινές περιοχές αποτελεί εξειδικευμένο τμήμα της πολιτικής για ό,τι αυτή θεωρεί ως «ολοκληρωμένη ανάπτυξη του αγροτικού χώρου». Ο όρος «ολοκληρωμένη» αναφέρεται σε αντιπαράθεση με την μέχρι σήμερα μονοτομεακή, γεωργική ανάπτυξη των αγροτικών περιοχών. Τα αναπτυξιακά κίνητρα μετατοπίζονται από την προώθηση παραγωγής πρωτογενών προϊόντων στην ανάπτυξη υπηρεσιών και δραστηριοτήτων κατανάλωσης (Καρανικόλας και Μαρτίνοβ 1999). Χρησιμοποιείται πλέον ο όρος «διαφοροποίηση» (diversification), που σημαίνει οριζόντια οικονομική ανάπτυξη σε διάφορους τομείς (οικονομίες σκοπού). Σύμφωνα με το ΣΑΚΧ, αναμένεται να αποσυρθεί από τη γεωργική παραγωγή το 30-80% της αγροτικής γης, λόγω της εμφάνισης παραγωγικότερων καλλιεργειών. Συγκεκριμένα, για τις αγροτικές περιοχές οι οποίες βρίσκονται κοντά σε πόλεις, ενθαρρύνεται η ενδυνάμωση της αλληλεξάρτησης πόλης-υπαίθρου ενώ για τις αγροτικές περιοχές οι οποίες απέχουν σημαντικά από πόλεις, προτείνεται η προώθηση εξωγεωργικών δραστηριοτήτων, όπως ο αγροτουρισμός και η αναψυχή. Αφήνεται στο μέλλον το αν θα

μπορέσουν οι νέες τεχνολογίες να παράσχουν πρόσβαση των τοπικών προϊόντων στις διεθνείς αγορές (Ρόκος και Παπαδημάτου, 2004)

Η ευρωπαϊκή αναπτυξιακή πολιτική για τις ορεινές περιοχές καθορίζεται κατά κύριο λόγο από το *προσχέδιο του Ευρωπαϊκού Χάρτη των Ορεινών Περιφερειών* (1995), το προσχέδιο του *Ευρωπαϊκού Χάρτη των Αγροτικών Περιοχών* (1996) και την *Ευρωπαϊκή Διακυβερνητική Συνδιάσκεψη για τη «βιώσιμη ανάπτυξη των ορεινών περιοχών»* (Τρέντο Ιταλίας - 1996). Και τα δύο προσχέδια λειτουργούν μη δεσμευτικά. Παραμένουν ωστόσο ως κύριος οδηγός μέτρων τα οποία εντάσσονται στις εθνικές αναπτυξιακές πολιτικές των χωρών-μελών του Συμβουλίου της Ευρώπης. Σήμερα, προωθείται η χάραξη ενιαίας πολιτικής για τις ευρωπαϊκές ορεινές περιοχές, αλλά το ακριβές πλαίσιο είναι υπό συζήτηση. (Ρόκος και Παπαδημάτου, 2004)

Στο προσχέδιο του *Ευρωπαϊκού Χάρτη των Αγροτικών Περιοχών* (Council of Europe Parliamentary Assembly, 1996), επιχειρείται, όπως αναφέρεται στην εισαγωγή του, «να τεθεί ένα πλαίσιο δράσης για την ανάπτυξη των αγροτικών περιοχών σε αρμονία και ισορροπία με τη διαχείριση των αστικών περιοχών, και συγχρόνως να υιοθετηθεί μία πολιτική βιώσιμης διαχείρισης των πόρων, στους τομείς της γεωργίας, δασοκομίας, υδατοκαλλιέργειας και αλιείας, που θα συμπληρώνουν τις παραδοσιακές λειτουργίες, με νέες δραστηριότητες (προστασία της φύσης και των τοπίων, παραγωγή ανανεώσιμων πρώτων υλών για τη βιομηχανία και την ενέργεια, συμμετοχή στον αγροτουρισμό και δραστηριότητες αναψυχής, κ.τ.λ.)». *Η κοινωνικο-πολιτισμική διαφορά μεταξύ αγροτικών και αστικών περιοχών μπορεί να μειωθεί, καθώς ενθαρρύνεται (σύμφωνα με το άρθρο 6) η αύξηση των σχέσεων μεταξύ των κατοίκων των αστικών περιοχών και των κατοίκων της επαρχίας και η πλήρης αξιοποίηση της σύγχρονης τεχνολογίας της πληροφορίας υπό ίσες συνθήκες χρήσης και κατανάλωσης για τις αστικές και αγροτικές περιοχές. Η ευρωπαϊκή αναπτυξιακή πολιτική για τον αγροτικό χώρο στοχεύει, επομένως, στην προσέγγιση του αστικού βιοτικού επιπέδου αλλά και τρόπου ζωής από τους κατοίκους των αγροτικών περιοχών.* (Ρόκος και Παπαδημάτου, 2004)

Σύμφωνα με το *προσχέδιο του Ευρωπαϊκού Χάρτη των Ορεινών Περιφερειών* (Congress of Local and Regional Authorities of Europe, 1995), άρθρο 5, η γενική

πολιτική σχεδιασμού που θα εφαρμόσει κάθε χώρα «θα πρέπει να συνδυάζει μέσα προώθησης της οικονομικής ανάπτυξης της περιοχής, ανάλογα με τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά της, μέσα προαγωγής των πολιτισμικών και κοινωνικών συμφερόντων του πληθυσμού και μέσα προστασίας και διαχείρισης του περιβάλλοντος». Για να επιτευχθεί αυτό, «θα πρέπει να αυξηθεί η αποτελεσματικότητα των διαφόρων τομεακών πολιτικών που ασκούνται ήδη, να διασφαλιστεί ο συντονισμός τους καθώς και η ενσωμάτωσή τους σε μία περιεκτική προσέγγιση». Στα άρθρα 8 - 19, παρατίθενται τα μέτρα τα οποία πρέπει να εφαρμοστούν σε κάθε τομέα (γεωργία, δασοκομία, βιομηχανία - βιοτεχνία - υπηρεσίες, πολυαπασχόληση, στέγαση, τουρισμό, υποδομές, ενέργεια, εκπαίδευση - έρευνα, πολιτισμό, περιβάλλον). Οι γενικοί στόχοι που πρέπει να επιτευχθούν μέσα από τη διατομεακή πολιτική περιλαμβάνουν:

- σαφή αναγνώριση των ορεινών περιοχών και της ιδιαίτερης φύσης τους,
- σεβασμό και αναγνώριση στην γεωγραφική ενότητα που συνιστά κάθε ορεινή περιοχή, και παρεμπόδιση άλλων διοικητικών καταταμήσεων,
- συγκράτηση πληθυσμού και αντιμετώπιση της μεταναστευτικής τάσης των νέων προς τα έξω,
- δημιουργία ή εκσυγχρονισμό των υποδομών και των ανέσεων που είναι απαραίτητες για την ποιότητα της ζωής και την ανάπτυξη των ορεινών περιοχών,
- συντήρηση και βελτίωση των τοπικών δημοσίων υπηρεσιών, διατήρηση της γεωργικής γης και των βοσκοτόπων και απαραίτητη συντήρηση και εκσυγχρονισμό των γεωργικών δραστηριοτήτων μέσω ειδικής προσέγγισης για την ορεινή γεωργία,
- ανάπτυξη των ενδογενών ενεργειακών πόρων,
- διατήρηση των υπαρχόντων βιομηχανικών δραστηριοτήτων και ίδρυση βιομηχανιών που να στηρίζονται στις νέες τεχνολογίες,
- ανάπτυξη του τριτογενούς τομέα, ιδιαίτερα του τουρισμού, ως συμπληρώματος των παραδοσιακά ασκούμενων επαγγελμάτων,
- διατήρηση της ταυτότητας και διασπορά των πολιτισμικών αξιών που χαρακτηρίζουν τις ορεινές περιοχές ως ιδιαίτερο χαρακτηριστικό γνώρισμα ομογενών ορεινών ενοτήτων.

Αν και περισσότερα από το 1/3 των εδαφών της ΕΕ είναι ορεινά, η ανάγκη για υιοθέτηση συγκεκριμένων πολιτικών με στόχο την «οικονομική, κοινωνική και εδαφική συνοχή» των ορεινών περιοχών της Ευρώπης, από τυπικής τουλάχιστον άποψης, διατυπώθηκε επίσημα μόλις το 2008, με την τροποποίηση του άρθρου 174 (πρώην άρθρο 135 της Συνθήκης για την Ίδρυση της Ευρωπαϊκής Κοινότητας) στην Ενοποιημένη Απόδοση της Συνθήκης για τη Λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης, σύμφωνα με το οποίο: *Η Ένωση, προκειμένου να προαχθεί η αρμονική ανάπτυξη του συνόλου της, αναπτύσσει και εξακολουθεί τη δράση της με σκοπό την ενίσχυση της οικονομικής, κοινωνικής και εδαφικής της συνοχής. Η Ένωση αποσκοπεί, ιδιαίτερα, στη μείωση των διαφορών μεταξύ των επιπέδων ανάπτυξης των διαφόρων περιοχών και στη μείωση της καθυστέρησης των πλέον μειονεκτικών περιοχών. Μεταξύ των εν λόγω περιοχών, δίδεται ιδιαίτερη προσοχή στις αγροτικές περιοχές, τις ζώνες που συντελείται βιομηχανική μετάβαση και τις περιοχές που πλήττονται από σοβαρά και μόνιμα φυσικά ή δημογραφικά προβλήματα, όπως οι υπερβόρειες περιοχές που είναι ιδιαίτερα αραιοκατοικημένες και οι νησιωτικές, διασυννοριακές και ορεινές περιοχές. Ωστόσο, τα μέτρα για την άμεση ή έμμεση στήριξη των ορεινών και μειονεκτικών περιοχών είχαν ξεκινήσει χρόνια πριν με βασικότερο (European Commission, 2002) τις αποζημιώσεις στους γεωργούς οι οποίοι κατοικούν και δραστηριοποιούνται στις ορεινές και μειονεκτικές περιοχές, που πρωτοεφαρμόστηκε το 1975. (Ρόκος και Μιχαϊλίδου, 2010)*

Σταδιακά, χώρες της Ευρώπης όπως η Αυστρία, η Ελβετία, η Γαλλία και η Ισπανία, άρχισαν να κατανοούν ότι οι τομεακές και τμηματικές πολιτικές από μόνες τους δεν ήταν επαρκείς για να επιλύσουν τα περίπλοκα προβλήματα ανάπτυξης και περιβάλλοντος των ορεινών περιοχών και έθεσαν σε εφαρμογή καινοτόμες πολιτικές οι οποίες βασίζονταν σε "από κάτω προς τα πάνω" (bottom-up) προσεγγίσεις και οι οποίες αποτέλεσαν παραδείγματα και συνέβαλαν στην μεταρρύθμιση των πολιτικών της ΕΕ για τις ορεινές περιοχές (Dax 2004). Σταδιακά εφαρμόζονται όλο και περισσότερες πολιτικές για τη βιώσιμη ανάπτυξη των ορεινών περιοχών τη δεκαετία του '90, καθώς και τις δύο επόμενες δεκαετίες, ιδιαίτερα μετά το 2002, έτος το οποίο αφιερώθηκε διεθνώς στα βουνά (European Commission, 2009) (Ρόκος και Μιχαϊλίδου, 2010).

Παρά τις δεκάδες διεθνείς συμβάσεις και συμφωνίες που έχει υπογράψει η χώρας μας: σύμβαση *Ramsar* (1971), συμβάσεις *Βόννης* και *Βέρνης* (1983), οδηγίες *ΕΟΚ 79/409*

και 92/43, «Άνθρωπος & Βιόσφαιρα» της UNESCO, συμφωνία CITES, «σύμβαση για την βιοποικιλότητα» που προωθήθηκε στην Παγκόσμια Διάσκεψη του 1992, στο Ρίο της Βραζιλίας, αλλά και άλλες που απορρέουν από την πολιτική της Ευρωπαϊκής Ένωσης, μέχρι σήμερα, □ δεν έχουν πραγματοποιηθεί τόσο σημαντικά βήματα, όσα θα μπορούσαν να έχουν γίνει, ως προς την προστασία του περιβάλλοντος και κατ' επέκταση και του περιβάλλοντος των ορεινών περιοχών (Τσίππρας, 2001)

Εθνικό θεσμικό πλαίσιο

Οι ορεινές περιοχές της Ελλάδας διαθέτουν ιδιαίτερη φυσική και κοινωνικοοικονομική δομή, και έτσι καθίσταται αναγκαία η χάραξη και άσκηση ολοκληρωμένης πολιτικής για την ολοκληρωμένη ανάπτυξη και διαχείριση τους. Μια πολιτική που θα έχει στόχο την πολυτομεακή ανάπτυξη των περιοχών, δηλαδή την ταυτόχρονη οικονομική, κοινωνική, περιβαλλοντική, πολιτική, πολιτισμική και τεχνολογική/ τεχνική ανάπτυξη.

Το περιβάλλον και η ανάπτυξη τέτοιων περιοχών κρίνεται ιδιαίτερης σημασίας για την ολοκληρωμένη ανάπτυξη της χώρας, καθώς το ανάγλυφο της Ελλάδας κατά το μεγαλύτερο ποσοστό της είναι ορεινό. Συνεπώς ο χωρικός σχεδιασμός τέτοιου είδους περιοχών έχει ιδιαίτερο ενδιαφέρον. Ο φυσικός και πολιτιστικός πλούτος των ορεινών περιοχών είναι αξιοσημείωτος και η προστασία των οικοσυστημάτων είναι αναγκαία. Η ελλιπής διαχείριση των ορεινών περιοχών στη χώρα μας είναι προφανής, και ο στρατηγικός σχεδιασμός αυτών μπορεί να αποτελέσει μοχλό ανάπτυξης τόσο σε τοπικό, όσο σε περιφερειακό και εθνικό επίπεδο.

Η απουσία εξειδικευμένης εθνικής πολιτικής ολοκληρωμένου σχεδιασμού για τον ορεινό χώρο δεν επέτρεψε μέχρι σήμερα τη δημιουργία όρων και προϋποθέσεων για μια ορθολογική διαχείριση όλων των δραστηριοτήτων στον ορεινό χώρο σεβόμενη από μια μεριά το φυσικό περιβάλλον και την ανάγκη προστασίας του και από την άλλη την ανάγκη διαβίωσης, ενδιαίτησης, οικονομικής και βιοτικής ανάπτυξης των μετακινήσεων και της αναψυχής. Η διαμόρφωση μιας τέτοιας πολιτικής κρίνεται απαραίτητη λόγω του ότι οι ορεινή όγκοι αποτελούν από μόνοι τους μια γεωγραφική, οικονομική και κοινωνική οντότητα, των οποίων το ανάγλυφο, το κλίμα, η φυσική και πολιτισμική κληρονομιά απαιτούν τον προσδιορισμό και την εφαρμογή μιας εξειδικευμένης εθνικής πολιτικής ολοκληρωμένου σχεδιασμού (Γουργιώτης, 2007).

Οι πολιτικές και στρατηγικές κατευθύνσεις για τον ορεινό χώρο στην Ελλάδα παρουσιάζονται αποσπασματικά σε θεσμικά πλαίσια, τόσο σε εθνικό όσο και σε περιφερειακό επίπεδο.

Εθνικό επίπεδο: ο Νόμος 2742, το Γενικό ΠΧΣΑΑ, τα Ειδικά ΠΧΣΑΑ, το Σχέδιο Περιφερειακής Ανάπτυξης, το Πρόγραμμα Αγροτικής Ανάπτυξης, το Εθνικό Στρατηγικό Πλαίσιο Αναφοράς (ΕΣΠΑ),

Περιφερειακό επίπεδο: τα Περιφερειακά ΠΧΣΑΑ και η Κοινοτική πρωτοβουλία LEADER.

Στη συνέχεια θα παρουσιασθούν τα βασικά εργαλεία άσκησης της χωροταξικής πολιτικής για τις ορεινές περιοχές.

Για την περίοδο 2014-2020 η πολιτική ανάπτυξης του ορεινού χώρου στην Ελλάδα περιγράφεται στο **Εθνικό Στρατηγικό Πλαίσιο Αναφοράς (ΕΣΠΑ) 2014-2020** (Υπουργείο Οικονομίας και Οικονομικών, 2014). Σύμφωνα με το ΕΣΠΑ 2014-2020 για την ανάπτυξη των ορεινών περιοχών δεν θα υιοθετηθεί διαφοροποιημένη πολιτική σε επίπεδο Περιφερειών αλλά η στρατηγική ανάπτυξης του ορεινού χώρου πρέπει να είναι κοινή σε όλη τη χώρα καθώς τα προβλήματα των περιοχών αυτών είναι κοινά σε όλες τις Περιφέρειες. Πιο συγκεκριμένα αναφέρει:

Στις ορεινές περιοχές παρατηρείται ένας δυϊσμός τάσεων όσον αφορά την ανάπτυξή τους. Η μια συνίσταται στην εγκατάλειψη μεγάλων περιοχών ακόμα και ως περιοχών βιώσιμης κατοίκησης και οικονομικής δραστηριότητας. Η δεύτερη τάση συνδέεται με την ήπια τουριστική ανάπτυξη, την αναδυόμενη βιολογική γεωργία, την αντοχή ορισμένων παραδοσιακών προτύπων, κλπ. Ωστόσο διαπιστώνονται κοινά προβλήματα αναπτυξιακής υστέρησης, προσβασιμότητας, δημογραφικής αποδυνάμωσης και κατακερματισμού των παραγωγικών δραστηριοτήτων. Η ενδυνάμωση της δραστηριότητας στον αγρο-διατροφικό τομέα (και των συμπληρωματικών μεταποιητικών δραστηριοτήτων σχετικής κλίμακας), η προώθηση εναλλακτικών μορφών τουρισμού (χειμερινός, φυσιολατρικός, θρησκευτικός) και η εν γένει διαφοροποίηση της τοπικής οικονομικής βάσης μπορούν να συμβάλλουν στην οικονομική ανάπτυξη των περιοχών αυτών, στη διατήρηση της οικολογικής αξίας (όσον αφορά στα συστήματα παραγωγής, στη βιοποικιλότητα, στην παραγωγή τοπικών ποιοτικών προϊόντων), καθώς και στη συγκράτηση του τοπικού πληθυσμού. Επίσης, επιτακτικής ανάγκης είναι οι χωρικές παρεμβάσεις ολοκληρωμένου χαρακτήρα που μπορούν να συντελέσουν στην μείωση των ανισοτήτων και να

ενδυναμώνουν αποτελεσματικά την τοπική κοινωνική συνοχή, τη συνεργασία και τους κοινωνικούς δεσμούς τόσο εντός της κοινότητας, όσο και σε σχέση με τις γειτονικές περιοχές. Οι ορεινές περιοχές συγκεντρώνουν πληθυσμό με συνήθως αρνητικούς (ως προς τον εθνικό μ.ο.) δείκτες εισοδήματος, εξέλιξης εισοδήματος, έκθεσης σε κίνδυνο φτώχειας, γήρανσης και αντικατάστασης. Οι κύριοι παράγοντες που πρέπει να αντιμετωπιστούν είναι η επιρροή του γεωγραφικού ανάγλυφου και των δημογραφικών τάσεων που θέτουν φραγμούς στη διάχυση ανάπτυξης από τους πόλους, και η επιμονή της οικονομικής κρίσης. Οι στρατηγικοί στόχοι που ιδιαιτέρως τις αφορούν είναι η προστασία του φυσικού και πολιτιστικού πλεονεκτήματος, η ενίσχυση της τάσης επιστροφής στον αγροτικό τομέα και η αναδιάρθρωση του, η επικέντρωση του τουρισμού σε εμπλουτισμό και διεύρυνση του τουριστικού προϊόντος. Η γενικότερη αναπτυξιακή στρατηγική όσον αφορά στην αγροτική ανάπτυξη είναι κοινή για όλη την χώρα αφού τα προβλήματα του ορεινού χώρου είναι κοινά σε όλες τις περιφέρειες και αποσκοπεί στην ανασυγκρότηση των δραστηριοτήτων παραγωγής και κατοίκησης, οι οποίες παρουσιάζουν σημαντική εποχικότητα και υποχώρηση, κατά βιώσιμο οικονομικά και περιβαλλοντικά πρότυπο. Η αγροτική ανάπτυξη θα πρέπει να συνεχίσει να στοχεύει σε ένα πολυλειτουργικό μοντέλο με έμφαση στην παραγωγή ιδιότυπων προϊόντων (προϊόντα τοπικά, ειδικού τύπου και τεχνολογίας, υψηλής ποιότητας, κ.λπ.) στις ορεινές και λιγότερο ευνοημένες περιοχές ως μια δυνατότητα διαφοροποίησης με βάση τη «συμβολική αξία τους» και απόκτησης προστιθέμενης αξίας για τους κατοίκους των περιοχών αυτών. (Υπουργείο Οικονομίας και Οικονομικών, 2014) Όπως τονίζεται, είναι επιθυμητή η συγκρότηση ενός πολυλειτουργικού προτύπου ανάπτυξης.

Οι στρατηγικές τοπικής ανάπτυξης στις ορεινές και μειονεκτικές περιοχές, και οι δράσεις. Θα εφαρμοστούν κυρίως μέσω της προσέγγισης **LEADER** και θα έχουν ολοκληρωμένο και πολυτομεακό χαρακτήρα. Το LEADER είναι μια πρωτοβουλία της Ευρωπαϊκής Ένωση μέσα από την οποία οι φορείς των αγροτικών περιοχών συνενώνουν τις δυνάμεις τους, δημιουργούν τις Ομάδες Τοπικής Δράσης (ΟΤΔ), οι οποίες εφαρμόζουν ολοκληρωμένες στρατηγικές τοπικής ανάπτυξης έτσι ώστε να ενδυναμωθεί η ανάπτυξη στην περιοχή τους. Το Μέτρο θα εφαρμοσθεί κυρίως στις ορεινές και ημιορεινές περιοχές που αντιμετωπίζουν σημαντικά αναπτυξιακά προβλήματα με στόχο τη αντιμετώπιση της αναπτυξιακής τους υστέρησης, τόσο στους τομείς της τοπικής οικονομίας, όσο και στους τομείς των υποδομών και των

παρεχόμενων υπηρεσιών προς τους κατοίκους. (Υπουργείο Οικονομίας και Οικονομικών, 2014)

Συνοπτικά, οι άξονες στους οποίους δίνεται προτεραιότητα για την ανάπτυξη των ορεινών περιοχών για την περίοδο 2014-2020 είναι η γεωργία, το περιβάλλον, ο τουρισμός και ο πολιτισμός.

Συγκεκριμένα σύμφωνα με το **Εθνικό Στρατηγικό Σχέδιο Αγροτικής Ανάπτυξης (ΕΣΣΑΑ) 2014-2020** (Υπουργείο Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων, 2014), η αγροτική ανάπτυξη του ορεινού χώρου στοχεύει στην οικονομική, κοινωνική και πολιτιστική αναβάθμιση, σε ένα πολυλειτουργικό μοντέλο με έμφαση στην παραγωγή προϊόντα με ένδειξη «προϊόν ορεινής παραγωγής» (προϊόντα τοπικά, ειδικού τύπου και τεχνολογίας, υψηλής ποιότητας, κ.λπ.) ώστε να μην μπορούν να εκτοπισθούν από τα φθηνότερα προϊόντα άλλων περιοχών. Επίσης γίνεται λόγος για προώθηση ευκαιριών πολυαπασχόλησης, διασφάλιση συνθηκών ίσων ευκαιριών μεταξύ των δύο φύλων, αξιοποίηση του φυσικού και ανθρωπογενούς περιβάλλοντος, αναβάθμιση των υποδομών, προστασία και ανάδειξη των ιδιαίτερων χαρακτηριστικών των περιοχών της υπαίθρου που θα συμβάλουν στη βελτίωση της ελκυστικότητας ως περιοχές κατοίκησης και στην προσέλκυση επενδύσεων. Για την αντιμετώπιση των προκλήσεων απαιτείται προσέγγιση χωρικά διαφοροποιημένη, και ολοκληρωμένη, συμπεριλαμβανομένης της συμμετοχής των τοπικών κοινωνιών. Η αύξηση της προστιθέμενης αξίας, της βιωσιμότητας, της πολύ-λειτουργικότητας και της ανθεκτικότητας των αγροτικών περιοχών αναδεικνύει την ανάγκη για τη δημιουργία θέσεων απασχόλησης, την προστασία των ευπαθών ομάδων, την παραγωγή δημοσίων περιβαλλοντικών και πολιτιστικών αγαθών και τη διασύνδεση με τις αστικές περιοχές. Η υποστήριξη βασικών υπηρεσιών και υποδομών σε ορεινές, νησιωτικές και μειονεκτικές περιοχές δεν πρέπει να ειπωθεί μόνο υπό το πρίσμα της δημόσιας παρέμβασης για βασικές υπηρεσίες (π.χ. υγεία, εκπαίδευση χώροι αναψυχής, κ.λπ.) σε φτωχές περιοχές αλλά και υπό το πρίσμα της αναγκαιότητας προσφοράς τέτοιων υπηρεσιών και υποδομών σε φυσικά απομονωμένες περιοχές που δεν έχουν ούτε το κρίσιμο μέγεθος να στηρίζουν υπηρεσίες αλλά ούτε και τη δυνατότητα μετάβασης σε πλησίον περιοχές που δίνουν αυτές τις υπηρεσίες. Τέλος, στην υποστήριξη βασικών υπηρεσιών πρέπει να ενταχθεί και η προστασία και ανάδειξη της τοπικής πολιτιστικής κληρονομιάς.

Η επιλογή των μέτρων σκοπεύει στην δημιουργία των συνθηκών που θα επιτρέψουν την εξυπηρέτηση της ανάγκης για Διαχείριση της γεωργικής δραστηριότητας και των δασών για την προστασία του νερού, του εδάφους και της βιοποικιλότητας και συγκεκριμένα την προστασία και διαχείριση των εδαφών. Προτεραιότητα δίνεται στη δάσωση και

δημιουργία δασικών εκτάσεων και στην αποκατάσταση των ζημιών των δασών από πυρκαγιές, χειμαρικά φαινόμενα και άλλες εκτεταμένες φυσικές καταστροφές όπως κατολισθήσεις, κ.λπ. (Υπουργείο Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων, 2014)

Ο **ν.4071/2012** σχετικά με «Ρυθμίσεις για την τοπική ανάπτυξη, αυτοδιοίκηση και την αποκεντρωμένη διοίκηση και Ενσωμάτωση Οδηγίας 2009/50/ΕΚ» ορίζει το κατάλογο των ορεινών μειονεκτικών περιοχών της Ελλάδας σύμφωνα με την Ευρωπαϊκή Οδηγία 85/148/ΕΟΚ (περί τροποποίησης της Οδηγίας 81/645/ΕΟΚ περί του κοινοτικού καταλόγου των μειονεκτικών γεωργικών περιοχών κατά την έννοια της Οδηγίας 75/268/ΕΟΚ), και τις αρμοδιότητες των Δήμων.

Πιο συγκεκριμένα, αναφέρει:

Οι ορεινοί- μειονεκτικοί δήμοι ασκούν επιπλέον είτε αυτοτελώς είτε σε συνεργασία με την οικεία περιφέρεια τις ακόλουθες αρμοδιότητες:

- α) Υλοποίηση προγραμμάτων αξιοποίησης των ήπιων μορφών ενέργειας.
- β) Χορήγηση αδειών εγκατάστασης και λειτουργίας εφεδρικών σταθμών ηλεκτροπαραγωγής σε ιδιώτες.
- γ) Έλεγχος της διαχείρισης υπογείων και επιφανειακών αρδευτικών υδάτων.
- δ) Έλεγχος της εκτέλεσης εργασιών για την ανεύρεση υπογείων υδάτων και έργων αξιοποίησης υδάτινων πόρων.
- ε) Εξέταση αιτήσεων για τη χορήγηση αδειών χρήσης νερού και εκτέλεσης έργων αξιοποίησης υδάτινων πόρων.
- στ) Γνωμοδότηση για το ετήσιο πρόγραμμα δασοπονίας στα όρια του δήμου που καταρτίζουν οι οικείες δασικές υπηρεσίες.
- ζ) Προώθηση της συγκρότησης ομάδων παραγωγών και στήριξή τους για την αντιμετώπιση οικονομικών και διαρθρωτικών θεμάτων σύμφωνα με την ευρωπαϊκή και εθνική νομοθεσία.
- η) Έκδοση απόφασης, όταν λόγω ειδικών κλιματολογικών συνθηκών καθυστερεί η έναρξη της τυροκομικής περιόδου με την οποία καθορίζεται η έναρξή της, ανάλογα με τις τοπικές συνθήκες του δήμου, χωρίς αυτή να είναι δυνατόν να υπερβεί το πεντάμηνο.
- θ) Καθαρισμός και αστυνόμευση ρεμάτων.

Σημαντικό ρόλο στην στρατηγική ανάπτυξης του ορεινού χώρου έχει ο Εθνικός Χωροταξικός Σχεδιασμός καθώς και τα Ειδικά Χωροταξικά Σχέδια.

Ο **ν. 2742/1998** περί «Χωροταξικού σχεδιασμού και αειφόρου ανάπτυξης» καθορίζει τους στόχους και τις κατευθυντήριες αρχές του χωροταξικού σχεδιασμού στην Ελλάδα. Στο άρθρο 1 αναφέρεται ότι *σκοπός του είναι θέσπιση θεμελιωδών αρχών και η θεσμοθέτηση σύγχρονων μέσων άσκησης χωροταξικού σχεδιασμού*. Ο νόμος έχει αναφορές στις ορεινές, απομονωμένες και γενικότερα προβληματικές περιοχές της χώρας.

Συγκεκριμένα εστιάζει στην προστασία, διατήρηση, ανάδειξη και αποκατάσταση του φυσικού και πολιτιστικού περιβάλλοντος, καθώς και στη στήριξη της οικονομικής και κοινωνικής συνοχής, με ανάδειξη των συγκριτικών γεωγραφικών, φυσικών και παραγωγικών πλεονεκτημάτων. Βασικό εργαλείο για την αντιμετώπιση κρίσιμων ζητημάτων σε προβληματικές περιοχές, προτείνονται οι Περιοχές Ειδικών Χωρικών Παρεμβάσεων. Ως προβληματικές περιοχές ορίζει τις μειονεκτικές περιοχές λόγω γεωγραφικής απομόνωσης, οι οποίες περιλαμβάνουν και τις ορεινές περιοχές. Ο χαρακτηρισμός μιας έκτασης ως ΠΕΧΠ γίνεται με ειδική χωροταξική μελέτη από το ΥΠΕΚΑ.

Όπως αναφέρεται στο Άρθρο 9 του **Γενικού ΠΧΣΑΑ (ΦΕΚ Α 128/2008)**, στον ορεινό χώρο επιδιώκεται η ανασυγκρότηση των παραγωγικών δραστηριοτήτων, η συγκράτηση του πληθυσμού και η ισόρροπη σχέση μεταξύ πόλης και υπαίθρου με τη στήριξη, μεταξύ άλλων, των δυναμικότερων μικρών οικισμών.

Αναφορά στις ορεινές περιοχές γίνεται και στο **ΕΠΧΣΑΑ για το Τουρισμό (ΦΕΚ 1138/Β/2009)**. *Η βασική κατεύθυνση τουριστικής αξιοποίησης του ορεινού χώρου συνίσταται στη μέριμνα για την προστασία αναβάθμιση και ανάδειξη επιλεγμένων πόρων του, που ενδιαφέρουν τον τουρισμό, τη βελτίωση της προσβασιμότητας, τη συγκρότηση τοπικών πολυθεματικών δικτύων, την αξιοποίηση του οικιστικού πλεονάσματος των φθινόντων και εγκαταλελειμμένων οικισμών και την προβολή των προορισμών. Πιο συγκεκριμένα επιβάλλονται:*

- *Η διατήρηση της ποιότητας των φυσικών και ανθρωπογενών πόρων με μέτρα πρόληψης των κινδύνων υποβάθμισής τους.*

- Λήψη ειδικών μέτρων ενσωμάτωσης τρίτων δραστηριοτήτων αναγκαίων για τη λειτουργία του χώρου, που παρουσιάζουν ασυμβατότητες με την τουριστική δραστηριότητα, ώστε να είναι δυνατή η συνύπαρξή τους με αυτήν και ειδικότερα μέτρων αισθητικής και λειτουργικής αναβάθμισης των υποδομών τους.
- Δημιουργία βασικών προτύπων καθώς και εξειδικευμένων, κατά περίπτωση, κανόνων για το σχεδιασμό και τη δόμηση λαμβάνοντας υπόψη την παραδοσιακή αρχιτεκτονική και τις τοπικές παραδόσεις.
- Υιοθέτηση πρακτικών που θα εξασφαλίζουν μειωμένη κατανάλωση ενέργειας και χρήση φιλικών προς το περιβάλλον υλικών.
- Δημιουργία ειδικών κατασκευαστικών προτύπων για την εκτέλεση έργων υποδομών στον ορεινό χώρο.
- Δημιουργία δικτύων μονοπατιών και διαδρομών περιβαλλοντικής ευαισθησίας και εκπαίδευσης.
- Περιορισμός της δόμησης νέων υποδομών φιλοξενίας, εστίασης και λοιπών σχετικών με τον τουρισμό υποδομών εντός οικισμών καθώς και σε μια ζώνη πλάτους 500 μέτρων από τα όριά τους στις περιπτώσεις που διαπιστώνεται σχετικός κορεσμός (ποσοστό αδόμητων γηπέδων <40%)

Μικρή αναφορά, για τις ορεινές περιοχές πραγματοποιείται και στο **ΕΠΧΣΑΑ για τη Βιομηχανία** (ΦΕΚ 151 ΑΑΠ/2009), χωρίς όπως σημαντικές κατευθύνσεις, Πιο συγκεκριμένα αναφέρει τις εξής κατευθύνσεις σε εθνικό επίπεδο (ορίζοντας ως ορεινό το χώρο με υψόμετρο, μεγαλύτερο των 600μ.):

Στον ορεινό χώρο πρέπει να επιδιωχθεί η διατήρηση ενός ιστού βιομηχανικών μονάδων, ιδιαίτερα αυτών που αξιοποιούν τοπικούς πόρους, στο πλαίσιο μιας πολιτικής πολυαπασχόλησης. Η προσπάθεια αυτή επιβάλλει ένα πιο ευέλικτο σύστημα ρυθμίσεων για τις μονάδες, αλλά παράλληλα απαιτεί οριζόντια μέτρα για την αποφυγή αλλοίωσης του τοπίου, συγκρούσεων με άλλες χρήσεις όπως ο τουρισμός, αρνητικών επιπτώσεων στους παραδοσιακούς οικισμούς, και επιβάρυνσης του περιβάλλοντος. Πρέπει, επίσης, να προωθηθεί η χρήση νέων τεχνολογιών πληροφορικής και επικοινωνιών και να ενισχυθεί η αξιοποίηση παραδοσιακών κτισμάτων για τη λειτουργία βιομηχανικών μονάδων. (Άρθρο 4, ΦΕΚ 151 ΑΑΠ/2009)

Σύμφωνα με το σχέδιο **Κοινής Υπουργικής Απόφασης (ΚΥΑ) με θέμα «Ειδικό Πλαίσιο Χωροταξικού Σχεδιασμού και Αειφόρου Ανάπτυξης για τον Ορεινό**

Χώρο» υπάρχει ανάγκη για «ολοκληρωμένη ανάπτυξη των ορεινών όγκων (δασική, γεωργική, κτηνοτροφική, τουριστική, πολιτιστική και περιβαλλοντική) με ανάδειξη και αξιοποίηση των τοπικών συγκριτικών πλεονεκτημάτων σε συνδυασμό με την προώθηση ειδικών πολιτικών απασχόλησης για τη διασφάλιση της κοινωνικής συνοχής και την παράλληλη διασύνδεση τους με τον ευρύτερο οικονομικο-λειτουργικό χώρο κάθε περιφέρειας, στο πλαίσιο των στρατηγικών κατευθύνσεων του Γενικού Πλαισίου Χωροταξικού Σχεδιασμού και Αειφόρου Ανάπτυξης για την παραγωγική εξειδίκευση των ορεινών περιοχών» (Άρθρο 2, Παρ. 1α).

Ειδικότερα επιδιώκεται, μέσω των κατευθύνσεων που δίνονται:

- Η ενίσχυση του ρόλου του ορεινού χώρου σε επίπεδο χώρας.
- Η άρση της απομόνωσης, ο περιορισμός των ανισοτήτων και η επίτευξη χωρικής συνοχής.
- Η διαφύλαξη - προστασία – ανάδειξη της φυσικής και πολιτιστικής κληρονομιάς και του τοπίου.
- Η αξιοποίηση και αναβάθμιση του οικιστικού περιβάλλοντος.
- Η ενίσχυση παραγωγικών δραστηριοτήτων.
- Η παροχή ενός συνεκτικού πλαισίου κατευθύνσεων για τα υποκείμενα επίπεδα σχεδιασμού.

Ως «προωθητικοί τομείς» ολοκληρωμένης ανάπτυξης του ορεινού χώρου επιλέγονται ο τουρισμός (με ιδιαίτερη έμφαση στις ήπιες μορφές εναλλακτικού ορεινού τουρισμού χωρίς να αποκλείονται κατά περίπτωση ο ιαματικός ή ο χιονοδρομικός τουρισμός), ο ορεινός αγροτικός τομέας (στο πλαίσιο μιας ολοκληρωμένης πολιτικής για την ύπαιθρο και με ενθάρρυνση της ανταγωνιστικότητας μέσω της ποιότητας) και η αξιοποίηση και ορθολογική χρήση των φυσικών πόρων (με έμφαση στην ανάπτυξη των ήπιων και ανανεώσιμων πηγών ενέργειας), του ορυκτού πλούτου και του υδάτινου δυναμικού. (Μιχαϊλίδου, 2008)

Ασκώντας μια κριτική στο παρόν θεσμικό πλαίσιο, κρίνεται αναγκαίο να τονισθούν αρχικά οι ελλείψεις του. Αρχικά, τονίζεται η αδυναμία παροχής ειδικότερων κατευθύνσεων, ενώ οι παρούσες προσδιορίζουν, στην πλειονότητα τους,

«αυτονόητους» στόχους, χωρίς να παρουσιάζουν ειδικότερη ειδίκευση. Επιπρόσθετα, η αδυναμία ταξινόμησης των ορεινών περιοχών, βάσει κριτηρίων, όπως παραδείγματος χάριν τα διαφορετικά προβλήματα, διαφορετικές προοπτικές και διαφορετικές ανάγκες πολιτικής, ελλοχεύει κινδύνους ανεπιτυχούς διαχείρισής τους και αποτελεί μια μη αποτελεσματική και μη ολοκληρωμένη μέθοδο αντιμετώπισής τους. Το γεγονός ότι δεν παρουσιάζεται καμία τυπολογία του ορεινού χώρου, εντείνει το πρόβλημα διαχείρισής τους.

Τέλος, αξίζει να σημειωθεί, πως σημαντικό ρόλο στη διαχείριση των οικοσυστημάτων των ορεινών περιοχών, διαδραματίζουν οι περιβαλλοντικοί νόμοι, και πιο συγκεκριμένα ο **ν. 3939/2011** «για την προστασία του περιβάλλοντος» (τροποποίηση του ν.1650/86), και το **Ν.Α. 86/1969** «περί Δασικού Κώδικος». Σημειώνεται όμως, ότι η Ελλάδα έχει το μικρότερο ποσοστό προστατευόμενης έκτασης στο σύνολο της έκτασής της, από όλες τις χώρες της Ε.Ε. του ανεπτυγμένου κόσμου, ακόμα και των Βαλκανίων. (Τσίππρας, 2001)

Σε επίπεδο περιφέρειας, η πολιτική για τις ορεινές περιοχές εκφράζεται μέσα από τα Περιφερειακά Πλαίσια Χωροταξικού Σχεδιασμού και Αειφόρου Ανάπτυξης, ενώ σε μικρότερα επίπεδα εκφράζεται μέσα από τα ΓΠΣ και ΣΧΟΟΑΠ.

Ο χωροταξικός σχεδιασμός παρουσιάζει σημαντική χρονική καθυστέρηση ενσωμάτωσης στην εθνική αναπτυξιακή στρατηγική. Η χωροταξική πολιτική για τις ορεινές περιοχές δεν είναι αποκρυσταλλωμένη και μέχρι στιγμής εμπεριέχεται, ως δέσμη κάποιων γενικότερων μέτρων και στόχων, σε ευρύτερα υφιστάμενα πλαίσια χωροταξικού σχεδιασμού. Παρόλο που το κατάλληλο επίπεδο άσκησης χωροταξικής-αναπτυξιακής πολιτικής με τη πρώτη ματιά, για τις ορεινές περιοχές φαίνεται να είναι ο ΟΤΑ, αν μελετηθεί εις βάθος, προκύπτει ότι τα χωρικά-αναπτυξιακά προβλήματα υπερβαίνουν αυτά τα διοικητικά όρια. Θεωρείται συνεπώς σκόπιμο να οριοθετηθούν γεωγραφικά και διοικητικά ορεινές χωρικές ενότητες από τα αντίστοιχα ΠΠΧΣΑΑ και Περιφερειακά Επιχειρησιακά Προγράμματα, δημιουργώντας «ορεινές ζώνες τοπικής συνεργασίας». (Τολίδης, Καλογήρου και Δημοπούλου, 2010)

Πλεονεκτήματα ορεινού χώρου

Οι ορεινές περιοχές αποτελούν αναμφισβήτητα ορισμένα από τα τελευταία αναλλοίωτα και παρθένα σε μεγάλο βαθμό καταφύγια του πλανήτη μας. Ακόμα όμως και στις περιοχές στις οποίες οι ανθρωπογενείς παρεμβάσεις είναι αρκετά έντονες, τα βουνά δεν παύουν να αποτελούν σημαντικές κοιτίδες φυσικού πλούτου, βιοποικιλότητας, νερού, πολιτισμού, αλλά και παραδείγματα αρμονικής συνύπαρξης, συμβίωσης, προσαρμογής, αλληλεπίδρασης και αλληλεξάρτησης ανθρώπου και φυσικού περιβάλλοντος. (Ρόκος, 2004)

Ο ορεινός χώρος συνιστά μια ιδιαίτερη γεωγραφική ενότητα του εθνικού χώρου με βαθιές ιστορικές καταβολές και ισχυρούς δεσμούς για το σύνολο του ελληνικού πληθυσμού. Διαθέτει σημαντικό βιολογικό, γεωλογικό, γεωφυσικό, αισθητικό, ιστορικό και παραγωγικό πλούτο που συνιστά μια κοινή κληρονομιά, η διατήρηση και ανάδειξη της οποίας είναι υποχρέωση για τις επερχόμενες γενιές.

Ειδικότερα, ο ορεινός χώρος αποτελεί, σημαντική πηγή ύδατος, ενέργειας και βιοποικιλότητας, καθώς και πηγή βασικών πόρων όπως είναι τα ορυκτά, τα δασοκομικά και τα γεωργικά προϊόντα, αλλά και τόπο ανάπτυξης σημαντικών δραστηριοτήτων του πρωτογενούς τομέα της οικονομίας. Επίσης, περιλαμβάνει ιδιαίτερα εκτεταμένα και πλούσια οικοσυστήματα διεθνούς, ευρωπαϊκής και εθνικής σημασίας, καθώς και σπάνια ενδιαιτήματα που συμβάλουν στη βιολογική πολυμορφία και ισορροπία.

Επιπλέον, συγκεντρώνει μεγάλο μέρος της πολιτιστικής και της φυσικής κληρονομιάς της χώρας (μνημεία, ιστορικούς τόπους, εθνικούς δρυμούς, αισθητικά δάση, περιοχές φυσικού κάλλους κλπ.) και αποτελεί για το λόγο αυτό σημαντικό πόλο έλξης τουριστικών, πολιτιστικών και αθλητικών δραστηριοτήτων καθώς και τόπο αναψυχής.

Προβλήματα ορεινού χώρου

Παρά τα συγκριτικά πλεονεκτήματα και τις φυσικές δυνατότητές τους, πολλές ορεινές περιοχές της χώρας αντιμετωπίζουν σήμερα σύνθετα οικονομικά και κοινωνικά προβλήματα, όπως μείωση και γήρανση του πληθυσμού, πλημμελή συγκοινωνιακή κάλυψη και ελλιπή πρόσβαση σε κοινωνικές και διοικητικές υπηρεσίες,

αποσπασματική και μη ανταγωνιστική ανάπτυξη των οικονομικών δραστηριοτήτων, ανεργία και υποαπασχόληση. Παραλλήλως, συχνά υφίστανται σοβαρές επιπτώσεις από ακραία φυσικά φαινόμενα, όπως πυρκαγιές, κατολισθήσεις, ξηρασίες, πλημμύρες κλπ. Επιπροσθέτως, ο ορεινός χώρος απειλείται από μη επαρκή έλεγχο της βόσκησης, μη ορθολογική άσκηση ή και χρήση κακών πρακτικών κατά την ανάπτυξη παραγωγικών δραστηριοτήτων (εξόρυξη, τουρισμός, κ.ά.), διάβρωση και ερημοποίηση εδαφών, υποβάθμιση του αγροτικού τοπίου και καταστροφή των ενδιατημάτων. Τα προβλήματα αυτά, σε συνδυασμό με την απόσταση από τους βασικούς άξονες και τους εθνικούς πόλους ανάπτυξης, δημιουργούν κινδύνους χωροταξικής περιθωριοποίησης, περιβαλλοντικής υποβάθμισης και δημογραφικής και παραγωγικής εγκατάλειψης των ορεινών περιοχών. Τα προβλήματα αυτά επιτείνονται από τον ιδιαίτερα εκτεταμένο ή και διαπεριφερειακό χαρακτήρα των ορεινών περιοχών, τη μη ταύτιση των φυσικών-γεωγραφικών ορίων τους με τις διοικητικές ενότητες άσκησης δημοσίων πολιτικών και την έλλειψη ειδικής μορφής διοικητικής οργάνωσής τους.

1.2.Θεσμικό πλαίσιο για τον Παράκτιο Χώρο

Παράκτιος χώρος – Παράκτια Ζώνη

Οι παράκτιες περιοχές αποτελούν, παγκοσμίως, τις πιο σημαντικές και εντατικά αξιοποιήσιμες εκτάσεις, όσον αφορά την ύπαρξη ανθρωπογενών δραστηριοτήτων και τη μεγάλη συγκέντρωση του πληθυσμού στις περιοχές αυτές. Υπολογίζεται πως περίπου το 60% του συνολικού πληθυσμού της γης κατοικεί σε μία ζώνη 60 χλμ από την ακτογραμμή, ενώ σύμφωνα με την τελευταία απογραφή του 2011 το 65% του πληθυσμού της Ελλάδας κατοικεί σε οικισμούς σε μία υψομετρική ζώνη που ορίζεται από την ακτογραμμή και την ισοϋψή των 200μ. Αξίζει να σημειωθεί, πως 9 από τα μεγαλύτερα αστικά κέντρα βρίσκονται στην παράκτια ζώνη της χώρας, με την ελληνική ακτογραμμή να έχει μήκος τουλάχιστον 16.000 χλμ., τη μεγαλύτερη από οποιαδήποτε άλλης Μεσογειακής ή Ευρωπαϊκής χώρας (ΕΜΕΚΑ, 2011). Το περιβάλλον της παράκτιας περιοχής της Ελλάδας δέχεται έντονες πιέσεις από την ανάπτυξη της δόμησης και κυρίως της κατοικίας, του παραθερισμού και του τουρισμού, αλλά και άλλων δραστηριοτήτων. Έτσι, γίνεται, αμέσως, αντιληπτό πως οι παράκτιες περιοχές

κατέχουν ιδιαίτερη κοινωνικοοικονομική και περιβαλλοντική αξία, λόγω του συγκριτικού πλεονεκτήματος της θέσης τους. Ωστόσο, η συνεχής αύξηση του πληθυσμού, της μετανάστευσης, της αστικοποίησης και της υψηλής συγκέντρωσης διαφόρων οικονομικών δραστηριοτήτων, είναι πολύ πιθανόν να οδηγήσει στην υποβάθμισή τους και στην ανάπτυξη σημαντικών προβλημάτων, με αποτέλεσμα να δημιουργείται η ανάγκη για συγκεκριμένο και μεθοδικό τρόπο διαχείρισης.

Ορισμοί

Είναι γεγονός, πως οι έννοιες του παράκτιου χώρου και της παράκτιας ζώνης είναι αρχικά κατανοητές. Ωστόσο, συχνά ο προσδιορισμός τους (κυρίως σε σχέση με την οργάνωσή τους), καθώς και η διαφοροποίησή τους δεν είναι εύκολη, με αποτέλεσμα να συγχέονται συχνά οι έννοιες τους. Για την καλύτερη κατανόηση των εννοιών, επιλέχθηκε να αναλυθούν συγκεκριμένοι ορισμοί που έχουν αναπτυχθεί στο παρελθόν από τη διεθνή και ελληνική βιβλιογραφία και τα διάφορα θεσμικά κείμενα.

Παράκτια ζώνη

Πιο συγκεκριμένα, η έκφραση «παράκτια ζώνη» χρησιμοποιείται στη διεθνή βιβλιογραφία, σύμφωνα με την ορολογία στη νομοθεσία των ΗΠΑ το 1972 για τη διαχείριση της παράκτιας ζώνης. Η έκφραση «παράκτιος χώρος» χρησιμοποιείται, επίσης, αλλά κατέχει ευρύτερη γεωγραφική και περιβαλλοντική σημασία, καθώς περιλαμβάνει και την παράκτια ζώνη. Επιπρόσθετα, θεωρείται πως ο όρος «παράκτια ζώνη» αναφέρεται σε μια γεωγραφική περιοχή που καθορίζεται από την ισχύουσα νομοθεσία και ορίζει τη διαχείριση της παράκτιας λωρίδας. Αντίθετα, η έννοια της «παράκτιας περιοχής» βασίζεται σε ευρύτερες γεωγραφικές ενότητες, κατά μήκος των ακτών, οι οποίες δεν χρησιμοποιούνται για τον καθορισμό της διαχείρισης της παράκτιας λωρίδας. (Καρύμπαλης, Παπαδόπουλος και Χαλκιάς, 2014).

Οι επικρατέστεροι ορισμοί που συναντώνται στη διεθνή βιβλιογραφία προσπαθούν να ορίσουν τη γεωγραφική έκταση της παράκτιας ζώνης για διαχειριστικούς κυρίως λόγους. (Κοκκώσης, Δημητρίου και Κωνσταντόγλου, 1999)

Οι διαφορετικές προσεγγίσεις που συναντώνται στον ορισμό της παράκτιας ζώνης έχουν σχέση με:

1. Ρυθμίσεις που αφορούν στις χρήσεις γης της παράκτιας ζώνης

2. *Επιστημονικές απόψεις για την ποιότητα των θαλάσσιων πόρων στα παράκτια ύδατα, όπου αυτή η ποιότητα εξαρτάται από την αντίστοιχη περιβαλλοντική ποιότητα της ακτής*
3. *Τη ζώνη μέσα στην οποία η υποδομή και οι δραστηριότητες είναι άμεσα συνδεδεμένες με τη θάλασσα*
4. *Ολόκληρη την έκταση της λεκάνης απορροής, όταν πρόκειται για τη μελέτη γεωολογικών, γεωμορφολογικά ή υδρογεωολογικών διεργασιών στο παράκτιο σύστημα.*
5. *Διοικητικές υποδιαιρέσεις (πχ τα χερσαία διοικητικά όρια των ΟΤΑ, τα θαλάσσια σύνορα του κράτους κλπ.). (Κοκκώσης, Δημητρίου και Κωνσταντόγλου, 1999)*

Ένας ορισμός που συναντάται στη διεθνή βιβλιογραφία, ορίζει την παράκτια ζώνη ως μία δυναμική και συνεχώς μεταβαλλόμενη επιφάνεια, ανάμεσα στη θάλασσα και τη ξηρά και ορίζεται ως μία πιο εκτεταμένη προς την πλευρά της ενδοχώρας ζώνη, η οποία αποτελεί μεταβατική περιοχή μεταξύ ηπειρωτικού και του θαλάσσιου χώρου (Clark, 2003). Τα όρια αυτής της ζώνης δεν είναι σαφή, ενώ σπανίως μπορεί να ορίζονται βάσει των διοικητικών ορίων και να ταυτίζονται με αυτά.

Οι βασικοί ορισμοί που έχουν αναπτυχθεί σχετικά με τον ορισμό της παράκτιας ζώνης αφορούν :

- **Το πρωτόκολλο Ολοκληρωμένης Διαχείρισης Παράκτιων Περιοχών της Σύμβασης της Βαρκελώνης**

Παράκτια ζώνη ορίζεται η γεωμορφολογική περιοχή εκατέρωθεν της ακτογραμμής, στην οποία η αλληλεπίδραση μεταξύ του θαλάσσιου και χερσαίου τμήματος αποκτά τη μορφή πολύπλοκων συστημάτων οικολογικών στοιχείων και πόρων αποτελούμενων από βιοτικές και αβιοτικές συνενώσεις που συνυπάρχουν και αλληλεπιδρούν με τις ανθρώπινες κοινότητες και τις σχετικές κοινωνικο-οικονομικές δραστηριότητες.

- **Την Παγκόσμια Τράπεζα**

Η παράκτια ζώνη είναι η επιφάνεια επί της οποίας συναντούνται και αλληλεπιδρούν η γη με την θάλασσα. Περιλαμβάνει όλα τα χερσαία αλλά και τα θαλάσσια παράκτια φυσικά συστήματα. Τα όρια της παράκτιας ζώνης καθορίζονται τυχαία και διαφέρουν πολύ από κράτος σε κράτος. Πολλές φορές καθορίζονται από διοικητικά και πολιτικά κριτήρια.

- **Ευρωπαϊκός Οργανισμός Περιβάλλοντος**

Το μέρος της ξηράς που επηρεάζεται από την γειτνίαση με την θάλασσα, και το μέρος της θάλασσας που επηρεάζεται από τη γειτνίαση με ξηρά, μέχρι του σημείου στο οποίο οι χερσαίες δραστηριότητες του ανθρώπου έχουν μία μετρήσιμη επίδραση στην χημεία του νερού και στην θαλάσσια οικολογία.

Ερευνητικά και αναπτυξιακά προγράμματα

- **«Πρόγραμμα για την Βιώσιμη Ανάπτυξη Ελληνικών Ακτών και Νησιών» του ΥΠΕΧΩΔΕ (1997)**

Το χερσαίο τμήμα της παράκτιας ζώνης εκτείνεται από την ακτογραμμή έως τα 5 χλμ, αλλά πάντα με βάση τα όρια των παράκτιων Ο.Τ.Α. Το θαλάσσιο όριο της εκτείνεται μέχρι την ισοβαθή των 50 μ.

Εντός της περιοχής της παράκτιας ζώνης, διακρίνονται τρία μεγάλα «υποσυστήματα»:

• Το φυσικό σύστημα, το οποίο περικλείει όλους τους σχετικούς μη ανθρώπινους χώρους (ατμόσφαιρα, λιθόσφαιρα, υδρόσφαιρα). Σε αυτό περιλαμβάνονται και οι δυναμικές του κάθε χώρου καθώς και οι αμοιβαίες αλληλεπιδράσεις μέσω αβιοτικών, βιοτικών και χημικών διαδικασιών. Αυτό το σύστημα είναι ο χώρος των φυσικών πόρων, ο οποίος μπορεί να υφίσταται χωρίς την παρουσία του ανθρώπου.

• Οι λειτουργίες του χρήστη που αναπαριστούν όλο το φάσμα των ανθρώπινων ενδιαφερόντων από την άποψη της "χρήσης" με την ευρεία της έννοια, υφιστάμενη ή δυνάμει χρήση των φυσικών πόρων.

• Η υποδομή, η οποία αναφέρεται στην τεχνολογική και οργανωτική υποδομή. Αυτές οι υποδομές είναι απαραίτητες προκειμένου να καταστούν δυνατές και κατά συνέπεια υλοποιήσιμες οι λειτουργίες που επιθυμεί ο κάθε χρήστης. (Principles of ICZM, 2012)

Παράκτιος χώρος

- **Εθνικό Σχέδιο Ειδικού Πλαισίου Χωροταξικού Σχεδιασμού και Αειφόρου Ανάπτυξης για τον Παράκτιο Χώρο και τα Νησιά**

Ο γεωμορφολογικός χώρος εκατέρωθεν της ακτογραμμής, όπου εκδηλώνεται διαδραστικά η σχέση μεταξύ του θαλάσσιου και του χερσαίου τμήματος, μέσω των σύνθετων οικολογικών συστημάτων που περιλαμβάνουν βιοτικές και αβιοτικές

συνιστώσες. Πρόκειται για μεταβατική ζώνη μεταβλητού πλάτους που αποτελεί, ταυτόχρονα, ζωτικό χώρο ανθρώπινων κοινωνιών και κοινωνικο-οικονομικών δραστηριοτήτων. Όσον αφορά στο χερσαίο τμήμα του παράκτιου χώρου, κατ' αρχήν μέχρι και τα ακραία προς την ενδοχώρα διοικητικά όρια των αντίστοιχων παράκτιων ΟΤΑ της ηπειρωτικής χώρας και της Κρήτης, άλλως μέχρι υψόμετρο 600 μ., αν η εν λόγω βρίσκεται εντός των διοικητικών ορίων των οικείων ΟΤΑ, καθώς και στο σύνολο της έκτασης των νησιών (ανεξαρτήτως υψομέτρου). Όσον αφορά στο θαλάσσιο τμήμα του παράκτιου χώρου, μέχρι το όριο των χωρικών υδάτων.

- **Κοινοτική Πρωτοβουλία: Πρόγραμμα ENVIREG**

Παράκτιος χώρος ορίζεται η ζώνη που ξεκινάει από την ακτογραμμή και φτάνει ως τα 10 χλμ προς την ενδοχώρα.

Επιπρόσθετα, ως παράκτιος χώρος ορίζεται ο χώρος που βρίσκεται στο μεταίχμιο μεταξύ της ξηράς και της θάλασσας ή εναλλακτικά ως ο μεταβατικός χώρος ανάμεσα στη στεριά και τη θάλασσα, συμπεριλαμβανομένων και των εσωτερικών λιμνών. Οι παράκτιες περιοχές παραμένουν δυναμικές περιοχές, αφού η σαφής οριοθέτηση τους είναι ανέφικτη και διαφοροποιούνται σημαντικά σε λειτουργίες και μορφές. (FAO, 1998)

Γενικά, η οριοθέτηση της παράκτιας ζώνης και του παράκτιου χώρου, διαφέρει ανάλογα με το σκοπό, την επιστήμη, αλλά και τις ιδιαιτερότητες της περιοχής που καλείται να εξυπηρετήσει. Γι αυτό το λόγο, και με σκοπό την καλύτερη διαχείριση των περιοχών που συνδυάζουν ορεινό και παράκτιο χώρο, επιλέχθηκε στην παρούσα διπλωματική, ο παράκτιος χώρος να ορίζεται ως *το χερσαίο τμήμα 10 χλμ. από την ακτογραμμή προς την ηπειρωτική χώρα.*

Θεσμικό Πλαίσιο

Διεθνές

Διεθνείς Συμβάσεις για την Ελλάδα

Οι Μεσογειακές ακτές φιλοξενούν περίπου 145 εκατομμύρια μόνιμους κατοίκους και πάνω από 100 εκατομμύρια τουρίστες το χρόνο. Για το λόγο αυτό, οι παράκτιες περιοχές αντιμετωπίζουν σοβαρές πιέσεις από την πληθυσμιακή και οικιστική

ανάπτυξη που παρουσιάζεται. Από το 1990, έχουν συμπληρωθεί 11 προγράμματα διαχείρισης των παράκτιων περιοχών στην Αλβανία, Αλγερία, Κροατία, Αίγυπτο, Ελλάδα, Ισραήλ, Λίβανο, Μάλτα, Συρία, Τυνησία και Τουρκία. Το 2007, 4 προγράμματα βρίσκονταν σε διαδικασία εφαρμογής στην Κύπρο, Σλοβενία, Ισπανία και Μαρόκο. (Φατσής, 2012)

- *Διακήρυξη του Ρίο και Agenda 21*

Η Ε.Ε άρχισε να δραστηριοποιείται έντονα στον τομέα της ολοκληρωμένης διαχείρισης των παράκτιων περιοχών από τα τέλη της δεκαετίας του '80. Με αυτό τον τρόπο άρχισε να αναγνωρίζεται η αξία των περιοχών αυτών τόσο σε οικολογικό, όσο και σε οικονομικό επίπεδο. Τον Ιούνιο του 1992, πραγματοποιήθηκε στο Rio de Janeiro η διάσκεψη για το περιβάλλον και την ανάπτυξη, όπου η αειφόρος ανάπτυξη τέθηκε ως πολιτικό θέμα εξέχουσας σημασίας. Αυτό προκάλεσε την υπογραφή διεθνών συμφωνιών, όπως το κεφάλαιο 17 της Local Agenda 21, το οποίο δεσμεύει τους συμβαλλόμενους να ενεργήσουν αποφασιστικά υπέρ της ολοκληρωμένης διαχείρισης και της αειφόρου ανάπτυξης των παράκτιων περιοχών.

- *Προγράμματα της UNESCO*
- *Σύμβαση Ραμσάρ: Για τη διαχείριση των υδροβιότοπων*
- Η Σύμβαση Ραμσάρ τέθηκε σε ισχύ τον Δεκέμβριο του 1975 και ήταν η πρώτη σύμβαση που ασχολήθηκε αποκλειστικά με την προστασία των βιοτόπων.
- *Συνθήκη της Βέρνης: Για τη διατήρηση της άγριας ζωής και του φυσικού περιβάλλοντος*
- *Συνθήκη της Βαρκελώνης: Για την προστασία της Μεσογείου*

Η Συνθήκη για την Προστασία της Μεσογείου ενάντια στη Ρύπανση, υιοθετήθηκε το 1976, τέθηκε σε ισχύ το 1978, τροποποιήθηκε το 1995 και καταγράφηκε ως: «Συνθήκη για την Προστασία του Θαλάσσιου Περιβάλλοντος και της Παράκτιας Περιοχής της Μεσογείου». Η Συνθήκη αυτή, τέθηκε σε εφαρμογή το 2004 και μαζί με τα έξι πρωτόκολλα της συνθέτουν το νομικό πλαίσιο του Μεσογειακού Προγράμματος Δράσης. Στη Συνθήκη δηλώνεται ότι: τα Συμβαλλόμενα Μέλη θα δεσμευθούν να προωθήσουν την ολοκληρωμένη διαχείριση των παράκτιων ζωνών, λαμβάνοντας υπ'

όψη την προστασία των περιοχών τοπίου και οικολογικού ενδιαφέροντος και την ορθολογική χρήση των φυσικών πόρων.

- Σύμβαση για το Δίκαιο της Θάλασσας
- Μεσογειακό Σχέδιο Δράσης του Προγράμματος Περιβάλλοντος των Ηνωμένων Εθνών (UNEP-MAP)

Πρόκειται για το πρώτο περιφερειακό πρόγραμμα προστασίας των θαλασσών υπό την ομπρέλα της UNEP, το οποίο υιοθετήθηκε από 16 χώρες το 1975. Το Μεσογειακό Σχέδιο Δράσης (MAP) μέσω του Περιφερειακού Κέντρου για Δράσεις Προτεραιότητας (PAP/ RAC) εισάγει την έννοια της αειφόρου ανάπτυξης στο σχεδιασμό διαφόρων δραστηριοτήτων, εφαρμόζοντας παράκτια προγράμματα διαχείρισης (Coastal Area Management Plans - CAMPs), (United Nations Environment Programme, Mediterranean Action Plan).

Ευρωπαϊκής Ένωσης

Ευρωπαϊκή νομοθεσία για τον παράκτιο χώρο

Οι περισσότερες ευρωπαϊκές χώρες αντιμετωπίζουν προβλήματα σχετικά με το σχεδιασμό του παράκτιου χώρου, λόγω των αυξανόμενων πιέσεων που οδηγούν σε κοινωνικά και οικονομικά προβλήματα. Τα σημαντικότερα από αυτά σχετίζονται με την απώλεια κατάλληλων υποδομών και υπηρεσιών, υποβάθμιση της φυσικής και πολιτιστικής κληρονομιάς, τη συνεχή διάβρωση των ακτών και φυσικά την άνοδο της στάθμης της θάλασσας. Επίσης, σύμφωνα με τη μελέτη «EUROSION – Living with Coastal Erosion in Europe: Sediment and Space for Sustainability» που εκπονήθηκε για την Ευρωπαϊκή Επιτροπή, το ένα πέμπτο των ακτών της Ευρώπης, περίπου 20.000 χλμ, αντιμετωπίζει προβλήματα λόγω διάβρωσης με την ακτογραμμή να υποχωρεί 0,5 έως 2 μ. κάθε χρόνο και σε ορισμένες πολύ σοβαρές περιπτώσεις έως και 15μ. (Τουφεγγιπούλου, 2007)

Σε ευρωπαϊκές χώρες εμφανίζεται γενικά ένα σύστημα σχεδιασμού με θετικές ρυθμίσεις για την παράκτια ζώνη, κυρίως όσον αφορά τους νόμους κρατών, όπως της Φιλανδίας, Σουηδίας, Δανίας Γαλλίας, Ιταλίας, Γερμανίας, Ισπανίας και Πορτογαλίας, που καθορίζουν προστατευόμενες περιοχές ή παράκτιες ζώνες, ή παράκτιες ζώνες σχεδιασμού (Gibson, 2003). Η προσπάθεια βέλτιστης χωρικής ρύθμισης του

ευρωπαϊκού παράκτιου χώρου ταυτίζεται κυρίως με την ορθή διαχείριση του περιβάλλοντος.

Πιο συγκεκριμένα, στη Δανία ορίστηκε το 1937, ζώνη προστασίας 100 μ. (περιορισμοί δόμησης, κ.α.) από τη θάλασσα και η εξασφαλίστηκε το δικαίωμα πρόσβασης του κοινού σε όλες τις ακτές. Η ζώνη αυτή επεκτάθηκε στα 300μ. από τη θάλασσα στις αγροτικές περιοχές το 1994, ενώ παρέμεινε 100μ. για τις αστικές και παραθεριστικές περιοχές.

Στην Ισπανία, ορίζεται, σύμφωνα με το νόμο του 1988, προστατευόμενη η ζώνη από το ενδότερο σημείο της δημόσιας περιουσίας έως και 100μ. από την ακτογραμμή με πολλές δραστηριότητες να απαγορεύονται ή να περιορίζονται με αυστηρούς όρους. Όσον αφορά την Ιταλία απαγορεύεται οποιαδήποτε αλλαγή του χαρακτήρα περιοχών που βρίσκονται σε μία ζώνη 300μ. από τις ακτές λιμνών και θαλασσών. Τέλος, στη Νορβηγία παράκτια ζώνη ορίζεται η ζώνη 100 μ. από την ακτογραμμή, στην και απαγορεύεται εντελώς η δόμηση, ενώ οι νέοι δρόμοι που πιθανόν να κατασκευαστούν θα πρέπει να απέχουν τουλάχιστον 2 χλμ από την ακτογραμμή.

Ωστόσο, στην πλειονότητα των υπόλοιπων χωρών της ΕΕ ασκείται περιβαλλοντική και όχι χωροταξική πολιτική, αφού η χωροταξική πολιτική της είναι άτυπη και μη θεσμοθετημένη.

Ευρωπαϊκή Πολιτική για τις παράκτιες περιοχές

- ΕΥΡΩΠΗ 2000, ΕΥΡΩΠΗ 2000+

Η έκθεση «Ευρώπη 2000» τονίζει τις έντονες χωροταξικές ασυνέπειες στο χωροταξικό σχεδιασμό, κυρίως σε σχέση με το περιβάλλον, τις υποδομές, τη δημογραφία και την ανάπτυξη. Το κείμενο προτείνει, χωρίς να δεσμεύει, στο πλαίσιο των χωροταξικών κατευθύνσεων της ΕΕ, ελάχιστη απόσταση εγκατάστασης δραστηριοτήτων από τον αιγιαλό τα 100 μέτρα (Σταματίου, 2003). Παράλληλα χαρακτηρίζει ως μειονεκτούσες αλλά και γεωγραφικά ευαίσθητες περιοχές, τις παράκτιες περιοχές που αντιμετωπίζουν σημαντικά περιβαλλοντικά προβλήματα (Τουφεγγιοπούλου, 2007).

Η έκθεση «Ευρώπη 2000+» είναι πληρέστερη της προηγούμενης, αν και αναφέρεται στο σύνολο του κοινοτικού χώρου. Ορισμένες από τις κατευθύνσεις που υιοθετεί, αναφέρονται στις παράκτιες περιοχές με έμμεσο τρόπο. Στην έκθεση, γίνεται λόγος για

την προστασία των οικολογικά ευαίσθητων περιοχών από την υπερβολική εκμετάλλευση, στις οποίες φυσικά συγκαταλέγεται και ο παράκτιος χώρος. (Τουφεγγιοπούλου, 2007).

- Σχέδιο Ανάπτυξης Κοινοτικού Χώρου (ΣΑΚΧ)

Κεντρικό στόχο του ΣΑΚΧ αποτελεί η «βιώσιμη οικιστική ανάπτυξη» σε άμεση σχέση με την κοινωνία, την οικονομία και το περιβάλλον. Οι κατευθύνσεις που εισάγει αφορούν το σύνολο του κοινοτικού χώρου με έμμεσες και άμεσες κατευθύνσεις προς τις παράκτιες περιοχές.

- Ολοκληρωμένη Διαχείριση Παράκτιας Ζώνης (ΟΔΠΖ)

«Ως ΟΔΠΖ νοείται η διαδικασία η οποία διαμορφώνεται από τη συμμετοχή της διοίκησης και των κοινοτήτων, της επιστήμης και της διαχείρισης, των επιμέρους και του δημοσίου συμφέροντος για την υλοποίηση ενός ολοκληρωμένου σχεδίου για την προστασία και ανάπτυξη των παράκτιων οικοσυστημάτων και πόρων». (GESAMP Reports and Studies, 1996)

Οι στόχοι, οι οποίοι επιδιώκονται να επιτευχθούν μέσα από την ΟΔΠΖ και αποσκοπούν στη βιώσιμη ανάπτυξη των παράκτιων περιοχών, είναι:²

- Η διατήρηση υψηλής ποιότητας παράκτιου περιβάλλοντος,
- Προστασία της βιοποικιλότητας,
- Διατήρηση καίριας σημασίας ενδιατημάτων,
- Βελτίωση καίριας σημασίας οικολογικών διαδικασιών,
- Βιώσιμη χρήση των φυσικών πόρων,
- Έλεγχος των ρύπων,
- Προσδιορισμός των περιοχών: α) στις οποίες μπορούν να αναπτυχθούν ανθρώπινες δραστηριότητες, β) που πρέπει να διατηρηθούν,
- Καθορισμός προδιαγραφών για τον καθορισμό των χρήσεων γης στις παράκτιες περιοχές και διευθέτηση συγκρουόμενων χρήσεων γης,
- Καθορισμός προδιαγραφών για την ανάπτυξη δραστηριοτήτων στις παράκτιες περιοχές,
- Προστασία από φυσικές καταστροφές,

² Ο κατάλογος των στόχων στηρίζεται κυρίως στην κατηγοριοποίηση του Clark, 1995 (σελ. 25 και 31).

- Αποκατάσταση υποβαθμισμένου περιβάλλοντος,
- Ανάπτυξη διαδικασιών ενημέρωσης και συμμετοχής των άμεσα εμπλεκομένων κοινοτήτων. (Clark, 1995)

- Μεσογειακό Πρωτόκολλο για την ΟΔΠΖ

Τον Ιανουάριο του 2008, υπεγράφη στη Μαδρίτη το «Μεσογειακό Πρωτόκολλο για την Ολοκληρωμένη Διαχείριση των Παράκτιων ζωνών» για την προστασία και ανάδειξη των παράκτιων ζωνών. Σύμφωνα με το συγκεκριμένο Πρωτόκολλο προβλέπεται ότι οι μεσογειακές χώρες αναλαμβάνουν, με κατάλληλες πολιτικές και δράσεις, να προωθούν ολοκληρωμένο σχεδιασμό στις παράκτιες περιοχές. Οι κύριοι στόχοι του είναι η προστασία της πλούσιας βιοποικιλότητας, των ευαίσθητων οικοσυστημάτων και των τοπίων της Μεσογείου. (Καραντζαβέλου, 2008). Στο Πρωτόκολλο αυτό, το πρόγραμμα BEACHMENT – e περιλαμβάνει τη δράση ICZM – e στην οποία επιλέχθηκαν 5 παράκτιες περιοχές, από τις 5 Περιφέρειες που συμμετέχουν στο πρόγραμμα, με σκοπό την αξιολόγηση διαφορετικών προσεγγίσεων στην ΟΔΠΖ. Αυτές οι πιλοτικές περιοχές είναι η παράκτια ζώνη στο Δέλτα του Ποταμού Νέστου στην Περιφέρεια Ανατολικής Μακεδονίας και Θράκης από την Ελλάδα, η περιοχή Riccione στις ακτές της Περιφέρειας Emilia-Romagna, η παραλία Tarquinia στην Περιφέρεια Lazio και οι περιοχές Riviera del Beigua & Porto Venere στην Περιφέρεια Liguria από την Ιταλία και η παράκτια ζώνη στην Περιφέρεια Languedoc- Roussillon της Γαλλίας, (Κουτράκης, Σαπουνίδης και Μάρκου, 2008).

- Πολιτικές για την Κλιματική Αλλαγή
- Ευρωπαϊκά προγράμματα για τις παράκτιες περιοχές και τη θαλάσσια πολιτική

Εθνικό

Βασικό Θεσμικό Πλαίσιο για τον παράκτιο χώρο

Η Ελλάδα παρουσιάζει σημαντικά προβλήματα σε διοικητικό επίπεδο που σχετίζεται με την οργάνωση της διοίκησης, την έλλειψη υποδομών, εξειδικευμένου προσωπικού, την έλλειψη συνεργασίας μεταξύ των διαφορετικών τμημάτων της διοίκησης. Τα ζητήματα των παράκτιων περιοχών είχαν αφεθεί για πολλά χρόνια χωρίς καμία σοβαρή στρατηγική αντιμετώπισης.

Το βασικό θεσμικό πλαίσιο οργανώνεται ως εξής:

❖ Γενικό Πλαίσιο Χωροταξικού Σχεδιασμού και Αειφόρου Ανάπτυξης

Το Γενικό Πλαίσιο Χωροταξικού Σχεδιασμού και Αειφόρου Ανάπτυξης με το άρθρο 9 « Χωρική οργάνωση και ανάπτυξη του ορεινού, παράκτιου, νησιωτικού και αγροτικού χώρου καθώς και των παραμεθόριων περιοχών» προωθεί το ειδικό σχεδιασμό για τις παράκτιες περιοχές. Οι γενικές κατευθύνσεις και οι αρχές που παρατίθενται στο πλαίσιο αφορούν την ολοκληρωμένη διαχείριση των παράκτιων περιοχών, μέσω της ενίσχυσης της πρόσβασής τους, τη συνοχή τους, της αποφυγής κατασκευής εγκαταστάσεων ιδιαίτερα μεγάλης κλίμακας, της αποφυγής των συγκρούσεων χρήσεων γης από τις αναπτυξιακές δραστηριότητες κ.λπ.

❖ Ειδικό χωροταξικό πλαίσιο για τον Τουρισμό

Σκοπός της ΚΥΑ 24208 (ΦΕΚ 1138/ Β/ 11.06.2009) για τον Τουρισμό είναι η παροχή κατευθύνσεων, κανόνων και κριτηρίων για τη χωρική διάρθρωση, οργάνωση και ανάπτυξη του Τουρισμού στον ελληνικό χώρο. Κατηγοριοποιεί τον εθνικό χώρο και δίνει κατευθύνσεις για την χωρική τους οργάνωση και αναπτύσσει ειδικές μορφές τουρισμού με στόχο την προστασία και ανάδειξη του φυσικού και πολιτιστικού περιβάλλοντος, την εξασφάλιση της βιωσιμότητας των τουριστικών πόρων και τη διαμόρφωση ενός πλαισίου κατευθύνσεων προς τον υποκείμενο σχεδιασμό, τις αδειοδοτούσες αρχές και τις ενδιαφερόμενες επιχειρήσεις. (Εκθεση Αξιολόγησης της Εφαρμογής του θεσμοθετημένου Ειδικού Πλαισίου του Τουρισμού). Σύμφωνα με το ΕΠΧΣΑΑ, παράκτιες περιοχές είναι οι περιοχές του ηπειρωτικού χώρου συμπεριλαμβανομένης της νήσου Εύβοιας που αντιστοιχούν σε χερσαία ζώνη πλάτους 350 μέτρων από την γραμμή αιγιαλού και για το σύνολο της εδαφικής περιφέρειας των νήσων.

❖ Ειδικό Χωροταξικό Πλαίσιο για τον Παράκτιο χώρο και τα Νησιά

Το ΕΠΧΣΑΑ για τον Παράκτιο χώρο και τα Νησιά δόθηκε στη δημοσιότητα το 2009, ωστόσο, δεν θεσμοθετήθηκε και μαζί με τη στρατηγική μελέτη περιβαλλοντικών επιπτώσεων τέθηκε σε διαβούλευση. Σκοπός του πλαισίου είναι η θέσπιση κατευθύνσεων χωροταξικής οργάνωσης του παράκτιου χώρου, συμπεριλαμβανομένων και των νησιών με στόχο την ολοκληρωμένη, ισόρροπη και βιώσιμη διαχείριση και ανάπτυξη του. Στο πλαίσιο ορίζεται για πρώτη φορά ο παράκτιος χώρος ως ο

μεταβλητός γεωμορφολογικός χώρος εκατέρωθεν της ακτογραμμής με χερσαίο και θαλάσσιο τμήμα. Ακόμη, προσδιορίζεται η έννοια της Ολοκληρωμένης Διαχείρισης του παράκτιου χώρου, ακολουθώντας την ίδια γραμμή με την Ευρωπαϊκή Ένωση και το Πρόγραμμα Περιβάλλοντος των Ηνωμένων Εθνών (UNEP) και υιοθετώντας την πολιτικής τους.

Μία σύντομη κριτική σχετικά με το ΕΠΧΣΑΑ για τον Παράκτιο και νησιωτικό χώρο αφορά την ελλιπή απόδοση κατευθύνσεων προς τον παράκτιο χώρο. Πιο συγκεκριμένα, το χερσαίο τμήμα του παράκτιου χώρου κατηγοριοποιείται σε επιμέρους ζώνες (Κρίσιμη, Δυναμική και την υπόλοιπη παράκτια ζώνη), με ειδικές κατευθύνσεις, οι οποίες, ωστόσο, αφορούν κυρίως μία ζώνη συνολικού πλάτους 200μ. (κρίσιμη και δυναμική ζώνη) από την καθορισμένη γραμμή του αιγιαλού ή το χειμέριο κύμα, όπου αυτή δεν είναι καθορισμένη. Η υπόλοιπη παράκτια ζώνη³ δεν διέπεται από ειδικές κατευθύνσεις, παρά το γεγονός, πως η συγκεκριμένη ζώνη χαρακτηρίζεται από την παρουσία πλήθους ανθρώπινων δραστηριοτήτων και έχει ιδιαίτερη σημασία για το σχεδιασμό, καθώς δέχεται έντονες πιέσεις και υποβαθμίζεται σημαντικά. Επίσης, δεν δίνονται συγκεκριμένες κατευθύνσεις για τον περιορισμό της εκτός σχεδίου δόμησης και τις διαδικασίες της οικιστικής ανάπτυξης (ΣΕΠΟΧ, 2002)

Σχετικά με την ελληνική νομοθεσία, φαίνεται πως μέχρι και σήμερα, είναι αποσπασματική και αντιφατική και δεν φαίνεται να προσπαθεί να ενσωματώσει τις αρχές και τα μέτρα που αφορούν την ΟΔΠΖ και θα οδηγήσουν στην αειφορία και την προστασία της παράκτιας ζώνης. Για παράδειγμα, ο Ν. 2791/2001 «Αιγιαλός, παραλία και άλλες διατάξεις» που αφορά άμεσα την προστασία του παράκτιου μετώπου, δεν σχετίζεται με την ΟΔΠΖ και διαφέρει ελάχιστα με τον Ν. 2344/1940 «Περί αιγιαλού και παραλίας» που αντικατέστησε.

Πιο συγκεκριμένα, το μοναδικό πλαίσιο που υπήρχε μέχρι και πριν μερικά χρόνια ήταν ο Α.Ν 2344/1940 «Περί αιγιαλού και παραλίας», που εξακολουθεί να ισχύει και σήμερα και προβλέπει την προστασία και την κατοχύρωση των ακτών ως

³ Σύμφωνα με το ΕΠΧΣΑΑ για τον Παράκτιο και νησιωτικό χώρο, το χερσαίο τμήμα της υπόλοιπης παράκτιας ζώνης ταυτίζεται με το τμήμα του χερσαίου παράκτιου χώρου που απομένει μετά την αφαίρεση της Κρίσιμης και της Δυναμικής Ζώνης και αποτελεί «ζώνη μετάβασης» από την παράκτια ζώνη στον αμιγώς ηπειρωτικό χώρο και εκτείνεται κατ' αρχήν μέχρι και τα ακραία προς την ενδοχώρα διοικητικά όρια των αντίστοιχων παράκτιων ΟΤΑ, αλλιώς μέχρι το υψόμετρο των 600 μ., αν η εν λόγω ισοϋψής βρίσκεται εντός των διοικητικών ορίων των οικείων ΟΤΑ.

κοινόχρηστους δημόσιους χώρους, αν και κατά την εφαρμογή παρουσιάζονται αρκετές δυσκολίες.

Η πρώτη σοβαρή προσπάθεια για την προσπάθεια για το σχεδιασμό των ακτών έγινε με το Σύνταγμα του 1975 και την ψήφιση των νόμων 360/1976 «περί χωροταξίας και περιβάλλοντος» και 947/1979 «περί οικιστικών περιοχών». Ωστόσο, οι αποφάσεις των αρμόδιων οργάνων δεν είχαν την αναμενόμενη αποτελεσματικότητα. Τη δεκαετία του '80 με την εισαγωγή μίας νέας πολεοδομικής και περιβαλλοντικής νομοθεσίας και κυρίως με την εκπόνηση και εφαρμογή των προγραμμάτων πολεοδομικού και χωροταξικού χαρακτήρα, γίνεται μία δεύτερη προσπάθεια, η οποία, ωστόσο, δεν κατέστησε δυνατή την ανασχεση των δυνάμεων καταστροφής του περιβάλλοντος. Τα θεσμικά «εργαλεία» που χρησιμοποιήθηκαν αφορούσαν κυρίως τον καθορισμό Ζώνες Οικιστικού Ελέγχου (ZOE) και τις ειδικές χωροταξικές μελέτες (EXM). Τα προγράμματα μελετών καθορισμού ZOE, εισήχθησαν με την ψήφιση του Ν.1337/83 που μεταξύ άλλων προέβλεπε τη δημιουργία μιας ζώνης πλάτους 500 μ. από την ακτογραμμή, μέσα στην οποία προβλεπόταν να ελέγχονται οι περιφράξεις γηπέδων και να διασφαλίζεται η προσπέλαση των κατοίκων προς τον αιγιαλό. Με το άρθρο 29 του παρόντος νόμου θεσπίστηκαν οι ZOE με σκοπό την ρύθμιση περιοχών εκτός σχεδίου με έντονες οικιστικές πιέσεις για τις χρήσεις γης. Οι EXM εισήχθησαν με την ψήφιση του Ν.1650/86 για την προστασία του περιβάλλοντος, σύμφωνα με τον οποίον θεσπίστηκαν νέες ζώνες προστασίας της φύσης και του τοπίου, ζώνες ανάπτυξης παραγωγικών δραστηριοτήτων και ζώνες ειδικών περιβαλλοντικών ενισχύσεων. Τέλος, όπως προαναφέρθηκε το 2001 ο Ν. 2344/1940 αντικαταστάθηκε από το Ν. 2971/2001, χωρίς ωστόσο, οι δύο αυτοί νόμοι να διαφέρουν σε σημαντικό βαθμό. Οι νόμοι που σχετίζονται με τον ελληνικό παράκτιο χώρο εμφανίζονται ακολούθως με χρονολογική σειρά δημοσίευσης.

- Ν. 2344/1940 : Περί αιγιαλού και παραλίας
- Ν. 1337/1983 : Χωρικός και αστικός σχεδιασμός
- Ν. 1650/1986 : Προστασία του περιβάλλοντος
- Ν. 2242/1994 : Πολεοδόμηση περιοχών δεύτερης κατοικίας και ζώνες οικιστικού ελέγχου, προστασία του φυσικού και δομημένου περιβάλλοντος και άλλες διατάξεις

- Ν. 2508/1997 : Βιώσιμη οικιστική ανάπτυξη των πόλεων και οικισμών της χώρας και άλλες διατάξεις
- ΚΥΑ (33318/3028/1998) : Καθορισμός μέτρων και διαδικασιών για τη διατήρηση των φυσικών οικοτόπων (ενδιαιτημάτων) και της άγριας πανίδας και χλωρίδας
- Ν. 2742/1999 : Χωροταξικός σχεδιασμός και αειφόρος ανάπτυξη και άλλες διατάξεις
- Ν. 2791/2001 : Αιγιαλός παραλία και άλλες διατάξεις
Βασικός σκοπός του νόμου αποτελούσε η διασφάλιση του κοινόχρηστου χαρακτήρα των ζωνών του «αιγιαλού» και της «παραλίας», επιδιώκοντας παράλληλα τη διαχείριση συγκεκριμένων ζωνών.
- Ν. 3010/2002 : Τροποποιεί και εφαρμόζει τον Ν. 1650/1986 με τις οδηγίες 97/11 και 96/61 της Ευρωπαϊκής Ένωσης με ιδιαίτερη αναφορά στις κατηγορίες των έργων και των δραστηριοτήτων, στο θεσμό των Μελετών Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων , ως μέσο προστασίας του περιβάλλοντος, αλλά και σε ρυθμίσεις για τα υδατορέματα με παράλληλη οριοθέτησή τους
- Ν. 3028/2002 : Για την προστασία των Αρχαιοτήτων και εν γένει της πολιτιστικής κληρονομιάς
- Ν. 3201/2003 : Αποκατάσταση, προστασία και ανάδειξη του φυσικού και δομημένου περιβάλλοντος των νησιών που υπάγονται στην αρμοδιότητα του Υπουργείου Αιγαίου
- Ν. 3199/2003 : Προστασία και διαχείριση των υδάτων. Εναρμόνιση με την οδηγία 2000/60/EK του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 23^{ης} Οκτωβρίου 2000

Άλλοι νόμοι που σχετίζονται σε μικρότερο ή μεγαλύτερο βαθμό με τις παράκτιες περιοχές είναι:

- Ν.3201/2003 «Αποκατάσταση, προστασία και ανάδειξη του φυσικού και δομημένου περιβάλλοντος των νησιών που υπάγονται στην αρμοδιότητα του Υπουργείου Αιγαίου»
- Ν.3199/2003 «Προστασία και διαχείριση των υδάτων - Εναρμόνιση με την Οδηγία 2000/60/EK του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 23ης Οκτωβρίου 2000»

- Ν.3153/2003 «Ναυτική επαγγελματική εκπαίδευση, κατάρτιση και επιμόρφωση και ρύθμιση άλλων θεμάτων αρμοδιότητας του Υπουργείου Εμπορικής Ναυτιλίας»
- Ν.3105/2003 «Τουριστική εκπαίδευση και κατάρτιση, ρυθμίσεις για τον τουρισμό και άλλες διατάξεις», η ΚΥΑ υπ' αριθμόν Τ/9803/2003 «Γενικός Κανονισμός Λειτουργίας Τουριστικών Λιμένων»
- Π.Δ. 11/21-1-2002: «Εθνικό Σχέδιο Έκτακτης Ανάγκης για την αντιμετώπιση περιστατικών ρύπανσης από πετρέλαιο και άλλες επιβλαβείς ουσίες»

Στην Ελλάδα η παράκτια δόμηση λειτουργεί ως ένα «τείχος» που διακόπτει τη ροή από τη στεριά προς τη θάλασσα. Παρά, όμως, την πληθώρα θεσμικών κειμένων, το ελληνικό θεσμικό πλαίσιο προστατεύει κυρίως τις παράκτιες ακτές, παρά την τεράστια σημασία του ευρύτερου του παράκτιου χώρου. Για το λόγο αυτό είναι αναγκαίος ο σχεδιασμός για την προστασία και τη βιωσιμότητα των παράκτιων περιοχών.

Πλεονεκτήματα Παράκτιου χώρου

Όπως αναφέρθηκε και παραπάνω ο παράκτιος χώρος είναι ιδιαίτερης σημασίας για τον ελλαδικό χώρο. Συνοπτικά, οι λόγοι που του προσδίδουν τη σημασία αυτή, βασίζονται κυρίως στο γεγονός, πως η Ελλάδα είναι η πρώτη παράκτια και νησιωτική χώρα της Ευρώπης, κατέχοντας το μεγαλύτερο μήκος ακτογραμμής από οποιαδήποτε άλλη μεσογειακή και ευρωπαϊκή χώρα, και τη συγκέντρωση μεγάλου μέρους του πληθυσμού στις περιοχές αυτές (9 από τα 15 μεγαλύτερα αστικά κέντρα αναπτύσσονται στον παράκτιο χώρο). Επιπρόσθετα, συγκεντρώνεται σημαντικό πλήθος φυσικών και παραγωγικών πόρων και δραστηριοτήτων (γεωργία, αλιεία, τουρισμός, βιομηχανία, εμπόριο), αλλά και υποδομών (μεταφορών, ενέργειας, περιβάλλοντος, κλπ). Τέλος, οι παράκτιες περιοχές χαρακτηρίζονται από την υψηλή ιστορική και πολιτισμική τους αξία, η οποία προσδόθηκε σε αυτές από τα αρχαιότερα χρόνια.

Κυριότερες ανθρωπογενείς πιέσεις στον παράκτιο χώρο

Στον παράκτιο χώρο πραγματοποιείται η συνάντηση του γήινου με το υδάτινο στοιχείο, με όλες τις συνέπειες που αυτό συνεπάγεται. Υπάρχει, επομένως, μία ιδιαιτερότητα στις περιοχές αυτές, η οποία επιβάλει την ανάλογη αντιμετώπιση σε ό,τι αφορά τα ζητήματα προστασίας και ανάπτυξης τους.

Στην Ελλάδα οι παράκτιες περιοχές αποτελούν τον πλέον σημαντικό φυσικό και πλουτοπαραγωγικό εθνικό πόρο, στον οποίο, όμως, όπως προαναφέρθηκε οι αρμόδιοι κρατικοί φορείς δεν έχουν δώσει την απαιτούμενη σημασία. Τα σημαντικότερα φυσικά στοιχεία, που θεωρούνται «αντικείμενα» προστασίας, απειλούνται με αφανισμό από τις ανθρώπινες επεμβάσεις. Τα ποικιλόμορφα συμφέροντα σε συνδυασμό με την έλλειψη ορθολογικού σχεδιασμού έπαιξαν καθοριστικό ρόλο στην υποβάθμιση του παράκτιου χώρου, μέσα από πρακτικές «πολεοδόμηση» και «αστικοποίησης». Έτσι, οι περιοχές αυτές, λόγω της θέσης και των χαρακτηριστικών τους, αποτελούν μόνιμους αποδέκτες έντονων οικιστικών πιέσεων που αποσκοπούν στην κερδοσκοπία πάνω στη γη. Αναπόφευκτο αποτέλεσμα αυτής της τακτικής, είναι η εμφάνιση έντονων συγκρούσεων χρήσεων γης. Συγκεκριμένα, οι νέες χρήσεις που προκύπτουν στα πλαίσια των νέων συνθηκών οικονομίας, έρχονται σε αντίθεση με τις παραδοσιακές δραστηριότητες και αποτελούν εστίες ρύπανσης και μόλυνσης. Συχνά, εμφανίζονται φαινόμενα υποβάθμισης των φυσικών πόρων λόγω της ρύπανσης αυτής, καθώς και εξάντληση των αυτών (υδροφόρος ορίζοντας, δάση, ορυκτός πλούτος, γεωργική γη υψηλής παραγωγικότητας κ.α.).

Σύμφωνα με την ανακοίνωση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής προς το συμβούλιο και το ευρωπαϊκό κοινοβούλιο για την ολοκληρωμένη διαχείριση των παράκτιων ζωνών, το βασικό βιοφυσικό πρόβλημα στις παράκτιες ζώνες είναι πως, η ανάπτυξη δεν περιορίζεται εντός των ορίων της τοπικής περιβαλλοντικής φέρουσας ικανότητας, γεγονός που έχει οδηγήσει στην υποβάθμιση τόσο των φυσικών πόρων όσο και της κοινωνικής δομής σε πολλές από τις παράκτιες ζώνες της Ευρώπης. Σημαντικές συνιστώσες του βιοφυσικού και του κοινωνικού αυτού προβλήματος αποτελούν οι εξής:

- εκτεταμένη παράκτια διάβρωση, που συχνά επιδεινώνεται από την ακατάλληλη ανθρώπινη υποδομή (συμπεριλαμβανομένης της υποδομής που αποσκοπεί στην «παράκτια άμυνα» και ανάπτυξη πολύ κοντά στην ακτογραμμή), π.χ. έργα λιμένων, άντληση φυσικού αερίου
- καταστροφή ενδιαιτημάτων ως αποτέλεσμα ανεπαρκούς οικοδομικού και χωροταξικού σχεδιασμού ή αξιοποίησης των θαλασσών

- απώλεια βιολογικής ποικιλότητας, συμπεριλαμβανομένης της μείωσης των αποθεμάτων ιχθύων, τόσο των παράκτιων, όσο και εκείνων της ανοικτής θαλάσσης, ως αποτέλεσμα της καταστροφής παράκτιων τόπων αναπαραγωγής
- μόλυνση των χερσαίων και υδάτινων πόρων ως αποτέλεσμα της διάχυσης της ρύπανσης από θαλάσσιες ή χερσαίες πηγές, συμπεριλαμβανομένων των χώρων υγειονομικής ταφής προς την ακτογραμμή
- προβλήματα που αφορούν στην ποιότητα και στην ποσότητα των υδάτων, καθώς η ζήτηση υπερκαλύπτει τις δυνατότητες της παροχής ή της επεξεργασίας λυμάτων.

Φυσική Υποβάθμιση λόγω ανθρωπογενών πιέσεων με:

- άναρχη οικιστική ανάπτυξη
- έλλειψη κατάλληλων υποδομών
- ανεπαρκές οδικό δίκτυο
- περιορισμένες καλλιεργήσιμες εκτάσεις
- απώλεια οικοσυστημάτων και της βιοποικιλότητας
- μόλυνση
- υποβάθμιση του τοπίου,
- εξάντληση και ρύπανση των υδάτινων πόρων
- εκτεταμένη διάβρωση
- παρακμή παραδοσιακών ή περιβαλλοντικά συμβατών τομέων(π.χ. παράκτια αλιεία μικρής κλίμακας)
- καταστροφή πολιτισμικής κληρονομιάς λόγω ανεξέλεγκτης ανάπτυξης

Κοινωνικά Προβλήματα

- Ανεργία και αστάθεια λόγω παρακμής σημαντικών τομέων παραγωγής
- Ανταγωνισμός μεταξύ των χρηστών για την χρήση των πόρων λόγω μικρής διαθεσιμότητας καλλιεργήσιμου χώρου
- Απώλεια περιουσίας και δυνατοτήτων ανάπτυξης λόγω της παράκτιας διάβρωσης που οδηγεί στην υποβάθμιση των παράκτιων περιοχών και συνεπώς στη μείωση της τουριστικής ελκυστικότητας.
- Απώλεια ευκαιριών σταθερής απασχόλησης λόγω υποβάθμισης των πόρων

- *Περιθωριοποίηση και μετανάστευση που οφείλονται στην έλλειψη κατάλληλων υποδομών, που λειτουργούν καθ' όλη τη διάρκεια του έτους. Το ανεπαρκές οδικό δίκτυο και η ελλιπής συνολική ανάπτυξη της τοπικής οικονομίας σε πολλές περιφερειακές ή απομονωμένες παράκτιες περιοχές αποτέλεσε αιτία μετανάστευσης. (European Commission, 2000)*

Η ορθολογική διαχείριση και ο προγραμματισμός – σχεδιασμός των διαφορετικών χρήσεων γης αποτελούν τους κύριους τρόπους – εργαλεία προστασίας της αξίας του παράκτιου χώρου και της άμβλυνσης των συνεπειών από τη σύγκρουση των δραστηριοτήτων. Ανεξαρτήτως, λοιπόν, από όλες αυτές τις συνέπειες από την υπέρμετρη επιδίωξη του κέρδους και της αξιοποίησης του αστικού χώρου, το θαλάσσιο μέτωπο αποτελεί το κυριότερο χαρακτηριστικό της φυσιογνωμίας των παράκτιων ελληνικών πόλεων. (Τσολάκος, 2009)

2. Μεθοδολογία επιλογής περιοχών

Βασικό μέρος της έρευνας είναι ο προσδιορισμός και η αποσαφήνιση των εννοιών του ορεινού και του παράκτιου χώρου. Σύμφωνα με την ελληνική βιβλιογραφία και το θεσμικό πλαίσιο της, οι δύο αυτές κατηγορίες ορίζονται ποικιλοτρόπως, όπως αναλύθηκε στο Κεφάλαιο 1. Αξίζει να σημειωθεί, πως στην παρούσα μελέτη στον παράκτιο χώρο, δεν περιλαμβάνεται θαλάσσιο τμήμα, δηλαδή από την ακτογραμμή προς τη θάλασσα, παρά μόνο το τμήμα από την ακτογραμμή προς την ηπειρωτική χώρα. Κατά τη διάρκεια της εργασίας, τέθηκε το ερώτημα σχετικά με το ποιός θα είναι ο κατάλληλος ορισμός, για την ορθότερη επιλογή των περιοχών μελέτης. Οι ορισμοί επιλέχθηκαν με κριτήριο την εύρεση του βέλτιστου τρόπου διεξαγωγής της έρευνας και της διατύπωσης εμπειριστατωμένων συμπερασμάτων. Τα διάφορα στάδια της έρευνας περιγράφονται στη συνέχεια, ώστε να γίνει κατανοητός ο λόγος της τελικής επιλογής των περιοχών.

Αρχικά, επιλέχθηκε ο ορεινός χώρος να ορίζεται βάσει της Οδηγίας 75/268/ΕΟΚ (κεφάλαιο 1.1), δηλαδή περιοχές που έχουν υψόμετρο τα 600μ και άνω, με έντονες κλίσεις. Ως παράκτιος, ορίστηκε ο χώρος που καταλαμβάνεται σε απόσταση 10 χλμ από την ακτογραμμή (προς την ηπειρωτική Ελλάδα). Με τη βοήθεια του προγράμματος «Γεωγραφικό Σύστημα Πληροφοριών», η χαρτογράφηση των περιοχών, πραγματοποιήθηκε ως εξής: επιλογή των περιοχών που διαθέτουν ορεινό χώρο εντός του παράκτιου, σε μία έκταση, από την ακτογραμμή έως και την υψηλότερη κορυφή του ορεινού όγκου. Τα προβλήματα αυτής της μεθόδου ήταν, η σημαντική πιθανότητα σφάλματος στην επιλογή των υψηλότερων ισοϋψών καμπύλων. Επίσης, το γεγονός ότι οι υψηλότερες ισοϋψείς εκτείνονταν σε μεγάλη απόσταση από την ακτογραμμή, με αποτέλεσμα, να εγείρονται ερωτήματα, για το αν τελικά ο χαρακτήρας των περιοχών θα θεωρείτο παράκτιος. Ακόμη, υπήρξε δυσκολία στη συλλογή στοιχείων, καθότι οι περιοχές δεν ταυτίζονταν με τα όρια ΔΕ ή Δήμων (το σύνολο των ελληνικών στατιστικών στοιχείων είναι σε επίπεδο ΟΤΑ). Τέλος, οι επιλεγόμενες περιοχές αποτελούσαν το μεγαλύτερο τμήμα (σχεδόν όλο) των παράλιων της χώρας, με αποτέλεσμα να μην εκπληρούται ο απώτερος σκοπός της έρευνας.

Απορρίπτοντας, έτσι, την πρώτη μέθοδο, επιλέχθηκε ο ορεινός χώρος να έχει υψόμετρο άνω των 800 μ, ενώ για τον παράκτιο να ισχύει το ίδιο κριτήριο. Πέραν του κριτηρίου,

στον παράκτιο χώρο να περιλαμβάνεται ο ορεινός, αποφασίσθηκε οι περιοχές να εκτείνονται, σε επίπεδο Καλλικράτειων ΔΕ, από την ακτογραμμή έως και τα διοικητικά όρια των ΔΕ, που περιλαμβάνουν την μεγαλύτερη ισοϋψή καμπύλη του ορεινού όγκου. Ωστόσο, πάλι, τέθηκε το ζήτημα, αν οι τελευταίες ΔΕ, θα μπορούσαν να αποτελέσουν μέρος της μελέτης, καθώς, απέχουν αρκετά χλμ από την ακτογραμμή και έτσι, ο χαρακτηρισμός τους ως ορεινές-παράκτιες περιοχές δεν θα υφίστατο.

Εν συνεχεία, ακολουθήθηκε τρίτη μέθοδος επιλογής, για την οποία, τέθηκαν τα ίδια κριτήρια, με την αφαίρεση, όμως, των ΔΕ που δεν διέθεταν πρόσωπο στην θάλασσα. Εντούτοις, παρατηρήθηκε ότι, ο αριθμός των ΔΕ ήταν αρκετά μεγάλος και θα αναφερόμασταν, πλέον, σε ένα πολύ μεγάλο κομμάτι της παράκτιας ηπειρωτικής χώρας, κάτι που δεν ήταν επιθυμητό.

Η τέταρτη και τελευταία μέθοδος επιλογής, ακολουθεί τα ίδια κριτήρια με την τρίτη, θέτοντας, ωστόσο, έναν ακόμη περιορισμό. Ο περιορισμός αυτός απαιτεί, οι παράκτιες ΔΕ να διαθέτουν ορεινό χώρο της τάξης του –τουλάχιστον- 10% της συνολικής έκτασής τους.

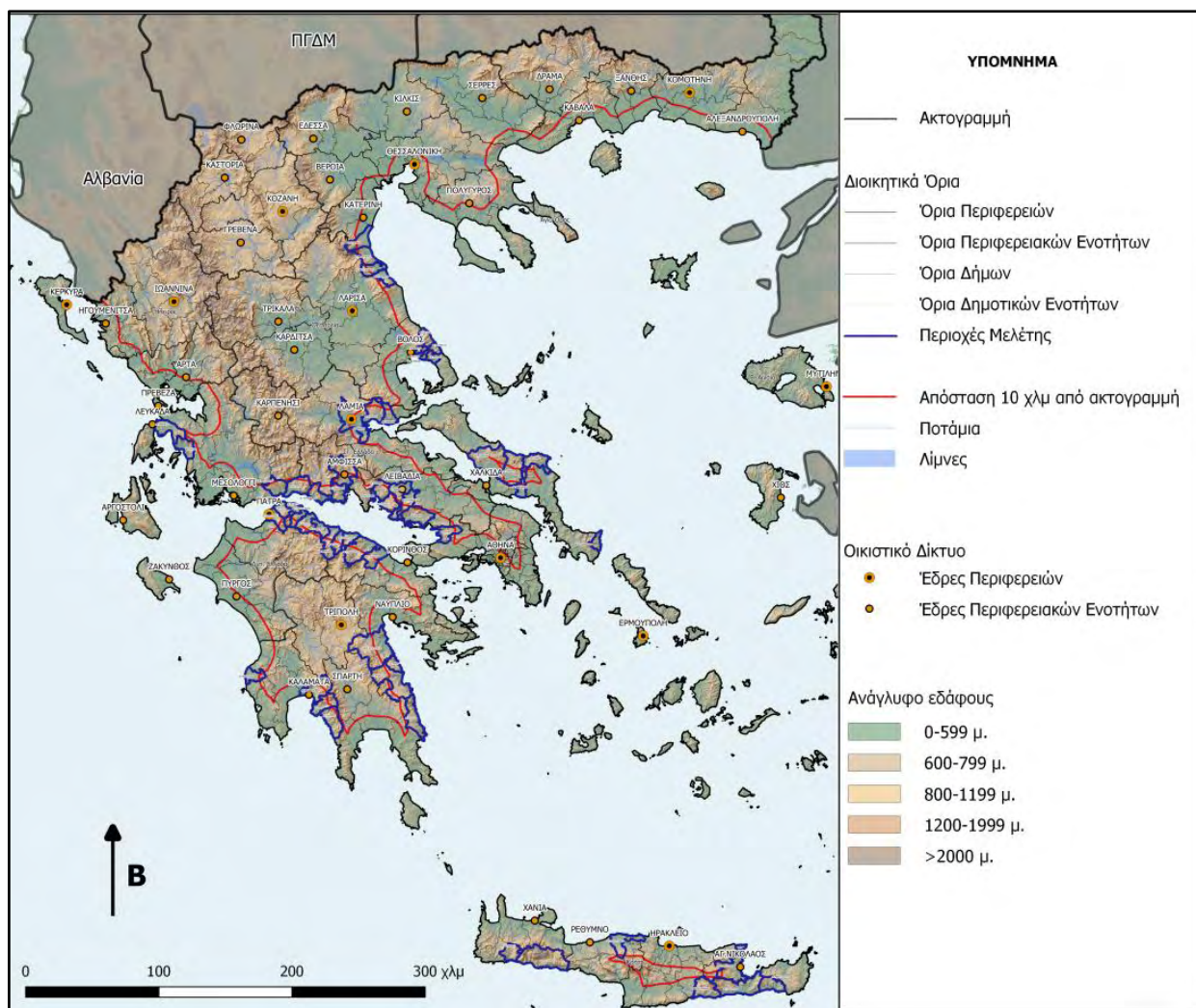
Συνοψίζοντας, στην παρούσα διπλωματική εργασία, ως ορεινός χώρος ορίζεται ο χώρος που έχει υψόμετρο άνω των 800μ, ενώ ως παράκτιος ορίζεται ο χώρος που καταλαμβάνεται σε απόσταση 10 χλμ από την ακτογραμμή προς την ηπειρωτική χώρα. Οι περιοχές μελέτης, θα αφορούν την ηπειρωτική Ελλάδα, με εξαίρεση τα νησιά Κρήτη και Εύβοια, λόγω του μεγάλου μεγέθους τους.

Η μελέτη θα διεξαχθεί αποκλειστικά σε επίπεδο Καλλικράτειων ΔΕ για την ευκολότερη συλλογή δεδομένων, πληρώντας τα εξής κριτήρια:

- να αποτελούν ΔΕ με πρόσωπο στη θάλασσα,
- η ισοϋψής των 800μ να βρίσκεται εντός των 10 χλμ από την ακτογραμμή,
- το ποσοστό του ορεινού χώρου των ΔΕ να καταλαμβάνει τουλάχιστον το 10% της συνολικής της έκτασης.⁴

⁴ Το εμβαδόν των ΔΕ, η έκταση του ορεινού χώρου εντός των ΔΕ και το ποσοστό που καταλαμβάνει το δεύτερο σε σχέση με το πρώτο, πραγματοποιήθηκε μέσω της χρήσης του Γεωγραφικού Συστήματος Πληροφοριών (QGIS)

Χαρτογραφώντας τις περιοχές αυτές, με τη βοήθεια του Γεωγραφικού Συστήματος Πληροφοριών, καταλήξαμε στο συμπέρασμα, πως πρόκειται για 55 Καλλικράτειες ΔΕ, και 3 Δήμους (στους οποίους δεν έχει επέλθει αλλαγή μέσω του προγράμματος Καλλικράτη), όπως παρουσιάζεται και στο χάρτη 2.1 (και βλ. Παράρτημα Χάρτης Α). Σημειώνεται, πως χάριν ευκολίας, κατά μήκος της εργασίας θα γίνεται λόγος για 58 ΔΕ, ενώ ουσιαστικά οι 3 έχουν παραμείνει αυτοτελείς Δήμοι.

Χάρτης Α.2. 1: Περιοχές Μελέτης, ΔΕ ορεινού και παράκτιου χαρακτήρα. Πηγή: geodata, ιδία επεξεργασία

3. Ανάλυση των περιοχών της έρευνας

3.1 Γεωμορφολογικά χαρακτηριστικά

Οι παράκτιες ΔΕ της έρευνας, περιλαμβάνουν ένα ποσοστό ορεινού χώρου τουλάχιστον της τάξεως του 10%, όπως υπολογίσθηκε με τη χρήση του Γεωγραφικού Συστήματος Πληροφοριών. Ο πίνακας που ακολουθεί παρουσιάζει τα στοιχεία της έκτασης του ορεινού χώρου, με υψόμετρο άνω των 800μ, σε κάθε ΔΕ.

ΔΗΜΟΤΙΚΕΣ ΕΝΟΤΗΤΕΣ	ΠΟΣΟΣΤΟ ΟΡΕΙΝΟΥ ΧΩΡΟΥ ΣΤΗ ΔΕ
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΑΒΙΑΣ	57,90%
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΑΓΙΟΥ ΝΙΚΟΛΑΟΥ	29,73%
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΑΓΡΙΑΣ	37,99%
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΑΙΓΕΙΡΑΣ	60,48%
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΑΙΓΙΟΥ	22,73%
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΑΚΡΑΤΑΣ	66,81%
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΑΛΥΖΙΑΣ	11,17%
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΑΜΑΡΥΝΘΙΩΝ	18,26%
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΑΜΦΙΣΣΗΣ	55,16%
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΑΝΑΤΟΛΙΚΟΥ ΟΛΥΜΠΟΥ	30,18%
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΑΝΑΤΟΛΙΚΟΥ ΣΕΛΙΝΟΥ	41,34%
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΑΝΤΙΚΥΡΑΣ	11,03%
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΑΡΤΕΜΙΔΑΣ	21,89%
ΔΗΜΟΣ ΒΙΑΝΝΟΥ	27,49%
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΒΙΛΙΩΝ	12,00%
ΔΗΜΟΣ ΒΟΡΕΙΑΣ ΚΥΝΟΥΡΙΑΣ	36,15%
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΓΑΛΑΞΙΔΙΟΥ	16,89%
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΓΕΡΟΠΟΤΑΜΟΥ	10,58%
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΔΙΑΚΟΠΤΟΥ	17,75%
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΔΙΡΦΥΩΝ	15,36%
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΔΙΣΤΟΜΟΥ	15,78%
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΕΡΙΝΕΟΥ	30,59%
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΕΥΠΑΛΙΟΥ	19,69%
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΕΥΡΥΜΕΝΩΝ	17,80%
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΕΥΡΩΣΤΙΝΗΣ	32,92%
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΕΧΙΝΑΙΩΝ	29,52%
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΖΑΓΟΡΑΣ	38,78%
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΖΑΡΑΚΑ	16,88%
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΘΙΣΒΗΣ	14,36%
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΙΕΡΑΠΕΤΡΑΣ	21,22%
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΚΑΛΑΜΑΤΑΣ	43,58%

ΔΗΜΟΤΙΚΕΣ ΕΝΟΤΗΤΕΣ	ΠΟΣΟΣΤΟ ΟΡΕΙΝΟΥ ΧΩΡΟΥ ΣΤΗ ΔΕ
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΚΑΤΩ ΟΛΥΜΠΟΥ	19,46%
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΚΑΦΗΡΕΩΣ	16,71%
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΚΕΚΡΟΠΙΑΣ/ΠΑΛΛΑΙΡΟΥ	16,93%
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΚΟΡΩΝΕΙΑΣ	23,25%
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΚΥΜΗΣ	13,24%
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΚΥΡΙΑΚΙΟΥ	43,35%
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΛΑΜΙΕΩΝ	15,09%
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΛΕΒΑΔΕΩΝ	24,89%
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΛΕΥΚΤΡΟΥ	45,22%
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΛΕΩΝΙΔΙΟΥ	38,54%
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΛΙΤΟΧΩΡΟΥ	38,41%
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΜΑΚΡΥ ΓΙΑΛΟΥ	10,94%
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΜΕΣΣΑΠΙΩΝ	10,90%
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΜΗΛΕΩΝ	26,94%
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΜΟΥΡΕΣΙΟΥ	31,25%
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΝΑΥΠΑΚΤΟΥ	17,80%
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΞΥΛΟΚΑΣΤΡΟΥ	48,05%
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΠΑΤΡΕΩΝ	36,76%
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΠΟΡΤΑΡΙΑΣ	29,73%
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΡΙΟΥ	26,39%
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΣΙΚΥΩΝΙΩΝ	27,25%
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΣΤΥΛΙΔΟΣ	31,03%
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΣΥΜΠΟΛΙΤΕΙΑΣ	23,77%
ΔΗΜΟΣ ΣΦΑΚΙΩΝ	65,41%
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΤΟΛΟΦΩΝΟΣ	22,30%
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΤΥΡΟΥ	31,91%
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΦΙΛΙΑΤΡΩΝ	18,40%

Πίνακας Α.3.1. 1: Ποσοστό ορεινού χώρου ανά ΔΕ. Πηγή: Ιδία επεξεργασία

Όπως παρατηρείται, σε 20 ΔΕ, ο ορεινός χώρος κυμαίνεται μεταξύ του 25% και 40% σε σχέση με το σύνολο της έκτασης τους, ενώ οι ΔΕ που η έκταση του ορεινού είναι τουλάχιστον το ½ της συνολικής τους έκτασης ανέρχονται σε 5. (βλ. γράφημα 3.1.1)

Γράφημα Α.3.1. 1: Ποσοστό ορεινού χώρου στις 58 ΔΕ. Πηγή: Ιδία επεξεργασία

Η ΕΛΣΤΑΤ, όπως αναφέρθηκε στο Κεφάλαιο 1.1, χαρακτηρίζει τους Δήμους και τις κοινότητες σε τρεις κατηγορίες, πεδινές, ορεινές και ημιορεινές. Σύμφωνα με την απογραφή της ΕΛΣΤΑΤ για το 2011, ο χαρακτηρισμός των 58 ΔΕ παρουσιάζεται στον Πίνακα 3.1.2. Σημειώνεται πως στη τρίτη κατηγορία «πεδινές», δεν περιλαμβάνεται καμία ΔΕ της μελέτης.

α/α	ΟΡΕΙΝΕΣ	ΗΜΙΟΡΕΙΝΕΣ
1	ΔΕ. ΖΑΓΟΡΑΣ	ΔΕ. ΑΓΙΟΥ ΝΙΚΟΛΑΟΥ
2	ΔΕ. ΜΟΥΡΕΣΙΟΥ	ΔΕ. ΑΙΓΙΟΥ
3	ΔΕ. ΠΟΡΤΑΡΙΑΣ	ΔΕ. ΑΛΥΖΙΑΣ
4	ΔΕ. ΑΓΡΙΑΣ	ΔΕ. ΑΜΑΡΥΝΘΙΩΝ
5	ΔΕ. ΜΗΛΕΩΝ	ΔΕ. ΑΝΑΤΟΛΙΚΟΥ ΟΛΥΜΠΟΥ
6	ΔΕ. ΑΜΦΙΣΣΗΣ	ΔΕ. ΑΠΟΛΛΩΝΟΣ
7	ΔΕ. ΝΑΥΠΑΚΤΟΥ	ΔΕ. ΑΡΤΕΜΙΔΑΣ
8	ΔΕ. ΕΥΠΑΛΙΟΥ	ΔΕ. ΓΕΡΟΠΟΤΑΜΟΥ
9	ΔΕ. ΓΑΛΑΞΙΔΙΟΥ	ΔΕ. ΔΙΡΦΥΩΝ
10	ΔΕ. ΔΙΣΤΟΜΟΥ	ΔΕ. ΕΥΡΥΜΕΝΩΝ
11	ΔΕ. ΤΟΛΟΦΩΝΟΣ	ΔΕ. ΕΧΙΝΑΙΩΝ
12	ΚΕ. ΑΝΤΙΚΥΡΑΣ	ΔΕ. ΘΙΣΒΗΣ
13	ΚΕ. ΚΥΡΙΑΚΙΟΥ	ΔΕ. ΙΕΡΑΠΕΤΡΑΣ
14	ΔΕ. ΕΡΙΝΕΟΥ	ΔΕ. ΚΑΤΩ ΟΛΥΜΠΟΥ
15	ΔΕ. ΣΥΜΠΟΛΙΤΕΙΑΣ	ΔΕ. ΚΕΚΡΟΠΙΑΣ
16	ΔΕ. ΔΙΑΚΟΠΤΟΥ	ΔΕ. ΚΟΡΩΝΕΙΑΣ
17	Δ. ΒΙΛΙΩΝ	ΔΕ. ΚΥΜΗΣ
18	ΔΕ. ΑΚΡΑΤΑΣ	ΔΕ. ΛΑΜΙΕΩΝ
19	ΔΕ. ΚΑΦΗΡΕΩΣ	ΔΕ. ΛΕΒΑΔΕΩΝ
20	ΔΕ. ΕΥΡΩΣΤΙΝΗΣ	ΔΕ. ΛΙΤΟΧΩΡΟΥ
21	ΔΕ. ΞΥΛΟΚΑΣΤΡΟΥ	ΔΕ. ΜΑΚΡΥ ΓΙΑΛΟΥ

α/α	ΟΡΕΙΝΕΣ	ΗΜΙΟΡΕΙΝΕΣ
22	ΔΕ. ΒΟΡΕΙΑΣ ΚΥΝΟΥΡΙΑΣ	ΔΕ. ΜΕΣΣΑΠΙΩΝ
23	Δ. ΛΕΩΝΙΔΙΟΥ	ΔΕ. ΠΑΤΡΕΩΝ
24	ΔΕ. ΚΑΛΑΜΑΤΑΣ	ΔΕ. ΡΙΟΥ
25	ΔΕ. ΑΒΙΑΣ	ΔΕ. ΣΙΚΥΩΝΙΩΝ
26	ΔΕ. ΖΑΡΑΚΑ	ΔΕ. ΣΤΥΛΙΔΟΣ
27	ΔΕ. ΛΕΥΚΤΡΟΥ	ΔΕ. ΦΙΛΙΑΤΡΩΝ
28	ΔΕ. ΑΝΑΤΟΛΙΚΟΥ ΣΕΛΙΝΟΥ	
29	Δ. ΣΦΑΚΙΩΝ	
30	Δ. ΒΙΑΝΝΟΥ	
31	ΔΕ.ΑΙΓΕΙΡΑΣ	

Πίνακας Α.3.1. 2: Ορεινές και Ημιορεινές ΔΕ (2011). Πηγή: elstat, ιδία επεξεργασία

Ακόμη, σύμφωνα με την Οδηγία 85/148/ΕΟΚ, όπως αυτή ενσωματώθηκε στο Νόμο 4071/2012, και αναφέρθηκε στο Κεφάλαιο 1.1, ως Ορεινές Μειονεκτικές Δημοτικές Ενότητες, έχουν χαρακτηριστεί 10 ΔΕ από τις 58, δηλαδή μόλις το 5,8% των περιοχών μελέτης, όπως απεικονίζεται και στον Πίνακα 3.1.3.

1	ΔΗΜΟΣ ΒΙΑΝΝΟΥ, ΠΕ ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ ΚΡΗΤΗΣ
2	ΔΗΜΟΣ ΒΟΡΕΙΑΣ ΚΥΝΟΥΡΙΑΣ, ΠΕ ΑΡΚΑΔΙΑΣ
3	ΔΗΜΟΣ ΣΦΑΚΙΩΝ, ΠΕ ΧΑΝΙΩΝ
4	ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΑΝΤΙΚΥΡΑΣ, ΔΗΜΟΣ ΔΙΣΤΟΜΟΥ – ΑΡΑΧΟΒΑΣ – ΑΝΤΙΚΥΡΑΣ, ΠΕ ΒΟΙΩΤΙΑΣ
5	ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΔΙΣΤΟΜΟΥ, ΔΗΜΟΣ ΔΙΣΤΟΜΟΥ – ΑΡΑΧΟΒΑΣ – ΑΝΤΙΚΥΡΑΣ, ΠΕ ΒΟΙΩΤΙΑΣ
6	ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΖΑΓΟΡΑΣ, ΔΗΜΟΣ ΖΑΓΟΡΑΣ-ΜΟΥΡΕΣΙΟΥ, ΠΕ ΜΑΓΝΗΣΙΑΣ
7	ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΜΟΥΡΕΣΙΟΥ, ΔΗΜΟΣ ΖΑΓΟΡΑΣ-ΜΟΥΡΕΣΙΟΥ, ΠΕ ΜΑΓΝΗΣΙΑΣ
8	ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΣΕΛΙΝΟΥ, ΔΗΜΟΣ ΚΑΝΤΑΝΟΥ – ΣΕΛΙΝΟΥ, ΠΕ ΧΑΝΙΩΝ
9	ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΑΒΙΑΣ, ΔΗΜΟΣ ΔΥΤΙΚΗΣ ΜΑΝΗΣ, ΠΕ ΜΕΣΣΗΝΙΑΣ
10	ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΛΕΥΚΤΡΟΥ, ΔΗΜΟΣ ΔΥΤΙΚΗΣ ΜΑΝΗΣ, ΠΕ ΜΕΣΣΗΝΙΑΣ

Πίνακας Α.3.1. 3: Κατάλογος ορεινών μειονεκτικών Δήμων, 58 ΔΕ. Πηγή: Νόμος 4071/12

3.2 Διοικητική υπαγωγή

Η Διοικητική υπαγωγή των Περιοχών μελέτης, σύμφωνα με το Πρόγραμμα Καλλικράτη (ν.3852/2010), παρουσιάζονται στον Πίνακα 3.2.1. Οι χρωματισμένες στήλες των ΔΕ, και Δήμων, αποτελούν τις περιοχές μελέτης. Επίσης, καταγράφονται εκτός από τις έδρες των Καλλικράτειων Δήμων, και οι έδρες των ΔΕ, δηλαδή των Καποδιστριακών Δήμων, αφού οι Περιοχές μελέτης είναι ΔΕ. Σημειώνεται, πως οι χρώματος μπλε αναγραφόμενες ΔΕ αποτελούν το σύνολο των ΔΕ του κάθε Δήμου.

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ	ΔΗΜΟΣ	ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ	ΕΔΡΑ ΔΗΜΟΥ	ΕΔΡΑ ΠΡΩΗΝ ΚΑΠΟΔΙΣΤΡΙΑΚΟΥ ΔΗΜΟΥ(ΔΕ)
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΚΡΗΤΗΣ				
ΠΕ ΧΑΝΙΩΝ	ΔΗΜΟΣ ΣΦΑΚΙΩΝ	-	Χώρα Σφακιών	-
	ΔΗΜΟΣ ΚΑΝΤΑΝΟΥ-ΣΕΛΙΝΟΥ	ΔΕ ΑΝΑΤΟΛΙΚΟΥ ΣΕΛΙΝΟΥ	Παλαιόχωρα	Καμπανός
ΠΕ ΡΕΘΥΜΝΟΥ	ΔΗΜΟΣ ΜΥΛΟΠΟΤΑΜΟΥ	ΔΕ ΓΕΡΟΠΟΤΑΜΟΥ	Πέραμα	Πέραμα
ΠΕ ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ	ΔΗΜΟΣ ΒΙΑΝΝΟΥ	-	Άνω Βιάννο	-
ΠΕ ΛΑΣΙΘΙΟΥ	ΔΗΜΟΣ ΙΕΡΑΠΕΤΡΑΣ	ΔΕ ΙΕΡΑΠΕΤΡΑΣ	Ιεράπετρα	Ιεράπετρα
		ΔΕ ΜΑΚΡΥ ΓΙΑΛΟΥ		Κουτσουράς
	ΔΗΜΟΣ ΑΓΙΟΥ ΝΙΚΟΛΑΟΥ	ΔΕ ΑΓΙΟΥ ΝΙΚΟΛΑΟΥ	Άγιο Νικόλαο	Άγιο Νικόλαο
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΣΤΕΡΕΑΣ ΕΛΛΑΔΑΣ				
ΠΕ ΕΥΒΟΙΑΣ	ΔΗΜΟΣ ΚΑΡΥΣΤΟΥ	ΔΕ ΚΑΦΗΡΕΩΣ	Κάρυστο	Αμυγδαλέα
	ΔΗΜΟΣ ΚΥΜΗΣ-ΑΛΙΒΕΡΙΟΥ	ΔΕ ΚΥΜΗΣ	Αλιβέρι	Κύμη
	ΔΗΜΟΣ ΕΡΕΤΡΙΑΣ	ΔΕ ΑΜΑΡΥΝΘΙΩΝ	Ερέτρια	Αμάρυνθος
	ΔΗΜΟΣ ΔΙΡΦΥΩΝ-ΜΕΣΣΑΠΙΩΝ	ΔΕ ΔΙΡΦΥΩΝ	Ψαχνά	Αμφιθέα
		ΔΕ ΜΕΣΣΑΠΙΩΝ		Ψαχνά
ΠΕ ΒΟΙΩΤΙΑΣ	ΔΗΜΟΣ ΘΗΒΑΙΩΝ	ΔΕ ΘΙΣΒΗΣ	Θήβα	Θίσβη
		ΔΕ ΚΟΡΩΝΕΙΑ		Κορωνεΐα
	ΔΗΜΟΣ ΛΕΒΑΔΕΩΝ	ΔΕ ΛΕΒΑΔΕΩΝ	Λιβαδειά	
		ΔΕ ΚΥΡΙΑΚΙΟΥ		Κυριάκιο
	ΔΗΜΟΣ ΔΙΣΤΟΜΟΥ-ΑΡΑΧΩΒΑΣ-ΑΝΤΙΚΥΡΑΣ	ΔΕ ΔΙΣΤΟΜΟΥ	Δίστομο	Δίστομο
		ΔΕ ΑΝΤΙΚΥΡΑΣ		Αντίκυρα
ΠΕ ΦΩΚΙΔΑΣ	ΔΗΜΟΣ ΔΕΛΦΩΝ	ΔΕ ΓΑΛΑΞΙΔΙΟΥ	Άμφισσα	Γαλαξίδιο
		ΔΕ ΑΜΦΙΣΣΗΣ		Άμφισσα
	ΔΗΜΟΣ ΔΩΡΙΔΟΣ	ΔΕ ΤΟΛΟΦΩΝΟΣ	Λιδωρίκι	Ερατεινή
		ΔΕ ΕΥΠΑΛΙΟΥ		Ευπάλιο
ΠΕ ΦΘΙΩΤΙΔΑΣ	ΔΗΜΟΣ ΣΤΥΛΙΔΟΣ	ΔΕ ΣΤΥΛΙΔΟΣ	Στυλίδα	Στυλίδα
		ΔΕ ΕΧΙΝΑΙΩΝ		Ράχες
	ΔΗΜΟΣ ΛΑΜΙΕΩΝ	ΔΕ ΛΑΜΙΕΩΝ	Λαμία	Λαμία
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΔΥΤΙΚΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ				

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ	ΔΗΜΟΣ	ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ	ΕΔΡΑ ΔΗΜΟΥ	ΕΔΡΑ ΠΡΩΗΝ ΚΑΠΟΔΙΣΤΡΙΑΚΟΥ ΔΗΜΟΥ(ΔΕ)
ΠΕ ΑΙΤΩΛΟΑΚΑΡΝΑΝΙΑΣ	ΔΗΜΟΣ ΝΑΥΠΑΚΤΙΑΣ	ΔΕ ΝΑΥΠΑΚΤΟΥ	Ναύπακτος	Ναύπακτος
	ΔΗΜΟΣ ΞΗΡΟΜΕΡΟΥ	ΔΕ ΑΛΥΖΙΑΣ	Αστακό	Κανδήλα
	ΔΗΜΟΣ ΑΚΤΙΟΥ ΒΟΝΙΤΣΑΣ	ΔΕ ΚΕΚΡΟΠΙΑΣ	Βόνιτσα	Πάλαιρος
ΠΕ ΑΧΑΪΑΣ	ΔΗΜΟΣ ΠΑΤΡΕΩΝ	ΔΕ ΠΑΤΡΕΩΝ	Πάτρα	Πάτρα
		ΔΕ ΡΙΟΥ		Ρίο
	ΔΗΜΟΣ ΑΙΓΙΑΛΕΙΑΣ	ΔΕ ΕΡΙΝΑΙΟΥ	Αίγιο	Λαμπίρι
		ΔΕ ΣΥΜΠΟΛΙΤΕΙΑΣ		Ροδοδάφνη
		ΔΕ ΑΙΓΙΟΥ		Αίγιο
		ΔΕ ΔΙΑΚΟΠΤΟΥ		Διακοπτό
		ΔΕ ΑΚΡΑΤΑΣ		Ακράτα
		ΔΕ ΑΙΓΕΪΡΑΣ		Αιγείρα
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΑΤΤΙΚΗΣ				
ΠΕ ΔΥΤΙΚΗΣ ΑΤΤΙΚΗΣ	ΔΗΜΟΣ ΜΑΝΔΡΑΣ-ΕΙΔΥΛΛΙΑΣ	ΔΕ ΒΙΛΙΩΝ	Μάνδρα	Βίλια
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΠΕΛΟΠΟΝΗΣΟΥ				
ΠΕ ΚΟΡΙΝΘΙΑΣ	ΔΗΜΟΣ ΕΥΡΩΣΤΙΝΗΣ-ΞΥΛΟΚΑΣΤΡΟΥ	ΔΕ ΞΥΛΟΚΑΣΤΡΟΥ	Ξυλόκαστρο	Ξυλόκαστρο
		ΔΕ ΕΥΡΩΣΤΙΝΗΣ		Δερβένι
	ΔΗΜΟΣ ΣΙΚΥΩΝΙΩΝ	ΔΕ ΣΙΚΥΩΝΙΩΝ	Κιάτο	Σικυών
ΠΕ ΜΕΣΣΗΝΙΑΣ	ΔΗΜΟΣ ΤΡΙΦΥΛΙΑΣ	ΔΕ ΦΙΛΙΑΤΡΩΝ	Κυπαρισσία	Φιλιατρά
	ΔΗΜΟΣ ΚΑΛΑΜΑΤΑΣ	ΔΕ ΚΑΛΑΜΑΤΑΣ	Καλαμάτα	Καλαμάτα
	ΔΗΜΟΣ ΔΥΤΙΚΗΣ ΜΑΝΗΣ	ΔΕ ΑΒΙΑΣ	Καρδαμύλη	Αβία
		ΔΕ ΛΕΥΚΤΡΟΥ		Καρδαμύλη
ΠΕ ΑΡΚΑΔΙΑΣ	ΔΗΜΟΣ ΒΟΡΕΙΑΣ ΚΥΝΟΥΡΙΑΣ	-	Άστρος	-
	ΔΗΜΟΣ ΝΟΤΙΑΣ ΚΥΝΟΥΡΙΑΣ	ΔΕ ΑΠΟΛΛΩΝΟΣ	Λεωνίδιο	Τύρος
		ΔΕ ΛΕΩΝΙΔΙΟΥ		Λεωνίδιο
ΠΕ ΛΑΚΩΝΙΑΣ	ΔΗΜΟΣ ΜΟΝΕΜΒΑΣΙΑΣ	ΔΕ ΖΑΡΑΚΑ	Μολάους	Ρειχέα
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ				
ΠΕ ΛΑΡΙΣΑΣ	ΔΗΜΟΣ ΤΕΜΠΩΝ	ΔΕ ΚΑΤΩ ΟΛΥΜΠΟΥ	Μακρυχώρι	Πυργετός
	ΔΗΜΟΣ ΑΓΙΑΣ	ΔΕ ΕΥΡΥΜΕΝΩΝ	Αγιά	Στόμιο
ΠΕ ΜΑΓΝΗΣΙΑΣ	ΔΗΜΟΣ ΖΑΓΟΡΑΣ-ΜΟΥΡΕΣΙΟΥ	ΔΕ ΖΑΓΟΡΑΣ	Ζαγορά	Ζαγορά
		ΔΕ ΜΟΥΡΕΣΙΟΥ		Μούρεσι
	ΔΗΜΟΣ ΒΟΛΟΥ	ΔΕ ΠΟΡΤΑΡΙΑΣ	Βόλο	Πορταριά
		ΔΕ ΑΓΡΙΑΣ		Αγριά
		ΔΕ ΑΡΤΕΜΙΔΑΣ		Άνω Λεχώνια
	ΔΗΜΟΣ ΝΟΤΙΟΥ ΠΗΛΙΟΥ	ΔΕ ΜΗΛΕΩΝ	Αργαλαστή	Μηλιές
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ				
ΠΕ ΠΙΕΡΙΑΣ	ΔΗΜΟΣ ΔΙΟΥ-ΟΛΥΜΠΟΥ	ΔΕ ΛΙΤΟΧΩΡΟΥ	Λιτόχωρο	Λιτόχωρο
		ΔΕ ΑΝΑΤΟΛΙΚΟΥ ΟΛΥΜΠΟΥ		Λεπτοκαρυά

Πίνακας Α.3.2. 1: Διοικητική υπαγωγή των 58 ΔΕ. Πηγή: Πρόγραμμα Καλλικράτη (ν.3852/2010), ίδια επεξεργασία

3.3 Χαρακτηριστικά πληθυσμού και Δημογραφικά στοιχεία

3.3.1. Πληθυσμιακές Εξελίξεις και Τάσεις

Η μελέτη του πληθυσμού στηρίχθηκε σε εργαλεία και μεθόδους, όπως οι δείκτες, για να γίνει αντιληπτή η δομή των χωρικών ενότητων, και συγκεκριμένα των 58 Δημοτικών Ενοτήτων που μελετάμε. Τα στοιχεία που χρησιμοποιήθηκαν, αποτελούν δεδομένα από την ΕΛΣΤΑΤ και αφορούν το μόνιμο πληθυσμό της χώρας.⁵

Ο πληθυσμός εξετάστηκε σε επίπεδο Καποδιστριακού Δήμου για τα έτη 1991 και 2001 και σε επίπεδο ΔΕ για το 2011. Για την καλύτερη εξαγωγή αποτελεσμάτων, δημιουργήθηκαν θεματικοί χάρτες οι οποίοι απεικονίζουν τη σχετική και απόλυτη μεταβολή του πληθυσμού για τη δεκαετία 2001-2011. Λόγω του γεγονότος, πως η μελέτη διεξάγεται για 58 ΔΕ σε όλη την Ελλάδα, επιλέχθηκε να δημιουργηθούν χάρτες που θα εστιάζουν σε αυτές και θα απεικονίζουν ξεχωριστά τις ΔΕ:

- της Βόρειο-ανατολικής Ελλάδας
- της Κεντρικής Ελλάδας και της Εύβοιας
- Της Νότιας Πελοποννήσου και
- Της Κρήτης

Στον Πίνακα 9 του Παραρτήματος, αποτυπώνεται ο Μόνιμος πληθυσμός για τα έτη 1991, 2001 και 2011, ο Μέσος Ετήσιος Ρυθμός Μεταβολής (Μ.Ε.Ρ.Μ.)⁶ του πληθυσμού από το 1991-2001 και 2001-2011 και η σχετική και απόλυτη μεταβολή του πληθυσμού για τα ίδιες χρονικές περιόδους στην Ελλάδα και στις 58 ΔΕ.

Στους χάρτες Α.3.3.1.1- Α.3.3.1.4, εκτός από τις απόλυτες πληθυσμιακές μεταβολές των 58 Δημοτικών Ενοτήτων, απεικονίζονται και οι σχετικές πληθυσμιακές μεταβολές για τα έτη 2001 - 2011, ώστε να δημιουργείται μια πιο ολοκληρωμένη εικόνα σχετικά με την πραγματική μεταβολή του πληθυσμού.

Αρχικά, παρατηρούμε πως από το 1991 έως το 2011 υπάρχει αύξηση, τόσο του συνολικού πληθυσμού της χώρας, όσο και του συνόλου των 58 ΔΕ. Ωστόσο, ανάμεσα

⁵ Ο μόνιμος πληθυσμός περιλαμβάνει τους κατοίκους που ήταν παρόντες και απογράφηκαν κατά την ημέρα της απογραφής και διαμένουν στον συγκεκριμένο τόπο τουλάχιστον 6 μήνες τον χρόνο

⁶ Ο Μ.Ε.Ρ.Μ. δηλώνει τη μέση ετήσια μεταβολή του πληθυσμού μιας χωρικής ενότητας κατά την διάρκεια μιας περιόδου (θετική ή αρνητική) και υπολογίζεται βάσει του τύπου: $P_y = P_x * (1+r)^{x-y}$, όπου P_y είναι ο πληθυσμός στο έτος κατάληξης, P_x είναι ο πληθυσμός στο έτος εκκίνησης και r η μέση ετήσια μεταβολή του πληθυσμού μεταξύ των ετών x και y .

στις δεκαετίες εντοπίζεται σημαντική μείωση, με την πτωτική μεταβολή του πληθυσμού στο σύνολο της χώρας, από το 2001 έως το 2011, να είναι λίγο μεγαλύτερη από αυτή του συνόλου των περιοχών μελέτης. Ο ΜΕΡΜ κυμαίνεται στο ίδιο αρνητικό επίπεδο και συγκεκριμένα βρίσκεται στο -0,11% για το σύνολο της χώρας και στο -0,12% για το σύνολο των περιοχών μελέτης.

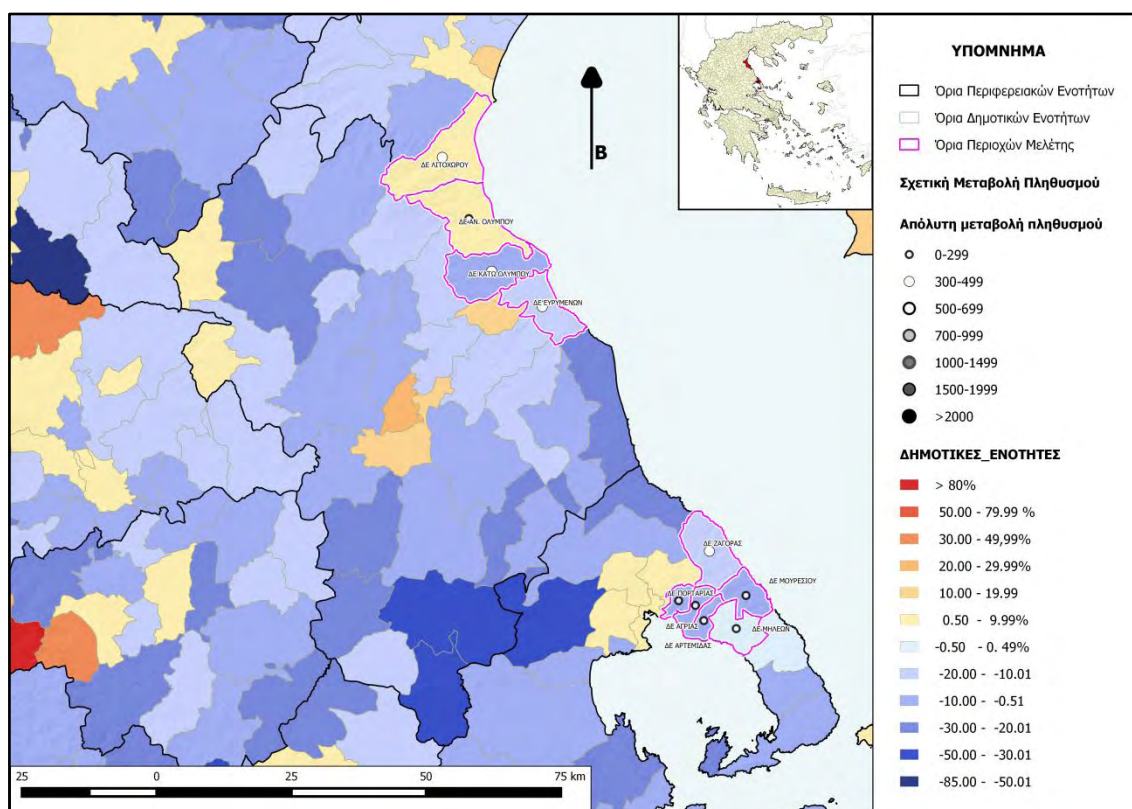

Γράφημα Α.3.3.1. 1: Μόνιμος πληθυσμός 2011, 2001 των 58 ΔΕ. Πηγή: elstat, ίδια επεξεργασία

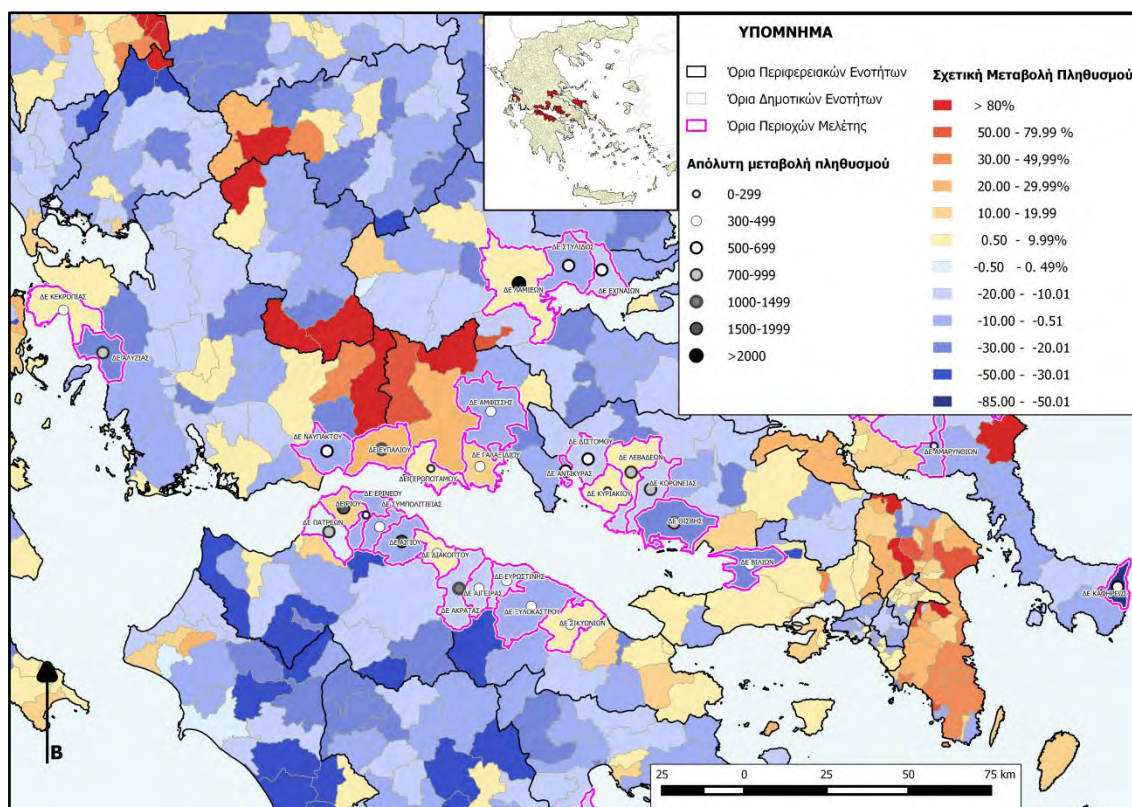
Γενική διαπίστωση, αποτελεί η πτωτική τάση των σχετικών μεταβολών του πληθυσμού, στο πέραςμα της δεκαετίας για την πλειονότητα των ΔΕ. Σύμφωνα με τον γράφημα Α.3.3.1.1, 39 ΔΕ παρουσίασαν μείωση πληθυσμού, με μεγαλύτερη πτώση να εμφανίζεται στη ΔΕ Καφηρέως, στην οποία εμφανίζεται σχετική μεταβολή -66,24% και μεγαλύτερη αύξηση στη ΔΕ Ευπαλίου με ποσοστό μεταβολής μεγαλύτερο του 25%. Μια παρατήρηση άξια προσοχής, αποτελεί το γεγονός πως η ΔΕ Καφηρέως περιβάλλεται από ΔΕ με αρνητική σχετική μεταβολή πληθυσμού, ενώ η ΔΕ Ευπαλίου στο βόρειο τμήμα της, από ΔΕ με την πιο έντονη αυξητική σχετική μεταβολή. Εξετάζοντας, παράλληλα, την απόλυτη μεταβολή, διακρίνεται πως η ΔΕ Καφηρέως, η ΔΕ Ευρυμένων και ο Δήμος Σφακιών, που εμφανίζουν υψηλά αρνητικά ποσοστά ποσοστιαίας μεταβολής, διατηρούν σχετικά χαμηλά τα επίπεδα απόλυτης μεταβολής του πληθυσμού. Το ίδιο συμβαίνει και με ορισμένες ΔΕ με θετικές σχετικές μεταβολές, όπως με τις ΔΕ Ζάρακα, Λεύκτρου και ιδιαίτερα με τη ΔΕ Λαμιών, η οποία παρουσιάζει ποσοστό σχετικής μεταβολής 3,63%, ενώ η απόλυτη μεταβολή του πληθυσμού της ανέρχεται στα 2.264 άτομα. Αυτό συμβαίνει, διότι η Λαμία αποτελεί αστικό κέντρο με πληθυσμό άνω των 64.000 κατοίκων. Συνεπώς, συμπεραίνεται ότι η

απόλυτη και σχετική μεταβολή του πληθυσμού θα πρέπει να εξετάζεται σε συνδυασμό και όχι μονομερώς.

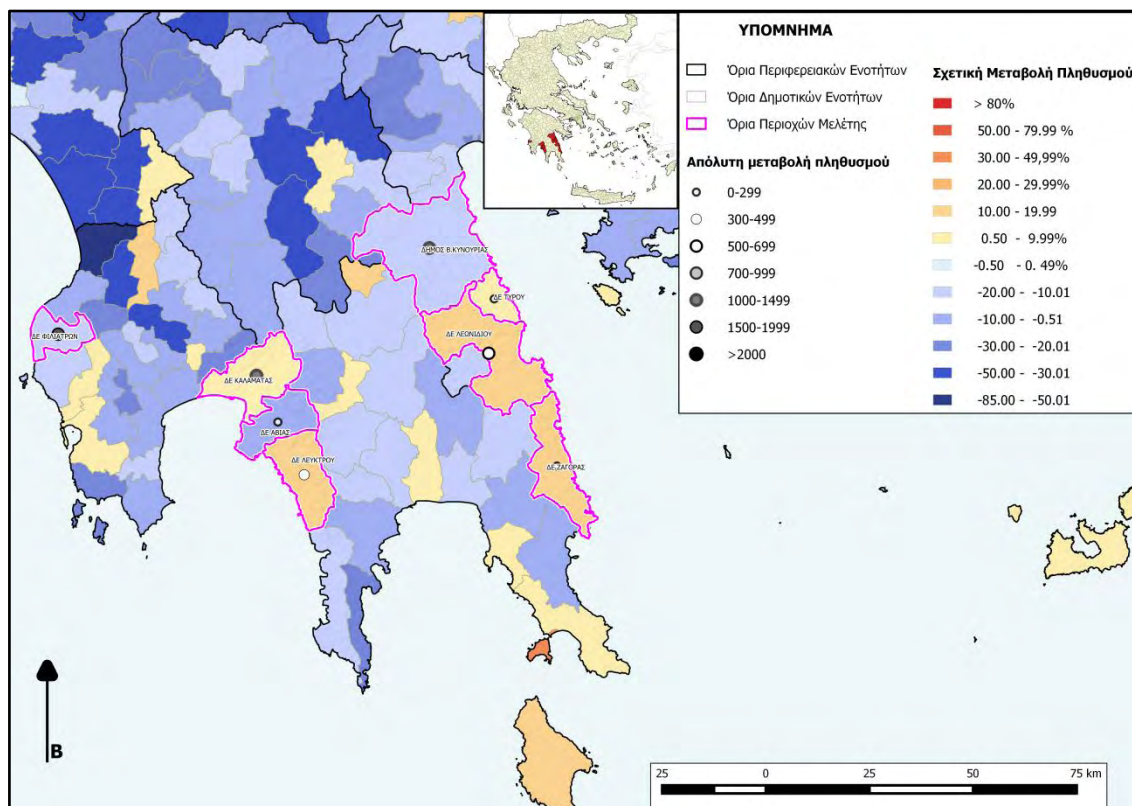
Επιπλέον, στις Δ.Ε. των όμορων ΔΕ Μουρεσίου, Αρτέμιδας, Αγριάς και Πορταριάς, σημειώνεται αρνητική σχετική μεταβολή που κυμαίνεται από -10 έως -0,5%, με εξαίρεση τις Δ.Ε. Ζαγοράς και Μηλέων, οι οποίες έχουν μεγαλύτερη και μικρότερη σχετική μεταβολή αντίστοιχα. Έτσι, στο ανατολικό άκρο της ΠΕ Μαγνησίας δημιουργείται ένα ενιαίο μοτίβο σχετικά μεσαίας μεταβολής. Αντίθετα, στο νοτιοδυτικό άκρο της Στ. Ελλάδας φαίνεται να συγκεντρώνονται ΔΕ με υψηλά ποσοστά σχετικής μεταβολής, με τις ΔΕ Ευπαλίου και Γαλαξιδίου να συγκεντρώνουν 25,48% και 14,97% αντίστοιχα. Στις ΔΕ που εμφάνισαν σημαντική αύξηση πληθυσμού από το 2001 μέχρι το 2011 συγκαταλέγεται και η ΔΕ Ρίου με ποσοστό μεγαλύτερο από 15%. Ωστόσο, χαμηλότερα ποσοστά σημειώθηκαν εκτός από τη ΔΕ Καφηρέως και για τις ΔΕ Αντικύρας, Θίσβης, Βιλίων και Δήμο Σφακιών.

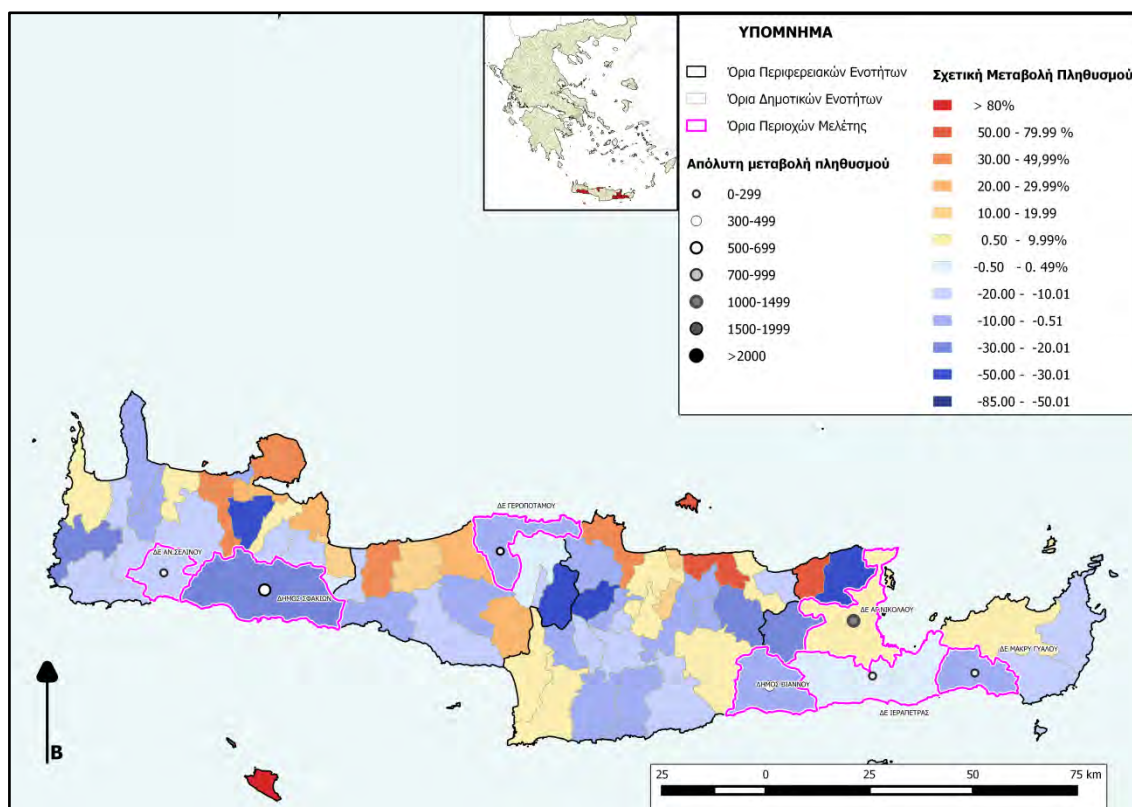
Χάρτης Α 3.3.1 1 Σχετική και Απόλυτη Μεταβολή Μόνιμου Πληθυσμού ΔΕ των Περιφερειών Κ.Μακεδονίας και Θεσσαλίας. Πηγή: elstat, geodata, Ιδία Επεξεργασία

Χάρτης Α 3.3.1 2 Σχετική και Απόλυτη Μεταβολή Μόνιμου Πληθυσμού ΔΕ των Περιφερειών Στερεάς και Δυτικής Ελλάδας. Πηγή: elstat, geodata, Ιδία Επεξεργασία

Χάρτης Α 3.3.1 3 Σχετική και Απόλυτη Μεταβολή Μόνιμου Πληθυσμού ΔΕ Περιφέρειας Πελοποννήσου. Πηγή: elstat, geodata, Ιδία Επεξεργασία

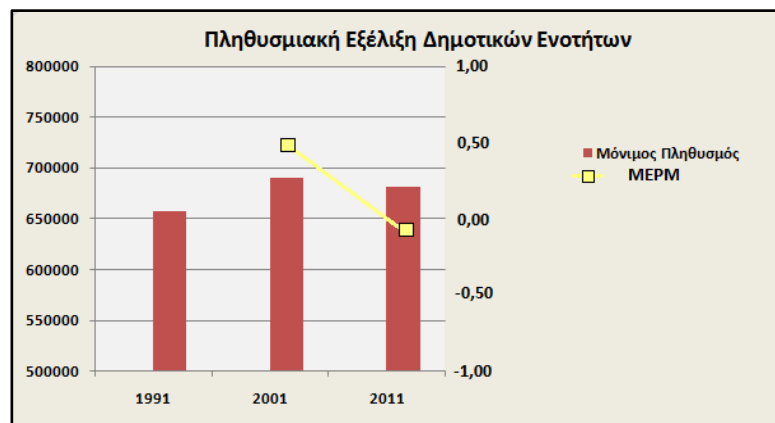
Χάρτης Α 3.3.1 4 Σχετική και Απόλυτη Μεταβολή Μόνιμου Πληθυσμού Δημοτικών Ενοτήτων Περιφέρειας Κρήτης. Πηγή: elstat, geodata, Ιδία Επεξεργασία

Στο επόμενο διάγραμμα απεικονίζεται η μεταβολή του πληθυσμού που παρουσιάστηκε για τις ΔΕ ανά τάξη μεγέθους κατά τη διάρκεια των δέκα ετών. Συνολικά, προκύπτει πως οι περισσότερες ΔΕ με αρνητική σχετική μεταβολή του πληθυσμού, αποτελούνται από πληθυσμό που βρίσκεται μεταξύ των 2.000 και 5.000 κατοίκων και μεταξύ των 5.000 και 10.000 κατοίκων. Οι υπόλοιπες ΔΕ βρίσκονται σχεδόν στο ίδιο επίπεδο μεταβολής του πληθυσμού.

Γράφημα Α.3.3.1. 2: Μεταβολή μόνιμου πληθυσμού (2001-2011) των 58 ΔΕ ανά τάξη μεγέθους. Πηγή: elstat, ίδια επεξεργασία

Από το παρακάτω διάγραμμα, μπορεί κανείς, εύκολα, να συμπεράνει, πως συνολικά οι ΔΕ θα συνεχίσουν να «χάνουν» πληθυσμό με αργό, ωστόσο, ρυθμό λόγω του γεγονότος πως ο ΜΕΡΜ του συνόλου των ΔΕ μειώθηκε από 0,49% σε -0,12% από το 2001 έως το 2011.

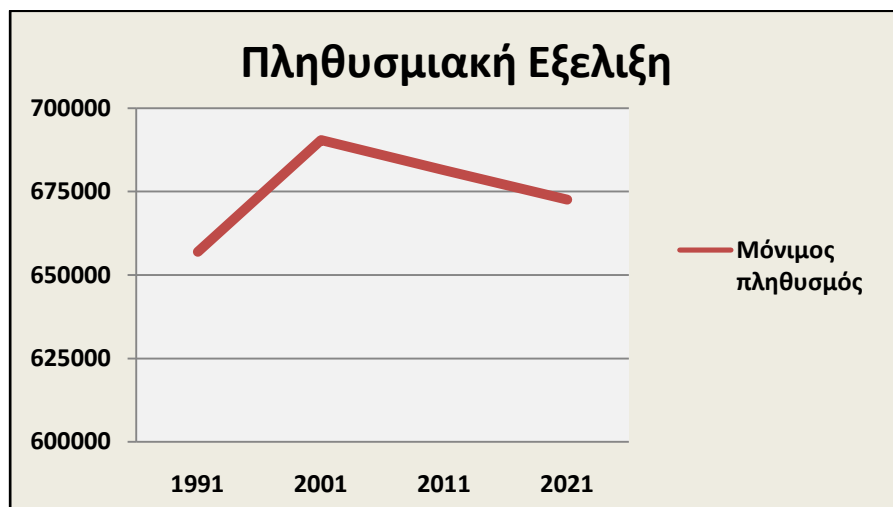

Γράφημα Α.3.3.1. 3: Πληθυσμιακή εξέλιξη των 58 ΔΕ (1991-2001-2011). Πηγή: elstat, ίδια επεξεργασία

Επιπλέον, για την καλύτερη κατανόηση της πληθυσμιακής εξέλιξης του πληθυσμού των 58 ΔΕ για το 2021, υπολογίστηκε ο εκτιμώμενος⁷ πληθυσμός ο οποίος

⁷ Για τον υπολογισμό του εκτιμώμενου πληθυσμού για το 2021 έγινε χρήση της εκθετικής καμπύλης, η οποία παραπέμπει στη χρήση του ΜΕΡΜ ως σταθεράς για την πρόβλεψη στο μέλλον. Ο τύπος που χρησιμοποιήθηκε είναι ο τύπος υπολογισμού του ΜΕΡΜ, δηλαδή ο γνωστός τύπος: $P_{t+n} = P_t * (1+r)^n$, όπου P_{t+n} είναι ο πληθυσμός στο έτος κατάληξης, P_t είναι ο πληθυσμός στο έτος εκκίνησης της προβολής, n ο αριθμός των χρονικών

απεικονίζεται στον πίνακα 9 του Παραρτήματος. Από το παρακάτω διάγραμμα, στο οποίο απεικονίζεται η πληθυσμιακή εξέλιξη του πληθυσμού του συνόλου των 58 περιοχών μελέτης, γίνεται αντιληπτό πως από το 1991 έως το 2021, που αποτελεί το έτος πρόβλεψης, ο πληθυσμός ακολουθεί πτωτική πορεία. Παρ' όλα αυτά, ο αριθμός των ατόμων φαίνεται να μεγαλύτερος από αυτόν του 1991, γεγονός που δεν μπορεί απόλυτα να δικαιολογηθεί, αφού θα πρέπει να ληφθούν υπόψη τα επίπεδα της γονιμότητας, της θνησιμότητας και της μετανάστευσης που επικράτησαν στη διάρκεια των 30 ετών. Γενικά, προβλέπεται μείωση του πληθυσμού, τόσο του σύνολο των ΔΕ που μελετώνται, όσο και ολόκληρης της χώρας.

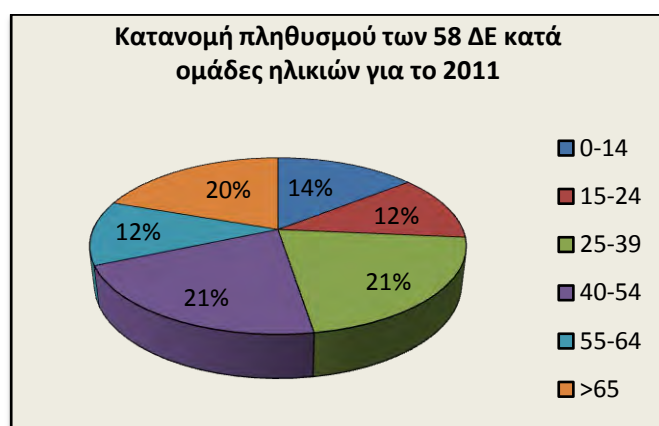

Γράφημα Α.3.3.1. 4: Πληθυσμιακή πρόβλεψη μόνιμου πληθυσμού (2021). Πηγή: elstat, ιδία επεξεργασία

Επιπρόσθετα, για την αποτελεσματικότερη κατανόηση της κατανομής του πληθυσμού στις περιοχές μελέτης, ο πληθυσμός αναλύθηκε σε ομάδες κλάσεων (βλ. πίνακες 10,11,12 του παραρτήματος) και συγκεκριμένα, περιγράφονται οι ομάδες των ηλικιών από 0-14, 15-64 και άνω των 65 ετών για τα έτη 1991, 2001 και 2011, για το σύνολο της χώρας και για κάθε μία από τις ΔΕ. Οι ηλικιακές αυτές κλάσεις θεωρούνται σημαντικές και σχετίζονται με τις μικρές ηλικιακές ομάδες (0-14), τις παραγωγικές ηλικίες (15-64) και τον γερασμένο πληθυσμό (άνω των 65). Η κατανομή των ομάδων ηλικιών του πληθυσμού της Ελλάδας κυμαίνεται για το 2011 στις μικρές ηλικίες στο 14,51%, στις ηλικίες 15-64 στο 65,99% και στο 19,50% στις ηλικίες άνω των 65. Σε

περιόδων ή ετών πρόβλεψης και r η μέσος ετήσιος ρυθμός μεταβολής (συντελεστής πρόβλεψης), ο οποίος μπορεί να ληφθεί και ως σταθερός για όλη τη διάρκεια της προβολής. (Κοτζαμάνης, 2009)

σχέση με την χώρα, το σύνολο του πληθυσμού των 58 ΔΕ βρίσκεται περίπου στο ίδιο επίπεδο. Σε επίπεδο, όμως, Δημοτικών Ενοτήτων, φαίνεται πως ο πληθυσμός καταλαμβάνεται κυρίως από άτομα που βρίσκονται στις ηλικίες των 65 ετών και άνω. Η κατανομή του πληθυσμού σε ηλικιακές κλάσεις ανά ΔΕ αναλύονται περισσότερο στα παρακάτω υποκεφάλαια. Τέλος, το επόμενο γράφημα απεικονίζει την κατανομή του πληθυσμού σε 6 ηλικιακές κλάσεις και αφορά το σύνολο του πληθυσμού των 58 ΔΕ, έτσι ώστε να κατανοηθεί καλύτερα η πληθυσμιακή φυσιγνωμία των περιοχών μελέτης σε σχέση με τον πληθυσμό.

Γράφημα Α.3.3.1. 5: Κατανομή πληθυσμού των 58 ΔΕ κατά ομάδες ηλικιών (2011). Πηγή: elstat, ίδια επεξεργασία

Παρατηρούμε πως, το μεγαλύτερο μέρος του πληθυσμού καταλαμβάνεται από άτομα ηλικίας 40-54 ετών ενώ τα άτομα που βρίσκονται στις ηλικιακές κλάσεις από 15-24 και από 55-64 κατέχουν τα μικρότερα ποσοστά. Ωστόσο, γίνεται αντιληπτό, πως τα άτομα ηλικίας 0-24 καλύπτουν μόνο το 26% του πληθυσμού των 58 ΔΕ, ενώ οι ηλικίες 55-64 και άνω των 65 ετών κατέχουν το 32%.

3.3.2. Δημογραφικοί Δείκτες

Για τη μελέτη της δομής του πληθυσμού των περιοχών μελέτης χρησιμοποιήθηκαν διάφοροι δείκτες και ποσοστά ώστε οι συγκρίσεις μεταξύ των Δημοτικών Ενοτήτων να πραγματοποιούνται ευκολότερα. Ειδικότερα, έγινε χρήση των δεικτών γήρανσης, εξάρτησης και του ποσοστού άνω των 65+. Επίσης, στο σημείο αυτό πρέπει να αναφερθεί ότι οι παραπάνω δείκτες βασίστηκαν στις ηλικιακές κλάσεις και

αναφέρονται στο μόνιμο πληθυσμό για τα έτη απογραφής του 1991, 2001 και 2011, με σκοπό να εξεταστεί η πληθυσμιακή εξέλιξη των περιοχών.

Δείκτης Εξάρτησης

Εννοιολογικά, Ο δείκτης εξάρτησης δείχνει το ποσοστό των μη ενεργών ατόμων του πληθυσμού, δηλαδή τα άτομα που βρίσκονται σε ηλικία άνω των 65 και κάτω των 14 σε σχέση με τα άτομα της ηλικιακής κλάσης 15-64. Ο δείκτης γήρανσης δηλώνει το ποσοστό το οποίο κατέχουν τα άτομα άνω των 65 ετών, σε σχέση με τα άτομα που βρίσκονται στη ηλικιακή κλάση 0-14 της διοικητικής διαίρεσης που μελετάται. Τέλος, το ποσοστό 65+ αναφέρεται στο ποσοστό που καλύπτουν τα άτομα άνω 65 ετών σε σχέση με το σύνολο του πληθυσμού.

Στη συνέχεια, αναλύθηκαν τα ποσοστά των δεικτών εξάρτησης και γήρανσης και του ποσοστού 65+, στην Ελλάδα και για κάθε μία από τις 58 ΔΕ για τα έτη 1991, 2001 και 2011, αντίστοιχα (βλ. πίνακες 13,14,15 του παραρτήματος). Για την καλύτερη αποτύπωση των χωρικών διαφοροποιήσεων, μεταξύ των ΠΕ και των ΔΕ που μελετώνται, δημιουργήθηκαν θεματικοί χάρτες 2011 που απεικονίζουν τους δείκτες εξάρτησης και γήρανσης σε επίπεδο ΠΕ και των 58 ΔΕ.

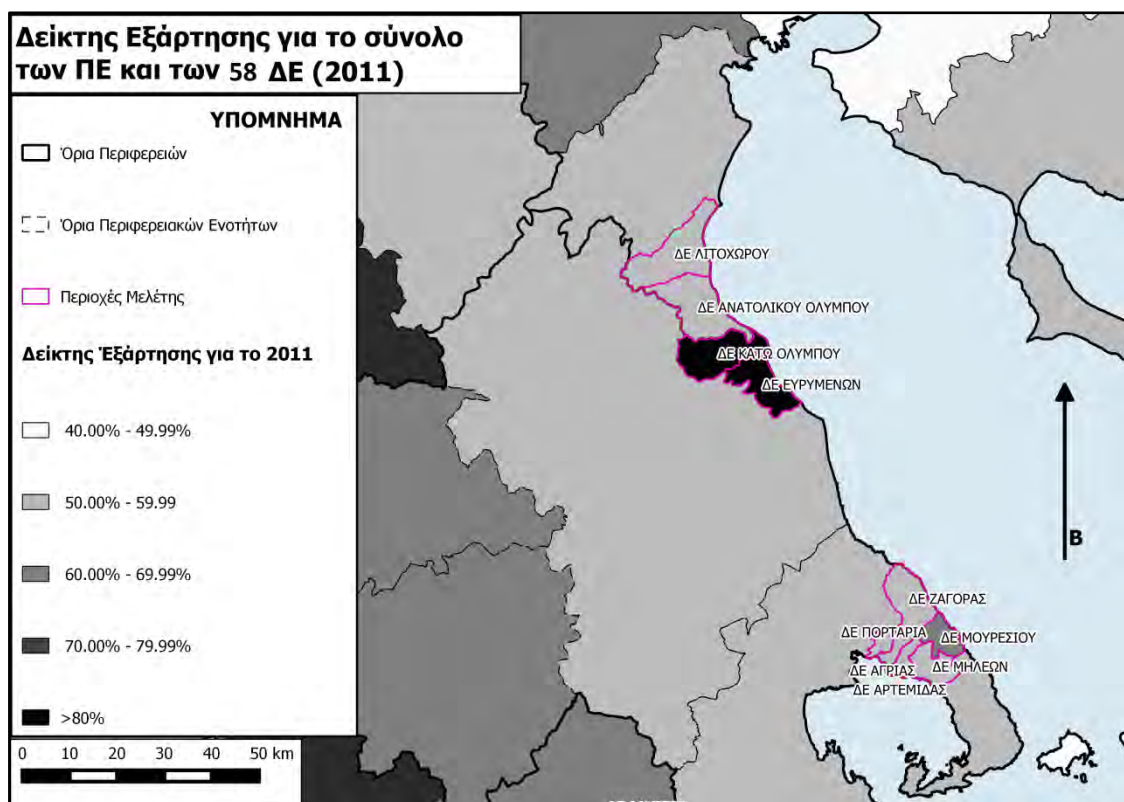
Συνολικά γίνεται αντιληπτό, πως υπήρξε μείωση του δείκτη εξάρτησης, τόσο στο για το σύνολο της Ελλάδας, όσο και για το σύνολο των ΔΕ. Ωστόσο, η μεταβολή του δείκτη γήρανσης κρίνεται ιδιαίτερα σημαντική, αφού μέσα στη δεκαετία αυξήθηκε πάνω από 30 ποσοστιαίες μονάδες. Τέλος, μικρή αύξηση σημείωσε και το ποσοστό των ατόμων που είναι πάνω από 65 ετών. Σε μία πρώτη προσέγγιση, συμπεραίνεται πως πρόκειται για ένα πληθυσμό που παρουσιάζει αυξητική τάση όσον αφορά στο γηρασμένο κοινό.

Πιο συγκεκριμένα, για τις περιοχές που μελετάμε, από το 1991 έως το 2001, αυξήθηκε σημαντικά ο δείκτης εξάρτησης στις ΔΕ Αβιάς, Ανατολικού Σελίνου, Ευρωστίνης, Ζάρακα, Τύρου και του Δήμου Βιάννου. Παρ' όλα αυτά, το ποσοστό του δείκτη των περισσότερων από τις υπόλοιπες ΔΕ δεν μεταβλήθηκε ιδιαίτερα στη διάρκεια των δέκα χρόνων, κάτι που δικαιολογείται από το γεγονός πως, στο σύνολο των ΔΕ τα άτομα άνω των 65 και 0-14 αυξήθηκαν και μειώθηκαν, αντίστοιχα, κατά περίπου 20 ποσοστιαίες μονάδες, ενώ τα άτομα 15-64 αυξήθηκαν κατά μόνον 8,53%. (βλ. πίνακα 10 του παραρτήματος)

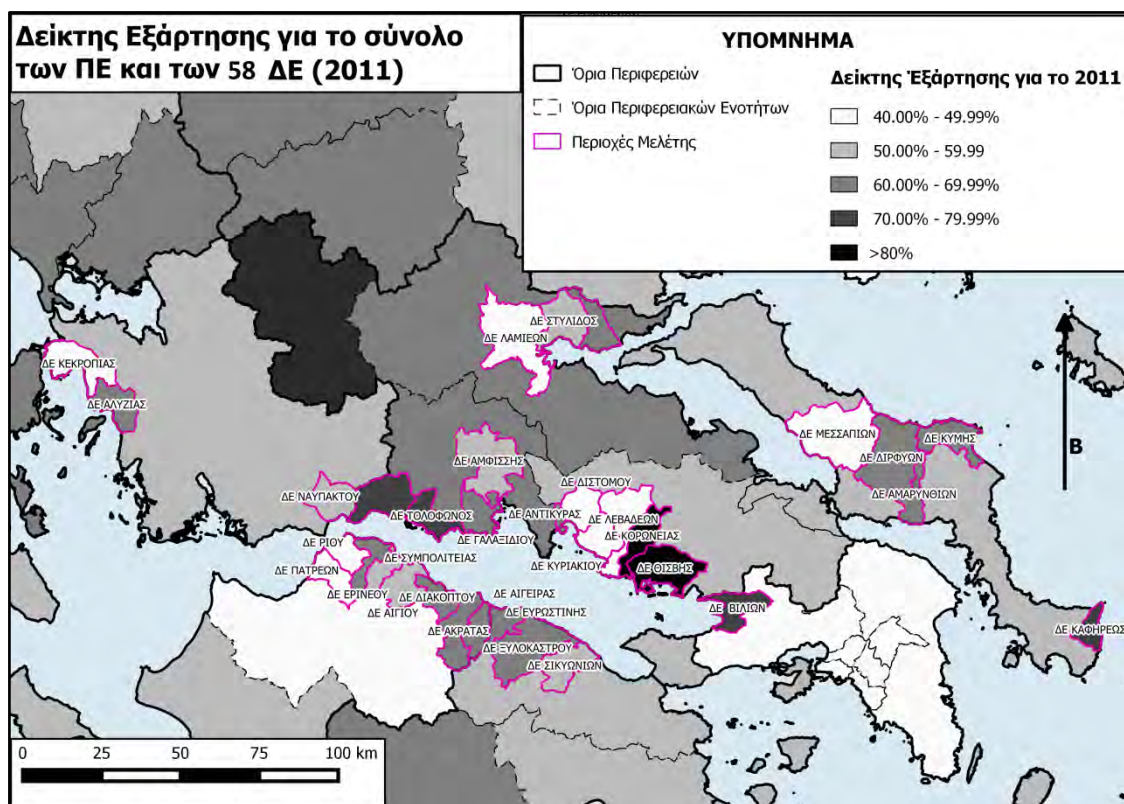
Για το απογραφικό έτος 2001, εντοπίζονται υψηλά ποσοστά του δείκτη εξάρτησης στις Δημοτικές Ενότητες Ανατολικού Σελίνου, Ευπαλίου, Ευρωστίνης, Ζάρακα, Θίσβης, Καφηρέως και στο Δήμο Βιάννου. Χαμηλά ποσοστά εμφανίζονται σε 11 ΔΕ με τα χαμηλότερα να βρίσκονται στις ΔΕ Αντικύρας, Πατρέων, Ρίου και Διστόμου. (βλ. πίνακα 14)

Διαφαίνεται ότι πληθυσμός 47 Δημοτικών Ενοτήτων έχει περισσότερα άτομα που ανήκουν στην ηλικιακή κλάση άνω των 65, σε σχέση με αυτά που ανήκουν την ηλικιακή κλάση 0-14. Διαπιστώνεται, λοιπόν, ότι γίνεται αναφορά σε ένα γεροντικό πληθυσμό.

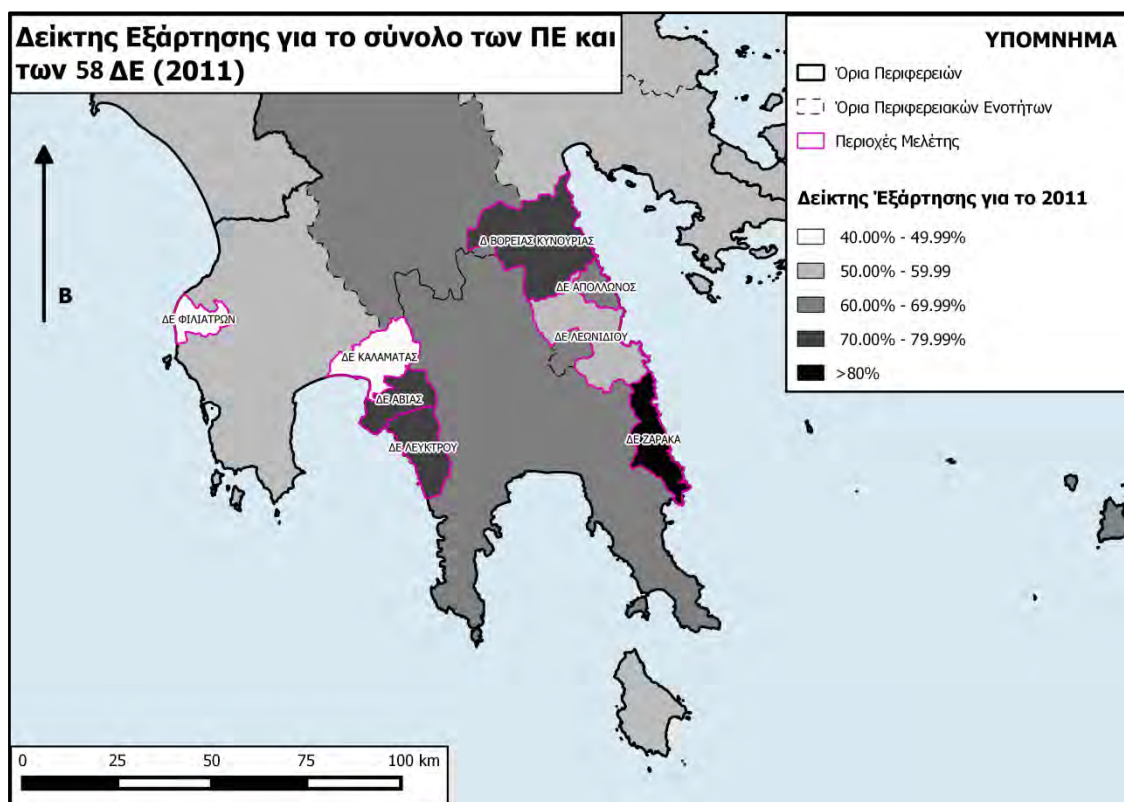
Η ίδια διαδικασία ακολουθήθηκε και για το 2011 (βλ. πίνακα 15). Για την καλύτερη χωρική κατανόηση της υφιστάμενης κατάστασης των περιοχών μελέτης δημιουργήθηκαν, επίσης, θεματικοί χάρτες που απεικονίζουν το δείκτη εξάρτησης και το δείκτη γήρανσης για τις ΠΕ της Ελλάδας και τις 58 ΔΕ που μελετώνται, με σκοπό να γίνει εμφανής η διαφορά του δείκτη στις περιοχές που μελετώνται σε σχέση με την ΠΕ στην οποία ανήκουν (βλ. χάρτες Α.3.3.2.1-Α.3.3.2.4)

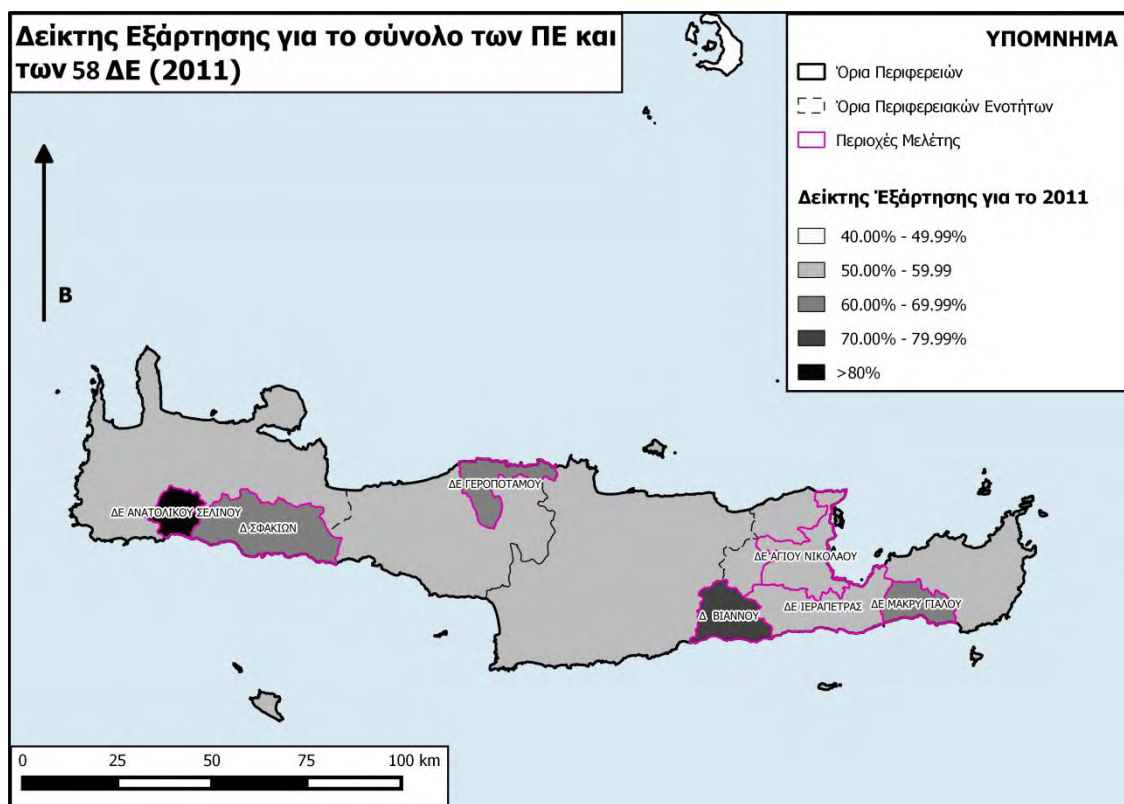
Χάρτης Α 3.3.2 1 Δείκτης εξάρτησης των ΠΕ, ΔΕ (58) το 2011, Εμφάνιση Περιφερειών Θεσσαλίας και Κ. Μακεδονίας. Πηγή: elstat, ίδια επεξεργασία

Χάρτης Α 3.3.2 2 Δείκτης εξάρτησης των ΠΕ, ΔΕ (58) το 2011, Εμφάνιση Περιφερειών Στερεάς και Δυτικής Ελλάδας. Πηγή: elstat, ίδια επεξεργασία

Χάρτης Α 3.3.2 3 Δείκτης εξάρτησης των ΠΕ, ΔΕ (58) το 2011, Εμφάνιση Περιφέρειας Πελοποννήσου. Πηγή: elstat, ιδία επεξεργασία

Χάρτης Α 3.3.2 4 Δείκτης εξάρτησης των ΠΕ, ΔΕ (58) το 2011, Εμφάνιση Περιφέρειας Κρήτης. Πηγή: elstat, ιδία επεξεργασία

Ο δείκτης εξάρτησης για την περίοδο 2001-2011 αυξήθηκε, τόσο στην Ελλάδα, (από 46,85% το 2001 σε 51,53% το 2011), όσο και στο σύνολο των ΔΕ (από 49,63% το 2001 σε 51,59% το 2011). Επίσης, εντύπωση προκαλεί το γεγονός πως, 47 ΔΕ κατέχουν ποσοστό μεγαλύτερο από αυτό της Ελλάδας, κάτι που δηλώνει την επιβάρυνση που δέχεται ο ενεργός πληθυσμός από τον παιδικό και γεροντικό πληθυσμό για τις περισσότερες ΔΕ. Συγκριτικά με το 2001, τα συμπεράσματα που προκύπτουν είναι ότι διατηρούνται υψηλά τα ποσοστά του δείκτη εξάρτησης στις Δημοτικές Ενότητες Ανατολικού Σελίνου, Ευπαλίου, Ζάρακα, Θίσβης, Καφηρέως και στο Δήμο Βιάννου. Παρατηρείται πως στα υψηλά ποσοστά συγκαταλέγονται το 2011 και οι ΔΕ Βιλίων, Κάτω Ολύμπου, Κυνουρίας, Κορωνείας, Λεύκτρου και Τολοφώνος. Αντίθετα, το ποσοστό του δείκτη εξάρτησης που κατείχαν οι Δημοτικές Ενότητες Αντικύρας, Διστόμου, Πατρέων και Ρίου το 2001 διατηρείται στο ίδιο χαμηλό επίπεδο και το 2011, παρουσιάζοντας μικρή αύξηση. Συμπερασματικά, στην πλειοψηφία των ΔΕ ο δείκτης εξάρτησης ακολουθεί αυξητική πορεία με μικρές κυρίως μεταβολές.

Έτσι, γίνεται αντιληπτό, πως η πλειοψηφία των ΔΕ εμφανίζει δείκτη εξάρτησης μεγαλύτερο από τις ΠΕ στις οποίες ανήκουν, φαινόμενο που είναι εντονότερο κυρίως στις ΔΕ Θίσβης, Κορωνείας, Αν. Σελίνου, Ζάρακα, Κάτω Ολύμπου, Ευρυμένων, Ευπαλίου, Βιλίων, Αβιάς, Λεύκτρου, Β. Κυνουρίας, Καφηρέως και στο Δήμο Βιάννου, οι οποίες αποτελούν τις ΔΕ με τον υψηλότερο δείκτη εξάρτησης, όπως αναφέρθηκε παραπάνω. Χαμηλότερα ποσοστά από αυτά των ΠΕ, εμφανίζουν οι ΔΕ Κεκροπίας, Λαμιέων, Μεσσαπίων, Διστόμου, Κυριακίου, Λεβαδέων, Καλαμάτας, Φιλιατρών, Λεωνιδίου και Αμφίσσης. Η ίδια διαδικασία ακολουθήθηκε και για το δείκτη γήρανσης.

Δείκτης Γήρανσης

Τα υψηλότερα ποσοστά δείκτη γήρανσης για το 2001, καταγράφονται στις ΔΕ Αν. Σελίνου, Ευπαλίου, Ζάρακα, Θίσβης και Δήμου Βιάννου, ενώ αντίθετα στις ΔΕ Αγ. Νικολάου, Αν. Ολύμπου, Αντικύρας, Διστόμου, Καλαμάτας, Λαμιέων, Λεβαδέων, Ναυπάκτου, Πατρέων, Ρίου και στο Δήμο Σφακιών, το ποσοστό κυμαίνεται κάτω από το 100%. Παρατηρείται πως σε ορισμένες περιοχές, ο δείκτης γήρανσης είναι ταυτόχρονα υψηλός όπως και ο δείκτης εξάρτησης. Εξετάζοντας το ποσοστό 65+ συμπεραίνεται ότι εφόσον το ποσοστό είναι υψηλό, τότε αναφερόμαστε σε μία Δημοτική Ενότητα με γεροντικό πληθυσμό. Περιοχές που φαίνεται να καταλαμβάνονται από γεροντικό πληθυσμό⁸, είναι οι ΔΕ Αν. Ολύμπου, Ευπαλίου, Ευρωστίνης, Ζάρακα, Θίσβης, Κάτω Ολύμπου, Καφηρέως, Λεύκτρου, Κορωνείας, Τολοφώνος και ο Δήμος Βιάννου.

Συνολικά, από το 2001 έως το 2011, παρατηρήθηκε αύξηση του δείκτη γήρανσης τόσο στις περισσότερες ΔΕ, με σημαντική αύξηση (πάνω από 70%), να παρουσιάζουν οι ΔΕ Αβιάς, Αλυζίας, Αν. Σελίνου, Ευρυμένων, Ζάρακα, Καφηρέως, Κορωνείας, Απόλλωνος και Β. Κυνουρίας, όσο και στην Ελλάδα (από 110,01% το 2001 σε 134,39% το 2011). Αν και για στις ίδιες περιοχές, το ποσοστό των ατόμων άνω των 65 εμφάνισε ανοδική πορεία, η μεταβολή μονάχα αυτής της ηλικιακής κλάσης δεν δικαιολογεί την παρουσία του δείκτη για το 2011, καθώς δεν εμφανίζει υψηλά ποσοστά μεταβολής αντίστοιχα της τόσο μεγάλης αύξησης του δείκτη. (βλ. Πίνακες 14,15 του Παραρτήματος)

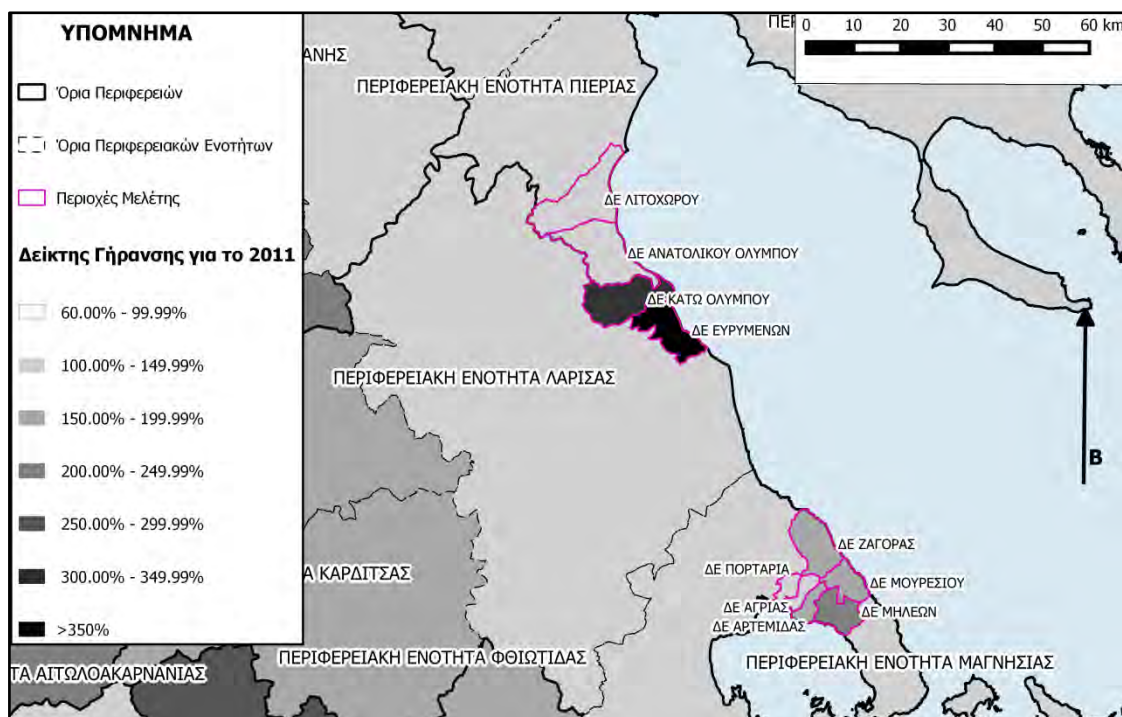
Συνεπώς, γίνεται αντιληπτό πως τα ποσοστά μεταβολής των ατόμων που ανήκουν στις ηλικιακές κλάσεις 0-14 έπαιξαν σημαντικό ρόλο στην αύξηση του δείκτη γήρανσης. Ειδικότερα, για όλες τις ΔΕ που αναφέρθηκαν, σημειώνεται έντονη μείωση των ατόμων από 0 έως 14 ετών και μάλιστα στη ΔΕ Καφηρέως υπάρχει μια μείωση της τάξης των 78,81 ποσοστιαίων μονάδων. Επομένως, εξετάζοντας το ποσοστό 65+ σε συνδυασμό με τον υψηλό δείκτη γήρανσης και τον παράλληλα υψηλό δείκτη εξάρτησης, γίνεται αντιληπτό πως οι συγκεκριμένες περιοχές καταλαμβάνονται από γεροντικούς πληθυσμούς. (βλ. Πίνακα 11 του Παραρτήματος)

⁸ ΔΕ με γεροντικό πληθυσμό θεωρήθηκαν (από την ομάδα εργασίας) οι ΔΕ, οι οποίες εμφανίζουν δείκτη γήρανσης μεγαλύτερο του 200%, δείκτη εξάρτησης μεγαλύτερο του 60% και ποσοστό πληθυσμού άνω των 65 ετών μεγαλύτερο του 28%-30%.

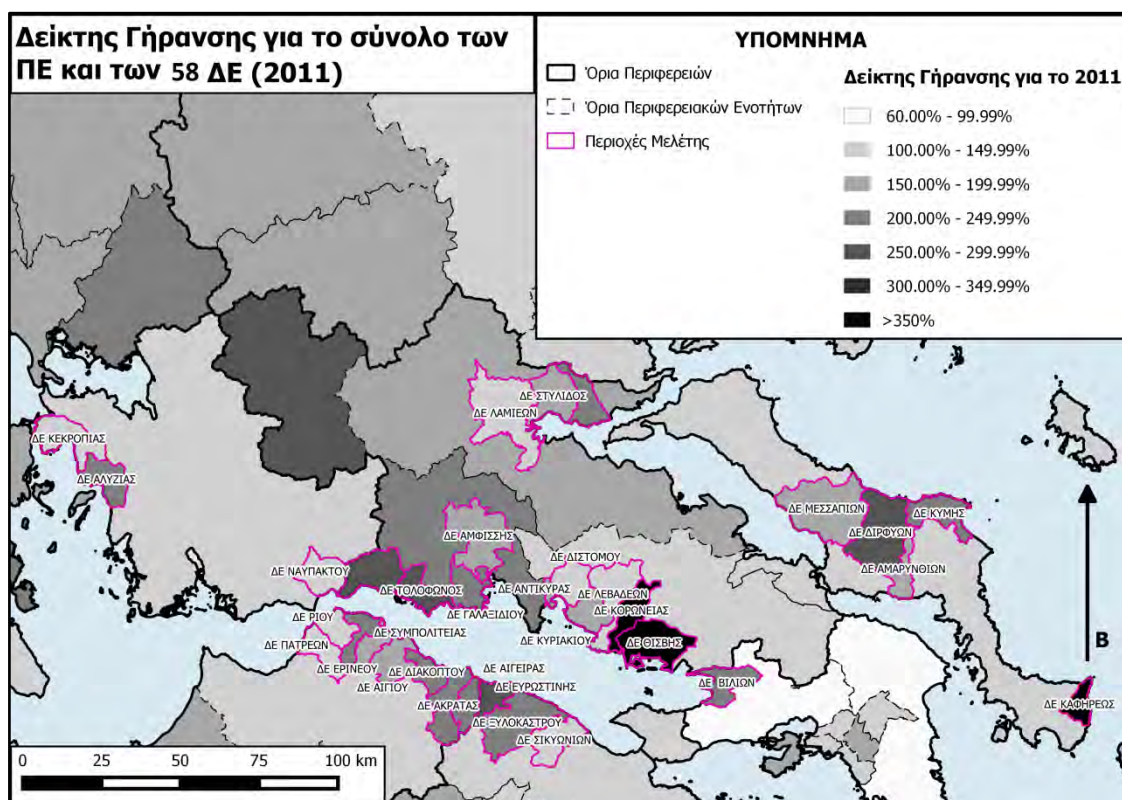
Αναλυτικότερα περιοχές με γεροντικό πληθυσμό το 2011, θεωρούνται οι ΔΕ Αβιάς, Αν. Σελίνου, Βιλίων, Βόρειας Κυνουρίας, Ευπαλίου, Ευρωστίνης, Ζάρακα, Θίσβης, Κάτω Ολύμπου, Καφηρέως, Λεύκτρου, Κορωνείας, Κύμης, Τολοφώνος, και ο Δήμος Βιάννου.

Αντίθετα, κάτω από το 100% δείκτη γήρανσης, συνεχίζουν να διατηρούν μόνο η ΔΕ Ρίου και ο Δήμος Σφακιών, διαπιστώνοντας πως οι ΔΕ Αγ. Νικολάου, Αν. Ολύμπου, Αντικύρας, Διστόμου, Καλαμάτας, Λαμιέων, Λεβαδέων, Ναυπάκτου και Πατρέων διατηρούν και το 2011 τα χαμηλότερα ποσοστά ανάμεσα στις 58 περιοχές μελέτης. Ωστόσο, και αυτές οι περιοχές παρουσίασαν αύξηση στο πέρασμα της δεκαετίας.

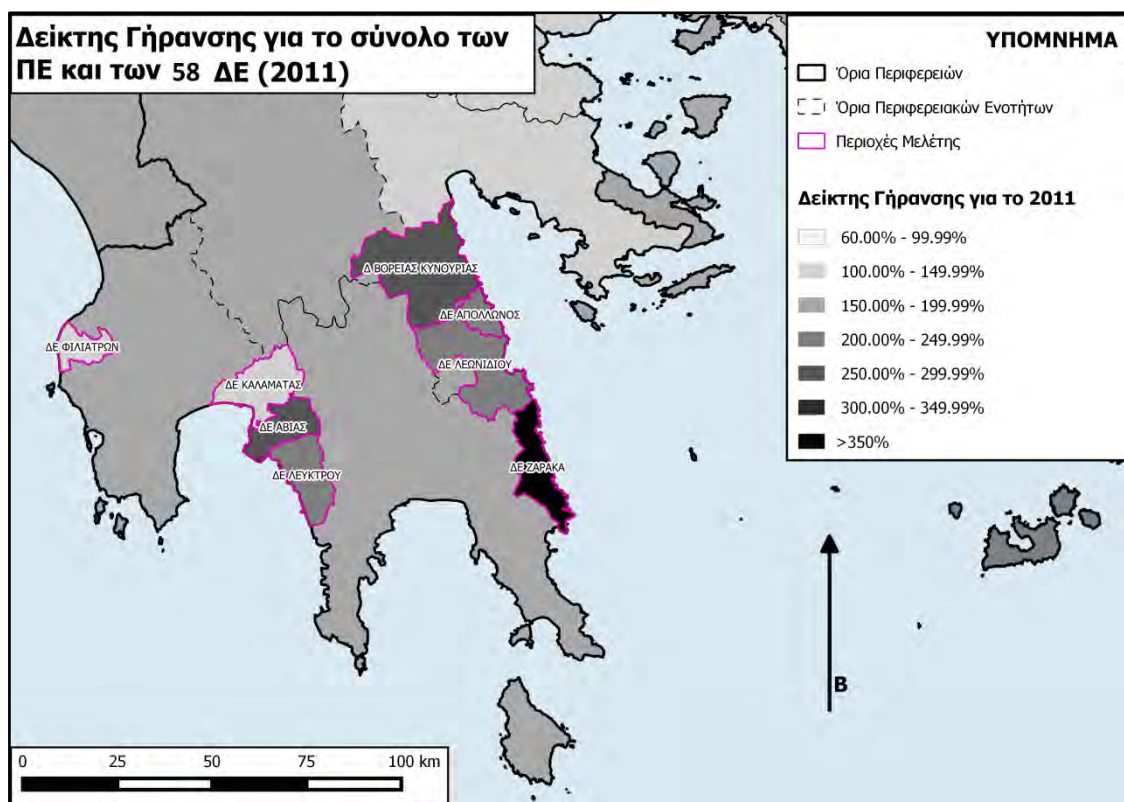
Τα παραπάνω επιβεβαιώνονται και από τους χάρτες Α.3.3.2.5-Α.3.3.2.8, στους οποίους παριστάνεται, όπως προαναφέρθηκε, ο δείκτης γήρανσης, στο επίπεδο των ΠΕ της χώρας και των ΔΕ που αποτελούν την περιοχή μελέτης της παρούσας διπλωματικής. Έτσι, σύμφωνα με το χωρικό μοτίβο που απεικονίζεται, διαπιστώνεται πως η πλειονότητα των ΔΕ εμφανίζουν μεγαλύτερο δείκτη από αυτόν των ΠΕ που ανήκουν με χαρακτηριστικό παράδειγμα να αποτελούν οι ΔΕ Κάτω Ολύμπου, Ευρυμένων, Ζάρακα, Αν. Σελίνου, Θίσβης, Κορωνείας και Καφηρέως, των οποίων ο δείκτης βρίσκεται πάνω από 300%. Χαμηλότερα ποσοστά από αυτά των αντίστοιχων ΠΕ σημειώνονται στις ΔΕ Αμφίσσης, Λαμιέων, Καλαμάτας, Φιλιατρών και στο Δήμο Σφακιών.

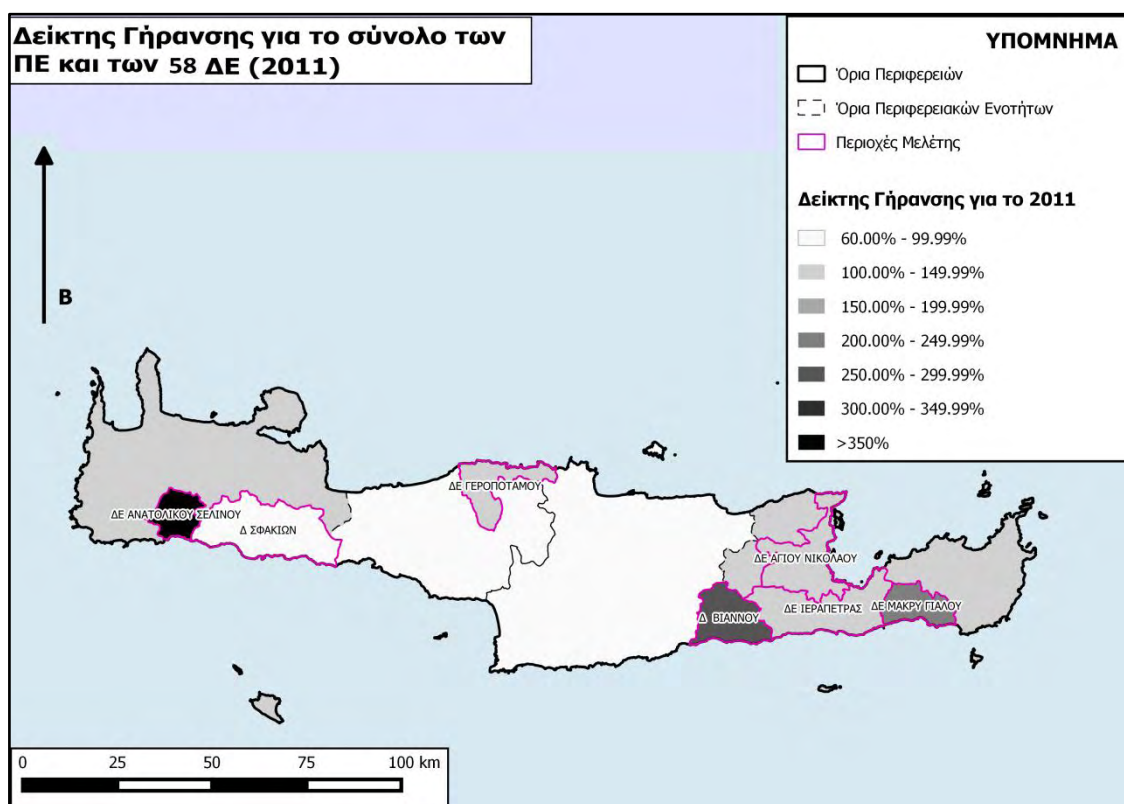
Χάρτης Α.3.3.2. 1: Δείκτης γήρανσης των ΠΕ, ΔΕ (58) το 2011, Εμφάνιση Περιφερειών Θεσσαλίας και Κ. Μακεδονίας. Πηγή: elstat, ιδία επεξεργασία

Χάρτης Α.3.3.2. 2: Δείκτης γήρανσης των ΠΕ, ΔΕ (58) το 2011, Εμφάνιση Περιφερειών Στερεάς και Δυτικής Ελλάδας. Πηγή: elstat, ιδία επεξεργασία

Χάρτης Α.3.3.2. 3: Δείκτης γήρανσης των ΠΕ, ΔΕ (58) το 2011, Εμφάνιση Περιφέρειας Πελοποννήσου. Πηγή: elstat, ίδια επεξεργασία

Χάρτης Α.3.3.2. 4: Δείκτης γήρανσης των ΠΕ, ΔΕ (58) το 2011, Εμφάνιση Περιφέρειας Κρήτης. Πηγή: elstat, ίδια επεξεργασία

Συμπεράσματα

Έπειτα, από την ανάλυση της πληθυσμιακής και δημογραφικής εικόνας των περιοχών μελέτης, θεωρήθηκε αναγκαίο να παρατεθούν ορισμένα συμπεράσματα, σχετικά με τα αποτελέσματα που προέκυψαν.

Συνολικά, λοιπόν, στις ΔΕ παρατηρήθηκε μείωση του πληθυσμού, αύξηση του Δείκτη Γήρανσης, μείωση των ατόμων που ανήκουν στην ηλικιακή κλάση 0-14 και αύξηση των ατόμων που είναι 65 και άνω ετών.

Η μείωση του πληθυσμού σε αυτές τις περιοχές, είναι πιθανό, να οφείλεται στο γεγονός πως μεγάλο μέρος των περιοχών που μελετάμε είναι ορεινό και βρίσκεται σε υψόμετρο μεγαλύτερο των 800 μ. Η απομόνωση των ορεινών περιοχών έχει αποτελέσει ιστορικά, έναν περιοριστικό παράγοντα στην ανάπτυξη των περιοχών αυτών, λόγω της έλλειψης κατάλληλων υποδομών, δύσκολων κλιματολογικών συνθηκών και της περιβαλλοντικής υποβάθμισης, λόγω πυρκαγιών ή διάβρωσης του εδάφους. Αντίθετα, στην Ελλάδα, στις περιοχές, στις οποίες υπάρχει άμεση επαφή με τη θάλασσα, εμφανίζεται μεγάλη πληθυσμιακή ανάπτυξη, κυρίως, λόγω της υψηλής συγκέντρωσης διαφορετικών δραστηριοτήτων, παραγωγικών και καταναλωτικών, ενώ παράλληλα εντοπίζονται πλούσιοι (φυσικοί κυρίως) πόροι. Επίσης, όπως προαναφέρθηκε στον ελληνικό παράκτιο χώρο συγκεντρώνονται τα μεγαλύτερα αστικά κέντρα που αποτελούν σημαντικό πόλο έλξης και φυσικά εξαιρετικά μεγάλη συγκέντρωση υποδομών και δικτύων μεταφορών (θαλάσσιες μεταφορές).

Επιπλέον, σημειώθηκε, συνολικά, μεγάλη κινητικότητα νέων συνταξιούχων προς τις περιοχές αυτές κάτι που οφείλεται κυρίως στο γεγονός πως, τα άτομα των ηλικιών αυτών, αναζητούν καλύτερη ποιότητα ζωής και προτιμούν να αποχωρήσουν από τα μεγάλα αστικά κέντρα και να εγκατασταθούν στην ύπαιθρο. (Ντυκέν και Κακλαμάνη, 2009) Αυτό οφείλεται στο γεγονός, πως οι περιοχές αυτές προσφέρουν ένα καλό επίπεδο διαβίωσης, αφού επωφελούνται από τη σχετική γειτνίαση με μεσαία και μεγάλα αστικά κέντρα, όπως αυτά της Αθήνας, Θεσσαλονίκης, Βόλου, Λαμίας, Πάτρας και Καλαμάτας, σε συνδυασμό με την ύπαρξη φυσικού και πολιτιστικού πλούτου και την πρόσβαση στο Βασικό Εθνικό δίκτυο (όπως οι ΔΕ της Περιφέρειας Κρήτης). Έτσι, οι περιοχές αυτές έχουν συγκριτικό πλεονέκτημα και αποτελούν πόλο έλξης των

μεγαλύτερων ηλικιών που αναζητούν καλύτερο περιβάλλον και ευνοϊκότερες συνθήκες ζωής.

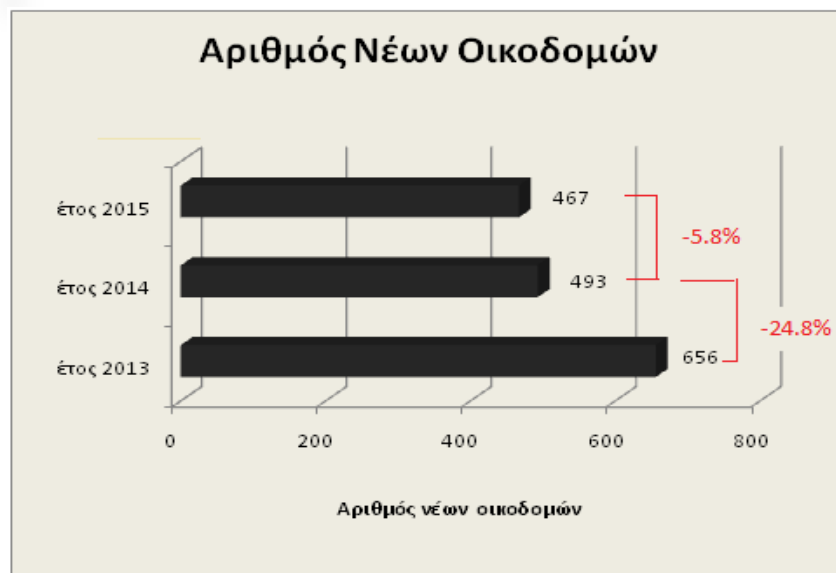
Παρ' όλα αυτά, σε αρκετές ΔΕ φαίνεται πως υπάρχει μείωση του πληθυσμού, ως αποτέλεσμα της αποχώρησης νεανικού πληθυσμού, που συνοδεύεται από τη μικρότερη μείωση των μεγαλύτερων ηλικιών. Συναντάται, λοιπόν, το φαινόμενο της απερήμωσης της υπαίθρου, κυρίως λόγω της ανάγκης αναζήτησης εργασίας των νέων στα μεγαλύτερα αστικά κέντρα ή ακόμα και στο εξωτερικό. Το γεγονός αυτό, καθιστά επιθυμητή την εισροή νέων συνταξιούχων ή ακόμα και μεγαλύτερων ηλικιών στις περιοχές αυτές, αφού αποτελούν μοναδική ανάσα για την αναζωογόνηση της υπαίθρου.

Γίνεται, επομένως, αντιληπτό πως οι περιοχές που συνδυάζουν ορεινό και παράκτιο χώρο αποτελούν ελκυστικό προορισμό λόγω της γεωγραφικής τους θέσης. Ειδικότερα, στις περιοχές όπου εμφανίζεται έντονη απασχόληση σε συγκεκριμένους κλάδους, όπως αυτούς των κατασκευών, της παροχής υπηρεσιών και του τουρισμού (βλ. κεφ. 3.4), παρατηρούμε μεγαλύτερη μεταναστευτική ροή ατόμων άνω των 65 ετών, φαινόμενο που δύναται να δικαιολογηθεί από το γεγονός πως οι συγκεκριμένες περιοχές προβλέπεται να διαθέτουν τις υποδομές, τις λειτουργίες και γενικά τις κατάλληλες συνθήκες που τα άτομα αυτά αναζητούν, για ένα καλύτερο μέλλον διαβίωσης. Ο έντονος παράκτιος χαρακτήρας τους και το ήπιο κλίμα των περιοχών αυτών, ευνοούν την συγκράτηση ή και άφιξη ατόμων τρίτης ηλικίας, ενώ παράλληλα, προκύπτουν δυνατότητες ανάπτυξης οικονομικών δραστηριοτήτων, σχετικών με την ικανοποίηση των αναγκών του διαμένοντος πληθυσμού (Κακλαμάνη και Ντυκέν, 2015).

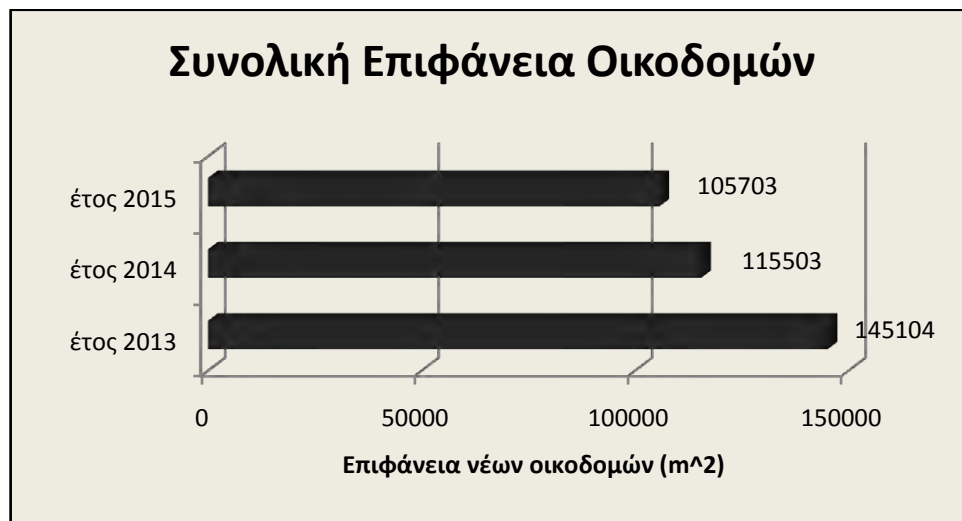
3.4 Οικονομική Φυσιογνωμία

3.4.1. Οικοδομική δραστηριότητα

Με βάση τα στοιχεία της ΕΛΣΤΑΤ για την οικοδομική δραστηριότητα για τα έτη 2013, 2014 και 2015, παρουσιάζονται στα επόμενα γραφήματα, ο αριθμός των αδειών για τις νέες οικοδομές, καθώς και το σύνολο της επιφάνειας σε τμ για τον αριθμό των οικοδομών. Πρόκειται για γραφήματα που απεικονίζουν τα δύο αυτά στοιχεία, για το σύνολο των 58 ΔΕ. Τα στοιχεία της ΕΛΣΤΑΤ ήταν διαθέσιμα σε επίπεδο οικισμού, έτσι ξεχωριστά για κάθε ΔΕ συμψηφίστηκαν τα στοιχεία που αφορούν στο σύνολο των οικισμών της καθεμίας. Όπως παρουσιάζεται, έχει επέλθει μείωση, και στον αριθμό των οικοδομών και στην επιφάνεια τους, συνολικά και για τις 58 ΔΕ, ακολουθώντας περίπου την ίδια πτωτική πορεία που ακολουθεί η οικοδομική δραστηριότητα στο σύνολο της χώρας. Όσον αφορά για τον αριθμό των οικοδομών, η μείωση είναι της τάξεως του 24,8% από το έτος 2013 στο 2014, και 5,3% από το 2014 στο 2015, ενώ η μείωση στο σύνολο της χώρας είναι αντίστοιχα 18,6% και 0,05%. Σημειώνεται πως οι νέες οικοδομές στις 58 ΔΕ και για τα τρία χρόνια, αντιστοιχούν περίπου στο 10% του συνόλου των νέων οικοδομών της χώρας.

Γράφημα Α.3.4.1. 1: Πλήθος νέων οικοδομών, μεταβολή (2013-2014-2015) των 58 ΔΕ. Πηγή: elstat, ίδια επεξεργασία

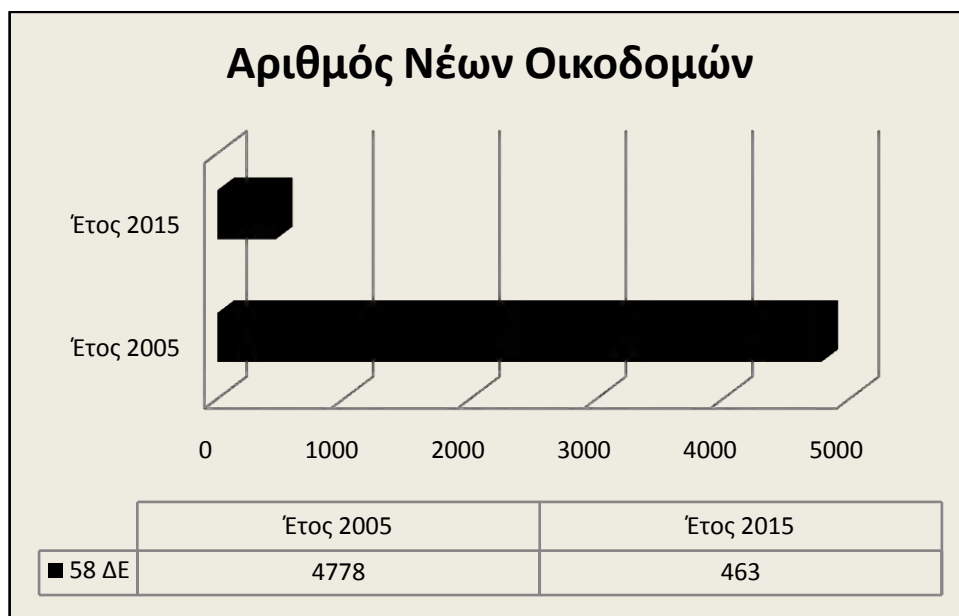

Γράφημα Α.3.4.1. 2: Συνολική επιφάνεια νέων οικοδομών των 58 ΔΕ (2013,2014,2015). Πηγή: elstat, ίδια επεξεργασία

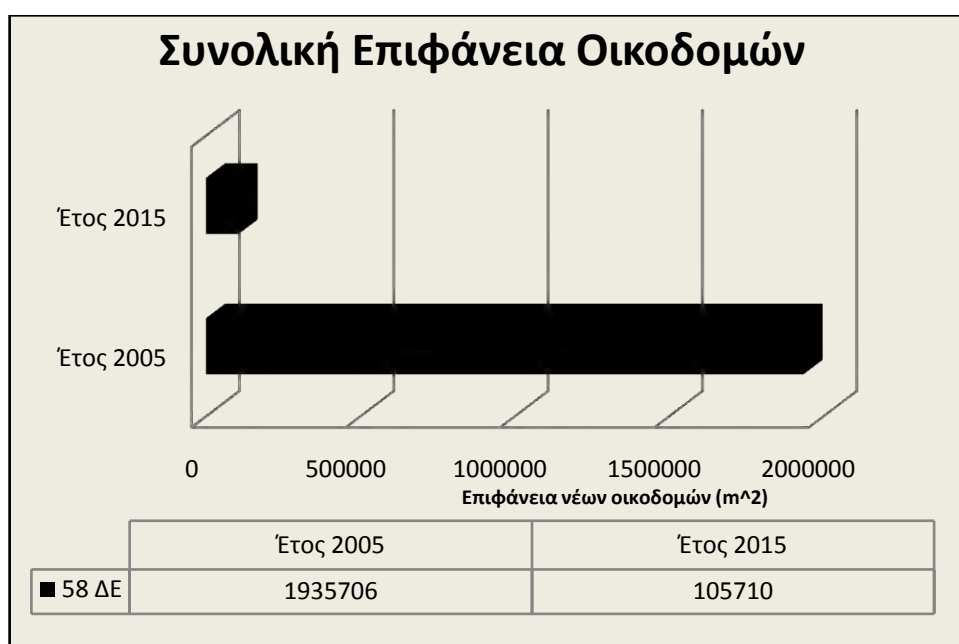
Στον Πίνακα 1 του Παραρτήματος, παρουσιάζονται αναλυτικά τα στοιχεία των νέων οικοδομών και για τις 58 ΔΕ. Παρατηρήθηκε ότι ενώ ο αριθμός των νέων οικοδομών μειώνεται στις περισσότερες περιοχές μελέτης, υπάρχουν και 14 ΔΕ στις οποίες επήλθε μια μικρή αύξηση. Πρόκειται για τις εξής ΔΕ: Αβιάς, Αιγείρας, Αμαρυνθίων, Αντικυράς, Βόρειας Κυνουρίας, Γεροποτάμου, Γαλαξιδίου, Ζαγοράς, Ευπαλίου, Κυριακίου, Λεβαδέων, Σικωνίων, Σφακιών και Τολοφώνος. Παρατηρείται ότι στις ΔΕ που περιλαμβάνουν έδρες ΠΕ, δηλαδή στις Πάτρα, Καλαμάτα και Λαμία, οι νέες οικοδομές έχουν μειωθεί.

Από την άλλη, αν ρίξουμε μια ματιά στην οικοδομική δραστηριότητα για το έτος 2005, θα παρουσιασθούν μεγάλες διαφορές, συγκρίνοντας την με το 2015. (βλ.Γράφημα Α.3.4.1.3 και Α.3.4.1.4) Η οικονομική κρίση επηρέασε σε μεγάλο βαθμό την αγορά ακινήτων, και κατ' επέκταση και την επένδυση σε νέα οικοδομήματα. Όπως απεικονίζονται στα επόμενα γραφήματα, συνολικά, για όλες τις ΔΕ ενότητες, επήλθε σημαντική μείωση, καθώς οι άδειες για τις νέες οικοδομές για το 2005 ανέρχονται σε 4778, ενώ για το 2015 μόλις 463 (έτσι σημαντική μείωση παρουσιάζεται και στην επιφάνεια τους). Οι ΔΕ που διαθέτουν αστικά κέντρα (Πάτρα, Καλαμάτα, Λαμία, Άγιος Νικόλαος, Λειβαδιά Ναύπακτος, Ξυλόκαστρο, Ιεράπετρα), παρουσιάζουν, εύλογα, τις μεγαλύτερες μειώσεις λόγω της αναπτυξιακής τους φυσιολογίας. Ακόμη, οι ΔΕ

Λιτοχώρου, Μεσσαπίων και Σικυωνίων, είχαν από τις πιο έντονες διαφορές στις δύο χρονιές.

Γράφημα Α.3.4.1. 3: Πλήθος νέων οικοδομών (2005, 2015) των 58 ΔΕ. Πηγή: elstat, ίδια επεξεργασία

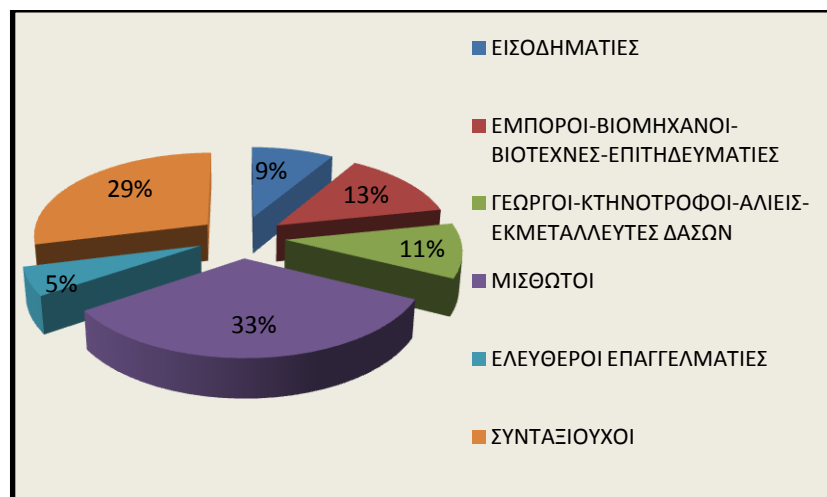

Γράφημα Α.3.4.1. 4: Συνολική επιφάνεια νέων οικοδομών των 58 ΔΕ (2005, 2015). Πηγή: elstat, ίδια επεξεργασία

3.4.2. Δηλωθέν Εισόδημα

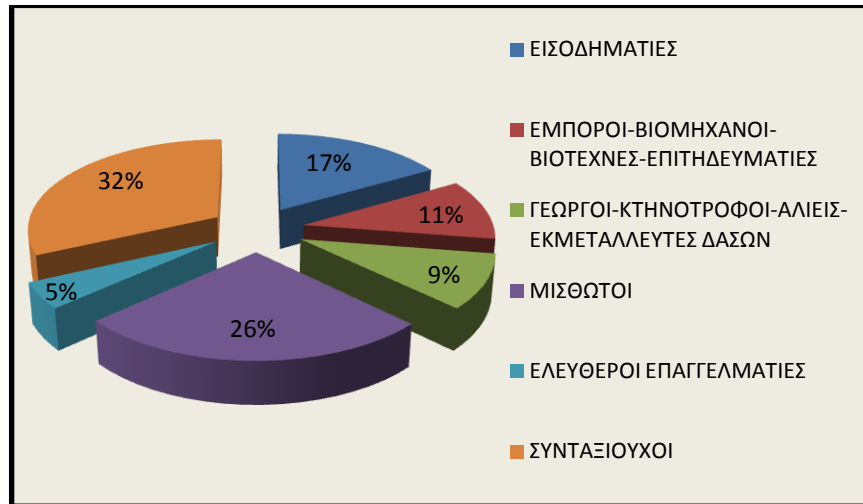
Για την εξαγωγή συμπερασμάτων σχετικά με την διάρθρωση των εισοδημάτων στις περιοχές μελέτης, χρησιμοποιήθηκαν στοιχεία όπως το δηλωθέν εισόδημα και ο αριθμός των δηλώσεων για κάθε επαγγελματικό κλάδο και ανά ΔΕ. Τα πρωτότυπα στοιχεία που αφορούν το δηλωθέν εισόδημα ανά Τ.Κ. δεν είναι διαθέσιμα σε τόσο μικρή κλίμακα, γι' αυτό το λόγο τα στοιχεία που χρησιμοποιήθηκαν βασίστηκαν στη βάση δεδομένων του κ. Πανταζή Π. για τα έτη 2003, 2008 και 2013.

Μετά την αναλυτική επεξεργασία των διαθέσιμων στοιχείων, συμπεραίνεται ότι, οι περιοχές με το μεγαλύτερο συνολικό μέσο δηλωθέν εισόδημα το 2013 είναι οι ΔΕ Ρίου και Διστόμου, ενώ το μικρότερο φαίνεται να έχουν οι ΔΕ Ζάρακα και Αλυζίας. Εντύπωση προκαλεί το γεγονός, πως στη ΔΕ Ρίου δηλώνονται τα υψηλότερα εισοδήματα από τους εισοδηματίες, τους εμπόρους-βιομήχανους-βιοτέχνες, τους μισθωτές, τους ελεύθερους επαγγελματίες, αλλά και από τους συνταξιούχους. Αντίθετα, τα χαμηλότερα εισοδήματα δηλώνονται στη ΔΕ Λεύκτρου από τους εισοδηματίες, στη ΔΕ Παλαίρου από τους εμπόρους-βιομήχανους-βιοτέχνες-επιτηδευματίες, στη ΔΕ Αλυζίας από του γεωργούς-κτηνοτρόφους και τους συνταξιούχους, στη ΔΕ Αν. Ολύμπου από τους μισθωτές και στη ΔΕ Κυριακίου από τους ελεύθερους επαγγελματίες.

Γράφημα Α.3.4.2. 1: Ποσοστό κατανομής μέσου δηλωθέντος εισοδήματος στο σύνολο των 58 ΔΕ για το οικονομικό έτος 2008. Πηγή: elstat, Βάση Δεδομένων Πανταζή Π., ίδια επεξεργασία

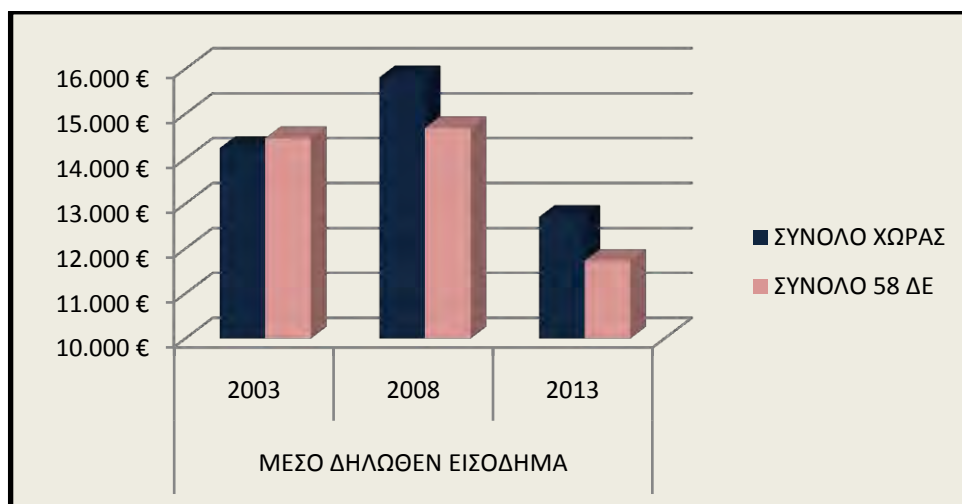
Το 2008 μεγαλύτερο ποσοστό καταλαμβάνεται από τους μισθωτούς και τους συνταξιούχους ενώ τα μικρότερα ποσοστά κατέχουν οι ελεύθεροι επαγγελματίες και οι εισοδηματίες.

Γράφημα Α.3.4.2. 2: Ποσοστό κατανομής μέσου δηλωθέντος εισοδήματος στο σύνολο των 58 ΔΕ για το οικονομικό έτος 2013. Πηγή: elstat, Βάση Δεδομένων Πανταζή Π., ίδια επεξεργασία

Σύμφωνα με το παραπάνω διάγραμμα, στο σύνολο των 58 ΔΕ για το έτος 2013 παρατηρείται ότι, το μεγαλύτερο ποσοστό των ατόμων εξακολουθεί να είναι αυτό των συνταξιούχων και των μισθωτών, ενώ λιγότεροι είναι αυτοί που ασχολούνται με το ελεύθερο επάγγελμα και τον πρωτογενή τομέα. Είναι εμφανές, πως οι διαφορές από το 2008 στο 2013 δεν είναι ιδιαίτερα έντονες, ωστόσο φαίνεται πως μειώθηκαν τα άτομα όλων των επαγγελμάτων, εκτός από τους εισοδηματίες, των οποίων το ποσοστό αυξήθηκε κατά 8 ποσοστιαίες μονάδες.

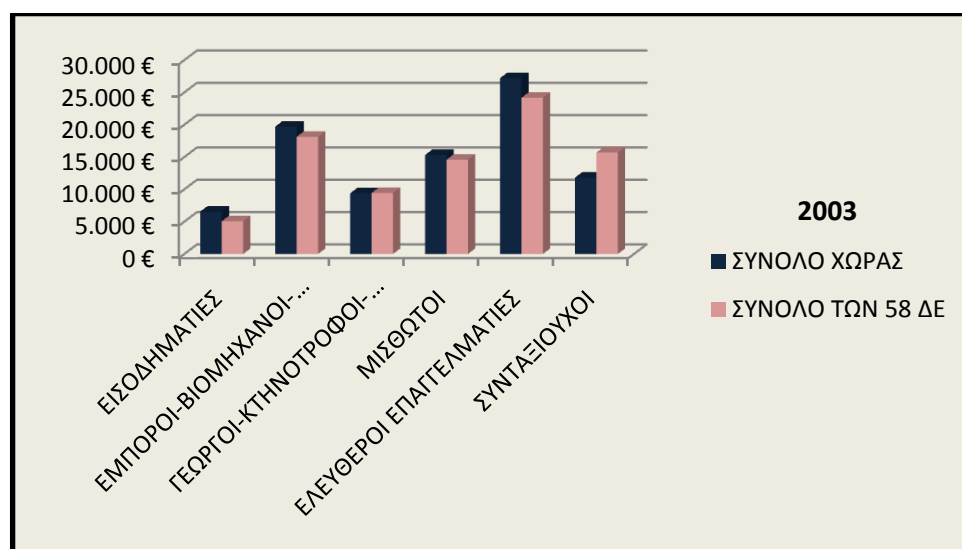
Στη συνέχεια, παρουσιάζεται το διάγραμμα, στο οποίο απεικονίζεται το μέσο δηλωθέν εισόδημα (δηλωθέν εισόδημα σε σταθερές τιμές του 2005 / τον αριθμό των δηλώσεων) για το σύνολο της χώρας και το σύνολο των 58 ΔΕ.

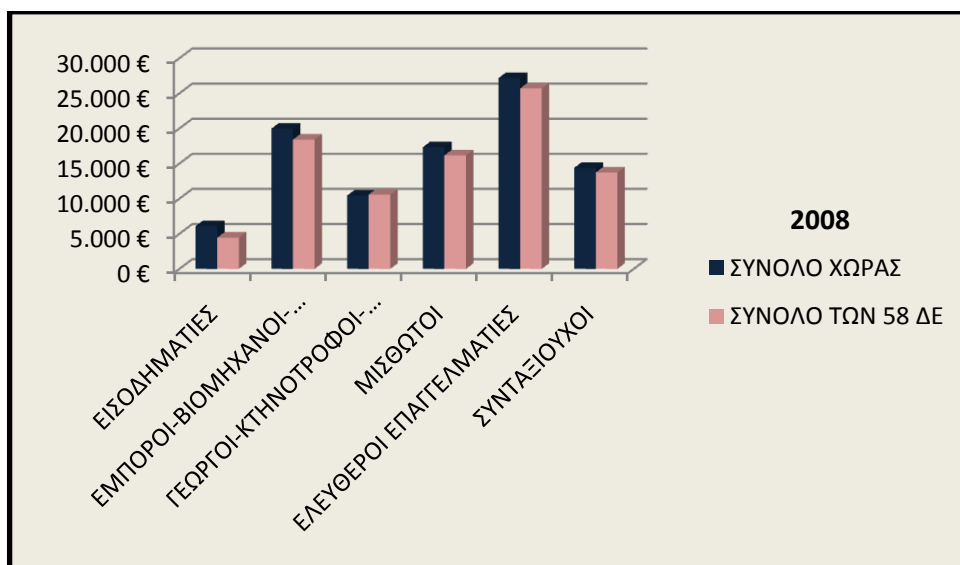
Γράφημα Α.3.4.2. 3: Μέσο δηλωθέν Εισόδημα για τα οικονομικά έτη 2003, 2008, 2013 σε εθνικό επίπεδο και στο σύνολο των 58 ΔΕ. Πηγή: elstat, Βάση Δεδομένων Πανταζή Π., ιδία επεξεργασία

Συνολικά, οι 58 περιοχές μελέτης, εμφανίζουν, για τα οικονομικά έτη 2008 και 2013, μέσο δηλωθέν εισόδημα μικρότερο από το σύνολο της Ελλάδας, ενώ το 2003 φαίνεται πως η χώρα διατηρούσε μικρότερο από αυτό του συνόλου των 58.

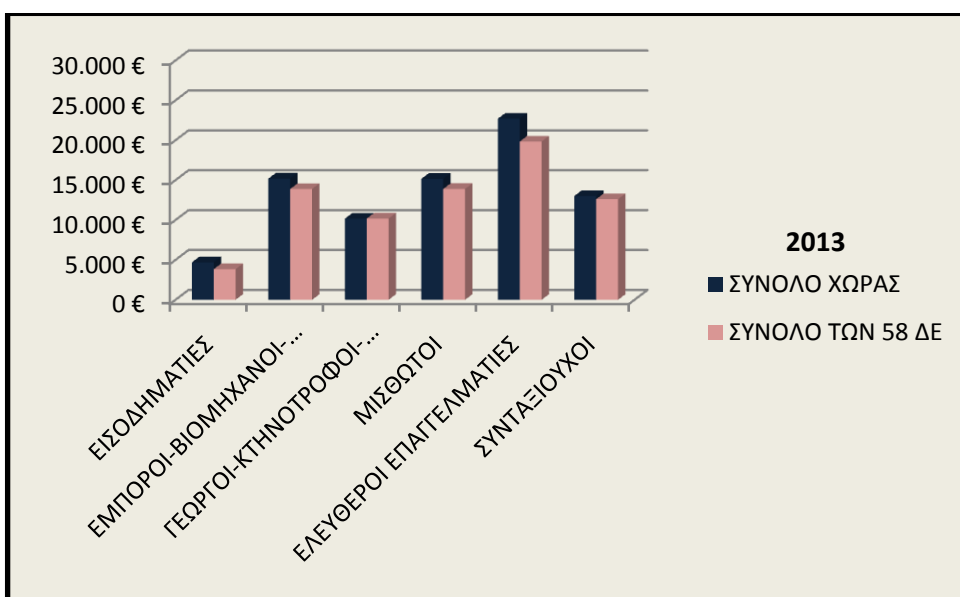
Τα παρακάτω διαγράμματα απεικονίζουν το μέσο δηλωθέν εισόδημα για τα οικονομικά έτη 2003, 2008 και 2013 για κάθε επαγγελματικό τομέα και για το σύνολο των 58 ΔΕ σε σύγκριση με την Ελλάδα.

Γράφημα Α.3.4.2. 4: Μέσο εισόδημα το 2003 για κάθε τομέα, στο σύνολο των 58 ΔΕ και στο σύνολο της χώρας. Πηγή: elstat, Βάση Δεδομένων Πανταζή Π., ιδία επεξεργασία

Γράφημα Α.3.4.2. 5: Μέσο εισόδημα το 2008 για κάθε τομέα, στο σύνολο των 58 ΔΕ και στο σύνολο της χώρας. Πηγή: elstat, Βάση Δεδομένων Πανταζή Π., ιδία επεξεργασία

Γράφημα Α.3.4.2. 6: Μέσο εισόδημα το 2003 για κάθε τομέα, στο σύνολο των 58 ΔΕ και στο σύνολο της χώρας. Πηγή: elstat, Βάση Δεδομένων Πανταζή Π., ιδία επεξεργασία

Κατ' επέκταση, το υψηλότερο (κατά μέσο όρο) εισόδημα δηλώνεται από ελεύθερους επαγγελματίες, ακολουθούν οι έμποροι-βιομήχανοι, έπονται οι μισθωτοί, οι συνταξιούχοι», στη συνέχεια οι «γεωργοί-κτηνοτρόφοι, και τέλος οι εισοδηματίες με το χαμηλότερο μέσο εισόδημα. Αυτή η κατάταξη εμφανίζεται κοινή για το σύνολο των 58 ΔΕ για τα οικονομικά έτη 2008 και 2013, ενώ το 2003, τρίτοι κατά σειρά στην κατάταξη βρίσκονται οι συνταξιούχοι, τους οποίους ακολουθούν οι μισθωτοί, οι γεωργοί-κτηνοτρόφοι και οι εισοδηματίες.

Τέλος, στον πίνακα Α.3.4.2.1 παρουσιάζεται η σχετική μεταβολή του μέσου δηλωθέντος εισοδήματος ανάμεσα στις πενταετίες 2003-2008 και 2008-2013 και ανάμεσα στα 10 έτη από το 2003-2013, με στόχο την κατανόηση της τάσης των μέσων εισοδημάτων στο πέρασμα των ετών.

Πιο συγκεκριμένα, αντιλαμβάνεται κανείς, πως από το 2003 έως το 2008 τα ποσοστά μεταβολής, δεν παρουσίασαν μεγάλες μεταβολές, σε σχέση με αυτά της επόμενης πενταετίας. Αξιοσημείωτο είναι το γεγονός, πως στην πρώτη πενταετία υπήρξε σημαντικός αριθμός θετικών μεταβολών, ενώ από το 2008 έως το 2013 μόνο δύο ΔΕ εμφάνισαν θετική μεταβολή (ΔΕ Ζάρακα και Ζαγοράς). Συνολικά από το 2003 έως το 2013 αύξηση του μέσου δηλωθέντος εισοδήματος υπήρξε στις ΔΕ Ζάρακα και Ρίου με τις μεγαλύτερες αρνητικές μεταβολές να σημειώνονται στις ΔΕ Διστόμου και Αγίου Νικολάου.

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ	ΣΧΕΤΙΚΗ ΜΕΤΑΒΟΛΗ (ΜΕΣΟΥ ΔΗΛΩΘΕΝΤΟΣ ΕΙΣΟΔΗΜΑΤΟΣ)		
	2003-2008	2008-2013	2003-2013
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΑΒΙΑΣ	-5,63%	-11,31%	-16,30%
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΑΓΙΟΥ ΝΙΚΟΛΑΟΥ	0,22%	-22,25%	-22,08%
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΑΓΡΙΑΣ	6,49%	-18,44%	-13,15%
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΑΙΓΕΙΡΑΣ	1,53%	-7,28%	-5,87%
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΑΙΓΙΟΥ	3,48%	-20,51%	-17,74%
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΑΚΡΑΤΑΣ	-3,51%	-14,35%	-17,35%
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΑΛΥΖΙΑΣ	-0,34%	-14,76%	-15,05%
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΑΜΑΡΥΝΘΙΩΝ	-1,88%	-17,51%	-19,06%
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΑΜΦΙΣΣΗΣ	3,99%	-16,25%	-12,91%
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΑΝΑΤΟΛΙΚΟΥ ΟΛΥΜΠΟΥ	8,13%	-18,39%	-11,75%
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΑΝΑΤΟΛΙΚΟΥ ΣΕΛΙΝΟΥ	0,47%	-10,47%	-10,04%
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΑΝΤΙΚΥΡΑΣ	-5,67%	-11,85%	-16,84%
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΑΡΤΕΜΙΔΑΣ	6,78%	-20,32%	-14,92%
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΒΙΛΙΩΝ	7,70%	-19,14%	-12,91%
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΓΑΛΑΞΙΔΙΟΥ	3,66%	-18,16%	-15,16%
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΓΕΡΟΠΟΤΑΜΟΥ	2,63%	-21,40%	-19,34%
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΔΙΑΚΟΠΤΟΥ	-2,03%	-14,52%	-16,26%
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΔΙΡΦΥΩΝ	6,40%	-13,28%	-7,73%
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΔΙΣΤΟΜΟΥ	-6,14%	-23,18%	-27,90%
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΕΡΙΝΕΟΥ	-1,46%	-16,71%	-17,93%
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΕΥΠΑΛΙΟΥ	-4,37%	-14,66%	-18,40%
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΕΥΡΥΜΕΝΩΝ	-0,28%	-6,87%	-7,13%

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ	ΣΧΕΤΙΚΗ ΜΕΤΑΒΟΛΗ (ΜΕΣΟΥ ΔΗΛΩΘΕΝΤΟΣ ΕΙΣΟΔΗΜΑΤΟΣ)		
	2003-2008	2008-2013	2003-2013
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΕΥΡΩΣΤΙΝΗΣ	2,04%	-13,07%	-11,30%
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΕΧΙΝΑΙΩΝ	2,89%	-14,50%	-12,04%
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΖΑΓΟΡΑΣ	4,13%	2,41%	6,64%
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΖΑΡΑΚΑ	-2,18%	5,87%	3,56%
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΘΙΣΒΗΣ	5,72%	-9,99%	-4,84%
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΙΕΡΑΠΕΤΡΑΣ	9,30%	-22,90%	-15,73%
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΚΑΛΑΜΑΤΑΣ	-1,43%	-20,64%	-21,78%
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΚΑΤΩ ΟΛΥΜΠΟΥ	-0,63%	-7,13%	-7,72%
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΚΑΦΗΡΕΩΣ	-3,56%	-13,14%	-16,24%
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΚΟΡΩΝΕΙΑΣ	2,22%	-16,33%	-14,47%
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΚΥΜΗΣ	-0,72%	-13,66%	-14,28%
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΚΥΡΙΑΚΙΟΥ	-2,13%	-17,58%	-19,33%
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΛΑΜΙΕΩΝ	1,40%	-22,14%	-21,05%
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΛΕΒΑΔΕΩΝ	3,17%	-20,09%	-17,56%
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΛΕΥΚΤΡΟΥ	-12,49%	-8,04%	-19,53%
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΛΕΩΝΙΔΙΟΥ	-0,12%	-11,92%	-12,02%
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΛΙΤΟΧΩΡΟΥ	1,40%	-16,62%	-15,45%
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΜΑΚΡΥ ΓΙΑΛΟΥ	-5,00%	-5,58%	-10,30%
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΜΕΣΣΑΠΙΩΝ	3,73%	-14,34%	-11,14%
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΜΗΛΕΩΝ	6,73%	-17,53%	-11,98%
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΜΟΥΡΕΣΙΟΥ	4,82%	-10,38%	-6,06%
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΝΑΥΠΑΚΤΟΥ	-1,01%	-19,38%	-20,20%
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΞΥΛΟΚΑΣΤΡΟΥ	4,59%	-16,50%	-12,66%
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΠΑΛΑΙΟΥ	-4,99%	-14,66%	-18,91%
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΠΑΤΡΕΩΝ	2,12%	-23,54%	-21,92%
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΠΟΡΤΑΡΙΑΣ	7,22%	-20,80%	-15,09%
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΡΙΟΥ	-2,03%	6,82%	4,65%
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΣΙΚΥΩΝΙΩΝ	4,30%	-17,03%	-13,46%
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΣΤΥΛΙΔΟΣ	2,39%	-15,47%	-13,45%
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΣΥΜΠΟΛΙΤΕΙΑΣ	2,29%	-19,69%	-17,84%
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΤΟΛΟΦΩΝΟΣ	5,30%	-12,61%	-7,98%
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΤΥΡΟΥ	-7,85%	-14,15%	-20,89%
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΦΙΛΙΑΤΡΩΝ	2,77%	-18,62%	-16,37%
ΔΗΜΟΣ ΒΙΑΝΝΟΥ	6,06%	-12,68%	-7,38%
ΔΗΜΟΣ ΒΟΡΕΙΑΣ ΚΥΝΟΥΡΙΑΣ	-0,34%	-12,55%	-12,85%
ΔΗΜΟΣ ΣΦΑΚΙΩΝ	2,76%	-5,20%	-2,58%

Πίνακας Α.3.4.2. 1: Σχετική μεταβολή μέσου δηλωθέντος εισοδήματος (2003-2013). Πηγή: elstat, Βάση Δεδομένων Πανταζή Π., ιδία επεξεργασία

3.4.3. Απασχόληση

Απασχολούμενοι ανά Τομέα Παραγωγής

Σημαντικός παράγοντας για την κατανόηση της οικονομικής φυσιολογίας της κάθε περιοχής, αποτελεί η απασχόληση ανά τομέα παραγωγής, καθότι δείχνει το βαθμό ανάπτυξης της ΔΕ στον κάθε τομέα. Έτσι για την μελέτη της απασχόλησης και των εξελίξεών της στις περιοχές μελέτης, χρησιμοποιήθηκαν στοιχεία της ΕΛΣΤΑΤ για τα έτη 2001 και 2011⁹. Στον Πίνακα 2 του Παραρτήματος, παρουσιάζονται, το σύνολο των απασχολούμενων ανά ΔΕ, η κατανομή τους στους τρεις τομείς,- Πρωτογενή, Δευτερογενή και Τριτογενή,- ενώ στον Πίνακα 3 του Παραρτήματος το ποσοστό μεταβολής και ο ΜΕΡΜ. Σημειώνεται πως για τα στοιχεία του 2001, στο σύνολο των απασχολούμενων, κατατάσσονται και οι απασχολούμενοι μη δυνάμενοι να καταταγούν σε κλάδο. Με στόχο να αποφευχθεί η πιθανότητα εσφαλμένης παραδοχής, στα ποσοστά των τομέων δεν έχουν προστεθεί οι τελευταίοι, επομένως το άθροισμα του ποσοστού των τριών τομέων δεν θα είναι ίσο με 100%.

Στον επόμενο πίνακα (3.4.3.1) απεικονίζεται το ποσοστό συμμετοχής των απασχολούμενων στις περιοχές μελέτης (συνολικά) σε σχέση με τη χώρα. Συμπεραίνουμε πως το ποσοστό συμμετοχής είναι σχετικά μικρό και για τα δύο έτη, όπως είναι λογικό, αλλά φαίνεται πως ο τομέας που διαθέτει συγκριτικό πλεονέκτημα σε σχέση με τους άλλους δύο είναι, ο πρωτογενής. Στον Πίνακα 4 του Παραρτήματος παρουσιάζεται το ποσοστό των απασχολούμενων σε κάθε ΔΕ σε σχέση με τη χώρα.

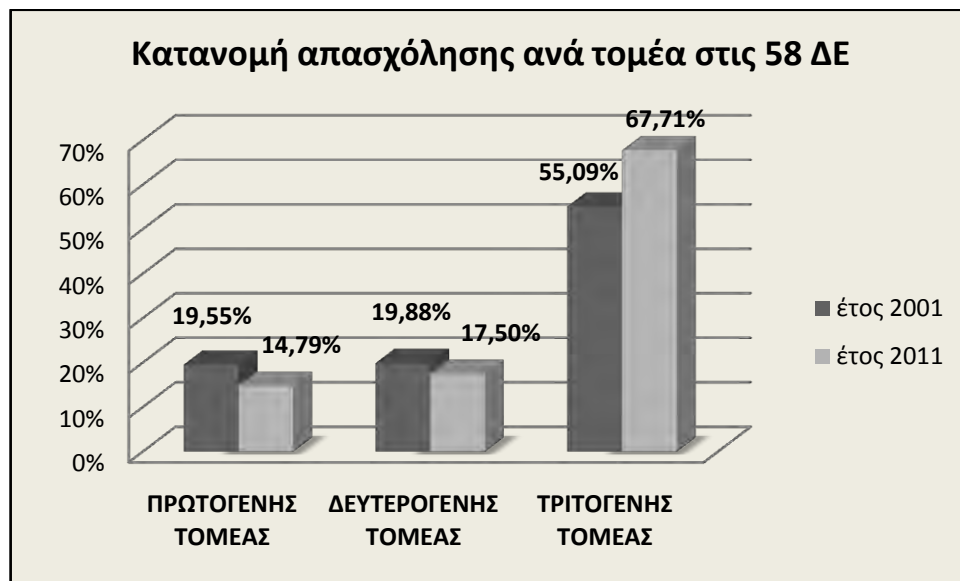
⁹ Σημειώνεται πως τα στοιχεία για το 2011 ανά ΔΕ είναι από τη Βάση Δεδομένων της Μ.Ν.Ντυκέν.

58 ΔΕ, ΕΛΛΑΔΑ	Απασχόληση							
	ΣΥΝΟΛΟ ΑΠΑΣΧΟΛΟΥΜΕΝΩΝ	ΠΡΩΤΟΓΕΝΗΣ ΤΟΜΕΑΣ (Α)	ΔΕΥΤΕΡΟΓΕΝΗΣ ΤΟΜΕΑΣ (Β)	ΤΡΙΤΟΓΕΝΗΣ ΤΟΜΕΑΣ (Γ)	ΠΟΣΟΣΤΟ ΣΥΜΜΕΤΟΧΗΣ ΣΥΝΟΛΟΥ ΑΠΑΣΧΟΛΟΥΜΕΝΩΝ ΣΤΟ ΣΥΝΟΛΟ ΤΗΣ ΧΩΡΑΣ	ΠΟΣΟΣΤΟ ΣΥΜΜΕΤΟΧΗΣ ΑΠΑΣΧΟΛΟΥΜΕΝΩΝ ΑΝΑ ΤΟΜΕΑ ΣΤΟ ΣΥΝΟΛΟ ΤΗΣ ΧΩΡΑΣ		
						Α ΤΟΜΕΑΣ	Β ΤΟΜΕΑΣ	Γ ΤΟΜΕΑΣ
2001								
ΣΥΝΟΛΟ 58 ΔΕ	240125	46949	47746	132284	5,85%	7,94%	5,35%	5,51%
ΣΥΝΟΛΟ ΧΩΡΑΣ	4102091	591666	892189	2401834				
2011								
ΣΥΝΟΛΟ 58 ΔΕ	219265	32430	38365	148470	5,88%	8,71%	5,86%	5,50%
ΣΥΝΟΛΟ ΧΩΡΑΣ	3727633	372209	654377	2701047				

Πίνακας Α.3.4.3. 1: Απασχολούμενοι στις περιοχές μελέτης και στο σύνολο της χώρας (2001, 2011).

Πηγή: elstat, ίδια επεξεργασία

Όσον αφορά το σύνολο των 58 ΔΕ, σύμφωνα με τα στοιχεία της ΕΛΣΤΑΤ, όπως παρουσιάζεται στο γράφημα 3.4.3.1, οι τιμές των ποσοστών του πρωτογενή και δευτερογενή τομέα κυμαίνονται στην ίδια κλίμακα, με εξαίρεση των τριτογενή, ο οποίος παρουσιάζει υψηλό ποσοστό, μεγαλύτερο του 50%, και για τα δύο έτη. Έτσι αποδεικνύεται πως ο τριτογενής τομέας διαθέτει το μεγαλύτερο αριθμό απασχολούμενων. Επίσης, ενώ ο πρωτογενής και δευτερογενής τομέας μειώνεται από το 2001 στο 2011, (μείωση της τάξεως 31% και 20% αντίστοιχα) ο τριτογενής είναι ο μόνος τομέας που χαρακτηρίζεται από αύξηση, της τάξης του 12%.

Γράφημα Α.3.4.3. 1: Κατανομή απασχόλησης ανά τομέα στις 58 ΔΕ (2001, 2011). Πηγή: elstat, ίδια επεξεργασία

Σύμφωνα με τα στοιχεία, όπως απεικονίζονται στον Πίνακα 3 του Παραρτήματος, στις περισσότερες ΔΕ οι απασχολούμενοι έχουν μειωθεί στα έτη 2001-2011 (46 από τις 58 ΔΕ). Πιο συγκεκριμένα, η ΔΕ Καφηρέως υπέστη τη μεγαλύτερη μείωση (83,1%) και την ακολουθούν, με ποσοστά που κυμαίνονται μεταξύ 30%-45%, οι ΔΕ Αλυζίας, Αντικυράς, Βιλίων, Ευρυμένων, Ευρωστίνης, Εχιναίων, Κορωνείας και Σφακιών. Σημειώνεται, ότι το ποσοστό των ΔΕ που παρουσιάζουν αύξηση δεν είναι ιδιαίτερα μεγάλο (έως 20%), με την σημαντικότερη αύξηση να παρουσιάζεται στις ΔΕ Ευπαλίου, Ρίου, Κυριακίου και Ζάρακα.

Όσον αφορά τον Πρωτογενή τομέα για το 2011, σύμφωνα με τον Πίνακα 2 του Παραρτήματος οι ΔΕ που έχουν τους περισσότερους απασχολούμενους στο συγκεκριμένο τομέα είναι οι εξής: Αβιάς, Αλυζίας, Βιάννου, Ζαγοράς, Ζάρακα, Καφηρέως, Σφακιών και Φιλιατρών. Παρόλα αυτά οι μεγαλύτερες μειώσεις στους απασχολούμενους από το 2001 στο 2011, είναι στον Πρωτογενή τομέα, ακόμα και στις παραπάνω ΔΕ, με εξαίρεση μικρές μειώσεις στις ΔΕ Ιεράπετρας και Πατρέων. Αντίθετα, μοναδική εξαίρεση, (οι απασχολούμενοι στον Πρωτογενή αυξάνονται κατά ένα πολύ μικρό ποσοστό βεβαίως) είναι η ΔΕ Αμφίσσης (13,4%) ,ενώ περίπου σταθεροί, με μια πολύ μικρή αύξηση, είναι στη ΔΕ Φιλιατρών.

Αντίθετα, στον Δευτερογενή τομέα, η μόνη ΔΕ που κατέχει υψηλά ποσοστά σε σύγκριση με τους άλλους δύο τομείς είναι η ΔΕ Διστόμου, στην οποία όμως ο Τριτογενής τομέας ανταγωνίζεται σε μεγάλο βαθμό το Δευτερογενή. Δύο ακόμα ΔΕ που κατέχουν ένα σημαντικό ποσοστό στο Δευτερογενή τομέα είναι η ΔΕ Κυριακίου και η ΔΕ Αντικυράς (>40%).

Επιπρόσθετα, ο Τριτογενής τομέας, είναι ο τομέας που κατέχει τα μεγαλύτερα ποσοστά στις περιοχές μελέτης, με ιδιαίτερα υψηλά (>60%) στις ΔΕ Αγίου Νικολάου, Αγριάς, Αιγίου, Ανατολικού Ολύμπου, Βιλίων, Γαλαξιδίου, Κύμης, Λιτοχώρου, Ναυπάκτου, Πάτρας, Πορταριάς και Ρίου. Ακόμη, παρατηρείται ότι οι παραπάνω ΔΕ. παρουσιάζουν πολύ μικρά ποσοστά Πρωτογενή, με εξαίρεση τη ΔΕ Γαλαξιδίου. Ιδιαίτερη εντύπωση προκαλεί η ΔΕ Διρφύων, στην οποία η κατανομή των απασχολούμενων στους τομείς παίρνει ροπή (αλλάζει τελείως), αφού το 2001 την πρώτη θέση κατείχε ο πρωτογενής, τη δεύτερη ο δευτερογενής και την τρίτη ο τριτογενής, ενώ το 2011 η σειρά κατάταξης είναι τριτογενής, πρωτογενής, δευτερογενής. Τέλος, παρατηρείται ότι τα μεγαλύτερα ποσοστά αύξησης των απασχολούμενων ήταν στον Τριτογενή τομέα.

Στις περιοχές μελέτης οι οποίες είχαν τη μεγαλύτερη μείωση στο σύνολο των απασχολούμενων, παρατηρείται ότι κατά κύριο λόγο τη μεγαλύτερη μείωση είχε ο Πρωτογενής τομέας, και έπειτα ο Δευτερογενής, σε πολύ μικρότερο βαθμό, ενώ ο Τριτογενής, στις περισσότερες είχε μια μικρή αύξηση και στις περιπτώσεις μείωσης τα ποσοστά δε ήταν ιδιαίτερα σημαντικά σε σύγκριση με τους άλλους δύο τομείς.

Παραγωγική Εξειδίκευση

Στα πλαίσια της περεταίρω ανάλυσης και αποσαφήνισης του προφίλ των 58 περιοχών μελέτης, μελετήθηκε ο **Δείκτης Τοπικής Εξειδίκευσης ή Δείκτης Χωροθέτησης LQ** (location quotient). Ο δείκτης υπολογίστηκε βάσει στοιχείων της ΕΛΣΤΑΤ για τα έτη 2001 και 2011. Ο εν λόγω δείκτης είναι ένας από τους πλέον συνήθεις για την ταξινόμηση βασικών και μη βασικών τομέων, σε περιπτώσεις όπου μελετάται η απασχόληση σε ΟΤΑ. Αποδίδει το μερίδιο της απασχόλησης σε έναν τομέα (ή κλάδο) ενός ΟΤΑ, σε σχέση με το μερίδιο της απασχόλησης στον τομέα (ή κλάδο) αυτό σε επίπεδο χώρας. (Πολύζος, 2011)

Ο Δείκτης Τοπικής Εξειδίκευσης υπολογίζεται από τον τύπο (Πολύζος Σ., 2011):

$$LQ_{ir} = \frac{\frac{E_{ir}}{E_r}}{\frac{E_{in}}{E_n}}$$

E_{ir} =H απασχόληση του τομέα (ή κλάδου) i στην ΔΕ r.

E_r =H συνολική απασχόληση στην ΔΕ r.

E_{in} =H απασχόληση του τομέα (ή κλάδου) i στο σύνολο της χώρας

E_n =H συνολική απασχόληση της χώρας

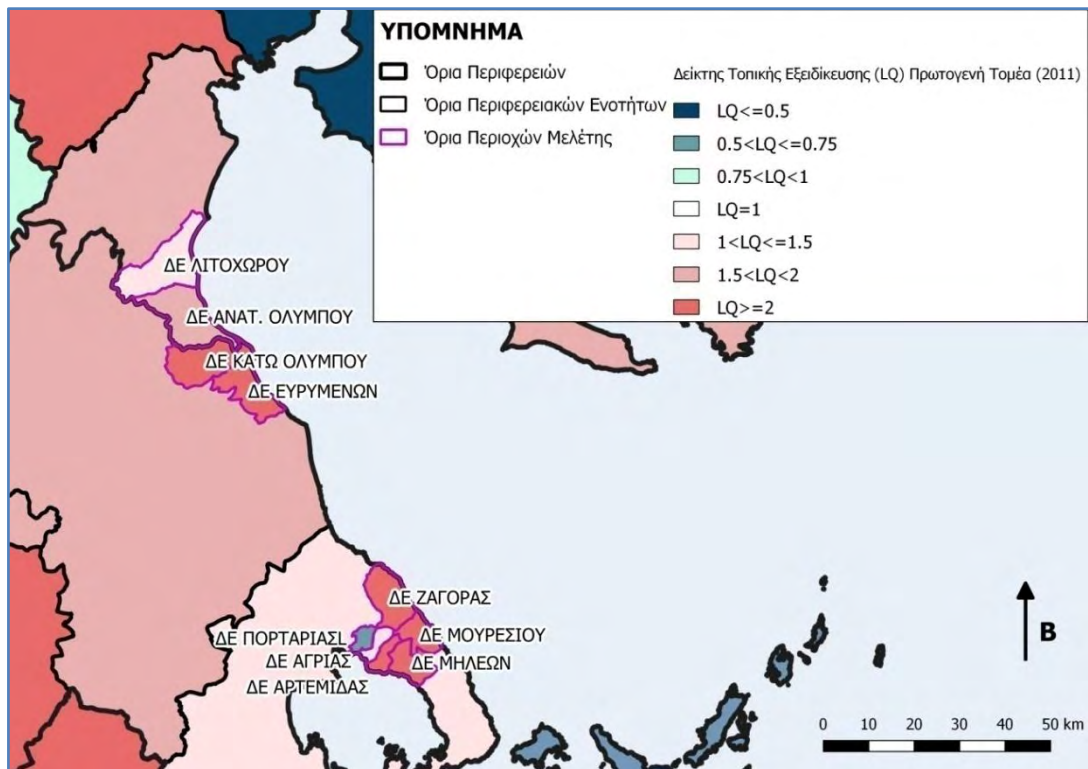
- Όταν $LQ > 1$, η περιοχή είναι περισσότερο ειδικευμένη στον τομέα (ή κλάδο) αυτό σε σχέση με τον εθνικό μέσο όρο, και ο κλάδος θεωρείται βασικός.
- Αντίθετα, όταν $LQ < 1$ η περιοχή είναι λιγότερο ειδικευμένη στον τομέα (ή κλάδο) αυτό σε σχέση με τον εθνικό μέσο όρο, και ο κλάδος θεωρείται μη βασικός.
- Τέλος, όταν $LQ = 1$, τότε η περιοχή έχει την ίδια ειδίκευση όσο και η χώρα. (Πολύζος, 2011)

Όσον αφορά τη συνολική εικόνα των περιοχών μελέτης, βασικός κλάδος είναι ο πρωτογενής και για τα δύο έτη, ενώ ο δευτερογενής τομέας δεν είναι βασικός, όπως και ο τριτογενής, χωρίς όμως μεγάλη διαφορά μεταξύ τους. Αξίζει να σημειωθεί ωστόσο, πως οι δυο τελευταίοι κλάδοι τείνουν να έχουν την ίδια ειδίκευση το 2011 όσο και η χώρα. (βλ. Πίνακα 5 Παραρτήματος) Από τις 58 ΔΕ, έχουν ως βασικό κλάδο τον πρωτογενή, 48 ΔΕ, τον δευτερογενή 30, ενώ τον τριτογενή μόλις 6.

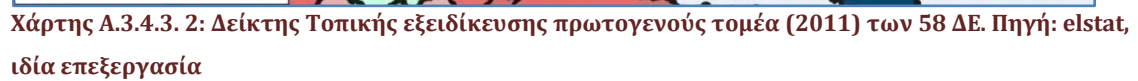
Πρωτογενής Τομέας

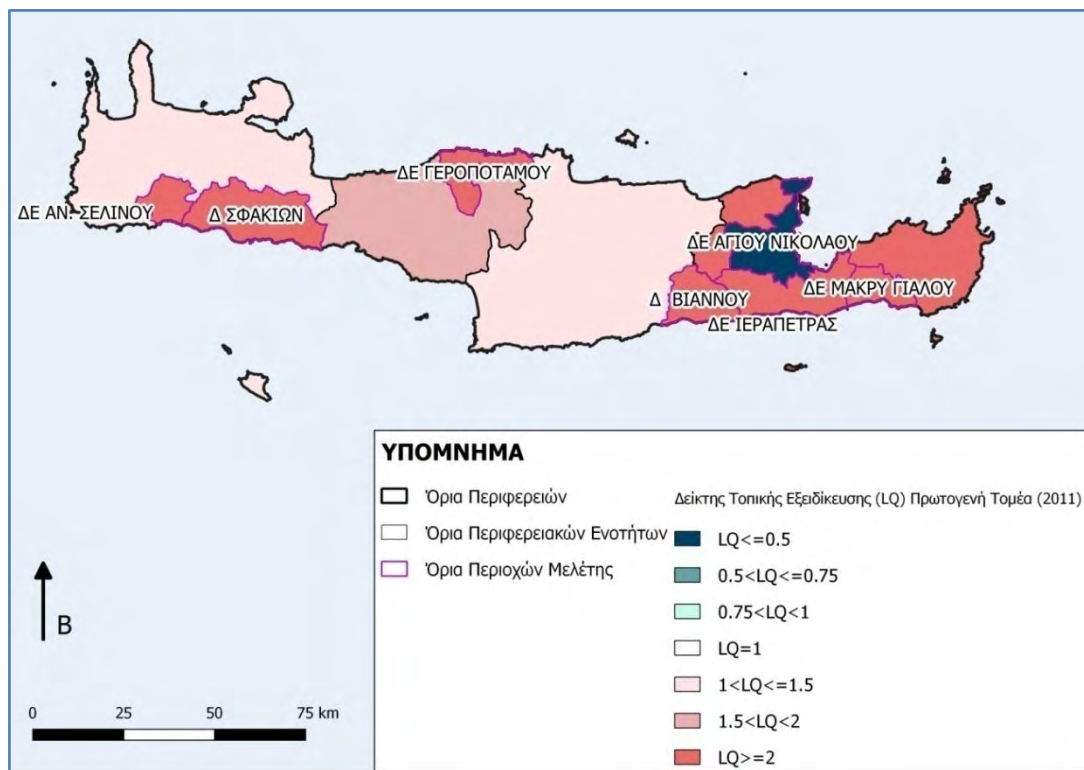
Για κάθε μια από τις 58 ΔΕ, υπολογίστηκε ο LQ για τον Πρωτογενή τομέα, για τα έτη 2001 και 2011. Λόγω των πολυκλαδικών στοιχείων (γεωργία, αλιεία, δασοκομία, κτηνοτροφία) δεν υπολογίστηκαν ξεχωριστά οι κλάδοι καθότι τα στοιχεία δεν ήταν ακριβή.

Οι μεγαλύτεροι δείκτες εξειδίκευσης παρατηρούνται στον πρωτογενή τομέα, και για τα δύο έτη, επομένως οι περισσότερες ΔΕ είναι περισσότερο ειδικευμένες σε σχέση με το εθνικό μέσο όρο, εκτός από ελάχιστες περιπτώσεις για το 2011 όπως οι ΔΕ Καλαμάτας, Λαμίας, Πάτρας, Αγίου Νικολάου, Αντικυράς, Διστόμου, Λεβαδέων, Ναυπάκτου, Πορταριάς και Ρίου. Οι ΔΕ Αβιάς, Αλυζίας, Ανατολικού Σελίνου, Βιάννου, Εχιναίων, Ζαγοράς, Ζάρακα, Καφηρέως, Μακρύ Γιαλού και Σφακιών, παρουσιάζουν το μεγαλύτερο LQ πρωτογενή τομέα. Επιπρόσθετα, από το 2001 στο 2011 παρατηρείται ότι οι τιμές του LQ αυξάνονται στις περισσότερες ΔΕ. (βλ. Χάρτες 3.4.3.1 έως 3.4.3.4)

Χάρτης Α.3.4.3. 1: Δείκτης Τοπικής εξειδίκευσης πρωτογενούς τομέα (2011) των 58 ΔΕ. Πηγή: elstat, ίδια επεξεργασία

Χάρτης Α.3.4.3. 4: : Δείκτης Τοπικής εξειδίκευσης πρωτογενούς τομέα (2011) των 58 ΔΕ. Πηγή: elstat, ίδια επεξεργασία

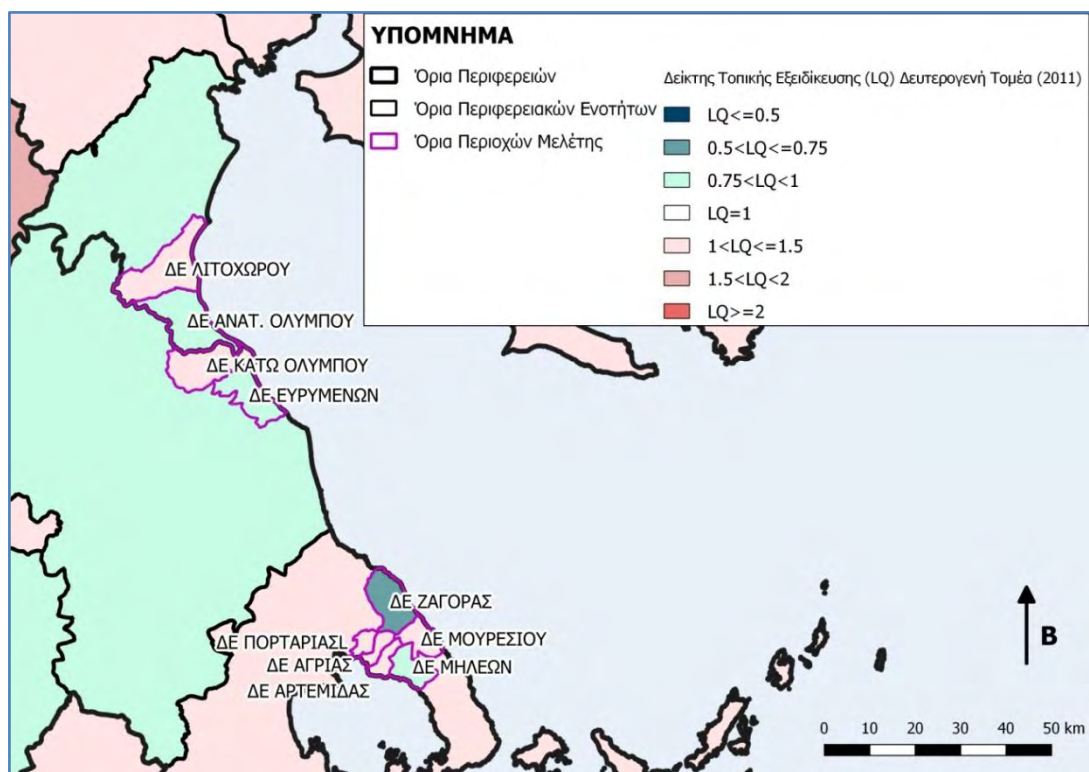
Δευτερογενής Τομέας

Ο LQ υπολογίσθηκε για τον Δευτερογενή τομέα, για τα έτη 2001 και 2011, βάσει των στοιχείων της ΕΛΣΤΑΤ, ενώ ξεχωριστά υπολογίσθηκαν και οι κλάδοι της μεταποίησης και των κατασκευών.

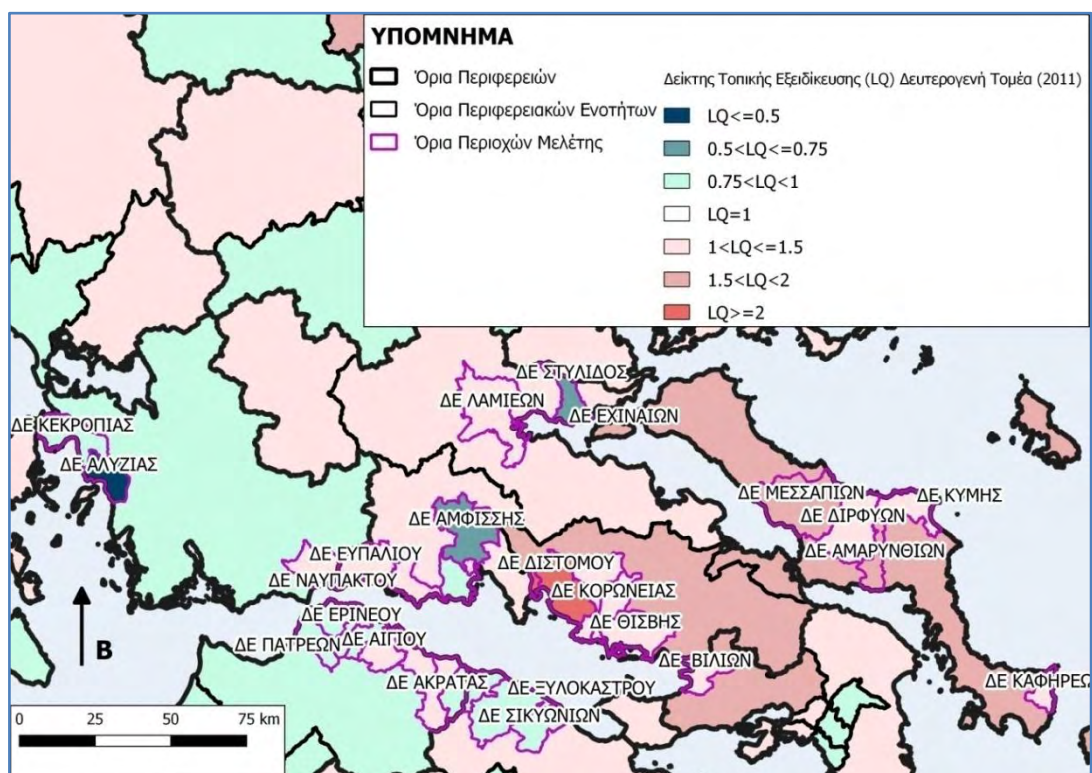
Ο δευτερογενής τομέας είναι βασικός τομέας για αρκετές ΔΕ, όμως ο δείκτης εξειδίκευσης σε αυτές τις ΔΕ, στη πλειονότητα δεν ξεπερνά το 1,5. Αντίθετα οι ΔΕ με μεγάλες τιμές δείκτη (>2) είναι: Αντικυράς, Διστόμου και Βόρειας Κυνουρίας. Οι ΔΕ που έχουν βασικό κλάδο τον δευτερογενή, έχουν μη βασικό το τριτογενή, εκτός από κάποιες ΔΕ που διαθέτουν αστικά κέντρα, δηλαδή οι Πάτρας, Καλαμάτας, Λαμίας, Ρίου, Άμφισσας και Αγίου Νικολάου. Οι ΔΕ που δεν έχουν βασικό τομέα το δευτερογενή, και έχουν πολύ μικρές τιμές δείκτη ($<0,5$) είναι: Αλυζίας, Βιάννου, Σφακιών και Φιλιατρών. Από τις τελευταίες, στις δύο πρώτες ο δείκτης από το 2001 στο 2011 έχει αυξηθεί ελάχιστα, ενώ στις τελευταίες δύο παρουσιάζεται μικρή μείωση. (βλ. Χάρτες 3.4.3.5 έως 3.4.3.8)

Επιπρόσθετα, παρατηρήθηκε ότι όσον αφορά τον δευτερογενή τομέα, οι κλάδοι που συμβάλλουν σε μεγάλο βαθμό στην ανάπτυξη του, είναι οι κλάδοι της μεταποίησης και των κατασκευών. Ο κλάδος της **μεταποίησης** (βλ. Πίνακα 7 Παραρτήματος) στην πλειονότητα των ΔΕ έχει υποστεί μείωση, με την ίδια τάση που υπέστη και ο μεταποιητικός κλάδος στο σύνολο της Ελλάδας. Εντύπωση κάνει η αύξηση στις ΔΕ Ανατολικού Σελίνου και Ζάρακα, όμως αυτό εξηγείται λόγω των 14 απασχολούμενων έναντι 4 για το 2001, στη πρώτη, ενώ στη δεύτερη, από 2 έναντι 8. Τα ποσοστά των απασχολούμενων, σε σχέση με το σύνολο αυτών, στις ΔΕ είναι πολύ μικρά, με εξαίρεση το Δίστομο (>40%) και εν συνεχεία τη ΔΕ Αμαρυνθίων, Κυριακίου και Μεσσαπίων (<25%). Παρόλα' αυτά από το 2001 στο 2011, και σε αυτές τις ΔΕ έχει επέλθει μείωση των απασχολούμενων στην μεταποίηση. Όσον αφορά το ποσοστό συμμετοχής του κλάδου στον δευτερογενή τομέα, παρατηρήθηκε ότι στις περισσότερες ΔΕ είναι ιδιαιτέρως υψηλά, όπως στις ΔΕ Διστόμου και ΔΕ Στυλίδος. Σύμφωνα με τα αποτελέσματα από τον υπολογισμό του δείκτη εξειδίκευσης, για το 2011 λίγες είναι οι ΔΕ στις οποίες η μεταποίηση αποτελεί βασικό κλάδο σε σχέση με το σύνολο της χώρας, χαρακτηριστικά παραδείγματα είναι η ΔΕ Αντικυράς και Διστόμου. Αντίθετα, οι τιμές του δείκτη από το 2001 στο 2011 έχουν υποστεί πολύ μικρές αυξήσεις στις περισσότερες ΔΕ.

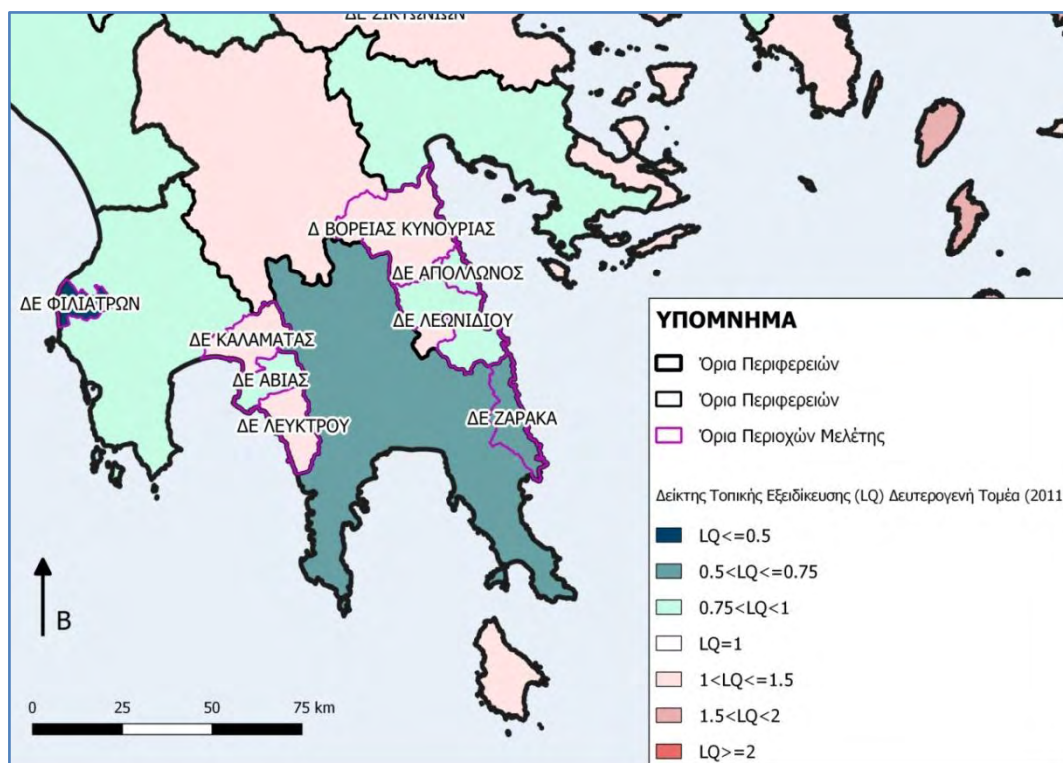
Από την άλλη, ο κλάδος των **κατασκευών** φαίνεται και στα δύο έτη να έχει προβάδισμα σε σχέση με τη μεταποίηση (βλ. Πίνακα 6 Παραρτήματος). Οι απασχολούμενοι στις κατασκευές δεν αποτελούν σημαντικό κομμάτι του συνόλου των απασχολούμενων για τις περιοχές μελέτης, αλλά σε σύγκριση με το ποσοστό συμμετοχής τους στον δευτερογενή τομέα, κατέχουν την πρώτη θέση. Ο δείκτης τοπικής εξειδίκευσης του κατασκευαστικού κλάδου σε σύγκριση με τη χώρα, για κάθε ΔΕ, ορίζει τον κλάδο ως βασικό και για τα δύο έτη στις περισσότερες από αυτές. Πιο συγκεκριμένα, οι μόνες ΔΕ που ο κλάδος δεν είναι βασικός είναι οι ΔΕ Αλυζίας, Ανατολικού Σελίνου, Σφακιών, Διστόμου και Ιεράπετρας για τα έτη 2001 και 2011. Όσον αφορά το 2001, οι τιμές του δείκτη ειδίκευσης, παρουσιάζουν σημαντική διαφορά, σε σχέση με το 2011, καθότι στις ΔΕ Αβιάς, Αιγείρας, Αρτέμιδας, Βιάννου, Καφηρέως, οι κατασκευές από μη βασικό κλάδο μετατρέπεται σε βασικό.

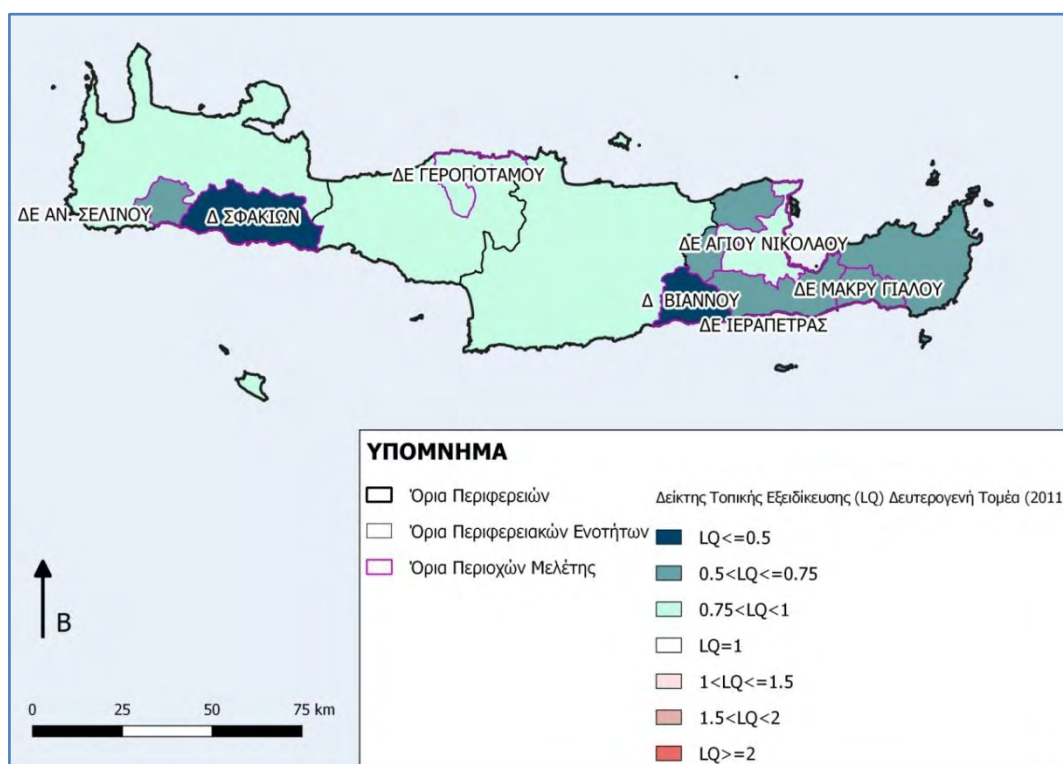
Χάρτης Α.3.4.3. 5: Δείκτης Τοπικής εξειδίκευσης Δευτερογενή τομέα (2011) των 58 ΔΕ. Πηγή: elstat, ίδια επεξεργασία

Χάρτης Α.3.4.3. 6: Δείκτης Τοπικής εξειδίκευσης Δευτερογενή τομέα (2011) των 58 ΔΕ. Πηγή: elstat, ίδια επεξεργασία

Χάρτης Α.3.4.3. 7: Δείκτης Τοπικής εξειδίκευσης Δευτερογενή τομέα (2011) των 58 ΔΕ. Πηγή: elstat, ίδια επεξεργασία

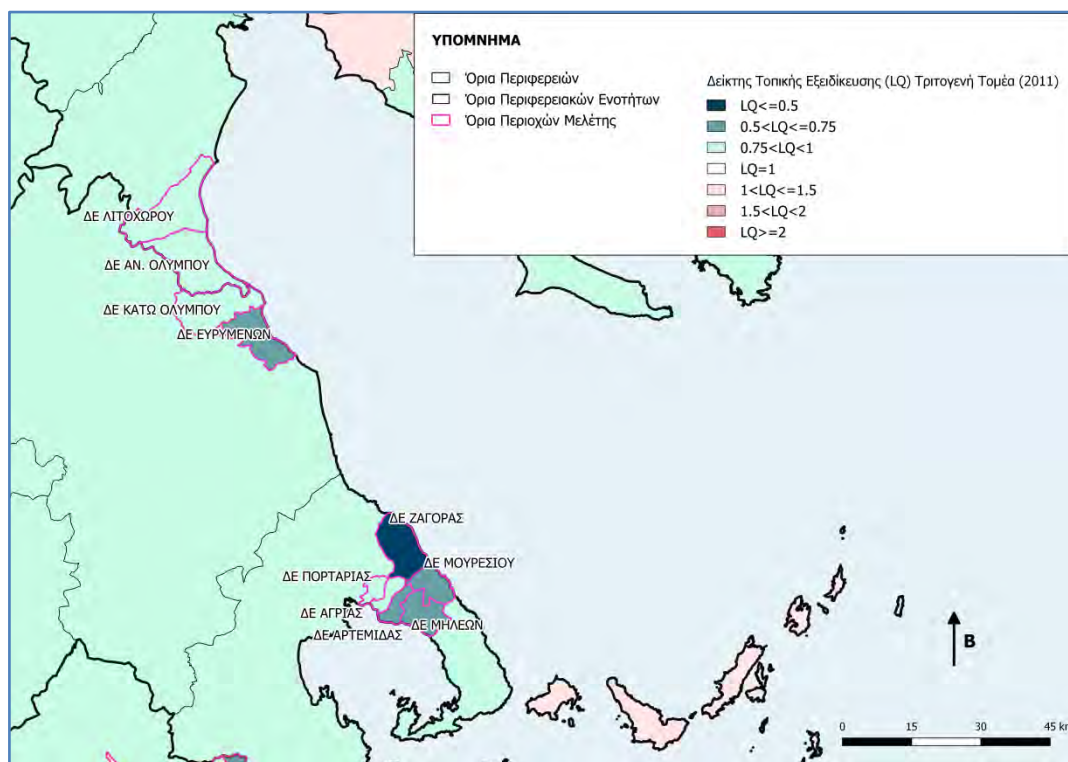

Χάρτης Α.3.4.3. 8: Δείκτης Τοπικής εξειδίκευσης Δευτερογενούς τομέα (2011) των 58 ΔΕ. Πηγή: elstat, ίδια επεξεργασία

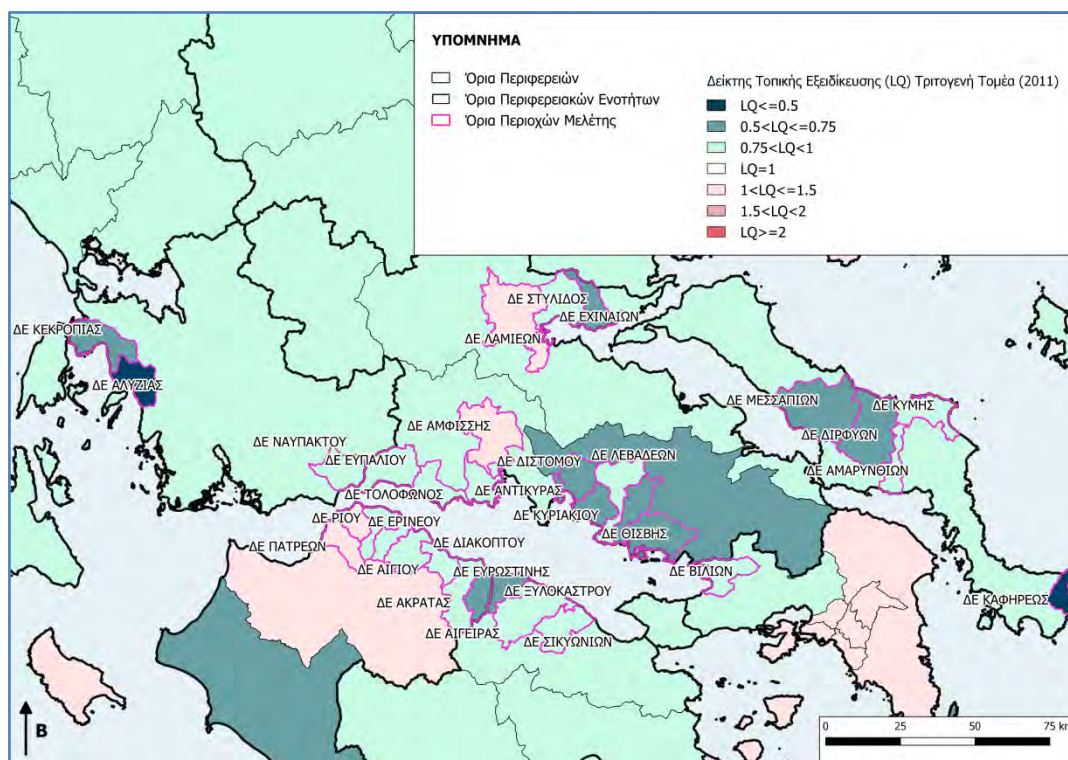
Τριτογενής Τομέας

Για τον Τριτογενή τομέα υπολογίσθηκε εκτός από το LQ για τον τομέα υπολογίσθηκε ο κλάδος του τουρισμού, δηλαδή για το 2001 η κατηγορία ξενοδοχεία και εστιατόρια, και για το 2011, η κατηγορία δραστηριότητες υπηρεσιών παροχής καταλύματος και υπηρεσιών εστίασης. Ο τριτογενής τομέας δεν είναι τόσο ανεπτυγμένος σε σύγκριση με την Ελλάδα, και στη πλειονότητα των ΔΕ δεν είναι βασικός. Οι μοναδικές περιπτώσεις όπου ο τομέας είναι βασικός και τείνει προς το μέσο όρο της χώρας, είναι οι ΔΕ Αγίου Νικολάου, Αμφισσας, Καλαμάτας, Λαμίας, Πάτρας και Ρίου. Όπως φαίνεται πρόκειται για ΔΕ οι οποίες διαθέτουν σημαντικά αστικά κέντρα. (βλ. Χάρτες 3.4.3.9 έως 3.4.9.12)

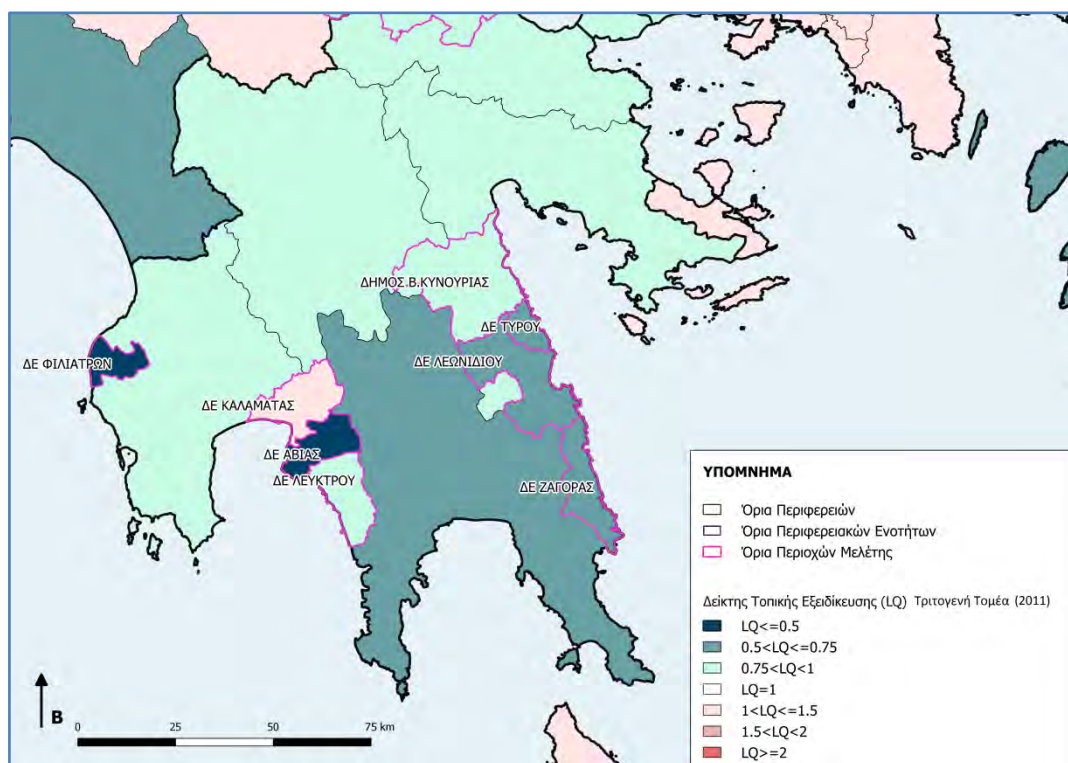
Όσον αφορά, τον **κλάδο του τουρισμού**, οι ΔΕ στις οποίες παρουσιάζεται ως βασικός, με τιμές LQ μεγαλύτερες του 2 είναι οι ΔΕ Αγίου Νικολάου, Μουρεσίου, Κεκροπίας, Λεύκτρου, Μακρύ Γιαλού, Γεροποτάμου, Ανατολικού Σελίνου και Ανατολικού Ολύμπου. Ακόμη, παρατηρείται ότι ο αριθμός των απασχολούμενων στο κλάδο του τουρισμού, στις 55 ΔΕ δεν μειώνεται, παρά μόνο στις ΔΕ Αντικύρας, Σφακιών και Κορωνείας. (βλ. Πίνακα 8 Παραρτήματος)

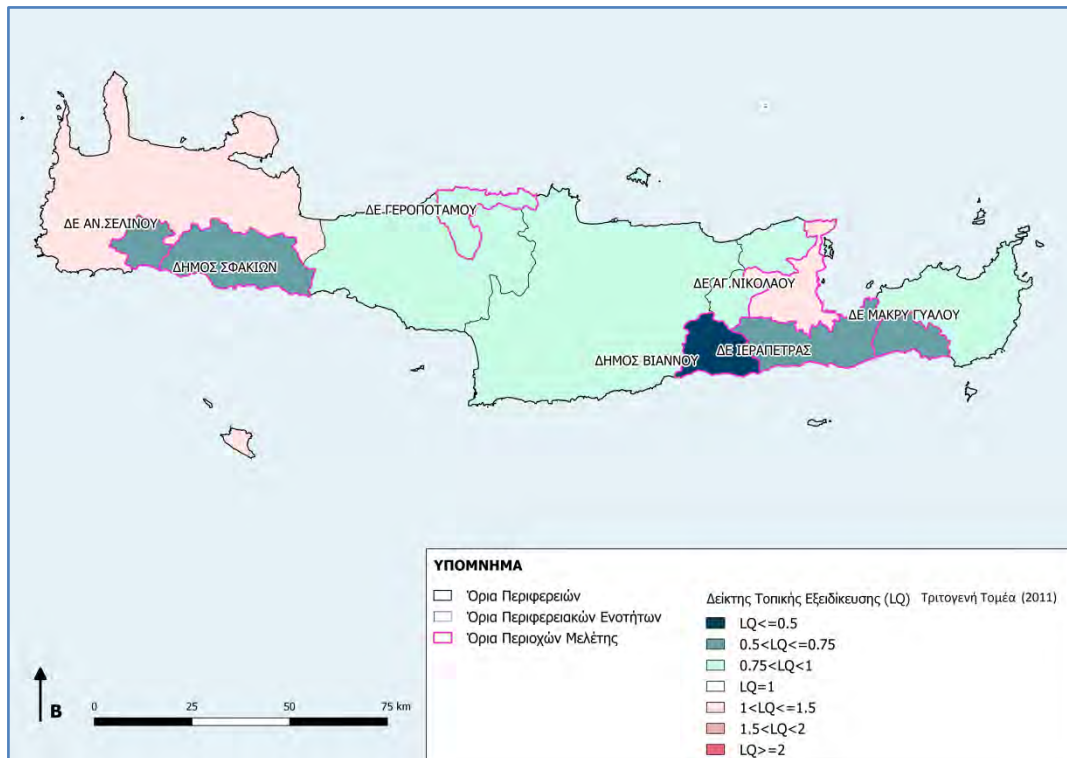
Χάρτης Α.3.4.3. 9: Δείκτης Τοπικής εξειδίκευσης τριτογενούς τομέα (2011) των 58 ΔΕ. Πηγή: elstat, ίδια επεξεργασία

Χάρτης Α.3.4.3. 10: Δείκτης Τοπικής εξειδίκευσης τριτογενούς τομέα (2011) των 58 ΔΕ. Πηγή: elstat, ίδια επεξεργασία

Χάρτης Α.3.4.3. 11: Δείκτης Τοπικής εξειδίκευσης τριτογενούς τομέα (2011) των 58 ΔΕ. Πηγή: elstat, ίδια επεξεργασία

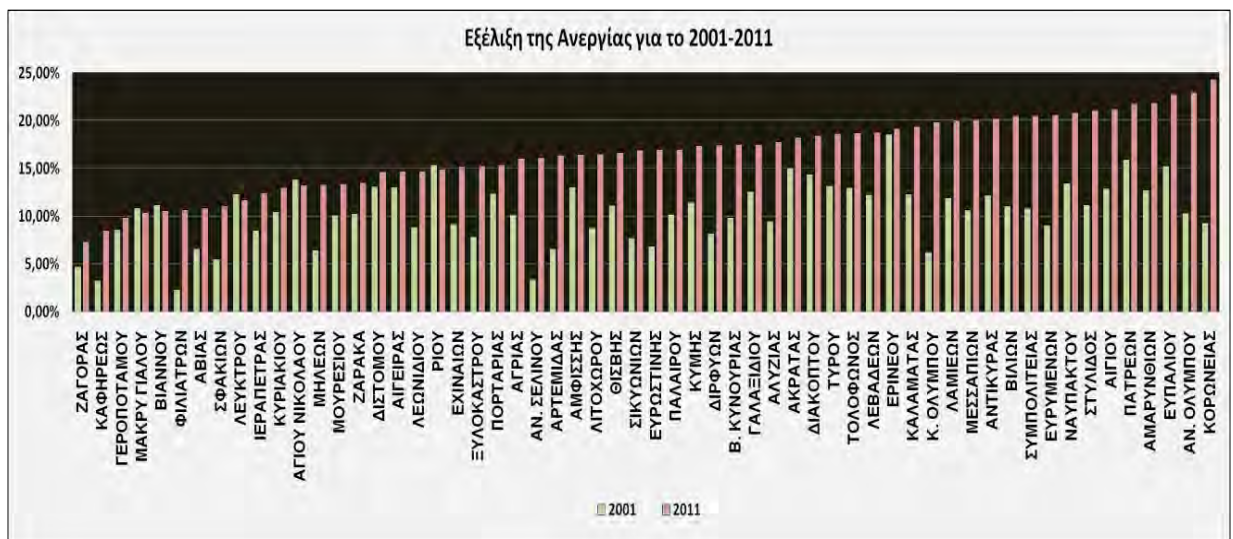
Χάρτης Α.3.4.3. 12: Δείκτης Τοπικής εξειδίκευσης τριτογενούς τομέα (2011) των 58 ΔΕ. Πηγή: elstat, ίδια επεξεργασία

3.4.4. Ανεργία

Για την εξαγωγή των αποτελεσμάτων για την ανεργία, χρησιμοποιήθηκαν δεδομένα από την Ελληνική Στατιστική Αρχή (ΕΛΣΤΑΤ) σε επίπεδο ΔΕ. Στον πίνακα 16 του Παραρτήματος, εμφανίζονται οι τιμές ανεργίας σε ποσοστιαία μορφή για την Ελλάδα, το σύνολο των ΔΕ και για κάθε μία ΔΕ για τα έτη 2001 και 2011. Επιπλέον, υπολογίστηκε η σχετική και απόλυτη μεταβολή της ανεργίας, από το 2001 έως το 2011, έτσι ώστε να είναι περισσότερο αντιληπτή η εξέλιξη της, κατά την περίοδο της δεκαετίας.

Συνολικά, παρατηρούμε ότι και τις δύο χρονιές το ποσοστό της ανεργίας, στο σύνολο των ΔΕ, παρέμεινε στο ίδιο επίπεδο με το ποσοστό που κατείχε συνολικά η χώρα. Ωστόσο, και τα δύο ποσοστά αυξήθηκαν πάνω από 6% από το 2001 στο 2011.

Το παρακάτω διάγραμμα απεικονίζει την εξέλιξη της ανεργίας στο πέρασμα της δεκαετίας για καθεμία από τις 58 ΔΕ.

Γράφημα Α.3.4.4. 1: Εξέλιξη ανεργίας (2001, 2011) για κάθε μία από τις 58 ΔΕ. Πηγή: elstat, ιδία επεξεργασία

Έτσι, διαπιστώνεται, πως υπήρξε αύξηση του ποσοστού της ανεργίας σε όλες τις ΔΕ με μεγαλύτερη αύξηση να παρουσιάζεται στις ΔΕ Αν. Ολύμπου, Αν. Σελίνου, Ευρυμένων, Κάτω Ολύμπου και Κορωνείας με ποσοστά άνω των 11 ποσοστιαίων μονάδων. Εξαίρεση αποτελούν, οι ΔΕ Αγίου Νικολάου, Λεύκτρου, Μακρύ Γιαλού, Ρίου και το Δήμο Βιάννου, οι οποίες σημείωσαν μείωση της ανεργίας μικρότερη του 0,6 %. Μεγαλύτερα ποσοστά ανεργίας κατέχουν το 2011 οι ΔΕ Πατρέων, Αμαρυνθίων, Ευπαλίου, Ανατολικού Ολύμπου και Κορωνείας, ενώ μικρότερα ποσοστά εμφανίζονται στις ΔΕ Γεροποτάμου, Ζαγοράς, Καφηρέως, Μακρύ Γιαλού και στο Δήμο Βιάννου.

Ακόμη, γίνεται αντιληπτό πως, το σύνολο των ανέργων από το 2001 έως το 2011 αυξήθηκε σε όλα τα επίπεδα και συγκεκριμένα, στην Ελλάδα η αύξηση τους ξεπέρασε το 67%, ενώ το ποσοστό στο σύνολο των ΔΕ άγγιξε το 48,31%. Μικρότερη αύξηση σημειώθηκε στις ΔΕ Αγίου Νικολάου, Αντικύρας και Γεροποτάμου, οι οποίες δεν ξεπέρασαν το 5%, με την απόλυτη μεταβολή να παραμένει ιδιαίτερα μικρή. Η ΔΕ Ανατολικού Σελίνου παρουσίασε τη μεγαλύτερη αύξηση με ποσοστό 300%. Το ποσοστό αυτό βρίσκεται σε υψηλά επίπεδα, λόγω του μικρού αριθμού του οικονομικά ενεργού πληθυσμού της ΔΕ, με αποτέλεσμα μία σχετικά μικρή απόλυτη μεταβολή των ανέργων (40 άτομα), να εκφράζεται σε υψηλή σχετική μεταβολή. Το ποσοστό μεταβολής των ανέργων στη ΔΕ Ανατολικού Ολύμπου, είναι επίσης αρκετά υψηλό και στην περίπτωση αυτή, δικαιολογείται από την αυξημένη απόλυτη μεταβολή τους.

Μείωση, παρουσιάστηκε στις ΔΕ Ακράτας, Διστόμου, Ευρυμένων, Θίσβης, Αιγείρας, Ερινέου, Λεύκτρου, Μακρύ Γιαλού, στο Δήμο Βιάννου και στη ΔΕ Καφηρέως με την τελευταία να σημειώνει μείωση μεγαλύτερη του 50%.

Στο σημείο αυτό, απαραίτητη κρίνεται, η αναφορά στη μεταβολή του πληθυσμού (βλ.Πίνακα 9 του Παραρτήματος) στη διάρκεια της ίδιας δεκαετίας, η οποία είχε φθίνουσα πορεία στις περισσότερες από τις ΔΕ που παρουσίασαν μείωση της ανεργίας. Συμπερασματικά, η μείωση των ανέργων δεν συνεπάγεται την αύξηση των απασχολούμενων στις συγκεκριμένες ΔΕ, αλλά αντίθετα τη σημαντική μείωση του συνολικού πληθυσμού της κάθε ΔΕ. Τέλος, στις περιοχές μελέτης που περιλαμβάνουν μεγάλα αστικά κέντρα εντοπίζεται ιδιαίτερα υψηλή απόλυτη μεταβολή που ξεπερνά τους 2000 ανέργους με τη ΔΕ Πατρέων, Καλαμάτας και Λαμιέων να εμφανίζουν ποσοστά σχετικής μεταβολής 34,82%, 72,19% και 76,94% αντίστοιχα.

3.5 Περιβάλλον, Φυσικό και Πολιτιστικό

3.5.1. Φυσικό περιβάλλον

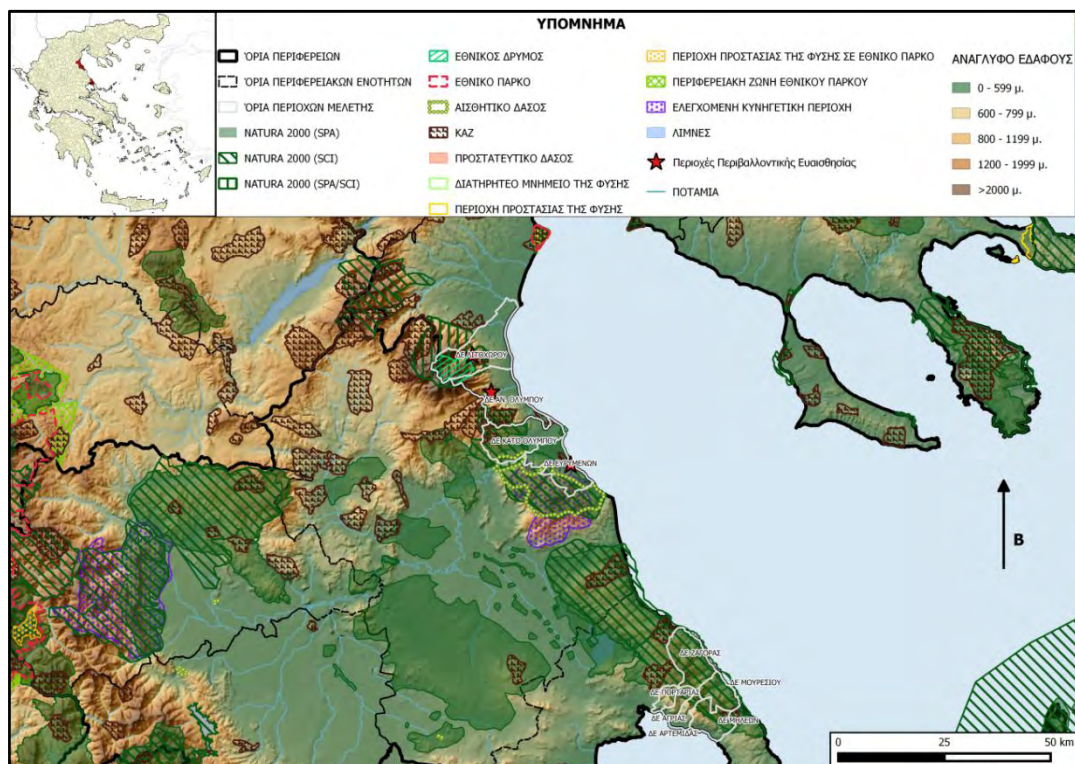
Για την αποτελεσματικότερη εξαγωγή συμπερασμάτων, υπολογίστηκε το ποσοστό που κατέχουν οι προστατευόμενες περιοχές (εκτός του δικτύου NATURA 2000) των Δημοτικών Ενοτήτων που μελετώνται, σε σχέση με σύνολο των αντίστοιχων προστατευόμενων περιοχών στο σύνολο της Ελλάδας.

Περιγραφή	Εθνικοί Δρυμοί (Ν.Δ.996/71)	Εθνικά Πάρκα (Ν. 1650/86)	Αισθητικά Πάρκα (Ν.Δ. 996/71)	Περιοχές Προστασίας της Φύσης (Ν. 1650/86)	Περιοχές Προστασίας της Φύσης σε Εθνικό Πάρκο (Ν. 1650/86)	Διατηρητέα Μνημεία της Φύσης (Ν.Δ. 996/71)	Προστατευτικά Δάση (Ν. Δ 86/1969)	Τοπία Ιδιαίτερου Φυσικού Κάλλους (ΤΙΦΚ) (Ν.1650/86)	Καταφύγια Άγριας Ζωής (ΚΑΖ) (Ν. 2637/1998)
Σύνολο Δημοτικών Ενοτήτων μελέτης	4	2	5	1	3	1	2	15	59
Σύνολο χώρας	10	17	19	23	26	51	3	449	610
Ποσοστό Προστατευόμενων περιοχών των ΔΕ σε σχέση με το σύνολο της Ελλάδας	40,00%	11,76%	26,32%	4,35%	11,54%	1,96%	66,67%	3,34%	9,67%

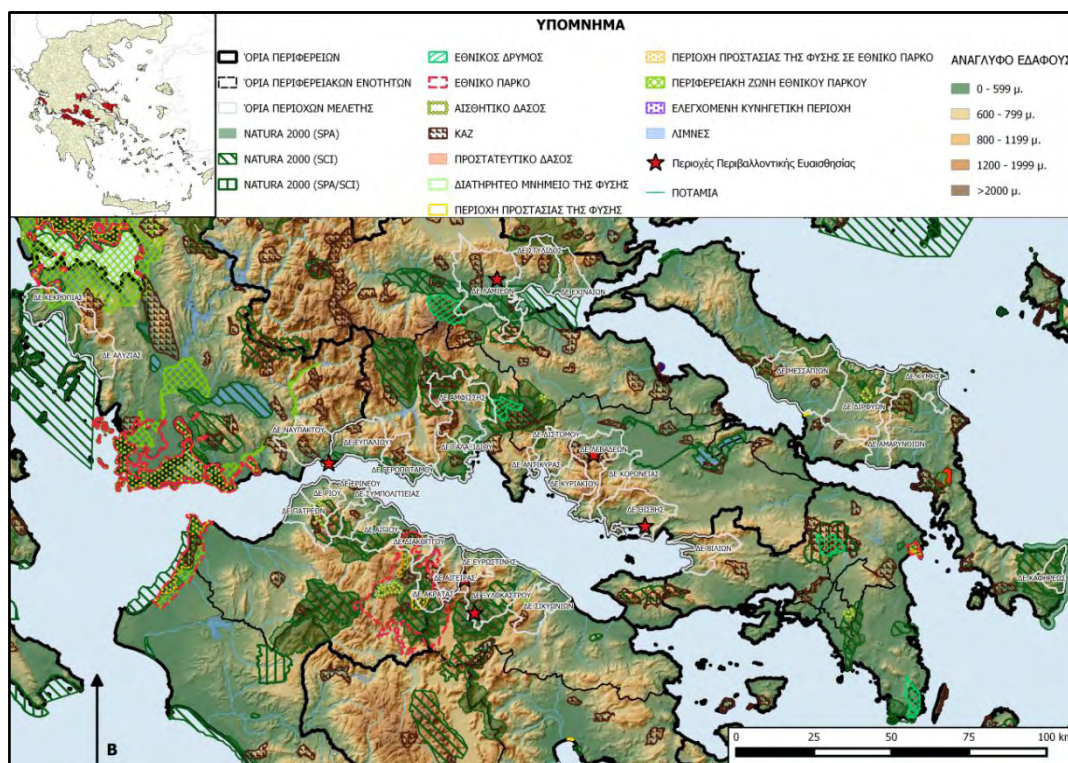
Πίνακας Α.3.5.1. 1: Προστατευόμενες περιοχές στις 58 ΔΕ και το ποσοστό που καταλαμβάνουν στο σύνολο της χώρας. Πηγή: ΕΚΒΥ, ίδια επεξεργασία

Έτσι, γίνεται αντιληπτό πως οι περιοχές μελέτες περιλαμβάνουν, κυρίως, δασικές εκτάσεις ή τοπία με ιδιαίτερο αισθητικό και οικολογικό ενδιαφέρον, κυρίως λόγω της

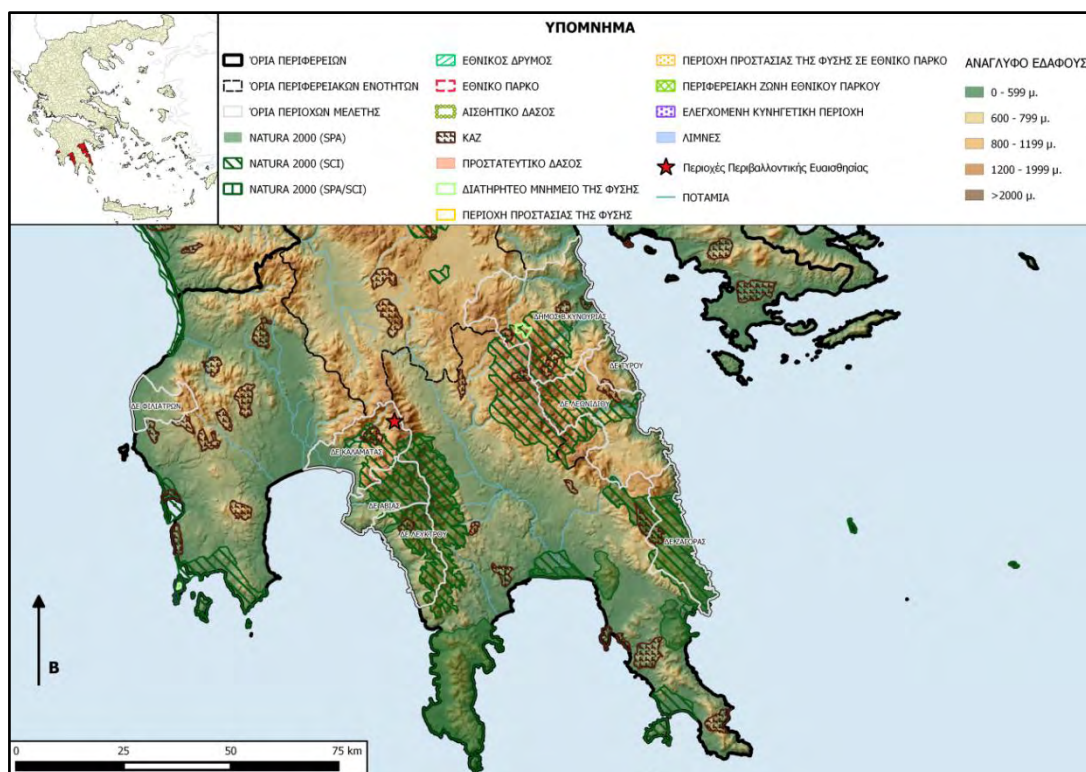
άγριας χλωρίδας και πανίδας που φιλοξενούν, αφού τα μεγαλύτερα ποσοστά κατέχουν οι Εθνικοί Δρυμοί, τα Αισθητικά και τα Προστατευτικά Δάση. Η συγκέντρωση των εξεχουσών προστατευόμενων περιοχών, επιβεβαιώνεται και από τους ακόλουθους χάρτες Α.3.5.1.1-Α.3.5.1.4., αλλά και τους αναλυτικούς πίνακες 17 και 18 του Παραρτήματος.

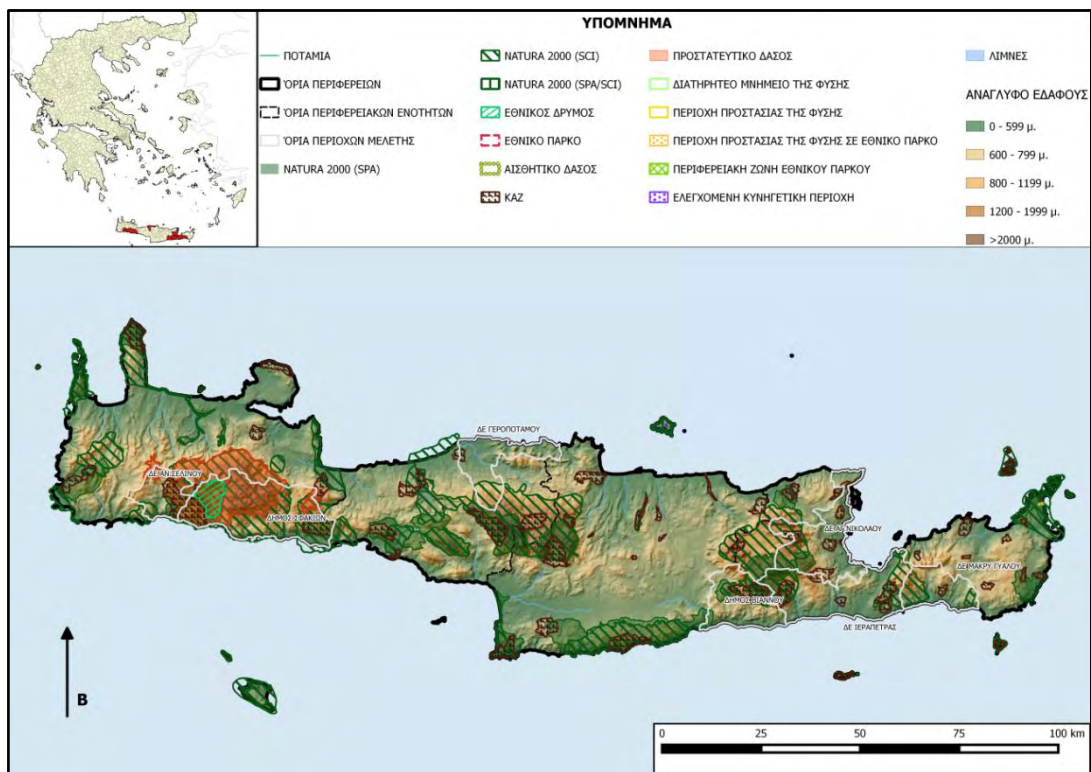
Χάρτης Α.3.5.1. 1: Προστατευόμενες περιοχές. Πηγή: geodata, ιδία επεξεργασία

Χάρτης Α.3.5.1. 2: Προστατευόμενες περιοχές. Πηγή: geodata, ιδία επεξεργασία

Χάρτης Α.3.5.1. 3: Προστατευόμενες περιοχές. Πηγή: geodata, ιδία επεξεργασία

Χάρτης Α.3.5.1. 4: Προστατευόμενες περιοχές. Πηγή: geodata, ιδία επεξεργασία

Εθνικοί Δρυμοί

Εθνικός Δρυμός Ολύμπου (ΒΔ 09.06.1938, ΦΕΚ 248/Α/1938)

Ο Εθνικός Δρυμός του Ολύμπου έχει έκταση 5575.82, συνολική περίμετρο 38.8 και μέγιστο υψόμετρο 2917 μ. . Στην περιοχή αυτή βρίσκονται οι κορυφές των Αγ. Αντωνίου, Μύτικα, Σκολειό, Στεφάνι, το οροπέδιο των Μουσών, η χαράδρα Μαυρόλογγος και μέρος της χαράδρας του ποταμού Ενιππέα. Αποτελείται κυρίως από δάση από μαυρόπευκα, ρόμπολα και οξυές. η ιστορική Μονή Διονυσίου.

Η κατάσταση του δρυμού χαρακτηρίζεται σταθερά άριστη σύμφωνα με το ΦΙΛΟΤΗΣ, ενώ οι απειλές που αντιμετωπίζει αφορούν κυρίως την αναψυχή, το κυνήγι, την οδοποιία και ο τουρισμός.

Ο Φορέας Διαχείρισης Εθνικού Δρυμού Ολύμπου είναι ένα Νομικό Πρόσωπο Ιδιωτικού Δικαίου ο οποίος συστήθηκε με το Ν. 3044/2002 (ΦΕΚ 197/Α/27-8-2002). Ο Φορέας έχει έδρα το Λιτόχωρο Πιερίας και δραστηριοποιείται με στόχο τη διατήρηση της βιοποικιλότητας και την προστασία και διατήρηση των φυσικών οικοσυστημάτων και της φυσιογνωμίας του τοπίου της περιοχής.

Εθνικός Δρυμός Παρνασσού (ΒΔ 25.07.1938, ΦΕΚ 286/Α/38, ΒΔ 23.12.1939, ΦΕΚ 1/Α/1939)

Ο Εθνικός Δρυμός ιδρύθηκε το 1938, η έκταση του πυρήνα του ανέρχεται στα 3.513 εκτάρια και έχει υψόμετρο 2.456 μ., με υψηλότερη κορυφή την Λιάκουρα, ένα από τα υψηλότερα βουνά της χώρας. Βρίσκεται στα όρια των Νομών Φωκίδας και Βοιωτίας, ανάμεσα στην Αράχωβα, τους Δελφούς και τον Επτάλοφο και παρουσιάζει ιδιαίτερο ενδιαφέρον τόσο γεωμορφολογικό όσο και οικολογικό. Η πρόσβαση στο δρυμό γίνεται από τους επαρχιακούς δρόμους που ενώνουν την Αράχωβα με τα γύρω χωριά. Κοντά στο δρυμό, υπάρχουν τα χιονοδρομικά κέντρα του ΕΟΤ (Φτερόλακκα, Κοντόκερδο, Γεροντόβραχος και Κελλάρια) και του Αθηναϊκού Ομίλου Σκι στη θέση «Σαραντάρι», κοντά στο καταφύγιο του Ελληνικού Ορειβατικού Συνδέσμου Αθηνών (Εθνικός Δρυμός Παρνασσού, Υπουργείο Αγροτικής Ανάπτυξης).

Τα τελευταία πάντως χρόνια η τουριστική ανάπτυξη που γνωρίζει η ευρύτερη περιοχή έχει δημιουργήσει σημαντικά προβλήματα στην επιβίωση τόσο της πανίδας όσο και της χλωρίδας που φιλοξενείται στον Εθνικό Δρυμό. Στα δάση της ελάτης παρατηρούνται κατά τόπους νεκρώσεις των δέντρων, ενώ πολλά είδη φυτών έχουν πληγεί ανεπανόρθωτα εξαιτίας της ατμοσφαιρικής ρύπανσης. Παρόμοια είναι η κατάσταση βέβαια και σε ότι αφορά την πανίδα της περιοχής, καθώς πολλά είδη έχουν αφανιστεί ή τείνουν να αφανιστούν εξαιτίας της λαθροθηρίας και των ολοένα συρρικνωμένων εκτάσεων. Η σημαντική, επίσης, μείωση στους πληθυσμούς των αμφιβίων (βάτραχοι, νεροχελώνες, τρίτωνες, φρύνοι) είναι αποτέλεσμα της αποξήρανσης της εποχιακής λίμνης Καλυβιών-Αράχωβας αφού περιορίστηκαν σε μεγάλο βαθμό τα επιφανειακά νερά (Φορέας Διαχείρισης του Εθνικού Δρυμού Παρνασσού)

Ο Φορέας Διαχείρισης του Εθνικού Δρυμού Παρνασσού, είναι Νομικό Πρόσωπο Ιδιωτικού Δικαίου και εποπτεύεται από το Υπουργείο Περιβάλλοντος και Ενέργειας (ΥΠΕΝ). Στόχος του είναι να δραστηριοποιείται έτσι ώστε να διατηρούνται οι φυσικοί πόροι και η βιοποικιλότητα της περιοχής και να εξασφαλίζεται η αιεφόρος χρήση των οικοσυστημάτων. Ο Φορέας στοχεύει στην προστασία, διατήρηση και ανάπτυξη του Δρυμού σε κοινωνικό, οικονομικό και πολιτιστικό επίπεδο.

Εθνικός Δρυμός Οίτης (ΒΔ 218/1966, ΦΕΚ 56/Α/1966)

Ο Εθνικός Δρυμός βρίσκεται στα όρια των Νομών Φθιώτιδας και Φωκίδας με ψηλότερη κορυφή τον Πύργο (2.152 μ.) και φιλοξενεί σπάνια αλλά και εντυπωσιακά είδη φυτών, πλούσια πανίδα και πολλά νερά, που κατεβαίνουν τις περισσότερες φορές απότομα, μέσα από απόκρημνα φαράγγια. Η οδική πρόσβαση στην Οίτη και στα χωριά της είναι εύκολη, λόγω της γειτνίασής της με το εθνικό οδικό δίκτυο. Οι πιο κλασικές προσβάσεις οδικώς προς το βουνό είναι βόρεια μέσω της Υπάτης από τα χωριά Καστανιά ή Νεοχώρι και νότια από τα χωριά Παύλιανη ή Πυρά. Η πρόσβαση σε όλες τις περιπτώσεις, εκτός χειμώνα, γίνεται μέσω χωματόδρομων, μέτριας βατότητας

Ο Φορέας Διαχείρισης Εθνικού Δρυμού Οίτης είναι Νομικό Πρόσωπο Ιδιωτικού Δικαίου (Ν.Π.Ι.Δ.) και τελεί υπό την εποπτεία του Υπουργείου Περιβάλλοντος, Ενέργειας και Κλιματικής Αλλαγής. Ιδρύθηκε με τον Ν. 3044/2002 (ΦΕΚ 197/Α) με σκοπό την προστασία και διαχείριση του Εθνικού Δρυμού Οίτης και της ευρύτερης περιοχής του όρους Οίτη. Ο φορέας εστιάζει στην

- παρακολούθηση και προστασία των τύπων οικοτόπων και των ειδών πανίδας και χλωρίδας του βουνού
- φύλαξη-επόπτευση του Εθνικού Δρυμού και της ευρύτερης περιοχής του όρους Οίτη
- ενημέρωση-ευαισθητοποίηση του κοινού για την ανάγκη προστασίας της περιοχής.

Εθνικός Δρυμός Σαμαριάς (ΒΔ 731/1962, ΦΕΚ200/Α/1962, ΒΔ 74/1964, ΦΕΚ33/Α/1964)

Το φαράγγι της Σαμαριάς βρίσκεται στο νομό Χανίων στην οροσειρά Λευκά Όρη. Έχει μήκος 18 χλμ και είναι το μεγαλύτερο φαράγγι της Κρήτης αλλά και της Ευρώπης (σε μήκος).

Ο Εθνικός Δρυμός Σαμαριάς (Λευκών Ορέων) αποτελεί μια από τις περισσότερο αναγνωρισμένες και βραβευμένες, εθνικά και διεθνώς, προστατευόμενες περιοχές της Ελλάδας. Από το 2010 αποτελεί μέρος του Παγκόσμιου Δικτύου Αποθεμάτων Βιόσφαιρας της UNESCO, ενώ ανακηρύχθηκε ως Εθνικός Δρυμός Λευκών Ορέων

Κρήτης το έτος 1962 (Φορέας Διαχείρισης Εθνικού Δρυμού Σαμαριάς & Λευκών Ορέων).

Ο Φορέας διαχείρισης Εθνικού Δρυμού Σαμαριάς (Λευκών Ορέων) είναι υπεύθυνος για την προστασία, την διαχείριση και την ανάδειξη της περιοχής των Λευκών Ορέων. Αποτελεί Νομικό Πρόσωπο Ιδιωτικού Δικαίου (Ν.Π.Ι.Δ.) και εποπτεύεται από το ΥΠΕΚΑ. Συστάθηκε σύμφωνα με το άρθρο 13 του Ν. 3044/2002 "Μεταφορά συντελεστή δόμησης και ρυθμίσεις άλλων θεμάτων αρμοδιότητας Υ.ΠΕ.ΧΩ.Δ.Ε." (Α' 197). Η λειτουργία του ξεκίνησε τον Απρίλιο του 2008 με την πρόσληψη του πρώτου προσωπικού και την έναρξη υλοποίησης του Έργου «Διαχείριση και Λειτουργία Εθνικού Δρυμού Σαμαριάς», Μέτρο 8.1, Επιχειρησιακό Πρόγραμμα «Περιβάλλον», του ΥΠΕΚΑ.

Εθνικά Πάρκα

Εθνικό Πάρκο Χελμού - Βουραϊκού (Απόφαση 40390/09, ΦΕΚ 446/Δ)

Το Εθνικό Πάρκο αυτό, είναι μια χερσαία περιοχή που στο μεγαλύτερο βαθμό δεν έχει υποστεί αλλοιώσεις από ανθρωπογενείς δραστηριότητες. Περιλαμβάνει ποικιλία σπάνιων, απειλούμενων και ενδημικών ειδών χλωρίδας και 17 καταγεγραμμένους οικοτόπους του παραρτήματος Ι της οδηγίας 92/43 δύο από τους οποίους θεωρούνται οικοτόποι προτεραιότητας. Σε όλη την περιοχή του πάρκου υπάρχει πλήθος ιστορικών, φυσικών και πολιτισμικών με ιδιαίτερο ενδιαφέρον που χρήζουν προστασίας και ανάδειξης. Σύμφωνα με το Φορέα Διαχείρισης ο χαρακτηρισμός της περιοχής ως Εθνικό Πάρκο Χελμού-Βουραϊκού, προσφέρει πλεονεκτήματα στην οικοτουριστική ανάπτυξη καθώς και καλύτερες δυνατότητες διαχείρισης και προστασίας.

Ο Φορέας Διαχείρισης Χελμού-Βουραϊκού είναι αρμόδιος για την διατήρηση, την προστασία και την διαχείριση της προστατευόμενης περιοχής Χελμού-Βουραϊκού.

Στην Προστατευόμενη Περιοχή σύμφωνα με την Κοινή Υπουργική Απόφαση 40390/01-10-2009 (ΦΕΚ Δ' 446/02-10-2009), με την οποία χαρακτηρίζεται ως «Εθνικό Πάρκο Χελμού-Βουραϊκού» στη χερσαία περιοχή του ορεινού όγκου Χελμού – φαράγγι του Βουραϊκού ποταμού ορίζονται οι παρακάτω ζώνες προστασίας :

- α) Ζώνη Α1: Περιοχή προστασίας της φύσης Υψηλές Κορυφές του Όρους Χελμός
- β) Ζώνη Α2: Περιοχή Προστασίας της Φύσης Δάσους Ανεξαρτησίας Καλαβρύτων
- γ) Ζώνη Α3: Περιοχή Προστασίας της Φύσης Φαραγγιού Βουραϊκού ποταμού
- δ) Ζώνη Β1: Περιοχή Προστασίας του Σπηλαίου Καστριών
- ε) Ζώνη Β2: Περιοχή Προστασίας των Πηγών Αροανίου,
- ζ) Ζώνη Β3: Περιοχή Προστασίας της Λίμνης Τσιβλού
- η) Ζώνη Β4: Περιοχή Προστασίας των Πηγών Λάδωνα

θ) Ζώνη Γ: Περιοχή Περιβαλλοντικού Ελέγχου περιλαμβάνει την υπόλοιπη περιοχή που καταλαμβάνει το Εθνικό Πάρκο Χελμού – Βουραϊκού, εκτός από τις Ζώνες Α1, Α2 και Α3, (Περιοχές Προστασίας της Φύσης) καθώς και τις Ζώνες Β1, Β2, Β3 και Β4, (Περιοχές Ειδικών Ρυθμίσεων)

Από τις παραπάνω ζώνες οι Α1 , Β3 και Γ εκτίνονται στις περιοχές μελέτης και συγκεκριμένα η στις Δημοτικές Ενότητες Ακράτας (Ζώνες Α1,Β3) και Διακοπτού (Ζώνες Α3,Γ).

Εθνικό Πάρκο Υγροτόπων Αμβρακικού (Απόφαση 11989, ΦΕΚ 123/Δ/21.03.2008)

ο Εθνικό Πάρκο Υγροτόπων Αμβρακικού ιδρύθηκε στις 21 Μαρτίου 2008 με την Κοινή Υπουργική Απόφαση 11989 (ΦΕΚ Δ' 123/21-03-2008), με τον «Χαρακτηρισμό των χερσαίων, υδάτινων και θαλάσσιων περιοχών του Αμβρακικού κόλπου ως Εθνικού Πάρκου και τον καθορισμό χρήσεων, όρων και περιορισμών».

Το πάρκο απειλείται κυρίως από τη ρύπανση, λόγω της προβληματικής ανακύκλωσης. Από τις πηγές των ποταμών Αράχθου και Λούρου έως τις εκβολές τους και δίπλα σε τάφρους και χείμαρρους, λειτουργούν πολλές βιομηχανικές επιχειρήσεις, χοιροστάσια, πτηνοτροφεία, τυροκομεία, σφαγεία και ελαιοτριβεία , οι βιολογικοί καθαρισμοί των οποίων υπολειτουργούν ή δεν λειτουργούν με αποτέλεσμα τα λύματά τους να καταλήγουν άμεσα ή έμμεσα σε παρακείμενους τάφρους και ποτάμια και να καταλήγουν στον Αμβρακικό Κόλπο. Ακόμα, σημαντικές απειλές αποτελούν οι δεξαμενές καυσίμων και η υπεραλίευση (Φορέας Διαχείρισης Αμβρακικού)

Στο Εθνικό Πάρκο Υγροτόπων Αμβρακικού ορίζονται 4 ζώνες προστασίας:

- Ζώνη Α - Περιοχές Προστασίας της Φύσης.
- Ζώνη Β - Περιοχή Ειδικών Ρυθμίσεων.
- Ζώνη Α1 - Περιοχή Ειδικής Διαχείρισης Υδάτων.
- Ζώνη Περιβαλλοντικού Ελέγχου Γ, στις οποίες με βάση την ΚΥΑ 11989/2008 και τις εξειδικεύσεις των υπό εκπόνηση διαχειριστικών σχεδίων, προσδιορίζονται όροι, περιορισμοί και απαγορεύσεις χρήσεων με σκοπό την προστασία του περιβάλλοντος.

Η Δημοτική Ενότητα Παλαίρου περιλαμβάνει τις ζώνες Α, Β και Γ, ενώ ο κόλπος του Αμβρακικού ανήκει στους Υγρότοποι διεθνούς σημασίας, σύμφωνα με τη Σύμβαση Ραμσάρ.

Τοπία Ιδιαίτερου Φυσικού Κάλλους

➤ Μπουφούσκια Αιγίου

Το τοπίο Μπουφούσκια ανήκει στη Δημοτική Ενότητα Αιγίου του Δήμου Αιγιαλείας Εκτεταμένη εντυπωσιακή ορθοπλαγιά με πλήθος χαραδρών, εξάρσεων και σπηλαίων. Η βλάστηση είναι αραιή και εντοπίζεται μόνο σε μικροπλατώματα και στις σχισμές των βράχων (μεμονωμένα άτομα χαλεπίου πεύκης και μικροσυστάδες αειφύλλων πλατυφύλλων). Η ευρύτερη περιοχή ανάντη της ορθοπλαγιάς είναι καμένα πευκοδάση στο στάδιο της αναγέννησης. Το μεγάλο πλήθος των σπηλαίων που υπάρχουν ιδίως στα ψηλότερα τμήματα της ορθοπλαγιάς, είναι καταφύγιο της ορνιθοπανίδας και ιδιαίτερα αρπακτικών. Η κατάσταση είναι αμετάβλητη για αιώνες. Κανένα τεχνικό έργο, ούτε οι πυρκαγιές, ούτε η βοσκή δεν επηρέασαν την περιοχή. Μόνο οι πληθυσμοί των αρπακτικών μειώθηκαν λόγω των φυτοφαρμάκων στην ευρύτερη αγροτική περιοχή και της χρήσης της φόλας. (ΦΙΛΟΤΗΣ)

Οι κύριοι κίνδυνοι που αντιμετωπίζει η περιοχή αφορούν το κυνήγι και τα φυτοφάρμακα. Αν και λόγω των φυτοφαρμάκων οι πληθυσμοί των αρπακτικών μειώθηκαν στην ευρύτερη αγροτική, περιοχή σύμφωνα με το ΦΙΛΟΤΗΣ, η κατάσταση στην περιοχή δεν έχει μεταβληθεί σημαντικά αφού κανένα τεχνικό έργο, οι πυρκαγιές ή η βοσκή δεν έχει επηρεάσει το τοπίο.

➤ **Βράχος Αγ. Λεοντίου Μονής Ταξιαρχών**

Ο Βράχος Αγ. Λεοντίου ανήκει στη Δημοτική Ενότητα Αιγίου του Δήμου Αιγιαλείας. Πρόκειται για ένα κάθετο βράχος με ώριμο πευκοδάσος, απότομες ψηλές πλαγιές με μακί και μεικτό δάσος που πλαισιώνουν την Μονή Ταξιαρχών. Η κατάσταση του τοπίου κρίνεται, από το ΦΙΛΟΤΗΣ, καλή με ταχεία όμως την τάση υποβάθμισης, κυρίως λόγω των απειλών που αντιμετωπίζει και οφείλονται στην αμμοληψία, χαλικοληψία, τη βοσκή, τις καλλιέργειες το κυνήγι, τη ρύπανση των νερών, τα φυτοφάρμακα και ο τουρισμός.

➤ **Πλαταμόνα**

Το Τοπίο Ιδιαίτερου Φυσικού Κάλλους του Πλαταμόνα ανήκει στη Δημοτική Ενότητα Αν. Ολύμπου του Δήμου Δίου-Ολύμπου. Αποτελεί μία ορεινή και παραθαλάσσια περιοχή που είναι ιδιαίτερα αναπτυγμένη τουριστικά και αν και είναι σημαντικά υποβαθμισμένη, διατηρεί ακόμα σημαντικά φυσικά και πολιτιστικά στοιχεία. Η περιοχή είναι επιβαρύνθηκε σημαντικά με συγκοινωνιακά έργα και άλλα δίκτυα ενώ στην παραλιακή ζώνη υπάρχει πλήθος τουριστικών εγκαταστάσεων, αλλά και άναρχη δόμηση. Το τοπίο φαίνεται να χάνει την αισθητική και οικολογική του αξία αφού απειλείται από την ανάπτυξη του τουρισμού και τις οχλούσες τουριστικές εγκαταστάσεις, τη βοσκή, την κατάτμηση γης, την κατάληψη των δασικών εκτάσεων και των πυρκαγιών.

➤ **Αλεποχώρι-Ψάθα-Πόρτο Γερμενό**

Πρόκειται για το δυτικότερο τμήμα του Νομού Αττικής, ανήκει στη δημοτική Ενότητα Βιλίων του Δήμου Μάνδρας-Ειδυλλίας και περιλαμβάνει τη λεκάνη του Πόρτο-Γερμενό, τη λεκάνη της Ψάθας, τη Λεκάνη του Αλεποχωρίου, τη Β. πλευρά των Γερανίων και την περιοχή Πευκανέα Μεγάρων. Το τοπίο βρίσκεται σε σχετικά καλή φυσική κατάσταση μικρές ανθρώπινες επεμβάσεις μέχρι σήμερα. Ωστόσο η περιοχή απειλείται άμεσα από την οικοπεδοποίηση των δασών, την εντατική βόσκηση καμένων δασών, η οποία οδηγεί στη σταδιακή υποβάθμιση και τοπικά ερημοποίηση της περιοχής, την υλοτομία, την κατάτμηση γης και τις πυρκαγιές.

➤ **Ζαγοράς**

Η περιοχή βρίσκεται στη Δημοτική Ενότητα Ζαγοράς του Δήμου Ζαγοράς-Μουρεσίου. Το τοπίο χαρακτηρίζεται τόσο από τον παραδοσιακό του χαρακτήρα και την αισθητική του αξία, όσο και από την οικολογική του ιδιαιτερότητα αφού φιλοξενεί ένα μεγάλο σύνολο σπάνιων ενδιαιτημάτων και αποδημητικών ειδών. Σύμφωνα με το ΦΙΛΟΤΗΣ, το συγκεκριμένο δεν έχει υποστεί σημαντική αλλοίωση και υποβάθμιση, με εξαίρεση την παραλία του Χορευτού στο ανατολικό μέρος του στην οποία υπερισχύει η ακαλαίσθητη αρχιτεκτονική που δεν συμβαδίζει με τον παραδοσιακό χαρακτήρα του. Οι απειλές που αφορούν την περιοχή σχετίζονται κυρίως με την ανάπτυξη του τουρισμού και τη μεγάλη συγκέντρωση του κόσμου την καλοκαιρινή περίοδο λόγω τη δημιουργία νέων υποδομών που δεν συμβαδίζουν με την ταυτότητα και την εικόνα του τοπίου. Η κατάσταση της περιοχής αυτής χαρακτηρίζεται καλή, ωστόσο λόγω ταχείας υποβάθμισης η προστασίας της κρίνεται πρωτεύουσα.

➤ **Ακρωτήριο Καφηρέας (Κάβο Ντόρο)**

Το τοπίο ανήκει στη Δημοτική Ενότητα Καφηρέως του Δήμου Καρύστου και βρίσκεται στο νοτιοανατολικό άκρος της Εύβοιας. Πρόκειται για ένα άγριο ακρωτήριο που «δέρνεται» από τους ανέμους του Αιγαίου, οι πλαγιές πέφτουν απότομα προς τη θάλασσα από ύψος περίπου 1000 μ. Σύμφωνα με το ΦΙΛΟΤΗΣ η μεγαλύτερη απειλή που αντιμετωπίζει το τοπίο είναι η μερικής εγκατάλειψη των οικισμών που βρίσκονται στην περιοχή, γεγονός που επιβεβαιώνεται από τα πληθυσμιακά στοιχεία (βλ. πίνακα 9 του Παραρτήματος) , όπου η Δημοτική Ενότητα Καφηρέως φαίνεται να έχει τη μεγαλύτερη σχετική ποσοστιαία μεταβολή από το 2001 έως το 2011 με το ποσοστό να ανέρχεται στο 66,24%. Όσον αφορά την οικολογική αξία της περιοχής, που χαρακτηρίζεται ιδιαίτερα σημαντική λόγω των σπάνιων ειδών που φιλοξενεί, δεν φαίνεται να αντιμετωπίζει κάποια σημαντική απειλή ή να έχει υποστεί υποβάθμιση.

➤ **Μακρυνίτσας-Πορταριάς**

Βρίσκεται στις δημοτικές Ενότητες Πορταριάς και Μακρυνίτσας του Δήμου Βόλου. Είναι από τα τοπία που δεν έχουν υποστεί υποβάθμιση και δεν αντιμετωπίζουν κανένα σημαντικό κίνδυνο αφού διατηρείται ο αισθητικός και παραδοσιακός χαρακτήρας της

περιοχής και η εικόνα του παραδοσιακού οικισμού της Πορταριάς διατηρείται αναλλοίωτη στο πέρασμα των χρόνων.

➤ **Βουνό Παναγιάς Κορυφής**

Ανήκει στη δημοτική Ενότητα Ξυλοκάστρου του Δήμου Ξυλοκάστρου-Ευρωστίνης μεταξύ των χλμ. 126 και 127 της Εθνικής Οδού Κορίνθου - Πατρών. Το βουνό καλυπτόταν από δάση, πεύκα και κυπαρίσσια που κήκαν πριν αρκετά χρόνια. Το τοπίο έχει αρχίσει να αναβαθμίζεται, ωστόσο απειλείται από την υπερβόσκηση και την ανεξέλεγκτη λαθροθηρία και λαθραία κτηνοτροφία.

➤ **Υψώματα Ελληνικού**

Η περιοχή βρίσκεται στη Δημοτική Ενότητα Ξυλοκάστρου του Δήμου Ξυλοκάστρου-Ευρωστίνης νότια της Εθνικής Οδού Κορίνθου-Πατρών μεταξύ 131 και 134 χλμ. Πρόκειται για μία σειρά λόφων με διαβρωμένα πετρώματα (μάργες), τα οποία δημιουργούν εντυπωσιακά τοπία με απόκρημνες χαράδρες ενώ τοπικά εμφανίζονται και δάση με πεύκα και κυπαρίσσια. Η κατάσταση του τοπίου χαρακτηρίζεται καλή με τις σημαντικότερες απειλές να αφορούν το κυνήγι και τη διάβρωση του εδάφους.

➤ **Τσαγκαράδα-Μούρεσι-Κισσός-Ανήλιο Πηλίου**

Πρόκειται για το Τοπίο Ιδιαίτερου Φυσικού Κάλλους που απλώνεται και στη Δημοτική Ενότητα Μουρεσίου με το φυσικό δάσος οξυάς που κυριαρχεί στην περιοχή και δημιουργεί μια σπάνια και ιδιαίτερη εικόνα. Είναι θέρετρο και περιοχή δεύτερης κατοικίας και διαθέτει θαυμάσια δείγματα της αρχιτεκτονικής του όψιμου 19ου αι. Ωστόσο, σύμφωνα με το ΦΙΛΟΤΗΣ ο μαζικός τουρισμός τους καλοκαιρινούς μήνες φαίνεται να μην συμβαδίζει με τη διατήρηση του περιβάλλοντος του τοπίου.

➤ **Ρέματα Μουρτερής και Μανικιώτικο περιοχής Κύμης**

Η περιοχή βρίσκεται στη δημοτική Ενότητα Κύμης του Δήμου Κύμης-Αλιβερίου. Τα ρέματα και το γύρω τοπίο διατηρούνται σε πολύ καλή κατάσταση με νερά, παρόχθια βλάστηση και καλλιέργειες. Μικρά ρέματα ξεκινούν από τα γύρω βουνά και τροφοδοτούν τα δύο κύρια ρέματα. Στη βλάστηση περιλαμβάνονται πλατάνια,

καλαμιές, συκίες, αμπέλια κλπ. Στο Μανικιώτικο ρέμα ζει το κινδυνεύουν ενδημικό ψάρι *Barbus euboicus*. (ΦΙΛΟΤΗΣ)

➤ **Ορεινοί οικισμοί περιοχών Κύμη**

Το συγκεκριμένο τοπίο περιλαμβάνει παραδοσιακά χωριά στα ορεινά της Δημοτικής Ενότητας Κύμης μέσα σε μία καταπράσινη περιοχή με πλατάνια και καρυδιές αλλά και με πλούσια βλάστηση που δικαιολογεί το χαρακτηρισμό του. Η περιοχή φαίνεται να υποβαθμίζεται με αργό ρυθμό λόγω της ακαλαίσθητης αρχιτεκτονικής, της εγκατάλειψης παραδοσιακών καλλιεργειών και της ανάπτυξης του τουρισμού. (ΦΙΛΟΤΗΣ)

Συνολικά, εντοπίστηκε σημαντική υποβάθμιση του περιβαλλοντικού πλούτου στο σύνολο των περιοχών μελέτης. Αυτό προκύπτει από τη μεγάλη μείωση της έκτασης και της ποικιλίας των φυσικών οικοσυστημάτων, την αυξανόμενη σπανιότητα και επαπειλούμενη εξάντληση των φυσικών πόρων και στην έντονη πτώση της ποιότητας των «συστατικών» του περιβάλλοντος. Οι βασικότερες απειλές που εντοπίστηκαν στο σύνολο των ΔΕ αφορούν κυρίως την αισθητική υποβάθμιση των ακτών, τον υψηλό κίνδυνο διάβρωσης των εδαφών, τη ρύπανση του εδάφους και του υδροφόρου ορίζοντα (χρήση λιπασμάτων/φυτοφαρμάκων, υπεράντληση υδάτινων πόρων για άρδευση) τις απρόβλεπτες φυσικές καταστροφές, την άναρχη αστική δόμηση και την ανεξέλεγκτη οικιστική εξάπλωση. Η καταστροφή των φυσικών πόρων θα συνεχίσει να υφίσταται εάν δεν υπάρξει επαρκής σχεδιασμός και μέριμνα για την περιβαλλοντική ευαισθητοποίηση. Αν και έχουν πραγματοποιηθεί απόπειρες προστασίας του περιβάλλοντος, όπως η ίδρυση Φορέων Διαχείρισης σε συνδυασμό με τη νομοθεσία που διέπει την αειφόρο διαχείριση του, δεν έχουν πραγματοποιήσει τον στόχο τους και δεν έχουν αξιοποιηθεί από τους αρμόδιους φορείς.

3.5.2. Πολιτιστικό περιβάλλον

Ισχυρά σημεία της ταυτότητας των περιοχών μελέτης, σε διεθνές ευρωπαϊκό και εθνικό επίπεδο, είναι οι πολλαπλοί διάσπαρτοι πολιτιστικοί πόροι τους, οι οποίοι, αναμφισβήτητα, αποτελούν αναπόσπαστο κομμάτι του δικτύου των διεθνών προορισμών πολιτιστικού τουρισμού. Η πλειονότητα των ΔΕ διαθέτει μεγάλο αρχαιολογικό, πολιτισμικό και αρχιτεκτονικό πλούτο, κληρονομιά της μεγάλης ιστορίας ορισμένων περιοχών (Ορεινός όγκος Ολύμπου). Ακόμη, τα εθνικά και ευρωπαϊκά μονοπάτια, που διασχίζουν τις περιοχές, προσδίδουν μία ιδιαίτερη αξία στις συγκεκριμένες ενότητες, αφού αποτελούν πολιτιστικές διαδρομές με διεθνές και εθνικό ενδιαφέρον, ενώ σε συνδυασμό με την σημαντική συγκέντρωση παραδοσιακών οικισμών, αρχαιολογικών χώρων και περιβαλλοντικών ιδιαιτεροτήτων συμβάλλουν στην ανάπτυξη του τουρισμού και της αναψυχής μέσω της ανάδειξης και αξιοποίησής τους.

Στο χάρτη Α.3.5.2.1, απεικονίζεται ο πολιτιστικός πλούτος των περιοχών και συγκεκριμένα, τα τοπόσημα διεθνούς και εθνικής εμβέλειας, οι θεσμοθετημένοι παραδοσιακοί οικισμοί, οι αρχαιολογικοί χώροι (θεσμοθετημένοι και μη), βάσει της λεπτομερής βάσης δεδομένων που παρέχεται από την κοινότητα «Πλειάδες» και διατίθεται ηλεκτρονικά, και τα θεσμοθετημένα ευρωπαϊκά και εθνικά μονοπάτια που διέρχονται από αυτές.

Πιο αναλυτικά, διεθνούς φήμης πολιτιστικά στοιχεία και ,φυσικά, τοπόσημα για τις περιοχές μελέτης, συναντάμε στη ΔΕ Λαμιέων με τον διεθνούς συμβολισμού αρχαιολογικό χώρο των Θερμοπυλών, στη ΔΕ Κυριακίου με το Μνημείο Διεθνούς Πολιτιστικής Κληρονομιάς (αναγνωρισμένο από την UNESCO) της Ιεράς Μονής του Οσίου Λουκά, στη ΔΕ Λιτοχώρου με τον Εθνικό Δρυμό του Ολύμπου, αλλά και στη ΔΕ Αμφίσσης με τον μεγαλύτερο ελαιώνα της Ελλάδας, τον χαρακτηρισμένο και προστατευόμενο παραδοσιακό ελαιώνα της Άμφισσας.

Επιπρόσθετα, η ύπαρξη διεθνούς και εθνικής σημασίας πολιτιστικές διαδρομές ενισχύει τη σημασία και την ανάγκη περεταίρω ανάδειξης της πολιτιστικής κληρονομιάς των ΔΕ. Τα Ευρωπαϊκά μονοπάτια διασχίζουν στο σύνολό τους, ορεινές και πεδινές

περιοχές, διερχόμενα ποικίλα οικοσυστήματα, προστατευμένες περιοχές (Εθνικοί Δρυμοί, NATURA 2000, RAMSAR κ.ά.), περιοχές ιδιαίτερου φυσικού κάλλους και πολιτισμικού ενδιαφέροντος. Προσφέρουν, έτσι, τη δυνατότητα για ποικίλες διερευνήσεις ως προς το φυσικό περιβάλλον, το δομημένο ανθρωπογενές περιβάλλον, την ιστορία, την πολιτισμική μας κληρονομιά, αλλά και τις επιπτώσεις από ανθρώπινες παρεμβάσεις. Το μονοπάτι Ε4 (6.300 χλμ.) ξεκινάει από το Γιβραλτάρ και περνώντας από τη νότια και την κεντρική Ευρώπη μέσω Ισπανίας, Γαλλίας, Ελβετίας, Αυστρίας, Γερμανίας, Ουγγαρίας και μέσω της ΠΓΔΜ φτάνει στην Ελλάδα, καταλήγοντας στην Αμμόχωστο της Κύπρου.

Τα εθνικά μονοπάτια που διασχίζουν τις ΔΕ είναι τα εξής:

Εθνικά μονοπάτια

02 Συνδέει τον Όλυμπο (Ε4) με το Πήλιο.

22 Συνδέει τον Παρνασσό με την Πάρνηθα.

31 Συνδέει την Πάτρα με την Αρχαία Ολυμπία.

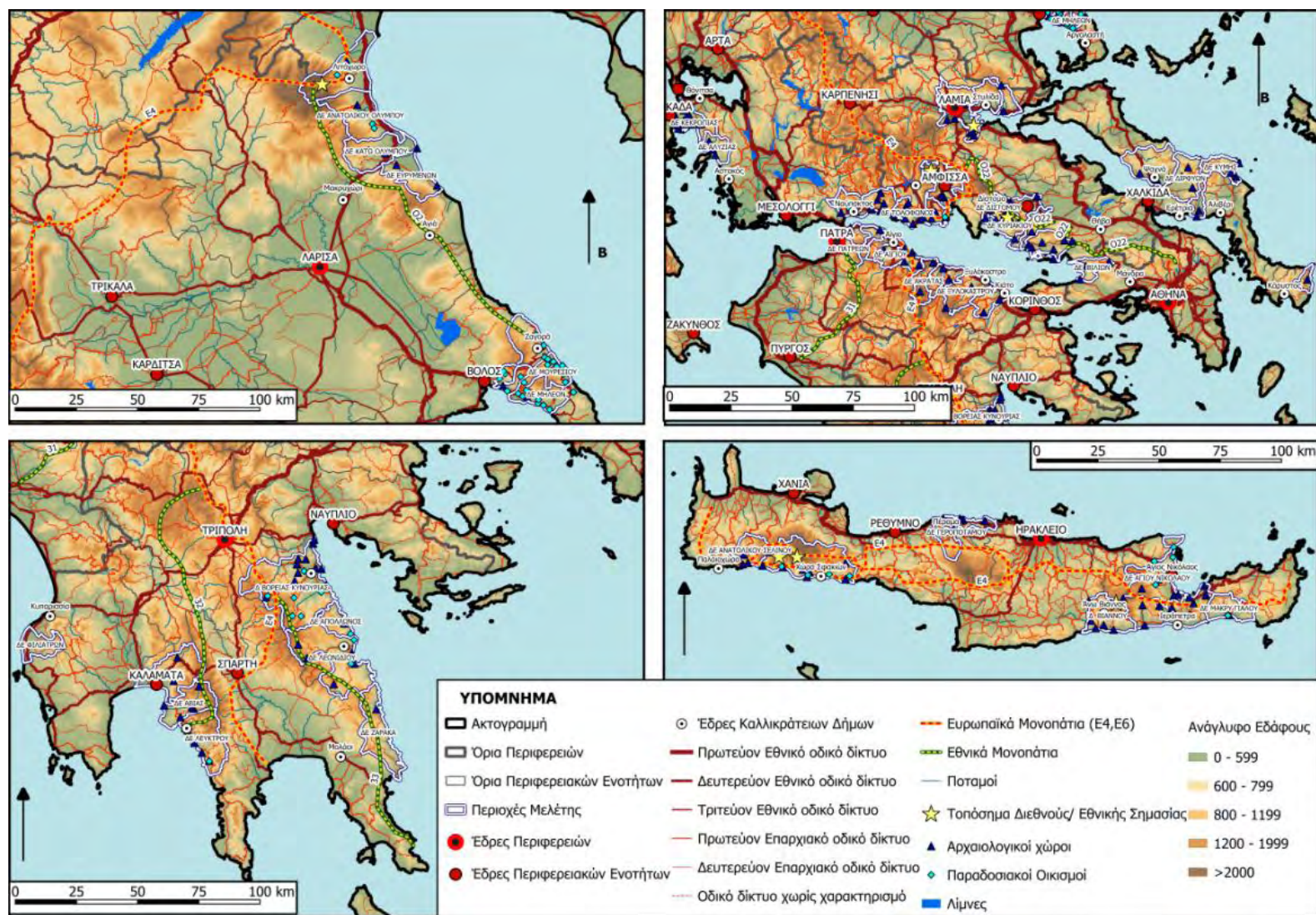
32 Συνδέει τη Βυτίνα με την Καρδαμύλη.

33 Συνδέει τον Άγιο Πέτρο Κυνουρίας με τον Κάβο Μαλιά. (Ελληνική Ομοσπονδία Ορειβάσις – Αναρρίχησης)

Παραδοσιακοί Οικισμοί

Στις περιοχές μελέτης μας υπάρχει ένας σημαντικός αριθμός παραδοσιακών οικισμών. Πρόκειται για 68 παραδοσιακούς οικισμούς οι οποίοι παρουσιάζονται αναλυτικά στο Παράρτημα (κατάλογος παραδοσιακών οικισμών) (Ν. Πανουτσόπουλος, 2007). Όπως παρουσιάζεται και στον χάρτη Α.3.5.2.1, η μεγαλύτερη συγκέντρωση παραδοσιακών οικισμών, στις περιοχές μελέτης, συναντάται στον Δήμο Ζαγορά-Μουρεσίου, στις ΔΕ Μακρινίτσας, Αγριάς, Αρτέμιδας και Μηλέων, στο Πήλιο, καθώς και στους Δήμους Βόρειας Κυνουρίας, και Νότιας Κυνουρίας, και τέλος, στην Κρήτη, στους Δήμους Σφακιών, Μυλοποτάμου και στην ΔΕ Αγίου Νικολάου (Υπουργείο Παραγωγικής Ανασυγκρότησης, Περιβάλλοντος και Ενέργειας, 2016). Η ύπαρξη παραδοσιακών

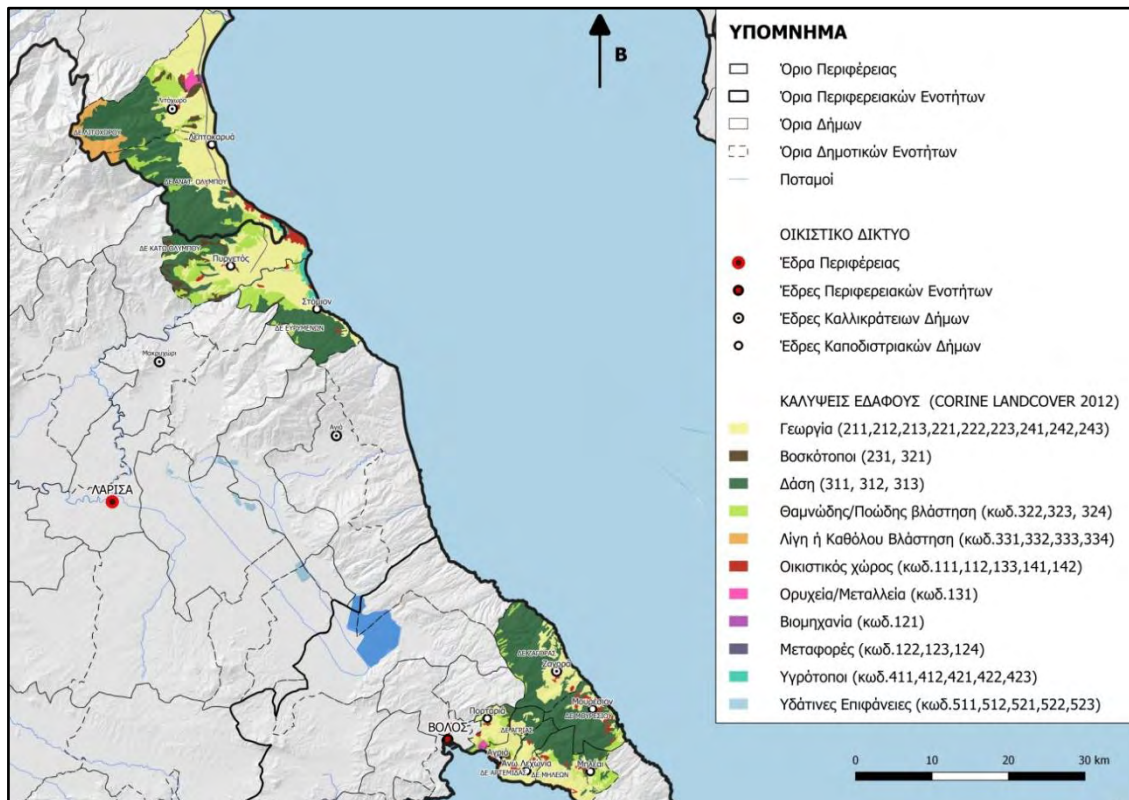
οικισμών μαρτυρά την αξιόλογη πολιτισμική κληρονομιά των περιοχών, και τη διατήρηση του τοπικού τους χαρακτήρα, ενώ το γεγονός ότι κάποιοι οικισμοί από αυτούς εμπίπτουν σε περιοχές περιβαλλοντικής προστασίας, όπως είναι τα Τοπία Ιδιαίτερου Φυσικού Κάλλους, δηλώνει πως συμβάλλουν και αποτελούν κομμάτι του φυσικού κάλλους των περιοχών. Οι παραδοσιακοί οικισμοί αποτελούν ιδιαίτερο κομμάτι του πολιτιστικού πλούτο της περιφέρειας και λειτουργούν ως πόλοι έλξης για τους τουρίστες.

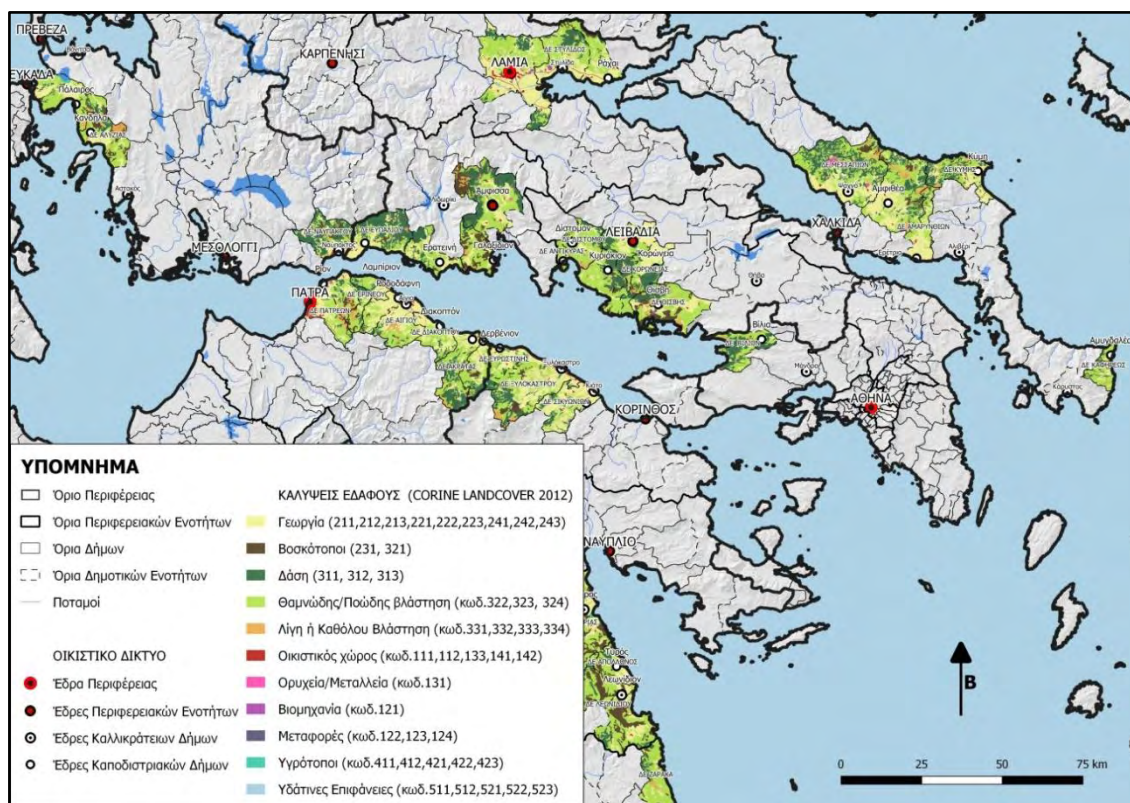
Χάρτης Α.3.5.2 2 Πολιτιστικό περιβάλλον των 58 ΔΕ. Πηγή: geodata, ΔΜΕΟ, PLEIADES, ιδία επεξεργασία

3.6 Καλύψεις Γης

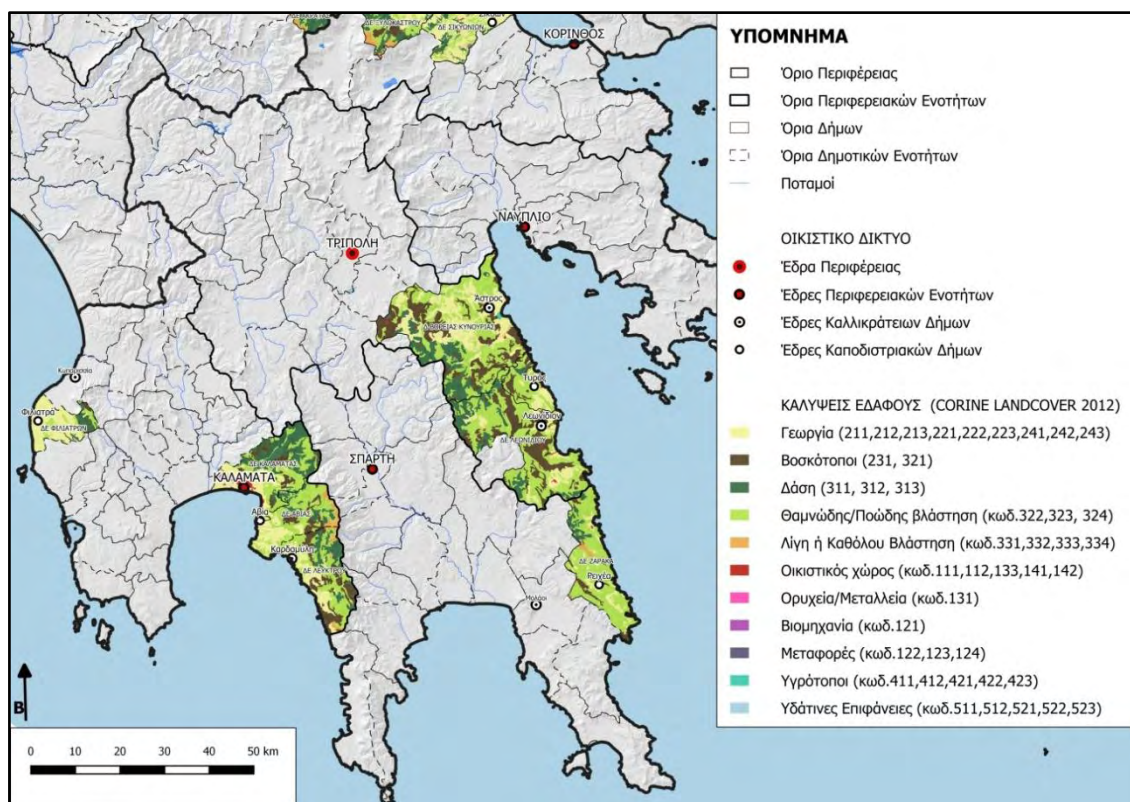
Οι καλύψεις γης για τις 58 ΔΕ υπολογίσθηκαν από το Corine Land Cover 2012, με την ολοκλήρωση του προγράμματος «GMS/Copernicus Initial Operations ή (GIO)Land Monitoring 2011-2013». Το πρόγραμμα αφορά την, σε εθνική κλίμακα, διόρθωση του χάρτη των μορφών/καλύψεων χρήσεων γης για το έτος 2000, την καταγραφή των χρήσεων γης κατά το έτος 2012. Επισημαίνεται ότι ο έλεγχος ποιότητας, των ανωτέρω δεδομένων, δεν έχει ολοκληρωθεί ακόμα από το Ευρωπαϊκό Οργανισμό Περιβάλλοντος (Εθνικό Κτηματολόγιο και Χαρτογράφηση, 2015)

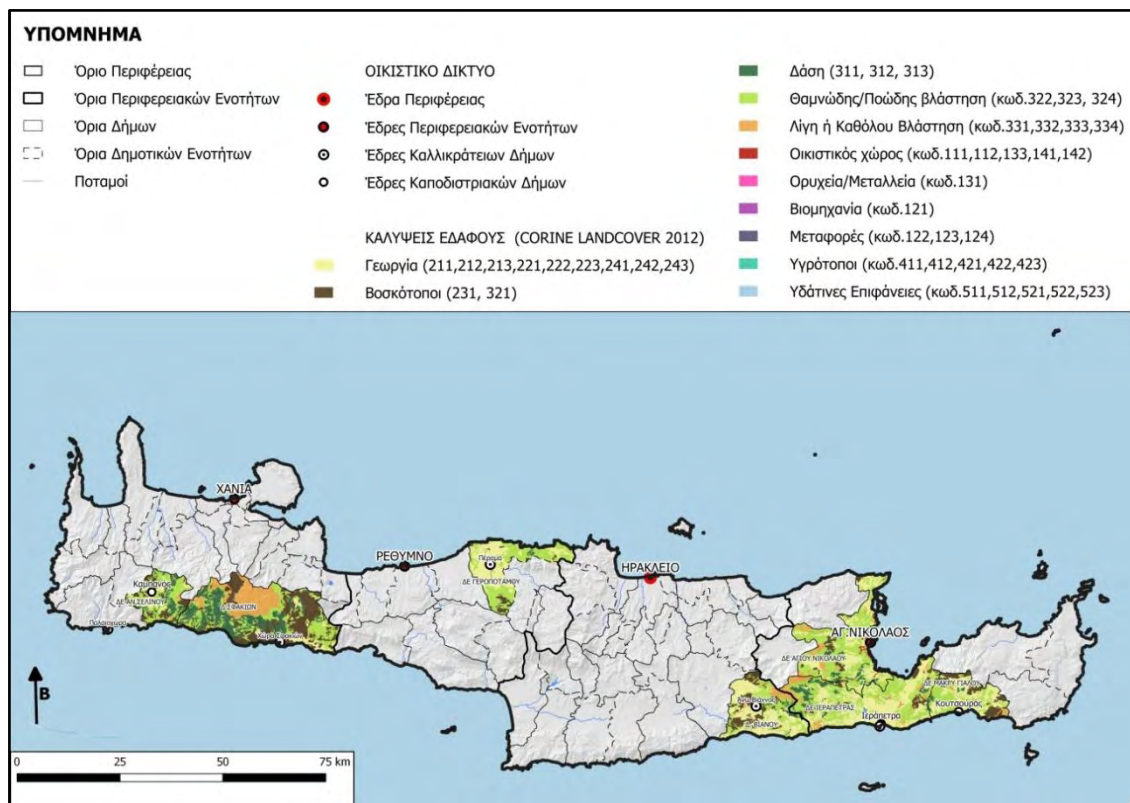
Χάρτης A.3.6. 1: Καλύψεις γης. Πηγή: Corine Land Cover (2012), geodata, ιδία επεξεργασία

Χάρτης Α.3.6. 2: Καλύψεις γης. Πηγή: Corine Land Cover (2012), geodata, ιδία επεξεργασία

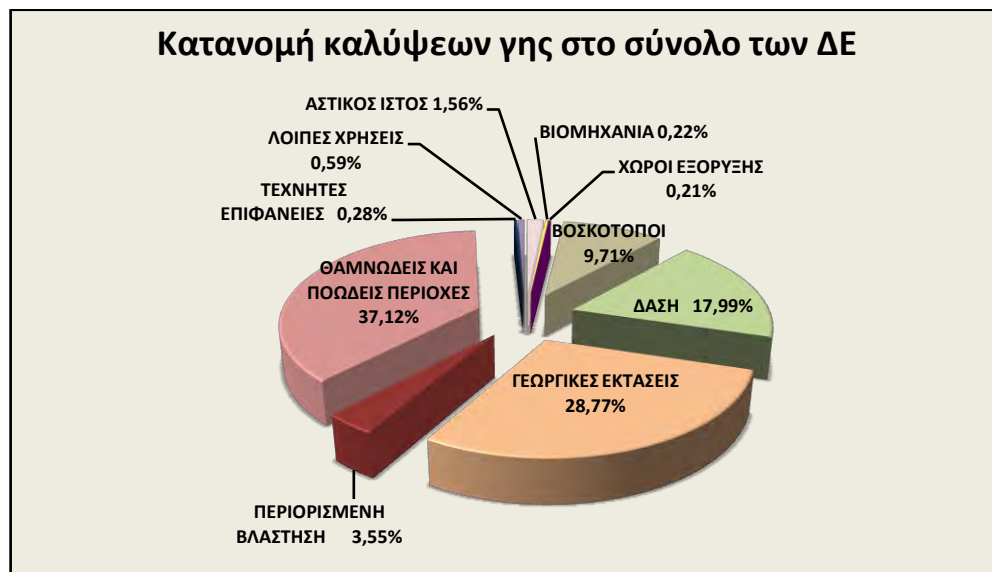

Χάρτης Α.3.6. 3: Καλύψεις γης. Πηγή: Corine Land Cover (2012), geodata, ιδία επεξεργασία

Χάρτης Α.3.6. 4: Καλύψεις γης. Πηγή: Corine Land Cover (2012), geodata, ιδία επεξεργασία

Στην πλειονότητα των ΔΕ, (βλ. Πίνακα 21 Παραρτήματος και Χάρτες Α.3.6.1-Α.3.6.4) οι καλύψεις γης που καταλαμβάνουν τη μεγαλύτερη έκταση τους είναι η γεωργία, ιδίως στις ΔΕ Αρτέμιδας, Βιάννου, Λαμιέων, Γεροποτάμου, Διακοπτού, Εχιναιών, Ευρωστίνης, Μηλέων, Πορταριάς, Σικυωνίων, και Φιλιατρών, όπου παρατηρείται και αυξημένος δείκτης τοπικής εξειδίκευσης στον πρωτογενή τομέα. Ακόμη, σημαντική θέση κατέχουν και οι καλύψεις γης που αφορούν αξιόλογα οικοσυστήματα, δηλαδή δάση και θαμνώδεις/ ποώδεις περιοχές (θάμνοι, φρύγανα, μακκία, ποώδεις βλάστηση). Οι ΔΕ που διαθέτουν τα μεγαλύτερα ποσοστά δασών είναι οι: Αγριάς, Ζαγοράς, Ανατολικού Ολύμπου, Αρτέμιδας, Βιλίων, Ευπαλίου, Ευρυμένων και Ναυπάκτου, ενώ στις περισσότερες περιοχές ορισμένες δασικές εκτάσεις προστατεύονται από την εθνική νομοθεσία (βλ. Κεφάλαιο 3.5.1). Επιπρόσθετα, οι περιοχές που διαθέτουν αρκετούς βοσκότοπους (κατηγορίες: λιβάδια και φυσικοί βοσκότοποι) είναι οι ΔΕ Αλυζίας, Βιάννου, Βόρειας Κυνουρίας, Γαλαξιδίου, Θίσβης, Λεωνιδίου, Λεύκτρου, με υψηλή συγκέντρωση στην περιφέρεια Κρήτης και πιο συγκεκριμένα στις ΔΕ Ανατολικού Σελίνου, Μακρύ Γιαλού και Σφακιών.

Γράφημα Α.3.6. 1: Κατανομή καλύψεων γης στο σύνολο των 58 ΔΕ. Πηγή: Corine Land Cover (2012), ίδια επεξεργασία

3.7 Παραγωγικές Δραστηριότητες

3.7.1. Ανανεώσιμες Πηγές Ενέργειας

Οι Ανανεώσιμες Πηγές Ενέργειας (ΑΠΕ) συνιστούν πηγές ενέργειας φιλικές προς το περιβάλλον και συνιστούν ειδικότερη έκφανση αλλά και βασική συνιστώσα της αειφόρου ανάπτυξης συμβάλλοντας παράλληλα στην απεξάρτηση της χώρας στον ενεργειακό τομέα και στην καλύτερη χωρική αξιοποίηση των φυσικών πόρων. Η παραγωγή ενέργειας από ΑΠΕ εντάσσεται στον δευτερογενή τομέα παραγωγής. Η Ευρωπαϊκή Οδηγία 2009/28/ΕΚ ορίζει τις ΑΠΕ ως: τις μη ορυκτές ανανεώσιμες πηγές ενέργειας, όπως η αιολική ενέργεια, η ηλιακή ενέργεια, η κυματική ενέργεια, η παλιρροϊκή ενέργεια, η ενέργεια από βιομάζα, ή άλλα αέρια που εκλύονται από χώρους υγειονομικής ταφής και από εγκαταστάσεις βιολογικού καθαρισμού, βιοαέρια, η γεωθερμική ενέργεια, η υδραυλική ενέργεια που αξιοποιείται από υδροηλεκτρικούς σταθμούς.

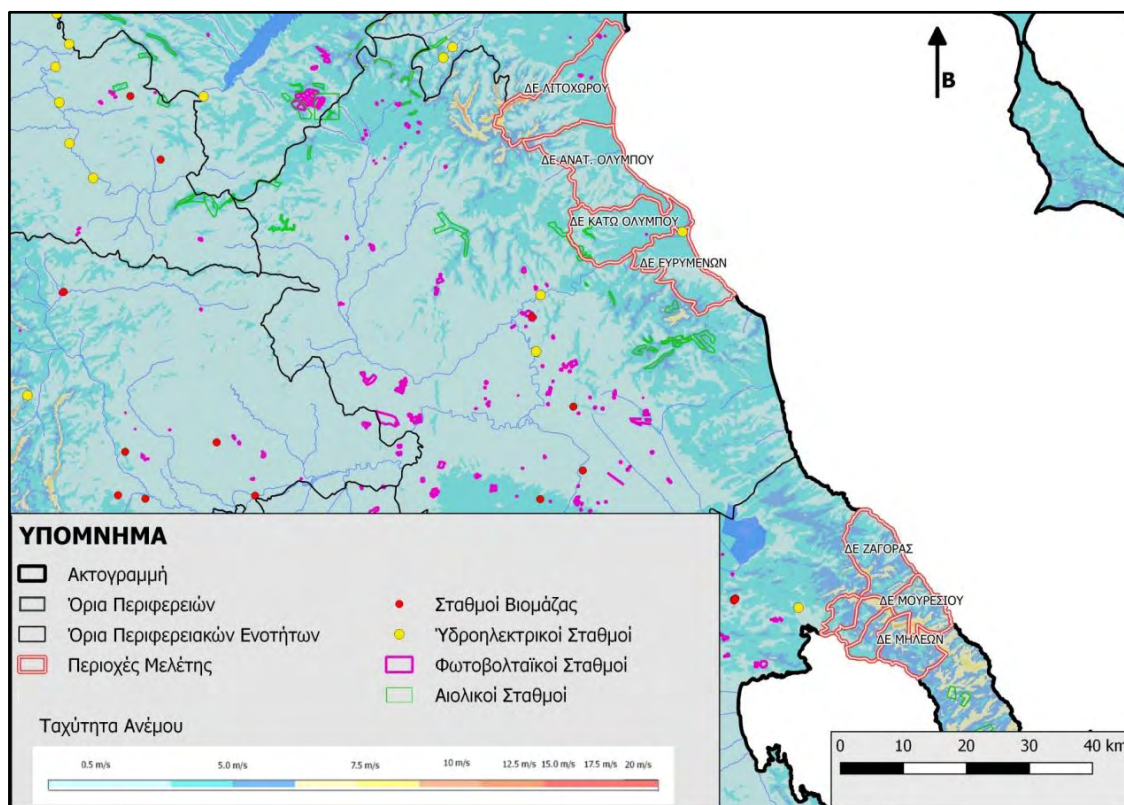
Το ελληνικό θεσμικό πλαίσιο για τις ΑΠΕ, αποτελείται από το ν.3468/2006, για την «Επιτάχυνση της ανάπτυξης των Ανανεώσιμων Πηγών Ενέργειας για την αντιμετώπιση της κλιματικής αλλαγής (εναρμόνιση με την Ευρωπαϊκή Οδηγία

2001/77/ΕΚ), με τον οποίο δόθηκαν τα πρώτα κίνητρα για τους ιδιώτες, (ο οποίος τροποποιήθηκε εν συνεχεία με το ν.3851/2010), ο ν.4001/2011 για «τη Λειτουργία Ενεργειακών Αγορών, Ηλεκτρισμού και Φυσικού Αερίου, για Έρευνα, Παραγωγή και δίκτυα μεταφοράς Υδρογονανθράκων». Επίσης, η Ρυθμιστική Αρχή Ενέργειας (ΡΑΕ) διαδραματίζει σημαντικό ρόλο καθώς σκοπός της είναι ο έλεγχος και η λειτουργία της αγοράς ενέργειας.

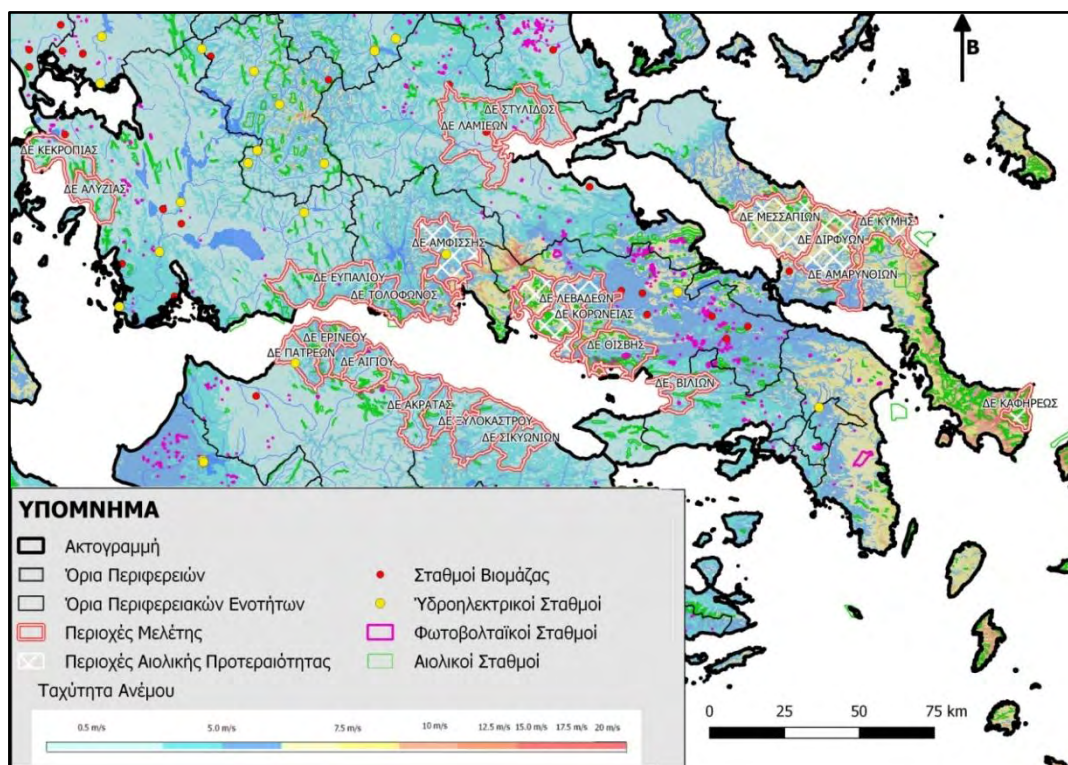
Το ΕΠΧΣΑΑ για τις ΑΠΕ (ΦΕΚ 2464/Β/2008) προβλέπει ρυθμίσεις που αφορούν την ανάπτυξη τους, τις περιοχές χωροθέτησης τους, απόδοσης τους, κλπ. Η ανάπτυξη των ΑΠΕ κρίνεται ιδιαιτέρως σημαντική καθώς *θα άρει την ενεργειακή απομόνωση αποκλεισμένων σήμερα περιοχών, θα συμβάλλει στη μείωση της ρυπογόνου ενέργειας, θα δημιουργήσει απασχόληση σε νέες τεχνολογίες αιχμής και θα συμβάλει στην ενεργειακή απεξάρτηση της χώρας και ιδιαίτερα ευαίσθητων περιοχών*. Επιπρόσθετα, διακρίνει τις περιοχές της ηπειρωτικής χώρας σε Περιοχές Αιολικής Προτεραιότητας (ΠΑΠ), *οι οποίες διαθέτουν συγκριτικά πλεονεκτήματα για την εγκατάσταση αιολικών σταθμών, ενώ ταυτόχρονα προσφέρονται από απόψεως επίτευξης των χωροταξικών στόχων*. Στις περιοχές αυτές, *εκτιμάται η μέγιστη δυνατότητα χωροθέτησης αιολικών εγκαταστάσεων (φέρουσα ικανότητα)*. (ΦΕΚ 2464/Β/2008)

Στους Χάρτες 3.7.1.1 έως 3.7.1.4, παρουσιάζονται στοιχεία για τις μορφές ΑΠΕ στις περιοχές μελέτης. Πιο συγκεκριμένα παρουσιάζονται οι Σταθμοί Βιομάζας, Υδροηλεκτρικοί, Φωτοβολταϊκοί και Αιολικοί σταθμοί που βρίσκονται σε στάδιο παραγωγής, λειτουργίας ή/και εγκατάστασης, σύμφωνα με στοιχεία της ΡΑΕ. Επιπρόσθετα, σχετικά με την αιολική ενέργεια στο χάρτη απεικονίζεται το Αιολικό Δυναμικό (ΡΑΕ), και φαίνεται σε ποιες περιοχές εμφανίζονται υψηλότερες ταχύτητες ανέμου (μέση ετήσια ταχύτητα του ανέμου, σε m/sec), και άρα πρόκειται για περιοχές καταλληλότερες για χωροθέτηση αιολικού δυναμικού. Ιδιαίτέρως σημαντικό αιολικό δυναμικό παρουσιάζεται στην Εύβοια, στις ΔΕ Καφηρέως, Μεσσαπίων, Διρφύων και Κύμης, και στην Κρήτη, στις ΔΕ Αγίου Νικολάου, Ιεράπετρας, Βιάννου και Μακρύ Γυαλού. Επίσης σημαντικό ποσοστό εμφανίζεται στις ΔΕ Διστόμου, Κυριακίου, Λεβαδέων, Κορωνείας και Θίσβης, καθώς επίσης και στις ΔΕ Ρίου και Ζάρακα. Συνεπώς, υπάρχουν περιθώρια αύξησης της εκμετάλλευσης του αιολικού δυναμικού

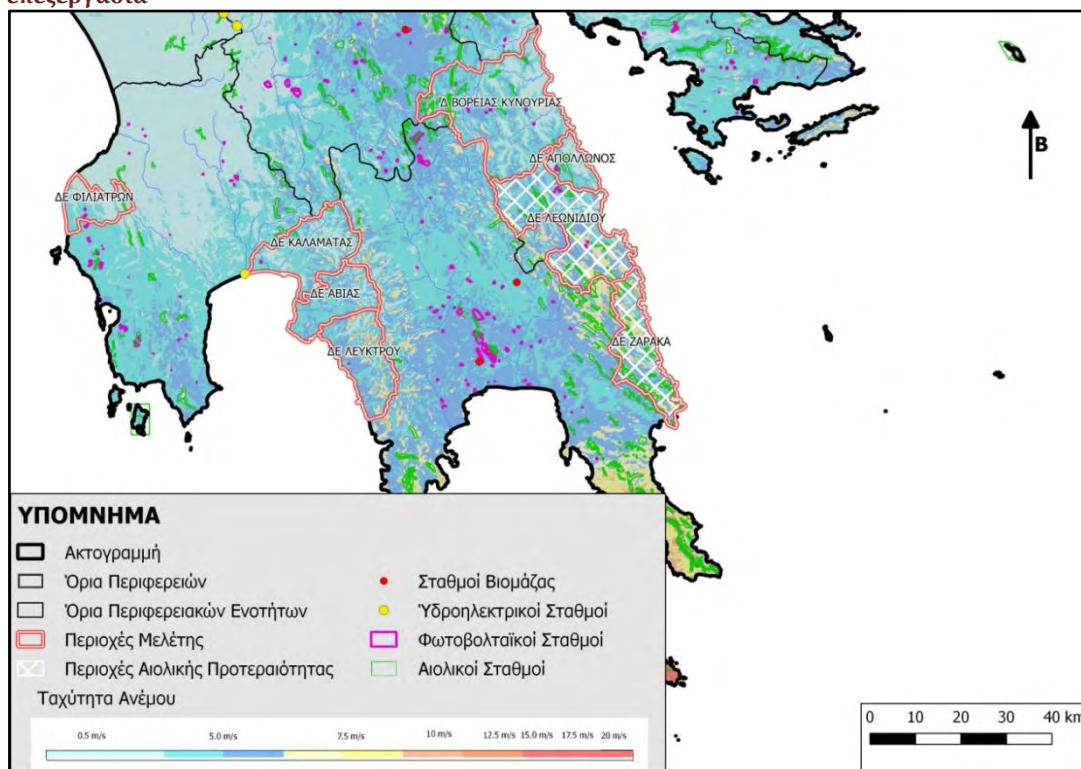
στις περιοχές αυτές. Επιπλέον, στη ΔΕ Ευπαλίου υπάρχει σημαντικός πόλος ηλεκτροπαραγωγής από αιολική ενέργεια, στο ορεινό της τμήμα, σύμφωνα με το ΕΠΧΣΑΑ Βιομηχανίας.

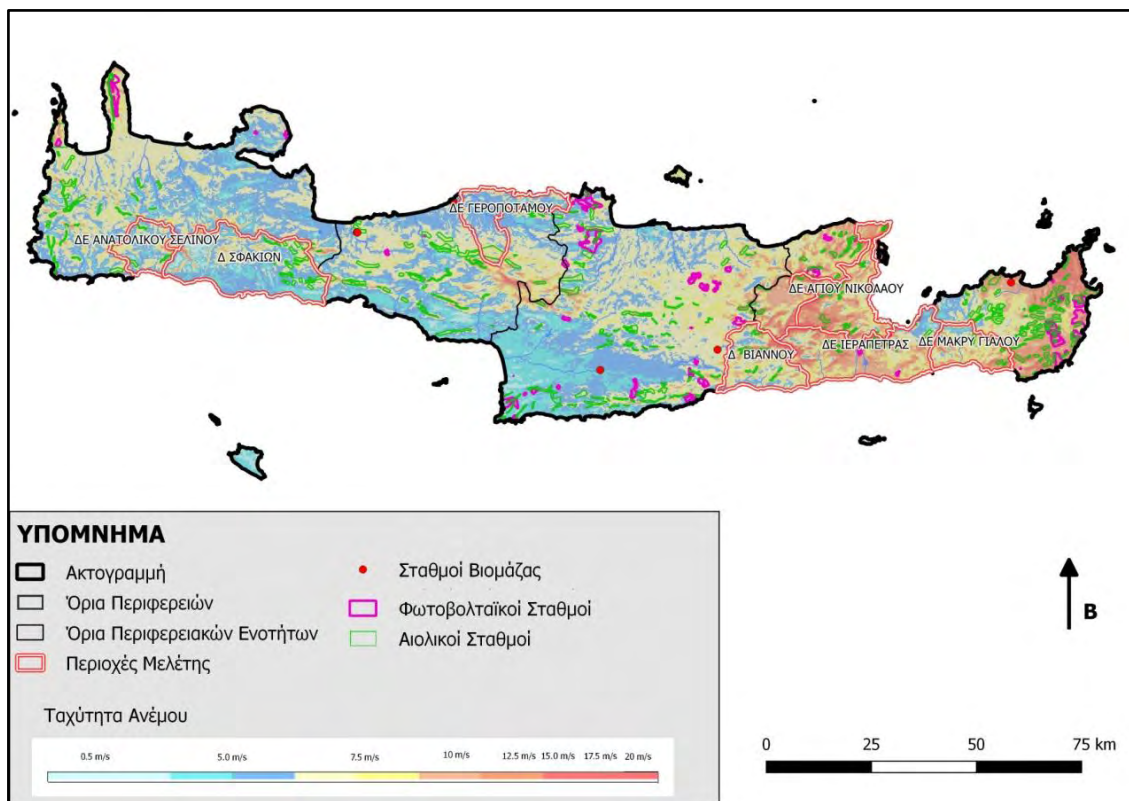
Χάρτης Α.3.7.1. 1: Σταθμοί ΑΠΕ και αιολικό δυναμικό. Πηγή: ΕΠΧΣΑΑ ΑΠΕ, ΡΑΕ, geodata, ιδία επεξεργασία

Χάρτης Α.3.7.1. 2 Σταθμοί ΑΠΕ και αιολικό δυναμικό. Πηγή: ΕΠΧΣΑΑ ΑΠΕ, ΡΑΕ, geodata, ιδία επεξεργασία

Χάρτης Α.3.7.1. 3 Σταθμοί ΑΠΕ και αιολικό δυναμικό. Πηγή: ΕΠΧΣΑΑ ΑΠΕ, ΡΑΕ, geodata, ιδία επεξεργασία

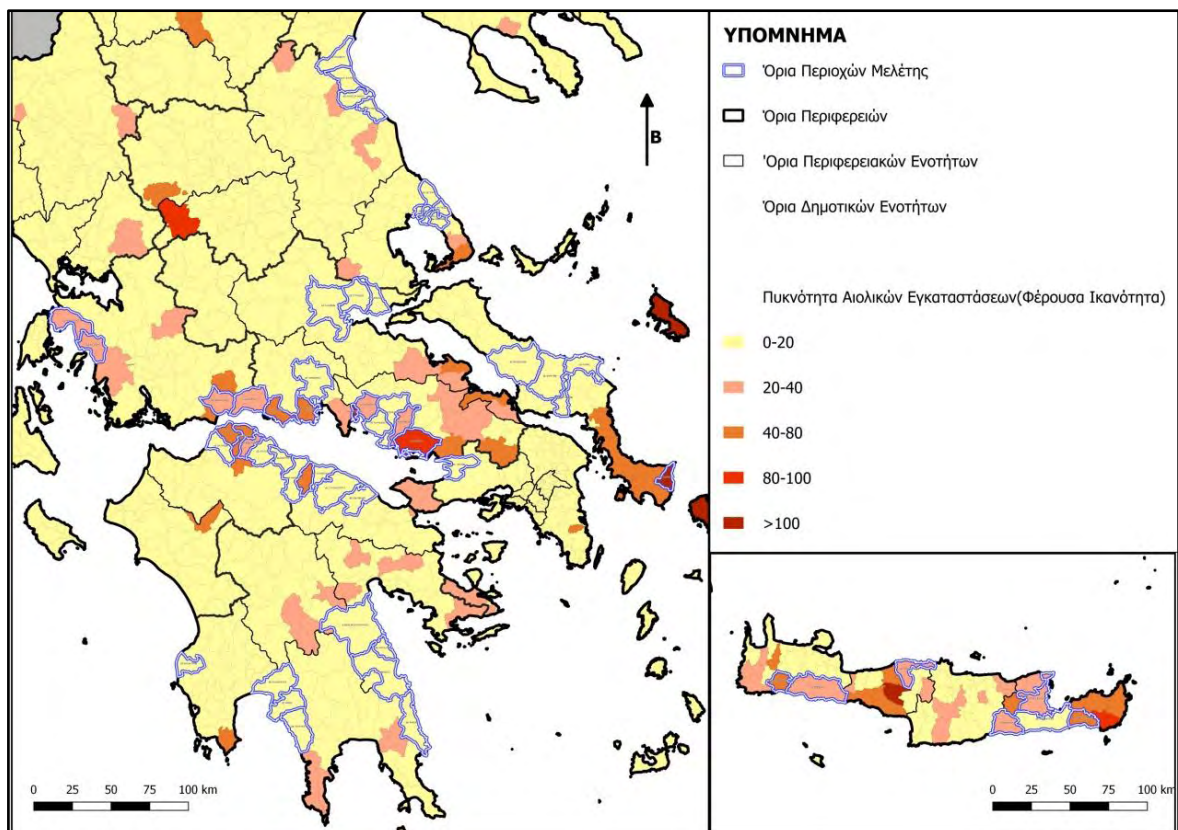

Χάρτης Α.3.7.1. 4: Σταθμοί ΑΠΕ και αιολικό δυναμικό. Πηγή: ΕΠΧΣΑΑ ΑΠΕ, ΡΑΕ, geodata, ιδία επεξεργασία

Όπως παρουσιάζεται στον χάρτη 3.7.1.5 οι περιοχές μελέτης που έχουν χαρακτηριστεί ως ΠΑΠ είναι οι εξής ΔΕ: Μεσσαπίων, Διρφύων, Κύμης, Αμφίσσης, Διστόμου, Λεβαδέων, Αντίκυρας, Κυριακίου, Καφηρέως, Λεωνιδίου και Ζάρακα. Οι δύο τελευταίες εμπίπτουν στην κατηγορία των ΠΑΠ 3 (φέρουσα ικανότητα 438 τυπικές Α/Γ, 876 MWe) ενώ οι υπόλοιπες στην ΠΑΠ 2 (φέρουσα ικανότητα: 1.619 τυπικές Α/Γ 3.238 MWe).

Η ΡΑΕ κατ' εφαρμογή των κανόνων και κριτηρίων χωροθέτησης αιολικών εγκαταστάσεων, σύμφωνα με το παράρτημα V, της υπ' αρ.49828/12.11.2008 ΚΥΑ, (ΦΕΚ 2464/2008), προχώρησε στον έλεγχο του κριτηρίου της μέγιστης επιτρεπόμενης πυκνότητας αιολικών εγκαταστάσεων σε επίπεδο Καποδιστριακών ΟΤΑ, βάσει των διαθέσιμων, στην Αρχή, στοιχείων και δεδομένων αναφορικά με τα όρια των ΟΤΑ και τις συντεταγμένες των ανεμογεννητριών των αιολικών σταθμών. Πιο συγκεκριμένα, στον επόμενο χάρτη (3.7.1.5), εμφανίζονται τα ποσοστά κάλυψης της επιτρεπόμενης

φέρουσας ικανότητας. Οι ΔΕ με το μεγαλύτερο ποσοστό φέρουσας ικανότητας (>100) είναι οι Καφηρέως και Αντίκυρας, και ακολουθεί η ΔΕ Θίσβης, με ποσοστό που κυμαίνεται μεταξύ 80 και 100. Εν συνεχεία, μεταξύ 40-80% φέρουσας ικανότητας κυμαίνονται οι ΔΕ Γαλαξιδίου και Τολοφώνος, Ρίου, Ερινέου και Αιγείρας, ενώ στην Κρήτη οι ΔΕ Μακρύ Γυαλού και Ανατολικού Σελίνου. Με μικρότερο ποσοστό (20-40) ακολουθούν οι ΔΕ Κεκροπίας, Αλυζίας, Ναυπάκτου, Ευπαλίου, Διστόμου, Κορωνείας, Συμπολιτεία, Γεροποτάμου, Αγίου Νικολάου και οι Δήμοι Σφακιών και Βιάννου. Όπως φαίνεται, η Περιφέρεια Στερεάς Ελλάδας και Κρήτης διαθέτουν τις ΔΕ με τα μεγαλύτερα ποσοστά φέρουσας ικανότητας. Από τις ΔΕ με τις υψηλότερες τιμές, που έχουν ενταχθεί σύμφωνα με το ΕΠΧΣΑΑ για τις ΑΠΕ στις ΠΑΠ 2, είναι οι Καφηρέως και Αντίκυρας, όπως επίσης και η ΔΕ Διστόμου.

Χάρτης Α.3.7.1. 5: Φέρουσα ικανότητα αιολικού δυναμικού ΔΕ. Πηγή: ΡΑΕ, geodata, ιδία επεξεργασία

3.7.2. Τουρισμός

ΕΠΧΣΑΑ για τον Τουρισμό

Στο ΕΠΧΣΑΑ για τον Τουρισμό, ο εθνικός χώρος κατηγοριοποιείται και προσεγγίζεται βάσει της έντασης και του είδους της τουριστικής δραστηριότητας, της γεωμορφολογίας και της ευαισθησίας των πόρων. Ακόμα, στο άρθρο 5 του παρόντος πλαισίου δίνονται κατευθύνσεις χωρικής οργάνωσης που αφορούν κάθε μία από τις κατηγορίες αυτές. Το υφιστάμενο πλαίσιο κατηγοριοποιεί τον εθνικό χώρο σε δέκα κατηγορίες - περιοχές Α) αναπτυγμένες, Β) αναπτυσσόμενες, Γ) με μειονεκτικά χαρακτηριστικά, Δ) μητροπολιτικές, Ε) παράκτιες και νησιά, ΣΤ) ορεινές, Ζ) πεδινές και ημιορεινές, Η) NATURA 2000, Θ) παραδοσιακοί οικισμοί, Ι) αρχαιολογικοί χώροι και μνημεία. Οι περιοχές μελέτης της παρούσας εργασίας δεν εντάσσονται σε όλες από τις παραπάνω κατηγορίες. Συγκεκριμένα, οι Δημοτικές Ενότητες που μελετώνται ανήκουν στις:

Α. Αναπτυγμένες τουριστικά περιοχές

Αναπτυγμένες τουριστικά περιοχές ορίζονται οι περιοχές με αναγνωρίσιμη τουριστική ταυτότητα ισχυρής φήμης, υψηλή συγκέντρωση¹⁰ μαζικού τουρισμού¹¹, αυξημένη πιθανότητα για φθίνουσα οικονομική απόδοση του τουριστικού πόρου και φυσικά υψηλό βαθμό εξάρτησης της τοπικής οικονομίας από την τουριστική δραστηριότητα. Κύριο στόχο του Ειδικού Πλαισίου αποτελεί η ανάδειξη στοιχείων ταυτότητας και αναγνωρισιμότητας των τουριστικά αναπτυγμένων αυτών περιοχών. Στη ζώνη αυτή εντάσσονται περιοχές των ΔΕ Ζαγοράς, Μουρεσίου, Αγριάς, Γεροποτάμου και Αγίου Νικολάου.

¹⁰ Σύμφωνα με το ΕΠΧΣΑΑ, ως «υψηλή συγκέντρωση τουρισμού» νοείται η συγκέντρωση επισκεπτών σε περιοχές εγγύς των ορίων της φέρουσας ικανότητας των πόρων του περιβάλλοντος και των υποδομών που εκφράζεται ως ο μέγιστος αριθμός ανθρώπων που μπορούν να φιλοξενούν οι περιοχές αυτές χωρίς να υποβαθμίζεται η ποιότητα τόσο του περιβάλλοντος όσο και της ζωής των κατοίκων και των επισκεπτών τους. Μπορεί να αφορά μαζικό ή εναλλακτικό τουρισμό. (ΦΕΚ1138/Β/2009)

¹¹ Ως «μαζικός» ορίζεται ο τουρισμός, που πληροί σωρευτικά τα παρακάτω: απευθύνεται στον ευρύ τουριστικό κοινό, διαμορφώνεται και διεκπεραιώνεται με οργανωμένο τρόπο από τουριστικούς φορείς και επιχειρήσεις και συνδέεται με τις εκάστοτε κυρίαρχες μορφές του. (ΦΕΚ1138/Β/2009)

Β. Αναπτυσσόμενες τουριστικά περιοχές

Οι τουριστικές αυτές περιοχές χαρακτηρίζονται από τη συγκέντρωση ιδιαίτερων χαρακτηριστικών φυσικού και πολιτισμικού περιβάλλοντος, από αξιολογή, κατά περίπτωση, ανάπτυξη τουριστικών δραστηριοτήτων και περιορισμένη αξιοποίηση πόρων που ενδιαφέρουν τον τουρισμό. Επιπλέον, σε αυτές τις περιοχές είναι δυνατόν να υπάρξει τόσο μεγαλύτερη διαφοροποίηση και εμπλουτισμός του τουριστικού προϊόντος, σε σύγκριση με τις ήδη αναπτυγμένες τουριστικά περιοχές, όσο και ανάπτυξη (υπαρκτή ή προγραμματιζόμενη) αποδεκτού επιπέδου υποδομών.

Η συγκεκριμένη κατηγορία αναπτύσσεται σε τρεις υποκατηγορίες (B1,B2,B3), δύο από τις οποίες (B1, B2), εντοπίζονται στις περιοχές μελέτης.

B1. Αναπτυσσόμενες τουριστικά με περιθώρια ανάπτυξης μαζικού τουρισμού

Στις ζώνες αυτές εντάσσονται περιοχές των ΔΕ Λιτοχώρου, Αν. Ολύμπου, Κάτω Ολύμπου, Ευρυμένων, Πορταριάς, Ευπαλίου, Ναυπάκτου, Αμαρυνθίων, Β.Κυνουρίας, Τύρου, Καλαμάτας, Αβιάς, Φιλιατρών, Κεκροπίας, Ιεράπετρας, Αγ. Νικολάου, και Μακρύ Γιαλού.

B2. Αναπτυσσόμενες τουριστικά περιοχές με περιθώρια ανάπτυξης εναλλακτικών μορφών τουρισμού

Στις ζώνες αυτές εντάσσονται περιοχές των ΔΕ Λιτοχώρου, Αν. Ολύμπου, Πορταριάς, Ευπαλίου, Αρτέμιδας, Μηλέων, Λαμιέων, Στυλίδος, Εχιναίων, Αμφίσσης, Γαλαξιδίου, Τολοφώνος, Ευπαλίου, Πατρέων, Ρίου, Συμπολιτείας, Ερινέου, Αιγίου, Διακοπτού, Ακράτας, Αιγείρας, Ευρωστίνης, Ξυλοκάστρου, Σικυνώνων, Διστόμου, Θίσβης, Βιλίων, Μεσσαπίων, Κύμης, Διρφύων, Αμαρυνθίων, Β.Κυνουρίας, Τύρου, Λεωνιδίου, Ζάρακα, Λεύκτρου, Καλαμάτας, Αβιάς, Κεκροπίας, Αλυζίας, Αν. Σελίνου, Ιεράπετρας, Αγ. Νικολάου, Δήμου Σφακιών και Βιάννου.

Δ. Μητροπολιτικές περιοχές

Οι περιοχές αυτές ταυτίζονται με τα όρια των μητροπολιτικών συγκροτημάτων Αθήνας και Θεσσαλονίκης. Στις μητροπολιτικές περιοχές εντάσσεται η ΔΕ Βιλίων.

Ε. Παράκτιες περιοχές και Νησιά

Πρόκειται για τις περιοχές του ηπειρωτικού χώρου συμπεριλαμβανομένης της νήσου Εύβοιας που αντιστοιχούν σε χερσαία ζώνη πλάτους 350 μέτρων από την γραμμή του αιγιαλού και για το σύνολο της εδαφικής περιφέρειας των νήσων.

Η χερσαία ζώνη πλάτους 350μ. όλων των περιοχών μελέτης εντάσσεται σε αυτή την κατηγορία του πλαισίου. Στις παράκτιες περιοχές των υπό στοιχείων Α, Β, και Δ του άρθρου 4 κατηγοριών χώρου (Αναπτυγμένες τουριστικά περιοχές, Αναπτυσσόμενες τουριστικά περιοχές, Μητροπολιτικές Περιοχές) διακρίνεται ζώνη υψηλής ανταγωνιστικότητας διαφόρων οικονομικών δραστηριοτήτων, η οποία εκτείνεται σε απόσταση 350 μ. από τον αιγιαλό και έχει ιδιαίτερη σημασία για την ανάπτυξη του τουρισμού. Στη ζώνη αυτή περιορίζονται χρήσεις μη συμβατές με τον τουρισμό (βιομηχανία κλπ)

ΣΤ. Ορεινές Περιοχές

Πρόκειται για τις περιοχές της χώρας που εκτείνονται σε υψόμετρο άνω των 600 μ. Βασικό στόχο αποτελεί η προστασία, αναβάθμιση και ανάδειξη των, ενδιαφερόντων για τον τουρισμό, επιλεγμένων πόρων του ορεινού χώρου. Το σύνολο των 58 ΔΕ ανήκει σε αυτή την κατηγορία χώρου του Ειδικού Πλαισίου, καθώς όπως φαίνεται και στο χάρτη Α.3.7.2.1, μεγάλο τμήμα των 58 ΔΕ που μελετώνται, βρίσκεται σε υψόμετρο μεγαλύτερο των 800μ.. Για την ανάδειξη του τουριστικού προϊόντος των ορεινών περιοχών, το ειδικό πλαίσιο συνιστά τη βελτίωση της προσβασιμότητας, τη συγκρότηση τοπικών πολυθεματικών δικτύων, την αξιοποίηση του οικιστικού πλεονάσματος των φθινόντων και εγκαταλελειμμένων οικισμών και την προβολή των προορισμών.

Η. Περιοχές του Δικτύου Φύση 2000 και λοιπές περιοχές περιβαλλοντικής ευαισθησίας

Περιλαμβάνονται περιοχές του Δικτύου Φύση (NATURA) 2000 και άλλες περιοχές περιβαλλοντικής ευαισθησίας όπως κηρυγμένοι ιστορικοί τόποι, καταφύγια άγριας ζωής, κ.λπ., όπως έχουν οριοθετηθεί σύμφωνα με τις κείμενες διατάξεις.

Θ. Παραδοσιακοί οικισμοί

Περιλαμβάνονται οι χαρακτηρισμένοι ως τέτοιοι, κατά τις κείμενες διατάξεις, οικισμοί.

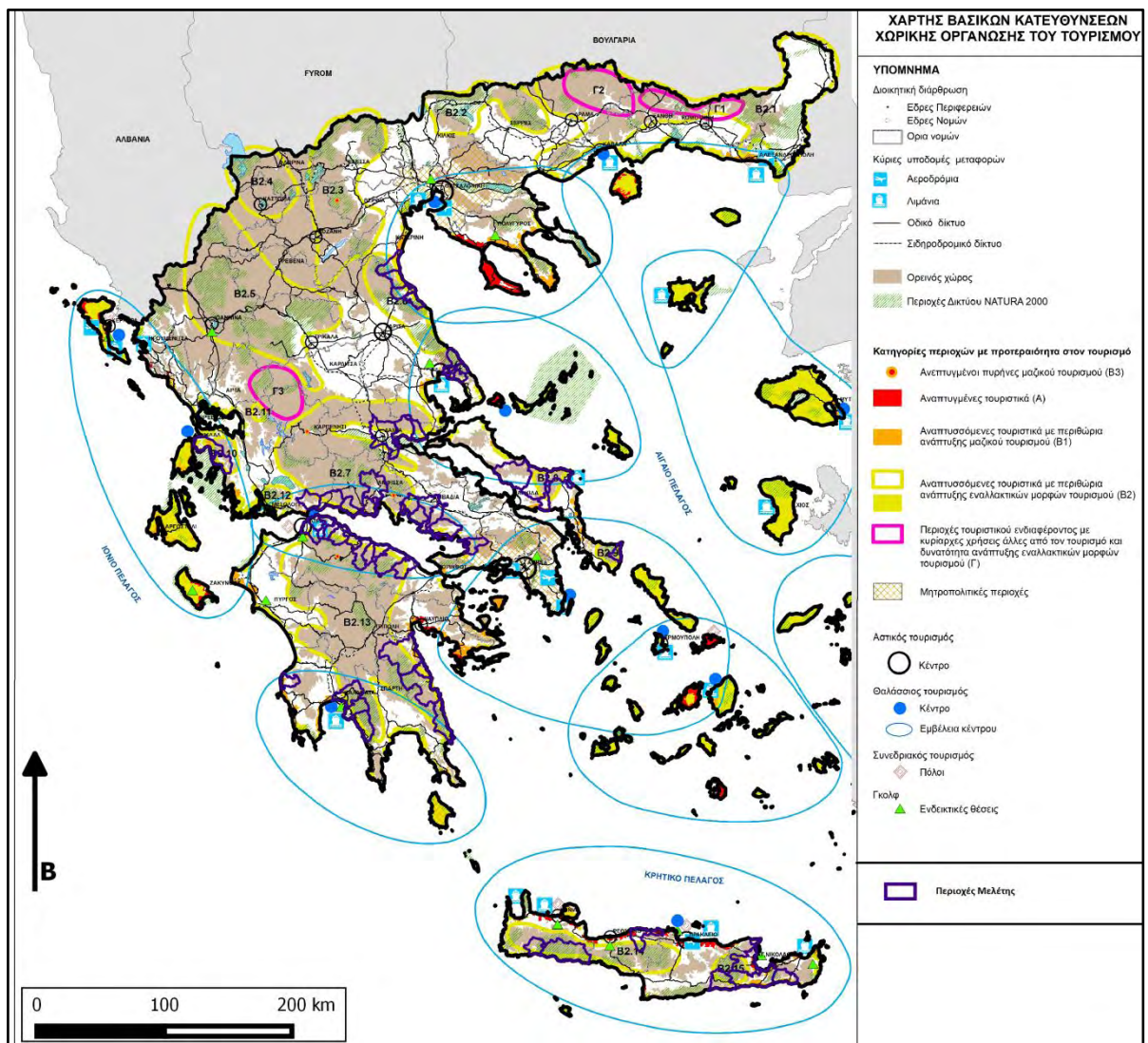
Ι. Αρχαιολογικοί χώροι και μνημεία

Περιλαμβάνονται οι οροθετημένοι κατά τις κείμενες διατάξεις αρχαιολογικοί χώροι και μνημεία.

Επιπρόσθετα, στο άρθρο 6 του πλαισίου αναπτύσσονται οι ειδικές μορφές τουρισμού που μπορούν να αναπτυχθούν στην Ελλάδα. Συγκεκριμένα και σύμφωνα με το χάρτη του ΕΠΧΣΑΑ, οι μορφές τουρισμού που μπορούν να αναπτυχθούν στις περιοχές μελέτης της παρούσας εργασίας είναι οι εξής:

- ✓ Ο **Συνεδριακός-εκθεσιακός τουρισμός** προωθείται στις ευρύτερες περιοχές των αστικών κέντρων και στις αναπτυγμένες τουριστικά περιοχές της χώρας με επαρκή συγκοινωνιακή σύνδεση και ευκαιρίες για απόλαυση εκδηλώσεων σύγχρονου πολιτισμού (μουσεία, φεστιβάλ, εκθέσεις, κ.α.), γαστρονομία, επίσκεψη αξιοθέατων, κ.λπ. Αυτή η μορφή θα μπορούσε να αναπτυχθεί στις Δημοτικές Ενότητες Πατρέων και Καλαμάτας.
- ✓ Ο **Αστικός τουρισμός** προωθείται κατά προτεραιότητα στις μεγάλες πόλεις της χώρας και κατά συνέπεια στις ΔΕ Πάτρας, Καλαμάτας και Λαμιέων. Προτεραιότητα έχει η ανάδειξη και αναβάθμιση των ιστορικών κέντρων, μνημείων, αρχαιολογικών χώρων και λοιπών αξιόλογων στοιχείων του φυσικού και πολιτιστικού περιβάλλοντός τους.
- ✓ Ο **Θαλάσσιος τουρισμός** προσδιορίζεται από τη δυνατότητα χρήσης ιδιόκτητων και εκμισθωμένων σκαφών αναψυχής διαφορετικών μεγεθών και εμβέλειας ταξιδιών, μέσω της δημιουργίας κέντρων εξυπηρέτησης του μεγαλύτερου δυνατού συνδυασμού θαλάσσιων δραστηριοτήτων του τουρισμού. Τα κέντρα θαλάσσιου τουρισμού δύναται να αναπτυχθούν στις ΔΕ Πατρέων με ακτίνα επιρροής τις ακτές του Κορινθιακού και Πατραϊκού Κόλπου, της Δυτικής Ελλάδας και νήσων του Ιονίου και Καλαμάτας με ακτίνα επιρροής τις ακτές της Νοτιο-Δυτικής και Νοτιο-Ανατολικής Πελοποννήσου.

- ✓ Ο **Πολιτισμικός τουρισμός** αναπτύσσεται σε όλες τις ΔΕ με δυνατότητες αναβάθμισης και ανάδειξης τους πολιτιστικού πλούτου (πολιτιστικές διαδρομές, εθνικά και ευρωπαϊκά μονοπάτια, μνημεία).
- ✓ Ο **Θρησκευτικός τουρισμός** αναπτύσσεται σε όλες τις ΔΕ μέσω ιεραρχημένης ανάδειξης των θρησκευτικών χώρων (μοναστήρια, λατρευτικών χώρων κλπ) που μπορεί να διαθέτουν
- ✓ Ο **Αθλητικός τουρισμός ενισχύεται** μέσω της αξιοποίησης των αθλητικών εγκαταστάσεων των μεγάλων πόλεων. Επίσης, προωθείται η δημιουργία εγκαταστάσεων γκολφ, αφού αποτελεί μία μορφή τουρισμού που της οποίας η ζήτηση αυξάνεται διεθνώς και επιπλέον δεν έχει εποχικό χαρακτήρα. Οι εγκαταστάσεις αυτές δύναται να χωροθετηθούν μετά από εξειδικευμένη μελέτη στις ΔΕ Πατρέων, Καλαμάτας και Αγ.Νικολάου.
- ✓ Οι **Αθλητικές δραστηριότητες του ορεινού χώρου** προωθούνται μέσω δράσεων που αφορούν στην ανάπτυξη αθλητικών δραστηριοτήτων (σπορ) του ορεινού χώρου (π.χ. ορειβασία, αναρρίχηση, κανόε–καγιάκ, rafting, αλεξίπτωτο πλάγιάς).
- ✓ Ο **Τουρισμός φύσης (οικοτουρισμός – αγροτουρισμός)** αναπτύσσεται στον ορεινό χώρο και σε ενδιαφέρουσες περιβαλλοντικά περιοχές όπως περιοχές του δικτύου Φύση (NATURA) 2000, και Τοπία Ιδιαίτερου Φυσικού Κάλους (Τ.Ι.Φ.Κ.), δάση καθώς και σε περιοχές του αγροτικού χώρου που παρουσιάζουν ενδιαφέρον για τον τουρισμό.

Χάρτης Α.3.7.2. 1: Χάρτης βασικών κατευθύνσεων χωρικής οργάνωσης του Τουρισμού. Πηγή: ΕΠΧΣΑΑ Τουρισμού, ίδια επεξεργασία

Τέλος, στο άρθρο 9 του ειδικού πλαισίου περιγράφονται οι *Σύνθετες και Ολοκληρωμένες Τουριστικές Υποδομές Μεικτής Χρήσης*.

Πρόκειται για τη συνδυασμένη ανάπτυξη ξενοδοχείων διαφόρων λειτουργικών μορφών / τύπων υψηλών προδιαγραφών (4 ή 5 αστερών), υπηρεσιών αναψυχής και άθλησης, εγκαταστάσεων ειδικής τουριστικής υποδομής (συνεδριακά κέντρα, γκολφ, κέντρα θαλασσοθεραπείας, κ.ά.) ως διακεκριμένα τμήματα των ξενοδοχειακών εγκαταστάσεων και προαιρετικά κατοικιών προς πώληση στις οποίες θα προβλέπεται η δυνατότητα παροχής ξενοδοχειακών υπηρεσιών υψηλού επιπέδου. (ΦΕΚ1138/Β/2009)

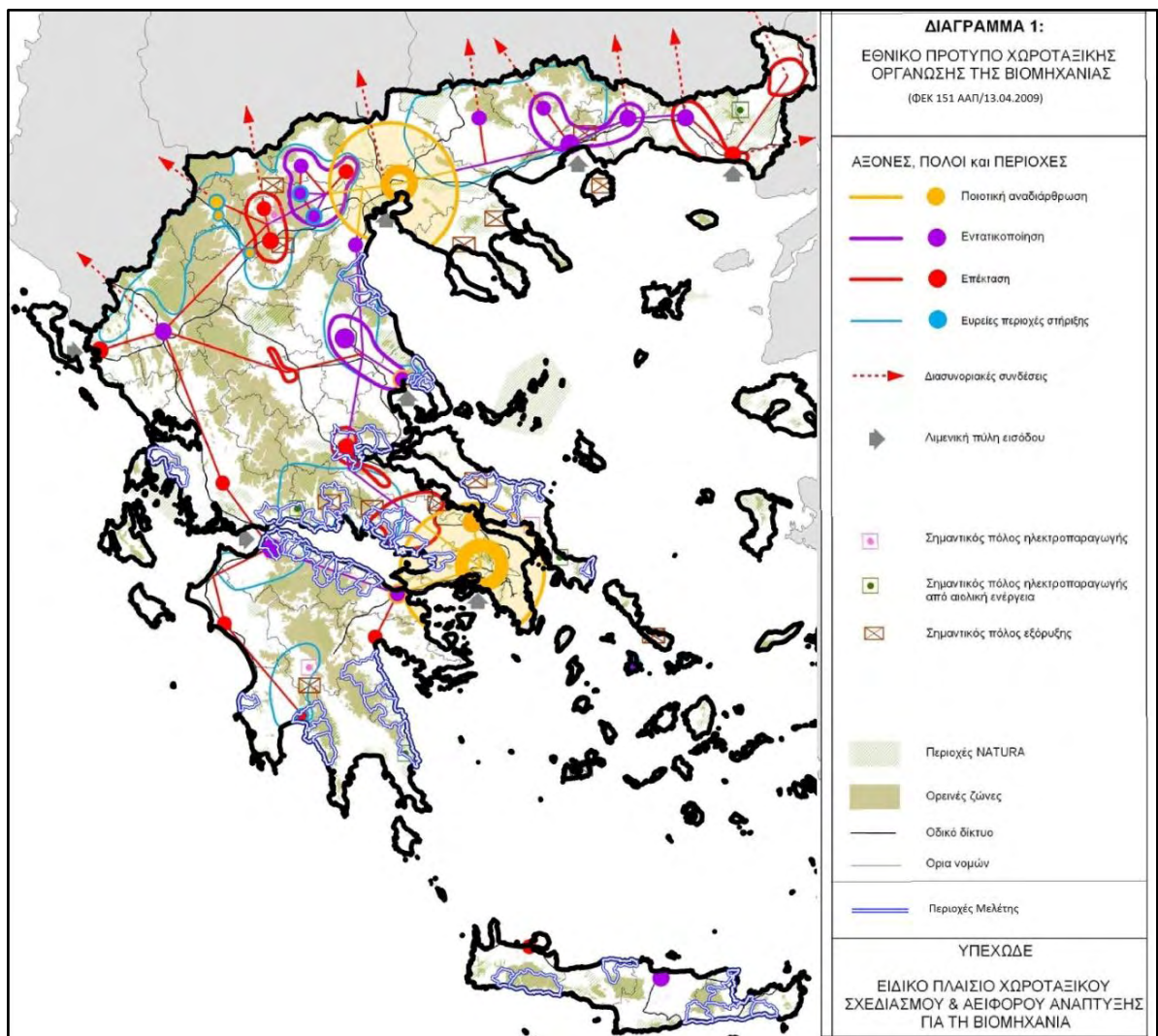
Οι τουριστικές αυτές υποδομές μπορούν να χωροθετηθούν σε περιοχές με υψόμετρο μικρότερο των 600 μ. και σε γήπεδα μεγαλύτερα των 150 στρ., ενώ δεν επιτρέπεται να αναπτυχθούν σε δάση, δασικές εκτάσεις, σε γη που χαρακτηρίζεται υψηλής παραγωγικότητας, σε περιοχές απόλυτης προστασίας της φύσης και προστασίας της φύσης, σε μητροπολιτικές περιοχές και σε νησιά μικρότερα των 90000 στρ. Η ανάπτυξη τους είναι δυνατή σε οργανωμένους υποδοχείς με τους όρους δόμησης που ισχύουν για τις ΠΟΤΑ.

3.7.3. Βιομηχανία

Η βιομηχανική δραστηριότητα έχει άμεση σχέση με τις διαστάσεις της βιώσιμης ανάπτυξης (προστασία του περιβάλλοντος, κοινωνική ισότητα και συνοχή και οικονομική ευημερία), καθώς απορροφά ένα μεγάλο μέρος της απασχόλησης και η εξέλιξή της επηρεάζει την κοινωνική συνοχή, ενώ αποτελεί βασική συνιστώσα της συνολικής οικονομικής δραστηριότητας. Ο δευτερογενής τομέας παραγωγής περιλαμβάνει τη βιομηχανία, την εξόρυξη, την ενέργεια, και τη συλλογή και διανομή νερού. Η βιομηχανία αποτελεί τον πυρήνα του δευτερογενή τομέα και συγκροτεί μια ομάδα κλάδων με σημαντικά κοινά χαρακτηριστικά από άποψη οικονομικών αλλά και χωροθετικών παραμέτρων (ΦΕΚ 151 ΑΑΠ/2009). Το σύγχρονο παγκόσμιο φαινόμενο της αποβιομηχάνισης, απειλεί με την εξάλειψή της, συνεπώς και την ύφεση της οικονομίας. Η ανάπτυξη της βιομηχανίας, παρουσιάζει θετικές σχέσεις με τον πρωτογενή τομέα, λόγω της αξιοποίησης πρώτων υλών (γεωργία, ορυκτά), ενώ σχετίζεται άμεσα και με τον τριτογενή τομέα, λόγω της ενίσχυσής της από τις υπηρεσίες, όπως, το εμπόριο, τις συμβουλευτικές και χρηματοοικονομικές επιχειρήσεις. Ακόμη, οι εξαρτήσεις της, από τις μεταφορικές υποδομές, τις υποδομές μεταφοράς ενέργειας, και το θαλάσσιο μέτωπο (και λιμάνια) παρουσιάζουν ισχυρές τάσεις ως προς τη χωροθέτησή τους. Η χωρική οργάνωση της βιομηχανίας, αφορά τόσο την διάσπαρτη σημειακή χωροθέτησή της, όσο και την ύπαρξη οργανωμένων υποδοχέων. Από τη μια πλευρά, η διάσπαρτη χωροθέτηση σε κάποιες περιπτώσεις οδηγεί σε αρνητικά αποτελέσματα, όπως, έντονες περιβαλλοντικές πιέσεις και συγκρούσεις χρήσεων, ενώ σε κάποιες άλλες έχει θετικές συνέπειες καθώς «τονώνει» τις μικρές τοπικές αγορές,

μειώνει τις μετακινήσεις και κατ' επέκταση την κυκλοφοριακή και περιβαλλοντική ένταση-πίεση και σε συνθήκες όπου δεν υπάρχει κρίσιμη μάζα για την χωροθέτηση υποδοχέων, η εξωαστική χωροθέτηση αποτελεί το μόνο εργαλείο. Η χωροθέτηση της σε οργανωμένους υποδοχείς, οι οποίοι αποτελούν κατά κύριο λόγο αντικείμενο ιδιωτικής πρωτοβουλίας (και άρα είναι αναγκαία η διαμόρφωση ενός πλαισίου που τις διέπει να καταστεί ελκυστικό), είναι ένα εργαλείο το οποίο συνεισφέρει στην αποτελεσματικότερη αντιμετώπιση των πολλαπλών προκλήσεων.

Το ΕΠΧΣΑΑ της Βιομηχανίας, το οποίο στοχεύει στη βιώσιμη ανάπτυξη της και στην εξυγίανση της χωροθέτησής της σε επίπεδο χρήσεων γης, κατηγοριοποιεί τις περιοχές δίνοντας κατευθύνσεις βάσει της κατηγορίας αυτής. Όπως απεικονίζεται και στο χάρτη 3.7.3.1, οι περιοχές μελέτης εντάσσονται ως επί το πλείστον, στις Ευρείες Περιοχές Στήριξης, δηλαδή παρουσιάζοντα ως περιοχές με βιομηχανική δράση βάσει παραδοσιακού χαρακτήρα, δεχόμενες όμως πιέσεις, και ελλিপών δυνατοτήτων ειδίκευσης, ενώ η ευρύτερη ζώνη τους υφίσταται πιέσεις και σε άλλους τομείς και ειδικότερα στη γεωργία. Η γενική κατεύθυνση πολιτικής του Ειδικού Πλαισίου, είναι η στήριξη της ήπιας και σταδιακής προσαρμογής τους, και η αποφυγή παρεμβάσεων που μπορεί να πυροδοτήσουν φαινόμενα γρήγορης αποβιομηχάνισης και αποσταθεροποίησης της αγοράς εργασίας (λήψη μέτρων για πρόληψη και την προστασία του περιβάλλοντος, παροχή δυνατότητας διατήρησης και επανάχρησης αξιόλογων βιομηχανικών κτιρίων και περιοχών). Πρόκειται για τις ΔΕ Πάτρας, Ρίου, Ερινέου, Συμπολιτείας, Ευπαλίου, Κυριακίου, Διστόμου, Αντικύρας, Γαλαξιδίου, Ανατολικού Ολύμπου, Κάτω Ολύμπου, Αγριάς, Αρτέμιδας και Καλαμάτας. Στην κατηγορία Περιοχές Επέκτασης, στις οποίες διαμορφώνονται ή θα διαμορφωθούν, σύμφωνα με το Ειδικό Πλαίσιο, μέσω δράσεων του σχεδιασμού ή/και από εξωγενείς παράγοντες και τις τάσεις της αγοράς, δυνατότητες εκκίνησης διαδικασιών ανάπτυξης της βιομηχανίας, με κύριες κατευθύνσεις για μέριμνα της προστασίας του περιβάλλοντος, την κάλυψη των ελλείψεων στις υφιστάμενες υποδομές και την προώθηση οργανωμένων υποδοχέων με στόχο τον σταδιακό περιορισμό των δυνατοτήτων διάσπαρτης χωροθέτησης. Οι κατευθύνσεις αφορούν τις ΔΕ Λαμίας, Καλαμάτας, Θίσβης, Κορωνείας και Λεβαδέων.

Χάρτης Α.3.7.3. 1: Εθνικό Πρότυπο Χωροταξικής Οργάνωσης της Βιομηχανίας. Πηγή: ΕΠΧΣΑΑ Βιομηχανίας, ιδία επεξεργασία

Συνολικά για τις περιοχές μελέτης, παρουσιάζονται κυρίως μικρές επιχειρήσεις, (ιδίως του μεταποιητικού κλάδου) με μικρό αριθμό απασχολούμενων, έχοντας τον χαρακτήρα μικρών οικογενειακών επιχειρήσεων.

Όπως παρουσιάζεται και στους χάρτες του κεφαλαίου 3.6 (Χρήσεις Γης) σύμφωνα με το CORINE 2012, τη σημαντικότερη συγκέντρωση βιομηχανικών χρήσεων, και λατομείων-μεταλλείων, παρουσιάζουν οι ΔΕ Λιτοχώρου, Πορταριάς, Λαμιέων, Στυλίδος, Θίσβης, Μεσσαπίων, Άμφισσας, Λεβαδέων, Κυριακίου, Διστόμου, Ιεράπετρας και Βόρειας Κυνουρίας. Πιο συγκεκριμένα, οι ΔΕ, οι οποίες διαθέτουν συγκέντρωση σημαντικών βιομηχανικών δραστηριοτήτων, κυρίως στις παράκτιες ζώνες τους, είναι οι Λιτοχώρου, Πορταριάς, Λαμιέων, Στυλίδος, Θίσβης, και Πάτρας,

Ρίου, Καλαμάτας (με τις τελευταίες να μη έχουν τόσο έντονη μεταλλευτική δραστηριότητα). Οι περιοχές με εξίσου σημαντική συγκέντρωση, όχι όμως στην παράκτια ζώνη τους, είναι οι ΔΕ Μεσσαπίων, Άμφισσας, Λεβαδέων, Κυριακίου, Διστόμου, Βόρειας Κυνουρίας και Ιεράπετρας (με την τελευταία να ειδικεύεται σε εξορυκτικές δραστηριότητες). Σημειώνεται επίσης, πως στην ΔΕ Λιτοχώρου έχει προταθεί η δημιουργία ΒΙΟΠΑ, κυρίως για τη μεταποίηση αδρανών υλικών, με στόχο την αντιμετώπιση των οχλήσεων που προκαλούν οι εξορυκτικές δραστηριότητες, αλλά και των προβλημάτων που αντιμετωπίζουν οι εγκατεστημένες μεταποιητικές επιχειρήσεις που βρίσκονται εντός αστικού ιστού ή σε άλλες ακατάλληλες περιοχές ή σε περιοχές από τις οποίες επιβάλλεται η απομάκρυνσή τους. Ο προϋπολογισμός του προγράμματος συγχρηματοδοτείται από την Ευρωπαϊκή Ένωση, και ειδικότερα από το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης (ΕΤΠΑ) κατά 85% και από το Ελληνικό Δημόσιο κατά 15% (ΕΣΠΑ 2007-2013).

Οργανωμένοι Υποδοχείς Παραγωγικών δραστηριοτήτων

Στις περιοχές μελέτης, οι οργανωμένοι υποδοχείς παραγωγικών δραστηριοτήτων της βιομηχανίας (ΒΙΠΕ και ΒΙΟΠΑ) αναγνωρίζονται σε έξι χωρικά σημεία.

ΒΙΟτεχνικά ΠΑρκα

- ✓ ΒΙΟΠΑ Γλάυκου Πάτρας
- ✓ ΒΙΟΠΑ Άμφισσας. Εμφανίζει σήμερα τάσεις εγκατάλειψης, ενώ η ΕΤΒΑ ΒΙΠΕ ΑΕ, η οποία διαχειρίζεται το Πάρκο, έχει προβεί σε έκπτωση σε ποσοστό 20% στην τιμή πώλησης των οικοπέδων, ώστε να καταστήσει το ΒΙΟΠΑ ελκυστικό στις επιχειρήσεις (ΕΤΒΑ ΒΙΠΕ ΑΕ, 2017)
- ✓ ΒΙΟΠΑ Καλαμάτας

Βιομηχανικές Περιοχές

- ✓ ΒΙΠΕ Λαμίας
- ✓ ΒΙΠΕ Καλαμάτας
- ✓ ΒΙΠΕ Θίσβης

Γίνεται αντιληπτό, πως λόγω χρήσης, έκτασης και έντασης λειτουργίας σε χωροταξικό και τοπικό επίπεδο η βιομηχανία απαιτεί ιδιαίτερη διαχείριση. Επιπλέον, οι

κατευθύνσεις του ΕΠΧΣΑΑ Βιομηχανίας, φανερώνουν τα κύρια χωροταξικά χαρακτηριστικά των περιοχών, εστιάζοντας στην κεντροβαρική θέση των οργανωμένων υποδοχέων και την ύπαρξη, μεγάλων αστικών κέντρων σε μικρές αποστάσεις. Σημειώνεται, πως, κοντινές ΒΠΠΕ, εκτός όμως ορίων των ΔΕ, είναι οι ΒΠΠΕ Πάτρας, Βόλου, Λάρισας και Ηρακλείου, οι οποίες συνδέονται με σημαντικό οδικό δίκτυο (μεταφορές) με τις περιοχές μελέτης. Οι πόλοι της Λαμίας, Καλαμάτας, Πάτρας, Βόλου, Λάρισας και Ηρακλείου μέσω της σύνδεσης τους προδιαγράφουν ισχυρή στήριξη της βιομηχανίας και παράλληλα πολύ σημαντικό ρόλο αυτής στο παραγωγικό σύστημα, λόγω των διακλαδικών σχέσεων της βιομηχανίας και την ενίσχυσής τους από τον αναπτυξιακό νόμο.

3.7.4. Υδατοκαλλιέργειες

Ο κλάδος της υδατοκαλλιέργειας αποτελεί έναν από τους πλέον αναπτυσσόμενους τομείς της ελληνικής οικονομίας (ετήσιος ρυθμός ανάπτυξης τα τελευταία χρόνια 3% και με 80% εξαγωγές), για τον οποίο υπάρχουν περαιτέρω δυνατότητες ενίσχυσης της ανταγωνιστικότητάς του, αφ' ενός με διαφοροποίηση προς νέα είδη και παραγωγή ειδών με καλές προοπτικές εμπορίας, αφετέρου με βελτίωση της ποιότητας των παραγόμενων προϊόντων, πιστοποίησης και σήμανσής τους. Στο πλαίσιο ενίσχυσης της ανταγωνιστικότητας, ανάπτυξης βιώσιμων επιχειρήσεων και αξιοποίησης των αλιευτικών προϊόντων, διαπιστώνονται ανάγκες για τον εκσυγχρονισμό των μονάδων παραγωγής/ μεταποίησης, πιστοποίησης και σήμανσης αλιευτικών προϊόντων, καθώς και ενεργειών-εκστρατειών προώθησης. Επίσης απαιτούνται παρεμβάσεις για τη δημιουργία νέου χωροταξικού σχεδίου για την ιχθυοκαλλιέργεια καθώς και επιτάχυνση αδειοδοτήσεων (ΕΣΠΑ 2014-2020).

Η ανάπτυξη του τομέα των υδατοκαλλιεργειών και κυρίως του κλάδου των θαλάσσιων ιχθυοκαλλιεργειών υπήρξε ραγδαία στην Ελλάδα, με αποτέλεσμα η χώρα μας να κατέχει σήμερα ηγετικό ρόλο σε Ευρωπαϊκό επίπεδο. Οι υδατοκαλλιέργειες και εξαγωγικό χαρακτήρα, ενώ η χώρα διαθέτει συγκριτικό πλεονέκτημα ως προς την παρούσα παραγωγική δραστηριότητα, ενώ είναι σημαντική παραγωγός, διεθνώς, σε προϊόντα (τσιπούρα και λαβράκι). Υπό το καθεστώς ενός συνεχώς εντεινόμενου

ανταγωνισμού οι θαλάσσιες ιχθυοκαλλιέργειες αποκτούν νέα ποιοτικά χαρακτηριστικά, και συμβάλλουν στην τοπική οικονομία και στην αύξηση απασχολουμένων.

Σύμφωνα με το ΕΠΧΣΑΑ για τις Υδατοκαλλιέργειες, η δραστηριότητα της υδατοκαλλιέργειας περιλαμβάνει κλάδους όλων των τομέων παραγωγής. Στον πρωτογενή τομέα κατατάσσονται οι δραστηριότητες της καθαυτό παραγωγής, σε θαλάσσιο ή χερσαίο χώρο. Στον δευτερογενή οι δραστηριότητες που συνδέονται με την υποστήριξη της παραγωγικής διαδικασίας, τη συσκευασία και την επεξεργασία των παραγόμενων προϊόντων. Στον τριτογενή κατατάσσονται οι δραστηριότητες διακίνησης, και εμπορίας των παραγόμενων προϊόντων.

Στόχος του Ειδικού Πλαισίου, είναι «η στήριξη της υδατοκαλλιεργητικής δραστηριότητας με βιώσιμο τρόπο και προστασία των περιοχών στις οποίες αναπτύσσονται από μη συμβατές δραστηριότητες». Καθώς επίσης και: η βελτίωση της ανταγωνιστικότητας των υδατοκαλλιεργειών, με τον εκσυγχρονισμό των υφιστάμενων μονάδων και την εφαρμογή μεθόδων διαχείρισης πιο φιλικών προς το περιβάλλον, την ίδρυση νέων μονάδων σε κατάλληλες θέσεις είτε μεμονωμένα, ιδιαίτερα σε περιοχές που δεν αναμένονται σημαντικές πιέσεις ή και παρουσιάζουν αναπτυξιακή υστέρηση, είτε σε οργανωμένους υποδοχείς, και τη σταδιακή απομάκρυνση όσων λειτουργούν σε ακατάλληλες θέσεις με την παροχή σχετικών κινήτρων. Κατά τις διαδικασίες αυτές, πρέπει να λαμβάνεται ιδιαίτερη μέριμνα προκειμένου η προσαρμογή να μην έχει αρνητικές επιπτώσεις στη βιωσιμότητα του κλάδου.

Η κατηγοριοποίηση του Ειδικού Πλαισίου που αφορά τις περιοχές μελέτης (το θαλάσσιο τμήμα τους) είναι οι Περιοχές ιδιαίτερα ανεπτυγμένες και οι Περιοχές με περιθώρια περαιτέρω ανάπτυξης, και παρουσιάζονται ακολούθως. (βλ. Χάρτη 3.7.4.1.)

Περιοχές ιδιαίτερα ανεπτυγμένες στις:

- ✓ ΔΕ Λαμίας
- ✓ ΔΕ Στυλίδα
- ✓ ΔΕ Αλυζίας
- ✓ ΔΕ Βόρειας Κυνουρίας
- ✓ ΔΕ Τύρου

Περιοχές ιδιαίτερα αναπτυγμένες που χρήζουν παρεμβάσεων βελτίωσης, εκσυγχρονισμού των μονάδων και των υποδομών, προστασίας και αναβάθμισης του περιβάλλοντος. Πρόκειται για περιοχές στις οποίες υπάρχει ήδη ανάπτυξη της υδατοκαλλιεργητικής δραστηριότητας με σημαντική συγκέντρωση μονάδων. Χαρακτηρίζονται από τις ιδιαίτερα ευνοϊκές συνθήκες του θαλάσσιου περιβάλλοντος για την ανάπτυξη υδατοκαλλιέργειας, την ικανοποιητική σύνδεσή τους με αστικά κέντρα ή άλλα κέντρα κατανάλωσης των παραγόμενων προϊόντων. (άρθρο 5, ΦΕΚ 2505/Β/2011)

Περιοχές με περιθώρια περαιτέρω ανάπτυξης στις:

- ✓ ΔΕ Κάτω Ολύμπου
- ✓ ΔΕ Ευρυμένων
- ✓ ΔΕ Θίσβης
- ✓ ΔΕ Κορωνείας
- ✓ ΔΕ Τολοφώνος
- ✓ ΔΕ Γαλαξιδίου
- ✓ ΔΕ Αντικύρας

Πρόκειται για περιοχές στις οποίες, είτε υπάρχει ανάπτυξη της υδατοκαλλιεργητικής δραστηριότητας, με σχετικά όμως περιορισμένη συγκέντρωση μονάδων αναλογικά με τα χαρακτηριστικά τους, είτε υπάρχει αποσπασματική ανάπτυξη, με συνέπεια να έχουν σημαντικά περιθώρια περαιτέρω ανάπτυξης. (άρθρο 5, ΦΕΚ 2505/Β/2011)

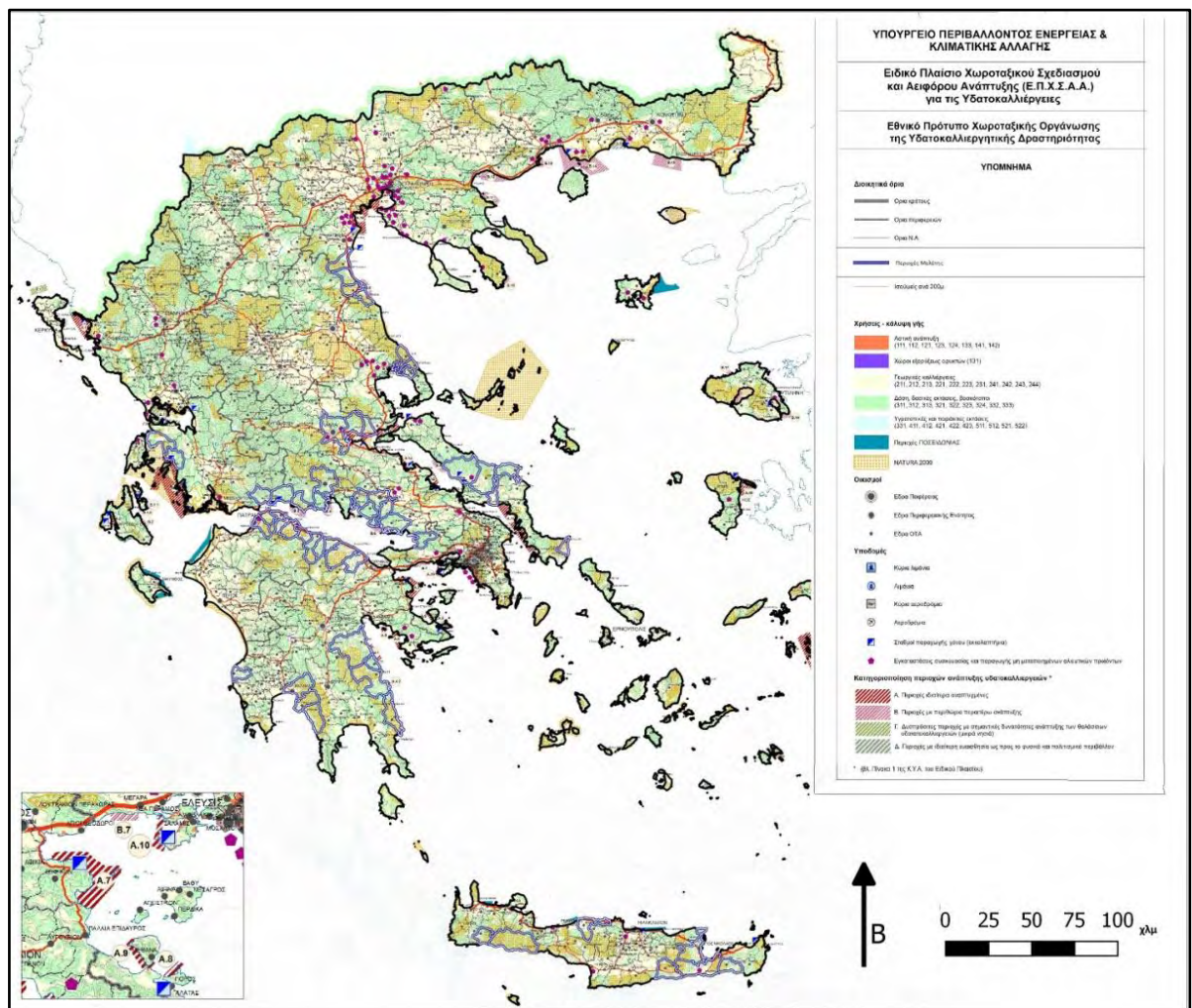
Όπως παρουσιάζεται στο. Χάρτη 3.7.4.1, οι περιοχές μελέτης, οι οποίες διαθέτουν εγκαταστάσεις συσκευασίας και παραγωγής, συσχετιζόμενες με τις υδατοκαλλιέργειες είναι οι εξής:

Εγκαταστάσεις συσκευασίας και παραγωγής μη μεταποιημένων αλιευτικών προϊόντων

- ✓ ΔΕ Ιεράπετρας
- ✓ ΔΕ Πάτρας
- ✓ ΔΕ Μεσσαπίων
- ✓ ΔΕ Λαμίας
- ✓ ΔΕ Πορταριάς

Σταθμοί Παραγωγής Γόννου

- ✓ ΔΕ Αλυζίας
- ✓ ΔΕ Ευπαλίου
- ✓ ΔΕ Μεσσαπίων

Χάρτης Α.3.7.4. 1: Εθνικό Πρότυπο Χωροταξικής Οργάνωσης της Υδατοκαλλιεργητικής Δραστηριότητας. Πηγή: ΕΠΧΣΑΑ Υδατοκαλλιεργειών, ιδία επεξεργασία

Οργανωμένοι Υποδοχείς (ΠΟΑΥ, ΠΑΣΜ)

Σύμφωνα με το ΕΠΧΣΑΑΥ, οι μονάδες θαλάσσιας υδατοκαλλιέργειας αναπτύσσονται σε επιλεγμένες ευρύτερες θαλάσσιες περιοχές, οι οποίες κρίνονται κατάλληλες για τη χωροθέτηση υδατοκαλλιεργητικών μονάδων (ΠΑΥ). Μέσα στις ΠΑΥ προσδιορίζονται ζώνες, είτε οργανωμένες με φορέα διαχείρισης (ΠΟΑΥ), είτε με μορφή άτυπων συγκεντρώσεων (ΠΑΣΜ).

Η προώθηση Περιοχών Οργανωμένης Ανάπτυξης Υδατοκαλλιεργειών (ΠΟΑΥ) σε περιοχές μεγάλης συγκέντρωσης υδατοκαλλιεργειών, από το Ειδικό Πλαίσιο, γίνεται με στόχο την ορθολογική διαχείριση και ανάπτυξή τους, την επίτευξη οικονομικών κλίμακας και τη δημιουργία σύγχρονων εγκαταστάσεων υποστήριξης (αποθηκευτικοί χώροι, συσκευαστήρια, ιχθυογεννητικοί σταθμοί, κ.ά.) Πρόκειται δηλαδή για θαλάσσιες εκτάσεις εντός ΠΑΥ., οργανωμένες κατά την έννοια του άρθρου 10 του Ν. 2742/1999, όπως έχει τροποποιηθεί και ισχύει, εντός των οποίων η συνολική έκταση μίσθωσης των μονάδων υδατοκαλλιέργειας της ΠΟΑΥ, ανεξαρτήτως εκτρεφόμενου είδους, είναι μεγαλύτερη των 100 στρεμμάτων. Οι Περιοχές Άτυπης Συγκέντρωσης Μονάδων (ΠΑΣΜ) είναι θαλάσσιες εκτάσεις εντός ΠΑΥ., στις οποίες αναπτύσσονται μέχρι πέντε μονάδες υδατοκαλλιέργειας. Η συνολική μισθωμένη έκταση των μονάδων για το σύνολο των εκτρεφόμενων ειδών είναι κατ' ανώτατο 100 στρέμματα, ενώ η απόσταση μεταξύ των μονάδων είναι από 500μ έως δύο (2) χιλιόμετρα κατ' ανώτατο όριο, μετρούμενο σε ευθεία. Οι Π.Α.Σ.Μ. αποτελούν μεταβατική κατάσταση πριν τη θεσμοθέτηση ΠΟΑΥ.

Οι προτεινόμενες ΠΟΑΥ (υπάρχουσες ΠΑΣΜ), στις περιοχές μελέτης είναι οι εξής:

- ✓ ΔΕ Λιτοχώρου: Θέσεις: Πύδνας 1 και Πύδνας 1
- ✓ ΔΕ Λαμιών: Θέση: Μπούκα-Σπερχειού
- ✓ ΔΕ Βόρειας Κυνουρίας: Θέσεις: Όρμος Κατελάνος και όρμος Καλαμάκι

Σημειώνεται ότι εκτός από τις ισχύουσες διατάξεις του ΦΕΚ 2505/Β/2011, ισχύει και ο ν. 4014/2011 (άρθρα 1-22) που καταγράφει τη διαδικασία της περιβαλλοντικής αδειοδότησης έργων και δραστηριοτήτων (και όσων έχουν ενταχθεί στο δίκτυο NATURA 2000), την κατάταξή τους στις κατωτέρω αναφερόμενες κατηγορίες και

υποκατηγορίες ανάλογα με τις επιπτώσεις που έχουν στο περιβάλλον, εφαρμόζεται και για τις υδατοκαλλιέργειες.

3.8 Υποδομές

Μεταφορικές Υποδομές

Οδικό δίκτυο

Το οδικό δίκτυο των περιοχών μελέτης καταγράφηκε βάσει του Μητρώου Οδών για τη Διαχείριση Οδικού Δικτύου της Διεύθυνσης Μελετών Έργων Οδοποιίας (ΔΜΕΟ).

Το μητρώο διαθέτει μία βάση δεδομένων, η οποία ολοκληρώθηκε το Μάρτιο του 2010 και περιλαμβάνει 60.000 χλμ εθνικού και επαρχιακού δικτύου που έχει διαχωριστεί σε πέντε επιμέρους κατηγορίες, σύμφωνα με τις συγκεντρωτικές αποφάσεις ανακατάταξης του 1995. Πιο συγκεκριμένα, σύμφωνα με την Υπουργική Απόφαση ΔΜΕΟ/ε/οικ/1308/15-12-95 «Περί Κατάταξης Εθνικών Οδών Περιφερειών Αττικής, Στερεάς Ελλάδας, Θεσσαλίας, Ηπείρου, Μακεδονίας και Θράκης σε Βασικό (Πρωτεύον, Δευτερεύον, και Τριτεύον Εθνικό) Οδικό Δίκτυο» (ΦΕΚ 30/Β/19-1-96) και την Υπουργική Απόφαση ΔΜΕΟ/ε/0/266/9-3-1995 «Ανακατάταξη Επαρχιακού Δικτύου των Νομών της Χώρας» (ΦΕΚ 293/Β/17-4-95) το οδικό δίκτυο κατατάσσεται στις εξής κατηγορίες:

- Βασικό (Πρωτεύον) Εθνικό Δίκτυο
- Δευτερεύον Εθνικό Δίκτυο
- Τριτεύον Εθνικό Δίκτυο
- Πρωτεύον Επαρχιακό
- Δευτερεύον Επαρχιακό.

Τα βασικότερα προβλήματα του υφιστάμενου οδικού δικτύου, αφορούν τη μειωμένη προσβασιμότητα και προσπελασιμότητα που υφίστανται αρκετές περιοχές, κυρίως στον ορεινό χώρο. Το μεγάλο μήκος χωματόδρομων σε ορισμένες ΔΕ και η ύπαρξη οδικού δικτύου χαμηλότερου χαρακτηρισμού από τους παραπάνω, δυσχεραίνει την κατάσταση

και οδηγεί στην περαιτέρω απομόνωση των ορεινών οικισμών. Επιπρόσθετα, προκαλείται όξυνση των χωρικών ανισοτήτων μεταξύ του ορεινού και παράκτιου χώρου, καθώς η σύνδεση μεταξύ των οικισμών είναι ιδιαίτερα μειονεκτική, με αποτέλεσμα την αδυναμία ισόρροπης ανάπτυξης μεταξύ τους.

Λιμάνια – Μαρίνες

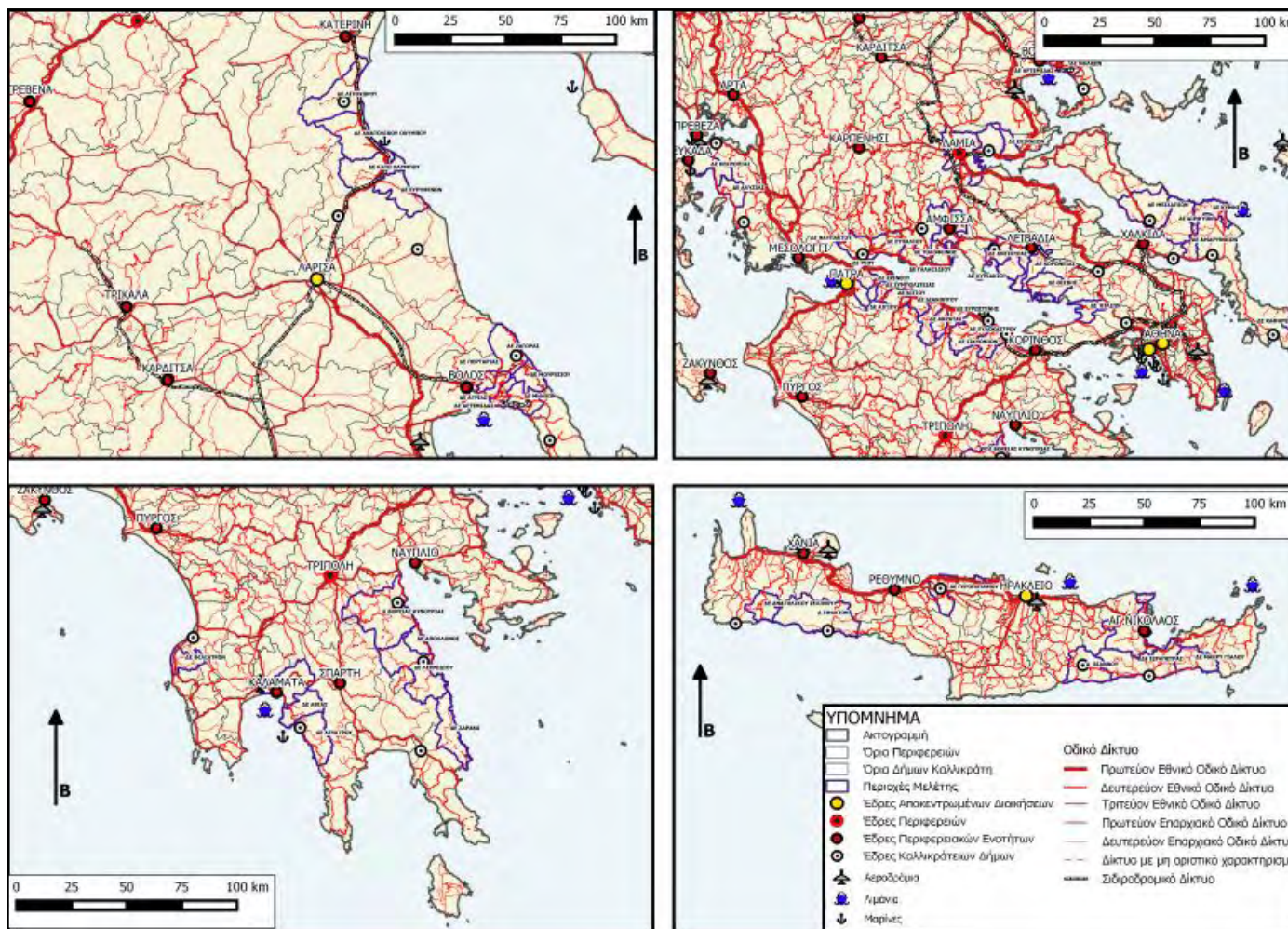
Οι λιμένες των περιοχών μελέτης, αποτελούν σημαντικό κομμάτι των υποδομών τους. Τα λιμάνια που εντοπίζονται στο σύνολο των 58 ΔΕ είναι αυτά που βρίσκονται στις ΔΕ Πάτρας, Καλαμάτας και Κύμης. Οι επιβατικοί και εμπορικοί λιμένες, εξυπηρετούν τις θαλάσσιες μεταφορές, με τα λιμάνια της Πάτρας και Καλαμάτας να κατέχουν σημαντική λειτουργική σημασία σε εθνικό επίπεδο. Σύμφωνα με το Γενικό Πλαίσιο Χωροταξικού Σχεδιασμού και Αειφόρου Ανάπτυξης, το λιμάνι της Πάτρας αποτελεί κύρια διεθνή θαλάσσια πύλη, ενώ οι λιμένες της Καλαμάτας και της Κύμης κατατάσσονται στα λιμάνια διεθνούς εμβέλειας και εθνικής σημασίας. Παρόλα' αυτά το λιμάνι της Κύμης, μέχρι σήμερα, δεν έχει αναπτύξει τις απαραίτητες λειτουργίες, καθώς εξυπηρετεί εμπορικές και τουριστικές χρήσεις κυρίως σε περιφερειακό επίπεδο. Τέλος, οι ΔΕ που ανήκουν στις ΠΕ Μαγνησίας, Ηρακλείου και Λασιθίου εξυπηρετούνται από τα λιμάνια του Βόλου και του Ηρακλείου αντίστοιχα, καθώς βρίσκονται σε μικρή απόσταση από αυτά και αποτελούν σύμφωνα με το ΓΠΧΣΑΑ κύριες διεθνείς θαλάσσιες πύλες-λιμένες.

Μαρίνες συναντάμε στη ΔΕ Πατρέων, η οποία φιλοξενεί, περίπου, 450 σκάφη, στη ΔΕ Αν. Ολύμπου (Πλαταμώνας), με δυνατότητα εξυπηρέτησης περισσότερων από 90 σκαφών αναψυχής, στη ΔΕ Καλαμάτας με περισσότερες από 250 θέσεις ελλιμενισμού και στις ΔΕ Αγ. Νικολάου και Ξυλοκάστρου, με δυνατότητα εξυπηρέτησης 255 και 220 σκαφών αναψυχής αντίστοιχα.

Αεροδρόμια

Το μοναδικό αεροδρόμιο που βρίσκεται εντός των 58 ΔΕ και εκτελεί διεθνείς και εσωτερικές συνδέσεις (πτήσεις «charter» κυρίως τους θερινούς μήνες), είναι ο Κρατικός Αερολιμένας Καλαμάτας «Καπετάν Βασ. Κωνσταντακόπουλος». Οι υπόλοιπες ΔΕ έχουν τη δυνατότητα να εξυπηρετηθούν από τους κοντινούς σε αυτές αερολιμένες της χώρας, όπως το Διεθνές Αερολιμένα Αθηνών «Ελευθέριος Βενιζέλος», το Διεθνές Αερολιμένα Θεσσαλονίκης «Μακεδονία», το Διεθνές Αερολιμένα Χανίων «Ιωάννης Δασκαλογιάννης», τον Κρατικό Αερολιμένα Ηρακλείου «Νίκος Καζαντζάκης» και τον Κρατικό Αερολιμένα Αράξου.

Συνολικά, οι περισσότερες υπηρεσίες και κατ' επέκταση οι σημαντικότερες λειτουργίες (όπως Ανώτατα Εκπαιδευτικά Ιδρύματα, Νοσοκομεία, Διοικητικές Υπηρεσίες, κλπ) συγκεντρώνονται στις έδρες των Καλλικράτειων Δήμων και σε μικρότερο βαθμό στις έδρες των πρώην Καποδιστριακών Δήμων. Επίσης, στις περιοχές μελέτης συγκαταλέγονται οι έδρες των Περιφερειών, Πάτρα και Λαμία και οι έδρες των Περιφερειακών Ενοτήτων Αγ. Νικόλαος, Καλαμάτα, Πάτρα, Άμφισσα και Λαμία. Οι υπόλοιπες ΔΕ εξυπηρετούνται, λόγω της άμεσης γεινιάσής τους, από τα παραπάνω αστικά κέντρα.

Χάρτης Α.3.8.1 2 Υφιστάμενες Υποδομές Πηγή: ΔΜΕΟ, ΕΠΧΣΑΑ Τουρισμού, Ένωση Μαρίνων Ελλάδος, geotada, Ίδια Επεξεργασία

ΜΕΡΟΣ Β

Διαχείριση Περιοχών Μελέτης Τυπολογία & Κατευθύνσεις

1. Τυπολογία Περιοχών

1.1. Μέθοδος Παραγοντικής Ανάλυσης

Για την ορθότερη διαχείριση των περιοχών, κρίθηκε απαραίτητη η κατηγοριοποίηση τους σε ομάδες. Η κατηγοριοποίηση αυτή έχει στόχο την τυπολογία των ΔΕ, δηλαδή την ένταξη τους σε τύπους ομάδων με βάση τα κοινά τους χαρακτηριστικά. Τα χαρακτηριστικά αυτά θα αφορούν την οικονομική φυσιογνωμία των περιοχών, τις χρήσεις γης, τα πληθυσμιακά και κοινωνικά χαρακτηριστικά τους και τον βαθμό ανάπτυξης τους στους παραγωγικούς τομείς-κλάδους. Η τυπολογία των περιοχών θα γίνει με τη μέθοδο της Παραγοντικής Ανάλυσης (Factor Analysis) με τη βοήθεια του στατιστικού προγράμματος SPSS. Ο λόγος που επιλέχθηκε η μέθοδος της Παραγοντικής Ανάλυσης είναι ότι πρόκειται για μια «μέθοδο που εντάσσεται στις μεθόδους διερευνητικής ανάλυσης συνθετικών φαινομένων, και αποτελεί πολύ χρήσιμο εργαλείο για την ανάλυση συνθετών φαινομένων που δεν μπορούν να μετρηθούν άμεσα, ειδικά όταν αναφέρεται σε χωρικές και διοικητικές ενότητες. Είναι μια εξειδικευμένη μέθοδο ανάλυσης μεγάλου όγκου Δεδομένων και πρόκειται για Πολυδιάστατη Στατιστική Ανάλυση και βασίζεται στη συσχέτιση διαφορών μεταβλητών που περιγράφουν το φαινόμενο που εξετάζουμε.» (Ντυκέν, 2010)

Στόχος της ανάλυσης είναι η τυπολογία των περιοχών μελέτης ανάλογα με την **κοινωνικο-οικονομική δομή** τους. Ο αριθμός των παρατηρήσεων είναι οι 58 ΔΕ που μελετώνται, και ο αριθμός των μεταβλητών ανέρχεται σε 8. Το πλήθος των παρατηρήσεων είναι οριακά αποδεκτό, καθότι το κατώτατο όριο είναι οι 50 παρατηρήσεις. Πρόκειται λοιπόν για ένα εξαιρετικό μικρό αριθμό παρατηρήσεων, και γι' αυτό το λόγο επιλέχθηκε και σχετικά μικρός αριθμός μεταβλητών (μέγιστος αριθμός μεταβλητών: αναλογία: 1 μεταβλητή ανά 5 παρατηρήσεις).

Έτσι για την Παραγοντική Ανάλυση, οι 8 μεταβλητές που χρησιμοποιήθηκαν¹², από τα στοιχεία που συλλέχθηκαν στο Κεφάλαιο 3, είναι οι εξής:

¹² Οι μεταβλητές της Παραγοντικής Ανάλυσης παρουσιάζονται αναλυτικά στον Πίνακα 19 του Παρατήματος

- οι Δείκτες Τοπικής Εξειδίκευσης στους κλάδους των γεωργίας-αλιείας-δασοκομίας, μεταποίησης, κατασκευών, τουρισμού, και λοιπών υπηρεσιών (εκτός υπηρεσιών καταλυμάτων και εστίασης) σε σύγκριση με τις 58 ΔΕ
- ο ΜΕΡΜ Πληθυσμού (2001-2011)
- ο ΜΕΡΜ Πληθυσμού για τα άτομα ηλικίας άνω των 65 (2001-2011), καθότι παρατηρήθηκε ότι στη συγκεκριμένη ηλικιακή κλάση είχαμε σημαντική αύξηση πληθυσμού
- ο Δημογραφικός Δείκτης Γήρανσης για το 2011

Σημειώνεται, ότι κατά τη διάρκεια εξεύρεσης των καταλληλότερων μεταβλητών (η διαλογή μεταβλητών έγινε με πρόβλεψη πιθανότητας δημιουργίας ομοιογενών ομάδων), πραγματοποιήθηκαν πολλές δοκιμές, με παραπάνω ή διαφορετικές μεταβλητές (π.χ. έκταση του ορεινού χώρου στο σύνολο των ΔΕ, ποσοστά απασχολούμενων, ανεργία, κ.ά.). Όμως, τα πιο ικανοποιητικά αποτελέσματα δόθηκαν από τη συγκεκριμένη ανάλυση σε κύριες συνιστώσες. Οι συσχετίσεις μεταξύ των δεδομένων ήταν ικανοποιητικές ώστε να προχωρήσει η διεξαγωγή της παραγοντικής ανάλυσης. Οι απόλυτες τιμές του συντελεστή συσχέτισης είναι μεγαλύτερες του 0.4. Ακόμη, χρησιμοποιώντας το στατιστικό των Kaiser Meyer Olkin (ΚΜΟ) εξετάστηκε αν τα δεδομένα μας είναι κατάλληλα για παραγοντική ανάλυση, $KMO=0.623$, και προχώρησε η παραγοντική ανάλυση. Επίσης, εξετάστηκε ο Έλεγχος της υπόθεσης της σφαιρικότητας (Bartlett's test of sphericity), αφού πρόκειται για μικρό δείγμα. (βλ. Πίνακα 1.1.1) Οι τιμές των δεικτών συμμετοχικότητας των 8 μεταβλητών είναι σε ικανοποιητικά επίπεδα, με οριακές τιμές, αν και αποδεκτές, στο δείκτη γήρανσης και στο δείκτη τοπικής εξειδίκευσης στον κλάδο των υπηρεσιών (εκτός του τουρισμού). (βλ. Πίνακα 1.1.2) Επιπρόσθετα, τρεις είναι οι κύριες συνιστώσες (συνθετικοί δείκτες) που αντανakλούν το 69,5% της συνολικής διακύμανσης, δηλαδή η απώλεια πληροφορίας είναι της τάξεως του 30,5%. (βλ. Πίνακα 1.1.3)

Kaiser-Meyer-Olkin Measure of Sampling Adequacy.		,623
Bartlett's Test of Sphericity	Approx. Chi-Square	151,807
	df	28
	Sig.	,000

Πίνακας Β.1.1. 1 Factor Analysis Matrices, KMO and Bartlett's Test Πηγή: Πρόγραμμα SPSS, Ιδία επεξεργασία

	Initial	Extraction
LQ Γεωργία (2011)	1,000	,834
LQ Τουρισμός (2011)	1,000	,579
LQ Κατασκευές (2011)	1,000	,827
LQ Μεταποίηση (2011)	1,000	,661
LQ Υπηρεσίες εκτός κλάδου τουρισμού (2011)	1,000	,474
MEPM Πληθυσμού (2001-11)	1,000	,820
MEPM Πληθυσμού 65+ (2001-11)	1,000	,802
Δείκτης Γήρανσης (2011)	1,000	,568

Πίνακας Β.1.1. 2 Communalities, Factor Analysis Matrices, Extraction Method, Πηγή: Πρόγραμμα SPSS, Ιδία επεξεργασία

Total Variance Explained									
Component	Initial Eigenvalues			Extraction Sums of Squared Loadings			Rotation Sums of Squared Loadings		
	Total	% of Variance	Cumulative %	Total	% of Variance	Cumulative %	Total	% of Variance	Cumulative %
1	2,888	36,105	36,105	2,888	36,105	36,105	2,399	29,984	29,984
2	1,482	18,521	54,626	1,482	18,521	54,626	1,898	23,722	53,706
3	1,197	14,957	69,582	1,197	14,957	69,582	1,270	15,876	69,582
4	,808	10,098	79,680						
5	,715	8,941	88,621						
6	,509	6,363	94,984						
7	,238	2,970	97,954						
8	,164	2,046	100,000						

Extraction Method: Principal Component Analysis.

Πίνακας Β.1.1. 3 Total Variance Explained, Factor Analysis Matrices, Extraction Method Πηγή: Πρόγραμμα SPSS, Ιδία επεξεργασία

Σύμφωνα με τα στοιχεία που επιλέχθηκαν η παραγοντική ανάλυση, όπως αναφέρθηκε, όρισε **3 συνθετικούς Δείκτες** από τις 8 αρχικές μεταβλητές (βλ. Πίνακες 1.1.3 και 1.1.4). Η πρώτη αφορά κυρίως τα **δημογραφικά στοιχεία**, καθώς και το **βαθμό ανάπτυξης του πρωτογενή τομέα**, η δεύτερη την **ανάπτυξη του δευτερογενή τομέα και τις υπηρεσίες** (αλληλοεξαρτήσεις δευτερογενή τομέα με

υπηρεσίες), και τέλος, η τρίτη παρατήρηση αφορά την **τουριστική φυσιογνωμία** και τη λογική συσχέτιση της με το **κλάδο των κατασκευών**.

Εν συνεχεία, πραγματοποιήθηκε η ιεραρχική ταξινόμηση και έγινε η επιλογή του κατάλληλου αριθμού συστάδων- ομάδων. Η ταξινόμηση των ΔΕ σε ομάδες θα αναδείξει τους διαφορετικούς βαθμούς ανάπτυξής τους, κυρίως βάσει των παραγωγικών δραστηριοτήτων, αλλά και των δημογραφικών τους χαρακτηριστικών. Σημειώνεται, πως κατά τη διεξαγωγή της ιεραρχικής ταξινόμησης, η μέτρηση της απόστασης μεταξύ των παρατηρήσεων πραγματοποιήθηκε με βάση την Ευκλείδεια Απόσταση, και σύμφωνα με τη μέθοδο Ward.

	Component		
	1	2	3
ΜΕΡΜ Πληθυσμού (2001-11)	,903		
ΜΕΡΜ Πληθυσμού 65+ (2001-11)	,875		
Δείκτης Γήρανσης (2011)	-,618	-,414	
LQ Μεταποίηση (2011)		,766	
LQ Γεωργία (2011)	-,422	-,764	
LQ Υπηρεσίες εκτός κλάδου τουρισμού (2011)		,652	
LQ Κατασκευές (2011)			,874
LQ Τουρισμός (2011)	,428		,577

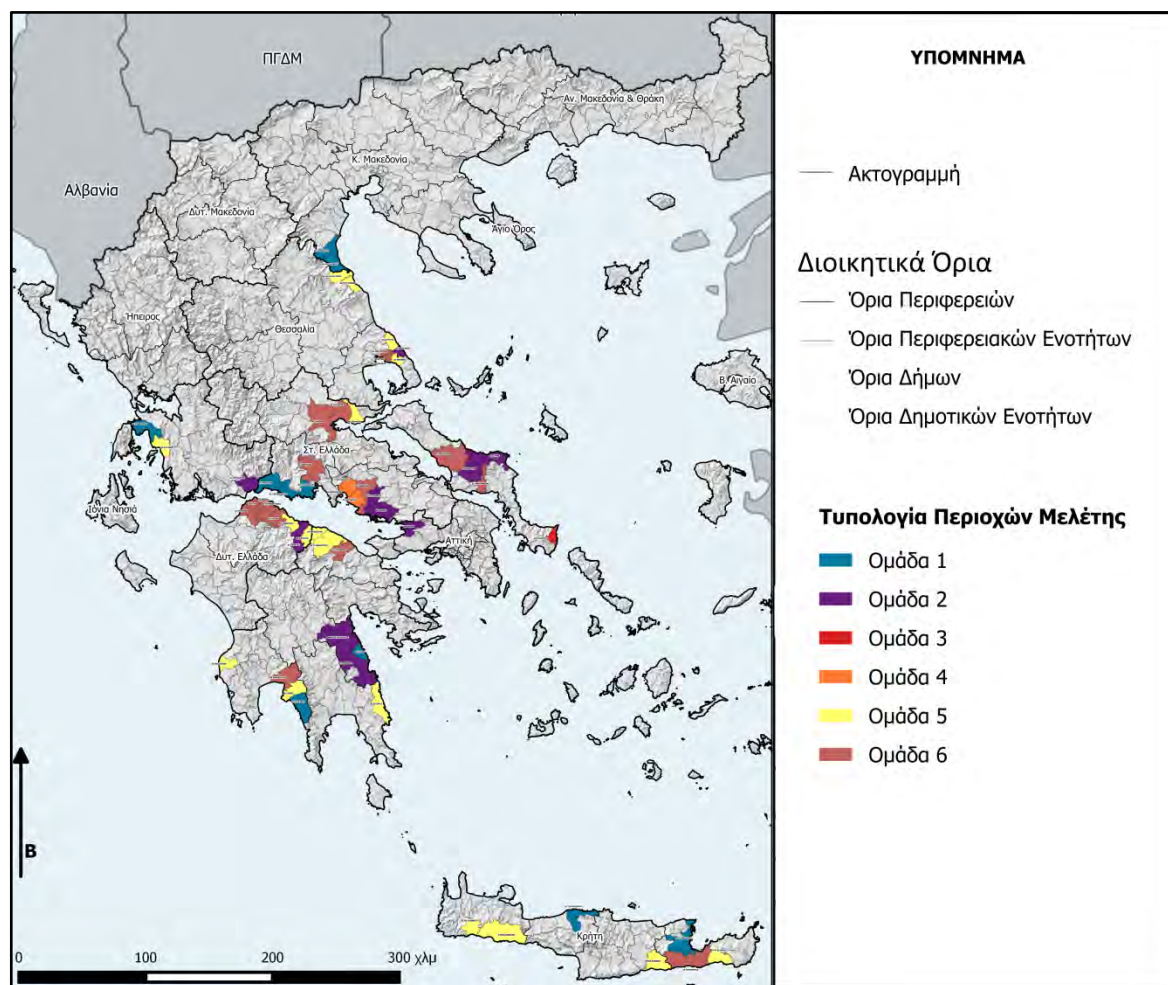
Πίνακας Β.1.1. 4 Rotated Component Matrix, Rotation Method (Varimax with Kaiser Normalization) Factor Analysis Matrices, Extraction Method Πηγή: Πρόγραμμα SPSS, Ιδία επεξεργασία

Το αποτέλεσμα ήταν η δημιουργία 6 ομάδων-τύπων, σύμφωνα με την αναπτυξιακή φυσιογνωμία τους. Η μία εκ των οποίων αποτελείται από μια και μοναδική ΔΕ, την ΔΕ Καφηρέως, η οποία αποτελούσε και την μοναδική «προβληματική» ακραία τιμή για τον 1^ο Δείκτη (δίχως όμως να προκαλεί «στατιστικό θόρυβο»). Το πλήθος των ΔΕ της κάθε ομάδας, καθώς και η μέση τιμή των τριών δεικτών παρουσιάζεται στον Πίνακα 1.1.5.

			Δείκτης ①	Δείκτης ②	Δείκτης ③
		Πλήθος ΔΕ	Μέση Τιμή	Μέση Τιμή	Μέση Τιμή
Ομάδες	1	10	,86675	-,43267	1,11435
	2	10	-,46562	,29291	,42561
	3	1	-5,83372	-,11966	1,56426
	4	3	-,58557	2,44734	-,34111
	5	17	-,15601	-1,05876	-,52437
	6	17	,36654	,71613	-,41331

Πίνακας Β.1.1. 5 Custom Table, Cluster Method, Factor Analysis Matrices, Πηγή: Πρόγραμμα SPSS, Ιδία επεξεργασία

Οι 6 ομάδες-τύποι των περιοχών, αποτελούνται από: 1^η ομάδα:10 ΔΕ, 2^η ομάδα:10 ΔΕ, 3^η ομάδα: 1 ΔΕ, 4^η ομάδα: 3 ΔΕ, 5^η και 6^η ομάδα από 17 ΔΕ. Οι ομάδες θα παρουσιασθούν αναλυτικά στο επόμενο κεφάλαιο.

Χάρτης Β.1.1. 1 Τυπολογία Περιοχών Μελέτης Πηγή: geodata, Ίδια Επεξεργασία

1.2. Ομάδες- Τύποι & Swot Analysis

Οι 6 ομάδες, ορεινού-παράκτιου χαρακτήρα, όπως παρουσιάζεται και στο χάρτη Β.1.1.1, περιλαμβάνουν τις εξής ΔΕ:

α/α	ΟΜΑΔΑ 1	α/α	ΟΜΑΔΑ 5
1	ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΑΓΙΟΥ ΝΙΚΟΛΑΟΥ	1	ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΜΑΚΡΥ ΓΙΑΛΟΥ
2	ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΑΝΑΤΟΛΙΚΟΥ ΟΛΥΜΠΟΥ	2	ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΑΝΑΤΟΛΙΚΟΥ ΣΕΛΙΝΟΥ
3	ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΓΕΡΟΠΟΤΑΜΟΥ	3	ΔΗΜΟΣ ΣΦΑΚΙΩΝ
4	ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΛΕΥΚΤΡΟΥ	4	ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΜΗΛΕΩΝ
5	ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΚΕΚΡΟΠΙΑΣ/ΠΑΛΑΙΡΟΥ	5	ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΚΑΤΩ ΟΛΥΜΠΟΥ
6	ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΓΑΛΑΞΙΔΙΟΥ	6	ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΕΥΡΥΜΕΝΩΝ
7	ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΤΟΛΟΦΩΝΟΣ	7	ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΖΑΡΑΚΑ
8	ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΛΙΤΟΧΩΡΟΥ	8	ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΞΥΛΟΚΑΣΤΡΟΥ
9	ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΤΥΡΟΥ	9	ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΑΒΙΑΣ
10	ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΕΥΠΑΛΙΟΥ	10	ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΔΙΑΚΟΠΤΟΥ
α/α	ΟΜΑΔΑ 2	11	ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΑΙΓΕΙΡΑΣ
1	ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΜΟΥΡΕΣΙΟΥ	12	ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΕΧΙΝΑΙΩΝ
2	ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΑΚΡΑΤΑΣ	13	ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΑΛΥΖΙΑΣ
3	ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΒΙΛΙΩΝ	14	ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΖΑΓΟΡΑΣ
4	ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΘΙΣΒΗΣ	15	ΔΗΜΟΣ ΒΙΑΝΝΟΥ
5	ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΝΑΥΠΑΚΤΟΥ	16	ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΦΙΛΙΑΤΡΩΝ
6	ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΚΥΜΗΣ	17	ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΕΥΡΩΣΤΙΝΗΣ
7	ΔΗΜΟΣ ΒΟΡΕΙΑΣ ΚΥΝΟΥΡΙΑΣ	α/α	ΟΜΑΔΑ 6
8	ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΛΕΩΝΙΔΙΟΥ	1	ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΠΟΡΤΑΡΙΑΣ
9	ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΚΟΡΩΝΕΙΑΣ	2	ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΑΜΑΡΥΝΘΙΩΝ
10	ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΔΙΡΦΥΩΝ	3	ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΑΓΡΙΑΣ
α/α	ΟΜΑΔΑ 3	4	ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΕΡΙΝΕΟΥ
1	ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΚΑΦΗΡΕΩΣ	5	ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΙΕΡΑΠΕΤΡΑΣ
α/α	ΟΜΑΔΑ 4	6	ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΚΑΛΑΜΑΤΑΣ
1	ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΑΝΤΙΚΥΡΑΣ	7	ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΣΥΜΠΟΛΙΤΕΙΑΣ
2	ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΔΙΣΤΟΜΟΥ	8	ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΠΑΤΡΕΩΝ
3	ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΚΥΡΙΑΚΙΟΥ	9	ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΣΙΚΥΩΝΙΩΝ
		10	ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΑΙΓΙΟΥ
		11	ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΑΡΤΕΜΙΔΑΣ
		12	ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΛΕΒΑΔΕΩΝ
		13	ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΜΕΣΣΑΠΙΩΝ
		14	ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΣΤΥΛΙΔΟΣ
		15	ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΛΑΜΙΕΩΝ
		16	ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΡΙΟΥ
		17	ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΑΜΦΙΣΣΗΣ

Πίνακας Β.1.2. 1 Δημοτικές Ενότητες ανά Ομάδα, Πηγή: Ιδία Επεξεργασία

Συνακόλουθα, στις επόμενες ενότητες αποσαφηνίζεται ο χαρακτήρας της κάθε ομάδας, καθώς και τα συγκριτικά πλεονεκτήματα και προβλήματα, που αυτές παρουσιάζουν. Ακόμη, πραγματοποιείται η Ανάλυση SWOT, ένα εργαλείο στρατηγικού σχεδιασμού, το οποίο χρησιμοποιείται για την ανάλυση του χαρακτήρα της κάθε ομάδας.

Το αρκτικόλεξο της SWOT Analysis προκύπτει από τις αγγλικές λέξεις: Strengths, Weaknesses, Opportunities, Threats (αντίστοιχα στα ελληνικά: δυνατά σημεία, αδύνατα σημεία, ευκαιρίες, απειλές). Η SWOT Analysis, πραγματοποιήθηκε, πρωτίστως, από την οπτική γωνία της οικονομικής/αναπτυξιακής φυσιογνωμίας των περιοχών. Επιπρόσθετα, λήφθηκαν στοιχεία σχετικά με το περιβάλλον και τις δημογραφικές τους τάσεις. (βλ. Μέρος Α, Κεφάλαιο 3)

Ομάδα 1: Περιοχές με σημαντική τουριστική ανάπτυξη

Η ομάδα αυτή έχει συγκριτικό πλεονέκτημα ως προς το κλάδο του τουρισμού και των κατασκευών, ενώ ο μέσος ετήσιος ρυθμός μεταβολής του πληθυσμού, αλλά και του πληθυσμού των ηλικιών άνω των 65, είναι θετικός. Οι κλάδοι τουρισμού και κατασκευών είναι βασικοί, για το σύνολο των ΔΕ της ομάδας 1, τόσο σε σύγκριση με τις 58 ΔΕ, όσο και σε σχέση με την χώρα. Ο αριθμός των απασχολούμενων στην ομάδα παρουσιάζει σχετική αύξηση, κυρίως λόγω του τριτογενή τομέα. Τα μεγαλύτερα ποσοστά μείωσης των απασχολούμενων εμφανίζονται στον πρωτογενή τομέα, με μικρότερες τιμές στις ΔΕ Κεκροπίας-Παλαίρου και Τύρου, οι οποίες έχουν βασικό τομέα τον πρωτογενή (συγκριτικά με τη χώρα). Όσον αφορά το κλάδο της μεταποίησης, οι ΔΕ της ομάδας, δεν παρουσιάζουν ειδίκευση σε σχέση με τον εθνικό μέσο όρο. Ωστόσο, σε σχέση με το μέσο όρο για τις περιοχές μελέτης (58 ΔΕ), πλεονέκτημα στον κλάδο, παρουσιάζει μόνο η ΔΕ Γαλαξιδίου. Ο πληθυσμός στην ομάδα έχει υποστεί τις μεγαλύτερες αυξήσεις, συγκριτικά με τις υπόλοιπες, όσον αφορά την αύξηση του ενεργού πληθυσμού (15-64) και την ηλικιακή κλάση των 65+, με τη τελευταία να παρουσιάζει μεγαλύτερη αύξηση. Σημειώνεται, πως είναι πιθανό, η αύξηση του πληθυσμού, να οφείλεται στον ιδιαίτερα αναπτυγμένο τουριστικό κλάδο, και στη δυνατότητα αύξησης των θέσεων απασχόλησης. Ενδεχομένως η αύξηση των ατόμων που είναι άνω των 65 ετών, στη συγκεκριμένη ομάδα, οφείλεται στην ύπαρξη υπηρεσιών και υποδομών, οι οποίες, πιθανώς να αναπτύσσονται και σε συνδυασμό με

την παράλληλη ανάπτυξη του τουρισμού. Παράλληλα, οι περιοχές αυτές δεν έχουν κορεστεί τουριστικά, γεγονός που καθίστα αυτές, κατά πάσα πιθανότητα, ιδιαίτερα ελκυστικό τόπο διαμονής για τα άτομα των ηλικιών αυτών.

Πιο συγκεκριμένα, οι ΔΕ της ομάδας χαρακτηρίζονται, σύμφωνα με το ΕΠΧΣΑΑ Τουρισμού, ως αναπτυσσόμενες περιοχές, με εξαίρεση τις ΔΕ Αγίου Νικολάου και Γεροποτάμου, οι οποίες χαρακτηρίζονται ως ανεπτυγμένες, στο παράλιο τμήμα τους.

Σε αρκετές ΔΕ της ομάδας 1, υπάρχει ενδιαφέρον ως προς τη χωροθέτηση φωτοβολταϊκών και αιολικών σταθμών, και υφίστανται άδειες παραγωγής, λειτουργίας ή/και εγκατάστασης. Κάποιες από αυτές, παρουσιάζουν σημαντική φέρουσα ικανότητα αιολικών εγκαταστάσεων, δίχως όμως να εμπίπτουν στις ΠΑΠ που ορίζει το ΕΠΧΣΑΑ για τις ΑΠΕ.

SWOT ANALYSIS Ομάδα 1	
Δυνατά Σημεία	Αδυναμίες
Αξιόλογος φυσικός και πολιτιστικός πλούτος (ευρωπαϊκά και εθνικά μονοπάτια)	Πιέσεις λόγω τουριστικών εγκαταστάσεων
Τουριστικά αναπτυσσόμενες ΔΕ και τουριστικά ανεπτυγμένες (μη κορεσμένες)	Άναρχη δόμηση
Αύξηση απασχολούμενων στο τριτογενή τομέα (κυρίως του τουριστικού κλάδου)	Μείωση απασχολούμενων στον πρωτογενή τομέα (μεγάλες τιμές αρνητικού ΜΕΡΜ 2001-2011)
Βιομηχανικές δράσεις παραδοσιακού χαρακτήρα (μεταποίηση)	Συγκρούσεις χρήσεων γης
Αύξηση πληθυσμού (και του ενεργού πληθυσμού), κυρίως όμως στις ηλικίες άνω των 65	Στασιμότητα ανέγερσης νέων οικοδομών τα τελευταία έτη
Καλή ποιότητα υδάτων κολύμβησης	Έλλειψη λειτουργικότητας μεταφορικών υποδομών (δυσκολία προσβασιμότητας)
Λειτουργία Μαρίνων	Εποχικότητα τουρισμού (και εποχική ανεργία)
Αιολικό, υδάτινο και ηλιακό δυναμικό	Υψηλός κίνδυνος διάβρωσης εδαφών (λόγω πυρκαγιών και ρύπανσης εδάφους από χρήση αγροχημικών)
Ποιοτικό τουριστικό προϊόν (φύση, συνδυασμός βουνού-θάλασσας, τουριστικές υποδομές, τοπικά προϊόντα)	Κυνήγι και υπερβόσκηση
Ικανοποιητική ανάπτυξη γεωργίας	Ρύπανση υπόγειων υδάτων
	Δυσκολίες ανάπτυξης οικονομιών κλίμακας
Ευκαιρίες	Απειλές
Δυνατότητες ανάπτυξης οικοτουρισμού και θαλάσσιου τουρισμού	Υποβάθμιση φυσικού περιβάλλοντος
Δυνατότητα συνεργειών με παραδοσιακούς κλάδους και τοπικές δραστηριότητες (προϊόντα ΠΟΠ, τοπική γαστρονομία)	Αισθητική υποβάθμιση ακτών
Μερική αυτονομία ενέργειας των ΔΕ από ΑΠΕ (κυρίως ηλιακή και υδροηλεκτρική ενέργεια)	Ρύπανση υδροφόρου ορίζοντα
Αύξηση απασχολούμενων λόγω δραστηριοτήτων ΑΠΕ	Εγκατάλειψη δραστηριοτήτων πρωτογενούς τομέα
Αξιοποίηση του εργαλείου των οργανωμένων υποδοχέων (κυρίως τουριστικού τύπου, αλλά και βιομηχανικού)	Αποθάρρυνση τουριστικής προσέλευσης λόγω ελλειπών μεταφορικών συγκοινωνιών (ακτοπλοϊκές και οδικές)
Δυνατότητα ανάδειξης περιοχών ως τουριστικοί πόλοι διεθνούς ή/και εθνικής σημασίας	Δυσκολίες στις εμπορευματικές μεταφορές
Διεύρυνση τουριστικής περιόδου (χειμερινή περίοδος)	Απομόνωση ορεινών μειονεκτικών οικισμών
Αναζωογόνηση περιοχής (εισροή ενεργού πληθυσμού και 65+)	Όξυνση χωρικών ανισοτήτων
Προσέλκυση επενδύσεων σε υποδομές ειδικών μορφών τουρισμού	

Πίνακας Β.1.2. 2 SWOT ANALYSIS Ομάδα 1 Πηγή: Ιδία Επεξεργασία

Ομάδα 2: Περιοχές με ανάπτυξη του πρωτογενή τομέα και σημαντικές δυνατότητες πολυκλαδικής ανάπτυξης

Οι ΔΕ της δεύτερης ομάδας έχουν βασικό τομέα τον πρωτογενή, ενώ δεν υπερτερούν τόσο στους υπόλοιπους, με εξαίρεση τον κλάδο των κατασκευών. Σε σχέση με τον εθνικό μέσο όρο, οι περιοχές αυτές παρουσιάζουν χωρική ειδικευση του πρωτογενή τομέα, με εξαίρεση τις ΔΕ Βιλίων και Ναυπάκτου, οι οποίες ειδικεύονται περισσότερο στον τουριστικό και κατασκευαστικό κλάδο. Το σύνολο των απασχολούμενων σε κάθε ΔΕ μειώνεται σημαντικά, με εξαίρεση στη ΔΕ Λεωνιδίου, η οποία παρουσιάζει μικρή αύξηση. Ωστόσο, οι απασχολούμενοι στο πρωτογενή τομέα, παρουσιάζουν μείωση, παρά το γεγονός πως ειδικεύονται σε αυτόν.

Ταυτόχρονα στην ομάδα, παρατηρείται μείωση του πληθυσμού από το 2001 στο 2011, ενώ μπορούν να χαρακτηριστούν και ως ΔΕ με γηρασμένο πληθυσμό. Επίσης, η ομάδα αυτή περιλαμβάνει τις μεγαλύτερες μειώσεις ενεργού πληθυσμού σε σχέση με τις υπόλοιπες ομάδες.

Ιδιαίτερη οικονομική φυσιογνωμία έχει η ΔΕ Βιλίων, η οποία παρουσιάζει, από το 2001 στο 2011, σημαντική μείωση απασχολούμενων σε όλους τους τομείς, μεγάλη μείωση πληθυσμού (22,1%), ιδίως του ενεργού, καθώς και υψηλό ποσοστό ανεργίας (20,5%). Αν και πρόκειται για μια ΔΕ που ανήκει στην Περιφέρεια Αττικής και γειτνιάζει με την Μητροπολιτική περιοχή της Αθήνας, φαίνεται πως εμφανίζει τάσεις εγκατάλειψης και οικονομικής παρακμής. Θετικό για την βιομηχανική δραστηριότητα της ομάδας αποτελεί και η λειτουργία της ΒΙΠΕ Θίσβης, η οποία παρουσιάζει τάσεις ενίσχυσης, σύμφωνα με το ΠΠΧΣΑΑ Στερεάς Ελλάδας.

SWOT ANALYSIS Ομάδα 2	
Δυνατά Σημεία	Αδυναμίες
Αξιόλογος φυσικός πλούτος (δάση, σημαντική χλωρίδα και πανίδα)	Υποβάθμιση φυσικού περιβάλλοντος
Ιδιαίτερη πολιτιστική κληρονομιά (παραδοσιακοί οικισμοί, αρχαιολογικοί χώροι)	Μείωση απασχολούμενων
Παραγωγική γεωργική γη	Μείωση απασχολούμενων στον πρωτογενή τομέα
Ύπαρξη Μικρών Υδροηλεκτρικών Σταθμών	Στασιμότητα ανέγερσης νέων οικοδομών τα τελευταία έτη
Ανεπτυγμένες περιοχές υδατοκαλλιεργειών	Ελλιπής ανάπτυξη του μεταποιητικού κλάδου και συνεργιών με τον πρωτογενή τομέα
Αιολικό, υδάτινο, ηλιακό δυναμικό, και δυναμικό βιομάζας	Έλλειψη ειδικευμένης γνώσης που αφορά τον πρωτογενή τομέα
Περιοχές Αιολικής Προτεραιότητας (ΦΕΚ 2464 Β/03.12.2008)	Επιπτώσεις στο τοπίο και την αγροτική γη λόγω κλιματικής αλλαγής
	Μεγάλη οικονομική εξάρτηση από τον πρωτογενή τομέα
	Αδύναμη πρόσβαση σε χρηματοδοτήσεις του πρωτογενούς τομέα
	Έλλειψη λειτουργικότητας μεταφορικών υποδομών
	Σημαντική μείωση πληθυσμού, κυρίως του ενεργού (15-64 ετών), με σχετικά μεγάλο μέσο ετήσιο ρυθμό
	Γηρασμένος πληθυσμός
	Πυρκαγιές, πλημμύρες
Ευκαιρίες	Απειλές
Δυνατότητες ανάπτυξης εναλλακτικών μορφών τουρισμού(αγροτικός τουρισμός, οικοτουρισμός, πολιτιστικός τουρισμός)	Οικονομική ύφεση λόγω μονοειδίκευσης στον πρωτογενή τομέα (και κρίσης του)
Ανάδειξη τοπικών γεωργικών/ κτηνοτροφικών προϊόντων	Υψηλός κίνδυνος διάβρωσης εδαφών
Μερική αυτονομία ενέργειας των ΔΕ από ΑΠΕ (κυρίως βιοενέργεια και ηλιακή και υδροηλεκτρική ενέργεια)/ μείωση κόστους	Αισθητική υποβάθμιση ακτών
Ευδοκίμηση γεωργικών καλλιεργειών που απαιτούν υψόμετρο	Ρύπανση υδροφόρου ορίζοντα (και λόγω χρήσης λιπασμάτων/φυτοφαρμάκων)
Αξιοποίηση των ορεινών όγκων με ποιμενική κτηνοτροφία	Κατακερματισμός γης
Ανάδειξη του λιμανιού της Κύμης ως εθνικής σημασίας	Μεγαλύτερη μείωση πληθυσμού, πιθανή ερήμωση οικισμών
Δυνατότητα δημιουργίας πολυμορφικού παραγωγικού αγροτικού μοντέλου, με σύνδεση του πρωτογενούς με το δευτερογενή και τριτογενή τομέα	

Πίνακας Β.1.2. 3 SWOT ANALYSIS Ομάδα 2 Πηγή: Ιδία Επεξεργασία

Ομάδα 3: Περιοχή με σοβαρά αναπτυξιακά προβλήματα: η ακραία περίπτωση της ΔΕ Καφηρέως

Η συγκεκριμένη ομάδα αποτελείται μόνο από τη ΔΕ Καφηρέως, καθότι πρόκειται για μια ΔΕ με πολύ ιδιαίτερα χαρακτηριστικά και διαφορετική δομή. Πιο συγκεκριμένα, πρόκειται για μια γεωργική ΔΕ, με γηρασμένο πληθυσμό, η οποία εμφανίζει τάσεις ερήμωσης, παρουσιάζοντας μεγάλη μείωση πληθυσμού (αν και δεν διέθετε μεγάλο αριθμό κατοίκων το 2001). Από το 2001 έως το 2011 η ΔΕ έχασε το 66% του πληθυσμού της (2011: 342 κάτοικοι) με το ΜΕΡΜ του πληθυσμού να αγγίζει το -10,3%. Εντοπίστηκε, ακόμα, εξαιρετικά αρνητική μεταβολή σε όλες τις ηλικιακές κλάσεις και ιδιαίτερα, στα άτομα που βρίσκονται στην ηλικία 0-14 και 15-64 ετών, ενώ η σχετική μεταβολή των ατόμων που είναι άνω των 65 ετών διαμορφώθηκε στο -58,69%. Παρά τα μειονεκτικά αυτά χαρακτηριστικά της περιοχής, φαίνεται πως το ποσοστό της ανεργίας στη ΔΕ Καφηρέως δεν βρίσκεται σε υψηλά επίπεδα, ενώ η θετική μεταβολή του στη διάρκεια της δεκαετίας δεν ξεπέρασε τις 5,5 ποσοστιαίες μονάδες.

Σε σχέση με τον εθνικό μέσο όρο, η ΔΕ Καφηρέως παρουσιάζει χωρική εξειδίκευση κυρίως στον πρωτογενή τομέα, καθώς επίσης και στον κλάδο των κατασκευών. Οι απασχολούμενοι στην ΔΕ μειώνονται από 443 το 2001, σε 75, το 2011, ενώ και στον πρωτογενή τομέα έχει επέλθει μεγάλη μείωση, (339 απασχολούμενοι στο πρωτογενή για το 2001 και αντίστοιχα 48 για το 2011). Παράλληλα, παρουσιάζεται μια πολύ μικρή αύξηση των απασχολούμενων στο δευτερογενή τομέα, κυρίως λόγω του κατασκευαστικού κλάδου.

Όσον αφορά τη δυνατότητα ανάπτυξης ΑΠΕ, η ΔΕ Καφηρέως διαθέτει από τις μεγαλύτερες πυκνότητες για εγκατάσταση αιολικών σταθμών στο σύνολο της έκτασης της, σε εθνικό επίπεδο, ενώ κατατάσσεται στην κατηγορία ΠΑΠ 2. σύμφωνα με το ΕΠΧΣΑΑ για τις ΑΠΕ. Σύμφωνα με τα στοιχεία της ΡΑΕ, όπως αναφέρεται και στο Μέρος Α, Κεφάλαιο 3.7.1, οι ταχύτητες του ανέμου στην πλειονότητα της έκτασης της ΔΕ είναι ιδιαίτερα υψηλές, μεγαλύτερες των 10 m/s. Το γεγονός όμως πως πρόκειται για ΔΕ η οποία στο μεγαλύτερο μέρος της συγκαταλέγεται στο δίκτυο NATURA 2000,

ως Τόπος Κοινοτικής Σημασίας, περιορίζει την έκταση των αιολικών σταθμών, όπως ορίζονται στα κριτήρια χωροθέτησης του ΕΠΧΣΑΑ για τις ΑΠΕ.

SWOT ANALYSIS Ομάδα 3	
Δυνατά Σημεία	Αδυναμίες
Αξιόλογος φυσικός πλούτος (δάση, σημαντική χλωρίδα και πανίδα, περιπατητικά μονοπάτια)	Μείωση απασχολούμενων
Παραγωγική Γεωργική Γη	Μεγάλη μείωση απασχολούμενων στον πρωτογενή τομέα
Αξιόλογο αιολικό δυναμικό και Περιοχή Αιολικής Προτεραιότητας (ΦΕΚ 2464 Β/03.12.2008)	Μονοειδίκευση στον πρωτογενή τομέα
Γειτνίαση με σημαντικούς τουριστικούς προορισμούς (Κάρυστος)	Έλλειψη λειτουργικότητας μεταφορικών υποδομών/Ελλιπές μεταφορικό δίκτυο
	Ερήμωση ΔΕ, πληθυσμιακή αποψίλωση
	Γηρασμένος πληθυσμός
	Ελλιπής χρηματοδότηση και οικονομικά κίνητρα
	Δυσκολίες στην χωροθέτηση ΑΠΕ λόγω ενταγμένων περιοχών στο δίκτυο Natura 2000
	Απόκρημνες και βραχώδεις ακτές
Ευκαιρίες	Απειλές
Δυνατότητες ανάπτυξης εναλλακτικών μορφών τουρισμού (φυσιολατρικός, οικότουρισμός, κ.ά.)	Εγκατάλειψη οικισμών
Δυνατότητες χωροθέτησης ΑΠΕ (αιολικές εγκαταστάσεις, υδροηλεκτρικές)	Απειλή οικοσυστημάτων από παράνομες δραστηριότητες (κυνήγι και αλιεία)
Αξιοποίηση γεωργικής γης	Κίνδυνος κατολισθήσεων και διάβρωσης ακτών
Αξιοποίηση των ορεινών όγκων με ποιμενική κτηνοτροφία	Γεωγραφική απομόνωση
Αξιοποίηση γεωργικής γης	

Πίνακας Β.1.2. 4 SWOT ANALYSIS Ομάδα 3 Πηγή: Ιδία Επεξεργασία

Ομάδα 4: Περιοχές με σημαντική ανάπτυξη του μεταποιητικού κλάδου

Η παρούσα ομάδα χαρακτηρίζεται από σημαντική χωρική εξειδίκευση στον κλάδο της μεταποίησης. Αποτελείται από 3 όμορες ΔΕ (Διστόμου, Αντικυράς, Κυριακίου) που υπάγονται στη ΠΕ Βοιωτίας.

Στις 2 από τις 3 ΔΕ της ομάδας παρατηρήθηκε σημαντική μείωση του μόνιμου πληθυσμού, εκτός από την ΔΕ Κυριακίου στην οποία παρουσιάστηκε μικρή αύξηση της τάξης του 6%. Ακόμη, εμφανίζεται αύξηση στις τιμές των δεικτών γήρανσης και εξάρτησης από το 2001 στο 2011. Οι απασχολούμενοι στις ΔΕ Αντικυράς και Διστόμου έχουν υποστεί μείωση, ενώ η ΔΕ Κυριακίου έχει υποστεί αύξηση της τάξης του 16%,

κυρίως λόγω της μικρής ανάπτυξης του τριτογενή τομέα. Αν και οι ΔΕ εξειδικεύονται στο κλάδο της μεταποίησης, παρουσιάζεται μικρή μείωση των απασχολούμενων στο συγκεκριμένο κλάδο.

Σύμφωνα με το Επιχειρησιακό Πρόγραμμα του Δήμου Διστόμου-Αράχωβας-Αντίκυρας 2012-2014, εξέχουσας σημασίας στο βιομηχανικό ρόλο της ομάδας, έχει ο κομβικός Υποσταθμός της ΔΕΗ, στο Δίστομο, (εγκατεστημένος από το 1977), που εξυπηρετεί την περιοχή καθώς και τις μεγάλες ενεργειακές ανάγκες της "ΑΛΟΥΜΙΝΙΟ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ".

SWOT ANALYSIS Ομάδα 4	
Δυνατά Σημεία	Αδυναμίες
Αξιόλογος φυσικός πλούτος (δάση, δίκτυο μονοπατιών)	Υποβάθμιση ποιότητας αστικού και φυσικού περιβάλλοντος, λόγω της εγκατάστασης κτηνοτροφικών δραστηριοτήτων κοντά στους οικισμούς, κατολισθήσεων, πυρκαγιών, υπερβόσκησης, εξορυκτικής δραστηριότητας
Αξιόλογο πολιτιστικό περιβάλλον (Ι.Μ.Οσίου Λουκά, όρος Ελικώνα)	Μείωση απασχολούμενων σε όλους τους παραγωγικούς τομείς
Παραγωγική γεωργική γη (αμπελώνες, ελαιοκαλλιέργειες)	Γηρασμένος πληθυσμός
Ηλιακό δυναμικό, Αιολικό δυναμικό (μεγάλη φέρουσα ικανότητα) και Περιοχές Αιολικής Προτεραιότητας (ΦΕΚ 2464/Β/2008)	Σημαντική μείωση πληθυσμού, κυρίως του ενεργού (15-64 ετών), με σχετικά μεγάλο μέσο ετήσιο ρυθμό (κυρίως ΔΕ Διστόμου και Αντίκυρας)
Σημαντικές μονάδες μεταποίησης (βωξίτης) εθνικής σημασίας	Έλλειψη λειτουργικότητας μεταφορικών υποδομών/ μειωμένη προσβασιμότητα
Αυξημένο επενδυτικό ενδιαφέρον για αιολικούς σταθμούς	Στασιμότητα ανέγερσης νέων οικοδομών τα τελευταία έτη/ μειωμένο οικιστικό ενδιαφέρον
Ύπαρξη αποθέματος φυσικών ορυκτών πόρων (κυρίως βωξίτης)	Συρρίκνωση πρωτογενούς τομέα
Γεινίαση με ήδη ανεπτυγμένους τουριστικούς προορισμούς (Αράχωβα, Δελφοί)	Ρύπανση εδάφους και υδάτων λόγω ανεξέλεγκτης διάθεσης βιομηχανικών, αγροχημικών, κτηνοτροφικών και αστικών αποβλήτων
Υψηλά εισοδήματα βιομηχανών-βιοτεχνιών-εμπόρων και γεωργών σε σχέση με το ΜΟ της χώρας και των υπόλοιπων ομάδων	Συγκρούσεις χρήσεων γης λόγω της εκτεταμένης εξορυκτικής δραστηριότητας (και συμβολή σε ένταση περιβαλλοντικών προβλημάτων)
	Υψηλή εξάρτηση απασχόλησης από τις δραστηριότητες του δευτερογενούς τομέα
	Ελλιπής ανάπτυξη της τοπικής αγοράς και του εμπορίου
	Ελλείψεις σε βασικές περιβαλλοντικές υποδομές (διαχείριση απορριμμάτων, ύδρευση – αποχέτευση)
Ευκαιρίες	Απειλές
Δυνατότητες ανάπτυξης εναλλακτικών μορφών τουρισμού (πολιτιστικός τουρισμός, τουρισμό της φύσης)	Υψηλός κίνδυνος διάβρωσης εδαφών
Δυνατότητα ανάδειξης τοπικών προϊόντων σε εθνικό επίπεδο	Εγκατάλειψη και ερήμωση οικισμών (υψηλή συγκέντρωση στους οικισμούς-πρώην έδρες Καποδιστριακών δήμων)
Μερική αυτονομία ενέργειας των ΔΕ από ΑΠΕ (κυρίως βιοενέργεια και ηλιακή και υδροηλεκτρική ενέργεια)/ μείωση κόστους	Ένταση του φαινομένου της ρύπανσης του υδροφόρου ορίζοντα
Δυνατότητες επέκτασης των δραστηριοτήτων της βιομηχανίας	Συρρίκνωση και περαιτέρω γήρανση του πληθυσμού
Δυνατότητα σταδιακής ανάπτυξης της γεωργίας, αλλά και της κτηνοτροφίας λόγω ύπαρξη βοσκοτόπων στις ημιορεινές θαμνώδεις, πλώδεις και δασώδεις εκτάσεις	Ανάσχεση ανάπτυξης άλλων παραγωγικών δραστηριοτήτων
	Κίνδυνος οικονομικής αστάθειας λόγω έλλειψης διεξόδων για παραγωγική αναδιάρθρωση

Πίνακας Β.1.2. 5 SWOT ANALYSIS Ομάδα 4 Πηγή: Ιδία Επεξεργασία

Ομάδα 5: Περιοχές με σημαντική ανάπτυξη του πρωτογενή τομέα

Πρόκειται για ΔΕ με πληθυσμό κάτω των 10.000 κατοίκων (εκτός από τη ΔΕ Ξυλοκάστρου με πληθυσμό 2011: 13277), οι οποίες στηρίζονται κυρίως στον πρωτογενή τομέα, στον οποίο και εμφανίζουν μεγαλύτερη εξειδίκευση απ' ότι οι υπόλοιπες ομάδες. Όσον αφορά τους απασχολούμενους της ομάδας, παρουσιάζονται σημαντικές μειώσεις, οι οποίες στο σύνολο τους οφείλονται στη μείωση των απασχολούμενων στον πρωτογενή τομέα. Ο δευτερογενής τομέας παρουσιάζει διαφορετικές διακυμάνσεις, καθώς σε κάποιες ΔΕ εμφανίζει μικρές αυξήσεις ενώ σε ορισμένες άλλες σημαντική μείωση, ενώ η ανάπτυξη του βασίζεται κυρίως στον κατασκευαστικό κλάδο.

Ο ΜΕΡΜ του πληθυσμού στην ομάδα αυτή από το 2001 στο 2011, είναι έντονα αρνητικός και οφείλεται κυρίως στη μείωση του νεανικού πληθυσμού. Εδώ, συναντώνται οι υψηλότερες τιμές δείκτη γήρανσης, με το ποσοστό της ΔΕ Ζάρακα να αγγίζει το 482%. Ωστόσο, η συγκεκριμένη ΔΕ φαίνεται να είναι η μοναδική στην οποία αυξήθηκε ο ενεργός πληθυσμός στο πέρασμα της δεκαετίας, καθώς στις υπόλοιπες περιοχές, τα άτομα που ανήκουν στην ηλικιακή κλάση 15-64 μειώθηκαν σημαντικά. Συχνό φαινόμενο φαίνεται να είναι η αύξηση των ατόμων 65 ετών και άνω, με την ταυτόχρονη μείωση των ηλικιών 0-64, καταλήγοντας, έτσι, στο συμπέρασμα πως οι συγκεκριμένες ΔΕ ενδέχεται μελλοντικά να αποτελούνται κυρίως από γηρασμένο πληθυσμό. Ακόμη, στην πλειονότητα των ΔΕ παρουσιάστηκε αξιοσημείωτη αύξηση της ηλικιακής κλάσης 65+, σε σχέση με τις ΔΕ των υπόλοιπων ομάδων, κατά τη διάρκεια της δεκαετίας.

SWOT ANALYSIS Ομάδα 5	
Δυνατά Σημεία	Αδυναμίες
Αξιόλογος φυσικός πλούτος (δάση, σημαντική χλωρίδα και πανίδα, ορυκτός πλούτος)	Μείωση απασχολούμενων (κυρίως στον πρωτογενή τομέα)
Εύφορες περιοχές και έντονη αγροτική και αλιευτική δραστηριότητα	Στασιμότητα ανέγερσης νέων οικοδομών τα τελευταία έτη
Πολιτιστικοί πόροι (παραδοσιακοί οικισμοί, ευρωπαϊκά και εθνικά μονοπάτια)	Έλλειψη λειτουργικότητας μεταφορικών υποδομών (λιμενικές και οδικές υποδομές)
Ευνοϊκό φυσικό περιβάλλον για εναλλακτικές ενεργειακές πηγές (Αιολικό, υδάτινο και ηλιακό δυναμικό)	Σημαντική μείωση πληθυσμού, κυρίως του ενεργού (15-64 ετών)
Ειδίκευση στον πρωτογενή τομέα	Υψηλός δείκτης γήρανσης πληθυσμού

SWOT ANALYSIS Ομάδα 5	
Δυνατά Σημεία	Αδυναμίες
Πλήθος προστατευόμενων περιοχών (αισθητικά δάση, Natura 2000, εθνικοί δρυμοί, ειδικές προστατευόμενες περιοχές)	Μεγάλος δείκτης εξάρτησης
Υπαρξη περιοχών με περιθώρια ανάπτυξης υδατοκαλλιεργειών	Ισχνός κλάδος υπηρεσιών
	Μονοειδίκευση, λόγω πρωτογενούς τομέα και απουσία σημαντικής διαφοροποίησης της τοπικής οικονομίας
	Ορεινές μειονεκτικές ΔΕ
	Περιορισμός στην αξιοποίηση εναλλακτικών ανανεώσιμων πηγών ενέργειας λόγω ύπαρξης περιοχών οικολογικού ενδιαφέροντος
	Αδυναμία επιτυχίας οικονομιών κλίμακας(λόγω μικρών επιχειρήσεων)
	Πυρκαγιές
	Πλημμύρες
	Χρήση ακατάλληλων λιπασμάτων και φυτοφαρμάκων λόγω της εντατικοποίησης καλλιεργειών
	Ελλιπής χρηματοδότηση δραστηριοτήτων πρωτογενούς τομέα
Ευκαιρίες	Απειλές
Δυνατότητες ανάπτυξης εναλλακτικών μορφών τουρισμού(και αγροτικού τουρισμού)	Υψηλός κίνδυνος διάβρωσης εδαφών
Δυνατότητα διαφοροποίησης τοπικών παραδοσιακών γεωργικών/ κτηνοτροφικών προϊόντων υψηλής ποιότητας (ΠΟΠ, εξαγωγές προϊόντων)	Υποβάθμιση φυσικού περιβάλλοντος, λόγω ρύπανσης, καταστροφής δασικού πλούτου από απρόβλεπτες καταστροφές
Μερική αυτονομία ενέργειας των ΔΕ από ΑΠΕ (αιολική, ηλιακή και υδροηλεκτρική ενέργεια, βιοενέργεια)	Συρρίκνωση πρωτογενή τομέα
Δημιουργία νέου αναπτυξιακού προτύπου με επίκεντρο την αγροτική παραγωγή και την ανάπτυξη συμπληρωματικών δραστηριοτήτων μεταποίησης, υπηρεσιών και τουρισμού	Αύξηση ανεργίας (λόγω συρρίκνωσης ορισμένων κλάδων)
Αξιοποίηση των ορεινών όγκων με ποιμενική κτηνοτροφία	Οικονομικά προβλήματα λόγω μονοειδίκευσης και κρίσης του πρωτογενούς τομέα
Ευδοκίμηση γεωργικών καλλιεργειών που απαιτούν υψόμετρο	Ρύπανση υδροφόρου ορίζοντα (και λόγω χρήσης λιπασμάτων/φυτοφαρμάκων)
Ανάπτυξη νέων μορφών ζήτησης στους τομείς της γεωργίας (τυποποιημένα αγροτικά προϊόντα, παραδοσιακά και καινοτομικά τρόφιμα) και σύνδεση τους με το τουριστικό προϊόν	Πιθανή εγκατάλειψη οικισμών (λόγω ανεργίας)
	Εξάντληση υδάτινων πόρων για άρδευση και νιτροποίηση εδαφών
	Συνεχής μείωση πληθυσμού σε συνδυασμό με την ανεστραμμένη πυραμίδα των ηλικιών
	Φραγμοί στην προώθηση της τεχνολογίας και καινοτομίας σε διάφορους τομείς λόγω γηρασμένου πληθυσμού

Πίνακας Β.1.2. 6 SWOT ANALYSIS Ομάδα 5 Πηγή: Ιδία Επεξεργασία

Ομάδα 6: Περιοχές με σημαντικά αστικά κέντρα

Πρόκειται για ΔΕ που διαθέτουν σημαντικά αστικά κέντρα, όπως η Πάτρα, η Καλαμάτα, η Λαμία, η Άμφισσα, καθώς επίσης και το Ρίο, το Αίγιο, η Λιβαδειά και η Ιεράπετρα. Έτσι, πρόκειται για ΔΕ που κατέχουν ευνοϊκή θέση ως προς την προσβασιμότητα, λόγω της γεωγραφικής τους θέσης και της ύπαρξης σημαντικών εθνικών και διεθνών Πυλών (λιμάνια, αεροδρόμια, σιδηροδρομικό και οδικό δίκτυο).

Πρόκειται για ΔΕ που συνδυάζουν τους παραγωγικούς κλάδους, όμως στην πλειονότητα τους, ειδικεύονται κυρίως στον δευτερογενή τομέα αλλά και στους κλάδους των υπηρεσιών και λιγότερο στον τουριστικό. Οι απασχολούμενοι στο σύνολο τους, μειώνονται (κυρίως οι απασχολούμενοι στον πρωτογενή τομέα), με εξαίρεση τις ΔΕ Ρίου, Πορταριάς και Καλαμάτας. Σχετικά μικρές αυξήσεις, παρουσιάζει ο τριτογενής τομέας, ενώ οι μεγαλύτερες, εμφανίζονται στις ΔΕ Ρίου και Πορταριάς.

Ο πληθυσμός των ηλικιωμένων (>65 ετών) παρουσιάζει μικρή αύξηση, κάτι που ίσως εξηγείται από το γεγονός πως πρόκειται για αστικά κέντρα που παρέχουν καλό επίπεδο ζωής. Παρόλα αυτά, το ποσοστό των ηλικιωμένων στο συνολικό πληθυσμό δεν είναι ιδιαίτερα υψηλό, και πρόκειται για την ομάδα με τις μικρότερες τιμές δείκτη γήρανσης.

Η οικονομική κρίση, έχει επηρεάσει σημαντικά τις ΔΕ της ομάδας, με αποτέλεσμα να παρουσιάζονται αυξημένα ποσοστά ανεργίας, και σημαντική ύφεση της οικοδομικής δραστηριότητας (μεγάλες μειώσεις). Επιπρόσθετα, η διείδυση των αστικών λειτουργιών στην ύπαιθρο, η άναρχη δόμηση και η ελλιπής χωροθέτηση παραγωγικών εγκαταστάσεων, προκαλούν αυξανόμενες πιέσεις στις χρήσεις γης και στο φυσικό περιβάλλον.

SWOT ANALYSIS Ομάδα 6	
Δυνατά Σημεία	Αδυναμίες
Πόλοι εθνικής ή/και διεθνούς σημασίας- πρωτεύουσες ΠΕ (Πάτρα, Καλαμάτα, Λαμία, Λιβαδειά, Άμφισσα)	Μείωση απασχολούμενων (κυρίως στον πρωτογενή και δευτερογενή τομέα)
Ύπαρξη σημαντικών αστικών κέντρων ή άμεση γειτνίαση με αυτά	Μικρές πληθυσμιακές μειώσεις
Ευνοϊκή θέση ως προς την προσβασιμότητα, εθνικές και διεθνείς σημαντικές Πύλες λόγω γεωγραφικής θέσης (λιμάνια, αεροδρόμια, σιδηροδρομικό και οδικό δίκτυο)	Συνεχή υποβάθμιση των φυσικών πόρων λόγω της αυθαίρετης δόμησης, ρύπανσης από λύματα, βιομηχανικά απόβλητα, επιφανειακή εξόρυξη ορυκτών, ατμοσφαιρικής ρύπανσης, παράνομου κυνηγιού, υπερβόσκησης, πυρκαγιών

SWOT ANALYSIS Ομάδα 6	
Δυνατά Σημεία	Αδυναμίες
Συγκέντρωση κεντρικών οικονομικών και διοικητικών λειτουργιών/ Σημαντικές υποδομές τριτογενούς τομέα (εκπαίδευση, δημόσια διοίκηση και κοινωνική ασφάλιση, χρηματοπιστωτικοί οργανισμοί) (Πάτρα, Καλαμάτα, Λαμία, Λιβαδειά, Αμφισσα, Ρίο, Αίγιο)	Αυξανόμενες πιέσεις στις χρήσεις γης και στο φυσικό περιβάλλον λόγω της διείσδυσης των αστικών λειτουργιών στην ύπαιθρο, της άναρχης δόμησης και της ελλιπούς χωροθέτησης παραγωγικών εγκαταστάσεων
Πρόσβαση σε περιβάλλον ιδιαίτερα καλής ποιότητας	Σημαντική οικονομική εξάρτηση από τον τριτογενή τομέα, και ελλιπή ενασχόληση με άλλους κλάδους
Επίτευξη οικονομιών κλίμακας, ιδιαίτερα στους βιομηχανικούς κλάδους	Σημαντικά ποσοστά ανεργίας
Εισροή ηλικιών άνω των 65 ετών	Έντονη αστικοποίηση
Συνέργειες κλάδων	Ανεπαρκής εκμετάλλευση των οργανωμένων υποδοχέων (ΒΙΠΕ Καλαμάτας, Λαμίας)
Δυνατότητα διατήρησης του δυναμικού (ενεργού) πληθυσμού	Ποιοτική διαφορά στο οδικό δίκτυο πεδινών και ορεινών εκτάσεων
Εξέχουσα άυλη και υλική πολιτιστική κληρονομιά (Διεθνή και τοπικά φεστιβάλ, αξιόλογα Μουσεία, Θερμοπύλες, παραδοσιακοί οικισμοί)	Στασιμότητα ανέγερσης νέων οικοδομών τα τελευταία έτη
Φυσικό τοπίο αξιόλογης αισθητικής	Μικρή πρόοδος στην αξιοποίηση ΑΠΕ
Αιολικό, υδάτινο και ηλιακό δυναμικό	
Κατάρτιση εργαζομένων στην καινοτομία και στις τεχνολογίες	
Αστικός, συνεδριακός, αθλητικός, θαλάσσιος τουρισμός	
Ύπαρξη περιοχών ιδιαίτερα ανεπτυγμένων στις υδατοκαλλιέργειες	
Επιχειρήσεις μεταποίησης παραδοσιακών προϊόντων	
Ευκαιρίες	Απειλές
Δυνατότητες ανάπτυξης περιοχών ως κέντρα αστικού και συνεδριακού θαλάσσιου και αθλητικού τουρισμού διεθνούς και εθνικής σημασίας	Περαιτέρω υποβάθμιση τοπίου και φυσικού περιβάλλοντος
Πόλοι έλξης πολιτιστικών δραστηριοτήτων	Μεγαλύτερη αύξηση ανεργίας (λόγω τάσης μονοειδίκευσης και πιθανής κρίσης)
Μερική αυτονομία ενέργειας των ΔΕ από ΑΠΕ (αιολική, ηλιακή και υδροηλεκτρική ενέργεια)	Πιθανή εγκατάλειψη δραστηριοτήτων του πρωτογενή (κυρίως) και δευτερογενή τομέα
Αξιοποίηση θέσης και υποδομών ώστε να καταστούν διεθνή και εθνικοί κόμβοι συνδυασμένων μεταφορών (λιμάνι, σιδηροδρομικό και εθνικό οδικό δίκτυο)	Κίνδυνος εξάλειψης γεωργικής γης λόγω της έντονης αστικοποίησης
Ανάδειξη λιμένων ως Πύλες διεθνούς και εθνικής εμβέλειας	Απομόνωση ορεινών περιοχών λόγω προβλημάτων στο οδικό δίκτυο
Ανάδειξη σε κέντρα εκπαίδευσης και υπηρεσιών (Πάτρα, Καλαμάτα, Λαμία, Αμφισσα)	Όξυνση ανισοτήτων μεταξύ αστικών κέντρων και ορεινών οικισμών
Εξαγωγές και ανάδειξη τοπικών προϊόντων σε εθνική και διεθνή κλίμακα	Μεγάλη ύφεση στα επαγγέλματα που σχετίζονται με την οικοδομική δραστηριότητα

Πίνακας Β.1.2. 7 SWOT ANALYSIS Ομάδα 6 Πηγή: Ιδία Επεξεργασία

2. Κατευθύνσεις για την διαχείριση των περιοχών

Στο παρόν κεφάλαιο θα αναπτυχθούν γενικές κατευθύνσεις για κάθε ομάδα, που θα αφορούν την αιεφόρο διαχείριση και την ανάπτυξη τους, με βάση τα συγκριτικά πλεονεκτήματα και τα προβλήματα που εντοπίστηκαν.

Όπως έχει ήδη αναφερθεί, η πολυπλοκότητα και τα κρίσιμα ζητήματα που διέπουν αυτές τις περιοχές είναι μείζονος σημασίας για τον ελλαδικό χώρο. Πρόκειται για περιοχές που έχουν ένα ιδιαίτερης ομορφιάς τοπίο, συνδυάζοντας βουνό και θάλασσα, με την ταυτόχρονη συνύπαρξη των δραστηριοτήτων που αναπτύσσονται στους ορεινούς όγκους και στα παραθαλάσσια μέτωπα.

Πρωτεύουσας σημασίας είναι η ολοκλήρωση τόσο του υπερκείμενου, όσο και του υποκείμενου σχεδιασμού των περιοχών αυτών. Πιο συγκεκριμένα, απαιτείται ο στρατηγικός σχεδιασμός τους, μέσω χωροταξικών και πολεοδομικών εργαλείων και η ένταξη τους ως διακριτές ομάδες στα ΕΠΧΣΑΑ και στο ΓΠΧΣΑΑ, για την ορθότερη διαχείριση τους. Ακόμη, απαραίτητη προϋπόθεση για την διαφύλαξη και την προστασία των περιοχών είναι η ολοκλήρωση εκπονήσεων των ΓΠΣ/ ΣΧΟΟΑΠ, καθώς και η θέσπιση των ΕΠΧΣΑΑ για τον παράκτιο (και νησιωτικό χώρο) και για τον ορεινό χώρο. Η παρούσα έρευνα αποτελεί μια αρχική προσέγγιση στην ανάλυση και διαχείριση των περιοχών, στοχεύοντας στην ευαισθητοποίηση των αρμόδιων φορέων για τον αποτελεσματικότερο σχεδιασμό τους. Θεωρείται ιδιαίτερα σημαντικό, η ανάλυση αυτή να προχωρήσει εις βάθος, καθώς στα πλαίσια της παρούσας διπλωματικής δεν ήταν εφικτό να γίνει πιο διεξοδική μελέτη για κάθε ΔΕ.

Έκτος από τα προαναφερθέντα, από τα πιο κρίσιμα ζητήματα, που χρήζουν άμεσης υλοποίησης είναι:

- Καθορισμός και θεσμοθέτηση αιγιαλού και παραλίας, για τη διασφάλιση του κοινόχρηστου χαρακτήρα των περιοχών, καθώς και της προστασίας και ορθολογικής διαχείρισης αυτών.
- Κατασκευή και βελτίωση των έργων υποδομής (κυρίως οδικών δικτύων) με στόχο την άρση της απομόνωσης των ορεινών οικισμών.

- Συνεργασία σε εθνική και διεθνή βάση για την προστασία των Προστατευόμενων Περιοχών φυσικού περιβάλλοντος.

Ομάδα 1: Περιοχές με σημαντική τουριστική ανάπτυξη

- 1.1. Προστασία και οργάνωση των ακτών, από πιέσεις που υφίστανται λόγω της τουριστικής εκμετάλλευσης από τουριστικές εγκαταστάσεις μέσω αναλυτικού υποκείμενου σχεδιασμού.
- 1.2. Όπου κρίνεται σκόπιμο, ο σχεδιασμός να εστιάζει στην επέκταση των οικισμών κατά βάθος και όχι κατά μήκος των ακτών.
- 1.3. Έγκαιρη αντιμετώπιση των φυσικών καταστροφών και απειλών (πυρκαγιές, διάβρωση εδαφών, ρύπανση εδαφών και υδάτινου υδροφορέα, παράνομο κυνήγι)
- 1.4. Αποτελεσματικότερη διαχείριση και διασφάλιση λειτουργίας των προστατευόμενων περιοχών μέσω των Φορέων Διαχείρισης τους, καθώς και δημιουργία νέων ΦΔ (αυτοδιοίκηση, μη κυβερνητικές οργανώσεις, αγροτικοί συνεταιρισμοί, ενώσεις προστασίας ευαίσθητων περιοχών, κ.ά.) σε εταιρική βάση, με σκοπό την ενιαία και ολοκληρωμένη διαχείριση των περιοχών και τη διατήρηση της βιοποικιλότητας.
- 1.5. Διευθέτηση συγκρούσεων χρήσεων γης μέσω αποτελεσματικού υποκείμενου σχεδιασμού. Αυστηροποίηση των ήδη υπαρχόντων κανόνων (ΖΟΕ, ΓΠΣ, ΣΧΟΟΑΠ) που διέπουν τις χρήσεις γης και τους όρους δόμησης, όπου παρατηρείται ένταση των συγκρούσεων χρήσεων γης, μέσω των πολεοδομικών εργαλείων, καθώς και την ολοκλήρωση των ήδη αναθετημένων.
- 1.6. Δημιουργία εγκαταστάσεων ήπιας και βιώσιμης μορφής για την εκμετάλλευση των προστατευόμενων περιοχών.
- 1.7. Θέσπιση ελέγχων και μέτρων για την αποφυγή αυθαιρεσιών στις περιοχές του δικτύου Natura 2000.
- 1.8. Πλήρη καταγραφή και αποτύπωση του φυσικού και πολιτιστικού περιβάλλοντος, και τις περιοχές φυσικού κάλλους. Διεύρυνση του εθνικού και ευρωπαϊκού πλαισίου για τις περιοχές που χρήζουν ιδιαίτερης σημασίας.

- 1.9. Αναβάθμιση του κατασκευαστικού κλάδου, μέσω της ανάπτυξης και εφαρμογής νέων τεχνολογιών (βελτιστοποίηση των χαρακτηριστικών των κτιρίων, εξοικονόμηση ενέργειας και νερού, χρήση ανακυκλώσιμων υλικών) που στοχεύουν περισσότερο στην οικονομική βιωσιμότητα.
- 1.10. Επανάχρηση αξιόλογων κτιρίων ή συνόλων και παροχή κινήτρων για μετατροπή παραδοσιακών κτιρίων σε τουριστικές υποδομές σύμφωνα με τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά της περιοχής.
- 1.11. Βελτίωση των υφιστάμενων τουριστικών καταλυμάτων, και στην περίπτωση κατασκευής νέων, ένταξη τους ομαλά στο δομημένο χώρο βάσει παραδοσιακής αρχιτεκτονικής.
- 1.12. Αξιοποίηση του ενεργειακού δυναμικού των περιοχών, μέσω χωροθέτησης ΑΠΕ, με στόχο την μερική αυτονομία των περιοχών και την προστασία του φυσικού περιβάλλοντος.
- 1.13. Ολοκληρωμένη ανάπτυξη (δασική, κτηνοτροφική, τουριστική, πολιτιστική και περιβαλλοντική ανάπτυξη), ανάδειξη και αξιοποίηση των τοπικών συγκριτικών πλεονεκτημάτων και παράλληλη συμπληρωματική διασύνδεσή τους με τον ευρύτερο οικονομικο-λειτουργικό χώρο (δημιουργία οικονομιών κλίμακας).
- 1.14. Ενίσχυση του τουριστικού προφίλ των περιοχών μέσω της προώθησης νέων εναλλακτικών μορφών τουρισμού, όπως του αγροτικού τουρισμού σε συνδυασμό με τα παραδοσιακά προϊόντα και δραστηριότητες (δημιουργία οικοτεχνιών αξιοποίησης και εμπορίας των τοπικών προϊόντων), τουρισμού της φύσης και πολιτιστικού τουρισμού, με την ανάδειξη της σημασίας των ιδιαίτερων φυσικών και πολιτιστικών πόρων, και του θαλάσσιου τουρισμού σε συνδυασμό με τη διαφοροποίηση των θαλάσσιων δραστηριοτήτων. Όλα τα παραπάνω με απώτερο στόχο την διεύρυνση της τουριστικής σεζόν.
- 1.15. Ενίσχυση του εισοδήματος των αγροτών μέσω ειδικών μορφών τουρισμού (αγροτικός τουρισμός)
- 1.16. Αναβάθμιση – εκσυγχρονισμός της τουριστικής προβολής.
- 1.17. Ενίσχυση των ορεινών περιοχών μέσω της ανάπτυξης δραστηριοτήτων του ορεινού χώρου, αθλητικού-αναψυχικού τύπου, όπως πεζοπορία, ποδηλασία, extreme sports (αναρρίχηση, kite-surfing, κλπ.)

- 1.18. Χάραξη πολιτιστικών διαδρομών και εντοπισμός θέσεων θέας, όπου κρίνεται απαραίτητο.
- 1.19. Δημιουργία εξειδικευμένων τουριστικών πακέτων.
- 1.20. Κατασκευή και βελτίωση έργων υποδομής (κυρίως οδικών δικτύων) με στόχο την άρση της απομόνωσης των ορεινών περιοχών.
- 1.21. Αναβάθμιση των υφιστάμενων μαρίνων και λιμένων.
- 1.22. Ένταξη και αξιοποίηση των Εθνικών και Ευρωπαϊκών χρηματοδοτήσεων και άλλων χρηματοδοτικών εργαλείων (Jessica, Leader, ΣΔΙΤ, κλπ.)
- 1.23. Διαμόρφωση πολιτικών με στόχο την ευαισθητοποίηση των πολιτών για τις αναμενόμενες επιπτώσεις της κλιματικής αλλαγής, μέσω της παροχής ειδικών κινήτρων.

Ομάδα 2: Περιοχές με ανάπτυξη του πρωτογενή τομέα και σημαντικές δυνατότητες πολυκλαδικής ανάπτυξης

- 2.1. Έλεγχος των αντλήσεων του δυναμικού των υπόγειων υδροφορέων και αποφυγή έκδοσης άδειας νέων γεωτρήσεων στις περιοχές όπου παρατηρείται υφαλμύρωση. Προτείνεται ο εμπλουτισμός των υδροφορέων αυτών με επεξεργασμένα νερά από μονάδες βιολογικής επεξεργασίας υγρών αποβλήτων.
- 2.2. Δημιουργία εγκαταστάσεων ήπιας και βιώσιμης μορφής για την εκμετάλλευση των προστατευόμενων περιοχών.
- 2.3. Θέσπιση ελέγχων και μέτρων για την αποφυγή αυθαιρεσιών στις περιοχές του δικτύου Natura 2000.
- 2.4. Πλήρη καταγραφή και αποτύπωση του φυσικού και πολιτιστικού περιβάλλοντος, και τις περιοχές φυσικού κάλλους. Διεύρυνση του εθνικού και ευρωπαϊκού πλαισίου για τις περιοχές που χρήζουν ιδιαίτερης σημασίας.
- 2.5. Παροχή κινήτρων για αμειψισπορά και αγρανάπαυση γεωργικών καλλιεργειών, με σκοπό να μειωθεί το ποσοστό χρήσης λιπασμάτων που επιβαρύνουν σε σημαντικό βαθμό τα επιφανειακά και υπόγεια ύδατα.

- 2.6. Παροχή κινήτρων για την προώθηση δυναμικών καλλιεργειών και μεθόδων εκτροφής με στόχο τη στροφή στη βιολογική γεωργία και κτηνοτροφία.
- 2.7. Βελτίωση και επέκταση των οργανωμένων βοσκοτόπων.
- 2.8. Οργάνωση εγκαταστάσεων αλιείας (ιχθυόσκαλες και αλιευτικά καταφύγια) και προώθηση των προϊόντων σε τοπικό, περιφερειακό και εθνικό επίπεδο.
- 2.9. Επενδύσεις σε τοπικά προϊόντα και προϊόντα ΠΟΠ, τα οποία θα ενισχύσουν την προστιθέμενη αξία της γεωργικής και κτηνοτροφικής παραγωγής.
- 2.10. Ενίσχυση ή δημιουργία συνεργειών του πρωτογενούς τομέα με το τουριστικό κλάδο, για την προώθηση των τοπικών προϊόντων μέσω της τουριστικής δραστηριότητας και κυρίως την ανάπτυξη του αγροτουρισμού.
- 2.11. Συνέργειες του πρωτογενή τομέα και εμπορικού κλάδου με τις ΜΜΕ στον τομέα της μεταποίησης.
- 2.12. Παροχή οικονομικών κινήτρων μέσω εθνικών και ευρωπαϊκών χρηματοδοτήσεων, με στόχο την προσέλκυση μεγαλύτερου ενδιαφέροντος αγροτικών, κτηνοτροφικών και αλιευτικών δραστηριοτήτων.
- 2.13. Προώθηση εκπαιδευτικών προγραμμάτων, με στόχο την παροχή ειδικευμένης γνώσης στην άσκηση δραστηριοτήτων του πρωτογενούς τομέα, ώστε να μην υποβαθμίζεται η ποιότητα της γης και των παραγόμενων αγαθών.
- 2.14. Αξιοποίηση του ενεργειακού δυναμικού μέσω της χωροθέτησης ΑΠΕ (παραγωγή βιοενέργειας, υδροηλεκτρικής και ηλιακής ενέργειας) με στόχο την προστασία του περιβάλλοντος, την μείωση κόστους και την δημιουργία θέσεων απασχόλησης.
- 2.15. Οργάνωση της κατασκευαστικής δραστηριότητας.
- 2.16. Ενίσχυση της οικονομικής βάσης με την ανάδειξη και ανάπτυξη νέων κλάδων, ανάκαμψη του τουρισμού και της μεταποίησης, με στόχο την αντιμετώπιση της μονοειδίκευσης στον πρωτογενή τομέα.
- 2.17. Βελτίωση των μεταφορικών υποδομών και διασυνδέσεων με άλλες περιοχές (οδικό δίκτυο, λιμάνι Κύμης)
- 2.18. Στήριξη της απασχόλησης και συγκράτησης του πληθυσμού, και των παραγωγικών ηλικιών, με ενίσχυση των δεξιοτήτων του ανθρώπινου δυναμικού και με την παροχή οικονομικών κινήτρων για επενδύσεις σε παραγωγικές δραστηριότητες.

Ομάδα 3: Περιοχή με σοβαρά αναπτυξιακά προβλήματα: η ακραία περίπτωση της ΔΕ Καφηρέως

- 3.1. Η αειφορική διαχείριση του φυσικού περιβάλλοντος και πολιτικές προστασίας κατολισθήσεων.
- 3.2. Θέσπιση ελέγχων και μέτρων για την αποφυγή αυθαιρεσιών στις περιοχές του δικτύου Natura 2000.
- 3.3. Διερεύνηση τρόπων ενίσχυσης της ασθενούς πρωτογενούς δραστηριότητας της περιοχής, με αξιοποίηση της γεωργικής, αλιευτικής και κτηνοτροφικής παραγωγής, για διάθεση και εμπορία σε ευρύτερα δίκτυα αγορών, των τοπικών προϊόντων (δημιουργία προϊόντων υψηλής ποιότητας).
- 3.4. Ανάπτυξη ήπιας μορφής δραστηριοτήτων αγροτικού τουρισμού και οικοτουρισμού.
- 3.5. Διευθέτηση των δυσκολιών που αφορούν την χωροθέτηση ΑΠΕ λόγω ύπαρξης Τόπου Κοινοτικής Σημασίας (ΕΖΔ, Natura 2000), και κυρίως αιολικών σταθμών, λόγω της σημαντικής φέρουσας ικανότητας και αιολικού δυναμικού (μεγάλες ταχύτητες ανέμου >10 m/s).
- 3.6. Ενίσχυση της προσπελασιμότητας, με τη βελτίωση του υφιστάμενου οδικού δικτύου (και ασφαλιτοποίηση πλήθους χωματόδρομων), και εξέταση δημιουργίας μικρού λιμένα τοπικής και υπερτοπικής σημασίας.
- 3.7. Βελτίωση και οργάνωση των υποδομών ενέργειας και τηλεπικοινωνιών.
- 3.8. Δημιουργία βιώσιμων συνθηκών για τον τοπικό πληθυσμό (βελτίωση επιπέδου των υπηρεσιών υγείας και εκπαίδευσης).
- 3.9. Διερεύνηση τρόπων για τη δημιουργία νέων θέσεων απασχόλησης με στόχο τη προσέλκυση/ συγκράτηση νέων στην περιοχή.
- 3.10. Εύρεση και οργάνωση των προϋποθέσεων για ένταξη σε χρηματοδοτικά προγράμματα.

Ομάδα 4: Περιοχές με σημαντική ανάπτυξη του μεταποιητικού κλάδου

- 4.1. Χωροθέτηση εγκαταστάσεων ήπιας ημερήσιας αναψυχής, ειδικών μορφών αθλημάτων όπως ποδήλατο βουνού, πεζοπορία, αναρρίχηση κλπ. και περιβαλλοντική εκπαίδευση – ευαισθητοποίηση.
- 4.2. Αξιοποίηση της γεωγραφικής εγγύτητας των Δήμων με την Αθήνα, και της κομβικής τους θέσης σε ένα δυναμικό σύνολο τουριστικών πόρων εθνικής και διεθνούς εμβέλειας,
- 4.3. Ανάδειξη αρχαιολογικών – εκκλησιαστικών – ιστορικών - αρχιτεκτονικών μνημείων (Ι. Μ. Οσίου Λουκά, Λόφος «Κάστρο», αρχαιολογικός χώρος στη θέση «Καστρί» Διστόμου, κ.ά.)
- 4.4. Σύνταξη σχεδίων δράσης για την αντιμετώπιση φυσικών καταστροφών.
- 4.5. Μείωση της περιβαλλοντικής επιβάρυνσης από την λειτουργία βιομηχανικών δραστηριοτήτων, με την πραγματοποίηση μελετών και ελέγχων μέσω ειδικευμένων ερευνητικών φορέων.
- 4.6. Προστασία των εκτάσεων δασικού χαρακτήρα (δάση και δασικές εκτάσεις), και χωροθέτηση δραστηριοτήτων και εγκαταστάσεων ήπιας δασικής αναψυχής, σε συνδυασμό με την αποφυγή διάνοιξης νέων οδών, καθώς οι δασικές εκτάσεις της περιοχής είναι ήδη σε πολύ μεγάλο βαθμό διανοιγμένες λόγω της πολύχρονης μεταλλευτικής και εξορυκτικής δραστηριότητας.
- 4.7. Θέσπιση ελέγχων και μέτρων για την αποφυγή αυθαιρεσιών στις περιοχές του δικτύου Natura 2000.
- 4.8. Πλήρη καταγραφή και αποτύπωση του φυσικού και πολιτιστικού περιβάλλοντος, και τις περιοχές φυσικού κάλλους. Διεύρυνση του εθνικού και ευρωπαϊκού πλαισίου για τις περιοχές που χρήζουν ιδιαίτερης σημασίας.
- 4.9. Ανάπτυξη οικότουρισμού με διαμορφώσεις περιπατητικών μονοπατιών, με υποδομές σχετικές με την προστασία, ήπια ημερήσια αναψυχή και οικολογική ευαισθητοποίηση του κοινού.
- 4.10. Αξιοποίηση Βιομάζας και προώθηση εγκατάστασης έργων ηλεκτροπαραγωγής ΑΠΕ και ειδικότερα αιολικών πάρκων ή/και φωτοβολταϊκών συστημάτων, όπως ορίζεται από τις διατάξεις της ΚΥΑ 49828/12-11-2008
- 4.11. Συμμετοχή και υλοποίηση Εθνικών και Ευρωπαϊκών Προγραμμάτων.

- 4.12. Αξιοποίηση του πρωτογενή τομέα και σύνδεση της αγροτικής-κτηνοτροφικής παραγωγής με το τουριστικό προϊόν.
- 4.13. Δημιουργία επιχειρηματικού πάρκου μικρών επιχειρήσεων.
- 4.14. Διασφάλιση των χώρων της εξορυκτικής δραστηριότητας από ανταγωνιστικές χρήσεις, με κριτήρια τις επιπτώσεις στο περιβάλλον και τη σπανιότητα των προς εκμετάλλευση πόρων, ειδικά στις παράκτιες περιοχές.
- 4.15. Εξασφάλιση των προϋποθέσεων σταδιακής και οριστικής αποκατάστασης των μεταλλείων και των λατομείων.
- 4.16. Διασύνδεση του αναπτυγμένου δευτερογενούς τομέα με την πανεπιστημιακή εκπαίδευση, την έρευνα και τη τεχνολογία.
- 4.17. Ενσωμάτωση σύγχρονης τεχνολογίας και τεχνογνωσίας στις δραστηριότητες του δευτερογενούς τομέα (παροχή ουσιαστικής τεχνικής στήριξης και ενημέρωσης) και δημιουργία υποστηρικτικών υποδομών σε συνδυασμό με την αξιοποίηση χρηματοδοτικών κινήτρων ανάπτυξης.
- 4.18. Προώθηση εγκαταστάσεων εσταβλισμένης και ημισταβλισμένης κτηνοτροφίας, με στόχο τον περιορισμό των συγκρούσεων χρήσεων γης και την αναβάθμιση και προστασία του φυσικού περιβάλλοντος (και αισθητικής) από τους διάσπαρτους χώρους κτηνοτροφικών εκμεταλλεύσεων.
- 4.19. Βιώσιμη πολεοδομική οργάνωση των χώρων παραθεριστικών κατοικιών.
- 4.20. Προστασία και αναβάθμιση του φυσικού και δομημένου περιβάλλοντος, η οποία συνεπάγεται την ενεργοποίηση των Δήμων στους τομείς των τεχνικών υποδομών και των δικτύων εξυπηρέτησης.
- 4.21. Ενίσχυση των υποδομών/ υπηρεσιών και των δυνατοτήτων απασχόλησης, σε συνδυασμό με τη στήριξη των δραστηριοτήτων της τοπικής ενδοχώρας και προώθηση νέων που αντικαθιστούν τις φθίνουσες και ενισχύουν την κοινωνική και οικονομική ανασυγκρότηση.

Ομάδα 5: Περιοχές με σημαντική ανάπτυξη του πρωτογενή τομέα

Στην παρούσα ομάδα ισχύουν οι κατευθύνσεις της ομάδας 2, (2.1 έως 2.18), καθώς και οι 6 κατευθύνσεις που ακολουθούν. Η αρίθμηση στον πίνακα αποδελτίωσης θα περιλαμβάνει και τις 24 κατευθύνσεις.

5.1-5.18

- 5.19 Αντιμετώπιση του προβλήματος της νιτρορύπανσης από τη γεωργική δραστηριότητα στις ευπρόσβλητες ζώνες καθώς υπάρχουν κίνδυνοι υποβάθμισης υδροτοπικών συστημάτων από την εντατικοποίηση της γεωργικής δραστηριότητας και τις αυξημένες εισροές σε αυτούς τους ευαίσθητους υδάτινους αποδέκτες.
- 5.20 Παροχή οικονομικών κινήτρων και προσέλκυση νέων επενδύσεων με στόχο την προσέλκυση του ενεργού πληθυσμού και την δημιουργία νέων θέσεων απασχόλησης.
- 5.21 Οργάνωση νέων και αναβάθμιση υφιστάμενων εκδηλώσεων πολιτιστικού-μορφωτικού περιεχόμενου για την προσέλκυση νεανικού πληθυσμού.
- 5.22 Ενίσχυση αποσυγκέντρωσης των υπηρεσιών από τα μεγάλα αστικά κέντρα στις έδρες των ΔΕ.
- 5.23 Ανίχνευση αναγκών σε κοινωνικές υποδομές (σχολεία, κέντρα υγείας, κ.ά.) με στόχο την βελτίωση των παρεχόμενων υπηρεσιών.
- 5.24 Ανάγκη ελάφρυνσης του φορολογικού συστήματος στους απασχολούμενους του πρωτογενή τομέα, ως κίνητρο για την παραμονή και προσέλκυση απασχολούμενων στο τομέα.

Ομάδα: 6 Περιοχές με σημαντικά αστικά κέντρα

- 6.1. Προώθηση κατά προτεραιότητα σχεδίων διαχείρισης και προγραμμάτων δράσης για τις προστατευόμενες περιοχές Natura εντός των οποίων αναπτύσσονται δραστηριότητες εξόρυξης.

- 6.2. Θέσπιση ελέγχων και μέτρων για την αποφυγή αυθαιρεσιών στις περιοχές του δικτύου Natura 2000.
- 6.3. Πλήρη καταγραφή και αποτύπωση του φυσικού και πολιτιστικού περιβάλλοντος, και τις περιοχές φυσικού κάλλους. Διεύρυνση του εθνικού και ευρωπαϊκού πλαισίου για τις περιοχές που χρήζουν ιδιαίτερης σημασίας.
- 6.4. Ελαχιστοποίηση της επέκτασής των οικισμών στις κρίσιμες ζώνες (παράκτιες, ζώνες προστασίας φυσικών περιοχών, γεωργική γη / δασική γη)
- 6.5. Αναβάθμιση των χώρων πολιτιστικής σημασίας, σε χώρους διεθνούς πολιτιστικής σημασίας και περιοχές ειδικής προστασίας (Θερμοπύλες).
- 6.6. Όπου κρίνεται σκόπιμο, ο σχεδιασμός να εστιάζει στην επέκταση των οικισμών κατά βάθος και όχι κατά μήκος των ακτών.
- 6.7. Προώθηση προγραμμάτων διαχείρισης για την προστασία από βιομηχανικούς και αστικούς ρύπους. Πολιτικές προστασίας του περιβάλλοντος από ρυπογόνες δραστηριότητες, κυρίως του δευτερογενή τομέα, καθώς και από αστικά λύματα, με ταυτόχρονη προώθηση μελετών για την αποκατάσταση οχλούσων χρήσεων που επιβαρύνουν το περιβάλλον.
- 6.8. Διευθέτηση συγκρούσεων χρήσεων γης μέσω αποτελεσματικού υποκείμενου σχεδιασμού. Αυστηροποίηση των ήδη υπαρχόντων κανόνων (ΖΟΕ, ΓΠΣ, ΣΧΟΟΑΠ) που διέπουν τις χρήσεις γης και τους όρους δόμησης, όπου παρατηρείται ένταση των συγκρούσεων χρήσεων γης, μέσω των πολεοδομικών εργαλείων, καθώς και την ολοκλήρωση των ήδη αναθετημένων.
- 6.9. Μετατροπή περιοχών σε πρότυπο τουριστικής ανάπτυξης συμβατικού και εναλλακτικού τουρισμού στην κατεύθυνση της διεύρυνσης των τουριστικών υπηρεσιών και της άμβλυνσης της εποχικότητας.
- 6.10. Προώθηση της χωροθέτησης των παραγωγικών χρήσεων σε οργανωμένους υποδοχείς σε συνάρτηση με τα αστικά οικιστικά κέντρα για αποφυγή των μετακινήσεων, με την προϋπόθεση της τήρησης περιβαλλοντικών όρων και της χωροθέτησής τους εκτός των αρδευόμενων και αρδεύσιμων από τα αναπτυσσόμενα δίκτυα περιοχών.
- 6.11. Πλήρη εκμετάλλευση των ήδη υπαρχόντων οργανωμένων υποδοχέων (ΒΙΠΕ Λαμίας, κα).
- 6.12. Προώθηση βιομηχανικού τουρισμού.

- 6.13. Ενίσχυση εναλλακτικών μορφών τουρισμού, όπως συνεδριακού, αστικού, ιαματικού, κρουαζιέρας, πολιτισμικού και αθλητικού.
- 6.14. Ενίσχυση του τουρισμού της φύσης, με παράλληλη χωροθέτηση ήπιας μορφής εγκαταστάσεων στις προστατευόμενες περιοχές, όπως παρατηρητήρια, καταφύγια, θέσεων θέασης, κλπ.
- 6.15. Παροχή κινήτρων για την εκμετάλλευση της παραγωγικής γεωργικής γης, με την ταυτόχρονη προώθηση βιολογικών καλλιεργειών και την παραγωγή διαφοροποιημένων προϊόντων υψηλής ποιότητας.
- 6.16. Αξιοποίηση του ενεργειακού δυναμικού μέσω της χωροθέτησης ΑΠΕ με στόχο την προστασία του περιβάλλοντος, την μείωση κόστους και την δημιουργία θέσεων απασχόλησης.
- 6.17. Ενθάρρυνση ουσιαστικής συμμετοχής των δημοτών, πρακτικές ενδυνάμωσης, ιδιαίτερα των ασθενέστερων ομάδων, προαγωγή κοινωνικής συνοχής και αλληλεγγύης.
- 6.18. Οργανωτική Αναδιοργάνωση του συνόλου των Δομών του Κοινωνικού τομέα.
- 6.19. Αναβάθμιση προσφοράς κοινωνικών υπηρεσιών, με παράλληλη εξεύρεση οικονομικών πόρων και συμμετοχή σε κοινωνικά προγράμματα.
- 6.20. Σχεδιασμένη συμπαγής επέκταση των οικισμών και η εξασφάλιση ικανοποιητικών πυκνοτήτων κατοίκησης εντός των εγκεκριμένων πολεοδομικών σχεδίων πριν την επέκταση για κατοικία.
- 6.21. Πολιτικές άμβλυνσης των χωρικών ανισοτήτων μεταξύ ορεινών και πεδινών οικισμών.
- 6.22. Εξασφάλιση ταχύτερης πρόσβασης των οικισμών προς το κύριο οδικό δίκτυο και τα αστικά κέντρα, αποκατάσταση της διάσπασης των αστικών κέντρων (μέσω του υποκείμενου σχεδιασμού) και εξασφάλιση μέτρων για την αντιμετώπιση της ρύπανσης και της υποβάθμισης των ευαίσθητων περιοχών φυσικής και πολιτιστικής κληρονομιάς.
- 6.23. Αποκατάσταση λειτουργίας του σιδηροδρομικού δικτύου, όπου απαιτείται.

Για την καλύτερη διεξαγωγή συμπερασμάτων, καθώς και την αποσαφήνιση του χαρακτήρα των κατευθύνσεων κάθε ομάδας, δημιουργήθηκε ο πίνακας 20 του Παραρτήματος, ο οποίος κατηγοριοποιεί τις κατευθύνσεις ανά άξονα –Περιβάλλον- Οικονομία και Απασχόληση- Κοινωνία και Πολιτισμός-. Πιο συγκεκριμένα, απεικονίζεται η βαθμολογία ανά κατεύθυνση, σχετικά με κάθε άξονα ανάπτυξης. Η κλίμακα της βαθμολογίας ορίζεται από το 0 έως και το 2, με το 0 να μην αφορά τον άξονα, το 1 να τον αφορά έμμεσα, ενώ το 2 άμεσα. Σημειώνεται ότι, στον άξονα Οικονομίας και Απασχόλησης, βαθμολογείται αντίστοιχα και με την ίδια κλίμακα, ο κάθε τομέας παραγωγής. Το εν λόγω εγχείρημα, πραγματοποιήθηκε, διότι ορισμένες κατευθύνσεις δεν δύναται να αφορούν αποκλειστικά έναν άξονα. Εν συνεχεία, πραγματοποιήθηκε ο πίνακας που ακολουθεί, ο οποίος παρουσιάζει τη συνολική βαθμολογία, ανά άξονα, για κάθε ομάδα.

Άξονες ανάπτυξης	ΟΜΑΔΑ 1	ΟΜΑΔΑ 2	ΟΜΑΔΑ 3	ΟΜΑΔΑ 4	ΟΜΑΔΑ 5	ΟΜΑΔΑ 6
Περιβάλλον	23	14	6	24	17	21
Οικονομία & Απασχόληση	29	25	10	27	29	19
Πρωτογενής τομέας	9	23	5	6	26	7
Δευτερογενής τομέας	12	13	6	14	14	10
Τριτογενής τομέας	28	10	6	13	12	13
Κοινωνία & Πολιτισμός	28	13	11	25	24	28

Πίνακας Β.2. 1 Συνολική βαθμολογία κατευθύνσεων ανά άξονα ανάπτυξης στις 6 ομάδες, Πηγή: Ιδία Επεξεργασία

Όσον αφορά το **Περιβάλλον**, το σύνολο των κατευθύνσεων εστίασε, κυρίως στον περιορισμό της ιδιαίτερα έντονης υποβάθμισης του τοπίου και των αυξανόμενων πιέσεων που παρουσιάζουν οι ομάδες. Μεγαλύτερη βαρύτητα, δόθηκε στην ανάπτυξη της **Οικονομίας και της Απασχόλησης**, για όλες τις ομάδες και η συνολική βαθμολογία αντανακλά είτε τη διασφάλιση των ήδη ανεπτυγμένων/αναπτυσσόμενων τομέων- κλάδων, είτε την ενίσχυση των αδύναμων. Τέλος, ο άξονας **Κοινωνία και Πολιτισμός**, αφορά την ανάγκη βελτίωσης των υποδομών, με στόχο την άμβλυνση των χωρικών ανισοτήτων, καθώς και την ανάδειξη του πολιτιστικού πλούτου.

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Η συνύπαρξη ορεινού και παράκτιου χώρου συνιστά μια ιδιαίτερη γεωγραφική ενότητα του εθνικού χώρου, η οποία πότε ως τώρα δεν έχει αποτελέσει εξ ολοκλήρου αντικείμενο μελέτης. Η έντονη διαφοροποίηση των περιοχών αυτών, σε σχέση με τον υπόλοιπο ορεινό και παράκτιο χώρο, τόσο ως προς τη γεωμορφολογία τους, όσο και ως προς τα συγκριτικά πλεονεκτήματα, αλλά και τα μειονεκτικά χαρακτηριστικά που αυτές παρουσιάζουν, χρήζει ιδιαίτερης διαχείρισης και αντιμετώπισης από τον χωροταξικό, επιχειρησιακό και πολεοδομικό σχεδιασμό.

Οι μικτές Δημοτικές Ενότητες ορεινού-παράκτιου χαρακτήρα αποτελούν τόπο ανάπτυξης σημαντικών δραστηριοτήτων, που αναπτύσσονται συνδυαστικά, δυνατότητα που δεν δύναται να παρέχεται στον αμιγή ορεινό ή παράκτιο χώρο. Η αρμονική συνύπαρξη των δραστηριοτήτων που απαιτούν ορεινό χώρο (όπως δασοκομία, κτηνοτροφία, καλλιέργειες που ευδοκιμούν σε μεγάλο υψόμετρο, εξορυκτικές δραστηριότητες, αθλητικές και πολιτιστικές δραστηριότητες ορεινού χώρου, τουρισμός της φύσης, κα), με τις δραστηριότητες που προϋποθέτουν την ύπαρξη του παράκτιου (όπως αλιεία, γεωργία, παραθαλάσσιος τουρισμός, αθλητικές και πολιτιστικές δραστηριότητες παράκτιου χώρου, κ.ά.) μπορεί να αποτελέσει θεμελιώδη μοχλό για την ολοκληρωμένη ανάπτυξη τέτοιων περιοχών. Η επίτευξη του βέλτιστου συνδυασμού χρήσεων γης, με μέριμνα την αποφυγή των, μεταξύ τους, συγκρούσεων, θα παρέχει τη δυνατότητα δυναμικής εξέλιξης των δραστηριοτήτων και των συνεργειών τους, που θα προσδώσουν «ροπή» σε διάφορους τομείς, δημιουργώντας πολλαπλασιαστικά οφέλη για τις ΔΕ, καθιστώντας τις άκρως ανταγωνιστικές στον εθνικό και εν δυνάμει στο διεθνή κόσμο.

Παρότι ο ορεινός χώρος παρουσιάζει προβλήματα αναπτυξιακής υστέρησης, προσβασιμότητας και δημογραφικής αποδυνάμωσης, η γειτνίαση με τον παράκτιο χώρο, συντελεί στην άμβλυνση τέτοιων φαινομένων. Το γεγονός ότι, οι έδρες των καποδιστριακών δήμων, οι οποίες συγκεντρώνουν, μέχρι και σήμερα, τις βασικές λειτουργίες και υπηρεσίες των δημοτικών ενοτήτων, (και βρίσκονται σε υψόμετρο μικρότερο των 800μ.), μαρτυρά την πλεονεκτική θέση του παράκτιου στον

γεωμορφολογικό χάρτη της χώρας, η οποία ενισχύει την οικονομική ανάπτυξη του ορεινού χώρου.

Το σημαντικότερο, όμως, πλεονέκτημα των περιοχών, θεωρείται ο μοναδικός συνδυασμός βουνού και θάλασσας, και οι συνεχείς εναλλαγές του τοπίου. Οι περιοχές αυτές, περιλαμβάνουν ιδιαίτερα εκτεταμένα και πλούσια οικοσυστήματα διεθνούς, ευρωπαϊκής και εθνικής σημασίας, καθώς και σπάνια ενδιαιτήματα που συμβάλουν στη βιολογική πολυμορφία και ισορροπία. Ένα τόσο ξεχωριστό τοπίο, διαθέτει τις κατάλληλες προδιαγραφές για την ανάδειξη των περιοχών σε ελκυστικούς τουριστικούς προορισμούς, ενώ με την παράλληλη ανάπτυξη ειδικών-εναλλακτικών μορφών τουρισμού –όπως του χειμερινού τουρισμού στους ορεινούς όγκους των ΔΕ και του θαλασσιού τουρισμού στις παράκτιες ζώνες- μπορεί να επιτευχθεί η διεύρυνση της τουριστικής περιόδου, καθ' όλη τη διάρκεια του χρόνου.

Ένα από τα πιο κρίσιμα ζητήματα, τόσο σε εθνικό, όσο και σε παγκόσμιο επίπεδο, είναι η στροφή προς την εντατική χρήση Ανανεώσιμων Πηγών Ενέργειας και τη διευθέτηση των κινδύνων που απορρέουν από τις επιπτώσεις της κλιματικής αλλαγής. Η μεταβολή των μετεωρολογικών συνθηκών, με σημαντικές επιπτώσεις, όπως η άνοδος της στάθμης της θάλασσας, η επιταχυνόμενη διάβρωση των παράκτιων περιοχών, τα έντονα πλημμυρικά φαινόμενα στον ορεινό και παράκτιο χώρο, οι έντονες καταιγίδες αλλά και η έξαρση των πυρκαγιών, συνθέτουν την ανάγκη ανάπτυξης μέτρων και ενίσχυσης της περιβαλλοντικής συνείδησης, με στόχο την αποφυγή μιας μη αναστρέψιμης κατάστασης. Έτσι, η ορθολογική διαχείριση των φυσικών πόρων και η εξοικονόμηση ενέργειας μέσω της χρήσης μορφών ενέργειας, φιλικών προς το περιβάλλον, αποτελούν σημαντικό βήμα προς τη διασφάλιση της βιωσιμότητας του φυσικού και δομημένου περιβάλλοντος των περιοχών.

Αντίθετα, η συνύπαρξη αυτή μπορεί να αποτελεί ανασταλτικό παράγοντα στην αύξηση του ρυθμού ανάπτυξης των περιοχών. Η ανεπαρκής οργάνωση και η αδυναμία δημιουργίας αλληλοεξαρτήσεων, μεταξύ του ορεινού και του παράκτιου χώρου, οδηγεί στην όξυνση των χωρικών ανισοτήτων ανάμεσα τους. Η μεγάλη συγκέντρωση δραστηριοτήτων και λειτουργιών στην παράκτια ζώνη, η ελλιπής προσπελασιμότητα και προσβασιμότητα των ορεινών όγκων και η πληθυσμιακή αποψίλωση των ορεινών

οικισμών, συμβάλλουν στην αύξηση της απόκλισης μεταξύ του ορεινού και παράκτιου χώρου.

Η έντονη υποβάθμιση στα παράλια των ΔΕ, λόγω των εκτεταμένων πιέσεων που ασκούνται στο περιβάλλον, από την έντονη ανάπτυξη τους, σε συνδυασμό με την ελλιπή διαχείριση των προστατευόμενων περιοχών στον ορεινό χώρο, οδηγούν στην παρακμή της αισθητικής και των φυσικών πόρων του τοπίου. Ο κερματισμός διαθεσιμότητας πόρων και οι κίνδυνοι υποβάθμισης του περιβάλλοντος, καθιστούν αναγκαίο τον ειδικό σχεδιασμό αυτών, και την ολοκληρωμένη διαχείριση τους.

Στο σημείο αυτό, αξίζει να σημειωθεί ότι το θεσμικό πλαίσιο που διέπει τη διαχείριση των ορεινών και παράκτιων περιοχών, κρίνεται ιδιαίτερα αναποτελεσματικό. Αρχικά, ο σχεδιασμός τόσο του ορεινού, όσο και του παράκτιου χώρου, έχει ενταχθεί αποσπασματικά στα θεσμικά κείμενα. Παρότι, έχει προβλεφθεί η έκδοση των ΕΠΧΣΑΑ για τον Ορεινό χώρο και για τον Παράκτιο και νησιωτικό χώρο, δεν έχει πραγματοποιηθεί μέχρι σήμερα, καθότι οι αλληπάλληλες απόπειρες που καταβλήθηκαν ήταν ανεπιτυχείς. Μία σύντομη κριτική, ως προς τις ελλείψεις των προτεινόμενων ΕΠΧΣΑΑ, μπορεί να παρουσιαστεί ακολούθως. Όσον αφορά, το ΕΠΧΣΑΑ για τον Ορεινό χώρο, η έλλειψη ως προς την τυπολογία των ορεινών περιοχών (διαφορετικά προβλήματα, προοπτικές και ανάγκες), εντείνει την αδυναμία πολιτικής τους ενίσχυσης και ολοκληρωμένης διαχείρισής τους. Αντίστοιχα, το ΕΠΧΣΑΑ για τον Παράκτιο και Νησιωτικό χώρο, θεωρείται ανεπαρκές, καθώς δεν παραθέτει ειδικές κατευθύνσεις για το σύνολο της παράκτιας ζώνης, παρά τη σημασία και την ιδιαίτερη υποβάθμισή της από τις εντεινόμενες πιέσεις.

Η ανεπαρκής νομοθεσία και η αδυναμία υλοποίησης των ΕΠΧΣΑΑ για τον Ορεινό χώρο, και για τον Παράκτιο και νησιωτικό χώρο, εντείνει το πρόβλημα της αναποτελεσματικής προστασίας και διαχείρισής τους. Συνεπώς, η ολοκλήρωση και θεσμοθέτηση των Ειδικών Πλαισίων κρίνεται απαραίτητη, καθώς θα αποτελέσουν ένα δυναμικό εργαλείο για την προστασία του περιβάλλοντος και την προώθηση της βιώσιμης ανάπτυξης.

Το κύριο ερώτημα που προκύπτει είναι, αν επιβάλλεται τελικά και η ένταξη μιας ξεχωριστής ενότητας στα ανωτέρω θεσμικά κείμενα, που θα αφορά την διαχείριση των

μικτών περιοχών ορεινού και παράκτιου χαρακτήρα. Η έντονη διαφοροποίηση του χαρακτήρα αυτών των περιοχών, σε σχέση με την υπόλοιπη ηπειρωτική χώρα, επιβάλλει τη διαφορετική προσέγγιση τους από το σχεδιασμό, μια προσέγγιση, βασισμένη στις αρχές και τις διαδικασίες της Αειφόρου Ανάπτυξης.

Συνοψίζοντας, η παρούσα έρευνα αποτελεί μια αρχική προσέγγιση στην ανάλυση και διαχείριση των περιοχών, στοχεύοντας στην ευαισθητοποίηση των αρμόδιων φορέων για τον αποτελεσματικότερο σχεδιασμό τους. Στόχος της μελέτης, είναι να απαντηθούν κάποια θεμελιώδη-πρώιμα ερωτήματα, σχετικά με την ιδιαιτερότητα του εν λόγω χώρου και τη σημαντικότητα παρέμβασης του σχεδιασμού. Στα πλαίσια μιας διπλωματικής εργασίας, η διεξοδική μελέτη για κάθε ΔΕ δεν δύναται να επιτευχθεί σε τόσο αναλυτικό επίπεδο. Στα πλαίσια εξέλιξης της επιστήμης του χωρικού σχεδιασμού θεωρείται δόκιμο, ο παράλληλος και ο υποκείμενος σχεδιασμός να προχωρήσει σε διεξοδικότερη ανάλυση, με στόχο την πλήρη αξιοποίηση των δεδομένων και την εντεταμένη έρευνα και μελέτη, ώστε οι κατευθυντήριες γραμμές να ακολουθούν τη λεπτομερειακή φυσιογνωμία της κάθε Δημοτικής Ενότητας.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

ΞΕΝΟΓΛΩΣΣΗ

Agenda 21 (1992), *United Nations Conference on Environment & Development Rio de Janeiro*, Brazil April 1995

Boer A., Wegen M., Povh D. (2012), *Principles of ICZM: The Coastal Systems*

Byers, E., (1995) *Mountain Agenda: Environmentally Sustainable And Equitable Development Opportunities*, Invited paper presented at the International NGO Consultation on the Mountain Agenda, 1995, Peru. The Mountain Institute. Franklin, WV, USA

Clark A. (2003), *The Penguin Dictionary of Geography*, Penguin Books

Congress of Local and Regional Authorities of Europe, 1995. Recommendation 1274 (1995) on the European Charter of Mountain Regions

Council of Europe Parliamentary Assembly, (1996) Recommendation 1296, 1995 on a European Charter for Rural Areas

Dax, T., (2004) *The Impact of EU policies on mountain development in Austria*, paper at the Regional Studies Association – International Conference “Europe at the Margins: EU Regional Policy, Peripherality and Rurality”, Angers, France, 15-16 April 2004
ecosystems: sustainable mountain development - Review of sectoral clusters, second

European Commission (2000), *Communication from the Commission to the Council and the European Parliament on Integrated Coastal Zone Management: a Strategy for Europe*, Coastal Zone Policy

European Commission (2016), *Demonstration Project*, Coastal Zone Policy (ICZM)

European Environmental Agency (EEA) (2006), *The changing faces of Europe's coastal areas*, Copenhagen

Food and Agriculture Organization of the United Nations (1998), *Integrated coastal area management and agriculture, forestry and fisheries*, Rome

(IMO/FAO/UNESCO-IOC/WMO/WHO/IAEA/UN/UNEP) Joint Group of Experts on the Scientific of Marine Environmental Protection (GESAMP) (1996), *The contributions of science to coastal zone management*, Rome

NORDREGIO, (2004) Mountain Areas in Europe: Analysis of mountain areas in EU member states, acceding and other European countries, European Commission contract No 2002, CE.16.0.AT.136, Final report. phase: land, desertification, forests and biodiversity - UNCSD Third Session, 11-28

Post, Jan C., Lundin, Carl G (1996), *Guidelines for Integrated Coastal Zone Management*

Protocol to the Barcelona Convention on Integrated Coastal Zone Management in the Mediterranean (2008)

Report of the United Nations Conference on Environment and Development, Rio de Janeiro, (1992)

UNEP (1995): *Guidelines for Integrated Management of Coastal and Marine Areas - with special reference to the Mediterranean Basin*, Croatia

United Nations Commission on Sustainable Development, 1992. Agenda 21 - Chapter 13, Managing fragile ecosystems: sustainable mountain development

United Nations Commission on Sustainable Development, 1995. Managing fragile

ΕΛΛΗΝΟΓΛΩΣΗ

Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων (2000), *Ανακοίνωση της επιτροπής προς το Συμβούλιο και το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο-Για την ΟΔΠΖ: Μια στρατηγική για την Ευρώπη*, Βρυξέλλες

Γουργιώτης Α. (2012) *Χάρτα για την Ανάπτυξη του Ορεινού Χώρου*, Αειχώρος, ΤΜΧΠΠΑ, Βόλος

Διεθνής Σύμβαση Βαρκελώνης (1976), *Περί Προστασίας της Μεσογείου θαλάσσης από την ρύπανση*

Δουκάκης Ε. (2005), *Ανάπτυξη παράκτιας ζώνης*, Τμήμα Αγρονόμων – Τοπογράφων Ε.Μ.Π., Αθήνα

Εθνικό Πρόγραμμα για τη Βιώσιμη Ανάπτυξη των Ελληνικών Ακτών και Νησιών (1997-1998), ΥΠΕΧΩΔΕ

ΕΜΕΚΑ (2011), *Οι Περιβαλλοντικές, Οικονομικές Επιπτώσεις της Κλιματικής Αλλαγής στην Ελλάδα*, Τράπεζα της Ελλάδος, Αθήνα

Τολίδης Κ., Καλογήρου Χ. & Δημοπούλου Ε., (2010) «Χωροταξική Πολιτική στις Ορεινές Περιοχές: η περίπτωση του Ν. Φωκίδας», 6ο Διεπιστημονικό Διαπανεπιστημιακό Συνέδριο του Εθνικού Μετσόβιου Πολυτεχνίου και του ΜΕ.Κ.Δ.Ε. του Ε.Μ.Π.

Κακλαμάνη Σ., Ντυκέν Μ-Ν. (2015), *Η πληθυσμιακή γήρανση στην ύπαιθρο χώρα: Μία ετερογενής κατάσταση με θετικές και αρνητικές επιπτώσεις*, Τεύχος : Αειχώρος 20, ΤΜΧΠΠΑ, Πεδίον Άρεως, Βόλος

Καρανικόλας, Π. και Μαρτίνο Ν., 1999. *Χωρική Διαφοροποίηση της Ελληνικής Γεωργίας με Ορίζοντα το 2010*, Στο «Η Ελληνική Γεωργία Προς το 2010», Επιμ. Ν. Μαραβέγιας, Εκδόσεις Παπαζήση / Γεωπονικό Πανεπιστήμιο Αθηνών, σελ. 245-292.

Καραντζαβέλου Β. (2008), *Υπογραφή Μεσογειακού Πρωτοκόλλου για τις Παράκτιες Περιοχές*, ΥΠΕΧΩΔΕ

Καρύμπαλης Ε., Παπαδόπουλος Α.Γ, Χαλκιάς Χ. (2014), *Η γεωγραφία του παράκτιου και νησιωτικού χώρου*, Εκδόσεις: Σταμούλη Α.Ε., Αθήνα

Κοκκώσης Χ., Δημητρίου Κ., Κωνσταντόγλου Μ. (1999), *Δημιουργία Γεωγραφικού Συστήματος Πληροφοριών για τις παράκτιες περιοχές της Ελλάδας*, 1ο Πανελλήνιο Συνέδριο «Γεωγραφικά Συστήματα Πληροφοριών, Δυνατότητες και Εφαρμογές,

Προοπτικές και Προκλήσεις», Ελληνική Εταιρεία Γεωγραφικών Συστημάτων Πληροφοριών, Διεύθυνσης Χωροταξίας, ΥΠΕΧΩΔΕ

Κοτζαμάνης Β. (2009), *Στοιχεία Δημογραφίας*, Πανεπιστημιακές εκδόσεις Θεσσαλίας, Βόλος

Κουτράκης Μ., Σαπουνίδης Α., Μάρκου Δ. (2008), *ICZM – MED: Συντονισμένες δράσεις, Εργαλεία και Κριτήρια για την Ολοκληρωμένη Διαχείριση των Παράκτιων Ζωνών στη Μεσόγειο. Εφαρμογή στην Περιφέρεια Ανατολικής Μακεδονίας και Θράκης*, Ινστιτούτο Αλιευτικής Έρευνας Καβάλας

Μιχαηλίδου Ελ., (2008) *Ορεινές Περιοχές της Ελλάδας. Χαρακτηριστικά και Στρατηγικές Ανάπτυξης*, ΜΕ.Κ.Δ.Ε. του Ε.Μ.Π, Αθήνα

Μιχαηλίδου Ελ., Ρόκος Δ., (2010) «Κριτική Ανάλυση της Πολιτικής της Ευρωπαϊκής Ένωσης για τις Ορεινές Περιοχές», 6ο Διεπιστημονικό Διαπανεπιστημιακό Συνέδριο του Εθνικού Μετσόβιου Πολυτεχνίου και του ΜΕ.Κ.Δ.Ε. του Ε.Μ.Π.

Ντυκέν Μ.Ν. (2010) *Ανάλυση σε κύριες συνιστώσες ΑΚΣ*, Σημειώσεις μαθήματος του ΤΜΧΠΠΑ, Βόλος

Ντυκέν, Μ.Ν., Κακλαμάνη Στ. (2009), *Οι χωρικές διαφοροποιήσεις των σύγχρονων μορφών Κινητικότητας στην ύπαιθρο χώρα*, Εργαστήριο Δημογραφικών και Κοινωνικών Αναλύσεων, Βόλος

Οικονόμου Δ. (2002), *Βασικά σημεία θέσεων για το ΕΠΧΣΑΑ για τον παράκτιο χώρο*, Σύλλογος Ελλήνων Πολεοδόμων και Χωροτακτών, Αθήνα

Πανουτσόπουλος Ν. (2007) *«Διυπουργικές σχέσεις κατά την άσκηση δημόσιων πολιτικών. Το παράδειγμα της προστασίας της αρχιτεκτονικής κληρονομιάς»* Εθνικό Κέντρο Δημόσιας Διοίκησης και Αυτοδιοίκησης, Διπλωματική εργασία: Εθνική Σχολή Δημόσιας Διοίκησης, Αθήνα

Παπαδημάτου, Α. και Ρόκος, Δ., (2004) *«Βιώσιμη» και Αξιοβίωτη Ολοκληρωμένη Ανάπτυξη στις Ορεινές Περιοχές της Ελλάδας και του Κόσμου*, Πρακτικά 3ου Διεπιστημονικού Διαπανεπιστημιακού Συνεδρίου «Ολοκληρωμένη Ανάπτυξη των

Ορεινών Περιοχών. Θεωρία και Πράξη», Ε.Μ.Πολυτεχνείο – Δήμος Μετσόβου, 7-10 Ιουνίου 2001, Συνεδριακό Κέντρο Μετσόβου, Μέτσοβο, Επιστημονική Επιμέλεια Καθ. Δ. Ρόκος, Εναλλακτικές Εκδόσεις, 2004, Αθήνα

Πανταζής Π. (υπό εκπόνηση) *Διερεύνηση των παραγόντων διαφοροποίησης της χωρικής κατανομής και της ανισότητας του δηλωθέντος εισοδήματος στην Ελλάδα*, διδακτορική διατριβή, Τμήμα Οικονομικής και Περιφερειακής Ανάπτυξης, Πάντειο Πανεπιστήμιο Κοινωνικών και Πολιτικών Επιστημών

Πολύζος Σ. (2011) *Περιφερειακή Ανάπτυξη*, Εκδόσεις ΚΡΙΤΙΚΗ, Αθήνα

Ρόκος, Δ., (2004). Η Ολοκληρωμένη Ανάπτυξη στις Ορεινές Περιοχές. Θεωρία και Πράξη, Πρακτικά 3 ου Διεπιστημονικού Διαπανεπιστημιακού Συνεδρίου του Ε.Μ.Π. και του ΜΕ.Κ.Δ.Ε. του Ε.Μ.Π. «Η Ολοκληρωμένη Ανάπτυξη στις Ορεινές Περιοχές. Θεωρία και Πράξη», 7-10 Ιουνίου 2001, Μέτσοβο

Σταματίου Ε. (2003), *Χωρικές δυσλειτουργίες και περιβαλλοντικές αλλοιώσεις στους παράκτιους νομούς της Ελλάδας – Προβλήματα και προοπτικές*, Ερευνητική Εργασία, Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας, ΤΜΧΠΠΑ, Βόλος

Στέφανος Φατσή, (2011-2012), *Από την Συνθήκη της Βαρκελώνης στην Συνδιάσκεψη των Ηνωμένων Εθνών. Η Αειφορία στην Μεσόγειο*, Πανεπιστήμιο Πειραιώς, Τμήμα Ναυτιλιακών Σπουδών, Πειραιάς

Τουφεγγιοπούλου Α. (2007), *Η κοινοτική πολιτική για τις παράκτιες περιοχές και η εφαρμογή στην Ελλάδα*, Ερευνητική Εργασία

Τσίππρας Κ. (2001), *Ο ελληνικός ορεινός χώρος ως και η φύση του ως Όλο*, Πρακτικά 3 ου Διεπιστημονικού Διαπανεπιστημιακού Συνεδρίου του Ε.Μ.Π. και του ΜΕ.Κ.Δ.Ε. του Ε.Μ.Π. «Η Ολοκληρωμένη Ανάπτυξη στις Ορεινές Περιοχές. Θεωρία και Πράξη», 7-10 Ιουνίου 2001, Μέτσοβο

Τσολάκος, Φ. (2009), *Χωροταξικός Σχεδιασμός και Παράκτιος Χώρος*, Ερευνητική Εργασία, Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης, ΤΜΧΑ, Βέροια

ΘΕΣΜΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ- ΜΕΛΕΤΕΣ

Απόφαση 11989/08 (ΦΕΚ 123/Δ/21.03.2008) «Εθνικό Πάρκο Υγροτόπων Αμβρακικού»

Απόφαση 40390/09 (ΦΕΚ 446/Δ) «Εθνικό Πάρκο Χελμού – Βουραϊκού»

ΒΔ 09.06.1938 (ΦΕΚ 8248/Α/38) «Εθνικός Δρυμός Ολύμπου»

ΒΔ 218/1966 (ΦΕΚ 56/Α/96) «Εθνικός Δρυμός Οίτης»

ΒΔ 25.07.1938 (ΦΕΚ 286/Α/38), ΒΔ 23.12.1939 (ΦΕΚ 1/Α/39) «Εθνικός Δρυμός Παρνασσού»

ΒΔ 731/1962 (ΦΕΚ 200/Α/62), ΒΔ 74/1964 (ΦΕΚ33/Α/64) «Εθνικός Δρυμός Σαμαριάς»

ΚΥΑ 33318/3028/1998 (ΦΕΚ 1289/Β/28.12.98) «Καθορισμός μέτρων και διαδικασιών για τη διατήρηση των φυσικών οικοτόπων (ενδιαιτημάτων) και της άγριας πανίδας και χλωρίδας»

ΚΥΑ 40390/09 (ΦΕΚ 446/Δ/02-10-2009) «Χαρακτηρισμός της χερσαίας περιοχής του ορεινού όγκου Χελμού – Βουραϊκού ως Εθνικού Πάρκου»

Νόμος 1337/83 (ΦΕΚ 33/Α/14.03.1983) «Επέκταση των πολεοδομικών σχεδίων, οικιστική ανάπτυξη και σχετικές ρυθμίσεις»

Νόμος 1650/86 (ΦΕΚ 160/Α/16.10.1986) «Για την προστασία του περιβάλλοντος»

Νόμος 2242/94 (ΦΕΚ 162/Α/03.10.1994) «Πολεοδόμηση περιοχών δεύτερης κατοικίας και ζώνες οικιστικού ελέγχου, προστασία του φυσικού και δομημένου περιβάλλοντος και άλλες διατάξεις»

Νόμος 2344/40 (ΦΕΚ 154/Α/1940) «Περί αιγιαλού και παραλίας»

Νόμος 2508/97 (ΦΕΚ 124/Α/13.06.1997) «Βιώσιμη οικιστική ανάπτυξη των πόλεων και οικισμών της χώρας και άλλες διατάξεις»

Νόμος 2742/99 (ΦΕΚ 207/Α/07.10.1999) «Χωροταξικός σχεδιασμός και αιφόρου ανάπτυξης και άλλες διατάξεις»

Νόμος 2791/01 (ΦΕΚ 285 Α) «Αιγιαλός παραλία και άλλες διατάξεις»

Νόμος 3010/02 (ΦΕΚ 91/Α/25.04.2002) «Εναρμόνιση του ν. 1650/86 με τις οδηγίες 97/11/ΕΕ και 96/61/ΕΕ, διαδικασία οριοθέτησης και ρυθμίσεις θεμάτων για τα υδατορέματα και άλλες διατάξεις»

Νόμος 3028/02 (ΦΕΚ 153/Α/28.06.2002) «Για την προστασία των Αρχαιοτήτων και εν γένει της πολιτιστικής κληρονομιάς»

Νόμος 3044/02 (ΦΕΚ 197/Α/27.08.2002) «Μεταφορά Συντελεστή Δόμησης και ρυθμίσεις άλλων θεμάτων αρμοδιότητας Υπουργείου Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημόσιων Έργων»

Νόμος 3105/03 (ΦΕΚ 29/Α/10.02.2003) «Τουριστική εκπαίδευση και κατάρτιση, ρυθμίσεις για τον τουρισμό και άλλες διατάξεις»

Νόμος 3153/03 (ΦΕΚ 153/Α/19.06.2003) «Ναυτική επαγγελματική εκπαίδευση, κατάρτιση και επιμόρφωση και ρύθμιση άλλων θεμάτων αρμοδιότητας του Υπουργείου Εμπορικής Ναυτιλίας»

Νόμος 3199/03 (ΦΕΚ 280/Α/9.12.2003) «Προστασία και διαχείριση των υδάτων. Εναρμόνιση με την οδηγία 2000/60/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 23^{ης} Οκτωβρίου 2000»

Νόμος 3201/03 (ΦΕΚ 282/Α/9.12.2003) «Αποκατάσταση, προστασία και ανάδειξη του φυσικού και δομημένου περιβάλλοντος των νησιών που υπάγονται στην αρμοδιότητα του Υπουργείου Αιγαίου»

Νόμος 3468/06 (ΦΕΚ 129/Α/27.06.06) « Παραγωγή Ηλεκτρικής Ενέργειας από Ανανεώσιμες Πηγές Ενέργειας και Συμπαγωγή Ηλεκτρισμού και Θερμότητας Υψηλής Απόδοσης και λοιπές διατάξεις»

Νόμος 3852/10 (ΦΕΚ 87/Α/07.06.2010) «Πρόγραμμα Καλλικράτη»

Νόμος 4014/2011 «Περιβαλλοντική αδειοδότηση έργων και δραστηριοτήτων, ρύθμιση αυθαιρέτων σε συνάρτηση με δημιουργία περιβαλλοντικού ισοζυγίου και άλλες διατάξεις αρμοδιότητας Υπουργείου Περιβάλλοντος»

Νόμος 4071/12 (ΦΕΚ 85/ Α/11.4.2012) «Ρυθμίσεις για την τοπική ανάπτυξη, την αυτοδιοίκηση και την αποκεντρωμένη διοίκηση Ενσωμάτωση Οδηγίας 2009/50/ΕΚ»

Οδηγία 2009/28/ΕΚ «Σχετικά με την προώθηση της χρήσης ενέργειας από ανανεώσιμες πηγές και την τροποποίηση και τη συνακόλουθη κατάργηση των οδηγιών 2001/77/ΕΚ και 2003/30/ΕΚ»

Οδηγία 81/645/ΕΟΚ «Περί του κοινοτικού καταλόγου των μειονεκτικών γεωργικών περιοχών κατά την έννοια της οδηγίας 75/268/ΕΟΚ (Ελλάς)»

Προεδρικό Διάταγμα 11/2002 (ΦΕΚ 6/Α/21.01.2002): «Εθνικό Σχέδιο Έκτακτης Ανάγκης για την αντιμετώπιση περιστατικών ρύπανσης από πετρέλαιο και άλλες επιβλαβείς ουσίες»

ΥΠΕΚΑ, 2009 (31/3/2009) Σχέδιο ΚΥΑ με θέμα «Ειδικό Πλαίσιο Χωροταξικού Σχεδιασμού και Αειφόρου Ανάπτυξης για τον Ορεινό Χώρο», Αθήνα

ΦΕΚ 1138/Β/2009 «Ειδικό Πλαίσιο Χωροταξικού Σχεδιασμού και Αειφόρου Ανάπτυξης για τον Τουρισμό και της στρατηγικής μελέτης περιβαλλοντικών επιπτώσεων αυτού»

ΦΕΚ 128 Α/03.07.2008 «Γενικό Πλαίσιο Χωροταξικού Σχεδιασμού και Αειφόρου Ανάπτυξης»

ΦΕΚ 151 ΑΑΠ/13.04.2009 «Ειδικό Πλαίσιο Χωροταξικού Σχεδιασμού και Αειφόρου Ανάπτυξης για την Βιομηχανία»

ΦΕΚ 2464/Β/2008 «Ειδικό Πλαίσιο Χωροταξικού Σχεδιασμού και Αειφόρου Ανάπτυξης για τις Ανανεώσιμες Πηγές Ενέργειας (ΑΠΕ) και της στρατηγικής μελέτης περιβαλλοντικών επιπτώσεων αυτού»

ΦΕΚ 2505/Β/04.11.2011 «Ειδικό Πλαίσιο Χωροταξικού Σχεδιασμού και Αειφόρου Ανάπτυξης για τις υδατοκαλλιέργειες»

Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Δήμου Διστόμου – Αράχοβας –Αντίκυρας (2012-2014)

Υπουργείο Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων (2014), Εθνικό Στρατηγικό Σχέδιο Αγροτικής Ανάπτυξης (ΕΣΣΑΑ) 2014-2020

Υπουργείο Οικονομίας και Οικονομικών, 2014, Εθνικό Στρατηγικό Πλαίσιο Αναφοράς (ΕΣΠΑ) 2014-2020, Γενική Γραμματεία Επενδύσεων και Ανάπτυξης, Αθήνα

ΔΙΑΔΙΚΤΥΑΚΟΙ ΤΟΠΟΙ

Corine Land Cover (2012), ανακτήθηκε από <http://gis.ktimanet.gr/cachenascommon/corine.zip> στις 18/12/2016

Ανοικτά Δεδομένα, ανακτήθηκε από <http://geodata.gov.gr/> στις 22/09/2016

Εθνικό Κτηματολόγιο και Χαρτογράφηση (2015), ανακτήθηκε από <http://www.ktimatologio.gr/forestmaps/Pages/xrasis-gis.aspx> στις 18/12/2016

Ελληνική Βάση Δεδομένων ΦΙΛΟΤΗΣ, ανακτήθηκε από <https://filotis.itia.ntua.gr/info/> στις 06/12/2016

Ελληνική Στατιστική Αρχή, ανακτήθηκε από <http://www.statistics.gr/> στις 21/09/2016

ΕΤΒΑ ΒΙΠΕ ΑΕ, ανακτήθηκε από <https://www.etvavipe.gr/el/News/PwliseisBIOPAAmfissa.aspx> στις 28/01/2017

Ρυθμιστική Αρχή Ενέργειας (ΡΑΕ), ανακτήθηκε από <http://www.rae.gr/site/portal.csp;jsessionid=0a001a75680c7f01192051c25c441b89df00d21e1146fd6cf0de4121630350b6.e38OchqPa34Na40LbhaRax4Mb3aOe6fznA5Pp7ftolbGmkTy> στις 18/01/2017

Υπουργείο Παραγωγικής Ανασυγκρότησης, Περιβάλλοντος και Ενέργειας, *Αρχείο Παραδοσιακών Οικισμών και Διατηρητέων Κτιρίων*, ανακτήθηκε από <http://estia.minenv.gr/> στις 20/12/2016

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

Πίνακας 1 Οικοδομική δραστηριότητα, Νέες οικοδομές για τα έτη 2005, 2013, 2014 και 2015. Ιδία επεξεργασία Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ

ΔΕ	2005			2013			2014			2015		
	Αριθμός	Επιφάνεια (m ²)	Μέση Επιφάνεια ανά οικοδομή (m ²)	Αριθμός	Επιφάνεια (m ²)	Μέση Επιφάνεια ανά οικοδομή (m ²)	Αριθμός	Επιφάνεια (m ²)	Μέση Επιφάνεια ανά οικοδομή (m ²)	Αριθμός	Επιφάνεια (m ²)	Μέση Επιφάνεια ανά οικοδομή (m ²)
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΑΒΙΑΣ	31	6702	216,2	2	610	305,0	0	0	-	5	897	179,4
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΑΓΙΟΥ ΝΙΚΟΛΑΟΥ	220	75002	340,9	30	6967	232,2	25	10005	400,2	24	6177	257,4
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΑΓΡΙΑΣ	33	12228	370,5	7	1156	165,1	3	429	143,0	2	332	166,0
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΑΙΓΕΙΡΑΣ	11	1778	161,6	2	327	163,5	0	0	-	3	580	193,3
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΑΙΓΙΟΥ	169	66364	392,7	45	7092	157,6	34	5653	166,3	25	3948	157,9
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΑΚΡΑΤΑΣ	81	41097	507,4	5	920	184,0	0	0	-	3	425	141,7
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΑΛΥΣΙΑΣ	13	3122	240,2	5	2549	509,8	3	254	84,7	2	261	130,5
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΑΜΑΡΥΝΘΙΩΝ	99	16991	171,6	3	606	202,0	3	212	70,7	4	363	90,8
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΑΜΦΙΣΣΗΣ	48	9364	195,1	8	610	76,3	5	639	127,8	4	1017	254,3
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΑΝΑΤΟΛΙΚΟΥ ΟΛΥΜΠΟΥ	3	751	250,3	19	5922	311,7	8	2470	308,8	5	3060	612,0
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΑΝΑΤΟΛΙΚΟΥ ΞΕΛΙΝΟΥ	126	34196	271,4	0	0	-	0	0	-	0	0	-
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΑΝΤΙΚΥΡΑΣ	9	5217	579,7	0	0	-	1	219	219,0	1	140	140,0
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΑΡΤΕΜΙΔΑΣ	24	5356	223,2	7	691	98,7	8	1031	128,9	2	86	43,0
ΔΗΜΟΣ ΒΙΑΝΝΟΥ	14	2188	156,3	5	1163	232,6	3	518	172,7	4	300	75,0
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΒΙΛΙΩΝ	32	7397	231,2	4	1141	285,3	10	1806	180,6	3	497	165,7
ΔΗΜΟΣ ΒΟΡΕΙΑΣ ΚΥΝΟΥΡΙΑΣ	86	46622	542,1	5	1127	225,4	7	1118	159,7	10	2709	270,9
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΓΑΛΛΑΞΙΔΙΟΥ	27	5211	193,0	3	641	213,7	2	406	203,0	5	653	130,6
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΓΕΡΟΠΟΤΑΜΟΥ	46	19498	423,9	19	4170	219,5	24	5561	231,7	22	6498	295,4
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΔΙΑΚΟΠΤΟΥ	105	25189	239,9	9	746	82,9	2	85	42,5	5	758	151,6
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΔΙΡΦΥΩΝ	16	3698	231,1	4	267	66,8	3	430	143,3	0	0	-
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΔΙΣΤΟΜΟΥ	8	1839	229,9	1	211	211,0	1	104	104,0	1	44	44,0

ΔΕ	2005			2013			2014			2015		
	Αριθμός	Επιφάνεια (m ²)	Μέση Επιφάνεια ανά οικοδομή (m ²)	Αριθμός	Επιφάνεια (m ²)	Μέση Επιφάνεια ανά οικοδομή (m ²)	Αριθμός	Επιφάνεια (m ²)	Μέση Επιφάνεια ανά οικοδομή (m ²)	Αριθμός	Επιφάνεια (m ²)	Μέση Επιφάνεια ανά οικοδομή (m ²)
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΕΡΙΝΕΟΥ	5	1081	216,2	2	398	199,0	0	0	-	0	0	-
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΕΥΠΑΛΙΟΥ	79	16098	203,8	11	1685	153,2	10	915	91,5	14	6521	465,8
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΕΥΡΥΜΕΝΩΝ	14	2715	193,9	0	0	-	0	0	-	0	0	-
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΕΥΡΩΣΤΙΝΗΣ	70	15087	215,5	5	870	174,0	9	625	69,4	3	377	125,7
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΕΧΙΝΑΙΩΝ	21	2464	117,3	8	904	113,0	7	1070	152,9	2	166	83,0
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΖΑΓΟΡΑΣ	19	4557	239,8	8	1047	130,9	0	0	-	15	2259	150,6
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΖΑΡΑΚΑ	10	3209	320,9	1	191	191,0	0	0	-	0	0	-
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΘΙΣΒΗΣ	12	3329	277,4	5	731	146,2	4	536	134,0	3	67	22,3
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΙΕΡΑΠΕΤΡΑΣ	171	71166	416,2	26	5958	229,2	12	1641	136,8	14	2033	145,2
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΚΑΛΑΜΑΤΑΣ	309	142297	460,5	92	25592	278,2	56	13284	237,2	42	8946	213,0
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΚΑΤΩ ΟΛΥΜΠΟΥ	41	5745	140,1	2	436	218,0	1	108	108,0	2	224	112,0
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΚΑΦΗΡΕΩΣ	1	330	330,0	0	0	-	2	510	255,0	1	244	244,0
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΚΕΚΡΟΠΙΑΣ/ΠΑΛΛΑΙΟΥ	20	4340	217,0	7	2063	294,7	5	650	130,0	5	1131	226,2
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΚΟΡΩΝΕΙΑΣ	13	2929	225,3	2	317	158,5	1	500	500,0	1	101	101,0
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΚΥΜΗΣ	51	18597	364,6	19	2702	142,2	7	1299	185,6	8	720	90,0
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΚΥΡΙΑΚΙΟΥ	3	693	231,0	0	0	-	1	180	180,0	3	908	302,7
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΛΑΜΙΕΩΝ	383	212983	556,1	32	7311	228,5	27	14689	544,0	24	4346	181,1
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΛΕΒΑΔΕΩΝ	109	109882	1008,1	5	1811	362,2	11	2040	185,5	5	3197	639,4
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΛΕΥΚΤΡΟΥ	126	24156	191,7	35	7286	208,2	35	8185	233,9	28	5881	210,0
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΛΕΩΝΙΔΙΟΥ	2	1288	644,0	3	1095	365,0	0	0	-	1	179	179,0
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΛΙΤΟΧΩΡΟΥ	111	39299	354,0	6	820	136,7	0	0	-	7	1408	201,1
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΜΑΚΡΥ ΓΙΑΛΟΥ	53	19182	361,9	3	517	172,3	0	0	-	1	75	75,0
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΜΕΣΣΑΠΙΩΝ	100	29686	296,9	10	2960	296,0	7	1728	246,9	11	5197	472,5

ΔΕ	2005			2013			2014			2015		
	Αριθμός	Επιφάνεια (m ²)	Μέση Επιφάνεια ανά οικοδομή (m ²)	Αριθμός	Επιφάνεια (m ²)	Μέση Επιφάνεια ανά οικοδομή (m ²)	Αριθμός	Επιφάνεια (m ²)	Μέση Επιφάνεια ανά οικοδομή (m ²)	Αριθμός	Επιφάνεια (m ²)	Μέση Επιφάνεια ανά οικοδομή (m ²)
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΜΗΛΕΩΝ	67	18262	272,6	12	1787	148,9	12	1577	131,4	7	971	138,7
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΜΟΥΡΕΣΙΟΥ	33	7840	237,6	8	831	103,9	3	603	201,0	4	454	113,5
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΝΑΥΠΑΚΤΟΥ	160	56875	355,5	20	4385	219,3	18	3161	175,6	12	2870	239,2
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΞΥΛΟΚΑΣΤΡΟΥ	275	76330	277,6	15	1910	127,3	19	2721	143,2	15	2685	179,0
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΠΑΤΡΕΩΝ	860	522923	608,1	105	28001	266,7	63	19050	302,4	73	19634	269,0
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΠΟΡΤΑΡΙΑΣ	34	9816	288,7	1	52	52,0	2	350	175,0	0	0	-
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΡΙΟΥ	9	2653	294,8	3	468	156,0	4	178	44,5	4	790	197,5
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΣΙΚΥΩΝΙΩΝ	154	60087	390,2	13	4573	351,8	15	2189	145,9	14	2963	211,6
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΣΤΥΛΙΔΟΣ	29	10171	350,7	8	700	87,5	9	5214	579,3	5	335	67,0
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΣΥΜΠΟΛΙΤΕΙΑΣ	86	17404	202,4	2	390	195,0	3	702	234,0	1	406	406,0
ΔΗΜΟΣ ΣΦΑΚΙΩΝ	23	3759	163,4	1	133	133,0	0	0	-	4	889	222,3
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΤΟΛΟΦΩΝΟΣ	42	7226	172,0	0	0	-	7	835	119,3	5	417	83,4
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΤΥΡΟΥ	23	10921	474,8	3	264	88,0	0	0	-	1	393	393,0
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΦΙΛΙΑΤΡΩΝ	59	10516	178,2	0	0	-	1	23	23,0	2	171	85,5
58 ΔΕ	4778	1935706		656	145104		493	115503		467	105703	

Πίνακας 2 Ποσοστό Απασχολούμενων ανά τομέα Παραγωγής για τα έτη 2001 και 2011 Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ

ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ	Ποσοστό απασχολούμενων στο τομέα σε σχέση με το σύνολο των απασχολούμενων					
	2001			2011		
	ΠΡΩΤΟΓΕΝΗΣ ΤΟΜΕΑΣ	ΔΕΥΤΕΡΟΓΕΝΗΣ ΤΟΜΕΑΣ	ΤΡΙΤΟΓΕΝΗΣ ΤΟΜΕΑΣ	ΠΡΩΤΟΓΕΝΗΣ ΤΟΜΕΑΣ	ΔΕΥΤΕΡΟΓΕΝΗΣ ΤΟΜΕΑΣ	ΤΡΙΤΟΓΕΝΗΣ ΤΟΜΕΑΣ
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΑΒΙΑΣ	64,30%	9,80%	23,80%	49,43%	14,47%	36,10%
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΑΓΙΟΥ ΝΙΚΟΛΑΟΥ	9,90%	14,40%	68,40%	4,35%	13,31%	82,34%
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΑΓΡΙΑΣ	18,70%	25,80%	51,50%	12,15%	24,18%	63,67%
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΑΙΓΕΙΡΑΣ	45,70%	11,70%	35,40%	40,30%	15,30%	44,41%
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΑΙΓΙΟΥ	19,40%	24,50%	52,10%	14,10%	19,60%	66,30%
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΑΚΡΑΤΑΣ	23,10%	18,60%	46,20%	19,53%	21,34%	59,14%
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΑΛΥΖΙΑΣ	64,90%	7,60%	22,20%	61,99%	7,35%	30,66%
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΑΜΑΡΥΝΘΙΩΝ	11,80%	35,30%	47,40%	10,97%	30,92%	58,10%
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΑΜΦΙΣΣΗΣ	9,50%	17,20%	61,40%	11,32%	13,15%	75,53%
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΑΝΑΤΟΛΙΚΟΥ ΟΛΥΜΠΟΥ	16,50%	19,60%	55,90%	11,01%	19,04%	69,95%
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΑΝΑΤΟΛΙΚΟΥ ΣΕΛΙΝΟΥ	65,60%	3,80%	28,40%	44,52%	9,59%	45,89%
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΑΝΤΙΚΥΡΑΣ	9,30%	40,10%	46,40%	5,72%	40,05%	54,23%
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΑΡΤΕΜΙΔΑΣ	37,30%	20,90%	40,30%	25,34%	21,23%	53,44%
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΒΙΑΝΝΟΥ	65,80%	6,30%	22,80%	56,57%	7,35%	36,08%
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΒΙΛΙΩΝ	14,80%	18,40%	61,00%	10,78%	20,30%	68,92%
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΓΑΛΑΞΙΔΙΟΥ	28,70%	17,40%	47,90%	20,24%	16,59%	63,16%

	Ποσοστό απασχολούμενων στο τομέα σε σχέση με το σύνολο των απασχολούμενων					
	2001			2011		
	ΠΡΩΤΟΓΕΝΗΣ ΤΟΜΕΑΣ	ΔΕΥΤΕΡΟΓΕΝΗΣ ΤΟΜΕΑΣ	ΤΡΙΤΟΓΕΝΗΣ ΤΟΜΕΑΣ	ΠΡΩΤΟΓΕΝΗΣ ΤΟΜΕΑΣ	ΔΕΥΤΕΡΟΓΕΝΗΣ ΤΟΜΕΑΣ	ΤΡΙΤΟΓΕΝΗΣ ΤΟΜΕΑΣ
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ						
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΓΕΡΟΠΟΤΑΜΟΥ	32,90%	20,40%	41,20%	27,14%	15,90%	56,95%
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΔΙΑΚΟΠΤΟΥ	34,80%	19,00%	39,90%	25,16%	19,21%	55,63%
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΔΙΡΦΥΩΝ	35,80%	33,30%	26,50%	32,66%	25,58%	41,76%
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΔΙΣΤΟΜΟΥ	9,90%	45,80%	40,70%	5,04%	49,44%	45,52%
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΕΡΙΝΕΟΥ	34,70%	14,80%	41,10%	28,39%	16,82%	54,78%
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΕΥΠΑΛΙΟΥ	26,80%	22,30%	43,60%	18,21%	17,81%	63,99%
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΕΥΡΥΜΕΝΩΝ	49,80%	16,40%	31,60%	42,45%	13,77%	43,77%
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΕΥΡΩΣΤΙΝΗΣ	48,20%	11,40%	34,50%	33,75%	13,68%	52,57%
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΕΧΙΝΑΙΩΝ	60,50%	11,50%	27,30%	46,43%	11,84%	41,73%
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΖΑΓΟΡΑΣ	73,80%	5,40%	17,40%	60,56%	9,78%	29,66%
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΖΑΡΑΚΑ	66,40%	8,80%	22,80%	49,12%	11,76%	39,12%
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΘΙΣΒΗΣ	37,40%	25,00%	31,80%	28,92%	25,88%	45,21%
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΙΕΡΑΠΕΤΡΑΣ	43,00%	11,60%	39,50%	41,22%	9,37%	49,40%
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΚΑΛΑΜΑΤΑΣ	7,60%	20,90%	66,70%	5,61%	17,69%	76,69%
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΚΑΤΩ ΟΛΥΜΠΟΥ	30,30%	32,80%	32,10%	23,43%	21,73%	54,84%
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΚΑΦΗΡΕΩΣ	76,50%	2,00%	13,50%	64,00%	21,33%	14,67%
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΚΟΡΩΝΕΙΑΣ	45,10%	22,50%	30,10%	34,96%	20,58%	44,47%
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΚΥΜΗΣ	19,70%	24,30%	51,20%	15,52%	20,73%	63,75%
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΒΟΡΕΙΑΣ ΚΥΝΟΥΡΙΑΣ	33,80%	20,50%	41,20%	25,45%	19,32%	55,23%
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΚΥΡΙΑΚΙΟΥ	11,70%	51,10%	35,80%	15,70%	41,46%	42,84%
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΛΑΜΙΕΩΝ	9,10%	21,40%	61,90%	6,35%	18,67%	74,97%

	Ποσοστό απασχολούμενων στο τομέα σε σχέση με το σύνολο των απασχολούμενων					
	2001			2011		
	ΠΡΩΤΟΓΕΝΗΣ ΤΟΜΕΑΣ	ΔΕΥΤΕΡΟΓΕΝΗΣ ΤΟΜΕΑΣ	ΤΡΙΤΟΓΕΝΗΣ ΤΟΜΕΑΣ	ΠΡΩΤΟΓΕΝΗΣ ΤΟΜΕΑΣ	ΔΕΥΤΕΡΟΓΕΝΗΣ ΤΟΜΕΑΣ	ΤΡΙΤΟΓΕΝΗΣ ΤΟΜΕΑΣ
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ						
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΛΕΒΑΔΕΩΝ	7,90%	25,80%	61,70%	6,34%	22,28%	71,38%
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΛΕΥΚΤΡΟΥ	50,80%	17,30%	28,80%	27,29%	18,33%	54,38%
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΛΕΩΝΙΔΙΟΥ	49,20%	13,00%	31,50%	39,64%	15,93%	44,43%
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΛΙΤΟΧΩΡΟΥ	15,90%	23,60%	55,30%	10,18%	20,06%	69,76%
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΜΑΚΡΥ ΓΙΑΛΟΥ	58,20%	8,90%	25,70%	42,57%	10,30%	47,13%
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΜΕΣΣΑΠΙΩΝ	30,30%	29,00%	37,60%	25,68%	27,18%	47,15%
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΜΗΛΕΩΝ	51,20%	12,00%	32,40%	38,51%	16,20%	45,30%
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΜΟΥΡΕΣΙΟΥ	46,00%	16,90%	30,50%	38,07%	17,95%	43,98%
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΝΑΥΠΑΚΤΟΥ	10,10%	25,60%	59,10%	7,49%	21,46%	71,05%
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΞΥΛΟΚΑΣΤΡΟΥ	45,90%	12,20%	38,30%	31,21%	14,27%	54,52%
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΚΕΚΡΟΠΙΑΣ/ΠΑΛΑΙΟΥ	52,60%	11,80%	33,80%	37,70%	15,03%	47,27%
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΠΑΤΡΕΩΝ	1,80%	20,60%	71,90%	1,85%	16,45%	81,70%
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΠΟΡΤΑΡΙΑΣ	8,50%	23,90%	55,70%	6,36%	22,34%	71,30%
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΡΙΟΥ	6,00%	16,30%	68,00%	3,17%	15,42%	81,41%
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΣΙΚΥΩΝΙΩΝ	35,60%	17,30%	44,00%	27,50%	17,46%	55,04%
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΣΤΥΛΙΔΟΣ	28,60%	23,80%	42,60%	23,24%	19,81%	56,95%
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΣΥΜΠΟΛΙΤΕΙΑΣ	40,70%	16,00%	38,50%	27,44%	16,45%	56,11%
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΣΦΑΚΙΩΝ	63,90%	6,70%	28,90%	57,26%	5,84%	36,91%
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΤΟΛΟΦΩΝΟΣ	28,40%	21,70%	42,80%	25,44%	19,81%	54,75%
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΑΠΟΛΛΩΝΟΣ/ΤΥΡΟΥ	40,50%	14,50%	40,00%	32,40%	16,12%	51,48%
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΦΙΛΙΑΤΡΩΝ	53,90%	10,60%	33,70%	62,20%	8,21%	29,59%

ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ	Ποσοστό απασχολούμενων στο τομέα σε σχέση με το σύνολο των απασχολούμενων					
	2001			2011		
	ΠΡΩΤΟΓΕΝΗΣ ΤΟΜΕΑΣ	ΔΕΥΤΕΡΟΓΕΝΗΣ ΤΟΜΕΑΣ	ΤΡΙΤΟΓΕΝΗΣ ΤΟΜΕΑΣ	ΠΡΩΤΟΓΕΝΗΣ ΤΟΜΕΑΣ	ΔΕΥΤΕΡΟΓΕΝΗΣ ΤΟΜΕΑΣ	ΤΡΙΤΟΓΕΝΗΣ ΤΟΜΕΑΣ
ΣΥΝΟΛΟ 58 ΔΕ	19,60%	19,90%	55,09%	14,79%	17,50%	67,71%
ΣΥΝΟΛΟ ΧΩΡΑΣ	14,42%	21,75%	58,55%	9,99%	17,55%	72,46%

Πίνακας 3 Ποσοστό Μεταβολής και ΜΕΡΜ Απασχολούμενων ανά Τομέα Παραγωγής για τα έτη 2001-2011. Πηγή: Ιδία Επεξεργασία, Στοιχεία ΕΛΣΤΑΤ

ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ	ΠΟΣΟΣΤΟ ΜΕΤΑΒΟΛΗΣ 2001-2011 (%)				ΜΕΣΟΣ ΕΤΗΣΙΟΣ ΡΥΘΜΟΣ ΜΕΤΑΒΟΛΗΣ (%ο)			
	ΣΥΝΟΛΟ ΑΠΑΣΧΟΛΟΥΜΕΝΩΝ	ΠΡΩΤΟΓΕΝΗΣ ΤΟΜΕΑΣ	ΔΕΥΤΕΡΟΓΕΝΗΣ ΤΟΜΕΑΣ	ΤΡΙΤΟΓΕΝΗΣ ΤΟΜΕΑΣ	ΣΥΝΟΛΟ ΑΠΑΣΧΟΛΟΥΜΕΝΩΝ	ΠΡΩΤΟΓΕΝΗΣ ΤΟΜΕΑΣ	ΔΕΥΤΕΡΟΓΕΝΗΣ ΤΟΜΕΑΣ	ΤΡΙΤΟΓΕΝΗΣ ΤΟΜΕΑΣ
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΑΒΙΑΣ	-22,1%	-40,1%	14,8%	18,3%	-24,66	-49,96	13,87	16,96
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΑΓΙΟΥ ΝΙΚΟΛΑΟΥ	8,5%	-52,4%	0,4%	30,7%	8,20	-71,58	0,36	27,11
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΑΓΡΙΑΣ	-8,9%	-40,7%	-14,6%	12,5%	-9,31	-50,90	-15,68	11,86
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΑΙΓΕΙΡΑΣ	-25,4%	-34,3%	-2,2%	-6,5%	-28,94	-41,09	-2,21	-6,69
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΑΙΓΙΟΥ	-17,0%	-39,6%	-33,7%	5,6%	-18,51	-49,21	-40,25	5,48
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΑΚΡΑΤΑΣ	-21,5%	-33,5%	-10,0%	0,5%	-23,88	-39,96	-10,48	0,47
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΑΛΥΖΙΑΣ	-40,1%	-42,9%	-42,0%	-17,4%	-50,04	-54,42	-52,96	-18,91
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΑΜΑΡΥΝΘΙΩΝ	-11,3%	-17,3%	-22,3%	8,8%	-11,90	-18,81	-24,92	8,45

	ΠΟΣΟΣΤΟ ΜΕΤΑΒΟΛΗΣ 2001-2011 (%)				ΜΕΣΟΣ ΕΤΗΣΙΟΣ ΡΥΘΜΟΣ ΜΕΤΑΒΟΛΗΣ (‰)			
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ	ΣΥΝΟΛΟ ΑΠΑΣΧΟΛΟΥΜΕΝΩΝ	ΠΡΩΤΟΓΕΝΗΣ ΤΟΜΕΑΣ	ΔΕΥΤΕΡΟΓΕΝΗΣ ΤΟΜΕΑΣ	ΤΡΙΤΟΓΕΝΗΣ ΤΟΜΕΑΣ	ΣΥΝΟΛΟ ΑΠΑΣΧΟΛΟΥΜΕΝΩΝ	ΠΡΩΤΟΓΕΝΗΣ ΤΟΜΕΑΣ	ΔΕΥΤΕΡΟΓΕΝΗΣ ΤΟΜΕΑΣ	ΤΡΙΤΟΓΕΝΗΣ ΤΟΜΕΑΣ
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΑΜΦΙΣΣΗΣ	-5,2%	13,4%	-27,4%	16,7%	-5,28	12,68	-31,47	15,55
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΑΝΑΤΟΛΙΚΟΥ ΟΛΥΜΠΟΥ	-7,7%	-38,4%	-10,2%	15,4%	-7,95	-47,25	-10,70	14,45
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΑΝΑΤΟΛΙΚΟΥ ΣΕΛΙΝΟΥ	-26,6%	-50,2%	86,7%	18,6%	-30,50	-67,33	64,40	17,19
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΑΝΤΙΚΥΡΑΣ	-44,0%	-65,8%	-44,1%	-34,5%	-56,41	-101,62	-56,48	-41,47
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΑΡΤΕΜΙΔΑΣ	-18,0%	-44,2%	-16,7%	8,8%	-19,67	-56,74	-18,12	8,50
ΔΗΜΟΣ ΒΙΑΝΝΟΥ	-18,1%	-29,6%	-4,4%	29,6%	-19,73	-34,43	-4,47	26,30
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΒΙΛΙΩΝ	-42,3%	-57,9%	-36,4%	-34,8%	-53,53	-82,77	-44,28	-41,87
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΓΑΛΑΞΙΔΙΟΥ	8,5%	-23,4%	3,4%	43,1%	8,21	-26,34	3,40	36,49
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΓΕΡΟΠΟΤΑΜΟΥ	-9,6%	-25,3%	-29,4%	24,9%	-10,07	-28,79	-34,20	22,48
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΔΙΑΚΟΠΤΟΥ	1,2%	-26,7%	2,4%	41,0%	1,20	-30,63	2,36	34,96
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΔΙΡΦΥΩΝ	-24,0%	-30,6%	-41,7%	19,6%	-27,10	-35,87	-52,58	18,09
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΔΙΣΤΟΜΟΥ	-12,9%	-55,6%	-5,9%	-2,7%	-13,73	-77,89	-6,09	-2,73
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΕΡΙΝΕΟΥ	-17,0%	-32,2%	-5,9%	10,6%	-18,48	-38,06	-6,04	10,14
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΕΥΠΑΛΙΟΥ	18,0%	-19,9%	-5,6%	73,2%	16,72	-21,92	-5,78	56,47
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΕΥΡΥΜΕΝΩΝ	-31,4%	-41,6%	-42,5%	-4,9%	-37,04	-52,30	-53,87	-5,03
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΕΥΡΩΣΤΙΝΗΣ	-30,0%	-51,0%	-16,2%	6,6%	-35,05	-68,89	-17,57	6,37
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΕΧΙΝΑΙΩΝ	-35,2%	-50,3%	-33,2%	-1,0%	-42,46	-67,47	-39,51	-1,00
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΖΑΓΟΡΑΣ	-25,9%	-39,2%	35,2%	26,7%	-29,51	-48,53	30,64	23,92
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΖΑΡΑΚΑ	10,7%	-18,1%	48,1%	90,0%	10,26	-19,81	40,09	66,29

ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ	ΠΟΣΟΣΤΟ ΜΕΤΑΒΟΛΗΣ 2001-2011 (%)				ΜΕΣΟΣ ΕΤΗΣΙΟΣ ΡΥΘΜΟΣ ΜΕΤΑΒΟΛΗΣ (‰)			
	ΣΥΝΟΛΟ ΑΠΑΣΧΟΛΟΥΜΕΝΩΝ	ΠΡΩΤΟΓΕΝΗΣ ΤΟΜΕΑΣ	ΔΕΥΤΕΡΟΓΕΝΗΣ ΤΟΜΕΑΣ	ΤΡΙΤΟΓΕΝΗΣ ΤΟΜΕΑΣ	ΣΥΝΟΛΟ ΑΠΑΣΧΟΛΟΥΜΕΝΩΝ	ΠΡΩΤΟΓΕΝΗΣ ΤΟΜΕΑΣ	ΔΕΥΤΕΡΟΓΕΝΗΣ ΤΟΜΕΑΣ	ΤΡΙΤΟΓΕΝΗΣ ΤΟΜΕΑΣ
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΘΙΣΒΗΣ	-38,9%	-52,7%	-36,8%	-13,2%	-48,14	-72,20	-44,85	-14,01
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΙΕΡΑΠΕΤΡΑΣ	-5,7%	-9,6%	-23,6%	18,1%	-5,82	-10,05	-26,52	16,78
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΚΑΛΑΜΑΤΑΣ	0,3%	-25,7%	-15,2%	15,3%	0,32	-29,26	-16,31	14,38
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΚΑΤΩ ΟΛΥΜΠΟΥ	-37,0%	-51,2%	-58,2%	7,7%	-45,10	-69,28	-83,50	7,46
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΚΑΦΗΡΕΩΣ	-83,1%	-85,8%	77,8%	-81,7%	-162,73	-177,56	59,22	-156,04
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΚΟΡΩΝΕΙΑΣ	-36,5%	-50,8%	-41,9%	-6,1%	-44,42	-68,43	-52,81	-6,25
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΚΥΜΗΣ	-20,7%	-37,5%	-32,2%	-1,4%	-22,97	-45,91	-38,18	-1,38
ΔΗΜΟΣ ΒΟΡΕΙΑΣ ΚΥΝΟΥΡΙΑΣ	-14,3%	-35,4%	-19,0%	15,0%	-15,28	-42,74	-20,89	14,11
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΚΥΡΙΑΚΙΟΥ	14,9%	54,3%	-6,8%	37,5%	13,95	44,34	-7,00	32,36
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΛΑΜΙΕΩΝ	-4,7%	-33,7%	-16,8%	15,5%	-4,78	-40,28	-18,20	14,54
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΛΕΒΑΔΕΩΝ	-3,2%	-21,9%	-16,2%	12,0%	-3,25	-24,44	-17,58	11,37
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΛΕΥΚΤΡΟΥ	-5,4%	-49,2%	0,0%	78,7%	-5,57	-65,43	0,00	59,74
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΛΕΩΝΙΔΙΟΥ	7,7%	-13,1%	32,4%	52,1%	7,49	-13,98	28,44	42,85
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΛΙΤΟΧΩΡΟΥ	2,3%	-34,7%	-13,2%	29,1%	2,29	-41,72	-14,05	25,88
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΜΑΚΡΥ ΓΙΑΛΟΥ	-11,8%	-35,5%	2,1%	61,6%	-12,44	-42,90	2,04	49,17
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΜΕΣΣΑΠΙΩΝ	-7,9%	-21,9%	-13,7%	15,4%	-8,21	-24,36	-14,64	14,46
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΜΗΛΕΩΝ	-16,7%	-37,3%	12,8%	16,5%	-18,05	-45,58	12,15	15,35
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΜΟΥΡΕΣΙΟΥ	-9,3%	-24,9%	-3,9%	30,8%	-9,70	-28,28	-3,94	27,23
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΝΑΥΠΑΚΤΟΥ	-6,9%	-31,1%	-21,9%	11,8%	-7,18	-36,52	-24,39	11,20
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΞΥΛΟΚΑΣΤΡΟΥ	-17,0%	-43,5%	-2,7%	18,1%	-18,46	-55,57	-2,75	16,77

	ΠΟΣΟΣΤΟ ΜΕΤΑΒΟΛΗΣ 2001-2011 (%)				ΜΕΣΟΣ ΕΤΗΣΙΟΣ ΡΥΘΜΟΣ ΜΕΤΑΒΟΛΗΣ (‰)			
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ	ΣΥΝΟΛΟ ΑΠΑΣΧΟΛΟΥΜΕΝΩΝ	ΠΡΩΤΟΓΕΝΗΣ ΤΟΜΕΑΣ	ΔΕΥΤΕΡΟΓΕΝΗΣ ΤΟΜΕΑΣ	ΤΡΙΤΟΓΕΝΗΣ ΤΟΜΕΑΣ	ΣΥΝΟΛΟ ΑΠΑΣΧΟΛΟΥΜΕΝΩΝ	ΠΡΩΤΟΓΕΝΗΣ ΤΟΜΕΑΣ	ΔΕΥΤΕΡΟΓΕΝΗΣ ΤΟΜΕΑΣ	ΤΡΙΤΟΓΕΝΗΣ ΤΟΜΕΑΣ
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΚΕΚΡΟΠΙΑΣ/ΠΑΛΑΙΡΟΥ	-18,6%	-41,7%	4,1%	14,0%	-20,36	-52,51	4,00	13,16
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΠΑΤΡΕΩΝ	-8,0%	-5,8%	-26,5%	4,5%	-8,29	-5,92	-30,35	4,42
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΠΟΡΤΑΡΙΑΣ	2,9%	-23,2%	-3,8%	31,7%	2,85	-26,07	-3,89	27,91
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΡΙΟΥ	16,1%	-38,4%	10,1%	38,9%	15,04	-47,34	9,66	33,42
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΣΙΚΥΩΝΙΩΝ	-9,8%	-30,3%	-8,9%	12,9%	-10,28	-35,46	-9,30	12,17
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΣΤΥΛΙΔΟΣ	-22,1%	-36,7%	-35,3%	4,1%	-24,71	-44,73	-42,54	4,00
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΣΥΜΠΟΛΙΤΕΙΑΣ	-18,8%	-45,3%	-16,3%	18,4%	-20,62	-58,51	-17,66	17,01
ΔΗΜΟΣ ΣΦΑΚΙΩΝ	-38,0%	-44,5%	-46,4%	-20,9%	-46,72	-57,17	-60,42	-23,23
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΤΟΛΟΦΩΝΟΣ	-0,4%	-10,8%	-9,2%	27,4%	-0,40	-11,36	-9,61	24,52
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΑΠΟΛΛΩΝΟΣ/ΤΥΡΟΥ	5,2%	-15,8%	16,7%	35,5%	5,07	-17,06	15,53	30,84
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΦΙΛΙΑΤΡΩΝ	-10,5%	3,3%	-30,6%	-21,3%	-11,06	3,21	-35,89	-23,71

Πίνακας 4 Ποσοστό απασχολούμενων σε σχέση με τους απασχολούμενους της χώρας, συνολικά και ανά τομέα παραγωγής. Ιδία Επεξεργασία Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ

ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ	2001				2011			
	ΠΟΣΟΣΤΟ ΣΥΜΜΕΤΟΧΗΣ ΑΠΑΣΧΟΛΟΥΜΕΝΩΝ ΣΤΟ ΣΥΝΟΛΟ ΤΗΣ ΧΩΡΑΣ	ΠΟΣΟΣΤΟ ΣΥΜΜΕΤΟΧΗΣ ΑΠΑΣΧΟΛΟΥΜΕΝΩΝ ΑΝΑ ΤΟΜΕΑ ΣΤΟ ΣΥΝΟΛΟ ΤΗΣ ΧΩΡΑΣ			ΠΟΣΟΣΤΟ ΣΥΜΜΕΤΟΧΗΣ ΑΠΑΣΧΟΛΟΥΜΕΝΩΝ ΣΤΟ ΣΥΝΟΛΟ ΤΗΣ ΧΩΡΑΣ	ΠΟΣΟΣΤΟ ΣΥΜΜΕΤΟΧΗΣ ΑΠΑΣΧΟΛΟΥΜΕΝΩΝ ΑΝΑ ΤΟΜΕΑ ΣΤΟ ΣΥΝΟΛΟ ΤΗΣ ΧΩΡΑΣ		
		ΠΡΩΤΟΓΕΝΗΣ ΤΟΜΕΑΣ	ΔΕΥΤΕΡΟΓΕΝΗΣ ΤΟΜΕΑΣ	ΤΡΙΤΟΓΕΝΗΣ ΤΟΜΕΑΣ		ΠΡΩΤΟΓΕΝΗΣ ΤΟΜΕΑΣ	ΔΕΥΤΕΡΟΓΕΝΗΣ ΤΟΜΕΑΣ	ΤΡΙΤΟΓΕΝΗΣ ΤΟΜΕΑΣ
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΑΒΙΑΣ	0,022%	0,097%	0,010%	0,009%	0,019%	0,093%	0,015%	0,009%
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΑΓΙΟΥ ΝΙΚΟΛΑΟΥ	0,188%	0,129%	0,125%	0,220%	0,225%	0,098%	0,170%	0,255%
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΑΓΡΙΑΣ	0,049%	0,064%	0,058%	0,043%	0,049%	0,060%	0,068%	0,043%
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΑΙΓΕΙΡΑΣ	0,029%	0,091%	0,015%	0,017%	0,024%	0,095%	0,020%	0,014%
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΑΙΓΙΟΥ	0,243%	0,327%	0,274%	0,216%	0,222%	0,314%	0,248%	0,203%
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΑΚΡΑΤΑΣ	0,045%	0,071%	0,038%	0,035%	0,038%	0,075%	0,047%	0,031%
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΑΛΥΖΙΑΣ	0,036%	0,162%	0,013%	0,014%	0,024%	0,147%	0,010%	0,010%
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΑΜΑΡΥΝΘΙΩΝ	0,055%	0,045%	0,089%	0,045%	0,054%	0,059%	0,095%	0,043%
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΑΜΦΙΣΣΗΣ	0,069%	0,045%	0,054%	0,072%	0,072%	0,082%	0,054%	0,075%
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΑΝΑΤΟΛΙΚΟΥ ΟΛΥΜΠΟΥ	0,064%	0,073%	0,057%	0,061%	0,065%	0,071%	0,070%	0,062%
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΑΝΑΤΟΛΙΚΟΥ ΣΕΛΙΝΟΥ	0,010%	0,044%	0,002%	0,005%	0,008%	0,035%	0,004%	0,005%
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΑΝΤΙΚΥΡΑΣ	0,019%	0,012%	0,035%	0,015%	0,012%	0,007%	0,027%	0,009%
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΑΡΤΕΜΙΔΑΣ	0,040%	0,103%	0,038%	0,027%	0,036%	0,091%	0,043%	0,026%
ΔΗΜΟΣ ΒΙΑΝΝΟΥ	0,053%	0,242%	0,015%	0,021%	0,048%	0,271%	0,020%	0,024%
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΒΙΛΙΩΝ	0,020%	0,020%	0,017%	0,021%	0,013%	0,014%	0,015%	0,012%

ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ	2001				2011			
	ΠΟΣΟΣΤΟ ΣΥΜΜΕΤΟΧΗΣ ΑΠΑΣΧΟΛΟΥΜΕΝΩΝ ΣΤΟ ΣΥΝΟΛΟ ΤΗΣ ΧΩΡΑΣ	ΠΟΣΟΣΤΟ ΣΥΜΜΕΤΟΧΗΣ ΑΠΑΣΧΟΛΟΥΜΕΝΩΝ ΑΝΑ ΤΟΜΕΑ ΣΤΟ ΣΥΝΟΛΟ ΤΗΣ ΧΩΡΑΣ			ΠΟΣΟΣΤΟ ΣΥΜΜΕΤΟΧΗΣ ΑΠΑΣΧΟΛΟΥΜΕΝΩΝ ΣΤΟ ΣΥΝΟΛΟ ΤΗΣ ΧΩΡΑΣ	ΠΟΣΟΣΤΟ ΣΥΜΜΕΤΟΧΗΣ ΑΠΑΣΧΟΛΟΥΜΕΝΩΝ ΑΝΑ ΤΟΜΕΑ ΣΤΟ ΣΥΝΟΛΟ ΤΗΣ ΧΩΡΑΣ		
		ΠΡΩΤΟΓΕΝΗΣ ΤΟΜΕΑΣ	ΔΕΥΤΕΡΟΓΕΝΗΣ ΤΟΜΕΑΣ	ΤΡΙΤΟΓΕΝΗΣ ΤΟΜΕΑΣ		ΠΡΩΤΟΓΕΝΗΣ ΤΟΜΕΑΣ	ΔΕΥΤΕΡΟΓΕΝΗΣ ΤΟΜΕΑΣ	ΤΡΙΤΟΓΕΝΗΣ ΤΟΜΕΑΣ
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΓΑΛΑΞΙΔΙΟΥ	0,020%	0,040%	0,016%	0,017%	0,024%	0,049%	0,023%	0,021%
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΓΕΡΟΠΟΤΑΜΟΥ	0,073%	0,166%	0,068%	0,051%	0,073%	0,197%	0,066%	0,057%
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΔΙΑΚΟΠΤΟΥ	0,049%	0,117%	0,042%	0,033%	0,054%	0,136%	0,059%	0,042%
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΔΙΡΦΥΩΝ	0,056%	0,138%	0,085%	0,025%	0,047%	0,152%	0,068%	0,027%
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΔΙΣΤΟΜΟΥ	0,038%	0,026%	0,079%	0,026%	0,036%	0,018%	0,102%	0,023%
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΕΡΙΝΕΟΥ	0,028%	0,067%	0,019%	0,020%	0,026%	0,073%	0,024%	0,019%
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΕΥΠΑΛΙΟΥ	0,031%	0,058%	0,032%	0,023%	0,040%	0,074%	0,041%	0,036%
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΕΥΡΥΜΕΝΩΝ	0,019%	0,065%	0,014%	0,010%	0,014%	0,060%	0,011%	0,009%
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΕΥΡΩΣΤΙΝΗΣ	0,042%	0,140%	0,022%	0,025%	0,032%	0,109%	0,025%	0,023%
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΕΧΙΝΑΙΩΝ	0,045%	0,188%	0,024%	0,021%	0,032%	0,149%	0,022%	0,018%
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΖΑΓΟΡΑΣ	0,040%	0,205%	0,010%	0,012%	0,033%	0,198%	0,018%	0,013%
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΖΑΡΑΚΑ	0,007%	0,034%	0,003%	0,003%	0,009%	0,045%	0,006%	0,005%
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΘΙΣΒΗΣ	0,026%	0,068%	0,030%	0,014%	0,018%	0,051%	0,026%	0,011%
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΙΕΡΑΠΕΤΡΑΣ	0,258%	0,771%	0,137%	0,174%	0,268%	1,107%	0,143%	0,183%
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΚΑΛΑΜΑΤΑΣ	0,533%	0,280%	0,513%	0,608%	0,589%	0,331%	0,593%	0,623%
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΚΑΤΩ ΟΛΥΜΠΟΥ	0,030%	0,062%	0,044%	0,016%	0,020%	0,048%	0,025%	0,016%
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΚΑΦΗΡΕΩΣ	0,011%	0,057%	0,001%	0,002%	0,002%	0,013%	0,002%	0,000%
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΚΟΡΩΝΕΙΑΣ	0,035%	0,109%	0,036%	0,018%	0,024%	0,085%	0,028%	0,015%

ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ	2001				2011			
	ΠΟΣΟΣΤΟ ΣΥΜΜΕΤΟΧΗΣ ΑΠΑΣΧΟΛΟΥΜΕΝΩΝ ΣΤΟ ΣΥΝΟΛΟ ΤΗΣ ΧΩΡΑΣ	ΠΟΣΟΣΤΟ ΣΥΜΜΕΤΟΧΗΣ ΑΠΑΣΧΟΛΟΥΜΕΝΩΝ ΑΝΑ ΤΟΜΕΑ ΣΤΟ ΣΥΝΟΛΟ ΤΗΣ ΧΩΡΑΣ			ΠΟΣΟΣΤΟ ΣΥΜΜΕΤΟΧΗΣ ΑΠΑΣΧΟΛΟΥΜΕΝΩΝ ΣΤΟ ΣΥΝΟΛΟ ΤΗΣ ΧΩΡΑΣ	ΠΟΣΟΣΤΟ ΣΥΜΜΕΤΟΧΗΣ ΑΠΑΣΧΟΛΟΥΜΕΝΩΝ ΑΝΑ ΤΟΜΕΑ ΣΤΟ ΣΥΝΟΛΟ ΤΗΣ ΧΩΡΑΣ		
		ΠΡΩΤΟΓΕΝΗΣ ΤΟΜΕΑΣ	ΔΕΥΤΕΡΟΓΕΝΗΣ ΤΟΜΕΑΣ	ΤΡΙΤΟΓΕΝΗΣ ΤΟΜΕΑΣ		ΠΡΩΤΟΓΕΝΗΣ ΤΟΜΕΑΣ	ΔΕΥΤΕΡΟΓΕΝΗΣ ΤΟΜΕΑΣ	ΤΡΙΤΟΓΕΝΗΣ ΤΟΜΕΑΣ
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΚΥΜΗΣ	0,055%	0,076%	0,062%	0,049%	0,048%	0,075%	0,057%	0,043%
ΔΗΜΟΣ ΒΟΡΕΙΑΣ ΚΥΝΟΥΡΙΑΣ	0,091%	0,214%	0,086%	0,064%	0,086%	0,220%	0,095%	0,066%
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΚΥΡΙΑΚΙΟΥ	0,017%	0,014%	0,040%	0,010%	0,021%	0,034%	0,050%	0,013%
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΛΑΜΙΕΩΝ	0,541%	0,343%	0,532%	0,572%	0,568%	0,361%	0,604%	0,588%
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΛΕΒΑΔΕΩΝ	0,204%	0,111%	0,241%	0,215%	0,217%	0,138%	0,276%	0,214%
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΛΕΥΚΤΡΟΥ	0,038%	0,133%	0,030%	0,019%	0,039%	0,107%	0,041%	0,029%
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΛΕΩΝΙΔΙΟΥ	0,045%	0,154%	0,027%	0,024%	0,054%	0,213%	0,049%	0,033%
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΛΙΤΟΧΩΡΟΥ	0,048%	0,054%	0,053%	0,046%	0,055%	0,056%	0,062%	0,053%
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΜΑΚΡΥ ΓΙΑΛΟΥ	0,040%	0,161%	0,016%	0,018%	0,039%	0,165%	0,023%	0,025%
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΜΕΣΣΑΠΙΩΝ	0,115%	0,241%	0,153%	0,074%	0,116%	0,299%	0,180%	0,076%
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΜΗΛΕΩΝ	0,030%	0,107%	0,017%	0,017%	0,028%	0,107%	0,026%	0,017%
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΜΟΥΡΕΣΙΟΥ	0,022%	0,071%	0,017%	0,012%	0,022%	0,085%	0,023%	0,014%
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΝΑΥΠΑΚΤΟΥ	0,142%	0,100%	0,167%	0,144%	0,145%	0,109%	0,178%	0,143%
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΞΥΛΟΚΑΣΤΡΟΥ	0,133%	0,422%	0,074%	0,087%	0,121%	0,378%	0,098%	0,091%
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΚΕΚΡΟΠΙΑΣ/ΠΑΛΑΙΟΥ	0,036%	0,130%	0,019%	0,021%	0,032%	0,121%	0,027%	0,021%
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΠΑΤΡΕΩΝ	1,448%	0,182%	1,371%	1,778%	1,466%	0,272%	1,373%	1,653%
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΠΟΡΤΑΡΙΑΣ	0,016%	0,009%	0,018%	0,015%	0,018%	0,012%	0,023%	0,018%

	2001				2011			
	ΠΟΣΟΣΤΟ ΣΥΜΜΕΤΟΧΗΣ ΑΠΑΣΧΟΛΟΥΜΕΝΩΝ ΣΤΟ ΣΥΝΟΛΟ ΤΗΣ ΧΩΡΑΣ	ΠΟΣΟΣΤΟ ΣΥΜΜΕΤΟΧΗΣ ΑΠΑΣΧΟΛΟΥΜΕΝΩΝ ΑΝΑ ΤΟΜΕΑ ΣΤΟ ΣΥΝΟΛΟ ΤΗΣ ΧΩΡΑΣ			ΠΟΣΟΣΤΟ ΣΥΜΜΕΤΟΧΗΣ ΑΠΑΣΧΟΛΟΥΜΕΝΩΝ ΣΤΟ ΣΥΝΟΛΟ ΤΗΣ ΧΩΡΑΣ	ΠΟΣΟΣΤΟ ΣΥΜΜΕΤΟΧΗΣ ΑΠΑΣΧΟΛΟΥΜΕΝΩΝ ΑΝΑ ΤΟΜΕΑ ΣΤΟ ΣΥΝΟΛΟ ΤΗΣ ΧΩΡΑΣ		
		ΠΡΩΤΟΓΕΝΗΣ ΤΟΜΕΑΣ	ΔΕΥΤΕΡΟΓΕΝΗΣ ΤΟΜΕΑΣ	ΤΡΙΤΟΓΕΝΗΣ ΤΟΜΕΑΣ		ΠΡΩΤΟΓΕΝΗΣ ΤΟΜΕΑΣ	ΔΕΥΤΕΡΟΓΕΝΗΣ ΤΟΜΕΑΣ	ΤΡΙΤΟΓΕΝΗΣ ΤΟΜΕΑΣ
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ								
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΡΙΟΥ	0,104%	0,043%	0,078%	0,121%	0,133%	0,042%	0,117%	0,149%
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΣΙΚΥΩΝΙΩΝ	0,180%	0,445%	0,143%	0,135%	0,179%	0,492%	0,178%	0,136%
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΣΤΥΛΙΔΟΣ	0,060%	0,120%	0,066%	0,044%	0,052%	0,120%	0,058%	0,041%
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΣΥΜΠΟΛΙΤΕΙΑΣ	0,059%	0,166%	0,043%	0,039%	0,053%	0,145%	0,049%	0,041%
ΔΗΜΟΣ ΣΦΑΚΙΩΝ	0,025%	0,111%	0,008%	0,012%	0,017%	0,098%	0,006%	0,009%
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΤΟΛΟΦΩΝΟΣ	0,018%	0,036%	0,018%	0,013%	0,020%	0,051%	0,023%	0,015%
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΑΠΟΛΛΩΝΟΣ/ΤΥΡΟΥ	0,014%	0,040%	0,009%	0,010%	0,016%	0,053%	0,015%	0,012%
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΦΙΛΙΑΤΡΩΝ	0,090%	0,338%	0,044%	0,052%	0,089%	0,554%	0,042%	0,036%
ΣΥΝΟΛΟ 58 ΔΕ	5,854%	7,935%	5,352%	5,508%	5,882%	8,713%	5,863%	5,497%

Πίνακας 5 Δείκτης Τοπικής Εξειδίκευσης (LQ) ανά τομέα παραγωγής, για τα έτη 2001 και 2011. Ιδία Επεξεργασία Πηγή στοιχείων: ΕΛΣΤΑΤ

ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ	2001			2011		
	LQ Πρωτογενής τομέας	LQ Δευτερογενής τομέας	LQ Τριτογενής τομέας	LQ Πρωτογενής τομέας	LQ Δευτερογενής τομέας	LQ Τριτογενής τομέας
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΑΒΙΑΣ	4,457	0,452	0,406	4,950	0,824	0,498
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΑΓΙΟΥ ΝΙΚΟΛΑΟΥ	0,687	0,662	1,168	0,435	0,758	1,136
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΑΓΡΙΑΣ	1,293	1,186	0,880	1,216	1,378	0,879
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΑΙΓΕΙΡΑΣ	3,169	0,536	0,605	4,036	0,871	0,613
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΑΙΓΙΟΥ	1,344	1,127	0,889	1,412	1,117	0,915
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΑΚΡΑΤΑΣ	1,598	0,856	0,789	1,955	1,216	0,816
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΑΛΥΖΙΑΣ	4,502	0,349	0,379	6,208	0,419	0,423
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΑΜΑΡΥΝΘΙΩΝ	0,816	1,623	0,809	1,099	1,761	0,802
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΑΜΦΙΣΣΗΣ	0,656	0,789	1,049	1,134	0,749	1,042
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΑΝΑΤΟΛΙΚΟΥ ΟΛΥΜΠΟΥ	1,144	0,900	0,956	1,103	1,084	0,965
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΑΝΑΤΟΛΙΚΟΥ ΣΕΛΙΝΟΥ	4,547	0,173	0,485	4,459	0,546	0,633
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΑΝΤΙΚΥΡΑΣ	0,648	1,843	0,792	0,573	2,281	0,748
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΑΡΤΕΜΙΔΑΣ	2,583	0,961	0,688	2,537	1,209	0,737
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΒΙΑΝΝΟΥ	4,562	0,290	0,389	5,665	0,419	0,498
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΒΙΛΙΩΝ	1,023	0,847	1,041	1,080	1,156	0,951
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΓΑΛΑΞΙΔΙΟΥ	1,989	0,800	0,818	2,027	0,945	0,872
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΓΕΡΟΠΟΤΑΜΟΥ	2,278	0,936	0,704	2,719	0,906	0,786
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΔΙΑΚΟΠΤΟΥ	2,410	0,873	0,682	2,520	1,094	0,768
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΔΙΡΦΥΩΝ	2,479	1,533	0,453	3,271	1,457	0,576
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΔΙΣΤΟΜΟΥ	0,685	2,104	0,696	0,505	2,817	0,628
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΕΡΙΝΕΟΥ	2,408	0,682	0,702	2,843	0,958	0,756
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΕΥΠΑΛΙΟΥ	1,860	1,024	0,745	1,823	1,014	0,883
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΕΥΡΥΜΕΝΩΝ	3,453	0,755	0,539	4,252	0,785	0,604
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΕΥΡΩΣΤΙΝΗΣ	3,344	0,526	0,590	3,380	0,779	0,726

	2001			2011		
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ	LQ Πρωτογενής τομέας	LQ Δευτερογενής τομέας	LQ Τριτογενής τομέας	LQ Πρωτογενής τομέας	LQ Δευτερογενής τομέας	LQ Τριτογενής τομέας
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΕΧΙΝΑΙΩΝ	4,195	0,528	0,466	4,650	0,674	0,576
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΖΑΓΟΡΑΣ	5,118	0,246	0,296	6,065	0,557	0,409
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΖΑΡΑΚΑ	4,607	0,404	0,389	4,919	0,670	0,540
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΘΙΣΒΗΣ	2,590	1,149	0,543	2,896	1,474	0,624
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΙΕΡΑΠΕΤΡΑΣ	2,982	0,532	0,674	4,128	0,534	0,682
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΚΑΛΑΜΑΤΑΣ	0,525	0,962	1,139	0,562	1,008	1,058
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΚΑΤΩ ΟΛΥΜΠΟΥ	2,099	1,506	0,548	2,346	1,238	0,757
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΚΑΦΗΡΕΩΣ	5,305	0,093	0,231	6,410	1,215	0,202
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΚΟΡΩΝΕΙΑΣ	3,126	1,033	0,513	3,501	1,172	0,614
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΚΥΜΗΣ	1,365	1,115	0,875	1,554	1,181	0,880
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΒΟΡΕΙΑΣ ΚΥΝΟΥΡΙΑΣ	2,341	0,941	0,703	2,549	1,101	0,762
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΚΥΡΙΑΚΙΟΥ	0,810	2,349	0,611	1,573	2,362	0,591
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΛΑΜΙΕΩΝ	0,633	0,983	1,057	0,636	1,064	1,035
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΛΕΒΑΔΕΩΝ	0,545	1,184	1,054	0,635	1,269	0,985
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΛΕΥΚΤΡΟΥ	3,520	0,797	0,492	2,733	1,044	0,750
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΛΕΩΝΙΔΙΟΥ	3,409	0,596	0,537	3,970	0,907	0,613
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΛΙΤΟΧΩΡΟΥ	1,106	1,087	0,944	1,019	1,143	0,963
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΜΑΚΡΥ ΓΙΑΛΟΥ	4,037	0,409	0,439	4,263	0,587	0,650
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΜΕΣΣΑΠΙΩΝ	2,098	1,333	0,642	2,571	1,548	0,651
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΜΗΛΕΩΝ	3,548	0,550	0,554	3,856	0,923	0,625
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΜΟΥΡΕΣΙΟΥ	3,190	0,779	0,521	3,813	1,023	0,607
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΝΑΥΠΑΚΤΟΥ	0,701	1,175	1,010	0,750	1,223	0,981
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΞΥΛΟΚΑΣΤΡΟΥ	3,181	0,560	0,654	3,125	0,813	0,752
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΚΕΚΡΟΠΙΑΣ/ΠΑΛΑΙΟΥ	3,649	0,541	0,577	3,776	0,856	0,652
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΠΑΤΡΕΩΝ	0,126	0,947	1,229	0,186	0,937	1,128

	2001			2011		
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ	LQ Πρωτογενής τομέας	LQ Δευτερογενής τομέας	LQ Τριτογενής τομέας	LQ Πρωτογενής τομέας	LQ Δευτερογενής τομέας	LQ Τριτογενής τομέας
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΠΟΡΤΑΡΙΑΣ	0,591	1,099	0,951	0,637	1,272	0,984
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΡΙΟΥ	0,414	0,748	1,162	0,317	0,879	1,124
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΣΙΚΥΩΝΙΩΝ	2,467	0,795	0,751	2,754	0,995	0,760
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΣΤΥΛΙΔΟΣ	1,982	1,096	0,728	2,327	1,129	0,786
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΣΥΜΠΟΛΙΤΕΙΑΣ	2,823	0,734	0,657	2,748	0,937	0,774
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΣΦΑΚΙΩΝ	4,432	0,310	0,494	5,734	0,332	0,509
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΤΟΛΟΦΩΝΟΣ	1,969	0,999	0,731	2,547	1,129	0,756
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΑΠΟΛΛΩΝΟΣ/ΤΥΡΟΥ	2,807	0,668	0,683	3,245	0,918	0,710
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΦΙΛΙΑΤΡΩΝ	3,737	0,486	0,575	6,229	0,467	0,408
ΣΥΝΟΛΟ 58 ΔΕ	1,356	0,914	0,941	1,481	0,997	0,934

Πίνακας 6 Απασχολούμενοι και Δείκτης Τοπικής Εξειδίκευσης (LQ) για τον κλάδο των κατασκευών (2001, 2011) Ιδία επεξεργασία Πηγή: Βάση Δεδομένων της Μ.Ν. Ντυκέν από ΕΛΣΤΑΤ

ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ	2001			2011				
	LQ			LQ				
	ΚΑΤΑΣΚΕΥΕΣ	ΠΟΣΟΣΤΟ ΑΠΑΣΧΟΛΟΥΜΕΝΩΝ ΣΤΟ ΚΛΑΔΟ ΣΕ ΣΧΕΣΗ ΜΕ ΤΟ ΣΥΝΟΛΟ ΤΩΝ ΑΠΑΣΧΟΛΟΥΜΕΝΩΝ ΣΤΗ ΔΕ	ΠΟΣΟΣΤΟ ΑΠΑΣΧΟΛΟΥΜΕΝΩΝ ΣΤΟ ΚΛΑΔΟ ΣΕ ΣΧΕΣΗ ΜΕ ΤΟΥΣ ΑΠΑΣΧΟΛΟΥΜΕΝΟΥΣ ΣΤΟ ΔΕΥΤΕΡΟΓΕΝΗ ΤΟΜΕΑ	ΚΑΤΑΣΚΕΥΕΣ	ΠΟΣΟΣΤΟ ΑΠΑΣΧΟΛΟΥΜΕΝΩΝ ΣΤΟ ΚΛΑΔΟ ΣΕ ΣΧΕΣΗ ΜΕ ΤΟ ΣΥΝΟΛΟ ΤΩΝ ΑΠΑΣΧΟΛΟΥΜΕΝΩΝ ΣΤΗ ΔΕ	ΠΟΣΟΣΤΟ ΑΠΑΣΧΟΛΟΥΜΕΝΩΝ ΣΤΟ ΚΛΑΔΟ ΣΕ ΣΧΕΣΗ ΜΕ ΤΟΥΣ ΑΠΑΣΧΟΛΟΥΜΕΝΟΥΣ ΣΤΟ ΔΕΥΤΕΡΟΓΕΝΗ ΤΟΜΕΑ	ΠΟΣΟΣΤΙΑΙΑ ΜΕΤΑΒΟΛΗ ΑΠΑΣΧΟΛΟΥΜΕΝΩΝ ΣΤΟ ΚΛΑΔΟ (2001-2011)	ΣΧΕΤΙΚΗ ΜΕΤΑΒΟΛΗ ΑΠΑΣΧΟΛΟΥΜΕΝΩΝ ΣΤΟ ΚΛΑΔΟ (2001-2011)
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΑΒΙΑΣ	0,685	5,58%	56,82%	1,345	9,17%	63,37%	28,00%	14
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΑΓΙΟΥ ΝΙΚΟΛΑΟΥ	1,203	9,79%	68,05%	1,271	8,67%	65,11%	-3,97%	-30
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΑΓΡΙΑΣ	1,139	9,28%	35,96%	1,39	9,48%	39,19%	-6,95%	-13
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΑΙΓΕΙΡΑΣ	0,899	7,32%	62,77%	1,373	9,36%	61,19%	-4,65%	-4
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΑΙΓΙΟΥ	1,295	10,55%	43,01%	1,303	8,88%	45,31%	-30,13%	-317
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΑΚΡΑΤΑΣ	1,675	13,64%	73,24%	2,384	16,25%	76,14%	-6,43%	-16
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΑΛΥΖΙΑΣ	0,615	5,01%	66,07%	0,83	5,66%	76,92%	-32,43%	-24
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΑΜΑΡΥΝΘΙΩΝ	1,179	9,60%	27,19%	1,427	9,73%	31,45%	-10,14%	-22
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΑΜΦΙΣΣΗΣ	1,241	10,10%	58,85%	0,896	6,11%	46,46%	-42,66%	-122
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΑΝΑΤΟΛΙΚΟΥ ΟΛΥΜΠΟΥ	1,687	13,74%	70,20%	2,012	13,72%	72,05%	-7,82%	-28
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΑΝΑΤΟΛΙΚΟΥ ΣΕΛΙΝΟΥ	0,247	2,01%	53,33%	0,603	4,11%	42,86%	50,00%	4
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΑΝΤΙΚΥΡΑΣ	1,651	13,44%	33,55%	1,444	9,84%	24,57%	-59,05%	-62
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΑΡΤΕΜΙΔΑΣ	0,926	7,54%	36,07%	1,338	9,12%	42,96%	-0,81%	-1
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΒΙΑΝΝΟΥ	0,582	4,74%	75,18%	0,716	4,88%	66,41%	-15,53%	-16

ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ	2001			2011				
	LQ			LQ				
	ΚΑΤΑΣΚΕΥΕΣ	ΠΟΣΟΣΤΟ ΑΠΑΣΧΟΛΟΥΜΕΝΩΝ ΣΤΟ ΚΛΑΔΟ ΣΕ ΣΧΕΣΗ ΜΕ ΤΟ ΣΥΝΟΛΟ ΤΩΝ ΑΠΑΣΧΟΛΟΥΜΕΝΩΝ ΣΤΗ ΔΕ	ΠΟΣΟΣΤΟ ΑΠΑΣΧΟΛΟΥΜΕΝΩΝ ΣΤΟ ΚΛΑΔΟ ΣΕ ΣΧΕΣΗ ΜΕ ΤΟΥΣ ΑΠΑΣΧΟΛΟΥΜΕΝΟΥΣ ΣΤΟ ΔΕΥΤΕΡΟΓΕΝΗ ΤΟΜΕΑ	ΚΑΤΑΣΚΕΥΕΣ	ΠΟΣΟΣΤΟ ΑΠΑΣΧΟΛΟΥΜΕΝΩΝ ΣΤΟ ΚΛΑΔΟ ΣΕ ΣΧΕΣΗ ΜΕ ΤΟ ΣΥΝΟΛΟ ΤΩΝ ΑΠΑΣΧΟΛΟΥΜΕΝΩΝ ΣΤΗ ΔΕ	ΠΟΣΟΣΤΟ ΑΠΑΣΧΟΛΟΥΜΕΝΩΝ ΣΤΟ ΚΛΑΔΟ ΣΕ ΣΧΕΣΗ ΜΕ ΤΟΥΣ ΑΠΑΣΧΟΛΟΥΜΕΝΟΥΣ ΣΤΟ ΔΕΥΤΕΡΟΓΕΝΗ ΤΟΜΕΑ	ΠΟΣΟΣΤΙΑΙΑ ΜΕΤΑΒΟΛΗ ΑΠΑΣΧΟΛΟΥΜΕΝΩΝ ΣΤΟ ΚΛΑΔΟ (2001-2011)	ΣΧΕΤΙΚΗ ΜΕΤΑΒΟΛΗ ΑΠΑΣΧΟΛΟΥΜΕΝΩΝ ΣΤΟ ΚΛΑΔΟ (2001-2011)
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΒΙΛΙΩΝ	1,273	10,37%	56,29%	1,024	6,98%	34,38%	-61,18%	-52
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΓΑΛΑΞΙΔΙΟΥ	1,357	11,04%	63,45%	1,087	7,41%	44,67%	-27,17%	-25
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΓΕΡΟΠΟΤΑΜΟΥ	1,769	14,41%	70,77%	1,411	9,62%	60,47%	-39,68%	-171
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΔΙΑΚΟΠΤΟΥ	1,209	9,84%	51,85%	1,493	10,17%	52,97%	4,59%	9
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΔΙΡΦΥΩΝ	1,000	8,14%	24,41%	1,006	6,85%	26,80%	-36,02%	-67
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΔΙΣΤΟΜΟΥ	0,825	6,71%	14,67%	0,653	4,45%	9,00%	-42,31%	-44
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΕΡΙΝΕΟΥ	0,900	7,33%	49,41%	1,188	8,10%	48,13%	-8,33%	-7
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΕΥΠΑΛΙΟΥ	1,725	14,04%	63,03%	1,521	10,37%	58,21%	-12,85%	-23
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΕΥΡΥΜΕΝΩΝ	0,969	7,89%	48,03%	1,19	8,11%	58,90%	-29,51%	-18
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΕΥΡΩΣΤΙΝΗΣ	0,727	5,92%	51,78%	1,277	8,71%	63,64%	2,94%	3
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΕΧΙΝΑΙΩΝ	0,682	5,55%	48,34%	0,567	3,86%	32,62%	-54,90%	-56
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΖΑΓΟΡΑΣ	0,337	2,74%	51,14%	0,952	6,49%	66,39%	75,56%	34
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΖΑΡΑΚΑ	1,000	8,14%	92,59%	1,208	8,24%	70,00%	12,00%	3
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΘΙΣΒΗΣ	1,199	9,76%	39,03%	1,094	7,46%	28,82%	-53,33%	-56
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΙΕΡΑΠΕΤΡΑΣ	0,890	7,25%	62,64%	0,728	4,96%	52,93%	-35,42%	-272
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΚΑΛΑΜΑΤΑΣ	1,248	10,16%	48,57%	1,239	8,44%	47,72%	-16,64%	-370

ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ	2001			2011				
	LQ			LQ				
	ΚΑΤΑΣΚΕΥΕΣ	ΠΟΣΟΣΤΟ ΑΠΑΣΧΟΛΟΥΜΕΝΩΝ ΣΤΟ ΚΛΑΔΟ ΣΕ ΣΧΕΣΗ ΜΕ ΤΟΣ ΣΥΝΟΛΟ ΤΩΝ ΑΠΑΣΧΟΛΟΥΜΕΝΩΝ ΣΤΗ ΔΕ	ΠΟΣΟΣΤΟ ΑΠΑΣΧΟΛΟΥΜΕΝΩΝ ΣΤΟ ΚΛΑΔΟ ΣΕ ΣΧΕΣΗ ΜΕ ΤΟΥΣ ΑΠΑΣΧΟΛΟΥΜΕΝΟΥΣ ΣΤΟ ΔΕΥΤΕΡΟΓΕΝΗ ΤΟΜΕΑ	ΚΑΤΑΣΚΕΥΕΣ	ΠΟΣΟΣΤΟ ΑΠΑΣΧΟΛΟΥΜΕΝΩΝ ΣΤΟ ΚΛΑΔΟ ΣΕ ΣΧΕΣΗ ΜΕ ΤΟΣ ΣΥΝΟΛΟ ΤΩΝ ΑΠΑΣΧΟΛΟΥΜΕΝΩΝ ΣΤΗ ΔΕ	ΠΟΣΟΣΤΟ ΑΠΑΣΧΟΛΟΥΜΕΝΩΝ ΣΤΟ ΚΛΑΔΟ ΣΕ ΣΧΕΣΗ ΜΕ ΤΟΥΣ ΑΠΑΣΧΟΛΟΥΜΕΝΟΥΣ ΣΤΟ ΔΕΥΤΕΡΟΓΕΝΗ ΤΟΜΕΑ	ΠΟΣΟΣΤΙΑΙΑ ΜΕΤΑΒΟΛΗ ΑΠΑΣΧΟΛΟΥΜΕΝΩΝ ΣΤΟ ΚΛΑΔΟ (2001-2011)	ΣΧΕΤΙΚΗ ΜΕΤΑΒΟΛΗ ΑΠΑΣΧΟΛΟΥΜΕΝΩΝ ΣΤΟ ΚΛΑΔΟ (2001-2011)
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΚΑΤΩ ΟΛΥΜΠΟΥ	2,291	18,65%	56,93%	1,978	13,48%	62,05%	-54,42%	-123
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΚΑΦΗΡΕΩΣ	0,055	0,45%	22,22%	2,347	16,00%	75,00%	500,00%	10
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΚΟΡΩΝΕΙΑΣ	1,441	11,73%	52,19%	1,168	7,96%	38,71%	-56,89%	-95
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΚΥΜΗΣ	1,625	13,22%	54,53%	1,822	12,42%	59,89%	-25,58%	-77
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΒΟΡΕΙΑΣ ΚΥΝΟΥΡΙΑΣ	1,602	13,04%	63,75%	1,812	12,35%	63,93%	-18,81%	-92
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΚΥΡΙΑΚΙΟΥ	2,074	16,88%	33,05%	2,525	17,21%	41,52%	17,09%	20
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΛΑΜΙΕΩΝ	1,180	9,61%	44,93%	1,111	7,57%	40,55%	-24,88%	-531
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΛΕΒΑΔΕΩΝ	1,278	10,40%	40,39%	1,125	7,67%	34,42%	-28,62%	-249
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΛΕΥΚΤΡΟΥ	1,716	13,97%	80,60%	2,107	14,36%	78,36%	-2,78%	-6
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΛΕΩΝΙΔΙΟΥ	1,031	8,39%	64,73%	1,567	10,68%	67,08%	37,18%	58
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΛΙΤΟΧΩΡΟΥ	1,922	15,64%	66,17%	1,839	12,54%	62,50%	-18,01%	-56
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΜΑΚΡΥ ΓΙΑΛΟΥ	0,801	6,52%	73,29%	1,014	6,91%	67,11%	-6,54%	-7
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΜΕΣΣΑΠΙΩΝ	1,076	8,76%	30,21%	1,101	7,50%	27,61%	-21,12%	-87
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΜΗΛΕΩΝ	0,864	7,03%	58,78%	1,266	8,63%	53,29%	2,30%	2
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΜΟΥΡΕΣΙΟΥ	1,584	12,90%	76,13%	1,732	11,81%	65,77%	-16,95%	-20

ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ	2001			2011				
	LQ			LQ				
	ΚΑΤΑΣΚΕΥΕΣ	ΠΟΣΟΣΤΟ ΑΠΑΣΧΟΛΟΥΜΕΝΩΝ ΣΤΟ ΚΛΑΔΟ ΣΕ ΣΧΕΣΗ ΜΕ ΤΟ ΣΥΝΟΛΟ ΤΩΝ ΑΠΑΣΧΟΛΟΥΜΕΝΩΝ ΣΤΗ ΔΕ	ΠΟΣΟΣΤΟ ΑΠΑΣΧΟΛΟΥΜΕΝΩΝ ΣΤΟ ΚΛΑΔΟ ΣΕ ΣΧΕΣΗ ΜΕ ΤΟΥΣ ΑΠΑΣΧΟΛΟΥΜΕΝΟΥΣ ΣΤΟ ΔΕΥΤΕΡΟΓΕΝΗ ΤΟΜΕΑ	ΚΑΤΑΣΚΕΥΕΣ	ΠΟΣΟΣΤΟ ΑΠΑΣΧΟΛΟΥΜΕΝΩΝ ΣΤΟ ΚΛΑΔΟ ΣΕ ΣΧΕΣΗ ΜΕ ΤΟ ΣΥΝΟΛΟ ΤΩΝ ΑΠΑΣΧΟΛΟΥΜΕΝΩΝ ΣΤΗ ΔΕ	ΠΟΣΟΣΤΟ ΑΠΑΣΧΟΛΟΥΜΕΝΩΝ ΣΤΟ ΚΛΑΔΟ ΣΕ ΣΧΕΣΗ ΜΕ ΤΟΥΣ ΑΠΑΣΧΟΛΟΥΜΕΝΟΥΣ ΣΤΟ ΔΕΥΤΕΡΟΓΕΝΗ ΤΟΜΕΑ	ΠΟΣΟΣΤΙΑΙΑ ΜΕΤΑΒΟΛΗ ΑΠΑΣΧΟΛΟΥΜΕΝΩΝ ΣΤΟ ΚΛΑΔΟ (2001-2011)	ΣΧΕΤΙΚΗ ΜΕΤΑΒΟΛΗ ΑΠΑΣΧΟΛΟΥΜΕΝΩΝ ΣΤΟ ΚΛΑΔΟ (2001-2011)
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΝΑΥΠΑΚΤΟΥ	2,068	16,83%	65,84%	2,045	13,94%	64,95%	-22,94%	-225
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΞΥΛΟΚΑΣΤΡΟΥ	0,820	6,68%	54,83%	1,275	8,69%	60,87%	7,99%	29
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΚΕΚΡΟΠΙΑΣ/ΠΑΛΛΑΙΡΟΥ	0,949	7,72%	65,70%	1,626	11,08%	73,74%	16,81%	19
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΠΑΤΡΕΩΝ	1,153	9,39%	45,58%	1,076	7,34%	44,61%	-28,08%	-1565
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΠΟΡΤΑΡΙΑΣ	1,327	10,81%	45,22%	1,389	9,47%	42,38%	-9,86%	-7
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΡΙΟΥ	0,841	6,84%	42,07%	0,832	5,67%	36,78%	-3,77%	-11
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΣΙΚΥΩΝΙΩΝ	1,196	9,74%	56,34%	1,461	9,96%	57,04%	-7,78%	-56
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΣΤΥΛΙΔΟΣ	0,913	7,43%	31,19%	0,921	6,28%	31,68%	-34,24%	-63
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΣΥΜΠΟΛΙΤΕΙΑΣ	0,807	6,57%	41,19%	1,076	7,33%	44,58%	-9,43%	-15
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΣΦΑΚΙΩΝ	0,444	3,62%	53,62%	0,301	2,05%	35,14%	-64,86%	-24
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΤΟΛΟΦΩΝΟΣ	1,916	15,60%	71,78%	2,141	14,59%	73,65%	-6,84%	-8
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΑΠΟΛΛΩΝΟΣ/ΤΥΡΟΥ	1,296	10,55%	72,62%	1,617	11,02%	68,37%	9,84%	6
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΦΙΛΙΑΤΡΩΝ	0,932	7,58%	71,68%	0,766	5,22%	63,60%	-38,43%	-108
ΣΥΝΟΛΟ ΧΩΡΑΣ							-32,36%	-121579

Πίνακας 7 Απασχολούμενοι και Δείκτης Τοπικής Εξειδίκευσης (LQ) για τον κλάδο της μεταποίησης (2001, 2011) Ιδία επεξεργασία Πηγή: Βάση Δεδομένων της Μ.Ν. Ντυκέν από ΕΛΣΤΑΤ

ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ	2001			2011				
	LQ			LQ				
	ΜΕΤΑΠΟΙΗΣΗ	ΠΟΣΟΣΤΟ ΑΠΑΣΧΟΛΟΥΜΕΝΩΝ ΣΤΟ ΚΛΑΔΟ ΣΕ ΣΧΕΣΗ ΜΕ ΤΟΣ ΣΥΝΟΛΟ ΤΩΝ ΑΠΑΣΧΟΛΟΥΜΕΝΩΝ ΣΤΗ ΔΕ	ΠΟΣΟΣΤΟ ΑΠΑΣΧΟΛΟΥΜΕΝΩΝ ΣΤΟ ΚΛΑΔΟ ΣΕ ΣΧΕΣΗ ΜΕ ΤΟΥΣ ΑΠΑΣΧΟΛΟΥΜΕΝΟΥΣ ΣΤΟ ΔΕΥΤΕΡΟΓΕΝΗ ΤΟΜΕΑ	ΜΕΤΑΠΟΙΗΣΗ	ΠΟΣΟΣΤΟ ΑΠΑΣΧΟΛΟΥΜΕΝΩΝ ΣΤΟ ΚΛΑΔΟ ΣΕ ΣΧΕΣΗ ΜΕ ΤΟΣ ΣΥΝΟΛΟ ΤΩΝ ΑΠΑΣΧΟΛΟΥΜΕΝΩΝ ΣΤΗ ΔΕ	ΠΟΣΟΣΤΟ ΑΠΑΣΧΟΛΟΥΜΕΝΩΝ ΣΤΟ ΚΛΑΔΟ ΣΕ ΣΧΕΣΗ ΜΕ ΤΟΥΣ ΑΠΑΣΧΟΛΟΥΜΕΝΟΥΣ ΣΤΟ ΔΕΥΤΕΡΟΓΕΝΗ ΤΟΜΕΑ	ΠΟΣΟΣΤΙΑΙΑ ΜΕΤΑΒΟΛΗΣ ΑΠΑΣΧΟΛΟΥΜΕΝΩΝ ΣΤΟ ΚΛΑΔΟ (2001-2011)	ΣΧΕΤΙΚΗ ΜΕΤΑΒΟΛΗ ΑΠΑΣΧΟΛΟΥΜΕΝΩΝ ΣΤΟ ΚΛΑΔΟ (2001-2011)
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΑΒΙΑΣ	0,301	3,46%	35,23%	0,516	4,73%	32,67%	6,45%	2
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΑΓΙΟΥ ΝΙΚΟΛΑΟΥ	0,324	3,73%	25,92%	0,395	3,62%	27,17%	5,21%	15
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΑΓΡΙΑΣ	1,407	16,17%	62,69%	1,516	13,89%	57,43%	-21,78%	-71
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΑΙΓΕΙΡΑΣ	0,341	3,91%	33,58%	0,573	5,25%	34,33%	0,00%	0
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΑΙΓΙΟΥ	1,156	13,29%	54,21%	1,038	9,51%	48,52%	-40,65%	-539
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΑΚΡΑΤΑΣ	0,395	4,55%	24,41%	0,449	4,11%	19,28%	-28,92%	-24
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΑΛΥΖΙΑΣ	0,194	2,23%	29,46%	0,161	1,47%	20,00%	-60,61%	-20
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΑΜΑΡΥΝΘΙΩΝ	1,982	22,79%	64,54%	1,911	17,51%	56,61%	-31,84%	-164
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΑΜΦΙΣΣΗΣ	0,461	5,30%	30,86%	0,512	4,69%	35,69%	-16,00%	-24
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΑΝΑΤΟΛΙΚΟΥ ΟΛΥΜΠΟΥ	0,491	5,64%	28,82%	0,513	4,70%	24,67%	-23,13%	-34
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΑΝΑΤΟΛΙΚΟΥ ΣΕΛΙΝΟΥ	0,109	1,26%	33,33%	0,523	4,79%	50,00%	180,00%	9
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΑΝΤΙΚΥΡΑΣ	2,317	26,63%	66,45%	3,223	29,52%	73,71%	-37,98%	-79
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΑΡΤΕΜΙΔΑΣ	1,135	13,05%	62,46%	1,248	11,43%	53,87%	-28,17%	-60
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΒΙΑΝΝΟΥ	0,116	1,33%	21,17%	0,196	1,80%	24,43%	10,34%	3
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΒΙΛΙΩΝ	0,626	7,20%	39,07%	1,223	11,21%	55,21%	-10,17%	-6

ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ	2001			2011				
	LQ			LQ				
	ΜΕΤΑΠΟΙΗΣΗ	ΠΟΣΟΣΤΟ ΑΠΑΣΧΟΛΟΥΜΕΝΩΝ ΣΤΟ ΚΛΑΔΟ ΣΕ ΣΧΕΣΗ ΜΕ ΤΟΣ ΣΥΝΟΛΟ ΤΩΝ ΑΠΑΣΧΟΛΟΥΜΕΝΩΝ ΣΤΗ ΔΕ	ΠΟΣΟΣΤΟ ΑΠΑΣΧΟΛΟΥΜΕΝΩΝ ΣΤΟ ΚΛΑΔΟ ΣΕ ΣΧΕΣΗ ΜΕ ΤΟΥΣ ΑΠΑΣΧΟΛΟΥΜΕΝΟΥΣ ΣΤΟ ΔΕΥΤΕΡΟΓΕΝΗ ΤΟΜΕΑ	ΜΕΤΑΠΟΙΗΣΗ	ΠΟΣΟΣΤΟ ΑΠΑΣΧΟΛΟΥΜΕΝΩΝ ΣΤΟ ΚΛΑΔΟ ΣΕ ΣΧΕΣΗ ΜΕ ΤΟΣ ΣΥΝΟΛΟ ΤΩΝ ΑΠΑΣΧΟΛΟΥΜΕΝΩΝ ΣΤΗ ΔΕ	ΠΟΣΟΣΤΟ ΑΠΑΣΧΟΛΟΥΜΕΝΩΝ ΣΤΟ ΚΛΑΔΟ ΣΕ ΣΧΕΣΗ ΜΕ ΤΟΥΣ ΑΠΑΣΧΟΛΟΥΜΕΝΟΥΣ ΣΤΟ ΔΕΥΤΕΡΟΓΕΝΗ ΤΟΜΕΑ	ΠΟΣΟΣΤΙΑΙΑ ΜΕΤΑΒΟΛΗΣ ΑΠΑΣΧΟΛΟΥΜΕΝΩΝ ΣΤΟ ΚΛΑΔΟ (2001-2011)	ΣΧΕΤΙΚΗ ΜΕΤΑΒΟΛΗ ΑΠΑΣΧΟΛΟΥΜΕΝΩΝ ΣΤΟ ΚΛΑΔΟ (2001-2011)
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΓΑΛΑΞΙΔΙΟΥ	0,491	5,64%	32,41%	0,882	8,08%	48,67%	55,32%	26
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΓΕΡΟΠΟΤΑΜΟΥ	0,465	5,35%	26,27%	0,606	5,55%	34,88%	-6,25%	-10
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΔΙΑΚΟΠΤΟΥ	0,734	8,44%	44,44%	0,927	8,49%	44,19%	1,79%	3
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΔΙΡΦΥΩΝ	2,193	25,21%	75,59%	1,962	17,97%	70,27%	-45,83%	-264
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΔΙΣΤΟΜΟΥ	3,319	38,15%	83,36%	4,735	43,37%	87,71%	-1,02%	-6
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΕΡΙΝΕΟΥ	0,592	6,81%	45,88%	0,85	7,78%	46,25%	-5,13%	-4
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΕΥΠΑΛΙΟΥ	0,580	6,67%	29,93%	0,638	5,85%	32,84%	3,53%	3
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΕΥΡΥΜΕΝΩΝ	0,720	8,28%	50,39%	0,536	4,91%	35,62%	-59,38%	-38
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΕΥΡΩΣΤΙΝΗΣ	0,384	4,41%	38,58%	0,425	3,90%	28,48%	-38,16%	-29
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΕΧΙΝΑΙΩΝ	0,497	5,71%	49,76%	0,816	7,47%	63,12%	-15,24%	-16
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΖΑΓΟΡΑΣ	0,191	2,19%	40,91%	0,314	2,88%	29,41%	-2,78%	-1
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΖΑΡΑΚΑ	0,057	0,65%	7,41%	0,257	2,35%	20,00%	300,00%	6
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΘΙΣΒΗΣ	1,180	13,57%	54,28%	1,629	14,92%	57,65%	-32,88%	-48
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΙΕΡΑΠΕΤΡΑΣ	0,318	3,65%	31,57%	0,394	3,61%	38,53%	-6,72%	-26
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΚΑΛΑΜΑΤΑΣ	0,772	8,88%	42,45%	0,776	7,11%	40,18%	-19,71%	-383
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΚΑΤΩ ΟΛΥΜΠΟΥ	1,062	12,21%	37,28%	0,872	7,98%	36,75%	-58,78%	-87
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΚΑΦΗΡΕΩΣ	0,137	1,58%	77,78%	0,437	4,00%	18,75%	-57,14%	-4
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΚΟΡΩΝΕΙΑΣ	0,904	10,39%	46,25%	1,22	11,17%	54,30%	-31,76%	-47

ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ	2001			2011				
	LQ			LQ				
	ΜΕΤΑΠΟΙΗΣΗ	ΠΟΣΟΣΤΟ ΑΠΑΣΧΟΛΟΥΜΕΝΩΝ ΣΤΟ ΚΛΑΔΟ ΣΕ ΣΧΕΣΗ ΜΕ ΤΟΣ ΣΥΝΟΛΟ ΤΩΝ ΑΠΑΣΧΟΛΟΥΜΕΝΩΝ ΣΤΗ ΔΕ	ΠΟΣΟΣΤΟ ΑΠΑΣΧΟΛΟΥΜΕΝΩΝ ΣΤΟ ΚΛΑΔΟ ΣΕ ΣΧΕΣΗ ΜΕ ΤΟΥΣ ΑΠΑΣΧΟΛΟΥΜΕΝΟΥΣ ΣΤΟ ΔΕΥΤΕΡΟΓΕΝΗ ΤΟΜΕΑ	ΜΕΤΑΠΟΙΗΣΗ	ΠΟΣΟΣΤΟ ΑΠΑΣΧΟΛΟΥΜΕΝΩΝ ΣΤΟ ΚΛΑΔΟ ΣΕ ΣΧΕΣΗ ΜΕ ΤΟΣ ΣΥΝΟΛΟ ΤΩΝ ΑΠΑΣΧΟΛΟΥΜΕΝΩΝ ΣΤΗ ΔΕ	ΠΟΣΟΣΤΟ ΑΠΑΣΧΟΛΟΥΜΕΝΩΝ ΣΤΟ ΚΛΑΔΟ ΣΕ ΣΧΕΣΗ ΜΕ ΤΟΥΣ ΑΠΑΣΧΟΛΟΥΜΕΝΟΥΣ ΣΤΟ ΔΕΥΤΕΡΟΓΕΝΗ ΤΟΜΕΑ	ΠΟΣΟΣΤΙΑΙΑ ΜΕΤΑΒΟΛΗΣ ΑΠΑΣΧΟΛΟΥΜΕΝΩΝ ΣΤΟ ΚΛΑΔΟ (2001-2011)	ΣΧΕΤΙΚΗ ΜΕΤΑΒΟΛΗ ΑΠΑΣΧΟΛΟΥΜΕΝΩΝ ΣΤΟ ΚΛΑΔΟ (2001-2011)
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΚΥΜΗΣ	0,906	10,41%	42,93%	0,757	6,93%	33,42%	-47,26%	-112
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΒΟΡΕΙΑΣ ΚΥΝΟΥΡΙΑΣ	0,552	6,35%	31,03%	0,611	5,60%	28,99%	-24,37%	-58
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΚΥΡΙΑΚΙΟΥ	2,937	33,77%	66,10%	2,51	22,99%	55,45%	-21,79%	-51
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΛΑΜΙΕΩΝ	0,933	10,72%	50,13%	1,059	9,70%	51,96%	-13,73%	-327
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΛΕΒΑΔΕΩΝ	1,221	14,04%	54,50%	1,409	12,91%	57,93%	-10,99%	-129
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΛΕΥΚΤΡΟΥ	0,270	3,10%	17,91%	0,411	3,76%	20,52%	14,58%	7
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΛΕΩΝΙΔΙΟΥ	0,337	3,87%	29,88%	0,474	4,34%	27,27%	20,83%	15
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΛΙΤΟΧΩΡΟΥ	0,674	7,75%	32,77%	0,714	6,54%	32,60%	-13,64%	-21
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΜΑΚΡΥ ΓΙΑΛΟΥ	0,196	2,26%	25,34%	0,241	2,21%	21,48%	-13,51%	-5
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΜΕΣΣΑΠΙΩΝ	1,740	20,01%	68,99%	1,997	18,29%	67,29%	-15,83%	-149
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΜΗΛΕΩΝ	0,429	4,93%	41,22%	0,741	6,79%	41,92%	14,75%	9
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΜΟΥΡΕΣΙΟΥ	0,342	3,93%	23,23%	0,618	5,66%	31,54%	30,56%	11
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΝΑΥΠΑΚΤΟΥ	0,700	8,05%	31,48%	0,664	6,09%	28,35%	-29,64%	-139
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΞΥΛΟΚΑΣΤΡΟΥ	0,413	4,75%	38,97%	0,503	4,61%	32,30%	-19,38%	-50
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΚΕΚΡΟΠΙΑΣ/ΠΑΛΑΙΟΥ	0,339	3,90%	33,14%	0,367	3,36%	22,35%	-29,82%	-17
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΠΑΤΡΕΩΝ	0,916	10,53%	51,10%	0,865	7,92%	48,15%	-30,77%	-1923
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΠΟΡΤΑΡΙΑΣ	1,112	12,79%	53,50%	1,26	11,54%	51,66%	-7,14%	-6

ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ	2001			2011				
	LQ			LQ				
	ΜΕΤΑΠΟΙΗΣΗ	ΠΟΣΟΣΤΟ ΑΠΑΣΧΟΛΟΥΜΕΝΩΝ ΣΤΟ ΚΛΑΔΟ ΣΕ ΣΧΕΣΗ ΜΕ ΤΟ ΣΥΝΟΛΟ ΤΩΝ ΑΠΑΣΧΟΛΟΥΜΕΝΩΝ ΣΤΗ ΔΕ	ΠΟΣΟΣΤΟ ΑΠΑΣΧΟΛΟΥΜΕΝΩΝ ΣΤΟ ΚΛΑΔΟ ΣΕ ΣΧΕΣΗ ΜΕ ΤΟΥΣ ΑΠΑΣΧΟΛΟΥΜΕΝΟΥΣ ΣΤΟ ΔΕΥΤΕΡΟΓΕΝΗ ΤΟΜΕΑ	ΜΕΤΑΠΟΙΗΣΗ	ΠΟΣΟΣΤΟ ΑΠΑΣΧΟΛΟΥΜΕΝΩΝ ΣΤΟ ΚΛΑΔΟ ΣΕ ΣΧΕΣΗ ΜΕ ΤΟ ΣΥΝΟΛΟ ΤΩΝ ΑΠΑΣΧΟΛΟΥΜΕΝΩΝ ΣΤΗ ΔΕ	ΠΟΣΟΣΤΟ ΑΠΑΣΧΟΛΟΥΜΕΝΩΝ ΣΤΟ ΚΛΑΔΟ ΣΕ ΣΧΕΣΗ ΜΕ ΤΟΥΣ ΑΠΑΣΧΟΛΟΥΜΕΝΟΥΣ ΣΤΟ ΔΕΥΤΕΡΟΓΕΝΗ ΤΟΜΕΑ	ΠΟΣΟΣΤΙΑΙΑ ΜΕΤΑΒΟΛΗ ΑΠΑΣΧΟΛΟΥΜΕΝΩΝ ΣΤΟ ΚΛΑΔΟ (2001-2011)	ΣΧΕΤΙΚΗ ΜΕΤΑΒΟΛΗ ΑΠΑΣΧΟΛΟΥΜΕΝΩΝ ΣΤΟ ΚΛΑΔΟ (2001-2011)
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΡΙΟΥ	0,783	9,00%	55,33%	0,919	8,42%	54,58%	8,59%	33
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΣΙΚΥΩΝΙΩΝ	0,605	6,95%	40,22%	0,717	6,57%	37,63%	-14,79%	-76
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΣΤΥΛΙΔΟΣ	1,377	15,83%	66,44%	1,359	12,45%	62,83%	-38,78%	-152
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΣΥΜΠΟΛΙΤΕΙΑΣ	0,802	9,22%	57,77%	0,884	8,10%	49,23%	-28,70%	-64
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΣΦΑΚΙΩΝ	0,264	3,03%	44,93%	0,379	3,47%	59,46%	-29,03%	-9
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΤΟΛΟΦΩΝΟΣ	0,475	5,47%	25,15%	0,512	4,69%	23,65%	-14,63%	-6
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΑΠΟΛΛΩΝΟΣ/ΤΥΡΟΥ	0,316	3,63%	25,00%	0,521	4,77%	29,59%	38,10%	8
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΦΙΛΙΑΤΡΩΝ	0,216	2,48%	23,47%	0,26	2,38%	29,04%	-14,13%	-13
ΣΥΝΟΛΟ ΧΩΡΑΣ							-35,6%	-189097

Πίνακας 8 Απασχολούμενοι και Δείκτης Τοπικής Εξειδίκευσης (LQ) για τον κλάδο του τουρισμού (2001, 2011) Ιδια επεξεργασία Πηγή: Βάση Δεδομένων της Μ.Ν. Ντυκέν από ΕΛΣΤΑΤ

ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ	2001			2011				
	LQ			LQ				
	ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ	ΠΟΣΟΣΤΟ ΑΠΑΣΧΟΛΟΥΜΕΝΩΝ ΣΤΟ ΚΛΑΔΟ ΣΕ ΣΧΕΣΗ ΜΕ ΤΟ ΣΥΝΟΛΟ ΤΩΝ ΑΠΑΣΧΟΛΟΥΜΕΝΩΝ ΣΤΗ ΔΕ	ΠΟΣΟΣΤΟ ΑΠΑΣΧΟΛΟΥΜΕΝΩΝ ΣΤΟ ΚΛΑΔΟ ΣΕ ΣΧΕΣΗ ΜΕ ΤΟΥΣ ΑΠΑΣΧΟΛΟΥΜΕΝΟΥΣ ΣΤΟ ΤΡΙΤΟΓΕΝΗ ΤΟΜΕΑ	ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ	ΠΟΣΟΣΤΟ ΑΠΑΣΧΟΛΟΥΜΕΝΩΝ ΣΤΟ ΚΛΑΔΟ ΣΕ ΣΧΕΣΗ ΜΕ ΤΟ ΣΥΝΟΛΟ ΤΩΝ ΑΠΑΣΧΟΛΟΥΜΕΝΩΝ ΣΤΗ ΔΕ	ΠΟΣΟΣΤΟ ΑΠΑΣΧΟΛΟΥΜΕΝΩΝ ΣΤΟ ΚΛΑΔΟ ΣΕ ΣΧΕΣΗ ΜΕ ΤΟΥΣ ΑΠΑΣΧΟΛΟΥΜΕΝΟΥΣ ΣΤΟ ΤΡΙΤΟΓΕΝΗ ΤΟΜΕΑ	ΠΟΣΟΣΤΙΑΙΑ ΜΕΤΑΒΟΛΗ ΑΠΑΣΧΟΛΟΥΜΕΝΩΝ ΣΤΟ ΚΛΑΔΟ (2001-2011)	ΣΧΕΤΙΚΗ ΜΕΤΑΒΟΛΗ ΑΠΑΣΧΟΛΟΥΜΕΝΩΝ ΣΤΟ ΚΛΑΔΟ (2001-2011)
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΑΒΙΑΣ	0,548	3,24%	13,62%	0,934	7,31%	20,24%	75,86%	22
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΑΓΙΟΥ ΝΙΚΟΛΑΟΥ	3,796	22,44%	32,81%	3,884	30,38%	36,89%	46,94%	813
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΑΓΡΙΑΣ	1,125	6,65%	12,90%	1,232	9,64%	15,14%	32,09%	43
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΑΙΓΕΙΡΑΣ	0,792	4,68%	13,22%	0,744	5,82%	13,11%	-7,27%	-4
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΑΙΓΙΟΥ	0,775	4,58%	8,80%	0,816	6,38%	9,62%	15,54%	71
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΑΚΡΑΤΑΣ	1,103	6,52%	14,10%	1,569	12,27%	20,75%	47,90%	57
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΑΛΥΖΙΑΣ	0,550	3,25%	14,63%	0,694	5,43%	17,71%	0,00%	0
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΑΜΑΡΥΝΘΙΩΝ	1,363	8,05%	16,99%	1,301	10,17%	17,51%	12,09%	22
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΑΜΦΙΣΣΗΣ	0,663	3,92%	6,39%	0,605	4,73%	6,26%	14,41%	16
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΑΝΑΤΟΛΙΚΟΥ ΟΛΥΜΠΟΥ	3,136	18,53%	33,13%	3,682	28,80%	41,18%	43,48%	210
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΑΝΑΤΟΛΙΚΟΥ ΣΕΛΙΝΟΥ	1,828	10,80%	38,05%	2,539	19,86%	43,28%	34,88%	15
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΑΝΤΙΚΥΡΑΣ	1,798	10,63%	22,93%	1,229	9,61%	17,72%	-49,40%	-41
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ	0,726	4,29%	10,65%	0,803	6,28%	11,75%	20,00%	14

ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ	2001			2011				
	LQ			LQ				
	ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ	ΠΟΣΟΣΤΟ ΑΠΑΣΧΟΛΟΥΜΕΝΩΝ ΣΤΟ ΚΛΑΔΟ ΣΕ ΣΧΕΣΗ ΜΕ ΤΟΣ ΣΥΝΟΛΟ ΤΩΝ ΑΠΑΣΧΟΛΟΥΜΕΝΩΝ ΣΤΗ ΔΕ	ΠΟΣΟΣΤΟ ΑΠΑΣΧΟΛΟΥΜΕΝΩΝ ΣΤΟ ΚΛΑΔΟ ΣΕ ΣΧΕΣΗ ΜΕ ΤΟΥΣ ΑΠΑΣΧΟΛΟΥΜΕΝΟΥΣ ΣΤΟ ΤΡΙΤΟΓΕΝΗ ΤΟΜΕΑ	ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ	ΠΟΣΟΣΤΟ ΑΠΑΣΧΟΛΟΥΜΕΝΩΝ ΣΤΟ ΚΛΑΔΟ ΣΕ ΣΧΕΣΗ ΜΕ ΤΟΣ ΣΥΝΟΛΟ ΤΩΝ ΑΠΑΣΧΟΛΟΥΜΕΝΩΝ ΣΤΗ ΔΕ	ΠΟΣΟΣΤΟ ΑΠΑΣΧΟΛΟΥΜΕΝΩΝ ΣΤΟ ΚΛΑΔΟ ΣΕ ΣΧΕΣΗ ΜΕ ΤΟΥΣ ΑΠΑΣΧΟΛΟΥΜΕΝΟΥΣ ΣΤΟ ΤΡΙΤΟΓΕΝΗ ΤΟΜΕΑ	ΠΟΣΟΣΤΙΑΙΑ ΜΕΤΑΒΟΛΗ ΑΠΑΣΧΟΛΟΥΜΕΝΩΝ ΣΤΟ ΚΛΑΔΟ (2001-2011)	ΣΧΕΤΙΚΗ ΜΕΤΑΒΟΛΗ ΑΠΑΣΧΟΛΟΥΜΕΝΩΝ ΣΤΟ ΚΛΑΔΟ (2001-2011)
ΑΡΤΕΜΙΔΑΣ								
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΒΙΑΝΝΟΥ	0,591	3,49%	15,32%	0,581	4,55%	12,60%	6,58%	5
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΒΙΛΙΩΝ	1,135	6,71%	11,00%	1,459	11,42%	16,56%	-1,82%	-1
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΓΑΛΑΞΙΔΙΟΥ	1,544	9,12%	19,05%	1,853	14,49%	22,94%	72,37%	55
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΓΕΡΟΠΟΤΑΜΟΥ	2,714	16,04%	38,93%	2,822	22,08%	38,77%	24,38%	117
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΔΙΑΚΟΠΤΟΥ	0,875	5,17%	12,96%	0,914	7,15%	12,85%	39,81%	41
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΔΙΡΦΥΩΝ	0,511	3,02%	11,39%	0,633	4,95%	11,86%	24,64%	17
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΔΙΣΤΟΜΟΥ	0,863	5,10%	12,52%	0,843	6,60%	14,50%	12,66%	10
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΕΡΙΝΕΟΥ	0,768	4,54%	11,04%	1,129	8,83%	16,12%	61,54%	32
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΕΥΠΑΛΙΟΥ	0,889	5,25%	12,05%	1,053	8,24%	12,88%	85,07%	57
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΕΥΡΥΜΕΝΩΝ	0,854	5,05%	15,98%	1,254	9,81%	22,41%	33,33%	13
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΕΥΡΩΣΤΙΝΗΣ	0,354	2,09%	6,05%	0,477	3,73%	7,10%	25,00%	9
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΕΧΙΝΑΙΩΝ	0,690	4,08%	14,94%	0,708	5,54%	13,28%	-12,00%	-9

ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ	2001			2011				
	LQ			LQ				
	ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ	ΠΟΣΟΣΤΟ ΑΠΑΣΧΟΛΟΥΜΕΝΩΝ ΣΤΟ ΚΛΑΔΟ ΣΕ ΣΧΕΣΗ ΜΕ ΤΟ ΣΥΝΟΛΟ ΤΩΝ ΑΠΑΣΧΟΛΟΥΜΕΝΩΝ ΣΤΗ ΔΕ	ΠΟΣΟΣΤΟ ΑΠΑΣΧΟΛΟΥΜΕΝΩΝ ΣΤΟ ΚΛΑΔΟ ΣΕ ΣΧΕΣΗ ΜΕ ΤΟΥΣ ΑΠΑΣΧΟΛΟΥΜΕΝΟΥΣ ΣΤΟ ΤΡΙΤΟΓΕΝΗ ΤΟΜΕΑ	ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ	ΠΟΣΟΣΤΟ ΑΠΑΣΧΟΛΟΥΜΕΝΩΝ ΣΤΟ ΚΛΑΔΟ ΣΕ ΣΧΕΣΗ ΜΕ ΤΟ ΣΥΝΟΛΟ ΤΩΝ ΑΠΑΣΧΟΛΟΥΜΕΝΩΝ ΣΤΗ ΔΕ	ΠΟΣΟΣΤΟ ΑΠΑΣΧΟΛΟΥΜΕΝΩΝ ΣΤΟ ΚΛΑΔΟ ΣΕ ΣΧΕΣΗ ΜΕ ΤΟΥΣ ΑΠΑΣΧΟΛΟΥΜΕΝΟΥΣ ΣΤΟ ΤΡΙΤΟΓΕΝΗ ΤΟΜΕΑ	ΠΟΣΟΣΤΙΑΙΑ ΜΕΤΑΒΟΛΗ ΑΠΑΣΧΟΛΟΥΜΕΝΩΝ ΣΤΟ ΚΛΑΔΟ (2001-2011)	ΣΧΕΤΙΚΗ ΜΕΤΑΒΟΛΗ ΑΠΑΣΧΟΛΟΥΜΕΝΩΝ ΣΤΟ ΚΛΑΔΟ (2001-2011)
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΖΑΓΟΡΑΣ	0,505	2,98%	17,19%	0,662	5,18%	17,45%	28,57%	14
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΖΑΡΑΚΑ	1,047	6,19%	27,14%	1,241	9,71%	24,81%	73,68%	14
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΘΙΣΒΗΣ	0,881	5,20%	16,37%	1,148	8,98%	19,87%	5,36%	3
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΙΕΡΑΠΕΤΡΑΣ	1,135	6,71%	17,00%	1,125	8,80%	17,82%	23,77%	169
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΚΑΛΑΜΑΤΑΣ	1,052	6,22%	9,32%	1,006	7,87%	10,26%	26,99%	367
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΚΑΤΩ ΟΛΥΜΠΟΥ	0,921	5,45%	16,97%	1,439	11,26%	20,53%	30,30%	20
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΚΑΦΗΡΕΩΣ	0,000	0,00%	0,00%	0,17	1,33%	9,09%	0,00%	1
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΚΟΡΩΝΕΙΑΣ	0,618	3,65%	12,15%	0,636	4,98%	11,19%	-13,46%	-7
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΚΥΜΗΣ	0,847	5,01%	9,78%	1,063	8,31%	13,04%	31,58%	36
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΒΟΡΕΙΑΣ ΚΥΝΟΥΡΙΑΣ	0,821	4,85%	11,80%	0,879	6,88%	12,45%	21,43%	39
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΚΥΡΙΑΚΙΟΥ	0,757	4,47%	12,50%	0,594	4,65%	10,85%	19,35%	6
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΛΑΜΙΕΩΝ	0,756	4,47%	7,22%	0,757	5,92%	7,89%	26,31%	261
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΛΕΒΑΔΕΩΝ	0,858	5,07%	8,22%	0,796	6,23%	8,72%	18,87%	80

ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ	2001			2011				
	LQ			LQ				
	ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ	ΠΟΣΟΣΤΟ ΑΠΑΣΧΟΛΟΥΜΕΝΩΝ ΣΤΟ ΚΛΑΔΟ ΣΕ ΣΧΕΣΗ ΜΕ ΤΟ ΣΥΝΟΛΟ ΤΩΝ ΑΠΑΣΧΟΛΟΥΜΕΝΩΝ ΣΤΗ ΔΕ	ΠΟΣΟΣΤΟ ΑΠΑΣΧΟΛΟΥΜΕΝΩΝ ΣΤΟ ΚΛΑΔΟ ΣΕ ΣΧΕΣΗ ΜΕ ΤΟΥΣ ΑΠΑΣΧΟΛΟΥΜΕΝΟΥΣ ΣΤΟ ΤΡΙΤΟΓΕΝΗ ΤΟΜΕΑ	ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ	ΠΟΣΟΣΤΟ ΑΠΑΣΧΟΛΟΥΜΕΝΩΝ ΣΤΟ ΚΛΑΔΟ ΣΕ ΣΧΕΣΗ ΜΕ ΤΟ ΣΥΝΟΛΟ ΤΩΝ ΑΠΑΣΧΟΛΟΥΜΕΝΩΝ ΣΤΗ ΔΕ	ΠΟΣΟΣΤΟ ΑΠΑΣΧΟΛΟΥΜΕΝΩΝ ΣΤΟ ΚΛΑΔΟ ΣΕ ΣΧΕΣΗ ΜΕ ΤΟΥΣ ΑΠΑΣΧΟΛΟΥΜΕΝΟΥΣ ΣΤΟ ΤΡΙΤΟΓΕΝΗ ΤΟΜΕΑ	ΠΟΣΟΣΤΙΑΙΑ ΜΕΤΑΒΟΛΗ ΑΠΑΣΧΟΛΟΥΜΕΝΩΝ ΣΤΟ ΚΛΑΔΟ (2001-2011)	ΣΧΕΤΙΚΗ ΜΕΤΑΒΟΛΗ ΑΠΑΣΧΟΛΟΥΜΕΝΩΝ ΣΤΟ ΚΛΑΔΟ (2001-2011)
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΛΕΥΚΤΡΟΥ	1,127	6,66%	23,15%	2,518	19,70%	36,23%	179,61%	185
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΛΕΩΝΙΔΙΟΥ	0,473	2,80%	8,89%	0,874	6,84%	15,39%	163,46%	85
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΛΙΤΟΧΩΡΟΥ	1,575	9,31%	16,83%	1,502	11,75%	16,84%	29,19%	54
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΜΑΚΡΥ ΓΙΑΛΟΥ	1,620	9,57%	37,20%	2,615	20,46%	43,40%	88,54%	139
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΜΕΣΣΑΠΙΩΝ	0,662	3,91%	10,40%	0,776	6,07%	12,88%	42,93%	79
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΜΗΛΕΩΝ	1,340	7,92%	24,44%	1,612	12,61%	27,84%	32,65%	32
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΜΟΥΡΕΣΙΟΥ	1,997	11,80%	38,71%	2,156	16,87%	38,36%	29,63%	32
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΝΑΥΠΑΚΤΟΥ	1,251	7,40%	12,50%	1,113	8,70%	12,25%	9,51%	41
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΞΥΛΟΚΑΣΤΡΟΥ	0,791	4,67%	12,19%	0,946	7,40%	13,58%	31,50%	80
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΚΕΚΡΟΠΙΑΣ/ΠΑΛΑΙΟΥ	2,174	12,85%	38,06%	2,383	18,64%	39,43%	18,09%	34
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΠΑΤΡΕΩΝ	0,913	5,40%	7,50%	0,854	6,68%	8,17%	13,82%	443
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΠΟΡΤΑΡΙΑΣ	1,803	10,65%	19,13%	1,778	13,91%	19,50%	34,29%	24
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΡΙΟΥ	0,952	5,62%	8,27%	0,754	5,89%	7,24%	21,67%	52

ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ	2001			2011				
	LQ			LQ				
	ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ	ΠΟΣΟΣΤΟ ΑΠΑΣΧΟΛΟΥΜΕΝΩΝ ΣΤΟ ΚΛΑΔΟ ΣΕ ΣΧΕΣΗ ΜΕ ΤΟ ΣΥΝΟΛΟ ΤΩΝ ΑΠΑΣΧΟΛΟΥΜΕΝΩΝ ΣΤΗ ΔΕ	ΠΟΣΟΣΤΟ ΑΠΑΣΧΟΛΟΥΜΕΝΩΝ ΣΤΟ ΚΛΑΔΟ ΣΕ ΣΧΕΣΗ ΜΕ ΤΟΥΣ ΑΠΑΣΧΟΛΟΥΜΕΝΟΥΣ ΣΤΟ ΤΡΙΤΟΓΕΝΗ ΤΟΜΕΑ	ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ	ΠΟΣΟΣΤΟ ΑΠΑΣΧΟΛΟΥΜΕΝΩΝ ΣΤΟ ΚΛΑΔΟ ΣΕ ΣΧΕΣΗ ΜΕ ΤΟ ΣΥΝΟΛΟ ΤΩΝ ΑΠΑΣΧΟΛΟΥΜΕΝΩΝ ΣΤΗ ΔΕ	ΠΟΣΟΣΤΟ ΑΠΑΣΧΟΛΟΥΜΕΝΩΝ ΣΤΟ ΚΛΑΔΟ ΣΕ ΣΧΕΣΗ ΜΕ ΤΟΥΣ ΑΠΑΣΧΟΛΟΥΜΕΝΟΥΣ ΣΤΟ ΤΡΙΤΟΓΕΝΗ ΤΟΜΕΑ	ΠΟΣΟΣΤΙΑΙΑ ΜΕΤΑΒΟΛΗ ΑΠΑΣΧΟΛΟΥΜΕΝΩΝ ΣΤΟ ΚΛΑΔΟ (2001-2011)	ΣΧΕΤΙΚΗ ΜΕΤΑΒΟΛΗ ΑΠΑΣΧΟΛΟΥΜΕΝΩΝ ΣΤΟ ΚΛΑΔΟ (2001-2011)
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΣΙΚΥΩΝΙΩΝ	0,849	5,02%	11,41%	0,832	6,51%	11,83%	16,98%	63
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΣΤΥΛΙΔΟΣ	0,779	4,60%	10,81%	0,769	6,02%	10,56%	1,75%	2
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΣΥΜΠΟΛΙΤΕΙΑΣ	0,881	5,21%	13,53%	0,898	7,03%	12,52%	9,52%	12
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΣΦΑΚΙΩΝ	2,051	12,12%	41,89%	1,613	12,62%	34,19%	-35,48%	-44
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΤΟΛΟΦΩΝΟΣ	1,489	8,80%	20,56%	1,643	12,85%	23,47%	45,45%	30
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΑΠΟΛΛΩΝΟΣ/ΤΥΡΟΥ	1,054	6,23%	15,58%	1,177	9,21%	17,89%	55,56%	20
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΦΙΛΙΑΤΡΩΝ	0,502	2,97%	8,82%	0,497	3,89%	13,15%	17,27%	19
ΣΥΝΟΛΟ ΧΩΡΑΣ							6,92%	

Πίνακας 9 Μόνιμος Πληθυσμός για τα έτη 1991, 2001 και 2011. Ιδία επεξεργασία Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ

Περιγραφή	ΜΟΝΙΜΟΣ ΠΛΗΘΥΣΜΟΣ			ΜΕΡΜ		ΣΧΕΤΙΚΗ ΠΟΣΟΣΤΙΑΙΑ ΜΕΤΑΒΟΛΗ		ΑΠΟΛΥΤΗ ΜΕΤΑΒΟΛΗ		Εκτιμώμενος Πληθυσμός
	1991	2001	2011	1991-2001	2001-2011	1991-2001	2001-2011	1991-2001	2001-2011	2021
ΣΥΝΟΛΟ ΧΩΡΑΣ	10223392	10934097	10816286	0,67%	-0,11%	6,95%	-1,08%	710705	-117811	10699744
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΑΒΙΑΣ	2497	2391	2246	-0,43%	-0,62%	-4,25%	-6,06%	-106	-145	2110
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΑΓΙΟΥ ΝΙΚΟΛΑΟΥ	16661	19593	20679	1,63%	0,54%	17,60%	5,54%	2932	1086	21825
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΑΓΡΙΑΣ	5312	5835	5632	0,94%	-0,35%	9,85%	-3,48%	523	-203	5436
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΑΙΓΕΙΡΑΣ	3340	3107	2626	-0,72%	-1,67%	-6,98%	-15,48%	-233	-481	2219
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΑΙΓΙΟΥ	28818	28245	26523	-0,20%	-0,63%	-1,99%	-6,10%	-573	-1722	24906
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΑΚΡΑΤΑΣ	4719	5899	4747	2,26%	-2,15%	25,01%	-19,53%	1180	-1152	3820
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΑΛΥΖΙΑΣ	3880	3759	3005	-0,32%	-2,21%	-3,12%	-20,06%	-121	-754	2402
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΑΜΑΡΥΝΘΙΩΝ	6385	6898	6723	0,78%	-0,26%	8,03%	-2,54%	513	-175	6552
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΑΜΦΙΣΣΗΣ	9294	8864	8370	-0,47%	-0,57%	-4,63%	-5,57%	-430	-494	7904
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΑΝΑΤΟΛΙΚΟΥ ΟΛΥΜΠΟΥ	7298	8198	8343	1,17%	0,18%	12,33%	1,77%	900	145	8491
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΑΝΑΤΟΛΙΚΟΥ ΣΕΛΙΝΟΥ	1441	1205	1021	-1,77%	-1,64%	-16,38%	-15,27%	-236	-184	865
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΑΝΤΙΚΥΡΑΣ	1881	2179	1537	1,48%	-3,43%	15,84%	-29,46%	298	-642	1084
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΑΡΤΕΜΙΔΑΣ	4209	4397	4145	0,44%	-0,59%	4,47%	-5,73%	188	-252	3907
ΔΗΜΟΣ ΒΙΑΝΝΟΥ	6793	5983	5563	-1,26%	-0,73%	-11,92%	-7,02%	-810	-420	5172
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΒΙΛΙΩΝ	2291	2252	1753	-0,17%	-2,47%	-1,70%	-22,16%	-39	-499	1365
ΔΗΜΟΣ ΒΟΡΕΙΑΣ ΚΥΝΟΥΡΙΑΣ	13182	11589	10341	-1,28%	-1,13%	-12,08%	-10,77%	-1593	-1248	9227
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΓΑΛΑΞΙΔΙΟΥ	2277	2600	2989	1,34%	1,40%	14,19%	14,96%	323	389	3436
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΓΕΡΟΠΟΤΑΜΟΥ	6953	7901	7777	1,29%	-0,16%	13,63%	-1,57%	948	-124	7655
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΔΙΑΚΟΠΤΟΥ	6317	6121	6429	-0,31%	0,49%	-3,10%	5,03%	-196	308	6752
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΔΙΡΦΥΩΝ	6941	6265	5473	-1,02%	-1,34%	-9,74%	-12,64%	-676	-792	4781
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΔΙΣΤΟΜΟΥ	5982	4387	3881	-3,05%	-1,22%	-26,66%	-11,53%	-1595	-506	3433
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΕΡΙΝΕΟΥ	3518	3448	3236	-0,20%	-0,63%	-1,99%	-6,15%	-70	-212	3037
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΕΥΠΑΛΙΟΥ	4486	4850	6086	0,78%	2,30%	8,11%	25,48%	364	1236	7637

Περιγραφή	ΜΟΝΙΜΟΣ ΠΛΗΘΥΣΜΟΣ			ΜΕΡΜ		ΣΧΕΤΙΚΗ ΠΟΣΟΣΤΙΑΙΑ ΜΕΤΑΒΟΛΗ		ΑΠΟΛΥΤΗ ΜΕΤΑΒΟΛΗ		Εκτιμώμενος Πληθυσμός
	1991	2001	2011	1991-2001	2001-2011	1991-2001	2001-2011	1991-2001	2001-2011	2021
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΕΥΡΥΜΕΝΩΝ	2383	2246	1939	-0,59%	-1,46%	-5,75%	-13,67%	-137	-307	1674
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΕΥΡΩΣΤΙΝΗΣ	4671	4553	4088	-0,26%	-1,07%	-2,53%	-10,21%	-118	-465	3670
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΕΧΙΝΑΙΩΝ	4228	4388	3764	0,37%	-1,52%	3,78%	-14,22%	160	-624	3229
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΖΑΓΟΡΑΣ	3878	3759	3334	-0,31%	-1,19%	-3,07%	-11,31%	-119	-425	2957
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΖΑΡΑΚΑ	1518	1244	1378	-1,97%	1,03%	-18,05%	10,77%	-274	134	1526
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΘΙΣΒΗΣ	3490	3276	2476	-0,63%	-2,76%	-6,13%	-24,42%	-214	-800	1871
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΙΕΡΑΠΕΤΡΑΣ	20960	23729	23708	1,25%	-0,01%	13,21%	-0,09%	2769	-21	23687
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΚΑΛΑΜΑΤΑΣ	53643	61373	62409	1,36%	0,17%	14,41%	1,69%	7730	1036	63462
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΚΑΤΩ ΟΛΥΜΠΟΥ	4015	3834	3496	-0,46%	-0,92%	-4,51%	-8,82%	-181	-338	3188
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΚΑΦΗΡΕΩΣ	709	1013	342	3,63%	-10,29%	42,88%	-66,24%	304	-671	115
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΚΕΚΡΟΠΙΑΣ/ΠΑΛΛΑΙΟΥ	4061	4044	4383	-0,04%	0,81%	-0,42%	8,38%	-17	339	4750
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΚΟΡΩΝΕΙΑΣ	4538	3932	3170	-1,42%	-2,13%	-13,35%	-19,38%	-606	-762	2556
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΚΥΜΗΣ	8917	7738	7112	-1,41%	-0,84%	-13,22%	-8,09%	-1179	-626	6537
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΚΥΡΙΑΚΙΟΥ	2306	2161	2298	-0,65%	0,62%	-6,29%	6,34%	-145	137	2444
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΛΑΜΙΕΩΝ	58394	62452	64716	0,67%	0,36%	6,95%	3,63%	4058	2264	67062
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΛΕΒΑΔΕΩΝ	20675	22072	22779	0,66%	0,32%	6,76%	3,20%	1397	707	23509
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΛΕΥΚΤΡΟΥ	4346	4267	4699	-0,18%	0,97%	-1,82%	10,12%	-79	432	5175
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΛΕΩΝΙΔΙΟΥ	5672	5305	5869	-0,67%	1,02%	-6,47%	10,63%	-367	564	6493
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΛΙΤΟΧΩΡΟΥ	6598	6789	7259	0,29%	0,67%	2,89%	6,92%	191	470	7762
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΜΑΚΡΥ ΓΙΑΛΟΥ	3898	4015	3894	0,30%	-0,31%	3,00%	-3,01%	117	-121	3777
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΜΕΣΣΑΠΙΩΝ	12902	13178	13327	0,21%	0,11%	2,14%	1,13%	276	149	13478
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΜΗΛΕΩΝ	3578	3100	3085	-1,42%	-0,05%	-13,36%	-0,48%	-478	-15	3070
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΜΟΥΡΕΣΙΟΥ	2747	2690	2475	-0,21%	-0,83%	-2,07%	-7,99%	-57	-215	2277
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΝΑΥΠΑΚΤΟΥ	15228	18259	17701	1,83%	-0,31%	19,90%	-3,06%	3031	-558	17160
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΞΥΛΟΚΑΣΤΡΟΥ	14743	13671	13277	-0,75%	-0,29%	-7,27%	-2,88%	-1072	-394	12894
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΠΑΤΡΕΩΝ	161782	171616	170896	0,59%	-0,04%	6,08%	-0,42%	9834	-720	170179

Περιγραφή	ΜΟΝΙΜΟΣ ΠΛΗΘΥΣΜΟΣ			ΜΕΡΜ		ΣΧΕΤΙΚΗ ΠΟΣΟΣΤΙΑΙΑ ΜΕΤΑΒΟΛΗ		ΑΠΟΛΥΤΗ ΜΕΤΑΒΟΛΗ		Εκτιμώμενος Πληθυσμός
	1991	2001	2011	1991-2001	2001-2011	1991-2001	2001-2011	1991-2001	2001-2011	2021
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΠΟΡΤΑΡΙΑΣ	2795	2033	1911	-3,13%	-0,62%	-27,26%	-6,00%	-762	-122	1796
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΡΙΟΥ	9368	12674	14622	3,07%	1,44%	35,29%	15,37%	3306	1948	16869
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΣΙΚΥΩΝΙΩΝ	17737	18654	19025	0,51%	0,20%	5,17%	1,99%	917	371	19403
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΣΤΥΛΙΔΟΣ	6603	6703	6126	0,15%	-0,90%	1,51%	-8,61%	100	-577	5599
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΣΥΜΠΟΛΙΤΕΙΑΣ	6467	6765	6311	0,45%	-0,69%	4,61%	-6,71%	298	-454	5887
ΔΗΜΟΣ ΣΦΑΚΙΩΝ	2173	2419	1889	1,08%	-2,44%	11,32%	-21,91%	246	-530	1475
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΤΟΛΟΦΩΝΟΣ	2415	2523	2762	0,44%	0,91%	4,47%	9,47%	108	239	3024
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΤΥΡΟΥ/ΑΠΟΛΛΩΝΟΣ	1924	1923	2063	-0,01%	0,71%	-0,05%	7,28%	-1	140	2213
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΦΙΛΙΑΤΡΩΝ	7528	9098	7514	1,91%	-1,89%	20,86%	-17,41%	1570	-1584	6206

Πίνακας 10 Ποσοστό κατανομής ηλικιακών ομάδων για τα έτη 1991 και 2001 (Μόνιμος Πληθυσμός). Ιδία επεξεργασία Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ	Ποσοστό Κατανομής ηλικιακών ομάδων						1991-2001					
	1991			2001			Σχετική Μεταβολή			Απόλυτη Μεταβολή		
	0-14	15-64	>65	0-14	15-64	>65	0-14	15-64	>65	0-14	15-64	>65
ΣΥΝΟΛΟ ΧΩΡΑΣ	19,28%	66,99%	13,72%	15,19%	68,10%	16,71%	-15,75%	8,72%	30,24%	-310541	597035	424211
ΣΥΝΟΛΟ ΔΕ	20,33%	64,66%	15,01%	15,55%	66,83%	17,62%	-19,68%	8,53%	23,26%	-25667	35378	22386
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΑΒΙΑΣ	17,82%	62,43%	19,74%	15,18%	59,51%	25,30%	-18,43%	-8,72%	22,72%	-82	-136	112
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΑΓΙΟΥ ΝΙΚΟΛΑΟΥ	20,99%	61,75%	17,26%	17,97%	65,23%	16,80%	0,66%	24,22%	14,50%	23	2492	417
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΑΓΡΙΑΣ	19,20%	66,89%	13,91%	15,96%	67,18%	16,86%	-8,73%	10,33%	33,15%	-89	367	245
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΑΙΓΕΙΡΑΣ	16,86%	66,44%	16,71%	14,68%	65,95%	19,38%	-19,01%	-7,66%	7,89%	-107	-170	44
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΑΙΓΙΟΥ	19,80%	64,21%	16,00%	15,03%	65,25%	19,72%	-25,57%	-0,40%	20,82%	-1459	-74	960
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΑΚΡΑΤΑΣ	17,82%	61,62%	20,56%	13,15%	64,40%	22,44%	-7,73%	30,64%	36,49%	-65	891	354
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΑΛΥΖΙΑΣ	20,46%	61,42%	18,12%	15,64%	63,55%	20,80%	-25,94%	0,25%	11,24%	-206	6	79
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΑΜΑΡΥΝΘΙΩΝ	21,06%	63,56%	15,38%	15,11%	65,79%	19,11%	-22,53%	11,83%	34,22%	-303	480	336
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΑΜΦΙΣΣΗΣ	19,09%	63,12%	17,80%	15,93%	62,84%	21,23%	-20,41%	-5,05%	13,78%	-362	-296	228
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΑΝΑΤΟΛΙΚΟΥ ΟΛΥΜΠΟΥ	19,58%	67,95%	12,47%	16,05%	68,37%	15,58%	-7,91%	13,03%	40,33%	-113	646	367
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΑΝΑΤΟΛΙΚΟΥ ΣΕΛΙΝΟΥ	12,07%	57,88%	30,05%	10,62%	50,87%	38,51%	-26,44%	-26,50%	7,16%	-46	-221	31
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΑΝΤΙΚΥΡΑΣ	21,37%	68,05%	10,58%	14,46%	71,23%	14,32%	-21,64%	21,25%	56,78%	-87	272	113
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΑΡΤΕΜΙΔΑΣ	17,18%	64,58%	18,25%	14,01%	65,32%	20,67%	-14,80%	5,67%	18,36%	-107	154	141
ΔΗΜΟΣ ΒΙΑΝΝΟΥ	15,85%	58,24%	25,91%	11,08%	55,67%	33,24%	-38,44%	-15,80%	13,01%	-414	-625	229
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΒΙΛΙΩΝ	14,54%	65,78%	19,69%	10,92%	67,41%	21,67%	-26,13%	0,73%	8,20%	-87	11	37
ΔΗΜΟΣ ΒΟΡΕΙΑΣ ΚΥΝΟΥΡΙΑΣ	17,01%	60,76%	22,23%	14,00%	60,01%	25,99%	-27,65%	-13,16%	2,76%	-620	-1054	81
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΓΑΛΑΞΙΔΙΟΥ	17,35%	57,22%	25,43%	13,58%	62,69%	23,73%	-10,63%	25,10%	6,56%	-42	327	38
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΓΕΡΟΠΟΤΑΜΟΥ	19,55%	58,05%	22,41%	17,80%	62,33%	19,87%	3,46%	22,03%	0,77%	47	889	12
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΔΙΑΚΟΠΤΟΥ	17,76%	61,56%	20,67%	12,48%	63,21%	24,31%	-31,91%	-0,51%	13,94%	-358	-20	182
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΔΙΡΦΥΩΝ	19,16%	60,45%	20,39%	13,39%	60,86%	25,75%	-36,92%	-9,13%	13,99%	-491	-383	198
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΔΙΣΤΟΜΟΥ	24,31%	66,78%	8,91%	15,68%	68,98%	15,34%	-52,68%	-24,26%	26,27%	-766	-969	140

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ	Ποσοστό Κατανομής ηλικιακών ομάδων						1991-2001					
	1991			2001			Σχετική Μεταβολή			Απόλυτη Μεταβολή		
	0-14	15-64	>65	0-14	15-64	>65	0-14	15-64	>65	0-14	15-64	>65
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΕΡΙΝΕΟΥ	17,60%	63,53%	18,87%	13,63%	62,94%	23,43%	-24,07%	-2,91%	21,69%	-149	-65	144
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΕΥΠΑΛΙΟΥ	13,46%	55,39%	31,14%	11,01%	56,37%	32,62%	-11,59%	10,02%	13,24%	-70	249	185
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΕΥΡΥΜΕΝΩΝ	15,90%	62,82%	21,28%	10,91%	63,22%	25,87%	-35,36%	-5,14%	14,60%	-134	-77	74
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΕΥΡΩΣΤΙΝΗΣ	14,79%	60,63%	24,58%	12,06%	58,47%	29,48%	-20,55%	-6,00%	16,90%	-142	-170	194
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΕΧΙΝΑΙΩΝ	16,77%	63,22%	20,01%	11,85%	66,20%	21,95%	-26,66%	8,68%	13,83%	-189	232	117
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΖΑΓΟΡΑΣ	17,61%	65,52%	16,86%	15,59%	64,51%	19,90%	-14,20%	-4,57%	14,37%	-97	-116	94
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΖΑΡΑΚΑ	11,07%	57,64%	31,29%	10,37%	49,76%	39,87%	-23,21%	-29,26%	4,42%	-39	-256	21
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΘΙΣΒΗΣ	12,18%	57,68%	30,14%	7,78%	57,66%	34,55%	-40,00%	-6,16%	7,60%	-170	-124	80
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΙΕΡΑΠΕΤΡΑΣ	21,46%	61,80%	16,73%	16,71%	65,88%	17,41%	-11,87%	20,68%	17,79%	-534	2679	624
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΚΑΛΑΜΑΤΑΣ	23,28%	64,97%	11,76%	17,60%	68,21%	14,19%	-13,50%	20,12%	38,11%	-1685	7012	2403
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΚΑΤΩ ΟΛΥΜΠΟΥ	14,27%	59,58%	26,15%	11,55%	59,57%	28,87%	-22,69%	-4,52%	5,43%	-130	-108	57
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΚΑΦΗΡΕΩΣ	16,08%	56,42%	27,50%	11,65%	58,24%	30,11%	3,51%	47,50%	56,41%	4	190	110
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΚΕΚΡΟΠΙΑΣ/ΠΑΛΑΙΡΟΥ	24,08%	60,06%	15,86%	17,11%	65,16%	17,73%	-29,24%	8,04%	11,34%	-286	196	73
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΚΟΡΩΝΕΙΑΣ	15,54%	63,40%	21,07%	10,89%	60,17%	28,94%	-39,29%	-17,76%	19,04%	-277	-511	182
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΚΥΜΗΣ	17,23%	60,76%	22,01%	13,85%	61,13%	25,02%	-30,21%	-12,70%	-1,38%	-464	-688	-27
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΚΥΡΙΑΚΙΟΥ	20,82%	62,66%	16,52%	14,21%	65,11%	20,68%	-36,04%	-2,63%	17,32%	-173	-38	66
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΛΑΜΙΕΩΝ	21,30%	66,93%	11,77%	16,42%	68,73%	14,85%	-17,57%	9,82%	34,97%	-2185	3840	2403
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΛΕΒΑΔΕΩΝ	23,21%	64,93%	11,86%	17,63%	67,65%	14,72%	-18,88%	11,23%	32,41%	-906	1508	795
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΛΕΥΚΤΡΟΥ	12,79%	59,43%	27,77%	12,05%	58,92%	29,04%	-7,55%	-2,67%	2,65%	-42	-69	32
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΛΕΩΝΙΔΙΟΥ	17,98%	61,09%	20,93%	14,21%	62,15%	23,64%	-26,08%	-4,85%	5,64%	-266	-168	67
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΛΙΤΟΧΩΡΟΥ	17,81%	67,81%	14,38%	14,58%	66,74%	18,68%	-15,74%	1,27%	33,61%	-185	57	319
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΜΑΚΡΥ ΓΙΑΛΟΥ	18,80%	60,24%	20,96%	15,47%	60,80%	23,74%	-15,28%	3,96%	16,65%	-112	93	136
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΜΕΣΣΑΠΙΩΝ	21,04%	62,76%	16,20%	14,87%	65,35%	19,78%	-27,85%	6,36%	24,74%	-756	515	517
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΜΗΛΕΩΝ	16,29%	63,08%	20,63%	11,23%	64,97%	23,81%	-40,31%	-10,77%	0,00%	-235	-243	0
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΜΟΥΡΕΣΙΟΥ	13,61%	65,45%	20,93%	14,94%	63,35%	21,71%	7,49%	-5,23%	1,57%	28	-94	9
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΝΑΥΠΑΚΤΟΥ	21,85%	62,83%	15,31%	17,99%	64,92%	17,10%	-1,32%	23,88%	33,88%	-44	2285	790
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΞΥΛΟΚΑΣΤΡΟΥ	16,64%	62,97%	20,40%	13,69%	62,39%	23,91%	-23,69%	-8,11%	8,71%	-581	-753	262

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ	Ποσοστό Κατανομής ηλικιακών ομάδων						1991-2001					
	1991			2001			Σχετική Μεταβολή			Απόλυτη Μεταβολή		
	0-14	15-64	>65	0-14	15-64	>65	0-14	15-64	>65	0-14	15-64	>65
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΠΑΤΡΕΩΝ	22,08%	67,88%	10,03%	15,90%	71,05%	13,05%	-23,64%	11,03%	37,99%	-8446	12112	6168
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΠΟΡΤΑΡΙΑΣ	17,64%	66,33%	16,03%	13,63%	65,32%	21,05%	-43,81%	-28,37%	-4,46%	-216	-526	-20
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΡΙΟΥ	22,46%	65,38%	12,16%	15,50%	71,11%	13,39%	-6,65%	47,15%	48,99%	-140	2888	558
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΣΙΚΥΩΝΙΩΝ	18,58%	64,92%	16,50%	14,58%	66,47%	18,95%	-17,51%	7,69%	20,77%	-577	886	608
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΣΤΥΛΙΔΟΣ	20,31%	64,11%	15,58%	13,83%	66,75%	19,42%	-30,87%	5,69%	26,53%	-414	241	273
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΣΥΜΠΟΛΙΤΕΙΑΣ	18,22%	63,17%	18,62%	14,92%	64,54%	20,55%	-14,35%	6,88%	15,45%	-169	281	186
ΔΗΜΟΣ ΣΦΑΚΙΩΝ	20,98%	60,29%	18,73%	17,45%	65,65%	16,91%	-7,46%	21,22%	0,49%	-34	278	2
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΤΟΛΟΦΩΝΟΣ	15,24%	57,68%	27,08%	12,68%	59,18%	28,14%	-13,04%	7,18%	8,56%	-48	100	56
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΤΥΡΟΥ/ΑΠΟΛΛΩΝΟΣ	17,41%	62,58%	20,01%	14,77%	60,58%	24,65%	-15,22%	-3,24%	23,12%	-51	-39	89
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΦΙΛΙΑΤΡΩΝ	16,68%	64,47%	18,85%	13,60%	66,47%	19,94%	-1,51%	24,60%	27,84%	-19	1194	395

Πίνακας 11 Ποσοστό κατανομής ηλικιακών ομάδων για τα έτη 2001 και 2011 (Μόνιμος Πληθυσμός). Ιδία επεξεργασία Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ	2001			2011			2001-2011					
	Ποσοστό Κατανομής ηλικιακών ομάδων						Σχετική Μεταβολή			Απόλυτη Μεταβολή		
	0-14	15-64	>65	0-14	15-64	>65	0-14	15-64	>65	0-14	15-64	>65
ΣΥΝΟΛΟ ΧΩΡΑΣ	15,19%	68,10%	16,71%	14,51%	65,99%	19,50%	-5,52%	-4,13%	15,41%	-91631	-307799	281628
ΣΥΝΟΛΟ ΔΕ	15,55%	66,83%	17,62%	14,38%	65,97%	19,66%	-8,70%	-2,50%	10,24%	-9107	-11263	12145
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΑΒΙΑΣ	15,18%	59,51%	25,30%	11,26%	58,77%	29,96%	-30,30%	-7,24%	11,24%	-110	-103	68
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΑΓΙΟΥ ΝΙΚΟΛΑΟΥ	17,97%	65,23%	16,80%	16,27%	66,18%	17,54%	-4,40%	7,08%	10,21%	-155	905	336
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΑΓΡΙΑΣ	15,96%	67,18%	16,86%	15,66%	64,68%	19,67%	-5,26%	-7,07%	12,60%	-49	-277	124
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΑΙΓΕΙΡΑΣ	14,68%	65,95%	19,38%	12,49%	61,65%	25,86%	-28,07%	-20,99%	12,79%	-128	-430	77
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΑΙΓΙΟΥ	15,03%	65,25%	19,72%	13,50%	64,49%	22,01%	-15,66%	-7,19%	4,81%	-665	-1325	268
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΑΚΡΑΤΑΣ	13,15%	64,40%	22,44%	13,00%	60,71%	26,27%	-20,49%	-24,14%	-5,82%	-159	-917	-77
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΑΛΥΖΙΑΣ	15,64%	63,55%	20,80%	12,51%	60,67%	26,79%	-36,05%	-23,69%	2,94%	-212	-566	23
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΑΜΑΡΥΝΘΙΩΝ	15,11%	65,79%	19,11%	14,44%	62,04%	23,53%	-6,81%	-8,09%	20,03%	-71	-367	264
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΑΜΦΙΣΣΗΣ	15,93%	62,84%	21,23%	14,09%	63,50%	22,43%	-16,50%	-4,58%	-0,27%	-233	-255	-5
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΑΝΑΤΟΛΙΚΟΥ ΟΛΥΜΠΟΥ	16,05%	68,37%	15,58%	15,58%	63,50%	20,93%	-1,22%	-5,48%	36,73%	-16	-307	469
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΑΝΑΤΟΛΙΚΟΥ ΣΕΛΙΝΟΥ	10,62%	50,87%	38,51%	8,33%	53,18%	38,49%	-33,59%	-11,42%	-15,30%	-43	-70	-71
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΑΝΤΙΚΥΡΑΣ	14,46%	71,23%	14,32%	14,18%	62,52%	23,36%	-30,79%	-38,08%	15,06%	-97	-591	47
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΑΡΤΕΜΙΔΑΣ	14,01%	65,32%	20,67%	13,39%	62,75%	23,84%	-9,90%	-9,44%	8,69%	-61	-271	79
ΔΗΜΟΣ ΒΙΑΝΝΟΥ	11,08%	55,67%	33,24%	11,41%	55,69%	32,88%	-4,22%	-6,99%	-8,04%	-28	-233	-160

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ	2001			2011			2001-2011					
	Ποσοστό Κατανομής ηλικιακών ομάδων						Σχετική Μεταβολή			Απόλυτη Μεταβολή		
	0-14	15-64	>65	0-14	15-64	>65	0-14	15-64	>65	0-14	15-64	>65
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΒΙΛΙΩΝ	10,92%	67,41%	21,67%	12,21%	58,30%	29,44%	-13,01%	-32,67%	5,74%	-32	-496	28
ΔΗΜΟΣ ΒΟΡΕΙΑΣ ΚΥΝΟΥΡΙΑΣ	14,00%	60,01%	25,99%	11,48%	58,69%	29,82%	-26,82%	-12,74%	2,39%	-435	-886	72
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΓΑΛΑΞΙΔΙΟΥ	13,58%	62,69%	23,73%	11,71%	62,03%	26,30%	-0,85%	13,74%	27,39%	-3	224	169
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΓΕΡΟΠΟΤΑΜΟΥ	17,80%	62,33%	19,87%	18,93%	59,46%	21,62%	4,69%	-6,11%	7,07%	66	-301	111
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΔΙΑΚΟΠΤΟΥ	12,48%	63,21%	24,31%	12,86%	60,57%	26,58%	8,25%	0,65%	14,85%	63	25	221
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΔΙΡΦΥΩΝ	13,39%	60,86%	25,75%	11,11%	60,92%	27,99%	-27,53%	-12,56%	-5,02%	-231	-479	-81
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΔΙΣΤΟΜΟΥ	15,68%	68,98%	15,34%	14,04%	67,15%	18,86%	-20,78%	-13,88%	8,77%	-143	-420	59
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΕΡΙΝΕΟΥ	13,63%	62,94%	23,43%	12,58%	62,02%	25,43%	-13,40%	-7,51%	1,86%	-63	-163	15
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΕΥΠΑΛΙΟΥ	11,01%	56,37%	32,62%	10,80%	58,31%	30,87%	23,03%	29,81%	18,77%	123	815	297
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΕΥΡΥΜΕΝΩΝ	10,91%	63,22%	25,87%	9,64%	54,72%	35,64%	-23,67%	-25,28%	18,93%	-58	-359	110
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΕΥΡΩΣΤΙΝΗΣ	12,06%	58,47%	29,48%	10,62%	59,66%	29,75%	-20,95%	-8,38%	-9,39%	-115	-223	-126
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΕΧΙΝΑΙΩΝ	11,85%	66,20%	21,95%	12,17%	59,83%	27,98%	-11,92%	-22,48%	9,35%	-62	-653	90
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΖΑΓΟΡΑΣ	15,59%	64,51%	19,90%	12,60%	63,47%	24,00%	-28,33%	-12,74%	6,95%	-166	-309	52
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΖΑΡΑΚΑ	10,37%	49,76%	39,87%	8,06%	53,05%	38,90%	-13,95%	18,09%	8,06%	-18	112	40
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΘΙΣΒΗΣ	7,78%	57,66%	34,55%	10,18%	51,86%	37,92%	-1,18%	-32,03%	-17,05%	-3	-605	-193
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΙΕΡΑΠΕΤΡΑΣ	16,71%	65,88%	17,41%	15,74%	65,18%	19,08%	-5,88%	-1,16%	9,49%	-233	-181	392

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ	2001			2011			2001-2011					
	Ποσοστό Κατανομής ηλικιακών ομάδων						Σχετική Μεταβολή			Απόλυτη Μεταβολή		
	0-14	15-64	>65	0-14	15-64	>65	0-14	15-64	>65	0-14	15-64	>65
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΚΑΛΑΜΑΤΑΣ	17,60%	68,21%	14,19%	15,44%	68,52%	16,05%	-10,80%	2,14%	15,00%	-1167	897	1306
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΚΑΤΩ ΟΛΥΜΠΟΥ	11,55%	59,57%	28,87%	11,13%	54,86%	34,04%	-12,19%	-16,02%	7,50%	-54	-366	83
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΚΑΦΗΡΕΩΣ	11,65%	58,24%	30,11%	7,31%	55,85%	36,84%	-78,81%	-67,63%	-58,69%	-93	-399	-179
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΚΕΚΡΟΠΙΑΣ/ΠΑΛΑΙΡΟΥ	17,11%	65,16%	17,73%	13,80%	68,77%	17,41%	-12,57%	14,38%	6,42%	-87	379	46
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΚΟΡΩΝΕΙΑΣ	10,89%	60,17%	28,94%	10,13%	53,94%	35,99%	-25,00%	-27,73%	0,26%	-107	-656	3
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΚΥΜΗΣ	13,85%	61,13%	25,02%	12,09%	59,15%	28,78%	-19,78%	-11,06%	5,73%	-212	-523	111
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΚΥΡΙΑΚΙΟΥ	14,21%	65,11%	20,68%	11,23%	68,41%	20,37%	-15,96%	11,73%	4,70%	-49	165	21
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΛΑΜΙΕΩΝ	16,42%	68,73%	14,85%	15,87%	66,73%	17,41%	0,19%	0,60%	21,46%	19	257	1990
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΛΕΒΑΔΕΩΝ	17,63%	67,65%	14,72%	16,38%	67,07%	16,55%	-4,14%	2,31%	16,07%	-161	345	522
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΛΕΥΚΤΡΟΥ	12,05%	58,92%	29,04%	12,62%	58,40%	28,98%	15,37%	9,15%	9,93%	79	230	123
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΛΕΩΝΙΔΙΟΥ	14,21%	62,15%	23,64%	11,55%	62,53%	25,93%	-10,08%	11,31%	21,37%	-76	373	268
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΛΙΤΟΧΩΡΟΥ	14,58%	66,74%	18,68%	15,81%	64,21%	19,98%	15,96%	2,87%	14,35%	158	130	182
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΜΑΚΡΥ ΓΙΑΛΟΥ	15,47%	60,80%	23,74%	12,25%	62,02%	25,76%	-23,19%	-1,07%	5,25%	-144	-26	50
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΜΕΣΣΑΠΙΩΝ	14,87%	65,35%	19,78%	12,18%	66,69%	21,13%	-17,15%	3,20%	8,02%	-336	276	209
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΜΗΛΕΩΝ	11,23%	64,97%	23,81%	12,35%	62,95%	24,73%	9,48%	-3,57%	3,39%	33	-72	25
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΜΟΥΡΕΣΙΟΥ	14,94%	63,35%	21,71%	14,59%	61,21%	24,20%	-10,20%	-11,09%	2,57%	-41	-189	15

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ	2001			2011			2001-2011					
	Ποσοστό Κατανομής ηλικιακών ομάδων						Σχετική Μεταβολή			Απόλυτη Μεταβολή		
	0-14	15-64	>65	0-14	15-64	>65	0-14	15-64	>65	0-14	15-64	>65
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΝΑΥΠΑΚΤΟΥ	17,99%	64,92%	17,10%	16,06%	65,27%	18,66%	-13,43%	-2,52%	5,80%	-441	-299	181
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΞΥΛΟΚΑΣΤΡΟΥ	13,69%	62,39%	23,91%	12,47%	61,94%	25,60%	-11,59%	-3,59%	3,98%	-217	-306	130
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΠΑΤΡΕΩΝ	15,90%	71,05%	13,05%	14,24%	70,61%	15,14%	-10,77%	-1,03%	15,51%	-2938	-1257	3474
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΠΟΡΤΑΡΙΑΣ	13,63%	65,32%	21,05%	14,55%	64,26%	21,14%	0,36%	-7,53%	-5,61%	1	-100	-24
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΡΙΟΥ	15,50%	71,11%	13,39%	17,03%	67,99%	14,98%	26,78%	10,31%	29,05%	526	929	493
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΣΙΚΥΩΝΙΩΝ	14,58%	66,47%	18,95%	14,63%	64,17%	21,21%	2,35%	-1,55%	14,14%	64	-192	500
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΣΤΥΛΙΔΟΣ	13,83%	66,75%	19,42%	12,78%	63,42%	23,82%	-15,53%	-13,16%	12,06%	-144	-589	157
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΣΥΜΠΟΛΙΤΕΙΑΣ	14,92%	64,54%	20,55%	14,01%	62,70%	23,31%	-12,39%	-9,37%	5,83%	-125	-409	81
ΔΗΜΟΣ ΣΦΑΚΙΩΝ	17,45%	65,65%	16,91%	19,11%	62,47%	18,53%	-14,45%	-25,69%	-14,43%	-61	-408	-59
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΤΟΛΟΦΩΝΟΣ	12,68%	59,18%	28,14%	11,69%	57,60%	30,67%	0,94%	6,56%	19,30%	3	98	137
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΤΥΡΟΥ/ΑΠΟΛΛΩΝΟΣ	14,77%	60,58%	24,65%	11,44%	61,12%	27,44%	-16,90%	8,24%	19,41%	-48	96	92
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΦΙΛΙΑΤΡΩΝ	13,60%	66,47%	19,94%	14,44%	67,95%	17,62%	-12,29%	-15,56%	-27,01%	-152	-941	-490

Πίνακας 12 ΜΕΡΜ ηλικιακών ομάδων για τα έτη 2001 και 2011 (Μόνιμος πληθυσμός). Ιδία επεξεργασία Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ	ΜΕΡΜ (%)		
	2001-2011		
	0-14	15-64	>65
ΣΥΝΟΛΟ ΧΩΡΑΣ	-0,566	-0,421	1,444
ΔΗΜΟΣ ΑΒΙΑΣ	-3,546	-0,749	1,071
ΔΗΜΟΣ ΑΓΙΟΥ ΝΙΚΟΛΑΟΥ	-0,449	0,686	0,977
ΔΗΜΟΣ ΑΓΡΙΑΣ	-0,539	-0,730	1,194
ΔΗΜΟΣ ΑΙΓΕΙΡΑΣ	-3,241	-2,328	1,211
ΔΗΜΟΣ ΑΙΓΙΟΥ	-1,689	-0,743	0,471
ΔΗΜΟΣ ΑΚΡΑΤΑΣ	-2,267	-2,725	-0,597
ΔΗΜΟΣ ΑΛΥΖΙΑΣ	-4,373	-2,668	0,290
ΔΗΜΟΣ ΑΜΑΡΥΝΘΙΩΝ	-0,703	-0,840	1,843
ΔΗΜΟΣ ΑΜΦΙΣΣΗΣ	-1,787	-0,468	-0,027
ΔΗΜΟΣ ΑΝΑΤΟΛΙΚΟΥ ΟΛΥΜΠΟΥ	-0,122	-0,562	3,178
ΔΗΜΟΣ ΑΝΑΤΟΛΙΚΟΥ ΣΕΛΙΝΟΥ	-4,011	-1,205	-1,647
ΔΗΜΟΣ ΑΝΤΙΚΥΡΑΣ	-3,614	-4,680	1,413
ΔΗΜΟΣ ΑΡΤΕΜΙΔΑΣ	-1,037	-0,986	0,837
ΔΗΜΟΣ ΒΙΑΝΝΟΥ	-0,431	-0,723	-0,835
ΔΗΜΟΣ ΒΙΛΙΩΝ	-1,384	-3,879	0,559
ΔΗΜΟΣ ΒΟΡΕΙΑΣ ΚΥΝΟΥΡΙΑΣ	-3,074	-1,353	0,237
ΔΗΜΟΣ ΓΑΛΑΞΙΔΙΟΥ	-0,085	1,296	2,450
ΔΗΜΟΣ ΓΕΡΟΠΟΤΑΜΟΥ	0,460	-0,629	0,685
ΔΗΜΟΣ ΔΙΑΚΟΠΤΟΥ	0,796	0,064	1,394
ΔΗΜΟΣ ΔΙΟΥ	-2,017	-1,382	3,164
ΔΗΜΟΣ ΔΙΡΦΥΩΝ	-3,169	-1,333	-0,514
ΔΗΜΟΣ ΔΙΣΤΟΜΟΥ	-2,303	-1,483	0,844
ΔΗΜΟΣ ΕΡΙΝΕΟΥ	-1,429	-0,778	0,184
ΔΗΜΟΣ ΕΥΠΑΛΙΟΥ	2,095	2,643	1,735
ΔΗΜΟΣ ΕΥΡΥΜΕΝΩΝ	-2,665	-2,872	1,749
ΔΗΜΟΣ ΕΥΡΩΣΤΙΝΗΣ	-2,323	-0,871	-0,981
ΔΗΜΟΣ ΕΧΙΝΑΙΩΝ	-1,262	-2,514	0,897
ΔΗΜΟΣ ΖΑΓΟΡΑΣ	-3,276	-1,354	0,674
ΔΗΜΟΣ ΖΑΡΑΚΑ	-1,492	1,677	0,779
ΔΗΜΟΣ ΘΙΣΒΗΣ	-0,118	-3,787	-1,852
ΔΗΜΟΣ ΙΕΡΑΠΕΤΡΑΣ	-0,604	-0,116	0,911
ΔΗΜΟΣ ΚΑΛΑΜΑΤΑΣ	-1,137	0,212	1,407
ΔΗΜΟΣ ΚΑΤΩ ΟΛΥΜΠΟΥ	-1,291	-1,731	0,726
ΔΗΜΟΣ ΚΑΦΗΡΕΩΣ	-14,374	-10,666	-8,461
ΔΗΜΟΣ ΚΕΚΡΟΠΙΑΣ/ΠΑΛΛΑΙΟΥ	-1,335	1,353	0,624
ΔΗΜΟΣ ΚΟΡΩΝΕΙΑΣ	-2,836	-3,195	0,026
ΔΗΜΟΣ ΚΟΥΛΟΥΚΩΝΑ	0,525	-0,502	1,067
ΔΗΜΟΣ ΚΥΜΗΣ	-2,179	-1,165	0,559
ΔΗΜΟΣ ΚΥΡΙΑΚΙΟΥ	-1,724	1,115	0,460
ΔΗΜΟΣ ΛΑΜΙΕΩΝ	0,019	0,060	1,963
ΔΗΜΟΣ ΛΕΒΑΔΕΩΝ	-0,422	0,229	1,502
ΔΗΜΟΣ ΛΕΥΚΤΡΟΥ	1,440	0,879	0,951
ΔΗΜΟΣ ΛΕΩΝΙΔΙΟΥ	-1,057	1,078	1,956
ΔΗΜΟΣ ΛΙΤΟΧΩΡΟΥ	1,492	0,283	1,350
ΔΗΜΟΣ ΜΑΚΡΙΝΙΤΣΗΣ	-0,126	-0,248	2,899
ΔΗΜΟΣ ΜΑΚΡΥ ΓΙΑΛΟΥ	-2,604	-0,107	0,513
ΔΗΜΟΣ ΜΕΣΣΑΠΙΩΝ	-1,864	0,316	0,774
ΔΗΜΟΣ ΜΗΛΕΩΝ	0,910	-0,363	0,334
ΔΗΜΟΣ ΜΟΥΡΕΣΙΟΥ	-1,070	-1,169	0,254
ΔΗΜΟΣ ΝΑΥΠΑΚΤΟΥ	-1,432	-0,255	0,565
ΔΗΜΟΣ ΞΥΛΟΚΑΣΤΡΟΥ	-1,225	-0,365	0,391

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ	ΜΕΡΜ (%)		
	2001-2011		
	0-14	15-64	>65
ΔΗΜΟΣ ΠΑΤΡΕΩΝ	-1,133	-0,104	1,452
ΔΗΜΟΣ ΠΟΡΤΑΡΙΑΣ	0,036	-0,780	-0,575
ΔΗΜΟΣ ΡΙΟΥ	2,401	0,986	2,583
ΔΗΜΟΣ ΣΙΚΥΩΝΙΩΝ	0,233	-0,156	1,332
ΔΗΜΟΣ ΣΤΥΛΙΔΟΣ	-1,674	-1,402	1,145
ΔΗΜΟΣ ΣΥΜΠΟΛΙΤΕΙΑΣ	-1,314	-0,979	0,568
ΔΗΜΟΣ ΣΦΑΚΙΩΝ	-1,549	-2,926	-1,546
ΔΗΜΟΣ ΤΟΛΟΦΩΝΟΣ	0,093	0,638	1,780
ΔΗΜΟΣ ΤΥΡΟΥ/ΑΠΟΛΛΩΝΟΣ	-1,834	0,795	1,790
ΔΗΜΟΣ ΦΙΛΙΑΤΡΩΝ	-1,303	-1,677	-3,100

Πίνακας 13 Δείκτες Εξάρτησης, Γήρανσης και Ποσοστό 65+ για το 1991. Ιδία Επεξεργασία Πηγή : ΕΛΣΤΑΤ

ΚΩΔΙΚΟΣ	ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ	1991		
		ΕΞΑΡΤΗΣΗΣ (ΜΗ ΕΝΕΡΓΩΝ ΑΤΟΜΩΝ)	ΓΗΡΑΝΣΗΣ	Ποσοστό 65+
	ΣΥΝΟΛΟ ΧΩΡΑΣ	49,27%	71,17%	13,72%
17020000	ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΑΒΙΑΣ	60,17%	110,79%	19,74%
92010000	ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΑΓΙΟΥ ΝΙΚΟΛΑΟΥ	61,93%	82,21%	17,26%
43020000	ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΑΓΡΙΑΣ	49,51%	72,45%	13,91%
13020000	ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΑΙΓΕΙΡΑΣ	50,52%	99,11%	16,71%
13030000	ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΑΙΓΙΟΥ	55,75%	80,81%	16,00%
13040000	ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΑΚΡΑΤΑΣ	62,28%	115,34%	20,56%
01050000	ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΑΛΥΖΙΑΣ	62,82%	88,54%	18,12%
04030000	ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΑΜΑΡΥΝΘΙΩΝ	57,34%	73,01%	15,38%
07010000	ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΑΜΦΙΣΣΗΣ	58,44%	93,24%	17,80%
61030000	ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΑΝΑΤΟΛΙΚΟΥ ΟΛΥΜΠΟΥ	47,17%	63,68%	12,47%
94030000	ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΑΝΑΤΟΛΙΚΟΥ ΣΕΛΙΝΟΥ	72,78%	248,85%	30,05%
03610000	ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΑΝΤΙΚΥΡΑΣ	46,95%	49,50%	10,58%
43070000	ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΑΡΤΕΜΙΔΑΣ	54,86%	106,22%	18,25%
91060000	ΔΗΜΟΣ ΒΙΑΝΝΟΥ	71,71%	163,42%	25,91%
A3040000	ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΒΙΛΙΩΝ	52,02%	135,44%	19,69%
12040000	ΔΗΜΟΣ ΒΟΡΕΙΑΣ ΚΥΝΟΥΡΙΑΣ	64,59%	130,73%	22,23%
07030000	ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΓΑΛΑΞΙΔΙΟΥ	74,75%	146,58%	25,43%
93040000	ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΓΕΡΟΠΟΤΑΜΟΥ	72,27%	114,64%	22,41%
13070000	ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΔΙΑΚΟΠΤΟΥ	62,43%	116,40%	20,67%
04080000	ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΔΙΡΦΥΩΝ	65,42%	106,39%	20,39%
03080000	ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΔΙΣΤΟΜΟΥ	49,74%	36,66%	8,91%
13090000	ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΕΡΙΝΕΟΥ	57,40%	107,27%	18,87%
07070000	ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΕΥΠΑΛΙΟΥ	80,52%	231,29%	31,14%
42100000	ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΕΥΡΥΜΕΝΩΝ	59,19%	133,77%	21,28%
15060000	ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΕΥΡΩΣΤΙΝΗΣ	64,94%	166,14%	24,58%
06100000	ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΕΧΙΝΑΙΩΝ	58,17%	119,32%	20,01%
43090000	ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΖΑΓΟΡΑΣ	52,62%	95,75%	16,86%
16080000	ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΖΑΡΑΚΑ	73,49%	282,74%	31,29%
03110000	ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΘΙΣΒΗΣ	73,37%	247,53%	30,14%
92020000	ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΙΕΡΑΠΕΤΡΑΣ	61,80%	77,95%	16,73%
17010000	ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΚΑΛΑΜΑΤΑΣ	53,92%	50,50%	11,76%
42110000	ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΚΑΤΩ ΟΛΥΜΠΟΥ	67,85%	183,25%	26,15%
04610000	ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΚΑΦΗΡΕΩΣ	77,25%	171,05%	27,50%
01150000	ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΚΕΚΡΟΠΙΑΣ/ΠΑΛΑΙΟΥ	66,50%	65,85%	15,86%
03120000	ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΚΟΡΩΝΕΙΑΣ	57,73%	135,60%	21,07%
04160000	ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΚΥΜΗΣ	64,58%	127,80%	22,01%
03620000	ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΚΥΡΙΑΚΙΟΥ	59,58%	79,38%	16,52%
06010000	ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΛΑΜΙΕΩΝ	49,40%	55,25%	11,77%

ΚΩΔΙΚΟΣ	ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ	1991		
		ΕΞΑΡΤΗΣΗΣ (ΜΗ ΕΝΕΡΓΩΝ ΑΤΟΜΩΝ)	ΓΗΡΑΝΣΗΣ	Ποσοστό 65+
	ΣΥΝΟΛΟ ΧΩΡΑΣ	49,27%	71,17%	13,72%
03010000	ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΛΕΒΑΔΕΩΝ	54,02%	51,13%	11,86%
17190000	ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΛΕΥΚΤΡΟΥ	68,25%	217,09%	27,77%
12140000	ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΛΕΩΝΙΔΙΟΥ	63,69%	116,37%	20,93%
61080000	ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΛΙΤΟΧΩΡΟΥ	47,47%	80,77%	14,38%
92050000	ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΜΑΚΡΥ ΓΙΑΛΟΥ	66,01%	111,46%	20,96%
04190000	ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΜΕΣΣΑΠΙΩΝ	59,34%	76,98%	16,20%
43120000	ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΜΗΛΕΩΝ	58,53%	126,59%	20,63%
43130000	ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΜΟΥΡΕΣΙΟΥ	52,78%	153,74%	20,93%
01190000	ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΝΑΥΠΑΚΤΟΥ	59,16%	70,07%	15,31%
15090000	ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΞΥΛΟΚΑΣΤΡΟΥ	58,82%	122,58%	20,40%
13010000	ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΠΑΤΡΕΩΝ	47,32%	45,44%	10,03%
43160000	ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΠΟΡΤΑΡΙΑΣ	50,76%	90,87%	16,03%
13170000	ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΡΙΟΥ	52,95%	54,13%	12,16%
15110000	ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΣΙΚΥΩΝΙΩΝ	54,05%	88,80%	16,50%
06210000	ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΣΤΥΛΙΔΟΣ	55,99%	76,73%	15,58%
13180000	ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΣΥΜΠΟΛΙΤΕΙΑΣ	58,31%	102,21%	18,62%
94220000	ΔΗΜΟΣ ΣΦΑΚΙΩΝ	65,88%	89,25%	18,73%
07120000	ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΤΟΛΟΦΩΝΟΣ	73,37%	177,72%	27,08%
12020000	ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΑΠΟΛΛΟΝΩΣ/ΤΥΡΟΥ	59,80%	114,93%	20,01%
17280000	ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΦΙΛΙΑΤΡΩΝ	55,12%	112,98%	18,85%

Πίνακας 14 Δείκτες Εξάρτησης, Γήρανσης και Ποσοστό 65+ για το 2001. Ιδία Επεξεργασία Πηγή : ΕΛΣΤΑΤ

ΚΩΔΙΚΟΣ	ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ	2001		
		ΕΞΑΡΤΗΣΗΣ (ΜΗ ΕΝΕΡΓΩΝ ΑΤΟΜΩΝ)	ΓΗΡΑΝΣΗΣ	Ποσοστό 65+
	ΣΥΝΟΛΟ ΧΩΡΑΣ	46,85%	110,01%	16,71%
17020000	ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΑΒΙΑΣ	68,03%	166,67%	25,30%
92010000	ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΑΓΙΟΥ ΝΙΚΟΛΑΟΥ	53,30%	93,52%	16,80%
43020000	ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΑΓΡΙΑΣ	48,85%	105,69%	16,86%
13020000	ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΑΙΓΕΙΑΣ	51,63%	132,02%	19,38%
13030000	ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΑΙΓΙΟΥ	53,26%	131,18%	19,72%
13040000	ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΑΚΡΑΤΑΣ	55,28%	170,62%	22,44%
01050000	ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΑΛΥΖΙΑΣ	57,35%	132,99%	20,80%
04030000	ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΑΜΑΡΥΝΘΙΩΝ	52,01%	126,49%	19,11%
07010000	ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΑΜΦΙΣΣΗΣ	59,14%	133,29%	21,23%
61030000	ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΑΝΑΤΟΛΙΚΟΥ ΟΛΥΜΠΟΥ	46,26%	97,04%	15,58%
94030000	ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΑΝΑΤΟΛΙΚΟΥ ΣΕΛΙΝΟΥ	96,57%	362,50%	38,51%
03610000	ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΑΝΤΙΚΥΡΑΣ	40,40%	99,05%	14,32%
43070000	ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΑΡΤΕΜΙΔΑΣ	53,10%	147,56%	20,67%
91060000	ΔΗΜΟΣ ΒΙΑΝΝΟΥ	79,62%	300,00%	33,24%
A3040000	ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΒΙΛΙΩΝ	48,35%	198,37%	21,67%
12040000	ΔΗΜΟΣ ΒΟΡΕΙΑΣ ΚΥΝΟΥΡΙΑΣ	66,63%	185,70%	25,99%
07030000	ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΓΑΛΑΞΙΔΙΟΥ	59,51%	174,79%	23,73%
93040000	ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΓΕΡΟΠΟΤΑΜΟΥ	60,43%	111,66%	19,87%
13070000	ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΔΙΑΚΟΠΤΟΥ	58,21%	194,76%	24,31%
04080000	ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΔΙΡΦΥΩΝ	64,31%	192,25%	25,75%
03080000	ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΔΙΣΤΟΜΟΥ	44,98%	97,82%	15,34%
13090000	ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΕΡΙΝΕΟΥ	58,89%	171,91%	23,43%
07070000	ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΕΥΠΑΛΙΟΥ	77,40%	296,25%	32,62%

ΚΩΔΙΚΟΣ	ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ	2001		
		ΕΞΑΡΤΗΣΗΣ (ΜΗ ΕΝΕΡΓΩΝ ΑΤΟΜΩΝ)	ΓΗΡΑΝΣΗΣ	Ποσοστό 65+
	ΣΥΝΟΛΟ ΧΩΡΑΣ	46,85%	110,01%	16,71%
42100000	ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΕΥΡΥΜΕΝΩΝ	58,17%	237,14%	25,87%
15060000	ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΕΥΡΩΣΤΙΝΗΣ	71,04%	244,44%	29,48%
06100000	ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΕΧΙΝΑΙΩΝ	51,05%	185,19%	21,95%
43090000	ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΖΑΓΟΡΑΣ	55,01%	127,65%	19,90%
16080000	ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΖΑΡΑΚΑ	100,97%	384,50%	39,87%
03110000	ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΘΙΣΒΗΣ	73,43%	443,92%	34,55%
92020000	ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΙΕΡΑΠΕΤΡΑΣ	51,79%	104,19%	17,41%
17010000	ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΚΑΛΑΜΑΤΑΣ	46,60%	80,63%	14,19%
42110000	ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΚΑΤΩ ΟΛΥΜΠΟΥ	67,86%	249,89%	28,87%
04610000	ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΚΑΦΗΡΕΩΣ	71,69%	258,47%	30,11%
01150000	ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΚΕΚΡΟΠΙΑΣ/ΠΑΛΛΑΙΟΥ	53,47%	103,61%	17,73%
03120000	ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΚΟΡΩΝΕΙΑΣ	66,19%	265,89%	28,94%
04160000	ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΚΥΜΗΣ	63,59%	180,60%	25,02%
03620000	ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΚΥΡΙΑΚΙΟΥ	53,59%	145,60%	20,68%
06010000	ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΛΑΜΙΕΩΝ	45,49%	90,47%	14,85%
03010000	ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΛΕΒΑΔΕΩΝ	47,82%	83,45%	14,72%
17190000	ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΛΕΥΚΤΡΟΥ	69,73%	241,05%	29,04%
12140000	ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΛΕΩΝΙΔΙΟΥ	60,90%	166,31%	23,64%
61080000	ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΛΙΤΟΧΩΡΟΥ	49,83%	128,08%	18,68%
92050000	ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΜΑΚΡΥ ΓΙΑΛΟΥ	64,48%	153,46%	23,74%
04190000	ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΜΕΣΣΑΠΙΩΝ	53,02%	133,08%	19,78%
43120000	ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΜΗΛΕΩΝ	53,92%	212,07%	23,81%
43130000	ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΜΟΥΡΕΣΙΟΥ	57,86%	145,27%	21,71%
01190000	ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΝΑΥΠΑΚΤΟΥ	54,05%	95,07%	17,10%
15090000	ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΞΥΛΟΚΑΣΤΡΟΥ	60,27%	174,63%	23,91%
13010000	ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΠΑΤΡΕΩΝ	40,75%	82,11%	13,05%
43160000	ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΠΟΡΤΑΡΙΑΣ	53,09%	154,51%	21,05%
13170000	ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΡΙΟΥ	40,62%	86,41%	13,39%
15110000	ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΣΙΚΥΩΝΙΩΝ	50,44%	130,01%	18,95%
06210000	ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΣΤΥΛΙΔΟΣ	49,82%	140,45%	19,42%
13180000	ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΣΥΜΠΟΛΙΤΕΙΑΣ	54,95%	137,76%	20,55%
94220000	ΔΗΜΟΣ ΣΦΑΚΙΩΝ	52,33%	96,92%	16,91%
07120000	ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΤΟΛΟΦΩΝΟΣ	68,99%	221,88%	28,14%
12020000	ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΑΠΟΛΛΟΝΩΣ/ΤΥΡΟΥ	65,06%	166,90%	24,65%
17280000	ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΦΙΛΙΑΤΡΩΝ	50,45%	146,65%	19,94%

Πίνακας 15 Δείκτες Εξάρτησης, Γήρανσης και Ποσοστό 65+ για το 2011. Ιδία Επεξεργασία Πηγή : ΕΛΣΤΑΤ

ΚΩΔΙΚΟΣ	ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ	2011		
		ΕΞΑΡΤΗΣΗΣ (ΜΗ ΕΝΕΡΓΩΝ ΑΤΟΜΩΝ)	ΓΗΡΑΝΣΗΣ	Ποσοστό 65+
	ΣΥΝΟΛΟ ΧΩΡΑΣ	51,53%	134,39%	19,50%
17020000	ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΑΒΙΑΣ	70,15%	266,01%	29,96%
92010000	ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΑΓΙΟΥ ΝΙΚΟΛΑΟΥ	51,10%	107,82%	17,54%
43020000	ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΑΓΡΙΑΣ	54,63%	125,62%	19,67%
13020000	ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΑΙΓΕΙΡΑΣ	62,20%	207,01%	25,86%
13030000	ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΑΙΓΙΟΥ	55,07%	163,03%	22,01%
13040000	ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΑΚΡΑΤΑΣ	64,68%	202,11%	26,27%
01050000	ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΑΛΥΖΙΑΣ	64,78%	214,10%	26,79%
04030000	ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΑΜΑΡΥΝΘΙΩΝ	61,21%	162,92%	23,53%
07010000	ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΑΜΦΙΣΣΗΣ	57,50%	159,20%	22,43%
61030000	ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΑΝΑΤΟΛΙΚΟΥ ΟΛΥΜΠΟΥ	57,49%	134,31%	20,93%
94030000	ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΑΝΑΤΟΛΙΚΟΥ ΣΕΛΙΝΟΥ	88,03%	462,35%	38,49%

ΚΩΔΙΚΟΣ	ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ	2011		
		ΕΞΑΡΤΗΣΗΣ (ΜΗ ΕΝΕΡΓΩΝ ΑΤΟΜΩΝ)	ΓΗΡΑΝΣΗΣ	Ποσοστό 65+
	ΣΥΝΟΛΟ ΧΩΡΑΣ	51,53%	134,39%	19,50%
03610000	ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΑΝΤΙΚΥΡΑΣ	60,04%	164,68%	23,36%
43070000	ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΑΡΤΕΜΙΔΑΣ	59,32%	178,02%	23,84%
91060000	ΔΗΜΟΣ ΒΙΑΝΝΟΥ	79,54%	288,03%	32,88%
A3040000	ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΒΙΛΙΩΝ	71,43%	241,12%	29,44%
12040000	ΔΗΜΟΣ ΒΟΡΕΙΑΣ ΚΥΝΟΥΡΙΑΣ	70,37%	259,81%	29,82%
07030000	ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΓΑΛΑΞΙΔΙΟΥ	61,27%	224,57%	26,30%
93040000	ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΓΕΡΟΠΟΤΑΜΟΥ	68,19%	114,20%	21,62%
13070000	ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΔΙΑΚΟΠΤΟΥ	65,13%	206,65%	26,58%
04080000	ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΔΙΡΦΥΩΝ	64,19%	251,97%	27,99%
03080000	ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΔΙΣΤΟΜΟΥ	49,00%	134,31%	18,86%
13090000	ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΕΡΙΝΕΟΥ	61,29%	202,21%	25,43%
07070000	ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΕΥΠΑΛΙΟΥ	71,46%	286,00%	30,87%
42100000	ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΕΥΡΥΜΕΝΩΝ	82,75%	369,52%	35,64%
15060000	ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΕΥΡΩΣΤΙΝΗΣ	67,65%	280,18%	29,75%
06100000	ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΕΧΙΝΑΙΩΝ	67,10%	229,91%	27,98%
43090000	ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΖΑΓΟΡΑΣ	57,66%	190,48%	24,00%
16080000	ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΖΑΡΑΚΑ	88,51%	482,88%	38,90%
03110000	ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΘΙΣΒΗΣ	92,76%	372,62%	37,92%
92020000	ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΙΕΡΑΠΕΤΡΑΣ	53,42%	121,20%	19,08%
17010000	ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΚΑΛΑΜΑΤΑΣ	45,95%	103,95%	16,05%
42110000	ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΚΑΤΩ ΟΛΥΜΠΟΥ	82,33%	305,91%	34,04%
04610000	ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΚΑΦΗΡΕΩΣ	79,06%	504,00%	36,84%
01150000	ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΚΕΚΡΟΠΙΑΣ/ΠΑΛΑΙΟΥ	45,39%	126,12%	17,41%
03120000	ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΚΟΡΩΝΕΙΑΣ	85,50%	355,45%	35,99%
04160000	ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΚΥΜΗΣ	69,10%	238,02%	28,78%
03620000	ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΚΥΡΙΑΚΙΟΥ	46,18%	181,40%	20,37%
06010000	ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΛΑΜΙΕΩΝ	49,87%	109,68%	17,41%
03010000	ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΛΕΒΑΔΕΩΝ	49,10%	101,05%	16,55%
17190000	ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΛΕΥΚΤΡΟΥ	71,25%	229,68%	28,98%
12140000	ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΛΕΩΝΙΔΙΟΥ	59,95%	224,48%	25,93%
61080000	ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΛΙΤΟΧΩΡΟΥ	55,74%	126,31%	19,98%
92050000	ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΜΑΚΡΥ ΓΙΑΛΟΥ	61,28%	210,27%	25,76%
04190000	ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΜΕΣΣΑΠΙΩΝ	49,94%	173,51%	21,13%
43120000	ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΜΗΛΕΩΝ	58,91%	200,26%	24,73%
43130000	ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΜΟΥΡΕΣΙΟΥ	63,37%	165,93%	24,20%
01190000	ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΝΑΥΠΑΚΤΟΥ	53,19%	116,18%	18,66%
15090000	ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΞΥΛΟΚΑΣΤΡΟΥ	61,45%	205,38%	25,60%
13010000	ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΠΑΤΡΕΩΝ	41,62%	106,29%	15,14%
43160000	ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΠΟΡΤΑΡΙΑΣ	55,54%	145,32%	21,14%
13170000	ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΡΙΟΥ	47,07%	87,95%	14,98%
15110000	ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΣΙΚΥΩΝΙΩΝ	55,85%	144,99%	21,21%
06210000	ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΣΤΥΛΙΔΟΣ	57,71%	186,33%	23,82%
13180000	ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΣΥΜΠΟΛΙΤΕΙΑΣ	59,51%	166,40%	23,31%
94220000	ΔΗΜΟΣ ΣΦΑΚΙΩΝ	60,25%	96,95%	18,53%
07120000	ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΤΟΛΟΦΩΝΟΣ	73,54%	262,23%	30,67%
12020000	ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΑΠΟΛΛΟΝΩΣ/ΤΥΡΟΥ	63,60%	239,83%	27,44%
17280000	ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΦΙΛΙΑΤΡΩΝ	47,18%	122,03%	17,62%

Πίνακας 16 Στοιχεία Ανεργίας. Ιδία Επεξεργασία, Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ

Περιγραφή	2001			2011			Μεταβολή ανέργων 2001-2011	
	Οικονομικά Ενεργός Πληθυσμός	Άνεργοι	Ποσοστό Ανεργίας	Οικονομικά Ενεργός Πληθυσμός	Άνεργοι	Ποσοστό Ανεργίας	Σχετική	Απόλυτη
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΑΒΙΑΣ	959	63	6,57%	783	85	10,86%	34,92%	22
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΑΓΙΟΥ ΝΙΚΟΛΑΟΥ	8.960	1.240	13,84%	9.658	1.281	13,26%	3,31%	41
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΑΓΡΙΑΣ	2.245	229	10,20%	2.186	350	16,01%	52,84%	121
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΑΙΓΕΙΡΑΣ	1.351	176	13,03%	1.027	151	14,70%	-14,20%	-25
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΑΙΓΙΟΥ	11.455	1.480	12,92%	10.499	2.224	21,18%	50,27%	744
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΑΚΡΑΤΑΣ	2.150	324	15,07%	1.754	320	18,24%	-1,23%	-4
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΑΛΥΖΙΑΣ	1.631	154	9,44%	1.075	191	17,77%	24,03%	37
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΑΜΑΡΥΝΘΙΩΝ	2.590	330	12,74%	2.566	561	21,86%	70,00%	231
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΑΜΦΙΣΣΗΣ	3.257	426	13,08%	3.213	528	16,43%	23,94%	102
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΑΝΑΤΟΛΙΚΟΥ ΟΛΥΜΠΟΥ	2.906	300	10,32%	3.123	717	22,96%	139,00%	417
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΑΝΑΤΟΛΙΚΟΥ ΣΕΛΙΝΟΥ	412	14	3,40%	348	56	16,09%	300,00%	42
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΑΝΤΙΚΥΡΑΣ	889	108	12,15%	548	111	20,26%	2,78%	3
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΑΡΤΕΜΙΔΑΣ	1.747	115	6,58%	1.600	262	16,38%	127,83%	147
ΔΗΜΟΣ ΒΙΑΝΝΟΥ	2.449	274	11,19%	1.993	211	10,59%	-22,99%	-63
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΒΙΛΙΩΝ	922	102	11,06%	595	122	20,50%	19,61%	20
ΔΗΜΟΣ ΒΟΡΕΙΑΣ ΚΥΝΟΥΡΙΑΣ	4.158	409	9,84%	3.895	681	17,48%	66,50%	272
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΓΑΛΑΞΙΔΙΟΥ	953	120	12,59%	1.096	192	17,52%	60,00%	72
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΓΕΡΟΠΟΤΑΜΟΥ	3.274	282	8,61%	3.000	296	9,87%	4,96%	14

Περιγραφή	2001			2011			Μεταβολή ανέργων 2001-2011	
	Οικονομικά Ενεργός Πληθυσμός	Άνεργοι	Ποσοστό Ανεργίας	Οικονομικά Ενεργός Πληθυσμός	Άνεργοι	Ποσοστό Ανεργίας	Σχετική	Απόλυτη
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΔΙΑΚΟΠΤΟΥ	2.325	334	14,37%	2.470	455	18,42%	36,23%	121
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΔΙΡΦΥΩΝ	2.489	204	8,20%	2.102	366	17,41%	79,41%	162
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΔΙΣΤΟΜΟΥ	1.783	234	13,12%	1.581	232	14,67%	-0,85%	-2
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΕΡΙΝΕΟΥ	1.407	261	18,55%	1.177	226	19,20%	-13,41%	-35
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΕΥΠΑΛΙΟΥ	1.504	229	15,23%	1.948	443	22,74%	93,45%	214
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΕΥΡΥΜΕΝΩΝ	850	77	9,06%	360	74	20,56%	-3,90%	-3
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΕΥΡΩΣΤΙΝΗΣ	1.850	127	6,86%	1.452	246	16,94%	93,70%	119
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΕΧΙΝΑΙΩΝ	2.024	186	9,19%	1.404	213	15,17%	14,52%	27
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΖΑΓΟΡΑΣ	1.723	81	4,70%	1.313	96	7,31%	18,52%	15
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΖΑΡΑΚΑ	342	35	10,23%	393	53	13,49%	51,43%	18
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΘΙΣΒΗΣ	1.211	135	11,15%	788	131	16,62%	-2,96%	-4
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΙΕΡΑΠΕΤΡΑΣ	11.581	983	8,49%	11.415	1.418	12,42%	44,25%	435
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΚΑΛΑΜΑΤΑΣ	24.942	3.064	12,28%	27.224	5.276	19,38%	72,19%	2.212
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΚΑΤΩ ΟΛΥΜΠΟΥ	1.293	81	6,26%	953	189	19,83%	133,33%	108
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΚΑΦΗΡΕΩΣ	458	15	3,28%	82	7	8,54%	-53,33%	-8
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΚΟΡΩΝΕΙΑΣ	1.570	146	9,30%	1.401	340	24,27%	132,88%	194
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΚΥΜΗΣ	2.570	294	11,44%	2.183	379	17,36%	28,91%	85
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ	774	81	10,47%	915	119	13,01%	46,91%	38

Περιγραφή	2001			2011			Μεταβολή ανέργων 2001-2011	
	Οικονομικά Ενεργός Πληθυσμός	Άνεργοι	Ποσοστό Ανεργίας	Οικονομικά Ενεργός Πληθυσμός	Άνεργοι	Ποσοστό Ανεργίας	Σχετική	Απόλυτη
ΚΥΡΙΑΚΙΟΥ								
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΛΑΜΙΕΩΝ	25.204	2.996	11,89%	26.470	5.301	20,03%	76,94%	2.305
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΛΕΒΑΔΕΩΝ	9.529	1.165	12,23%	9.969	1.873	18,79%	60,77%	708
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΛΕΥΚΤΡΟΥ	1.763	217	12,31%	1.656	194	11,71%	-10,60%	-23
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΛΕΩΝΙΔΙΟΥ	2.039	180	8,83%	2.349	346	14,73%	92,22%	166
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΛΙΤΟΧΩΡΟΥ	2.179	191	8,77%	2.436	402	16,50%	110,47%	211
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΜΑΚΡΥ ΓΙΑΛΟΥ	1.839	199	10,82%	1.615	168	10,40%	-15,58%	-31
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΜΕΣΣΑΠΙΩΝ	5.263	560	10,64%	5.421	1.090	20,11%	94,64%	530
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΜΗΛΕΩΝ	1.322	85	6,43%	1.189	158	13,29%	85,88%	73
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΜΟΥΡΕΣΙΟΥ	1.018	103	10,12%	958	128	13,36%	24,27%	25
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΝΑΥΠΑΚΤΟΥ	6.733	905	13,44%	6.849	1.426	20,82%	57,57%	521
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΞΥΛΟΚΑΣΤΡΟΥ	5.900	464	7,86%	5.324	812	15,25%	75,00%	348
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΠΑΛΛΑΙΟΥ	1.629	166	10,19%	1.434	243	16,95%	46,39%	77
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΠΑΤΡΕΩΝ	70.634	11.254	15,93%	69.812	15.173	21,73%	34,82%	3.919
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΠΟΡΤΑΡΙΑΣ	750	93	12,40%	799	123	15,39%	32,26%	30
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΡΙΟΥ	5.041	774	15,35%	5.822	868	14,91%	12,14%	94
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΣΙΚΥΩΝΙΩΝ	8.013	621	7,75%	8.022	1.356	16,90%	118,36%	735
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ	2.787	311	11,16%	2.444	516	21,11%	65,92%	205

Περιγραφή	2001			2011			Μεταβολή ανέργων 2001-2011	
	Οικονομικά Ενεργός Πληθυσμός	Άνεργοι	Ποσοστό Ανεργίας	Οικονομικά Ενεργός Πληθυσμός	Άνεργοι	Ποσοστό Ανεργίας	Σχετική	Απόλυτη
ΣΤΥΛΙΔΟΣ								
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΣΥΜΠΟΛΙΤΕΙΑΣ	2.713	294	10,84%	2.471	507	20,52%	72,45%	213
ΔΗΜΟΣ ΣΦΑΚΙΩΝ	1.083	60	5,54%	713	79	11,08%	31,67%	19
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΤΟΛΟΦΩΝΟΣ	862	112	12,99%	919	172	18,72%	53,57%	60
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΤΥΡΟΥ	666	88	13,21%	747	139	18,61%	57,95%	51
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΦΙΛΙΑΤΡΩΝ	9.098	210	2,31%	3.709	394	10,62%	87,62%	184
ΣΥΝΟΛΟ ΔΕ	279.069	33.761	12,10%	269.248	50.070	18,60%	48,31%	16.309
ΣΥΝΟΛΟ ΧΩΡΑΣ	4.615.470	513.379	11,12%	4.586.636	859.003	18,73%	67,32%	345.624

Πίνακας 17 Προστατευόμενες Περιοχές. Ιδία επεξεργασία Πηγή:ΕΚΒΥ

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ	Εθνικοί Δρυνοί (Ν. 996/71)	Εθνικά Πάρκα (Ν. 1650/86)	Αισθητικά Δάση (Ν. 996/71)	Περιοχές Προστασίας της Φύσης (Ν. 1650/86)	Περιοχές Προστασίας της Φύσης σε Εθνικό Πάρκο	Διατηρητέα Μνημεία της Φύσης	Προστατευτικά Δάση (Ν. Δ 86/1969)	Τοπία Ιδιαίτερου Φυσικού Καλλους (ΤΠΦΚ) (Ν.1650/86)	Καταφύγια Άγριας Ζωής (ΚΑΖ) (Ν. 2637/1998)
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΑΓΙΟΥ ΝΙΚΟΛΑΟΥ									1.Γρανιά Καραυή Δήμου Αγίου Νικολάου 809/Β/27-06-01 Τροποποίηση 2.Ούλικας (Αγ. Νικολάου Κρησσί) , ΦΕΚ 779/10-6-76 3.Βαθιά - Αλιμυράς Δήμου Αγίου Νικολάου, ΦΕΚ 809/Β/27-06-01 Τροποποίηση, ΦΕΚ 1108/Β/23-08-02 Τροποποίηση 4.Χαλασά (Στίλιον-Έξω Ποταμών-Μέσα Λασιθίου), ΦΕΚ 779/10-6-76
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΑΙΓΕΙΡΑΣ									Βαλιμή-Γκιρσιέρα (Εβροχίς-Βελιάς) ΦΕΚ 584/Β/78
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΑΙΓΙΟΥ								1.Μπουρούκια Αγίου (ΑΤ1011123) 2.Βράχος Αγ. Λεοντίου Μονής Τσάρων (ΑΤ1011066)	Αικυή (Αιγίου) , ΦΕΚ 601/Β/78
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΑΚΡΑΤΑΣ		Εθνικό Πάρκο Χελμού - Βουραϊκού Απόφαση 40390/09, ΦΕΚ 446/Δ			Ζώνες Α1 Εθνικού Πάρκου ορεινού όγκου Χελμού - Βουραϊκού Απόφαση 40390/09, ΦΕΚ 446/Δ				Βαλιμή-Γκιρσιέρα (Εβροχίς-Βελιάς) ΦΕΚ 584/Β/78
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΑΜΑΡΥΝΙΩΝ									Καδδίκιο-Πασαυίτικο-Μονακότικο Βουνό (Καδδίου-Αγ. Βλαστίου-Μονακών), ΦΕΚ 689/24-5-76
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΑΜΦΙΣΣΗΣ	Εθνικός Δρυμός Παρνασσού, ΒΔ 25.07.1938, ΦΕΚ 286/Α/38								1.Δασικό σύμπλεγμα ΝΑ Γκιώνας (Βουνόγυρας-Αμφισσας-Αγ. Ευθυμίας), ΦΕΚ 305/Β/86 2.Ραδός-Γουρλόμπα-Γκιώνα (Γροσπύλου) , ΦΕΚ 529/Β/88
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΑΝΑΤΟΛΙΚΟΥ ΟΛΥΜΠΟΥ	Εθνικός Δρυμός Ολύμπου (ΒΔ 09.06.1938, ΦΕΚ 248/Α/1938)							Πλαταιώνα (ΑΤ4011043)	1.Δρυμόσο Δάσος Κάτω Ολύμπου (Παπιλέλιμον-Σκοτίνος), ΦΕΚ 485/23-7-84) 2.Βαρκω-Κακιάβα (Τόρουν), ΦΕΚ 561/23-9-85
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΑΝΑΤΟΛΙΚΟΥ ΣΕΛΙΝΟΥ							1.Προστατευτικό δάσος ορεινού όγκου Λευκών Ορέων Νομού Χανίων, Απόφαση 8022 ΦΕΚ 65/03.02.2006 2.Προστατευτικό δάσος ορεινού όγκου Αποπηλάς Σελίνου Νομού Χανίων Απόφαση 8022 ΦΕΚ 65/03.02.2006		Λευκά Όρη Ανατολικού Σελίνου και Σφακιών , ΦΕΚ 803/Β/26-06-01 ίδρυση
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΒΙΑΝΝΟΥ									Αμυρών, Κεραλοδρυσιού Δήμου Βιάννου, ΦΕΚ 753/Β/15-06-01 Τροποποίηση, 927/Β/23-07-02 Τροποποίηση
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΒΙΩΝ								Αλεπαχώρι-Ψάθα-Πόρτο Γερμένι (ΑΤ2011108)	
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΒΟΡΕΙΑΣ ΚΥΝΟΥΡΙΑΣ						Το Δάσος Δονδρακίων στην Κυνουρία Αρκαδίας ΦΕΚ 121/Δ/1980			1.Μονή Παλαιοπαναγής (Μελιγρός-Κορακοβουνίου-Αστρους), ΦΕΚ 520/Β/79 2.Υγροβότανος Μοναστή Δημοτικού Διαμερίσματος Μελιγρός και Κορακοβουνίου Δήμου Βόρειας Κυνουρίας, ΦΕΚ 329/Β/28-03-01 Τροποποίηση 3.Φαράγγι Μελιγρός Δημοτικών Διαμερισμάτων Καστάνισσας και Τραπανά Δήμου Βόρειας Κυνουρίας , ΦΕΚ 329/Β/28-03-01 4.Φονεμένη-Καύσσυρα (Αγ. Πέτρου Επ Κυνουρίας), ΦΕΚ 566/Β/85
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΓΑΛΑΞΙΔΙΟΥ									1.Ξηροτόπι-Παλαιοπαναγία-Κοραβόλας (Γαλαξιδίου-Πενταριών), ΦΕΚ 464/Β/81 2.Δασικό σύμπλεγμα ΝΑ Γκιώνας (Βουνόγυρας-Αμφισσας-Αγ. Ευθυμίας), ΦΕΚ 305/Β/86
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΓΕΡΟΠΟΤΑΜΟΥ									Προσ. Ηλίας (Αγγελισκίων-Γέριου-Αλφειά), Υ.Α. 161757/ 3167/16-7-81
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΔΙΑΚΟΠΤΟΥ		Εθνικό Πάρκο Χελμού - Βουραϊκού, Απόφαση 40390/09, ΦΕΚ 446/Δ			Ζώνες Α3 Εθνικού Πάρκου ορεινού όγκου Χελμού - Βουραϊκού Απόφαση 40390/09, ΦΕΚ 446/Δ			Φαράγγι Βουραϊκού (ΑΤ1011024)	Αγ. Νικόλαος-Γούρνα (Διακοπών-Μουρούσις-Τράπεζας) ΦΕΚ 588/Β/82
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΔΙΦΥΩΝ			Δάσος Στενής Εύβοιας, ΦΕΚ 108/Δ/1977						1.Στενής Δίφρους (Χαλκιδας) ΦΕΚ 700/25-7-80 2.Γάμνο ΦΕΚ 1099/Β/8-9-98
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΔΙΣΤΟΜΟΥ									Λασιουδί (Διστόμου-Σπυριού), ΦΕΚ 961/22-11-85
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΕΡΙΝΕΟΥ									Τρανόεργο-Δρακόμυρα (Ζηρίων), ΦΕΚ 494/Β/84
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΕΥΠΑΛΙΟΥ									Μοναστηριακό δάσος Ι. Μ. Βαρνακάρης (Ταγίου-Ευπαλίου) ΦΕΚ 426/5-5-79
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΕΥΡΥΜΕΝΩΝ			Δασικό Σύμπλεγμα Όσσας Λάρισας, ΦΕΚ 175/Δ/1977, 160/Α/1985						Δάλα Πηγειού (Σταφιδίου), ΦΕΚ 319/22-5-84
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΕΥΡΩΣΤΙΝΗΣ								Υγρότοπος Λογιάς (ΑΤ1011136)	

ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΖΑΓΟΡΑΣ								Ζαγόρας (ΑΤ3012041)	
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΖΑΡΑΚΑ									Γαϊδουροβούνιου Δημοτικών Διαμερισμάτων Κρεμαστής - Λαμπόκαμπου Δήμων Νάσιων - Ζάρακα, ΦΕΚ 911/Β/16-07-01 Τροποποίηση
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΙΕΡΑΠΕΤΡΑΣ									1.Σελάνκινο Δήμου Ιεράπετρας, ΦΕΚ 787/Β/22-06-01 Ίδρυση 2.Γιαννά Κορυφή Δήμου Αγίου Νικολάου, ΦΕΚ 809/Β/27-06-01 Τροποποίηση 3.Μπρασιανά Δήμου Ιεράπετρας, ΦΕΚ 787/Β/22-06-01 Ίδρυση 4.Θρυπτή Δήμου Ιεράπετρας, ΦΕΚ 787/Β/22-06-01 Ίδρυση 5.Αγ. Σοφάντια (Αγ. Ιωάννου Ιεράπετρας) ΦΕΚ 744/5-8-77
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΚΑΛΑΜΑΤΑΣ									Αγ. Ιωάννης - Αγ. Γεώργιος περιοχή Λαδιά Καρβελίου, Αρτεμισίας Δήμου Καλαμάτας, ΦΕΚ 1087/02/08/05 Ίδρυση
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΚΑΤΟ ΟΛΥΜΠΟΥ			Δασικό Σύμπλεγμα Όσσας Λάρισας ΦΕΚ 175/Δ/1977, 160/Α/1985						1.Δημόσια Δάσος Κάτω Ολύμπου (Παντελεήμονα-Σκοπίας), ΦΕΚ 495/23-7-84) 2.Βορικό-Καλύβια (Πάρων) 561/23-9-85 3.Τσιτσάρα-Γκόλκωνη (Ραφήνης) ΦΕΚ 859/7-12-84
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΚΑΦΗΡΕΩΣ								Ακρωτήριο Καφηρέας (Κάβο Νήσος) (ΑΤ2011001)	
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΚΕΚΡΟΠΙΑΣ/ΠΑΛΑΙΡ ΟΥ		Εθνικό Πάρκο Υγροτόπων Αμβρακικού Απόφαση 11989, ΦΕΚ 123/Δ/21.03.2008			Ζώνη Α Εθνικού Πάρκου Αμβρακικού κόλπου Απόφαση 11989, ΦΕΚ 123/Δ/21.03.2008				
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΚΟΡΩΝΕΙΑΣ									Λεβαδίων-Λαριστίου-Αγ. Γεωργίου), ΦΕΚ 714/Β/77
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΚΥΜΗΣ								Ρίμστα Μουτρώης και Μονικιώτικο περιοχή Κύμης (ΑΤ2011004)	Ταφρώνες-Ορτάρι (Κύμης-Βιόλου), ΦΕΚ 499/Β/88
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΚΥΤΡΙΑΚΙΟΥ									Λατσούδι (Διατόμου-Στερίου), ΦΕΚ 961/22-11-95
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΛΑΜΙΕΩΝ	Εθνικός Δρυμός Οίτης (Παρυεσσα) Ζώνη) (ΒΔ 218/1966, ΦΕΚ36/Α/1966)								
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΛΕΒΑΔΕΩΝ									1.Λατσούδι (Διατόμου-Στερίου), ΦΕΚ 961/22-11-95 2.Λεβαδίων-Λαριστίου-Αγ. Γεωργίου), ΦΕΚ 714/Β/77
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΛΕΥΚΤΡΟΥ									Ντουμπήσια (Εξωμυρίου), ΦΕΚ 604/Β/76
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΛΕΩΝΙΔΙΟΥ									Καραγκιά - Βασικός Δήμου Λεωνιδίου, ΦΕΚ 329/Β/28-03-01 Τροποποίηση
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΛΙΤΟΧΩΡΟΥ	Εθνικός Δρυμός Ολύμπου (ΒΔ 09.06.1938,ΦΕΚ 248/Α/1938)							Εθνικός Δρυμός Ολύμπου (ΑΤ4011027)	Βροντού Καρίτης-Δίου, (ΦΕΚ 628/30-8-88)

ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΜΑΚΡΥ ΓΙΑΔΟΥ								Βίγλα Δήμου Μακρύ Γιαλού, ΦΕΚ 800/Β/26-06-01 Ίδρυση
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΜΕΣΣΑΠΙΩΝ				Μικρή έκταση στον Υγρότοπο Ψαγώνων στην Εύβοια (Περιοχή 1 - Πυρήνας υγροβιότοπου) Διάταγμα, ΦΕΚ 642/Δ/09.10.1989 (ΖΟΕ)				1.Περιοχή Δομικώντων Δήμων Μεσσαπίων 871/Β/09-07-01 Τροποποίηση, ΦΕΚ 1147/Β/25-08-06 Τροποποίηση 2.Αγρίνισσα-Καταβόθρα-Καλαμάδα (Ψαγών), ΦΕΚ 540/28-8-90
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΜΗΛΕΩΝ							Μηλιές, Βυζύτσα, Πινιακές Πηλίου (ΑΤ3011086)	Αγ. Δημήτριος - Ίσιμος των Δήμων Μηλεκίων, Αρετιών, Μουρεσίου, ΦΕΚ 995/Β/31-07-01 Τροποποίηση
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΜΟΥΡΕΣΙΟΥ							Τσαγκαράδα-Μούρεσι- Κισσός-Ανήλιο Πηλίου (ΑΤ3011020)	Αγ. Δημήτριος - Ίσιμος των Δήμων Μηλεκίων, Αρετιών, Μουρεσίου, ΦΕΚ 995/Β/31-07-01 Τροποποίηση
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΝΑΥΠΑΚΤΟΥ								1.Αγροβιότοπος-Βαμβακού (Μαμουλάδων-Αγροβιότοπος-Βαμβακού) ΦΕΚ 757/Β/82 2.Τριπόρφου, Καλαβρύδων, Μακυνίων και Βλαχουμάνδρων Δήμων Χάλκας, Αντηρίου και Ναυπάκτου, ΦΕΚ 1215/Β/18-09- 01 Τροποποίηση
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΣΥΛΟΚΑΣΤΡΟΥ			Δάσος Πευκιάς Σιλοκάστρου Κορινθίας ΦΕΚ 31/Α/1974				1.Ασθιανά δάσος Πευκιά (ΑΤ1011111) 2.Υψώματα Ειληνηκού (ΑΤ1011155) 3.Βουνό Παγαγιάς Κορινθίας (ΑΤ1011134)	Μπούτσι Διοικητικό Διαμερίσματος Κορινθίας Δήμου Σιλοκάστρου, ΦΕΚ 328/Β/28-03-01 Τροποποίηση
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΠΑΤΡΕΩΝ			Δάσος Χειμάρων Σελμενίου και Χαράδρων ΦΕΚ 99/Α/1974					Αντα Κατρίτσι-Σούλι, ΦΕΚ 407/Β/81
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΠΟΡΤΑΡΙΑΣ							Μακρινήτσα και Πορταριά Πηλίου (ΑΤ3012040)	
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΡΙΟΥ			1.Δάσος Χειμάρων Σελμενίου και Χαράδρων, ΦΕΚ 99/Α/1974 2.Δρυοδάσος Μογγαστού Κορινθίας, ΦΕΚ 175/Δ/1977					
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΣΙΚΥΩΝΙΩΝ			Δρυοδάσος Μογγαστού Κορινθίας, ΦΕΚ 175/Δ/1977					Γκράβα-Λάκκα (Κίλημενίου), ΦΕΚ 594/1-7-80
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΣΥΜΠΟΝΤΕΙΑΣ								Αγνανιώτσα Βουνό (Λακιάς-Μυράβρυσης-Τούμπας), ΦΕΚ 283/Β/83
ΔΗΜΟΣ ΣΦΑΚΙΩΝ	Εθνικός Δρυμός Σαμαριάς (Πυρήνας), (ΒΔ 731/1962 ΦΕΚ200/Α/1962 ΒΔ 74/1964, ΦΕΚ33/Α/1964)					Προστατευτικό δάσος ορεινού όγκου Λευκών Ορέων Νομού Χανίων Απόφαση 8022 ΦΕΚ 65/03.02.2006		1.Λευκά Όρη Ανατολικού Σελίνου και Σφακίων, ΦΕΚ 803/Β/26- 06-01 Ίδρυση 2.Περισυνίκη - Αγιοςκαράλα - Μανίκα Δήμου Σφακίων, ΦΕΚ 803/Β/26-06-01 Ίδρυση
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΤΟΛΟΦΩΝΟΣ								Ξηροβούνι (Καλλιθέας-Δοφνοχωρίου-Ελαιός-Μακρινής), ΦΕΚ 253/4-5-81
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΤΥΡΟΥΛΙΟΜΛΩΝΟΣ								Κορανηλιά - Βασικός Δήμου Λευινίδου, ΦΕΚ 329/Β/28-03-01 Τροποποίηση

Πίνακας 18 Ευρωπαϊκό Δίκτυο NATURA 2000. Ιδία επεξεργασία Πηγή: Ενιαίος Κατάλογος περιοχών NATURA

	Ευρωπαϊκό Δίκτυο NATURA 2000	
ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ	ΕΖΔ (92/43/ΕΟΚ)	ΖΕΠ (Οδηγία 79/409/ΕΚ)
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΑΒΙΑΣ	Όρος Ταΰγετος, GR2550006	Όρος Ταΰγετος-Λαγκάδα Τρύπης, GR255009
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΑΓΙΟΥ ΝΙΚΟΛΑΟΥ	Δίκη:Οροπέδιο Λασιθίου, Καθαρό, Σελένα, Κρασί, Σελακάνο, Χαλασμένη Κορυφή, GR4320002	Λάζαρος κορυφή- Μαδάρα Δίκης, GR4320010
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΑΓΡΙΑΣ	Όρος Πήλιο και παράκτια θαλάσσια ζώνη, GR1430001	Όρος Πήλιο GR1430008
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΑΙΓΙΟΥ	Όρος Μπάρμπας, Κλόκος, Φαράγγι Σελινούντα, GR232005	Όρος Μπάρμπας, Κλόκος, Φαράγγι Σελινούντα, GR2320010
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΑΚΡΑΤΑΣ	Όρος Χέλμος και ύδατα Στύγος	Όρος Χελμός(Αροάνια)- Φαράγγι Βουραϊκού και Περιοχή Καλαβρύτων , GR2320013
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΑΜΦΙΣΣΗΣ	1.Νοτιοανατολικός Παρνασσός-Εθνικός Δρυμός Παρνασσού-Δάσος Τιθορέας, GR2450005 2.Παραλιακή ζώνη από Ναύπακτο έως Ιτέα , GR2450004	1.Όρος Παρνασσός, GR2410002 2.Ευρύτερη Περιοχή Γαλαξιδίου, GR2450009
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΑΝΑΤΟΛΙΚΟΥ ΟΛΥΜΠΟΥ	Όρος Ολύμπου, GR1250001	1.Όρος Ολύμπου, GR1250001 2.Κάτω Όλυμπος, Όρος Γοδαμάνι και κοιλάδα Ροδιάς, GR142008
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΑΝΑΤΟΛΙΚΟΥ ΣΕΛΙΝΟΥ	1.Λευκά Όρη και Παράκτια Όρη, GR4340008 2.Όρμος Σούγιας- Βάρδια-Φαράγγι Λισσού μέχρι Ανύδρους και παράκτια ζώνη	Εθνικός Δρυμός Σαμαριάς-Φαράγγι Τρυπητής-Ψιλάφι-Κουστογέρακο, GR4340014
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΑΝΤΙΚΥΡΑΣ		
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΑΡΤΕΜΙΔΑΣ	Όρος Πήλιο και παράκτια θαλάσσια ζώνη, GR1430001	Όρος Πήλιο, GR1430008
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΒΙΑΝΝΟΥ	1.Δίκη:Ομαλός Βιάννου(Σύμη-Ομαλός), GR4310006 2.Δίκη:Οροπέδιο Λασιθίου, Καθαρό, Σελένα, Κρασί, Σελακάνο, Χαλασμένη Κορυφή, GR4320002	1. Αστερούσια Όρη(Κοφίνας), GR4310013 2. Κορυφή Κούπα(Δυτική Κρήτη, GR4310011 3. Λάζαρος κορυφή- Μαδάρα Δίκης, GR4320010

	Ευρωπαϊκό Δίκτυο NATURA 2000	
ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ	ΕΖΔ (92/43/ΕΟΚ)	ΖΕΠ (Οδηγία 79/409/ΕΚ)
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΒΟΡΕΙΑΣ ΚΥΝΟΥΡΙΑΣ	Όρος Πάρνωνας και περιοχή Μαλέβης, GR2520006	
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΓΑΛΑΞΙΔΙΟΥ	Παραλιακή ζώνη από Ναύπακτο έως Ιτέα , GR2450004	Ευρύτερη Περιοχή Γαλαξιδίου, GR2450009
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΓΕΡΟΠΟΤΑΜΟΥ	Όρος Ίδη(Βοριζία, Γερανοί και Μαδάρα), GR4330005	
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΔΙΑΚΟΠΤΟΥ	Όρος Βουραϊκού, GR2320003	Όρος Χέλμος(Αροανία)- Φαράγγι Βουραϊκού και Περιοχή Καλαβρύτων , GR2320013
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΔΙΣΤΟΜΟΥ		Όρος Παρνασσός, GR2410002
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΕΡΙΝΕΟΥ	Όρος Παναχαϊκό, GR2320007	Όρος Μπάρμπας, Κλόκος, Φαράγγι Σελινούντα, GR2320010
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΕΥΠΑΛΙΟΥ	Παραλιακή ζώνη από Ναύπακτο έως Ιτέα , GR2450004	
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΕΥΡΥΜΕΝΩΝ		1.Δέλτα Πηνειού, GR 1420015 2.Όρος Όσσα , GR 142007
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΕΧΙΝΑΙΩΝ	Κοιλάδα και εκβολές Σπερχειού-Μαλιακός Κόλπος, GR2440002	Όρος Όθρυς, Βουνά Γκούρας και Φαράγγι Παλαιοκερασιάς, GR 1430006
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΖΑΓΟΡΑΣ	Όρος Πήλιο και παράκτια θαλάσσια ζώνη, GR1430001	Όρος Πήλιο GR1430008
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΖΑΡΑΚΑ	Όρη Γιδοβούνι, Χιονοβούνι, Γαϊδουροβούνι, Κορακιά, Καλογεροβούνι, Κουλοχέρα & Περιοχή Μονεμβάσιας, GR2540001	Όρη Ανατολικής Λακωνίας, GR2540007
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΙΕΡΑΠΕΤΡΑΣ	1.Δίκτη:Οροπέδιο Λασιθίου, Καθαρό, Σελένα, Κρασί, Σελακάνο, Χαλασμένη Κορυφή, GR4320002 2.Όρος Θρύπτης και γύρω Περιοχή, GR4320005	1.Λάζαρος κορυφή- Μαδάρα Δίκτης, GR4320010 2.Νοτιοδυτική Θρύπτη (Κουφοτό)
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΚΑΛΑΜΑΤΑΣ	Όρος Ταύγετος, GR2550006	Όρος Ταΰγετος-Λαγκάδα Τρύπης, GR2550009
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΚΑΤΩ ΟΛΥΜΠΟΥ		1.Κάτω Όλυμπος, Όρος Γοδαμάνι και κοιλάδα Ροδιάς, GR142008

	Ευρωπαϊκό Δίκτυο NATURA 2000	
ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ	ΕΖΔ (92/43/ΕΟΚ)	ΖΕΠ (Οδηγία 79/409/ΕΚ)
		2.Δέλτα Πηνειού, GR1420015
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΚΑΦΗΡΕΩΣ	Όρος Όχη, κάμπος Καρύστου, ποτάμι, ακρωτήριο Καφηρέως και παραθαλάσσια ζώνη, GR2420001	Όρος Όχη, παράκτια ζώνη και νησίδες GR2420012
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΚΕΚΡΟΠΙΑΣ/ΠΑΛΑΙΡΟΥ	Λίμνη Βουλκαρία και Σαλτίνη, GR2310006 2.Λιμνοθάλασσες Στενών, Λευκάδας (Παλιόνης-Αυλίνων) και Αλυκές Λευκάδας, GR2240001	1.Λίμνη Βουλκαρία, GR2310014 2.Όρος Τσερέκας, GR2310011 3.Λιμνοθάλασσες Στενών, Λευκάδας (Παλιόνης-Αυλίνων) και Αλυκές Λευκάδας, GR2240001
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΛΑΜΙΕΩΝ	Κοιλάδα και εκβολές Σπερχειού-Μαλιακός Κόλπος, GR2440002	Κάτω Ρους και εκβολές Σπερχειού ποταμού, GR2440005
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΛΕΥΚΤΡΟΥ	Όρος Ταΰγετος, GR2550006	Όρος Ταΰγετος-Λαγκάδα Τρύπης, GR2550009
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΛΕΩΝΙΔΙΟΥ	1.Όρος Πάρνωνας και περιοχή Μαλέβης, GR2520006 2.Μονή Ελώνας και Χαράδρα Λεωνιδίου, GR2520005 3.Όρη Γιδοβούνι, Χιονοβούνι, Γαϊδουροβούνι, Κορακιά, Καλογεροβούνι, Κουλοχέρα & Περιοχή Μονεμβάσιας, GR2540001	Όρη Ανατολικής Λακωνίας, GR2540007
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΛΙΤΟΧΩΡΟΥ	Όρος Ολύμπου, GR1250001	Όρος Ολύμπου, GR1250001
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΜΑΚΡΥ ΓΙΑΛΟΥ	1.Όρος Θρύπης και γύρω Περιοχή, GR4320005 2.Μονή Καψά(Φαράγγι Καψά και γύρω περιοχή, GR4320004	
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΜΗΛΕΩΝ	Όρος Πήλιο και παράκτια θαλάσσια ζώνη, GR1430001	Όρος Πήλιο GR1430008
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΜΟΥΡΕΣΙΟΥ	Όρος Πήλιο και παράκτια θαλάσσια ζώνη, GR1430001	Όρος Πήλιο GR1430008
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΞΥΛΟΚΑΣΤΡΟΥ	Κορυφές Όρους Κυλλήνη (Ζήρια) και Χαράδρα Φλαμπουρίτσα, GR2530001	Όρος Ζηρεία (Κυλλήνη), GR2530006
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΠΑΤΡΕΩΝ	Όρος Παναχαϊκό, GR2320007	
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ	Όρος Πήλιο και παράκτια	Όρος Πήλιο GR1430008

	Ευρωπαϊκό Δίκτυο NATURA 2000	
ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ	ΕΖΔ (92/43/ΕΟΚ)	ΖΕΠ (Οδηγία 79/409/ΕΚ)
ΠΟΡΤΑΡΙΑΣ	θαλάσσια ζώνη, GR1430001	
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΡΙΟΥ	Όρος Παναχαϊκό, GR2320007	
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΣΤΥΛΙΔΟΣ	Κοιλάδα και εκβολές Σπερχειού-Μαλιακός Κόλπος, GR2440002	1.Όρος Όθρυς, Βουνά Γκούρας και Φαράγγι Παλαιοκερασιάς, GR1430006 2.Κάτω Ρους και εκβολές Σπερχειού ποταμού, GR2440005
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΣΥΜΠΟΛΙΤΕΙΑΣ	Όρος Παναχαϊκό, GR2320007	Όρος Μπάρμπας, Κλόκος, Φαράγγι Σελινούντα, GR2320010
ΔΗΜΟΣ ΣΦΑΚΙΩΝ	1.Λευκά Όρη και Παράκτια Όρη, GR4340008 2.Ασφένδου-Καλλικράτης και Παράκτια ζώνη, GR4340012	1.Εθνικός Δρυμός Σαμαριάς-Φαράγγι Τρυπητής-Ψιλάφι-Κουστογέρακο, GR4340014 2.Φαράγγι Καλλικράτης-Αργουλιανό Φαράγγι-Οροπέδιο Μανίκα, GR4340019
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΤΟΛΟΦΩΝΟΣ	Παραλιακή ζώνη από Ναύπακτο έως Ιτέα, GR2450004	

Πίνακας 19 Στοιχεία-Δεδομένα των μεταβλητών που χρησιμοποιήθηκαν στην Παραγοντική Ανάλυση. Ιδία Επεξεργασία Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ, Βάση Δεδομένων της Μ.Ν Ντυκέν

ΔΗΜΟΤΙΚΕΣ ΕΝΟΤΗΤΕΣ	LQ Πρωτογενή Τομέα	LQ Κλάδος Τουρισμού	LQ Κλάδος Κατασκευών	LQ κλάδος Μεταποίησης	LQ κλάδος Υπηρεσιών (εκτός τουριστικού)	MEPM Πληθυσμού (2001- 2011)	MEPM Πληθυσμού ηλικιακής κλάσης 65+ (2001- 2011)	Δείκτης Γήρανσης 2011
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΑΒΙΑΣ	3,342	,843	1,112	,592	,488	-,0062	,0107	2,6601
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΑΓΙΟΥ ΝΙΚΟΛΑΟΥ	,294	3,506	1,051	,453	,880	,0054	,0098	1,0782
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΑΓΡΙΑΣ	,821	1,113	1,149	1,739	,915	-,0035	,0119	1,2562
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΑΙΓΕΙΡΑΣ	2,725	,672	1,135	,657	,653	-,0167	,0121	2,0701
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΑΙΓΙΟΥ	,954	,736	1,077	1,191	1,015	-,0063	,0047	1,6303
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΑΚΡΑΤΑΣ	1,320	1,416	1,971	,515	,794	-,0215	-,0060	2,0211
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΑΛΥΣΙΑΣ	4,191	,627	,686	,184	,427	-,0221	,0029	2,1410
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΑΜΑΡΥΝΘΙΩΝ	,742	1,174	1,180	2,192	,812	-,0026	,0184	1,6292
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΑΜΦΙΣΣΗΣ	,766	,546	,741	,588	1,199	-,0057	-,0003	1,5920
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΑΝΑΤΟΛΙΚΟΥ ΟΛΥΜΠΟΥ	,745	3,324	1,664	,588	,697	,0018	,0318	1,3431
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΑΝΑΤΟΛΙΚΟΥ ΣΕΛΙΝΟΥ	3,010	2,292	,498	,600	,441	-,0164	-,0165	4,6235
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΑΝΤΙΚΥΡΑΣ	,387	1,109	1,193	3,696	,756	-,0343	,0141	1,6468
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΑΡΤΕΜΙΔΑΣ	1,713	,725	1,106	1,432	,799	-,0059	,0084	1,7802
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΒΙΑΝΝΟΥ	3,825	,525	,592	,225	,534	-,0073	-,0084	2,8803
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΒΙΛΙΩΝ	,729	1,317	,846	1,403	,974	-,0247	,0056	2,4112
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΒΟΡΕΙΑΣ ΚΥΝΟΥΡΙΑΣ	1,721	,794	1,498	,701	,824	-,0113	,0024	2,5981
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΓΑΛΑΞΙΔΙΟΥ	1,369	1,672	,899	1,011	,591	,0140	,0245	2,2457
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΓΕΡΟΠΟΤΑΜΟΥ	1,835	2,548	1,166	,694	,821	-,0016	,0069	1,1420
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΔΙΑΚΟΠΤΟΥ	1,701	,825	1,234	1,062	,623	,0049	,0139	2,0665
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΔΙΡΦΥΩΝ	2,208	,572	,831	2,250	,659	-,0134	-,0051	2,5197
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΔΙΣΤΟΜΟΥ	,341	,761	,539	5,429	,778	-,0122	,0084	1,3431
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΕΡΙΝΕΟΥ	1,920	1,019	,982	,974	,944	-,0063	,0018	2,0221
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΕΥΠΑΛΙΟΥ	1,231	,951	1,257	,732	,575	,0230	,0174	2,8600
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΕΥΡΥΜΕΝΩΝ	2,870	1,132	,984	,614	,827	-,0146	,0175	3,6952
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΕΥΡΩΣΤΙΝΗΣ	2,282	,431	1,056	,488	,613	-,0107	-,0098	2,8018
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΕΧΙΝΑΙΩΝ	3,139	,640	,468	,936	,415	-,0152	,0090	2,2991
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΖΑΓΟΡΑΣ	4,094	,597	,787	,360	,498	-,0119	,0067	1,9048
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΖΑΡΑΚΑ	3,321	1,120	,999	,295	,613	,0103	,0078	4,8288
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΘΙΣΒΗΣ	1,955	1,036	,905	1,867	,688	-,0276	-,0185	3,7262
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΙΕΡΑΠΕΤΡΑΣ	2,787	1,016	,602	,452	1,166	-,0001	,0091	1,2120
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΚΑΛΑΜΑΤΑΣ	,380	,908	1,024	,890	,738	,0017	,0141	1,0395
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΚΑΤΩ ΟΛΥΜΠΟΥ	1,584	1,299	1,635	1,000	,226	-,0092	,0073	3,0591

ΔΗΜΟΤΙΚΕΣ ΕΝΟΤΗΤΕΣ	LQ Πρωτογενή Τομέα	LQ Κλάδου Τουρισμού	LQ Κλάδου Κατασκευών	LQ κλάδου Μεταποίησης	LQ κλάδου Υπηρεσιών (εκτός τουριστικού)	ΜΕΡΜ Πληθυσμού (2001-2011)	ΜΕΡΜ Πληθυσμού ηλικιακής κλάσης 65+ (2001-2011)	Δείκτης Γήρανσης 2011
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΚΑΦΗΡΕΩΣ	4,327	,154	1,941	,501	,669	-,1029	-,0846	5,0400
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΚΕΚΡΟΠΙΑΣ/ΠΑΛΑΙΟΥ	2,549	2,151	1,344	,420	,939	,0081	,0062	1,2612
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΚΟΡΩΝΕΙΑΣ	2,363	,574	,966	1,399	,819	-,0213	,0003	3,5545
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΚΥΜΗΣ	1,049	,960	1,506	,867	,647	-,0084	,0056	2,3802
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΚΥΡΙΑΚΙΟΥ	1,062	,536	2,087	2,878	1,169	,0062	,0046	1,8140
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΛΑΜΙΕΩΝ	,430	,683	,918	1,215	1,103	,0036	,0196	1,0968
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΛΕΒΑΔΕΩΝ	,428	,718	,930	1,616	,587	,0032	,0150	1,0105
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΛΕΥΚΤΡΟΥ	1,845	2,273	1,742	,471	,637	,0097	,0095	2,2968
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΛΕΩΝΙΔΙΟΥ	2,680	,789	1,296	,544	,982	,0102	,0196	2,2448
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΛΙΤΟΧΩΡΟΥ	,688	1,356	1,521	,819	,452	,0067	,0135	1,2631
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΜΑΚΡΥ ΠΑΛΟΥ	2,878	2,361	,838	,277	,696	-,0031	,0051	2,1027
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΜΕΣΣΑΠΙΩΝ	1,736	,701	,910	2,289	,554	,0011	,0077	1,7351
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΜΗΛΕΩΝ	2,603	1,455	1,047	,850	,459	-,0005	,0033	2,0026
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΜΟΥΡΕΣΙΟΥ	2,574	1,947	1,432	,709	1,056	-,0083	,0025	1,6593
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΝΑΥΠΑΚΤΟΥ	,506	1,004	1,691	,762	,798	-,0031	,0057	1,1618
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΞΥΛΟΚΑΣΤΡΟΥ	2,110	,854	1,054	,577	,485	-,0029	,0039	2,0538
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΠΑΤΡΕΩΝ	,125	,770	,890	,991	1,271	-,0004	,0145	1,0629
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΠΟΡΤΑΡΙΑΣ	,430	1,605	1,148	1,445	,972	-,0062	-,0058	1,4532
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΡΙΟΥ	,214	,680	,688	1,054	1,279	,0144	,0258	,8795
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΣΙΚΥΩΝΙΩΝ	1,859	,751	1,208	,823	,822	,0020	,0133	1,4499
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΣΤΥΛΙΔΟΣ	1,571	,694	,761	1,558	,863	-,0090	,0115	1,8633
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΣΥΜΠΟΛΙΤΕΙΑΣ	1,856	,811	,889	1,014	,831	-,0069	,0057	1,6640
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΣΦΑΚΙΩΝ	3,871	1,456	,249	,434	,411	-,0244	-,0155	,9695
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΤΟΛΟΦΩΝΟΣ	1,720	1,483	1,770	,587	,710	,0091	,0178	2,6223
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΤΥΡΟΥ	2,191	1,063	1,337	,597	,716	,0071	,0179	2,3983
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΦΙΛΙΑΤΡΩΝ	4,206	,449	,633	,298	,435	-,0189	-,0310	1,2203

Πίνακας 20 Βαθμολόγηση βαρύτητας κατευθύνσεων ανά άξονα και ομάδα (κλίμακα: 0: δεν αφορά, 1: αφορά έμμεσα, 2: αφορά άμεσα) Πηγή: Ιδία Επεξεργασία

Α/Α Κατευθύνσεων	Περιβάλλον	Οικονομία & Απασχόληση				Κοινωνία & Πολιτισμός
		Τομείς απασχόλησης				
		Σύνολο	Π	Δ	Τ	
Ομάδα 1						
1.1	2	1	0	0	2	0
1.2	2	1	1	1	1	1
1.3	2	0	0	0	0	0
1.4	2	0	0	0	0	1
1.5	2	1	1	1	2	1
1.6	2	1	1	1	1	1
1.7	2	0	0	0	0	0
1.8	2	0	0	0	0	2
1.9	1	2	0	2	0	1
1.10	0	2	0	0	2	2

Α/Α Κατευθύνσεων	Περιβάλλον	Οικονομία & Απασχόληση				Κοινωνία & Πολιτισμός
		Τομείς απασχόλησης				
		Σύνολο	Π	Δ	Τ	
1.11	0	2	0	0	2	2
1.12	1	2	0	2	0	1
1.13	2	2	2	2	2	2
1.14	1	2	1	1	2	1
1.15	0	2	2	0	2	0
1.16	0	2	0	0	2	1
1.17	1	1	0	0	1	2
1.18	0	2	0	0	2	2
1.19	0	2	0	0	2	0
1.20	0	1	0	0	2	2
1.21	0	1	0	1	2	2
1.22	0	2	1	1	1	2
1.23	1	0	0	0	0	2
Ομάδα 2						
2.1	2	1	2	0	0	0
2.2	2	1	1	1	1	1
2.3	2	0	0	0	0	0
2.4	2	0	0	0	0	2
2.5	2	1	2	0	0	0
2.6	0	2	2	0	0	0
2.7	1	2	2	0	0	0
2.8	1	2	2	1	1	0
2.9	0	2	2	1	1	1
2.10	0	2	2	1	2	0
2.11	0	2	2	2	2	0
2.12	0	2	2	0	0	2
2.13	1	1	2	0	0	2
2.14	1	2	0	2	0	1
2.15	0	2	0	2	0	0
2.16	0	2	1	2	2	0
2.17	0	0	0	0	0	2
2.18	0	1	1	1	1	2
Ομάδα 3						
3.1	2	0	0	0	0	0
3.2	2	0	0	0	0	0
3.3	0	2	2	1	1	0
3.4	1	2	1	0	2	0
3.5	1	2	0	2	0	1

Α/Α Κατευθύνσεων	Περιβάλλον	Οικονομία & Απασχόληση				Κοινωνία & Πολιτισμός
		Τομείς απασχόλησης				
		Σύνολο	Π	Δ	Τ	
3.6	0	0	0	0	0	2
3.7	0	1	0	1	0	2
3.8	0	1	0	0	1	2
3.9	0	1	1	1	1	2
3.10	0	1	1	1	1	2
Ομάδα 4						
4.1	2	1	0	0	1	2
4.2	0	1	0	0	1	2
4.3	0	1	0	0	1	2
4.4	2	0	0	0	0	1
4.5	2	0	0	0	0	1
4.6	2	1	0	0	1	1
4.7	2	0	0	0	0	0
4.8	2	0	0	0	0	2
4.9	1	2	0	0	2	2
4.10	1	2	0	2	0	1
4.11	1	1	1	1	1	2
4.12	0	2	2	0	2	0
4.13	1	2	0	2	1	0
4.14	1	2	0	2	0	0
4.15	2	2	0	2	0	0
4.16	0	2	0	2	0	2
4.17	0	2	0	2	0	2
4.18	2	2	2	0	0	0
4.19	1	2	0	0	2	1
4.20	2	0	0	0	0	2
4.21	0	2	1	1	1	2
Ομάδα 5						
5.1	2	1	2	0	0	0
5.2	2	1	1	1	1	1
5.3	2	0	0	0	0	0
5.4	2	0	0	0	0	2
5.5	2	1	2	0	0	0
5.6	0	2	2	0	0	0
5.7	1	2	2	0	0	0
5.8	1	2	2	1	1	0
5.9	0	2	2	1	1	1
5.10	0	2	2	1	2	0

Α/Α Κατευθύνσεων	Περιβάλλον	Οικονομία & Απασχόληση				Κοινωνία & Πολιτισμός
		Τομείς απασχόλησης				
		Σύνολο	Π	Δ	Τ	
5.11	0	2	2	2	2	0
5.12	0	2	2	0	0	2
5.13	1	1	2	0	0	2
5.14	2	2	0	2	0	2
5.15	0	2	0	2	0	0
5.16	0	2	1	2	2	0
5.17	0	0	0	0	0	2
5.18	0	1	1	1	1	2
5.19	2	0	0	0	0	0
5.20	0	1	1	1	1	2
5.21	0	1	0	0	1	2
5.22	0	0	0	0	0	2
5.23	0	0	0	0	0	2
5.24	0	2	2	0	0	2
Ομάδα 6						
6.1	2	1	0	1	0	0
6.2	2	0	0	0	0	0
6.3	2	0	0	0	0	2
6.4	2	0	0	0	0	1
6.5	0	0	0	0	0	2
6.6	2	0	0	0	0	1
6.7	2	1	0	1	0	2
6.8	2	1	1	1	1	1
6.9	0	2	0	0	2	0
6.10	1	2	2	2	2	1
6.11	1	2	2	2	2	0
6.12	0	2	0	1	2	0
6.13	0	2	0	0	2	1
6.14	1	2	0	0	2	1
6.15	0	2	2	0	0	1
6.16	1	2	0	2	0	1
6.17	0	0	0	0	0	2
6.18	0	0	0	0	0	2
6.19	0	0	0	0	0	2
6.20	1	0	0	0	0	2
6.21	0	0	0	0	0	2
6.22	2	0	0	0	0	2
6.23	0	0	0	0	0	2

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΠΑΡΑΔΟΣΙΑΚΩΝ ΟΙΚΙΣΜΩΝ

Νομός Αιτωλοακαρνανίας

Επάνω Σίσιον, Δήμος Ναυπάκτου (ΥΕΚ Δ 594/13.11.1978)

Ναύπακτος, Δήμος Ναυπάκτου (ΥΕΚ Δ 594/13.11.1978)

Νομός Αρκαδίας

Άγιος Ανδρέας, Δήμος Βόρειας Κυνουρίας (ΥΕΚ Δ 908/13.11.1998)

Άγιος Πέτρος, Δήμος Βόρειας Κυνουρίας (ΥΕΚ Δ 908/13.11.1998)

Καστάνισσα, Δήμος Βόρειας Κυνουρίας (ΥΕΚ Δ 908/13.11.1978)

Κάτω Δολιανά, Δήμος Βόρειας Κυνουρίας (ΥΕΚ Δ 908/13.11.1978)

Πέρα Μελανά, Δήμος Απόλλωνος (ΥΕΚ Δ 908/13.11.1978)

Πλάτανος, Δήμος Βόρειας Κυνουρίας (ΥΕΚ Δ 594/13.11.1978)

Πουλίθρα, Δήμος Λεωνιδίου (ΥΕΚ Δ 908/13.11.1978)

Πραγματευτής, Δήμος Λεωνιδίου (ΥΕΚ Δ 908/13.11.1978)

Πραστός, Δήμος Βόρειας Κυνουρίας (ΥΕΚ Δ 594/13.11.1978)

Νομός Αχαΐας

Πάτρα (τμήμα πόλης), Δήμος Πατρέων (ΥΕΚ Δ 364/30.07.1982, ΥΕΚ Δ 499/16.05.1996)

Νομός Λάρισας

Κρανέα, Δήμος Κάτω Ολύμπου (ΥΕΚ Δ 594/13.11.1978)

Όλυμπος, Δήμος Ολύμπου (ΥΕΚ Δ 594/13.11.1978) (ΠΕ ΠΙΕΡΙΑΣ)

Νομός Λασιθίου

Άγιος Αθανάσιος, Δήμος Μακρύ Γιαλού (ΥΕΚ Δ 581/06.08.1998)

Επάνω Ελούντα, Δήμος Αγίου Νικολάου (ΥΕΚ Δ 594/13.11.1978)

Κριτσά, Δήμος Αγίου Νικολάου (ΥΕΚ Δ 594/13.11.1978)

Λίμνες, Δήμος Αγίου Νικολάου (ΥΕΚ Δ 581/06.08.1998)

Μακρυγιαλός, Δήμος Μακρυγιαλού (ΥΕΚ Δ 594/13.11.1978)

Πλάκα, Δήμος Αγίου Νικολάου (ΥΕΚ Δ 594/13.11.1978)

Νομός Μαγνησίας

Άγιος Δημήτριος, Δήμος Μουρεσίου (ΥΕΚ Δ 374/04.07.1980, ΥΕΚ Δ 383/15.06.1997)

Άγιος Βλάσιος, Δήμος Αρτέμιδας (ΥΕΚ Δ 374/04.07.1980, ΥΕΚ Δ 383/15.06.1997)

Άγιος Γεώργιος, Δήμος Μηλέων (ΥΕΚ Δ 594/13.11.1978, ΥΕΚ Δ 374/04.07.1980, ΥΕΚ Δ 383/15.06.1997)

Άγιος Λαυρέντιος, Δήμος Αρτέμιδας (ΥΕΚ Δ 594/13.11.1978, ΥΕΚ Δ 374/04.07.1980, ΥΕΚ Δ 383/15.06.1997)

Αγριά, Δήμος Αγριάς (ΥΕΚ Δ 374/04.07.1980, ΥΕΚ Δ 383/15.06.1997)

Άλλη Μεριά, Δήμος Πορταριάς (ΥΕΚ Δ 594/13.11.1978, ΥΕΚ Δ 374/04.07.1980, ΥΕΚ Δ 383/15.06.1997)

Ανήλιο, Δήμος Μουρεσίου (ΥΕΚ Δ 374/04.07.1980, ΥΕΚ Δ 383/15.06.1997)

Άνω Γατζέα, Δήμος Μηλέων (ΥΕΚ Δ 374/04.07.1980, ΥΕΚ Δ 383/15.06.1997)

Άνω Λεχωινιά, Δήμος Αρτέμιδας (ΥΕΚ Δ 374/04.07.1980, ΥΕΚ Δ 383/15.06.1997)

Βυζίτσα, Δήμος Μηλέων (ΥΕΚ Δ 594/13.11.1978, ΥΕΚ Δ 374/04.07.1980, ΥΕΚ Δ 383/15.06.1997)

Δράκεια, Δήμος Αγριάς (ΥΕΚ Δ 594/13.11.1978, ΥΕΚ Δ 374/04.07.1980, ΥΕΚ Δ 383/15.06.1997)

Ζαγορά, Δήμος Ζαγοράς (ΥΕΚ Δ 594/13.11.1978, ΥΕΚ Δ 374/04.07.1980, ΥΕΚ Δ 383/15.06.1997)

Καλά Νερά, Δήμος Μηλέων (ΥΕΚ Δ 374/04.07.1980, ΥΕΚ Δ 383/15.06.1997)

Καλαμάκι, Δήμος Μηλέων (ΥΕΚ Δ 374/04.07.1980, ΥΕΚ Δ 383/15.06.1997)

Κατηγιώργης, Δήμος Πορταριάς (ΥΕΚ Δ 374/04.07.1980, ΥΕΚ Δ 383/15.06.1997)

Κατηχώρι, Δήμος Πορταριάς (ΥΕΚ Δ 374/04.07.1980, ΥΕΚ Δ 383/15.06.1997)

Κάτω Γατζέα, Δήμος Μηλέων (ΥΕΚ Δ 374/04.07.1980, ΥΕΚ Δ 383/15.06.1997)

Κάτω Λεχωινιά, Δήμος Αρτέμιδας (ΥΕΚ Δ 374/04.07.1980, ΥΕΚ Δ 383/15.06.1997)

Κισσός, Δήμος Μουρεσίου (ΥΕΚ Δ 594/13.11.1978, ΥΕΚ Δ 374/04.07.1980, ΥΕΚ Δ 383/15.06.1997)

Κοροπή, Δήμος Μηλέων (ΥΕΚ Δ 374/04.07.1980, ΥΕΚ Δ 383/15.06.1997)

Μακρυράχη, Δήμος Ζαγοράς (ΥΕΚ Δ 374/04.07.1980, ΥΕΚ Δ 383/15.06.1997)

Μηλιές, Δήμος Μηλέων (ΥΕΚ Δ 594/13.11.1978, ΥΕΚ Δ 374/04.07.1980, ΥΕΚ Δ 383/15.06.1997)

Μούρεσι, Δήμος Μουρεσίου (ΥΕΚ Δ 374/04.07.1980, ΥΕΚ Δ 383/15.06.1997)

Νταμουχάρι, Δήμος Μουρεσίου (ΥΕΚ Δ 594/13.11.1978, ΥΕΚ Δ 374/04.07.1980, ΥΕΚ Δ 383/15.06.1997)

Ξουρίχτι, Δήμος Μουρεσίου (ΥΕΚ Δ 374/04.07.1980, ΥΕΚ Δ 383/15.06.1997)

Πινακάτες, Δήμος Μηλέων (ΥΕΚ Δ 594/13.11.1978, ΥΕΚ Δ 374/04.07.1980, ΥΕΚ Δ 383/15.06.1997)

Πορταριά, Δήμος Πορταριάς (ΥΕΚ Δ 594/13.11.1978, ΥΕΚ Δ 374/04.07.1980, ΥΕΚ Δ 383/15.06.1997)

Πούριο, Δήμος Ζαγοράς (ΥΕΚ Δ 594/13.11.1978, ΥΕΚ Δ 374/04.07.1980, ΥΕΚ Δ 383/15.06.1997)

Σταγιάτες, Δήμος Πορταριάς (ΥΕΚ Δ 374/04.07.1980, ΥΕΚ Δ 383/15.06.1997)

Τσαγκαράδα, Δήμος Μουρεσίου (ΥΕΚ Δ 594/13.11.1978, ΥΕΚ Δ 374/04.07.1980, ΥΕΚ Δ 383/15.06.1997)

Χορευτό, Δήμος Ζαγοράς (ΥΕΚ Δ 594/13.11.1978, ΥΕΚ Δ 374/04.07.1980, ΥΕΚ Δ 383/15.06.1997)

Νομός Μεσσηνίας

Θαλάμες και Κουτηφάρι, Δήμος Λεύκτρου (ΥΕΚ Δ 594/13.11.1978)

Καλαμάτα (τμήμα πόλης) (ΥΕΚ Δ 821/16.11.1988)

Νομός Πιερίας

Παντελεήμων, Δήμος Ανατολικού Ολύμπου (ΥΕΚ Δ 594/13.11.1978, ΥΕΚ Δ 167/07.03.1986)

Πόροι, Δήμος Ανατολικού Ολύμπου (ΥΕΚ Δ 167/07.03.1986)

Σκοτίνα, Δήμος Ανατολικού Ολύμπου (ΥΕΚ Δ 167/07.03.1986)

Νομός Ρεθύμνης

Άγιος Μάμας, Δήμος Γεροποτάμου (ΥΕΚ Δ 728/01.01.1995)

Άλφα, Δήμος Γεροποτάμου (ΥΕΚ Δ 728/01.01.1995)

Άνω Σρίποδο, Δήμος Γεροποτάμου (ΥΕΚ Δ 728/01.01.1995)

Βεργιανά, Δήμος Γεροποτάμου (ΥΕΚ Δ 728/01.01.1995)

Δάφνη, Δήμος Γεροποτάμου (ΥΕΚ Δ 728/01.01.1995)

Καλαμάς, Δήμος Γεροποτάμου (ΥΕΚ Δ 728/01.01.1995)

Καλανδαρέ, Δήμος Γεροποτάμου (ΥΕΚ Δ 728/01.01.1995)

Καστρί, Δήμος Γεροποτάμου (ΥΕΚ Δ 728/01.01.1995)

Κρασούνας, Δήμος Γεροποτάμου (ΥΕΚ Δ 594/13.11.1978, ΥΕΚ Δ 728/01.01.1995)

Λάγκα, Δήμος Γεροποτάμου (ΥΕΚ Δ 728/01.01.1995)

Μαργαρίτες, Δήμος Γεροποτάμου (ΥΕΚ Δ 728/01.01.1995)

Μπάλιο, Δήμος Γεροποτάμου (ΥΕΚ Δ 728/01.01.1995)

Πλευριανά, Δήμος Γεροποτάμου (ΥΕΚ Δ 728/01.01.1995)

Σταυρωμένος, Δήμος Γεροποτάμου (ΥΕΚ Δ 594/13.11.1978, ΥΕΚ Δ 728/01.01.1995)

Νομός Φωκίδας

Γαλαξίδι, Δήμος Γαλαξιδίου (ΥΕΚ Δ 594/13.11.1978)

Νομός Χανίων

Αγία Ρούμελη, Δήμος Σφακιών (ΥΕΚ Δ 594/13.11.1978)

Κομιτάδες, Δήμος Σφακιών (ΥΕΚ Δ 594/13.11.1978)

Λουτρό, Δήμος Σφακιών (ΥΕΚ Δ 594/13.11.1978)

Σκαλωπή, Δήμος Σφακιών (ΥΕΚ Δ 594/13.11.1978)

Χώρα Σφακιών, Δήμος Σφακιών (ΥΕΚ Δ 594/13.11.1978)

Πίνακας 21 Ποσοστά Καλύψεων Γης. Ιδία Επεξεργασία Πηγή: CORINE 2012

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ	Αστικός Ιστός	Βιομηχανία	Χώροι Εξόρυξης	Βοσκότοποι	Δάση	Γεωργικές Εκτάσεις	Περιορισμένη Βλάστηση	Θαμνώδεις και Ποώδης περιοχές	Τεχνητές Επιφάνειες	Λοιπές Χρήσεις
ΔΗΜΟΣ ΑΒΙΑΣ	0,00%	0,00%	0,00%	10,51%	9,87%	22,68%	6,48%	50,34%	0,00%	0,121%
ΔΗΜΟΣ ΑΓΙΟΥ ΝΙΚΟΛΑΟΥ	2,36%	0,10%	0,00%	4,64%	4,09%	26,65%	5,91%	54,75%	0,96%	0,539%
ΔΗΜΟΣ ΑΓΡΙΑΣ	6,81%	0,48%	0,10%	6,09%	37,29%	43,10%	0,00%	5,98%	0,00%	0,152%
ΔΗΜΟΣ ΑΙΓΕΙΡΑΣ	0,86%	0,00%	0,00%	10,97%	16,17%	29,46%	1,49%	40,91%	0,12%	0,001%
ΔΗΜΟΣ ΑΙΓΙΟΥ	2,08%	0,49%	0,00%	1,65%	5,31%	50,84%	5,55%	33,25%	0,62%	0,219%
ΔΗΜΟΣ ΑΚΡΑΤΑΣ	0,68%	0,00%	0,00%	4,84%	30,13%	20,50%	4,25%	39,54%	0,00%	0,049%
ΔΗΜΟΣ ΑΛΥΖΙΑΣ	0,83%	0,00%	0,00%	16,42%	5,87%	21,24%	12,47%	42,90%	0,00%	0,284%
ΔΗΜΟΣ ΑΜΑΡΥΝΘΙΩΝ	1,30%	0,00%	0,00%	2,54%	3,76%	57,16%	2,75%	32,19%	0,00%	0,292%
ΔΗΜΟΣ ΑΜΦΙΣΣΗΣ	0,87%	0,21%	1,68%	12,81%	29,21%	14,75%	2,75%	37,68%	0,00%	0,028%
ΔΗΜΟΣ ΑΝΑΤΟΛΙΚΟΥ ΟΛΥΜΠΟΥ	2,70%	0,00%	0,00%	0,25%	55,58%	30,09%	1,61%	7,58%	0,70%	1,480%
ΔΗΜΟΣ ΑΝΑΤΟΛΙΚΟΥ ΣΕΛΙΝΟΥ	0,00%	0,00%	0,00%	21,04%	14,06%	18,19%	2,30%	44,22%	0,17%	0,025%
ΔΗΜΟΣ ΑΝΤΙΚΥΡΑΣ	1,68%	0,00%	0,02%	8,15%	1,47%	22,54%	0,88%	64,69%	0,00%	0,568%
ΔΗΜΟΣ ΑΡΤΕΜΙΔΑΣ	7,43%	0,00%	0,00%	0,00%	33,42%	57,77%	0,00%	1,30%	0,00%	0,082%
ΔΗΜΟΣ ΒΙΑΝΝΟΥ	0,12%	0,00%	0,00%	17,46%	3,01%	45,19%	6,71%	26,92%	0,00%	0,589%
ΔΗΜΟΣ ΒΙΛΙΩΝ	1,60%	0,23%	0,00%	3,77%	38,31%	7,15%	1,57%	46,44%	0,24%	0,692%

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ	Αστικός Ιστός	Βιομηχανία	Χώροι Εξόρυξης	Βοσκότοποι	Δάση	Γεωργικές Εκτάσεις	Περιορισμένη Βλάστηση	Θαμνώδεις και Ποώδης περιοχές	Τεχνητές Επιφάνειες	Λοιπές Χρήσεις
ΔΗΜΟΣ ΒΟΡΕΙΑΣ ΚΥΝΟΥΡΙΑΣ	0,98%	0,04%	0,00%	21,88%	13,51%	26,16%	0,32%	36,37%	0,09%	0,644%
ΔΗΜΟΣ ΓΑΛΑΞΙΔΙΟΥ	1,71%	0,00%	0,00%	33,30%	3,24%	12,76%	4,18%	44,21%	0,00%	0,588%
ΔΗΜΟΣ ΓΕΡΟΠΟΤΑΜΟΥ	0,78%	0,00%	0,00%	6,15%	1,33%	42,60%	0,59%	47,30%	0,26%	0,996%
ΔΗΜΟΣ ΔΙΑΚΟΠΤΟΥ	1,75%	0,14%	0,00%	0,29%	6,98%	44,15%	0,88%	45,40%	0,20%	0,207%
ΔΗΜΟΣ ΔΙΡΦΥΩΝ	0,19%	0,00%	0,00%	6,09%	16,75%	31,01%	5,46%	40,50%	0,00%	0,004%
ΔΗΜΟΣ ΔΙΣΤΟΜΟΥ	1,21%	0,63%	0,38%	2,43%	11,82%	18,53%	2,45%	62,19%	0,32%	0,032%
ΔΗΜΟΣ ΕΡΙΝΕΟΥ	0,41%	0,00%	0,12%	7,02%	13,41%	30,55%	6,37%	42,08%	0,00%	0,048%
ΔΗΜΟΣ ΕΥΠΑΛΙΟΥ	2,00%	0,30%	0,00%	2,12%	46,35%	27,39%	1,21%	19,48%	0,00%	1,153%
ΔΗΜΟΣ ΕΥΡΥΜΕΝΩΝ	1,55%	0,00%	0,00%	0,52%	45,74%	28,73%	0,17%	17,31%	0,00%	5,977%
ΔΗΜΟΣ ΕΥΡΩΣΤΙΝΗΣ	1,24%	0,00%	0,00%	0,25%	16,49%	41,80%	0,84%	36,91%	1,97%	0,497%
ΔΗΜΟΣ ΕΧΙΝΑΙΩΝ	2,04%	0,39%	0,00%	7,10%	2,81%	40,79%	0,00%	45,56%	1,22%	0,082%
ΔΗΜΟΣ ΖΑΓΟΡΑΣ	1,22%	0,00%	0,00%	0,02%	68,27%	26,16%	0,00%	3,58%	0,00%	0,756%
ΔΗΜΟΣ ΖΑΡΑΚΑ	0,11%	0,04%	0,10%	7,20%	6,28%	10,30%	1,94%	73,24%	0,14%	0,661%
ΔΗΜΟΣ ΘΙΣΒΗΣ	1,64%	0,49%	0,00%	18,12%	10,36%	21,09%	3,90%	44,08%	0,00%	0,317%
ΔΗΜΟΣ ΙΕΡΑΠΕΤΡΑΣ	0,69%	0,00%	0,08%	5,22%	6,24%	39,94%	6,75%	40,26%	0,12%	0,697%
ΔΗΜΟΣ ΚΑΛΑΜΑΤΑΣ	3,67%	1,24%	0,00%	8,41%	32,42%	24,55%	0,00%	29,45%	0,19%	0,065%
ΔΗΜΟΣ ΚΑΤΩ ΟΛΥΜΠΟΥ	4,07%	0,00%	0,00%	8,57%	20,36%	44,99%	0,00%	18,93%	0,62%	2,450%

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ	Αστικός Ιστός	Βιομηχανία	Χώροι Εξόρυξης	Βοσκότοποι	Δάση	Γεωργικές Εκτάσεις	Περιορισμένη Βλάστηση	Θαμνώδεις και Ποώδης περιοχές	Τεχνητές Επιφάνειες	Λοιπές Χρήσεις
ΔΗΜΟΣ ΚΑΦΗΡΕΩΣ	0,00%	0,00%	0,00%	8,15%	8,15%	13,84%	3,42%	65,46%	0,00%	0,984%
ΔΗΜΟΣ ΚΕΚΡΟΠΙΑΣ/ΠΑΛΑΙΟΥ	0,79%	0,00%	0,00%	6,82%	8,03%	28,29%	2,78%	48,92%	0,12%	4,259%
ΔΗΜΟΣ ΚΟΡΩΝΕΙΑΣ	1,30%	0,00%	0,00%	4,73%	27,79%	35,63%	1,25%	29,12%	0,00%	0,179%
ΔΗΜΟΣ ΚΥΜΗΣ	1,29%	0,00%	0,00%	2,26%	26,17%	32,01%	3,39%	34,56%	0,04%	0,272%
ΔΗΜΟΣ ΚΥΡΙΑΚΙΟΥ	0,33%	0,28%	0,80%	7,37%	23,18%	10,61%	0,13%	56,71%	0,30%	0,303%
ΔΗΜΟΣ ΛΑΜΙΕΩΝ	3,70%	0,73%	0,35%	0,81%	11,11%	41,33%	0,67%	37,09%	1,61%	2,598%
ΔΗΜΟΣ ΛΕΒΑΔΕΩΝ	2,23%	0,82%	0,22%	5,46%	24,28%	29,70%	0,34%	36,56%	0,17%	0,218%
ΔΗΜΟΣ ΛΕΥΚΤΡΟΥ	0,15%	0,00%	0,00%	22,56%	15,96%	21,35%	3,16%	36,70%	0,00%	0,112%
ΔΗΜΟΣ ΛΕΩΝΙΔΙΟΥ	0,59%	0,00%	0,00%	24,36%	13,09%	12,25%	0,09%	49,44%	0,00%	0,177%
ΔΗΜΟΣ ΛΙΤΟΧΩΡΟΥ	0,70%	0,47%	1,72%	3,94%	35,22%	35,44%	10,98%	8,90%	1,79%	0,839%
ΔΗΜΟΣ ΜΑΚΡΥ ΓΙΑΛΟΥ	0,35%	0,00%	0,00%	19,57%	2,38%	37,91%	3,32%	36,16%	0,00%	0,309%
ΔΗΜΟΣ ΜΕΣΣΑΠΙΩΝ	0,75%	0,24%	1,93%	3,64%	27,82%	23,85%	1,81%	39,85%	0,00%	0,102%
ΔΗΜΟΣ ΜΗΛΕΩΝ	4,31%	0,00%	0,00%	0,49%	36,07%	43,04%	0,00%	16,05%	0,00%	0,048%
ΔΗΜΟΣ ΜΟΥΡΕΣΙΟΥ	8,01%	0,00%	0,00%	0,00%	73,36%	12,28%	0,00%	6,16%	0,00%	0,198%
ΔΗΜΟΣ ΝΑΥΠΑΚΤΟΥ	2,67%	0,00%	0,00%	5,28%	49,46%	23,60%	3,89%	14,76%	0,00%	0,346%
ΔΗΜΟΣ ΞΥΛΟΚΑΣΤΡΟΥ	1,60%	0,00%	0,00%	6,81%	14,45%	36,06%	3,80%	36,01%	0,93%	0,341%
ΔΗΜΟΣ ΠΑΤΡΕΩΝ	15,45%	1,27%	0,00%	3,96%	3,85%	30,73%	6,27%	37,42%	0,88%	0,163%
ΔΗΜΟΣ ΠΟΡΤΑΡΙΑΣ	4,57%	2,05%	2,98%	3,97%	13,22%	49,86%	0,00%	23,31%	0,00%	0,042%
ΔΗΜΟΣ ΡΙΟΥ	3,21%	2,93%	0,16%	5,94%	16,51%	33,38%	7,53%	30,05%	0,25%	0,028%

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ	Αστικός Ιστός	Βιομηχανία	Χώροι Εξόρυξης	Βοσκότοποι	Δάση	Γεωργικές Εκτάσεις	Περιορισμένη Βλάστηση	Θαμνώδεις και Ποώδης περιοχές	Τεχνητές Επιφάνειες	Λοιπές Χρήσεις
ΔΗΜΟΣ ΣΙΚΥΩΝΙΩΝ	3,32%	0,00%	0,23%	0,35%	12,22%	63,45%	0,09%	20,22%	0,00%	0,115%
ΔΗΜΟΣ ΣΤΥΛΙΔΟΣ	1,48%	1,06%	0,09%	3,06%	15,70%	30,95%	0,16%	46,00%	0,95%	0,539%
ΔΗΜΟΣ ΣΥΜΠΟΛΙΤΕΙΑΣ	2,39%	0,00%	0,00%	2,90%	5,43%	59,95%	2,67%	26,51%	0,01%	0,135%
ΔΗΜΟΣ ΣΦΑΚΙΩΝ	0,07%	0,00%	0,00%	30,70%	20,94%	4,48%	20,26%	23,52%	0,00%	0,022%
ΔΗΜΟΣ ΤΟΛΟΦΩΝΟΣ	1,76%	0,00%	0,00%	6,37%	20,77%	29,99%	1,74%	39,14%	0,00%	0,232%
ΔΗΜΟΣ ΤΥΡΟΥ/ΑΠΟΛΛΩΝΟΣ	0,57%	0,00%	0,00%	15,74%	5,42%	27,68%	0,00%	50,21%	0,00%	0,391%
ΔΗΜΟΣ ΦΙΛΙΑΤΡΩΝ	1,00%	0,00%	0,00%	4,57%	12,94%	67,30%	0,00%	14,15%	0,00%	0,040%